TC.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BALKAN ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

BOŞNAKÇA VE TÜRKÇE DEYİMLERDE ORGANLAR

SÜMEYYE VURAL
1188250104

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi FATMA SİBEL BAYRAKTAR

EDİRNE 2024

Tezin Adı: Boşnakça ve Türkçe Deyimlerde Organlar

Hazırlayan: Sümeyye VURAL

ÖZET

Atasözü ve deyimler sözlü edebiyatta önemli bir rol oynar ve dil sözlüklerinin ayrılmaz bir parçasını oluşturur. Organ adları temel dilsel öğelerdir. Bu organ adlarıyla oluşturulan deyimler, vücut parçalarının kullanımı yoluyla bireyler arasında duygu, düşünce, kültür ve geleneklerin aktarılmasında etkili bir araç görevi görür. Dilbilim bu olgunun kanıtlarını sunmaktadır.

Araştırmamızda, Boşnakça ve Türkçede organ adlarından yola çıkılarak oluşturulan deyimleri tespit etmeyi ve bu dillerin birbirlerini bu konuda ne ölçüde etkilediğini araştırmayı amaçladık.

İlk olarak, belirlenen organ adlarıyla oluşturulan deyimleri karşılaştırdık ve Türkçe deyimler üzerine yapılan çalışmalarda tespit edilen özelliklere dayanarak Boşnakça deyimlerle ortak yönlerini veya farklılıklarını inceledik. İkinci olarak, bu deyimleri biçim ve anlam açısından, üçüncü olarak da duygularla ilişkili olarak inceledik. Kelimeleri organ adlarına göre kategorize ettik ve işlevsel başlıklar altında örnekler verdik. Kullanılan organ adlarının bu şekilde incelenmesi, gelecekteki çalışmalar için yol gösterici bir çerçeve oluşturacaktır.

Anahtar kelimeler: Boşnakça, Türkçe, Organ Adları, Deyimler, Karşılaştırma

Name of Thesis: Organs in Bosnian and Turkish Idioms

Prepared by: Sümeyye VURAL

ABSTRACT

Proverbs and idioms play a crucial role in verbal literature, constituting an integral part of language lexicons. Organ names are fundamental linguistic elements. Idioms formed by these organ names serve as an effective means of conveying emotions, thoughts, cultures, and traditions among individuals through the use of body parts. Linguistics provides evidence of this phenomenon.

In our research, we aimed to identify idioms in Bosnian and Turkish created based on organ names, exploring the extent to which these languages influence each other in this regard.

Firstly, we compared idioms formed by the identified organ names, examining commonalities or differences with Bosnian idioms based on features identified in studies on Turkish idioms. Secondly, we analyzed them in terms of form and meaning, and thirdly, in relation to emotion. We categorized words based on organ names, providing examples under functional headings. This examination of the organ names used will serve as a guiding framework for future studies.

Key Words: Bosnian Language, Turkish Language, Organ Names, Idioms, Comparning

ÖN SÖZ

Farklı coğrafyadaki diller ve dolayısıyla kültürlerle iç içe olan Türk dili Balkanlarda Hun Türkleriyle başlayan serüvenini günümüze kadar etkin bir biçimde sürdürmüştür. En etkin dönemini Osmanlı Devleti'nin buradaki varlığı ve politikaları belirlemiştir. Kültürel ve siyasi etkileşimlerin doğal bir sonucu olarak diller arası kelime alışverişi olmuştur. Ancak Abdulah Škaljić'in *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku (Sırpça-Hırvatçada Bulunan Türkçe Kelimeler Sözlüğü)* ve Dževad Jahić'in hazırladığı *Rječnik Bosanskog jezika (Boşnakça Sözlük)* adlı sözlüklere bakıldığında Türkçenin Boşnakçada verici dil olarak büyük katkılar sağladığı görülmüştür. Öyle ki Süer Eker bir makalesinde Türkçenin temel sözvarlığının neredeyse tamamının Balkan dillerinde var olduğunu hatta Türkçede neredeyse unutulan sözcüklerin Bosna - Hersek'de yaşadığını ifade eder. 8742 sözcükten oluşan söz varlığı ile *turcizamlar* bunun en büyük kanıtıdır. Bu sözcüklerin başka bir kolu da dilin temel söz varlığını oluşturan organ adlarıdır. İnsanın kendisini en çok ifade ettiği beden ve onun parçalarıyla oluşturulan deyimlerse sadece barındırdıkları söz varlıklarını değil anlayış ve yaşayış biçimini de anlamamızı sağlayacaktır.

Bu çalışmada Boşnakça ve Türkçede mevcut olan ve organ adlarıyla kurulmuş deyimlerin tespiti yapılmıştır. Tespit edilen deyimlerin karşılaştırılması yapılarak vücuttaki organların bu iki dilde nasıl bir ortaklık ya da karşılık bulduğunun anlaşılması ve bu organların verdiği hislerin ortaya konulması amaçlanmıştır. Girişte Bosna ve Boşnakçaya dair kısa bilgiler verilmiş ardından Boşnakça ve Türkçe organ adlarıyla oluşturulmuş deyimler tasnif edilmiştir.

Hazırlanan bu çalışmada her zaman arkamda duran, çalışmada ve hayatımda yol gösteren; eğlenceli kişiliği, kaliteli dersleri ve bilgisiyle beni kendine hayran bırakan, kendisiyle çalışma şansına sahip olduğum çok değerli danışmanım Dr. Öğretim Üyesi F. Sibel BAYRAKTAR'a teşekkürü bir borç bilirim.

Gerek bilgisi gerekse başta Türkçe, Slav ve diğer dillere olan hakimiyetiyle çeviri ve kültür derslerinde ufkumu açan, dersi sevdiren saygıdeğer hocam Dr. Öğr. Üyesi Cüneyt NUR'a yardımlarını esirgemediği için teşekkür eder saygılarımı sunarım.

Tez çalışması için bilgi ve kaynak yönlendirmeleriyle yaptığı katkılardan dolayı Sayın Dr. Öğr. Üyesi Salih OKUMUŞ' a saygılarımı ve teşekkürleri sunarım.

Çalışma yöntem ve alan derslerinde her zaman bir abi gibi ilgilenen, örnek aldığım sevgili hocam Ar. Gör. Ali Mehmet GÜRSEL'e yardımları için minnetlerimi sunarım.

Bu çalışmayı varlığıyla bana huzur veren ve Türkçeyi ilelebet yaşatacağını umut ettiğim Hanne - Meryem PEKER'e ve Bilge BAYRAKTAR'a; tüm Türk, Boşnak ve dünya çocuklarına ithaf ediyorum.

EDİRNE, 2024

İÇİNDEKİLER TABLOSU

ÖZET ..... **I**

ABSTRACT ..... **II**

ÖN SÖZ ..... **III**

KISALTMALAR ..... **X**

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ ..... **XI**

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE SINIRLARI ..... **XII**

GİRİŞ **1**

1. BÖLÜM: BOSNA – BOŞNAKÇA **4**

1.1. Bosna: Kısa Tarihi ve Kültürü 4

1.2. Boşnakçanın Kısa Tarihi 6

1.2.1. Glagoljica 7

1.2.2. Bosančica 8

1.2.3. Alhamijado edebiyatı ve Arebica 10

1.3. Boşnakçanın Türkçeyle İlişkisi 13

2. BÖLÜM: DEYİMLER **17**

2.1. Deyim ve Çeşitleri 17

2.1.1. Biçim Özellikleri 18

2.2. Boşnakçada Deyimler 18

3. BÖLÜM: BOŞNAKÇA VE TÜRKÇE DEYİMLERDE ORGANLAR **21**

3.1. Deyimlerde Geçen Boşnakça Organ Adları ve Anlamları 21

3.2. Deyimlerde Geçen Türkçe Organ Adları ve Anlamları 23

3.3. Boşnakça ve Türkçede Organ Adlarından Oluşturulmuş Deyimlerin Karşılaştırılması 31

3.3.1. Vücudun Üst Bölümü (Başın Tepesinden Omuza Kadar Olan Kısmı) 31

3.3.1.1.Brada (Çene, Sakal).....32
3.3.1.2.Brk (Bıyık).....33
3.3.1.3. Čelo (Alın).....34
3.3.1.4. Dlaka (Kıl, Tüy).....36
3.3.1.5. Glava (Baş).....40
3.3.1.6. Grlo (Boğaz).....71
3.3.1.7. Gubica (Burun Ucu).....75
3.3.1.8. Guša (Gırtlak).....76
3.3.1.9. Jezik (Dil).....78
3.3.1.10. Kosa (Saç).....85
3.3.1.11.Lice (Yüz).....86
3.3.1.12. Mali Mozak (Beyincik).....91
3.3.1.13. Mozak (Beyin).....91
3.3.1.14. Nos (Burun).....94
3.3.1.15. Obraz (Yüz).....102
3.3.1.16. Obrva (Kaş).....106
3.3.1.17. Oko (Göz).....106
3.3.1.18. Pamet (Akıl).....132
3.3.1.19. Uho (Kulak).....143
3.3.1.20. Um (Akıl).....155
3.3.1.21. Usna (Dudak).....156
3.3.1.22. Usta (Ağız).....157
3.3.1.23.Vrat (Boyun).....165
3.3.1.24. Zub (Diş).....171
3.3.2. Vücudun Orta Bölümü (Omuzlardan Kalçaya Kadar Olan Kısım) 177
3.3.2.1. Bubreg (Böbrek).....177

3.3.2.2.Dlan (Avuç).....178
3.3.2.3.Duša (Can, Ruh).....179
3.3.2.4. Džigerica (Ciğer).....191
3.3.2.5.Grbača (Sırt, Arka).....191
3.3.2.6. Jetra (Karaciğer).....192
3.3.2.7. Kičma (Omurga).....192
3.3.2.8. Kost (Kemik).....193
3.3.2.9. Koža (Deri).....196
3.3.2.10. Krv (Kan).....200
3.3.2.11. Lakat (Dirsek).....206
3.3.2.12. Leđa (Sırt, Arka).....206
3.3.2.13. Meso (Et).....211
3.3.2.14. Njedra (Koyun, Bağır).....212
3.3.2.15. Nokat (Pençe, Tırnak).....212
3.3.2.16. Palac (Başparmak).....213
3.3.2.17. Pandža (Pençe).....214
3.3.2.18. Pleća (Omuz).....214
3.3.2.19. Prsa (Göğüs).....215
3.3.2.20. Prst (Parmak).....215
3.3.2.21. Rame (Omuz).....224
3.3.2.22. Rebro (Kaburga).....225
3.3.2.23. Ruka (El).....226
3.3.2.24. Rukav (Giysi Kolu).....252
3.3.2.25. Šaka (El Ayası, El).....254
3.3.2.26. Srca (Kalp).....257
3.3.2.27. Tijelo (Vücut, Gövde, Beden).....268

3.3.2.28. Trbuh (Karın) 269

3.3.2.29. Želudac (Mide).....270

3.3.3. Vücudun Alt Bölümü (Kalçadan Tabana Kadar Olan Kısım).....271

3.3.3.1. Guzica (Kıç).....271

3.3.3.2. Koljeno (Diz) 272

3.3.3.3. Noga (Ayak).....275

3.3.3.4. Peta (Topuk).....291

3.3.3.5. Rep (Kuyruk) 294

3.3.3.6. Žila (Damar, Sinir) 296

3.3.3.7. Živac (Sinir).....296

3.4. Boşnakça ve Türkçede Organ Adlarından Oluşturulmuş Şekil ve Aynı Anlama Sahip Deyimler.....299

3.5. Boşnakça ve Türkçede Organ Adlarından Oluşan Şekil Açısından Farklı Ancak Anlam Açısından Aynı Deyimler 401

3.6. Anlam ve Şekil Açısından Türkçede Karşılığı Olmayan Boşnakça Deyimler ……..458

4. BÖLÜM: ORGAN ADLARI 461

4.1. Organ Adlarının Temel Sözvarlığındaki Yeri ve Değeri 461

4.2. Organ Adlarından Oluşan Deyimlerin Yansıttığı Duygular Açısından Sınıflandırılması ve Karşılaştırılması 462

4.2.1. Baş, Kafa, Kelle, Boyun, Akıl - Saygı, önderlik, teslimiyet.....462

4.2.2. Göz – Cesaret, dikkat 463

4.2.3. Burun – Alçakgönüllülük 464

4.2.4. Kulak – Dinlemek, umursamak 464

4.2.5. Ağız, Dil, Dudak, Çene – Konuşma, konuşmama 464

4.2.6. El, Kol, Kucak, Kanat - Dayanışma ve Yardımseverlik.....465

4.2.7. Ayak, Bacak, Diz – Dikkatli olmak, muktedir olmak 465

4.2.8. Kalp, Yürek, Gönül, Göğüs, Sine, İç, Bağır, Mide - *Cesaret, Sevgi, Sabır, Açlık, Korku, Heyecan* 466

4.2.9. Sırt, Omuz, Omurga, Arka, Üst – *Sorumluluk, önem vermemek* 467

SONUÇ.....467

KAYNAKÇA.....472

GÖRSEL LİSTESİ

Görsel 1: Bosna Hersek Haritası ……4

Görsel 2: Kunovski Zapis……..7

Görsel 3: Hum Tableti……8

Görsel 4: Ban Kulin'in Berat'ı……..9

Görsel 5: Arebica ve Boşnak Dilinin Fonetiği……10

s

KISALTMALAR

(A): Anlam

AP **:** Ali Püsküllüoğlu

a.g.e : Adı geçen eser.

(B) : Bulunmayan

BD **:** Boşnakça Deyim

BFR **:** Bosanski Frazeološki Rječnik (Boşnakça Deyimler Sözlüğü)

BS **:** Bosanska Sehara

DÇ **:** Deyimin Çevirisi

DTK **:** Deyimin Türkçedeki Karşılığı

G **:** Google

Hlk **:** Halk ağzında.

HFR **:** Hrvatski Frazeološki Rječnik (Hırvatça Deyimler Sözlüğü)

HŞ **:** Hatice Şahin

ÖAA **:** Ömer Asım Aksoy

Örn. **:** Örnek

s. : Sayfa

(Ş) : Şekil

TDK **:** Türk Dil Kurumu

T. : Türkçeden geçmiş.

TS **:** Tarama Sözlüğü

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Atasözleri ve deyimler geçmişten birçok duyguyu, yaşayışı, tarihi, insanları; sayı adları, hayvan adları, organ adları gibi adbilimi verileriyle günümüze taşımışlardır. Durum bu iken organ adlarıyla oluşturulmuş deyimler noktasında bu katkı-ortaklığın ilişkisi de mevcuttur. Deyimler koca bir âlemi içinde taşıyan; kavramlar, hayaller, güzel benzetmeler, mecazlar ve söz ustalıklarının barındığı ulusal dil varlıklarıdır. Eylemlerle birlikte sembolik anlamlar kazanan deyimlerde çok sayıda anlam bağı bulunmaktadır. Vücudun, belirli bir görev yapan ve sınırları kesin olarak belirlenmiş bölümü uzuv, organ olarak adlandırılır. Dilde ve insan hayatında kıymetli bir yeri bulunan organ adları ve onların temsil ettiği değerler önemlidir. Örneğin; Boşnakçadaki "*Pokazati / pokazivati -svoje- pravo lice*" deyiminin Türkçeye çevirisi *gerçek yüzünü göstermek* demektir. Deyim *sakladığı düşüncelerini sonradan ortaya koymak (TDK)* anlamına gelir. Bu deyim "*Gerçek yüzünü göstermek"*, şekil ve anlam açısından Türkçede birebir karşılık bulmaktadır. Boşnakçada "*Skratiti za glavu*" deyiminin çevirisi "*kafasını kısaltmak*" anlamındadır. Bu deyim Türkçedeki "Birinin kafasını (kellesini) uçurmak, *kafasını keserek koparmak* (TDK) anlamına gelir. Şekil açısından farklı olsa da anlamca aynıdır. Organ adlarıyla kurulmuş deyimleri öğrendiğimizde karşımızdaki kişinin hangi ruh durumunda olduğunu ya da kişiliğini daha kolay anlayabiliriz. Bunun da ötesinde bir dile ve o dilin söz varlığına hâkim olmak demek o toplumla da kolay anlaşabilmek ve bağ kurabilmek demektir.

Organ adlarıyla oluşturulmuş deyimlerin bütüncül olarak tespiti bize iki farklı milletin kendi bedeni ile tabiat arasında kurdukları ilişkileri anlatması, duygu ve düşüncelerini bedenin hangi uzvuna yüklediklerini ve hatta deyimlerin kullanım alanları ve kullanılan araçlarla döneme ışık tutması bakımından da önem taşımaktadır. Örn: Türkçede *Kolayca, öfke, telaş ve heyecana kapılmamak* anlamındaki deyimimiz "*Soğukkanlı olmak"* iken Boşnakçada bu ifade yerini "*Imati hladnu glavu" Soğuk başlı olmak* deyimine bırakıyor. Türkçede sakinlik kanla ilişkilendirilirken Boşnakçada baş ile ifade edilmiştir. Ortaya konulan bu çalışmanın

bu gibi farkların idrak edilmesine ışık tutması, Türkçe ve Boşnakça öğreneceklere yardımcı olması ve literatüre katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE SINIRLARI

Bu çalışmada baş kaynak olarak Zrinka Ćoralić-Senija Midžić'in 2012 yılında yayınlanan "*Bosanski Frazeološki Rječnik*" (Boşnakça Deyimler Sözlüğü) ile Zlatko Lukić'in 2006 yılında yayınlanan "*Bosanska Sehara*" isimli Atasözleri ve Deyimler Sözlükleri taranarak vücuttaki organ adlarının geçtiği Boşnakça deyimler tespit edilmiştir. Ancak araştırmanın daha kapsayıcı ve intizamlı sayılabilmesi adına yan kaynak olarak Antica Menac'ın hazırlamış olduğu 2003 yılında yayınlanan ***"****Hrvatski Frazeološki Rječnik"* (Hırvatça Deyimler Sözlüğü) adlı sözlükten organ adlarıyla oluşturulmuş deyimler işaretlenmiştir. Çalışmamızda Boşnakça ve Hırvatçadan farklı olarak alfabe farklılığı bulunan Sırpça kaynaklara (Sırpçada Kiril alfabesi kullanılmaktadır) yer vermedik. Yararlandığımız Hırvatça kaynaktaki ifadeleri (Boşnakça olmayan) değiştirme yapmadan, aslına uygun olarak kullandık. Yapılan tespitler sonucunda başlangıçta vücudun bölümleriyle ilgili Boşnakça ve Türkçe deyimleri aktarmaya çalıştık ve sonra da Boşnakça ve Türkçe deyimlerin yapı, anlam bakımından incelemesini ve karşılaştırmasını yaptık. Boşnakça deyimleri Türkçeye aktarırken anlamlarını korumaya, en yakın çevirisini ve Türkçedeki karşılığını vermeye çalıştık. Ancak bazı deyimlerin kullanım alanları doğrultusunda anlam genişlemesi yahut yakın anlamda olduğu çıkarımı yaptıklarımızı da listeye dahil ettik. Örnek cümlelerin Türkçeye olan çevirilerinde deyimlerin çok anlamlılığından dolayı kimi zaman sezgisel sonuçlara varmak durumunda kaldık.

Türkçe kaynak olarak başta Türk Dil Kurumu'nun çevrimiçi sitesindeki (tdk.gov.tr); *Güncel Türkçe Sözlük, Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*; TDK basılmış sözlükleri ve Ömer Asım Aksoy "*Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*"; Ali Püsküllüoğlu "*Türkçe Deyimler Sözlüğü*"; Hatice Şahin "*Türkçede Organ İsimleriyle Kurulmuş Deyimler" kitabı;* Kâmus-ı Türkî; Gülten Karlı "*Deyimler Sözlüğü*"; H. Hüseyin Ünlü "*Deyimler ve Kelime Grupları Sözlüğü*" kullanılmıştır.

Tespit edilen organ adları üçe ayrılmıştır:

- Vücudun üst bölümü (Başın tepesinden omuzlara kadar olan kısım),
- Vücudun orta bölümü (Omuzlardan kalçaya kadar olan kısım),
- Vücudun alt bölümü (Kalçadan tabana kadar olan kısım).

60 organ adıyla kurulmuş deyimlerden elde ettiğimiz ve vücudun bu üç kısmında bulunan organları daha rahat anlaşılması ve dizinde kolaylık sağlaması amacıyla alt başlıklar halinde tasnif ettik.

Tasnif edilen her bölümdeki organ adları Boşnakça karşılıklarıyla kendi içinde harf sırasına göre dizilmiştir. (***Brada, Brk, Čelo, Dlaka...)***

Harf sırasına göre dizilen organ adları, bulunduğu organın alt başlığı içinde de harf sırasına konmuştur. (***Gladiti bradu, Govoriti sebi u bradu****...)*

Deyim incelemesi şu şekilde yapılmıştır:

BD: (Boşnakça Deyim)

DÇ: (Deyimin Çevirisi)

Anlamı:

Boşnakça örnek cümle (Alıntılanan örnek cümlenin kaynağı)

Boşnakça örnek cümlenin Türkçeye çevirisi

DTK: (Deyimin Türkçedeki Karşılığı)

Tanımları yapılan organ adları için örnekler kaynak olarak kullanılan deyimler sözlüklerinden alınmıştır. Cümleler Türkçe çevirileriyle desteklenmeye çalışılmıştır. Boşnakçası yazılan organ adıyla kurulmuş deyimin Türkçedeki karşılığında aynı ya da yakın anlamı veren diğer organlarla kurulmuş deyimlere de yer verilmiştir. Bazı deyimlerin birden çok organ adıyla ifade edildiğine dair örnekler bulunmaktadır. Örneğin: "*Nositi (imati) glavu u torbi"* Türkçeye çevirisi, "*kelleyi torbada taşımak (olmak):"* Hayatını tehlikelerle yaşamak, hep tehlikede olmak anlamına gelmektedir. Deyimin Türkçedeki karşılığı ise "*Kellesini **koltuğuna** almak/ Kelle koltukta olmak / Kelle koltukta gezmek"* deyimleridir. Bunun yanında **"***Ölümü*

göze *almak/ Kefeni* ***boynunda*** *olmak"* deyimleri de anlamı karşılamaktadır. Boyun, göz ve koltuk organlarıyla kurulmuş deyimler Türkçedeki deyimle aynı anlamı taşıdığından ve kullanıldığından eklenmiştir.

Boşnakça organ adları şekil ve anlam benzerliklerine göre mukayese edilmiş ve tablo haline getirilmiştir. Aynı organ için kullanılan farklı isimler olduğundan bu çalışmada adı geçen tüm organ adları Boşnakça ve Türkçe olmak üzere tanımlarıyla birlikte (*Kafa – ser, kalp- yürek, akıl- us/ pamet – um (akıl), čelo – lice (alın)*) sunulmuştur. Organ adlarından adım, yumruk gibi adlar başvurulan kaynaklarda organ adı olarak dahil edilmiştir. Çalışmamıza bu sebepten eklenmiştir. Bunun yanında insan vücudunda bulunmayan ancak doğadan insana deyim aktarması yoluyla geçen pençe, kuyruk, pösteki, toynak gibi organ adları yine kaynaklarda geçmesinden dolayı eklenmiştir.

GİRİŞ

Avrupa'ya ilk adımlarını, kazan; deri, kupa ve tas gibi Orta Asya kültürüne ait aksesuarları 376 yılında Volga nehrini geçerek getiren Hun Türkleri atmıştır. Bu adımlar Türklerin Avrupa dolayları ve elbette Balkanlarda başlayan serüvenlerinin ayak sesleridir. Türkler sonrasında Saltuknâme'de bahsi geçen Türk gruplarının faaliyetleri ve Osmanlı Devleti'nin sosyal, ekonomik ve kültürel yapı gibi alanlarda izlediği yol ile de bu coğrafyada Müslüman–Türk varlığını kalıcı hale getirmiştir.[1] Sarı Saltık'ın eserinden yola çıkılarak yapılan araştırmalar Osmanlı Devleti öncesinde de Balkanlarda azınlık durumunda bir Arap ve dolayısıyla İslam varlığından bahsedilebilirse de aslında Osmanlı yönetimindeki halkın Türk- İslam algısını perçinlediği açıktır.[2] Elbette ki bu varlık zamanla sosyal alanda dile ve dolayısıyla kültüre sirayet etmiştir. Sarı Saltık'ın gezileri esnasında kendisini Üsküp diyarından kudretli bir pehlivan olarak tanıtması[3] çift yönlü bir etkileşimi yansıtır. Bununla birlikte Devletin merkezi olan Devlet'i Âliyye'deki deyim yerindeyse padişahın sağ kolu olma (sadrazamlık), önemli devlet kademelerinde valilik ve bakanlık makamlarını karşılayan vezirlik ve paşalık gibi mevkilere Balkanlardan devşirme kişilerin getirilmesi Balkanlara verilen önemin kanıtıdır. Keza *Osmanlı vezirleri arasında çok sayıda Boşnak asıllı tanınmış sima vardır. Sokullu Mehmed Paşa, Hadım Sinan Paşa, Damat İbrahim Paşa, Kara Davut Paşa, Topal Recep*

---

[1] Fatih Rukancı, "Ulusal Kültürümüzün Yaşam Kaynağı Olarak Arşivlerimiz". *6. Uluslararası Türk Kültürü Kongresi Bildirileri 21-26 Kasım 2005 Cilt II: 6th International Congress on Turkish Culture The Effects and Contributions of the Turkish Culture to World Cultures Volume II 21-26 November 2005* içinde (895-902). Ankara 2009: Atatürk Kültür Merkezi.

[2] Djuneis Nureski, "Saltıknâme'ye Göre Sarı Saltık'ın Üsküp ve Manastır Gazaları ve İki Şehrin Bazı Özellikleri", 2. *Uluslararsı Sarı Saltuk Gazi Sempozyumu*, 06-09 Mayıs 2015, Saraybosna-Bosna Hersek, Bildiriler Kitabı, Trakya Üniversitesi Yayınları, 1. Baskı Kasım 2015, s.62-63.

[3] Djuneis Nureski, a.g.e., s.63.

Paşa, Mostarlı, Mostarlı Mustafa Paşa, Tiryaki Hasan Paşa ve Cezzar Ahmed Paşa gibi bazıları çok meşhur olan 22 Osmanlı sadrazamı Boşnak asıllıdır. Ayrıca Bosna-Hersek'teki önemli bina ve eserlerin tamamına yakını Osmanlı mührü taşır.[4] Bölgenin coğrafi adı olan *Balkan* kelimesinin Türkçe kökenli bir sözcük olduğunu temel alırsak bu etkiyi daha iyi anlatabiliriz. Avusturya -Macaristan egemenliği altına girişiyle toplumsal hayatı kesintiye uğrayan Boşnaklar, dönemin baskın dili olan Arap alfabesinin etkinliğini azaltmak ve öze dönmek için Latin alfabesiyle olan etkinliklerini arttırma çalışmalarına hız vermişlerdir. Çağdaş Boşnak edebiyatına yön veren eserleriyle *Ljubuşak*, Tevfik Fikret'e dair incelemeleriyle *Safvet Beg Başagiç*, ve Türk şairlerinin etkisindeki Musa *Çazim Çatiç* gibi isimler dönemin önde gelen isimleriydi. "Gayret" isimli dergisi ve "Grozdanın Kahkahası"yla *Hamza Humo* iki dünya arasında Çağdaş Boşnak edebiyatının temel eserlerini üretiyordu.[5] Balkanlarda özellikle Boşnakçaya geçmiş unsurlar sözcükler, sözcük türleri, söz öbekleri- deyimler ve atasözleri- gibi temel ifadeler söz varlığında yerini almıştır. Boşnakça Deyimler sözlüğünde tespit ettiğimiz 60 organ adıyla Boşnakçadaki söz varlıklarının karşılaştırması ve tasnifinin bize sunduğu bazı örnekler şöyledir: Örneğin Türkçeden Boşnakçaya *Bubreg:* böbrek: *Kandaki zararlı maddeleri süzüp idrar olarak salan, omurganın sağ ve sol yanında bulunan çift organdan her biri*. (TDK)**;** *Džigerica:* ciğer: *Akciğerlerle karaciğerin ortak adı* (TDK) organ adları aynen geçmiş ve Boşnakçada deyimler oluşturulmuştur. Bu deyimler:

BD: Piljiti kao mačka u džigericu

DÇ: Kedi ciğere bakar gibi bakmak.

Anlamı: İmrenerek bakmak.

DTK: Kedi ciğere bakar gibi bakmak (veya süzmek veya seyretmek)

Bu Boşnakça deyim Türkçedeki ile şekil ve anlam açısından ortaktır.

---

[4] İrfan Morina- Lindita Latifi (Xhanari), *Bosna'da Osmanlı Dönemine Ait Edebiyat Araştırmaları ve Namık Kemal' in Boşnakça' ya Tercüme Edilen Eserleri,* Dede Korkut Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, 2(3), 2013, s.91.

[5] İrfan Morina, Namık Kemal'i Boşnakça'ya Kimler Tercüme Etti?, *Doğumunun 170. Yılında Uluslararası Namık Kemal Sempozyumu*, 20-22 Aralık 2010, Tekirdağ, II. cilt, s.721.

BD: Živjeti kao bubreg u loju

DÇ: İçyağındaki böbrek gibi yaşamak.

Anlamı: Varlık ve bolluk içinde (olmak).

DTK: Bir eli yağda bir eli balda

Türkçede böbrek organ adı ile ilgili deyim bulunmamaktadır. Yalnızca böbreğe bağlı hastalıkları ifade eden deyimler bulunur; *Kum dökmek, taş düşürmek, taş kırdırmak.*[6] Buna göre Boşnakçanın Türkçe bir kelimeyi Boşnakçanın söz varlığında daha geniş bir yere koyduğunu söylemek mümkündür.

"Her sözcük kullanıldığı dilde kendine bir anlam dünyası oluşturur. Eğer bu sözcük dile sonradan girmişse alıntılandığı dilden bağımsız yeni evrenindeki ihtiyaçların doğrultusunda kendisine yaşama alanı oluşturur. Bu nedenle göçmüş sözcüklerin hikâyelerine bakmak da son derece önemlidir."[7]

Biz de bu çalışmada Boşnakça ve Türkçede organ adlarıyla oluşturulmuş deyimlerin benzer yapı, anlamda olan ve olmayanlar olarak *yaşam alanlarını* inceledik.

Çalışmamız dört ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Bosna – Boşnakça, ikinci bölümde deyimbilim, üçüncü bölümde Boşnakça ve Türkçe organ adlarıyla oluşturulmuş deyimlerin incelenmesi ve sınıflandırılması yapılmış, son olarak dördüncü bölümde incelenen deyimler hisler bağlamında incelenmiştir.

---

[6] Emet Gürel-Merba Tat, *Türkçede Beden Olgusu: Atasözleri ve Deyimler Üzerine Bir İçerik Analizi, Antalya 2019, s.246.*

[7] Aycan Zhdanovich - Fatma Sibel Bayraktar, "Türkçeden Bulgarcaya Geçmiş Sözcüklerde Anlam İyileşmesi", *Balkanistik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 3(2), s.96.

1. BÖLÜM: BOSNA – BOŞNAKÇA

1.1. Bosna: Kısa Tarihi ve Kültürü

Görsel 1: Bosna Hersek Haritası

Yüz ölçümü 51.129 km2 olan Bosna-Hersek, kuzeyde 42-45 enlemleri ile, doğuda 15-19 boylamları arasında yer almaktadır. Doğusunda Sırbistan, güneydoğusunda Karadağ, kuzeyinde ve batısında ise Hırvatistan'ın bulunduğu Bosna-Hersek; toplam 1.537 kilometrelik sınıra sahiptir. Deniz sınırı 12 kilometre (kuşbakışı) olup kıyı uzunluğu ise 24 kilometredir.[8] "İyi insanların ülkesi" anlamına gelen Bosna adından ilk defa Bizans İmparatoru VII. Konstantinos'un elinden çıkan *De Administrando Imperio* adlı kitapta bahsedilmiştir.[9] Bosna son tarih literatürünün de gösterdiği üzere en eski Güney Slav feodal devletidir.[10] Boşnakların tarihi üç dönemi:

---

[8] https://dspace.ankara.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12575/27760#:~:text=%C3%96zet,toplam%201.537%20km.%20s%C4%B1n%C4%B1ra%20sahiptir. (Erişim tarihi: 27.12.2023)
[9] https://balgoc.org.tr/bosna-hersek.htm (Erişim tarihi: 27.12.2023)
[10] Mustafa Imamović, "*Historija Bošnjaka*", Sarajevo 1998, s.29.

I.Banlıklarla yönetilen Feodal Bosna Devleti Dönemi,

II.Osmanlı Hakimiyeti Dönemi,

III.1878 Avusturya-Macaristan işgaliyle başlayıp günümüze kadar devam eden modern dönem[11] olarak incelenebilir.

Bosna'nın Feodal Bosna Devleti olarak adlandırılan dönemi Bogomil inancı ve Bosna Kilisesi'nin var olduğu dönemdir. Bosna'nın Borić'ten bir sonraki hükümdarı, papalık elçisi Ivan de Kamazaris'in 1203'teki raporunda onu onurlandırdığı gibi, "Büyük Ban", "Asil ve güçlü adam" ismiyle anılan Ban Kulin'dir. Ardından Kral Tvrtko döneminde bağımsızlığa geçen Bosna en parlak dönemini yaşamıştır.[12]

II. Dönem olan Osmanlı Hakimiyeti Döneminde I. Bayezid döneminden itibaren Mora-Tuna sathını Balkanlardaki hakimiyet meydanı olarak görmesinden sonra Osmanlı, Balkanlara akınlarını hızla sürdürmüş ve geçiş yolları üzerinde olan Bosna, Arnavutluk, Makedonya gibi fetihte hareket üssü olan alanlar daha da önem kazanmıştır. 1429'da Üsküp uç beylerinin Osmanlılara bağlılığı sağlanmış olup bugünkü adıyla Saraybosna Bosna'nın merkezi haline gelmek üzere 1463 yılında Fatih Sultan Mehmet tarafından fethi gerçekleştirilmiştir. Boşnaklar İslamiyet'i kabul eden yerli Slav halkıdır. [13] Osmanlı'nın bir imparatorluk düsturu olarak benimsediği ve sınıf farkı gözetmeksizin ortaya koyduğu istimalet politikasıyla devletin varlığı bütün çevrelerde kendine karşılık bulmuş Osmanlılaştırmayı kolaylaştırmıştır.[14] Osmanlı varlığıyla Rumeli eyaletine bağlı bir liva statüsünde olan Bosna Kanuni devrinden sonra sancak olarak nitelendirilmiştir.[15] 1585 yılı sonrası ise eyalet olmuştur. Bosna, Osmanlı idaresinde halkın gönlünü kazanan yöneticileriyle de yönetimi altında bulunan bu coğrafyada adından söz ettirmiştir. Yarı Boşnak yarı Türk bir aileye sahip olan ve görevi boyunca iyi hizmetlerde bulunan Gazi Hüsrev

---

[11] Imamović, M., a.g.e, s.7.
[12] Imamović, M., a.g.e, s.30-33.
[13] Fahri Kaya, Çağdaş Boşnak Edebiyatı Antolojisi, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1997, s.135.
[14] Halil İnalcık, "*Türkler ve Balkanlar*", BAL-TAM Türklük Bilgisi 3, Prizren, 2005, s. 23-26.
[15] Tayyib Gökbilgin, *Prof. M. Tayyib Okiç ve Bosna - Hersek Tarihi, Bosna Eyaleti*, Sevinç Matbaası, Ankara, 1978, s.XXXVIII.

Bey valilerinin en ünlüsüdür. [16] "*Türkler, bir Türk eyaleti ona Bosna-Hersek'te, İslamiyet'i kabul eden birçok örf ve adetlerini benimseyen Boşnakları ayırt etmek için onları Boşnak tayfası, Bosnalı takım ve Boşnak kavm olarak adlandırmışlardır. Bugün Sırplar, Türkler döneminde Müs1ümanlığı kabul eden, Bosna Müslümanlarını Turçin-Türk diye adlandırmaktadırlar."*[17]

III. dönem olan Avusturya Macaristan Döneminde ise 1878 işgali Boşnakların hayatında bir dönüm noktası oldu. Boşnaklar, din aracılığıyla kendilerine özgü İslami kültür çevresine girdiler ve herkesi kapsayan belirli Osmanlı toplumuna entegre oldular. Osmanlı-Rus Savaşı sonrası Berlin Anlaşması gereğince Bosna Avusturya-Macaristan yönetimine bırakıldı.

I. Dünya Savaşı sonrasında Bosna, Tito'nun ölümüne kadar olan dönemi Yoguslavya'nın varlığı altında geçirmiştir. 1992 yılında bağımsız olmasına rağmen ilk birkaç yılını savaşlar ve gözyaşıyla geçirmiştir. 1995 yılının aralık ayında imzalanan Dayton Anlaşmasıyla bugünkü Bosna Hersek Devleti kurulmuştur.

1.2. Boşnakçanın Kısa Tarihi

Bugün Doğu Bosna, Batı Bosna, Doğu Hersek Batı Hersek ve Sancak olmak üzere beş diyalektten oluşan Boşnakça, Orta Çağ Slavcası şeklinde adlandırılan bir hâkim dilden gelmektedir.[18] Boşnak edebiyat dilini Jahić, Boşnakça Gramer Kitabı'nda beş evrede incelemiştir:

1.Orta Çağ Evresi (11-15.yy)

2. Türk Evresi (15-19.yy)

3. Avusturya-Macaristan Evresi (19-20.yy)

4. Yugoslavya Evresi (20.yy)

5. Bosna Evresi (20.yy-son on yılı)

---

[16] Fahri Kaya, a.g.e., s.135.
[17] Fahri Kaya, a.g.e., s.135.
[18] Dzevad Jahić, Senahid Halilović, Ismail Palić, *Gramatika Bosanskoga Jezika*, Zenica 2000, s.28.

Boşnak dilinin *Orta Çağ Evresi* adı verilen bölümünde Bogomil inancı hâkimdir. Bu dönemde *stećak* adı verilen anıt, mezar taşlarının yanı sıra İncil pasajları ve belgelerde öne çıkan bazı imla ve lehçe çalışmaları *Glagoljica* şeklinde adlandırılan Boşnakçadır. Bosna'nın batısında bulunan ve *Foča* (Foça) adı verilen kent yakınlarında nemden korunmak amacıyla bal mumuyla çam oyuğuna koyulup 400 sene muhafaza edilmiş 15. Yüzyıldan kalma, *Kunovski Zapis* adlı bu belge Orta Çağ'dan kalma bu yazı dilinin korunduğunun kanıtıdır.[19] Metin halkın gök gürültüsü, şimşek gibi çeşitli doğa olaylarından korunmak amacıyla yazıldığı yönündeki bilgilerden oluşan bir tür tılsımı içeren kayıttır.

Görsel 2: Kunovski Zapis

1.2.1. Glagoljica

Boşnakça yarım daire Glagolitiği, Boşnakçanın yazı dilinin yazılı geleneğinin ayrılmaz bir parçasını, yani gelişiminin ilk aşamasını oluşturur. Glagolitik yazının orta çağ Bosna-Hum bölgesindeki varlığı gelişimini etkilemiştir. Doğu (yuvarlak) ve batı (köşeli) Glagolitik'ten farklılığı ise Bosna ve Hum'un kültürel bir alan olarak bağımsız olduğunu ve başlı başına bir bütünü temsil ettiğini anlatmaktadır.

[19] Dzevad Jahić, Senahid Halilović, Ismail Palić, *Gramatika Bosanskoga Jezika*, Zenica 2000, s.48.

1.2.2. Bosančica

10. ve 15. yüzyıllar arasında Dubrovnik ve Dalmaçya çevresinde yaygın olarak kullanılan bu dil biçimine *Boşnak Kirili* ya da *Bosančica* adı verilmekteydi. Kiril alfabesinin Bosna coğrafyasına uyarlanmış bu hali dönemin kaynaklarında da yer almaktadır. Boşnak dilinin en eski yazılı anıtı; Batı Hersek'teki Ljubuški yakınlarındaki Humac'ta St. Michael Kilisesi'nde bulunan 10. yüzyılın sonu veya 11. yüzyılın başında yazılmış, üstünde Glagolitik harfler bulunan bir yazıt olan Humac Tableti'dir.[20]

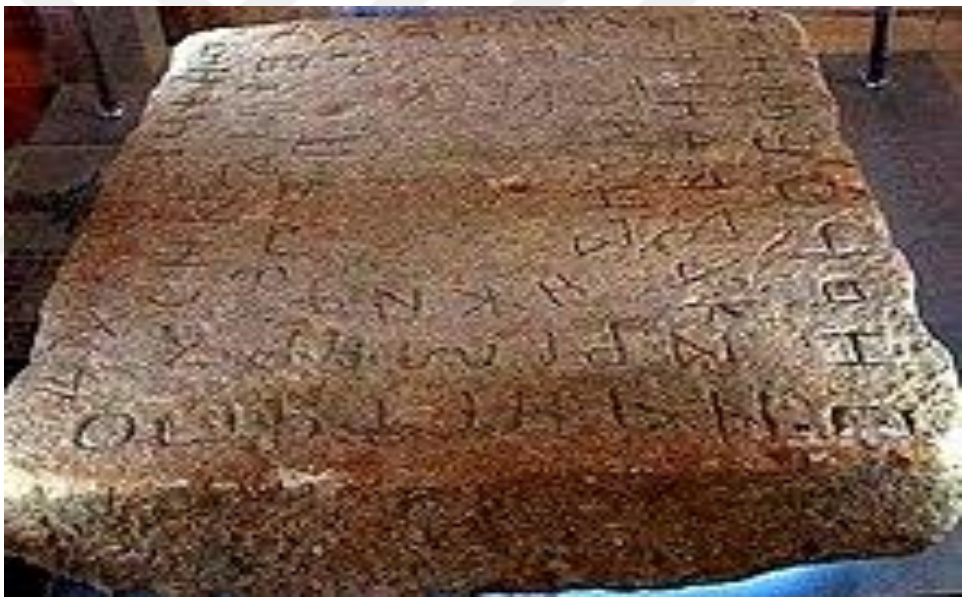

Görsel 3: Hum Tableti

Bosna'nın tarihi mirası olarak kabul edilen 1189 yılında Ban Kulin'in Berat'ında *(Povelja Kulina Bana)* kullanılan dil *Bosančica* şeklinde adlandırılan Kiril alfabesiyle yazılan Boşnakçadır. Ban Kulin tarafından Dubrovnik halkına ticaret yaparken serbestçe dolaşabileceklerinin güvencesini verdiği bilgiler içerir.

[20] Dzevad Jahić, a.g.e., s.44.

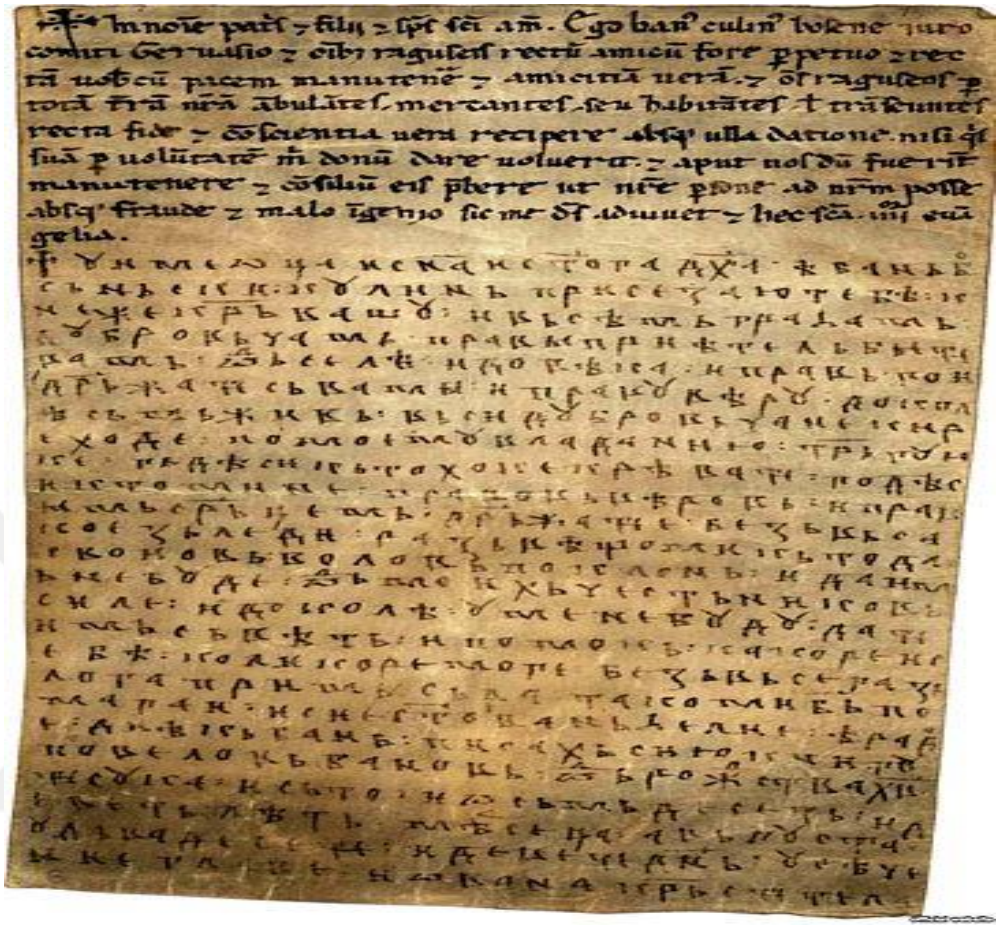

Görsel 4: Ban Kulin'in Berat'ı

15. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar olan dönem içinde *çok sayıda Boşnak, edebi eserlerini doğu dillerinde (Türkçe, Arapça ve Farsça) ve hatta sözlük bilimi ve gramer üzerine bilimsel eserler yazmıştır. Bu yazılı faaliyetler Boşnak diline de damgasını vurmuştur.* Bosna'da yönetimin, *hatta okulların dili Türkçeydi. Arapça dini yaşamda ve genel olarak bilimde kullanılıyordu ve doğu şiirinin klasik dili olan Farsça medreselerde zorunlu ders olarak veriliyordu. Doğu dillerinde yazan birkaç yüz Boşnak yazarın çoğu eserlerini Türkçe yazmıştır.*[21] Bu dönemin en önemli temsilcisi ve bilinen en eski Boşnakça sözlüğü; Muhamed Hevaji Uskufi tarafından

[21] Dzevad Jahić, a.g.e., s.52.

hazırlanan ve manzum şekilde Boşnakça -Türkçe yazılan 1631 tarihli *Potur Šahidija* (Makbul-i Arif) sözlüktür. Hazırlanan bu sözlük hem Türk dilinin Balkanlarda ve özellikle Bosna'daki kullanımına hem de Boşnakça kelimelerle sözlükbilimine katkı sağlamıştır.

1.2.3. Alhamijado edebiyatı ve Arebica

17. yüzyılın ortalarından 19. Yüzyılın sonlarına kadar doğu dillerinin etkisi ve okullardaki yaygınlığı nedeniyle bir edebiyat türü ortaya çıkmıştır. Alhamijado (Alhemijado) Arapça, el cemiyye = Arapça olmayan, yabancı) anlamına gelmektedir.[22] Alhamijado edebiyatının bilinen ilk tam metni, 16. yüzyılın sonlarında Erdelli Mehmed tarafından yazılan altı kıtalık aşk şiiri *Hırvat Türküsü'dür*.[23]

Alhamijado edebiyatında kullanılan ve Boşnakçanın fonetiğine uyarlanan Arapça harfler şöyledir (soldan sağa):[24]

ا A, a	د D, d	غ G, g	ل L, l	او O, o	ت T, t
ب B, b	ج Dž, dž	ح H, h	ل Lj, lj	پ P, p	او U, u
ج C, c	ج Đ, đ	ای I, i	م M, m	ر R, r	و V, v
ج Č, č	ه E, e	ي J, j	ن N, n	س S, s	ز Z, z
ک/ج Ć, ć	ف F, f	ق K, k, Č, č	ڼ Nj, nj	ش Š, š	ژ Ž, ž

Görsel 5: Arebica ve Boşnakça fonetik karşılığı

Arapça ile Boşnak türküleri ilk kez (18. ve 19. yy) ünlü Boşnak tarihçi Mula Mustafa Bašeskija ve Mustafa Firakija tarafından kaydedilmiştir.[25] Osmanlı Devleti'nin hüküm sürdüğü 400 yüzyıl boyunca Balkanlarda kullanılan Türkçe

[22] Ömer Aksoy, *Boşnak Alhamijado Edebiyatı*, Ankara 2019, s.53.
[23] Dzevad Jahić, a.g.e., s.53.
[24] Nerma Zaimović, "O rukopisu Kitab-i Bosnevi iz Zbirke bosanske alhamijado književnosti sa pojedinim arapskim tekstovima", Univerzitet u Sarajevu, Institut za jezik, Sarajevo 2021, S.70.
[25] Dzevad Jahić, a.g.e., s.54.

kelimeler turcizam olarak adlandırılmış ve sözlük haline getirilmiştir. Abdulah Škaljić Balkan dillerine geçen sözcükleri *Turcizmi u Srpsko- Hrvatskom Jeziku* isimli sözlükte toplanmıştır. [26] Türklerin bölgeden çekilmesi ve Avusturya- Macaristan'ın gelişi sırasında Arapça kullanılmaya devam ederken Boşnakça varlığını kaybetmekteydi. Bu da Boşnakçayı dahil etme ihtiyacını doğurmuştur. Arapçadaki en önemli reform, Arap alfabesini oldukça basit bir şekilde Boşnak diline uyarlayan, daha sonra Kur'an'ı Boşnakçaya çeviren (matufovica) Džemaludin Čaušević tarafından gerçekleştirildi. Okullarda ders kitapları Türkçe, açıklamaları Boşnakça verilmiştir. Ana dil olan Boşnakçanın okulları tanıtılması konusundaki istek sonrası Boşnakça 1884 yılında okul müfredatına girdi. Bu çalışmalar ulusal dilin yaygınlaşması ve Arapça olmayan materyallerin okullara girmesine kadar sürdü.[27] Bu dönemde iki dilli eğitim için yapılan en önemli gramer çalışması İbrahim Edhem Berbić tarafından yazılan ve 1893 yılında Konstantinopolis'te yayınlanan ilk Türkçe-Boşnakça ve Boşnakça-Türkçe dil bilgisi kitabıdır. Halkımızın Türkçe öğrenmesi, Türklerin Boşnakça dilini öğrenmesi amaçlandı.[28] Avusturya – Macaristan hakimiyeti sonrası Arap alfabesi yerini Latin alfabesine bırakmıştır. Mehmet Bey Kapetanoviç Lyubuşak 1883 yılında *Risale-i Ahlâk* adlı ilk kitabını ve *Boşnak* adlı dergisini Latin harfleriyle yayımlayarak öncülük yapmıştır.[29] "*Yazdığı görgü üzerine bir ders olan bu eser ve çalışmalarıyla Ljubušak, Boşnakça ve Latince basılan ilk eserlerin yazarı ve koleksiyoncusudur. (...) Ljubušak, Boşnak yazılı geleneğini doğu mirasından ayırmak için sağlam temeller attı ve Avrupa (Latin) kültürüne yönelmemeye karar verdi."*[30] Boşnakçada şu anda 4 tanesi sesli 26 tanesi sessiz olmak üzere 30 harf bulunur. Adlar *dilbilgisel cinsiyet kategorisi* adı verilen bir sınıflamayla canlı cansız varlıklar olarak cinsiyetlerine göre ayrılır ve çekilir. Türkiye Türkçesinde bulunmayan *rod* terimi ile ifade edilen cinsiyetler *doğal cinsiyet* ve *dilbilgisel cins* şeklinde gruplanır. Eril cins *muški rod*, dişi cins *ženski rod ve* orta

[26] Eker, Süer, "Bosna'da Etno-Linguistik Yapı ve Türk Dili ve Kültürü Üzerine", Milli Folklor, Sayı 72, 2006, s. 71-84.

[27] Dzevad Jahić, a.g.e., s.58.

[28] Dzevad Jahić, a.g.e., s.58.

[29] Fahri Kaya, *Boşnak Edebiyatı Antolojisi*, İstanbul 1997, s.144.

[30] Dzevad Jahić, a.g.e., s.58.

cins ya da yansız cins *srednji rod* olarak adlandırılır. [31] Bu Latin alfabesiyle yazılan ilk Boşnak gazetesi olan "*Bošnjak"* gazetesi 1891 yılında basılırken, ilk Boşnak edebiyat dergisi "*Behar"* kurulmuştur.

Kendi varlığını diğer toplumlar karşısında etkili bir şekilde göstermeye çalışmak ve bunu edebiyat aracılığıyla oluşturmak insanların ortak davranış biçimleri olarak yorumlanabilir. Bu bağlamda Balkanlarda Bosna gibi Kosova da Türk halkını kalemleriyle cesaretlendirme yoluna giderek *"Tan"* ve "*Birlik Gazetesi"*ni kurmuştur.[32] 1960'lı yılların bu dönemlerinde Bosna için Çağdaş Boşnak edebiyatı ve Boşnak dili açısından en önemli yıl 1966'dır. İşte o zaman Boşnak edebiyatının İbosan lehçesindeki, Boşnak dilinin tüm ifade özelliklerini gösteren en ünlü iki eseri ortaya çıkıyor: Meša Selimović'in *Derviš i Smrt* (Derviş ve Ölüm) romanı ve Mak Dizdar'ın *Kameni Spavač* (Uyuyan Taş) adlı şiir koleksiyonu.[33] 20. yüzyılın son on yılı, Boşnak edebiyat dilinin gelişmesinde en önemli ve belirleyici olmuştur. 1984 yılında, Boşnakların dil kaynakları ve kimliği ile Boşnak dili üzerine Dževad Jahić tarafından yazılan ilk sözdizimi çalışması (Saraybosna Ulusal İlişkiler Araştırma Enstitüsü Ciltlerinde yayınlanan çalışma) yayınlandı. Savaş arefesinde (1991'de), Boşnakça dili hakkında, konuya yeni bilimsel yaklaşımların ipuçlarını veren iki kitap yayımlandı. Bunlar Senahid Halilović'in *Bosanski Jezik,* "Boşnakça" (ya da Boşnak Dili) ve Dževad *Jahić'in Jezik Bosanskih Muslimana,* "Bosnalı Müslümanların Dili" kitaplarıdır. Savaştan bir yıl önce, 1991 yılında yapılan nüfus sayımında Boşnaklar, ana dilleri konusunda hemfikir olduklarını ve Boşnakların %90'ından fazlası ana dilinin Boşnakça olduğunu beyan etmiştir.[34]

Boşnak Latin alfabesinin Türkçe karşılığı şöyledir:

Boşnakça	Türkçe	Boşnakça	Türkçe
A a	A a	L l	L l
B b	B b	Lj lj	Ly ly

[31]Taner Şen, *Boşnakça ve Türkçedeki Ad Durumları: Karşılaştırmalı Bir İnceleme,* (Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balkan Çalışmaları Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Edirne 2017, s.28-39.

[32] Salih Okumuş, "Kosova'da Türkçe yayınlanan bir gazete: Tan, Balkan Araştırma Enstitüsü Dergisi, Cilt 4, Sayı 1, Temmuz, 2015, s.103.

[33] Dzevad Jahić, a.g.e., s.62.

[34] Dzevad Jahić, a.g.e., s.63.

C c ç	Ts ts	M m	M m
Č č	Ç ç	N n	N n
Ć ć	Yumuşak Ç	Nj nj	Ny ny
D d	D d	O o	O o
Dž dž	C c	P p	P p
Đ đ	Yumuşak C	R r	R r
E e	E e	S s	S s
F f	F f	Š š	Ş
G g	G g	T t	T t
H h	H h	U u	U u
I i	İ i	V v	V v
J j	J j	Z z	Z z
K k	K k	Ž ž	J j

1.3. Boşnakçanın Türkçeyle İlişkisi

İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan lisan, anahtar[35] olarak tanımlanan dil, insan var oldukça devam edecek yegâne araçtır. Kişinin doğduğu coğrafyada, yaşadığı kültürde dil onu ifade etmede elzemdir. "*Dil, bireyin insan oluş serüvenin başlangıç noktasıdır."*[36] Çünkü *"...asıl konu anadilinin, dilbilim, dil yeteneği, toplumsal sorunlar, insan-ulus ilişkisi gibi bakımlardan taşıdığı değerdir. Bu gibi açılardan anadili, insanı değişik yönlerden sımsıkı saran, onun bilinç altına inen ve pek çok yönleri olan varlık olarak ortaya çıkar."* [37] İşte bu anlamda Türkçe diğer dillerle bu vasıtayla pek çok yönlerini paylaşmış ve bir dil ve kültür alışverişi içinde olmuştur.

Türkçe özellikle Balkan coğrafyasına yönünü çevirip Avrupa'ya ilk ayak basan Hunlar başta olmak üzere sonrasında burayı yurt edinen Türk boylarıyla;

[35] *TDK Büyük Türkçe Sözlük*, Ankara, 2014.

[36] Günay Karaağaç, *Türkçenin Dil Bilgisi*, Akçağ Yay., Ankara 2019.

[37] Doğan Aksan, *Her Yönüyle Dil, Ana Çizgileriyle Dilbilim*, Ankara, 1979, s.81.

Avarlar, Kumanlar, Peçenekler, Uzlar[38] burada sosyal hayata dahil olmuşlardır. Özellikle Osmanlı Devleti'nin Balkanlardaki varlığı, iskân politikası, Türk-İslam anlayışı gibi sebeplerin yanında tebaanın Türkçeyi benimseyerek kelime ödünçlemesinin elbette birçok sebebi vardır. Bosna özelinde diğer sebeplere ek olarak o dönemde Devlet-i Aliyye'de aldıkları eğitim, "*Balkan yerlilerinin halk şairlerinin Türkçe yazmaları ya da yerel dilde çokça Türkçe kelime kullanmalarıdır*."[39] Škaljič'in yemeğin tuzuna benzettiği ve şiirde olmazsa olmaz addettiği[40] Türkçenin, işte bu denli önemli ve değerli olduğu çıkarımını yapabiliriz. Çünkü Boşnakça deyimlerde tuz, akılla ilişkilendirilir *(Imati soli u glavi [41] / Türkçeye çevirisi: Kafasında tuz bulunmak. / Anlamı: Akıllı olmak, gerçeklere uygun davranmak.)* Bununla birlikte "*Balkan dillerindeki Türkçe söz varlığı azımsanamayacak ölçüde güçlü ve yerleşiktir. Öyle ki bazı Türkçeden alıntılanan sözcükler dilden bertaraf edilse yerine konulacak yerel bir sözcük bulunmamaktadır."*[42] Bu nedenle çoğu Türkçe sözcük hala kullanılmaya devam edilmektedir. Süer Eker bir makalesinde "*Türkçenin temel sözvarlığının neredeyse tamamının Balkan dillerinde var olduğunu hatta Türkçede neredeyse unutulan sözcüklerin Bosna-Hersek'de yaşadığını*" ifade eder.[43] Muhamed Hevai Uskufi'nin yazdığı Makbul-i Arif adlı Boşnakça Türkçe Manzum Sözlüğü de Türkçenin Boşnaklar arasındaki kullanımını göstermektedir. Bu Alhamijado öncüsü manzum eserde Türkçe kelimeler şiirsel bir üslupla Boşnakçasıyla beraber yazılmıştır:

---

[38] Erman Artun, "Güney-Doğu Avrupa'da Osmanlı ve Osmanlı Sonrası Türk Uygarlıklarının Öteki Uygarlıklarla Halk Kültürü Yönünden Karşılıklı Etkileşimi", 4. Uluslararası Güneydoğu Avrupa Türkoloji Sempozyumunda sunulan bildiri. 03- 07.12.2007, Zagreb, 2007, s.1-2.

[39]Fatih İyiyol-Ahmet M. Kesmeci, "Balkan Dillerindeki Türkçe Kelimelerin Tanımlanması Problemi Üzerine Tespitler", *Turkish Studies*, Sayı 6/4, Sonbahar 2011, s. 621-632.

[40] Abdullah Škaljič, Turcizmi u SrpsoHrvatsom Jeziku, Svjetlost, Sarajevo, 1966.

[41] Zrinka Ćoralić-Senija Midžić, Bosanski Frazeološki Rječnik, Bihać 2012, s.29.

[42]Fatma Sibel Bayraktar, "Türkçeden Balkan Dillerine Verilen Sözcükler ve Ağız İlişkisi" *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, C.8, S.15, Ocak 2018, s. 22-32.

[43] Süer, Eker, "Bosna'da Etno-Linguistik Yapı ve Türk Dili ve Kültürü Üzerine", Milli Folklor, Sayı 72, 2006, s. 71-84.

svadba *düğün* ***danaske*** *bugün*

igradur *oyun* ***bubanj*** *tavuldur (Muhamed, 2018:125)*

Balkanlardaki bu Türkçe söz varlığı Balkanları oluşturan tüm topluluklar için de adeta ortak bir dil ve kültür haline gelmiştir. Bu ortak dil varlığını irdelemek yapılan araştırmalar, sözlüklerde çalışmalara Turcizmi, Turcizam, Turkizm, Orientalizm gibi farklı isimler verilmiştir.[44]

Boşnak sözlü halk edebiyatı ürünü olan ve Boşnak aşk şarkısı anlamına gelen Sevdalinka adı verilen lirik türdeki şarkı ya da şiirler de Boşnakça' ya Türkçeden geçmiş olan Sevda kelimesinden türetilmiştir.[45] Balkan dillerinden de Türkçeye geçiş gerçekleşmiştir. Örneğin poğaça, kulübe, patika, kumpir, mazot, şapka ve vişne kelimeleri Türkçeye Slav dillerinden geçmiştir.[46] Türkçe hayatın her alanında kendini göstermiştir. Boşnakçada kişi, yer, organ, hayvan, sayı adları gibi dilin temelini oluşturan söz varlıkları yanında yeme, içme, milliyet vb. soyadları da Türkçeden geçmiş kelimelerle türetilmiştir; Ahmetović, Edrenić, Parmać, Arslanović, Krkbešević.[47] Boşnakça Türkçeden çok sayıda ödünçleme yapmıştır ancak Balkan dillerinden dilimize giren kelime sayısı ve kullanıldığı alanların da az olmadığını söyleyebiliriz. "*Yüzyıllar boyunca yaşanan ortak hayatın sonucu olarak meydana gelen kültür etkileşimi, birçok araştırmacıya bu bölgelerdeki folklor çalışmalarının*

---

[44]Selçuk Kırbaç, "Türk Dilinin Boşnakça ile İlişkileri ve Abdulah Škaljić", *Turkish Studies*, 6/4, 2013, s. 898.

[45]Ali Mehmet Gürsel, *Türkçeden Boşnakçaya Geçmiş Kelimelerde Anlam Değişmeleri*, (Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balkan Çalışmaları Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Edirne 2018, s.29,347.

[46] Hayriye Süleymanoğlu Yenisoy, *Tarih Boyunca Slav-Türk Dil İlişkileri*, TDK Yayınları, Ankara 1998, s.53.; Dženana Bračković, *Türk Kökenli Bosna Hersek Soyadları, (*Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi), Ankara 2020, s.30.

[47] Dženana Bračković, *Türk Kökenli Bosna Hersek Soyadları, (*Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi), Ankara 2020, s.149,221,238,239,262.

tek yönlü değil de, karşılıklı veya çok yönlü yapılmasının gereğini duyurmuştur."[48] Türk Dili ve Türkoloji bölümleri aracılığıyla Bosna Hersek ve diğer Balkan ülkeleri arasında köprüler kurulmuştur: TİKA (Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı), Saraybosna Üniversitesi Türkoloji Bölümü (1950), Zenica (2005) ve Tuzla Türkoloji Bölümleri (2001), Şarkiyat Enstitüsü, Yunus Emre Enstitüsü Türk Dili ve Kültürü Merkezi (2009).[49]

[48] Hamdi Hasan, *Makedonya ve Kosova Türklerince Kullanılan Atasözleri ve Deyimler*, TDK Yayınları, Ankara 1997.

[49] Edina Solak, "Bosna-Hersek'te Türkçe ve Türk Dili Eğitimi ile İlgili Çalışmalar", *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2/2, 2011, s. 165-174.

2. BÖLÜM: DEYİMLER

2.1. Deyim ve Çeşitleri

Deyim, genellikle gerçek anlamından az çok ayrı, kendine özgü bir anlam taşıyan kalıplaşmış söz öbeği; tabir olarak adlandırılır.[50]

Ömer Asım Aksoy'a göre "toplumbilim, ruhbilim, eğitbilim, ekonomi, felsefe, tarih, ahlak, folklor… gibi birçok konuları ilgilendiren ve birçok yönlerden inceleme konusu edilmeye değer olan bu ulusal varlıklar, deyiş güzelliği, anlatım gücü, kavram zenginliği bakımından pek önemli dil yapılarıdır."[51]

Ali Püskülüoğlu'na göre "deyimler, bilindiği üzere, özgün anlatım özelliği bulunan, kavramları özgün bir biçimde anlatmada kullanılan, kalıplaşmış söz değerleridir".[52]

Hatice Şahin'e göre **"**bir dilin söz varlığı içinde sadece dilde kullanılan kelimeler değil; atasözleri, deyimler, kalıplaşmış sözler gibi unsurlar da yer alır. Çünkü bu unsurlar o dili kullanan insanların maddi manevi kültürlerinin, yaşam biçimlerinin yansıtıcısı olan unsurlardır".[53]

Ali Püsküllüoğlu'na göre "deyim, sözlük anlamıyla "anlatıma akıcılık, çekicilik katan, çoğunun gerçek anlamından ayrı bir anlamı bulunan, genellikle de birden çok sözlü dil öğesi, kalıplaşmış sözcük topluluğu" dur. Deyim, bir kavramı kendine özgü bir kalıp içinde, çekici ve hoş bir anlatımla dile getirir.[54]

---

[50] https://sozluk.gov.tr/ Erişim tarihi: (27.12.2023)
[51] Ömer Asım Aksoy, Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü 1, İnkılap Kitabevi, İstanbul 2020, s.11.
[52] Ali Püsküllüoğlu, Türkçe Deyimler Sözlüğü, Arkadaş Yayınevi, Ankara 2021.
[53] Hatice Şahin, Türkçede Organ İsimleriyle Kurulmuş Deyimler, Bursa 2004.
[54] Ali Püsküllüoğlu, Türkçe Deyimler Sözlüğü, Arkadaş Yayınevi, Ankara 2021.

Ömer Asım Aksoy'a göre "deyim, bir kavramı belirtmek için bulunmuş özel bir anlatım kalıbıdır; genel kural niteliğinde bir söz değildir. Deyimi atasözlerinden ayıran en önemli özellik budur".[55]

Hasan Hüseyin Ünlü'ye göre "deyimler ulusun söz yaratma gücünden doğarlar."[56]

Deyim çeşitleri; kalıplaşmış deyimler: atasözleri, argo kelimeler, ikilememeler; doğadan insana - insandan doğaya gibi durumlarla benzetme yoluyla yapılan aktarmalardır.

2.1.1. Biçim Özellikleri

1.Deyimler de atasözleri gibi, kalıplaşmış sözlerdir. Bir deyimin sözcükleri değiştirilip yerlerine -aynı anlamda da olsa başka sözcükler konulamaz ve deyimin sözdizimi bozulamaz.

2.Deyimler de atasözleri gibi, kısa ve özlü anlatım araçlarıdır.

3.Deyimler en az iki sözcükle kurulurlar ve biçim bakımından iki bölüğe yarılabilirler.[57]

2.2. Boşnakçada Deyimler

Yunancadan geçen *frazeologija* "1. Deyişbilim. 2. Deyimler, tabirler" ve *fraza* "deyim, tabir"[58] terimleri Boşnakçada yer almaktadır. Bu terimlerin diğer dillerde de aynı şekilde ifade edilmesi deyimlerin evrensel ifadelerini gözler önüne sermektedir. Örneğin: *Ahilova peta*: "Aşil topuğu"; *Oko za oko, zub za zub: "Göze göz dişe* diş", *Mrtve duše*: "Ölü canlar" birçok dilde kullanılır. Bu evrensel ifadeler

[55] Ömer Asım Aksoy, Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü 1, İnkılap Kitabevi, İstanbul 2020, s.38.
[56] H. Hüseyin Ünlü, Deyimler ve Kelime Grupları Sözlüğü, Ünlü Kitabevi, İstanbul 1976.
[57] Ömer Asım Aksoy, Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü 1, İnkılap Kitabevi, İstanbul 2020, s.36-37.
[58] Şakir Bayhan, *Boşnakça-Türkçe Deyimler Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2018.

deyimlerin farklı kültürde de bir etkileşim ve ortalığının olduğunu göstermektedir. Organ adlarından oluşmuş deyimlerde deyimleşmiş atasözleri de mevcuttur. Bunlar: *Od viška glava ne boli* (Fazlalıktan baş ağrımaz.), *Krv nije voda* (Kan su olmaz.), *Nikome neće pasti kruna s glave* **(**Kimsenin başındaki taç düşmeyecek.), U nje duga kosa, a kratka pamet (Saçı uzun ise aklı kısa), *Gurnuti / gurati (zabiti / zabijati) glavu u pijesak kao noj* (Deve kuşu gibi başını kuma itmek (sokmak) şeklindeki atasözleridir. Biçimsel olarak bakıldığında Boşnakçada bulunan organ adlarıyla oluşturulmuş deyimler:

Mastar haldeki deyimler: (*Ustati / ustajati na lijevu nogu* **/** DÇ: Sol ayağı üstüne kalkmak, *Stajati / biti jednom nogom u grobu* / DÇ: Bir ayağı çukurda durmak, olmak, *Imati crve u stražnjici /guzici* / DÇ: Kıçında kurt olmak); **cümle şeklindeki deyimler:** (*Bilo je (bit će) krvi do koljena* / Dizine kadar kan oldu (olacak); Koljena klecaju (dršću) *komu* / *Birinin* dizleri yalpalıyor (titriyor), *Nekome gori pod nogama* / Ayaklarının altı yanıyor), **zarflardan oluşan deyimler:** (*Od malih (najmanjih) nogu* / Küçük (ufak) ayaktan; *Iz prve ruke (znati, doznati)* / İlk elden (bilmek, öğrenmek), *U čijim očima* / Birinin gözünde; **sıfatlardan oluşan deyimler:** *Brz na šakama* / Eline tez, *Šaka jada* / Bir avuç bela, *Oko sokolovo* **/** Şahin gözlü; i**simlerden oluşan deyimler:** *Srodna duša* / Ruh eşi; **konuşma şeklindeki deyimler:** *Gubi mi se s očiju!* **/** Gözlerimden kaybol!, *Jezik za zube!* / *Dilin dişlerinin arkasına!*, **P***rste k sebi!* **/** Parmakların kendine! *şeklindedir.*

Son yıllarda yapılan çalışmalar deyimlerin Boşnakçadaki söz varlığını daha net gözler önüne sermektedir. Bu amaçla kitap haline getirilmiş olan (2006) Zlatko Lukić'in hazırladığı "*Bosanka Sehara"*[59], (2011) Vehid Gunić'in hazırladığı "*Bosanske Izreke*"[60], (2012) Zrinka Ćoralić ile Senija Midžić'in hazırlamış olduğu "*Bosanski Frazeološki Rječnik* (Boşnakça Deyimler Sözlüğü)[61], (2018) Şakir Bayhan tarafından hazırlanan *Boşnakça-Türkçe Deyimler Sözlüğü*[62], (2020) Amina Šiljak-

[59] Zlatko Lukić, *Bosanka Sehara: Poslovice, Izreke i Fraze Bosne i Hercegovine*, Šahinpašić, Sarajevo 2006.

[60] Vehid Gunić, *Bosanske Izreke*, Miris Orijenta, Saraybosna 2011.

[61]Zrinka Ćoralić-Senija Midžić, *Bosanski Frazeološki Rječnik*, Bihać 2012.

[62] Şakir Bayhan, *Boşnakça-Türkçe Deyimler Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2018.

Jesenković tarafından hazırlanan *Nad Turskim i Bosanskim Frazikonom: semantički, sintaktički, lingvostilistički i sociolingvistički aspekt* (Türkçe ve Boşnakça Deyimler Üzerine: Anlamsal, Sözdizimsel, Dilbilimsel ve Toplumbilimsel Yönleri)[63] ; tezler ve makaleler; (2016) Dženita Ahmić'in hazırlamış olduğu "*Boşnakçadaki Atasözleri ve Deyimlerde Türkçenin İzleri*"[64], Yasemin Uzun-Zeynep Türksever (2020)[65] "*Deyimlere Göre Boşnakça ve Türkçe Hayvan Algısı*", (2020) Begüm Toksoy Gürsel "*Türkçe ve Boşnakça Ortak Deyimler Üzerine*"[66] gibi çalışmalar göze çarpmaktadır. Boşnakçanın söz varlığı içindeki deyimler ve atasözlerini inceleyen araştırmaların 2000'li yıllardan itibaren daha da arttığını söyleyebiliriz.

[63] Amina Šiljak Jesenković, *Nad Turskim i Bosanskim Frazikonom, Orijentalni, Institut u Sarajev*u, 2003.

[64] Dženita Ahmić, *Boşnakçadaki Atasözleri ve Deyimlerde Türkçenin İzleri*, (Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek lisans Tezi), İzmir 2016.

[65] Yasemin Uzun-Zeynep Türksever, "*Deyimlere Göre Boşnakça ve Türkçe Hayvan Algısı*", *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 2020, Cilt: 13, Sayı: 29, 281-293.

[66]Begüm Toksoy GÜRSEL, *Türkçe ve Boşnakça Ortak Deyimler Üzerine,* (Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balkan Çalışmaları Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Edirne 2020.

3. BÖLÜM: BOŞNAKÇA VE TÜRKÇE DEYİMLERDE ORGANLAR

3.1. Deyimlerde Geçen Boşnakça Organ Adları ve Anlamları

Brada **:** 1. Çene. 2. Sakal.

Brk **:** 1. Bıyık.

Bubreg **:** *T.* Böbrek.

Čelo **:** 1. Alın.

Dlaka **:** Kıl; tüy.

Dlan **:** 1. Aya, el ayası, avuç içi.

Duša **:** 1. Can, ruh.

Džigerica **:** *T.* Ciğer.

Glava **:** 1. Baş, kafa, kelle. 2. Akıl, us.

Grbača **:** Sırt, arka, kamburluk.

Grlo **:** 1. Boğaz, gırtlak.

Gubica **:** 1. Burun ucu, somak, kalak. 2. *hlk.* İnsan dudağı. 3. 1insan yüzü.

Guša **:** 1. Boğaz, gırtlak.

Guzica **:** *Kaba* 1. Popo, kaba et, kıç.

Jetra **:** Karaciğer.

Jezik **:** Dil, tat alma organı.

Kičma **:** 1. Omurga, bel kemiği.

Koljeno **:** Diz.

Kosa (I) **:** Saç, saçlar.

Kost **:** 1. Kemik. 2. Vücut, beden. 3. Ceset, ölü beden, naaş.

Koža **:** Deri, ten, cilt.

Krv : Kan.

Lakat : 1. Dirsek.

Leđa : 1. Sırt, arka. 3. Arka, yüz, ters taraf; sırt.

Lice : 1. Yüz, çehre, surat. 3. Alın, bir şeyin ön yüzü.

Meso : Et.

Mali mozak : Beyincik

Mozak : Mec. Akıl, zekâ, beyin.

Njedra : Bağır, göğüs, sine.

Noga : 1. Ayak. 2. Bacak.

Nokat : 1. Tırnak.

Nos : 1. Burun. 2. Bazı şeylerin ön ve sivri bölümü, burun.

Obraz : 1. Yanak.

Obrva : Kaş.

Oko (I) : Göz, görme organı.

Palac : Başparmak, badem parmak.

Pamet : 1. Akıl, us; beyin.

Pandža : Pençe, tırnak.

Peta : 1. Topuk. 2. Ökçe, topuk.

Pleća : Omuz.

Prsa : 1. Göğüs, bağır. 2. Meme, emcek.

Prst : 1. Parmak.

Rame : Omuz.

Rebro : 1. Kaburga (kemiği).

Rep : 1. Kuyruk. 2. Kuyruğa benzeyen uzantı.

Ruka : 1. El. 2. Kol.

Rukav : Yen, giysi kolu.

Šaka : 1. El ayası, el; avuç.

Srce : 1. Kalp, yürek. 2. Gönül, sevgi. 3. Cesaret, yürek, yüreklilik.

Tijelo : 2. Vücut, gövde, beden, bünye.

Trbuh **:** 1. Göbek, karın, karın boşluğu.

Uho **:** 1. Kulak, işitme organı. 2. Bu organın dış bölümü.

Um **:** 1. Us, akıl. 2. Anlayış.

Usna **:** Dudak.

Usta **:** 1. Ağız. 3. *hlk.* Dudaklar.

Vrat **:** 1. Boyun.

Želudac **:** Mide.

Žila **:** 1. Damar. 3. Sinir, kas kirişi.

Živac **:** Sinir, asap.

Zub **:** 1. Diş.

3.2. Deyimlerde Geçen Türkçe Organ Adları ve Anlamları

Adım **:** Yürümek için yapılan ayak atışlarının her biri.

Ağız **:** Yüzde, avurtlarla iki çene arasında bulunan, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye yarayan ve besinlerin sindirilmeye başlandığı organ.

Alın **:** Yüzün, kaşlarla saçlar arasındaki bölümü; cebin.

Alt **:** 3.Oturulurken uyluk kemiklerinin yere gelen bölümü.

Art **:** Arka.

Arka **:** 2. Bir şeyin sırt durumunda olan yüzeyi. 6.İnsanın vücudu, bedeni.

Asap **:** Sinirler.

Aşık **:** Aşık kemiği.

Avuç **:** Elin parmak uçlarıyla bilek arasındaki iç bölümü; apaz, hapaz, koşam.

Avuç içi **:** Elin parmak dipleri ile bilek arasındaki iç bölümü; aya, el ayası.

Avurt **:** Yanağın ağız boşluğu hizasına gelen bölümü.

Ayak **:** 1.Bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan bölümü. 3. Vücudun belden aşağı bölümü; bacak.

Bacak **:** 1.Vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü. 2.Hayvanlarda yürümeye veya atlamaya yarayan organ. 3. Ayak.

Bağır **:** 1. Göğüs. 4. Ciğer, bağırsak vb. vücut boşluklarında bulunan organların ortak adı; ahşa. 6. Sine.

Bağırsak **:** Sindirim sisteminde mideden sonra gelen ve besinlerin kana karışmasını, artıkların dışarı atılmasını sağlayan organ.

Baldır **:** 1.Bacağın dizden ayak bileğine kadar olan bölümü; incik. 2.Bu bölümün yumuşak ve şişkin olan arka tarafı.

Bam teli **:** 2. Sakalın, alt dudağın hemen altındaki bölümü.

Baş **:** 1.İnsan ve hayvanlarda beyin, göz, kulak, burun, ağız vb. organları kapsayan, vücudun üst veya önünde bulunan bölüm; kafa, kelle, ser (I).

Beden **:** 1. İnsan ve hayvan vücudunda baş, kol ve bacaklar dışında kalan bölüm; gövde.

Bel **:** 1.İnsan bedeninde göğüsle karın, sırtla kalçalar arasında daralmış bölüm. 2.Bu bölümün, sırtın altına rastlayan bölgesi. 3. Hayvanlarda omuz başı ile sağrı arası.

Bellek **:** Yaşananları, öğrenilen konuları, bunların geçmişle ilişkisini bilinçli olarak zihinde saklama gücü; an (III), dağar, dağarcık, akıl, hafıza, yâd, zihin. 3. Kafa.

Beniz **:** 1. Yüz (II).

Bet (I) **:** Yüz (II).

Beyin **:** Kafatasının içinde beyin zarları ile örtülü, iki yarım küre biçiminde sinir kütlesinden oluşan, duyum ve bilinç merkezlerinin bulunduğu organ; ensefal, dimağ.

Bıyık **:** Üst dudak üzerinde çıkan kıllar.

Boğaz **:** 1. Boynun ön bölümü ve bu bölümü oluşturan organlar; ümük, kursak.

Boynuz **:** 1.Bazı hayvanların başında bulunan, tırnaksı bir maddeden, uzun, kıvrık veya çatallı korunma organı.

Boyun **:** 1.Gövdenin başla omuz arasında kalan bölgesi.

Böğür **:** İnsan ve hayvan vücudunun kaburga ile kalça arasındaki bölümü.

Burun **:** Alınla üst dudak arasında bulunan, çıkıntılı, iki delikli koklama ve solunum organı; koku alma organı.

But **:** 1.İnsan vücudunun kalça ile diz arasındaki bölümü. 2. Hayvanların, arka bacaklarının gövdeye bitişik olan dolgun, etli bölümü.

Can **: 1.**İnsan ve hayvanlarda yaşamayı sağlayan ve ölümle vücuttan ayrılan madde dışı varlık; can kuşu, ruh.

Ciğer **:** 1. Akciğerlerle karaciğerin ortak adı. 4.İç.

Çehre **:** Yüz (II).

Çene **:** Canlılarda baş bölümünde yer alan, kemik veya kıkırdak ile desteklenen, altlı üstlü dişleri taşıyan ve ağzın kapanıp açılmasını sağlayan kasları üzerinde barındıran iki parçaya verilen ad.

Dal **:** 1.Arka, sırt. 2. Kol (I). 3. Omuz. 4. Boyun, ense.

Dalak **:** 1**.**Midenin arkasında, diyaframın altında, sol böbreğin üstünde, yassı, uzunca, akyuvar üreten ve yıpranmış alyuvarları toplayan, damarlı, gevşek bir dokudan oluşmuş organ. 2. Omurgalı hayvanlarda lenf bezine benzeyen ve kan damarları çok olan bir organ.

Damak **:** Ağız boşluğunun tavanı.

Damar **:**1.Canlı varlıklarda kanın veya besleyici sıvıların dolaştığı kanal. 7.Böceklerde kanat zarını dik tutmaya yarayan organ.

Deri **:** İnsan ve hayvan vücudunu kaplayan tüy, kıl veya pulla kaplı tabaka.

Dil (I) **:** Ağız boşluğunda, tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan etli, uzun, hareketli organ; tat alma organı.

Dil (II) **:** Gönül.

Dimağ **:** Beyin.

Dirsek **:** 1.Kol ile ön kol arasındaki eklemin arka yanı.

Diş **:** 1.Çene kemiklerinin üstüne dizili, ısırıp koparmaya ve çiğnemeye yarayan sert, beyaz organlardan her biri. 6.Omurgalı hayvanların çenelerinde veya ilkel yapılı omurgalıların gırtlak ve ağızlarında bulunan kemiksi sert parçalar.

Diz **:** 1.Kaval, baldır ve uyluk kemiğinin birleştiği yer. 2.Oturulduğunda uyluğun üst yanı.

Döş **:** 1.Göğüs. 2.Kaburga altı.

Dudak **:** Ağzın, dişleri örten ve dışarıya doğru az veya çok kıvrılan üst ve alt kenarlarından her biri; lep.

El (I) **:** Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü; dest, pençe.

Ense **:** 1.Boynun arkası. 2. Arka.

Et **:** 1.İnsanlarda, hayvanlarda deri ile kemik arasındaki kas ve yağdan oluşan tabaka.

Gaga **:** İnsanda ağız.

Geniz **:** Ağız ve burun boşluğunun arka bölümü.

Gerdan **:** 1.Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ön bölümü. 2.Şişmanlarda çenenin altındaki tombulluk. 3.Kesim hayvanlarında boyun.

Gırtlak **:** 1. Soluk borusunun üst bölümü; ümük, imik, hançere.

Göbek **:** 1.İnsan ve memeli hayvanlarda göbek bağının düşmesinden sonra karnın ortasında bulunan çukurluk.

Göğüs : 1.Vücudun boyunla karın arasında bulunan ve kalp, akciğer vb. organları içine alan bölümü; bağır, sine. 2. Bu vücut bölümünün ön tarafı; döş, sırt karşıtı. 3.Bu bölümün içindeki organlar. 4.meme.

Gönül : 1. Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. duyguların kaynağı; içeri, yürek, dil (II), kalp (I). 2. Sine.

Göt : Kıç.

Gövde : 2. Beden. 4.Hayvanlarda baş, ayak ve kuyruktan geri kalan bölüm.

Göz : 1. Görme organı; basar, ayn, çeşm, dide.

Hatır : 1. Düşünme, akılda tutma.

İç : 8. İnsan vücudunun mide, bağırsak, kalp, ciğer gibi organlarının bulunduğu kısım. 9. Akıl, gönül, irade gibi insanın manevi varlığını oluşturan şeylerden herhangi biri; ciğer, derun, yürek.

İbik : 1.Horoz, hindi vb.nin tepesinde bulunan kırmızı deri uzantısı. 2.Bazı kemiklerde bulunan ve kasların tutunmasına yarayan, çizgi durumunda pürtüklü çıkıntı.

İlik (II) : Kemiklerin iç boşluklarını dolduran ve kan hücrelerinin yapımını sağlayan doku.

İskelet : 1.İnsan ve hayvan bedeninin kemik çatısı; kadit, teşrih. 2.Yumuşak bölümleri dökülmüş, ölü bir vücudun kemiklerinin bütünü.

İşkembe : 1.Geviş getirenlerin ilk ve en büyük mide bölümü. 3. Mide.

Kaburga : 1. Eğe kemiklerinin oluşturduğu kafes.

Kadem : 1.Ayak.

Kafa : 1. Baş. 2. Hayvanlarda genellikle ağız, göz, burun, kulak vb. organların bulunduğu vücudun en ön bölümü. 3.Kavrama ve anlama yeteneği; zekâ, zihin, bellek.

Kamış : 4. Erkeklik organı.

Kan : Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı; dem (II), hun.

Kâp : Aşık kemiği.

Karaciğer : Karın boşluğunun sağ üst bölgesinde bulunan, öd salgılayan, şeker depolayan, iri, açık kahverengi organ.

Karın : 1.İnsan ve hayvanlarda gövdenin kaburga kenarlarından kasıklara kadar olan ön bölgesi; batın.2. Döl yatağı. 4.mide. 5. İçten geçen, gönüldeki şey.

Kaş : 1. Gözlerin üzerinde kemerli birer çizgi oluşturan kısa kıllar.

Kelle : 4. Baş.

Kemik : 1. İnsanın ve omurgalı hayvanların çatısını oluşturan türlü biçimdeki sert organların genel adı.

Kıç : 1.Kuyruk sokumu bölgesi; dip, göt, kaba et, kaba but, popo, toto (I), makat, mabat, küfe. 3.Arka bölümde olan.

Kıl : 1. Bazı hayvanların derisinde, insan vücudunun belli yerlerinde çıkan, üst deri ürünü olan ipliksi uzantı.

Kirpik : Göz kapağının kenarındaki kıllar veya bu kıllardan her biri; müjgân.

Kol : 1.İnsan vücudunda omuz başından parmak uçlarına kadar uzanan bölüm; dal (II). 8. Koyun, dana, kuzu vb.nde ön ayağın üst bölümü.

Koltuk : 1.Omuz başının altında, kolun gövde ile birleştiği yer.

Koyun (II) : 1. Kucak.

Kucak : 1. Açık kollarla göğüs arasındaki bölüm; koyun (II), aguş. 3.erhangi bir durumun veya şeyin sınırlarının arası, iç.

Kulak : 1. Başın her iki yanında bulunan işitme organı. 2.Bu organın, sesleri toplayıp içeriye almaya yarayan dış bölümü.

Kursak **:** 1. Kuşların yemek borusu üzerinde bulunan, yiyeceklerin toplandığı torba biçiminde şişkin organ. 2. Boğaz.

Kuyruk **:** 1. Hayvanların çoğunda, gövdenin sonunda bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ.

Küçük dil **:** Damağın arkasında bulunan dile benzer küçük uzantı.

Mide **:** 1.Omurgalılarda, sindirim sisteminin, yemek borusu ile onikiparmak bağırsağı arasında besinlerin sindirime hazır duruma getirildiği; omurgasız hayvanlarda ise sindirim kanalının bu bölgeye karşılık olan parçası; karın. 3. Karın bölgesi; işkembe.

Nazar **:** 1.Belli kimselerde bulunduğuna inanılan, kıskançlık veya hayranlıkla bakıldığında insanlara, eve, mala mülke hatta cansız nesnelere kötülük verdiğine inanılan uğursuzluk; göz.

Nevir **:** Yüzün rengi, bet beniz.

Omurga **:** 1.Sırt boyunca uzanarak vücuda destek sağlayan, kemikten, kıkırdaktan veya her ikisinden oluşan, içinde omuriliği barındıran kemik yapı.

Omuz **:** 1.Boynun iki yanında, kolların gövdeye bağlandığı bölüm; çiğin, dal (II):

Öd **:** 1. Safra (II).

Paça **:** 1. Pantolon, don, şalvar vb. giyeceklerde bacakların çıktığı aşağı bölüm. 2. Kasaplık hayvanların ayağı.

Parmak **:** 1.İnsanda ve bazı hayvanlarda ellerin ve ayakların son bölümünü oluşturan, boğumlu, oynak, uzunca organların her biri. 2. Eni veya boyu bu organ kadar olan.

Pençe **:** 1.Yırtıcı hayvanların ön ayaklarının parmaklarıyla tırnakları. 4. El (I).

Post **:** 1.Tüylü hayvan derisi. 4.Bazı deyimlerde "can" anlamında kullanılan bir söz.

Pösteki **:** Koyun veya keçi postu.

Ruh **:** 1. Can. 8.Bedeni etkin kılan canlılık ilkesi, bedenin hayat gücü.

Saç **:** Baş derisini kaplayan kıllar.

Sadır **:** 1. Göğüs, sine. 2.Yürek, kalp.

Sakal **:** 1. Yetişkin erkeklerde yanak ve alt çenede çıkan kılların tümü. 2.Bazı hayvanlarda çene altında bulunan kılların tümü.

Ser (I) **:** Baş.

Sırt **:** 1.Omurgalı veya omurgasız hayvanlarda boyundan kuyruk sokumuna kadar uzanan üst bölüm. 2. İnsanlarda boyundan bele kadar uzanan üst bölüm. 5. İnsanın üstü.

Sine **:** 1. Göğüs. 2. Bir şeyin içi, derinliği, özü; bağır, gönül, yürek.

Sinir **:** 1. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller ve bu tellerin oluşturduğu demet; asap. 5. Kas kirişi ve zarı.

Surat **:** Yüz (II).

Şakak **:** Göz, alın ve yanak arasında, elmacık kemiğinin üstünde bulunan çukurumsu bölge; duluk.

Taban **:** 1.Ayağın alt yüzü; aya.

Taşak **:** Üreme için gerekli spermleri üreten ve erkeklik hormonu salgılayan, sağ ve sol olmak üzere iki tane oval şekilli organ; er bezi, torba, yumurta, haya, husye, testis.

Tepe **:** 3.Birinin yanı başı, baş ucu. 4. Başın üst, kafatasının iki kulak arasında kalan bölümü.

Tırnak **:** 1. İnsanda ve birçok omurgalı hayvanda parmak uçlarının dış bölümünü örten boynuzsu tabaka.

Topuk **:** 1. İnsan ayağının toparlakça olan alt arka bölümü. 2.Ökçe.

Tüy **:** 1.İnsan ve hayvan derisi üzerinde bulunan ince, kısa, yumuşak ve sık uzantılar. 2. Kuşların gövdesini örten ince ve tel gibi uzantıların her biri veya tamamı.

Us **:** Akıl.

Ümük **:** 1. Boğaz. 2. Gırtlak.

Üst **:** 1.Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı; üzeri, fevk, alt karşıtı. 6.Vücudun beden bölümü.

Vücut **:** 1. İnsan veya hayvanda beden, baş, kol ve bacakların oluşturduğu bütün; eğin, ten.

Yanak **:** 1. Yüzün göz, kulak ve burun arasındaki bölümü.

Yumruk **:** 1. Parmakların kapanmasıyla elin aldığı biçim. 2.Elin bu biçimiyle yapılan vuruş; sumsuk, panç.

Yürek **:** 1. Kalp (I). 2.Gönül. 5. Sine. 6. İç.

Yüz **:** 1. Başta, alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm; beniz, duluk, didar, sima, çehre, surat, suret, vecih, faça, bet (I).

Zihin **:** 1. Canlının duygu ve davranışlar dışındaki ruhsal süreç ve etkinliklerinin bütünü. 2. Bellek. 4. Kafa.

Zülfüyâr **:** Zülüf.

3.3. Boşnakça ve Türkçede Organ Adlarından Oluşturulmuş Deyimlerin Karşılaştırılması

3.3.1. Vücudun Üst Bölümü (Başın Tepesinden Omuza Kadar Olan Kısmı)

3.3.1.1.Brada (Çene, Sakal)

BD: Gladiti bradu (brk)

DÇ: Sakal (bıyık) sıvazlamak.

Anlamı: Memnun olmak, zevk almak, eğlenmek.

*Prvo je braću zavadio, a kad su se oni tukli, iz prikrajka je gledao **gladeći bradu**. (HFR,2003:30)*

*Önce kardeşleri birbirine düşürdü sonra da dövüşürken onları kenardan **bıyık altından gülerek** izliyordu.*

DTK: Bıyık altından gülmek/ Ellerini ovuşturmak/ Ağzı kulaklarına varmak

*(Türkçede **sakal (sakalını) sıvazlamak** – **Bıyık burmak** deyimleri derin düşünmeyi ifade ederken kullanılır.)*

BD: Govoriti / mrmljati sebi u bradu

DÇ: Kendi sakalına konuşmak, mırıldanmak.

Anlamı: Belli belirsiz ve çok sessizce söylemek.

*Govori jasno i glasno, šta **mrmljaš sebi u bradu**, -reće otac. (BFR,2012:11)*

*" Açık açık söyle**, ne diye ağzının içinden konuşuyorsun**!" dedi babası.*

DTK: Ağzının içinden konuşmak / İçine konuşmak/ Dudak ucuyla söylemek/ Burnundan söyler gibi (HŞ,2004:174) / İçinden konuşmak/ Karnından konuşmak

BD: Puna šaka brade

DÇ: Bir avuç dolusu sakal.

Anlamı: Harika, mükemmel, daha iyisi olamaz.

*Iz matematike sam dobio trojku. **Puna šaka brade!** Bojao sam se gorega. (BFR,2012:11)*

*Matematikten 3 aldım. **Bundan iyisi can sağlığı!** Daha kötü geleceğinden korkmuştum.*

DTK: Bundan iyisi can sağlığı

BD: Reći / govoriti sebi u bradu

DÇ: Kendi sakalına konuşmak.

Anlamı: Sessiz ve anlaşılmaz bir şekilde konuşmak.

*Počeo bi **govoriti sebi u bradu** kao da je sam samcat na ovome svijetu. (HFR,2003:31)*

*Bu dünyada sanki bir o varmış gibi **ağzının içinden konuşurdu**.*

DTK: İçine konuşmak/ Dudak ucuyla söylemek (birine)/ İçinden konuşmak/ Ağzının içinden konuşmak / Burnundan söyler gibi/ Karnından konuşmak

BD: Trljati bradu

DÇ: Sakal ovuşturmak.

Anlamı: Etekleri zil (ıslık veya çalpara) çalmak, bir şeye pek çok sevinmek.

*Obradova se silno i poče **trljati bradu**. (BFR,2012:11)*

*Öyle çok sevindi ki **ağzı kulaklarına varmaya** başladı.*

DTK: Ağzı kulaklarına varmak

3.3.1.2.Brk (Bıyık)

BD: Nasmijati se/ smijati se (smješkati se) ispod brka

DÇ: Bıyık altından gülmek.

Anlamı: Sinsice gülmek.

Kad se on onako smješka ispod brka, svima nam je jasno da sprema neku novu psinu. (HFR,2003:33)

*Böyle **bıyık altından gülüyorsa** yeni bir hinlik peşinde olduğunu anlarız.*

DTK: Bıyık altından gülmek/ Bıyığına gülmek

BD: Omastiti brk (brke, brkove)

DÇ: Bıyıklarını yağlamak.

Anlamı: 1. Kazanç elde etmek, bir işten yarar sağlamak, karlı çıkmak. **2.** Tıka basa yemek.

*Može biti da je isplatila više, ali kome? Obrtala je novac, ali ne radi igrača već radi sebe, svoje rodbine i prijatelja koji su dobro **omastili brke**. (HFR,2003:33)*

*Kadın daha fazlasını ödemiş olabilir ama kime? Parayı döndürdü ama oyuncunun hayrına değil, kendisi için, işin **kaymağını yiyen** akrabaları ve arkadaşları için.*

*Zato su bili sretni i blaženi oni koji su imali priliku da tamo **omaste brk** i ovlaže grlo. (HFR,2003:33)*

*Bu yüzden orada **işkembesini şişirip**, gagayı ıslatma imkânı bulanlar mutlu mesuttu.*

DTK: 1.Karın doyurmak/ Kaymağını yemek/ Damağına tat değmek (ÖAA,2020:704); İşkembesini şişirmek/ İşkembeyi doldurmak (HŞ,2004:259) / Karnını doldurmak/ Gövdeye atmak (indirmek) / Boğaz içinde kavga var/ Boğazı işlemek/ Çene oynatmak (HŞ,2004:186)

BD: Smiješi se brk

DÇ: Bıyığı gülmek.

Anlamı: Yüzdeki sevinci, mutlu olmayı ifade eder.

*Nakon što ga je jutros u liftu djevojka njegovih snova konačno pogledala, cijeli mu **se** dan **brk** zadovoljno **smiješio**. (HFR,2003:34)*

*Rüyalarının kadını nihayet bu sabah asansörde ona baktıktan sonra bütün gün **ağzı kulaklarında** gezdi.*

DTK: Ağzı kulaklarında/ Sevincinden ağzı kulaklarına varmak (AP,2021:694)

3.3.1.3. Čelo (Alın)

BD: Biti (stajati) na čelu *čega*

DÇ: Bir şeyin alnında olmak (durmak).

Anlamı: Bir şeyin lideri (lider, başkan) olmak, bir şeye liderlik etmek.

Naime, oporba je zatražila hitnu sjednicu Vijeća, tijela ***kojemu je on na čelu****, kako bi se raspravilo goruće pitanje. (HFR,2003:43)*

Yani muhalefet konseyin, ***başında olduğu*** *kurumun, sorunu tartışmak için acil olarak toplanmasını istedi.*

DTK: (bir yerin) başında olmak/ Baş (veya başı) çekmek / (birinin) başına geçmek/ (bir şeyin) başına geçmek/ El başı (ele başı) / Baş olmak / Ön ayak olmak

BD: Doći (stati) na čelo *čega*

DÇ: Bir şeyin alnına gelmek (durmak).

Anlamı: Liderlik pozisyonu almak, lider olmak (başkan olmak), bir şeye liderlik etmek.

Ako ne možeš pobijediti neki pokret, ***stani na njegovo čelo****. (HFR,2003:44)*

Bir hareketi durduramıyorsanız o hareketin ***başına geçin.***

DTK: Baş olmak/ (birinin) başına geçmek/ (bir şeyin) başına geçmek/ El başı (ele başı) / Baş (veya başı) çekmek/ Ön ayak olmak

BD: Lupiti se/ lupati se po čelu (glavi)

DÇ: Alnına (kafasına) vurmak.

Anlamı: Kendi yaptıklarına, başarısızlığına şaşırmak, kendi hatasından dolayı pişmanlık duymak (unutkanlık).

“De bello Gallico”, opali Hrizogon i ***lupi se po čelu*** *shvativši da je opet zabrljavio, a Longin navuče grimasu zgražanja. (HFR,2003:44)*

"De bello Gallico," dedi Hrizogon, yine her şeyi berbat ettiğini fark edince ***başını döğdü*** *ve Longin tiksintiyle yüzünü buruşturdu.*

DTK: Başını döğmek/ Başını taşla döğmek/ Eli ayağına dolaşmak/ Elini dişlemek/ El ovmak/ Dizini dövmek/ Başını taştan taşa vurmak/ Kafasından uçup gitmek

BD: Piše na čelu

DÇ: Alnında yazıyor.

Anlamı: Bir şeyin birinin yüzünden anlaşılması, saklanamaz olması.

A kako ću ja znati tko je nedužan? ***To nikome ne piše na čelu****. (HFR,2003:44)*

Kimin masum olduğunu nerden bileceğim? ***Kimsenin alnında yazmıyor ki****.*

DTK: Alnında yazmak/ Yüzünden okunmak/ Yüzünden akmak/ Çehresinden okunmak

BD: Uhvatiti se za čelo (glavu)

DÇ: Alnını (kafasını) tutmak.

Anlamı: Kendi hatasını anlamak, şaşkına dönmek; beklenmedik bir durum karşısında şaşkınlaşmak.

Kad ti problem stigne, ***uhvatit ćeš se za čelo****, al će ti biti kasno. (BFR,2012:16)*

Asıl sorunu anladığında ***başını döğeceksin*** *ama çok geç olacak.*

DTK: Aklı başına gelmek/ Başını döğmek/ Başını taşla döğmek/ Eli ayağına dolaşmak/ Elini dişlemek/ El ovmak/ Dizini (dizlerini) dövmek/ Başını taştan taşa vurmak

BD: Vedra čela

DÇ: Alnı açık

Anlamı: Utanacak durumu olmayan.

Moći će stati pored svojih roditelja ***vedra čela*** *i uzdignute glave, a oni će s razgolom biti ponosni na njega. (BFR,2012:16)*

Ailesinin yanında ***alnı açık*** *bir şekilde durabilecek ve ailesi bu dik duruşu karşısında onunla gurur duyacaklar.*

DTK: Alnı açık / Alnı açık, yüzü ak/ Alnı ak

3.3.1.4. Dlaka (Kıl, Tüy)

BD: Bez dlake na jeziku (reći, kazati)

DÇ: Dilinde tüy olmadan (söylemek, anlatmak)

Anlamı: *Bir şeyi* açık açık söylemek, söylemekten çekinmemek.

Pogledaj Amerikanke, emancipirane cure, pišu ***bez dlake na jeziku*** *a ove naše, pasivne sentimentalke, samo čekaju da nadu 'čovjeka svog života'. (HFR,2003:55)*

Amerikalı 'özgürlükçü kızlara' ve yazdıklarına bakın, ***dilinin kemiği yok****. Bizlerse, pasif duygusalcılar, sadece 'hayatımızın erkeğini' bulmayı bekliyoruz.*

DTK: Dilin kemiği yok/ Dile getirmek/ Yüzüne karşı (söylemek) / Yüzüne vurmak (çarpmak)

Türkçedeki ***"dilinde tüy bitmek:*** *Tekrar tekrar aynı şeyi söylemekten bıkmak." deyimiyle karıştırılmamalıdır.*

BD: Cijepati dlaku na četvero

DÇ: Kılı dörde yarmak.

Anlamı: Titizlenmek, en ince ayrıntısına kadar incelemek, dikkatle üstünde durmak.

Članak smo već davno mogli završiti da ne ulaziš u prevelike detalje. Dok ti ***cijepaš dlaku na četvero****, drugi su već na godišnjem odmoru! (HFR,2003:55)*

Yazıyı çok fazla ayrıntıya girmeden uzun zaman önce bitirebilirdik. Sen ***kılı kırk yararken*** *diğerleri tatile çıktı bile!*

DTK: Kılı kırk yarmak/ Gözden geçirmek/ Can gözüyle bakmak

BD: Ići niz dlaku *komu*

DÇ: *Birinin* kılından aşağı gitmek.

Anlamı: Birine yaranmak, ufacık bir şey için bile karşı çıkmamak, zıt gitmemek.

Prigovaraju mi da sam previše sladunjav i da gostima ***idem niz dlaku****, ali voditelj se ni ne treba nadmetati s gostom… (HFR,2003:55)*

Çok nahif oluşuma ve misafirlerin ***suyuna gitmeme*** *serzenişte bulunuyorlar ama ev sahibinin misafirle boy ölçüşmesine gerek bile yok…*

DTK: Kıl çekmek (AP,2021:548) / Sakalının altına girmek/ Suyuna (suyunca) gitmek / Huyuna suyuna gitmek/ Alttan almak/ Aşağıdan almak

BD: Ići uz dlaku *komu*

DÇ: Birinin kılına gitmek.

Anlamı: Birine direnmek, birine karşı çıkmak, biriyle inatlaşmak.

*Nije zato nikakvo čudo što je on, koji je silno volio biti originalan **ići uz dlaku** svojoj sredini, bio s njom složan samo u jednom pitanju ... (HFR,2003:55)*

*Onunla sadece bir konuda hemfikirdi, bu yüzden özgün olmayı seven ve çevresiyle **ters düşen** biri oluşuna şaşmamalı.*

DTK: (birine) kıl gitmek/ (birine ya da biriyle) ters düşmek / (birine) kafa tutmak / Geri adım atmamak/ Ayak diremek

BD: Na (u) dlaku (vlas) isti

DÇ: Kılına (saçının teline) kadar aynı.

Anlamı: Tamamıyla aynı, özdeş, identik.

*Koga vraga sve te zgrade, svi ti (...)neboderi moraju biti **na dlaku isti**! (HFR,2003:55)*

*Bütün bu lanet binalar, hepiniz (...) gökdelenlerle **baştan aşağı** aynı olmalıdır!*

DTK: Tepeden tırnağa/ Baştan aşağı/ Başa baş/ Tıpatıp uymak/ Hık demiş (anasının veya babasının) burnundan düşmüş

BD: Ne smije kome pasti ni dlaka s glave

DÇ: Başındaki bir tel bile düşmesin.

Anlamı: Başına kötü bir hal gelmeyecek; kötü bir duruma uğramayacak.

*Dobro pazi na ovog čovjeka, **ne smije mu pasti ni dlaka s glave**. (BFR,2012:22)*

*Bu adama dikkat et, **kılına halel gelmesin**.*

DTK: Kılına halel gelmesin / Kılına hata gelmesin/ Başına bir hal gelmesin

BD: Nemati dlake na jeziku / biti bez dlake na jeziku

DÇ: Dilinde tüy olmamak / diline tüysüz olmak.

Anlamı: *Bir şeyi* açık açık söylemek, söylemekten çekinmemek.

Dakle, ja sam otvoren, iskren, ***nemam dlake na jeziku****, pa im se to valjda dopada. (BFR,2012:22)*

Yani, açık sözlü, dürüst biriyim, ***ağzımın perhizi yok****, bu yüzden beğendiler sanırım.*

DTK: Dilin kemiği yok/ Ağzının perhizi yok

(Dilinde tüy bitmek: *Tekrar tekrar söylemekten usanmak, bıkmak.*) deyimiyle karıştırılmamalıdır.

BD: Ni dlaka (vlas) s glave neće pasti *komu*

DÇ: *Birinin* başındaki kıl (saçının teli) bile düşmeyecek.

Anlamı: Kimseye kötü bir şey olmayacak, kimse huzursuzluk yaşamayacak.

Lacika će otići u debelu zavjetrinu, a da ***mu ni dlaka neće pasti s glave, ni dlaka!*** *(HFR,2003:56)*

Lacika kalın bir gölgenin altına gidecek ve ***onun kılına bile halel gelmeyecek****,* ***kılına bile!***

DTK: Kılına halel gelmemek / Kılına hata gelmemek

BD: Tražiti dlaku u jajetu

DÇ: Yumurtada kıl aramak.

Anlamı: Hatayı bulmak için bir şeyin en ince ayrıntısına kadar bakmak.

Pregledali su svu dokumentaciju i nisu našli ni najmanji propust, ali oni, izgleda, ***traže dlaku u jajetu*** *da bi ipak nekako mogli prigovoriti. (HFR,2003:56)*

Tüm belgeleri gözden geçirdilerse de en ufak bir eksiklik bulamadılar, ancak bir şekilde itiraz edebilmek için ***kılı kırk yaracak*** *gibi görünüyorlar.*

DTK: Kılı kırk yarmak/ Kılı bin yarmak/ Kılı kırk bin yarmak / Can gözüyle bakmak

BD: Visiti o dlaci / koncu

DÇ: İpliğe / kıla asılı olmak.

Anlamı: Birinin hayatı tehlikede olmak, birine pamuk ipliği ile bağlı olmak.

*Nakon te teške nesreće, život mu **je visio o dlaci**, ali se srećom sve dobro završilo. (BFR,2012:22)*

*O büyük talihsizlik sonrası hayatı **pamuk ipliğiyle bağlıydı** ama neyse ki her şey yolunda gitti.*

DTK: Pamuk ipliğiyle bağlı olmak/ Pamuk ipliğiyle bağlanmak

BD: Za dlaku (promašiti, izbjeći)

DÇ: Kılı (ıskalamak, savuşturmak)

Anlamı: Çok az, az bir fark ile (ıskalamak, savuşturmak).

*Golema crna limuzina poput pantere se zanijela u široku aveniju, **za dlaku izbjegavši** sudar s kamionetom koji joj se našao na putu. (HFR,2003:56)*

*Kara panter benzeri devasa bir limuzin geniş caddeye saptı ve yoluna çıkan bir kamyonetle çarpışmaktan **kıl payı** kurtuldu.*

DTK: Kıl payı fark/ Kıl payı (kalmak) / Mek parmak (fazla, eksik) / Bıçak sırtı (AP,2021:170)

BD: Za / u dlaku isti

DÇ: Kılına aynı.

Anlamı: Hemen hemen aynı.

*Testovi su bili **za dlaku isti.** (BFR,2012:22)*

*Testler neredeyse, **kıl payı** aynıydı.*

DTK: Kıl payı / Aşağı yukarı/ Hemen hemen

3.3.1.5. Glava (Baş)

BD: Bašun sag olsun / sagolsum

DÇ: Başın sağ olsun.

Anlamı: Başsağlığı için söylenen söz.

DTK: Başın sağ olsun.

BD: Bez glave i repa što je ili nema -ni- glave ni repa što

DÇ: Başsız ve kuyruksuz ya da başı ve kuyruğu olmamak.

Anlamı: Allak bullak olmak (belirsiz, düzensiz), belli bir düzeni ve mantığı olmamak.

Ova priča (...) ***nema ni glave ni repa****, da o nekoj poruci i ne govorimo. (HFR,2003:73)*

Bu hikâyenin (...) ***başı veya sonu yok****, verdiği mesajdan bahsetmiyorum bile.*

DTK: Başı sonu belli değil/ Ucu ortası belli olmamak/ Baştan kıça haber yok/ Başı kıçı belli değil

BD: Bistra glava

DÇ: Berrak kafalı.

Anlamı: Akıllı adam, uyanık geçinen adam.

To je jedna ***bistra glava****, ne moraš joj ništa dvaput reći.*

Açıkgözün *biri o, bir şeyi iki kez söylemek zorunda değilsin****. (BFR,2012:29)***

DTK: Açıkgöz/ Cingöz

BD: Biti deverli glava

DÇ: Başı dertli olmak.

Anlamı: Büyük sıkıntı, üzüntü ve dert içinde yaşamak.

U nje ti ***deverli glava****, vazda mući neku muku. (BFR,2012:30)*

Başı dertli gibi, *galiba bir sıkıntısı var.*

DTK: Dert sahibi/ Başı dertli olmak/ Başına karalar bağlamak/ Başı dertte olmak

BD: Biti ubijen u glavu

DÇ: Kafasında vurulmuş olmak.

Anlamı: Çok sevinçten veya çok korkudan ne yapacağını şaşırmak

Ma pusti ga, ***on je ubijen u glavu****. (BFR,2012:30)*

Onu rahat bırak, ***beyninden vurulmuşa dönmüş.***

DTK: Aklı başından gitmek/ Beyninden vurulmuşa dönmek

BD: Bježati glavom bez obzira

DÇ: Dikkate almadan/ düşünmeden başıyla kaçmak.

Anlamı: Koşarak kaçmak; tabanları yağlamak.

Ali ću ti nešto reći: Kad ih začuješ da zvone pozdravljanje, ***bježi glavom bez obzira.*** *(BFR,2012:28)*

Ama sana bir şey söyleyeyim, selamlaşmalarını duyduğunda, ***arkana bile bakmadan kaç****.*

DTK: Arkasına (bile) bakmadan gitmek (veya kaçmak) / Tabana kuvvet kaçmak/ Tabanları yağlamak/ Tabanları kaldırmak/ Topuklamak/ Topukları kıçına değmek/ Topukları kıçına vura vura kaçmak/ Kuyruğu dikmek

BD: Bos po glavi

DÇ: Başı çıplak.

Anlamı: Saçı dökülmüş veya dibinden kesilmiş, başı açık.

Rano je izgubio kosu. Šta ćeš, ostao čovjek ***bos po glavi****. (BFR,2012:11)*

Saçlarını erken kaybetti. Ne yaparsın, adamın ***başı kabak*** *kaldı.*

DTK: Başı kabak/ Dımdızlak/ Açık baş/ Ense kulak yerinde olmak

BD: Dajem (dao bih) glavu ***(za koga, za što)***

DÇ: *Biri, bir şey için* başımı veririm (verirdim).

Anlamı: Eminim, temin ederim, boynum kıldan ince; haksız olduğum anlaşılırsa verilecek her türlü cezaya razıyım.

Dao bih glavu *da će oni koji za nama dođu biti pitomiji i pomirljiviji. (HFR,2003:73)*

Bizden sonra gelecek olanların daha ılımlı ve uzlaşmacı olacaklar. Buna ***başımı veririm***.

DTK: **Başını vermek/ Canını vermek/ Başımla beraber/ Başım gözüm üstüne/ Kalıbımı basarım/ Boynu kıldan ince olmak**

BD: Doći glave *komu (koga)*

DÇ: (*Bir kimse) birinin* başına gelmek (mal olmak).

Anlamı: Birinin ölümüne sebep olmak, birini mahvetmek.

Neoprezan si i neodgovoran; ta ***će*** *te ludost jednog dana* ***doći glave****. (HFR,2003:74)*

Dikkatsiz ve sorumsuzsun, bir gün ***başına bir iş gelecek*** *ama****...***

DTK: Başına (…) gelmek/ (birinin) başını yemek/ Başını yakmak

(Başına gelmek: *Bir yerin ya da bir işin başına gelmek. 2. Beklenmedik, şaşırtıcı bir olay veya durumla karşılaşmak.)*

BD: Fali (nedostaje) jedna daska u glavi

DÇ: Kafasında bir tahtası eksik (noksan).

Anlamı: Aklı başında olmamak, normal davranmamak, deli olmak.

Nije ovo prvi put da on onamo dolazi i priča te besmislice. Ne obraćajte pažnju na njega, njemu ***fali daska u glavi****. (HFR,2003:52)*

Bu, oraya ne ilk gelişi ne de bu saçmalığı ilk söyleyişi. Ona aldırmayın, ***kafasında bir tahtası eksik***.

DTK: Tahtası eksik (olmak) / Kafasındaki bir tahtası eksik/ Kafasının bir tahtası noksan olmak / Kafası kırık/ Kafadan kontak

BD: Glava je u torbi *komu*

DÇ: Kelle torbada.

Anlamı: Bir durum karşısında ölüm riskini göze alarak hareket etmek.

Ne ću ti nista tajiti. ***Glava je u torbi****. Mogu nam podvaliti nekakvog špijuna i taj će nas onda cinkati sve do jednoga. (HFR,2003:74)*

Senden hiçbir şey saklamayacağım, ***kelle koltukta****. Bizi bir casusla kandırıp sonra da hepimizi gammazlayabilirler.*

DTK: Kelle koltukta / Kelleyi koltuğun altına (koltuğuna) almak / Kelle koltukta gezmek/ Baş koymak/ Başını ortaya koymak/ Canına susamak/ Gözünü daldan budaktan (çöpten) esirgememek (sakınmamak) / Canını dişine almak (takmak) / Canı pahasına (yapmak)/ Kefeni boynunda olmak

BD: Glavom bez obzira (pobjeći, trčati)

DÇ: Kafasına takmadan (kaçmak, koşmak).

Anlamı: Büyük bir hızla, büyük korku içinde, geriye bakmadan (kaçmak, koşmak).

Ali ću ti nešto reći: kad ih začuješ da zvone pozdravljanje, ***bježi glavom bez obzira****. (HFR,2003:74)*

Ama sana bir şey söyleyeyim mi, selamlaşmalarını duyar duymaz, ne olursa olsun ***arkana bakmadan kaç.***

DTK: Arkasına (bile) bakmadan gitmek (veya kaçmak) / Tabana kuvvet kaçmak/ Tabanları yağlamak / Tabanları kaldırmak/ Topukları kıçına değmek/ Topukları kıçına vura vura kaçmak/ Kuyruğu dikmek

BD: Glavom i bradom

DÇ: Saçıyla ve sakalıyla.

Anlamı: Bizzat kendisi.

I odjednom, tko se pojavio? ***Glavom i bradom****, Veliki Šef.*

Ve birden çıkıp gelen de kim? ***Bizzat*** *Büyük Şef'in kendisiymiş.*

DTK: Şahsen/ Bizzat

(Saçlı sakallı: *Yaşlanmış kimse*.) Boşnakça deyime şekilce benzer olan bu ifade Türkçede ilerlemiş yaşı ifade etmektedir.

BD: Glavom kroz zid

DÇ: Başıyla duvarın içinden (geçmek).

Anlamı: Zor olanı gerçekleştirmek, imkansızı yerine getirmek.

*Ja sam kukavica. Ja nisam konspirator kao Rikard i ti: ja znam, kad čovjek hoće **glavom kroza zid**, mora je razbiti. (BFR,2012:29)*

*Ben korkağın tekiyim Richard ve senin gibi içten pazarlıklı biri değilim. Biliyorum **ağzıyla kuş tutması** da gerekse insan engelleri aşmalı.*

DTK: Ağzıyla kuş tutmak/ Kirpikle harman sürmek/ Pireyi gözünden vurmak

BD: Glavu gore!

DÇ: Başın yukarı!

Anlamı: Cesur ol! Üzülme!

***Gore glavu**, život je pred nama! (HFR,2003:74)*

***Başını dik tut**, hayat devam ediyor.*

DTK: Başını dik tut! / Baş eğmek (Eğme başını!) / Başını öne eğmek (Başını öne eğme!)

BD: Govoriti iz glave

DÇ: Kafasından konuşmak.

Anlamı: Ezbere, aslını astarını öğrenmeden konuşmak.

*Kada počneš **govoriti iz glave**, tad ću znati da si ozbiljan. (BFR,2012:30)*

***Kafadan atmasa** ciddi olduğunu düşüneceğim.*

DTK: Kafadan atmak/ Ağzına geleni söylemek/ Boşboğazlık etmek/ İşkembeden atmak

BD: Gurnuti / gurati (zabiti / zabijati) glavu u pijesak kao noj

DÇ: Deve kuşu gibi başını kuma itmek (sokmak).

Anlamı: Bilerek gerçeği görmezden gelmek, gerçeklere gözlerini kapamak.

- *Nisam slijep, nego pokušavam biti realističan. (HFR,2003:74)*

- *Kör değilim, yalnızca gerçekçi olmaya çalışıyorum.*

- *Nisi uopće! Ti nojevski* ***zabijaš glavu u pijesak.***

- *Evet, kör değilsin.* ***Sadece deve kuşu gibi kafanı kuma gömüyorsun***.

DTK: Deve kuşu gibi başını kuma sokmak (gömmek) / Gözlerini kapamak/ Göz yummak

BD: Hodati / ići uzdignute glave (čela)

DÇ: Başını (alnını) kaldırarak yürümek/ gitmek.

Anlamı: Gururla ve onurla toplumda yer almak.

Osudu o strijeljanju, ***primili su svi uzdignute glave****, jer su znali da umiru za pravednu stvar. (BFR,2012:28)*

Kurşuna dizilseler de haklı bir amaç uğruna öleceklerini bildikleri için hepsi ***başlarını dik tuttular.***

DTK: Başını dik tutmak/ Başı dik olmak / Başı dik gezmek /Alnı açık yüzü ak

BD: Ići (htjeti) glavom kroz (kroza) zid

DÇ: Kafasıyla duvarın içinden geçmek.

Anlamı: Aşılmaz engellerin üstüne gitmek, aşırı inatçı olmak, boşuna çabalamak.

Ja sam kukavica. Ja nisam konspirator kao Rikard i ti: ja znam, kad čovjek ***hoće glavom kroz zid****, mora je razbiti. (HFR,2003:74)*

Ben korkağın tekiyim. Richard ve senin gibi biri değilim. Biliyorum, insan engelleri aşmak istiyorsa o engellere ***kafa tutmalıdır****.*

DTK: Kafa tutmak/ Göğüs vermek/ Göğüs germek/ Geri adım atmamak/ Ayak diremek

BD: Igrati se glavom

DÇ: Başıyla oynamak.

Anlamı: Kendini büyük, hayati tehlike arz eden bir tehlikeye maruz bırakmak.

***Ne igraj se svojom glavom**, sa mnom nema šale. (BFR,2012:30)*

***Başınla oynama**, benimle şaka olmaz.*

DTK: Başıyla Oynamak (AP,2021:155) / Canı ile oynamak/ canına susamak

BD: Imati hladnu glavu

DÇ: Soğuk başlı olmak.

Anlamı: Öfke, telaş ve heyecana kolayca kapılmamak.

*Pravo na prosvjed se ne može uskratiti, ali treba **imati hladnu glavu**. (BFR,2012:30)*

*Protesto hakkı reddedilemez ama **soğukkanlı olmak** gerekir.*

DTK: Soğukkanlı olmak

BD: Imati posla preko glave

DÇ: Birinin başından aşkın işi olmak.

Anlamı: Çok işi olmak, meşgul olmak, birine, bir şeye katlanmak.

*Što ne vidite, prijatelju, da čovjek **ima posla preko glave**. (HFR,2003:29)*

*Anlamadığın şey dostum, **adamın işi başından aşkın**.*

DTK: İşi başından aşkın olmak/ Göz açamamak/ Derdi başından aşkın olmak

BD: Imati punu glavu briga

DÇ: Kafası endişeyle dolu olmak.

Anlamı: Zihninde çeşitli konular birikmek.

*Posljednjih deset godina **puna mi je glava briga**. (BFR,2012:30:)*

*Son on yıldır **kafam endişelerle doluydu**.*

DTK: Kafası dolmak / Kafası dolu olmak

BD: Imati soli u glavi

DÇ: Kafasında tuz bulunmak.

Anlamı: Akıllı olmak, kafası çalışmak.

*Treba **imati soli u glavi** da se dođe do pametnog rješenja. (BFR,2012:29)*

*Akıllı bir çözüm bulmak için **aklı başında olmak** gerekir.*

DTK: Aklı başında olmak/ Akıllı uslu/ Aklı yumurta sarısıyla beslenmek (HŞ,2004:130)

BD: Imati šta u glavi

DÇ: Kafasında bir şey olmak.

Anlamı: Bir şey yapmayı düşünmek ya da planlamak.

*Nije sve u izgledu, treba nešto **imati i u glavi**. (BFR,2012:29)*

*Her şey görünüşte olmaz, **aklınızda bir şey olması** gerekiyor.*

DTK: Kafasından geçirmek/ Aklında bir şey olmak/ Aklından geçirmek

BD: Izbiti iz glave komu *koga, što*

DÇ: Kafasından çıkarmak.

Anlamı: Birini bir şeyden, birinden vazgeçmeye zorlamak, birinden ayrılmaya (unutmaya) zorlamak.

*U jednom će mahu **izbiti svima iz glave** da se njihova kuća neprijateljski odnosi prema novoj državi. (HFR,2003:74)*

*Bir anda tüm hane halkı yeni hükümete karşı olan düşmanlığı **kafasından çıkaracak**.*

DTK: Kafasından çıkarmak / Aklından çıkarmak/ Kafasından atmak

BD: Izbiti sebi (si) iz glave *koga, što*

DÇ: Kendi kafasından çıkarmak.

Anlamı: Birini unutmaya karar vermek, düşünmeyi kasıtlı olarak bırakmak.

*Ali to **moramo izbiti iz glave**. (HFR,2003:75)*

*Bunu **kafamızdan atmalıyız**.*

DTK: Kafasından çıkarmak/ Aklından çıkarmak/ Kafasından atmak/ Elini yıkamak

BD: Izgubiti glavu

DÇ: Başını kaybetmek.

Anlamı: Yok olmak, hayatını kaybetmek, ölmek.

*I što da on bude prvi koji **će izgubiti glavu**, i to baš sada, kada se možeš negdje zavući i čekati dok Nijemci dogrme. (HFR,2003:75)*

*Almanlar gürleyene kadar saklanıp bekleyebilecekken neden **kellesinden olacak** kişi o olsun…*

DTK: Başından olmak/ Canından olmak/ Kellesinden olmak

BD: Izgubiti /gubiti glavu

DÇ: Başını kaybetmek.

Anlamı: Şaşkına dönmek, beklenmedik bir durum karşısında şaşkınlaşmak.

*Kad novajlije nahrupe na takva mjesta gdje se politika javno vodi, (...) **izgube glavu** i ostanu bez pameti.*

*Siyasetin halk içinde yürütüldüğü bu tür yerlere yeni gelenler akın edince (...) **aklı başından gider** ve ne yapacağını şaşırır. (HFR,2003:75)*

DTK: Aklı durmak/ Beyni durmak/ Kafası durmak/ Aklı başından gitmek/ Aklı başından çıkmak/ Beyninden vurulmuşa dönmek

BD: Izgubiti /gubiti glavu *za kim*

DÇ: *Birisi için* başını kaybetmek.

Anlamı: Birisini deli gibi sevmek, birisi için delirmek.

*Nakon toga se Vanda par puta našla s njim da bi uredila pitanje štete i ti su sastanci urodili time da **je izgubila glavu za njim**. (HFR,2003:75)*

*Sonra Vanda hasar sorununu çözmek için onunla birkaç kez bir araya geldi ve o bu görüşmeler aşktan **aklını kaybetmesine** sebep oldu.*

DTK: Aklını kaybetmek/ Aklını yitirmek/ Aklını oynatmak/ Aklı zıvanadan çıkmak/ Aklını kaçırmak/ Kafayı çatlatmak (üşütmek) / Başı havalanmak (HŞ,2004:153) / Kanına çılgınlık yürümek

BD: Iznijeti (izvući) živu glavu

DÇ: Kafasını dışarı sağ çıkarmak (yukarı çekmek).

Anlamı: Zar zor hayatta kalmak, kendini tehlikeden kurtarmak, ölümden kaçınmak.

*...a mladoženja, koji **je** jedva **izvukao živu glavu**, nije imao prilike da održi svoje obećanje i odvede mladu u Veneciju. (HFR,2003:75)*

***Canını zor kurtaran** damat ise sözünü tutup gelini Venedik'e götürme fırsatı bulamamıştı.*

DTK: Başını kurtarmak/ Başını taştan kurtarmak (HŞ,2004:160) / Canını zor kurtarmak/ Can rahat olmak/ Postu kurtarmak/ Başını taştan kurtarmak

BD: Kao bez glave (trčati, motati)

DÇ: Başsız gibi (koşmak, gezmek).

Anlamı: Hızlı, şaşkın, panik içinde (koşmak, gezmek).

*Skočih **kao bez glave**, istrčah na ulicu (...) i sakrih se u grmlje. (HFR,2003:75)*

***Başı kesik tavuk gibi** sokağa koştum (...) ve çalıların arasına saklandım.*

DTK: Başı kesik tavuk gibi oradan oraya koşmak/ Kelle koşturmak/ Kelle götürür gibi/ Tabanları kaldırmak

BD: K'o muha bez glave

DÇ: Başsız sinek gibi.

Anlamı: Panikle, telaşlı bir şekilde davranmak.

*Dolaze, odlaze, dolaze, odlaze, **ko muhe bez glave**, U Split, u Zagreb, u Njemačku. (HFR,2003:180)*

***Başı kesik tavuk gibi** Split'e, Zagreb'e, Almanya'ya; geliyorlar, gidiyorlar, geliyorlar, gidiyorlar…*

DTK: Başı kesik tavuk gibi oradan oraya koşmak/ Kelle götürür gibi

BD: Krov nad glavom

DÇ: Başının üstünde çatısı olmak.

Anlamı: Ev sahibi olmak, yeri yurdu bulunmak.

Izišavši iz zatvora, našao sam se na ulici i u doslovnomi u prenesenom smislu, jer sam ostao bez ***krova nad glavom****. (HFR,2003:131)*

Hapisten çıkarken kendimi kelimenin tam anlamıyla sokakta buldum. Çünkü ***başımı sokacak bir çatım*** *yoktu.*

DTK: Başını sokmak/ Kafasını sokmak/ Başının üstünde çatısı olmak/ Başını sokacak bir evi olmak

BD: Misliti (razmišljati) svojom (vlastitom) glavom

DÇ: Kendi kafasıyla düşünmek (düşünüp taşınmak).

Anlamı: Başkalarının ne dediğini umursamamak, başkalarını dinlememek.

Otsada ipak počinje misliti ***svojom glavom****. (BFR,2012:31)*

Ancak bundan sonra ***kendi başına düşünmeye*** *başlayacaktır.*

DTK: Kafasının dikine gitmek/ Başının dikine gitmek/ Kendi başına/ Kendi aklıyla düşünmek/ Kafasına estiği gibi (davranmak) / Burnunun dikine gitmek/ Kulak asmamak

BD: **Mjeriti koga od glave do pete**

DÇ: Birini baştan topuğa kadar ölçmek.

Anlamı: Herhangi bir sebeple birine dikkatlice bakmak.

Pregleda me od glave do pete *i mislim da me se nije mogla sjetiti. (BFR,2012:29)*

Beni tepeden tırnağa süzse *de hatırlayabileceğini sanmıyorum.*

DTK: Baştan aşağı/ Tepeden tırnağa süzmek/ Gözüyle (veya gözleriyle) tartmak/ Alıcı gözüyle bakmak

BD: Mota se (vrzma se) po glavi *komu, što*

DÇ: Başında dolaşmak.

Anlamı: Her zaman düşüncelerine dönmek, sürekli bir şey hakkında düşünmek, bazı düşüncelerin istilası.

Ni sada ne mogu jasno razlučiti što mi ***se*** *sve tada* ***motalo po zbunjenoj glavi****. (HFR,2003:75)*

*Şu anda bile **kafamı kurcalayan** şeyin ne olduğunu çözemiyorum.*

DTK: Kafasını kurcalamak/ Aklına takmak/ Kafasına takılmak/ Kafa patlatmak/ Kafasına saplanmak/ Zihnini kurcalamak (tırmalamak) / Kafa patlatmak / Kafa (zihin) yormak/ Zihnini meşgul etmek/ Beynini kemirmek/ Zihni saplanmak/ Zihnini bozmak

BD: Mućnuti glavom

DÇ: Kafasını çalkalamak.

Anlamı: Düşünmek, düşünüp taşınmak, kafa yormak.

*Da je netko **mućnuo glavom**, kao što nije, dokučio bi da je Margareta kao vračara predvidjela razvoj situacije. (HFR,2003:31)*

*Birisi **kafayı çalıştırmış** olsaydı, ki kendisi yapmamıştı, Margareta'nın bir büyücü olarak durumun ilerleyişini önceden kestirdiğini fark edeceklerdi.*

*Deder, ljudi, **mućnite glavom** smislite nešto. (BFR,2012:31)*

*Haydi millet, **aklınızı kullanın**, bir şeyler düşünün!*

DTK: Kafayı çalıştırmak (veya işletmek) / Kafa (zihin) yormak/ Aklını kullanmak/ Aklın süzgecinden geçirmek/ Kafa patlatmak

BD: Napuniti / puniti glavu komu

DÇ: Kafasını doldurmak.

Anlamı: Düşünceleri veya fikirleri birine zorla kabul ettirmek.

*...naobrazba odraslih dječaka, otrgnutih od motike i čobanskog štapa, kojima **su glavu punili** na silu i na brzinu svakakvim znanjem na tuđem jeziku. (HFR,2003:76)*

*Çoban değneği ve bahçe çapasından koparılan yetişkin erkek çocuklarının kafasına vura vura, yabancı dilde her türlü bilgiyle **kafalarını dolduruyorlar**.*

DTK: Kafasını doldurmak/ Beyin yıkamak/ Kafayı bulandırmak/ Kafa (kafasını) karıştırmak/ Kafasına girmek/ Beynine girmek/ Aklına girmek

BD: Ne boli glava *za koga, za što*

DÇ: *Biri, bir şey için* başı ağrımaz.

Anlamı: Birini, bir şeyi umursamamak, birine, bir şeye kayıtsız kalmak.

Ne boli tebe glava *ni za moju muku, ti misliš samo na sebe. (HFR,2003:76)*

Benim derdimle ***başın ağrımaz****, sen sadece kendini düşünüyorsun.*

DTK: Başı ağrımak/ Dudak bükmek/ Omuz silkmek/ Burun kıvırmak (bükmek)

BD: Ne ide u glavu *komu što / Ne ide mi u glavu*

DÇ: Kafasına gitmiyor / Kafama gitmiyor.

Anlamı: Bir şeye akıl erdirememek, bir şeyi anlayamamak.

A sada dolazi ono apsurdno, što mi nikako ***ne ide u glavu****. (HFR,2003:76)*

Ve şimdi o kadar saçma geliyor ki ***kafam almıyor****.*

DTK: Kafası almamak (sarmamak)/ Aklı almamak/ Akıl erdirememek/ Akıl sır ermemek/ Basireti bağlanmak/ Kafası bulanmak

BD: Ne izlazi (ne ide) iz glave *komu tko, što*

DÇ: Kafasından çıkmıyor (gitmiyor).

Anlamı: Birini, bir şeyi unutamamak, sürekli o kişiyi ya da o şeyi düşünmek.

A djevojke, mlade vitke djevojke, ***nisu mu izlazile iz glave****. (HFR,2003:76)*

Ve kızlar, genç, ince kızlar hiç ***aklından çıkmıyordu.***

DTK: Aklından çıkmamak/ Aklından çıkarmamak/ Aklından gitmemek/ Hatırında olmak/ Başından atamamak/ Gözünün önünden gitmemek

BD: Ne možeš (ga) uhvatiti ni za glavu ni za rep

DÇ: Ne başından ne de kuyruğundan tutabilirsin.

Anlamı: Ele avuca sığmaz, söz dinlemez, baskı altına alınmaz, zapt edilemez (kimse).

Taj me Pokrivkin, crno-bijeli, uokvireni Zagreb raznjupao svojom prevrtljivošću: ***ne možeš ga uhvatiti ni za glavu ni za rep!*** *(HFR,2003:76)*

Zagreb'i çevreleyen, siyah beyaz, örtü dengesizliğiyle beni dağıttı, çünkü ***ele avuca sığmıyor****.*

DTK: Ele avuca sığmamak

BD: Ne znam gdje mi je glava

DÇ: Kafam nerde bilmiyorum**.**

Anlamı: Çok meşgul olmak, çok işi (derdi) olmak.

Otkako ju je jučer prije podne šerif Bubanowitz pustio doma, (...) Mirjana tvrdi da ***ne zna gdje joj je glava****. (HFR,2003:76)*

Mirjana, Şerif Bubanowitz'in dün sabahtan eve gitmesine izin verdiği için ***kafasının yerinde olmadığını*** *düşünüyor.*

DTK: Kafası yerinde olmamak/ Derdi başından aşkın olmak/ Aklı başında olmamak/ Aklı bir yerde olmak/ Aklı başka bir yerde olmak

BD: Ne znati gdje je nekom glava

DÇ: Kafasının nerede olduğunu bilmemek.

Anlamı: Çok meşgul olmak, işten başını kaldıramamak.

Pustite ga na miru, čovjek ima toliko posla, ***ne zna gdje mu je glava****. (BFR,2012:28)*

Onu rahat bırak, adamın yapacak çok işi var, ***başını kaşıyacak vakti yok.***

DTK: İşi başından aşkın olmak/ Başını kaşımaya (veya kaşıyacak) vakti olmamak / Başı kalabalık olmak/ Gözü hiçbir şey görmemek/ Göz açamamak/ Aklı başında olmamak

BD: Nekome nešto valja glave

DÇ: *Bir şey birinin* başının değerinde**.**

Anlamı: Birine paha biçilemeyecek, değeri ölçülemeyecek kadar değer vermek, destek olmak.

Kad sam najviše trebao pomoć, ***on mi je glave valjao****. (BFR,2012:28)*

Yardıma en çok ihtiyacım duyduğumda beni o ***baş üstünde tuttu****.*

DTK: Baş üstünde tutmak/ Başına taç etmek/ Elini uzatmak/ Yardım elini uzatmak/ (birine) kollarını açmak/ Bel vermek/ Yanında olmak

BD: Nekog boli glava od nečeg/ nekog

DÇ: *Birinin bir şeyden, birinden* başı ağrıyor.

Anlamı: Üzülmek, rahatsız olmak.

Ova mi djeca zadaju brigu, ***boli me glava od njih****. (BFR,2012:31)*

Bu çocuklar beni kaygılandırıyor, bunlar yüzünden ***başım ağrıyor.***

DTK: Başı ağrımak/ Canı acımak/ Canını acıtmak/ Canı yanmak/ Yüreğini eritmek (sızlatmak) / Yüreğini dağlamak

BD: Nekome je uspjeh udario u glavu

DÇ: Başarı birinin başına vurdu.

Anlamı: Mutluluktan yarı sarhoş duruma getirmek.

Udario uspjeh meni*, Dalmatincu,* ***u glavu*** *i počeh se zabavljati se djevojkama. (BFR,2012:132)*

Başarı*, bir Dalmaçyalı olan benim,* ***başımı döndürdü*** *ve kızlarla eğlenmeye başladım.*

DTK: Başını döndürmek

(Başına vurmak *1. İçki, gaz veya sıcak baş ağrısı yapmak. 2. Dayanamaz olmak. 3. Ne yapacağını bilemez hâle gelmek.***)**

BD: Nemati sve daske u glavi

DÇ: Kafasındaki tüm tahtaları olmamak.

Anlamı: Aklı başında olmamak, normal davranmamak, çılgın olmak.

Ponašaju se kao da ***nemaju sve daske u glavi****. Pogledaj ih, smiju se kao ludi, trče ulicom gore dolje i zafrkavaju djevojke. (HFR,2003:52)*

Kafasının bir tahtası eksik *gibi davranıyorlar. Şunlara bak, deli gibi gülüşüp sokakta bir aşağı bir yukarı koşuyorlar ve kızlarla dalga geçiyorlar.*

DTK: Kafasının bir tahtası eksik (noksan) olmak/ Kafadan kontak (sakat, gayrimüsellah) Aklının çivisi (tahtası) eksik/ Aklı başında olmamak/ Aklından zoru olmak/ Aklını kaçırmak/ Aklını kaybetmek (yitirmek)

BD: Nemati u glavi

DÇ: Kafasında olmamak.

Anlamı: İyi düşünecek durumda olmamak.

*Ko **nema u glavi**, ima u nogama. (BFR,2012:29)*

***Akılsız başın cezasını** ayaklar çeker.*

DTK: Aklı başında olmamak / Kafası yerinde olmamak/ Aklı durmak

BD: Ni za živu glavu (ni za žive o oči, ni za milog Boga)

DÇ: Canlı başı için bile (Canlı gözleri için bile, Tanrı aşkı için bile)

Anlamı: Hiçbir şekilde, ne pahasına olursa olsun, Allah yazdıysa bozsun, katiyen.

*Gazda, nemoj da slučajno odeš prije mene! Pij i radi što te volja. Kockati ti ne dam **ni za živu glavu.** (HFR)*

*- Patron, dikkat et de kazayla benden önce gitme! İç ve istediğini yap. Ama **canım pahasına** da olsa kumar oynamana izin vermem.*

DTK: Can pahasına

BD: Jadna ti glava

DÇ: Zavallı başın.

Anlamı: Zavallı kimse.

***Jadna ti tvoja glava**, s kim tikve sadiš! (BFR,2012)*

***Seni zavallı adam**, benimle aşık atma!*

DTK: Zavallı adam

BD: **Jedna glava, hiljadu jezika**

DÇ: Bir başlı, bin dilli

Anlamı: Keskin dilli, dedikoducu kadınlara denir. Erkek gözüyle kadın tarifidir.

DTK: Çatal dilli/ Dili bir karış/ Dili pabuç kadar/ Dili uzun

BD: Nije zapelo za glavu

DÇ: Başı sıkışmadı.

Anlamı: Hayati tehlikesi mevcut değil.

*Stani, čekaj, **nije valjda zapelo za glavu**! (BFR,2012:30)*

Dur, bekle, daha bıçak kemiğe dayanmadı.

DTK: Bıçak kemiğe dayanmak

BD: Nositi (imati) glavu u torbi

DÇ: Başını torbada taşımak (olmak).

Anlamı: Hayatı tehlikeler ile yaşamak, hep tehlikede olmak.

*Vi znate što to znači **imati glavu u** torbi, može se slobodno reći, postati žrtveno janje zbog viših ciljeva. (HFR,2003:76)*

***Kelle koltukta gezmenin**, açıkça söylenirse, daha büyük hedefler için günah keçisi olmanın ne demek olduğunu biliyorsun,*

DTK: Kelle koltukta gezmek/ Kellesini koltuğuna almak/ Kelle koltukta olmak/ Ölümü göze almak/ Kefeni boynunda olmak

BD: Obiti se kome o glavu

DÇ: Birinin başına kakmak.

Anlamı: Yapılan şeyin (kötü bir davranışın) karşılığını vermek, misilleme yapmak.

*Ponudila sam se da pomognem, ali moja dobra namjera mi **se** kasnije **obila o glavu**. (BFR,2012:29)*

*Yardım etmeyi teklif ettim. Ama iyi niyetimi **başıma kakıverdi.***

DTK: Başına kakmak/ Başına kakınç etmek/ Tepesinde havan dövmek

BD: Obilo se (obit će se, razbilo se, razbit će se) o glavu *komu što*

DÇ: Bir şeyi birinin başına kaktı (kakacak, kakınç edecek).

Anlamı: Birinden intikam almak, biri bir şey için sıkıntıya girecek (ağır sonuçları olacak).

*Tko zna, mislio sam, ne radi li se opet o nekj zabuni, koju sam nesvjesno prouzrocio i koje **će** mi **se** prije ili kasnije **razbiti o glavu**. (HFR,2003:77)*

*Kim bilir, diye düşündüm, yine bilmeden sebep olduğum ve er ya da geç **başıma kakılacak** bir karışıklık değil miydi bu?*

DTK: Başına kakmak/ Başına kakınç etmek/ Tepesinde havan dövmek

BD: Od glave do pete

DÇ: Baştan topuğa kadar.

Anlamı: **1.** Oldukça, tamamen, bütünüyle.

*Gospa Deša, lijepa si **od glave do pete**, ti si, gospo, pravi anđeo. (HFR,2003:)*

*Bayan Deša, **baştan ayağa** güzelsiniz, hanımefendi, siz gerçek bir meleksiniz.*

2. Düz, hakiki, dosdoğru.

*Vidiš, onaj mladi grof nema novaca, ali je gospodin **od glave do pete**. (HFR,2003:77)*

*Görüyorsunuz, o genç kontun parası yok ama **tepeden tırnağa** bir beyefendi.*

DTK: Baştan aşağı/ Baştan ayağa/ Tepeden tırnağa/ Tepeden ayağa/ Baştan başa/ Uçtan uca

BD: Od viška glava ne boli

DÇ: Fazlalıktan baş ağrımaz

Anlamı:"Ne kadar ve ne türden mal olursa olsun malın fazlası elden çıkarılmamalıdır. Çünkü mutlaka bir gün gelir lazım olur." anlamında kullanılan bir söz.

*Samo ti ponesi još, **od viška glava ne boli**. (BFR,2012:30)*

*Sen daha fazlasını getir, **fazla mal göz çıkarmaz.***

DTK: Fazla mal göz çıkarmaz. / Artık mal göz çıkarmaz.

BD: Ode glava *komu*

DÇ: *Birinin* başı gider.

Anlamı: Bir kimse kolayca incinebilir, hayatını kaybedebilir.

Pa svi naređuju, ako nećeš, ***ode glava****. (HFR,2003:77)*

Yani herkes emir verir, uymazsan ***başın gider****.*

DTK: Başın gider/ Kellesinden olmak

BD: Okrenuti / okretati (obrnuti / obrtati) naglavce (naopako)

DÇ: Baş aşağı döndürmek (ters yüz etmek).

Anlamı: Baş aşağı çevirmek, tamamen değiştirmek.

U tome je prednjačio moj nećak Ivo, iako je bilo sasvim vidljivo da su francuske knjige svekoliko znanje ***okrenule naopako****. (HFR,2003:183)*

Fransız kitaplarının tüm bilgileri ***alt üst ettiği*** *çok açık olmasına rağmen, yeğenim Ivo bu konuda başı çekiyordu.*

DTK: Tepesi üstü/ Baş aşağı/ Tepetaklak/ Ters yüz etmek/ Alt üst etmek

BD: Oprati / prati glavu *komu*

DÇ: Kafasını yıkamak.

Anlamı: Birini azarlamak, birine karşı çıkmak, sitem etmek.

Majka će mi ***oprati glavu*** *ako zakasnim na večeru. (HFR,2003:77)*

Akşam yemeğine geç kalırsam annem ***başımın etini yer****.*

DTK: Kafa (kafasını) ütülemek/ Kafa (kafasını) şişirmek/ Başının etini yemek

BD: Ostati bez glave

DÇ: Kellesiz kalmak.

Anlamı: Başı kesilerek öldürülmek, idam edilmek**.**

Zbog toga kralj zahtijeva od šarlatana javnu demonstraciju magije, upozorava ga da ***će ostati bez glave*** *ako se iko bude smijao. (BFR,2012:27)*

*Bu yüzden kral, şarlatandan halka açık bir sihir gösterisi yapmasını emreder, biri gülerse oracıkta **kellesinden olacağı** konusunda ikaz eder.*

DTK: Kellesinden olmak/ Post (postu) vermek/ Post elden gitmek/ Can vermek/ Deriyi tuzlatmak/ Kan olmak

BD: Platiti glavom (životom)

DÇ: Başıyla (canıyla) ödemek.

Anlamı: Bir tür suçluluk ya da inanç yüzünden hayatını kaybetmek, mahvolmak.

*On je bio suradnik pukovnika Matutinovića,koji je naklonost Bonaparteu **platio glavom**. (HFR,2003:77)*

*Bonaparte'a olan bağlılığını **başıyla ödeyen** Albay Matutinoviç'in bir ortağıydı.*

DTK: Başıyla ödemek/ Başını vermek/ Canıyla ödemek / Kanıyla ödemek

BD: Pognuti glavu (šiju)

DÇ: Başını (ensesini) eğmek.

Anlamı: Boyun eğmek, içinde bulunduğu durumu kabul etmek.

*Koliko god bio progonjen, **nije** nikad **pognuo glavu**. (HFR,2003:77)*

*Her ne kadar zulme uğrasa da asla **başını eğmedi**.*

DTK: Baş eğmek/ Boyun eğmek / Boyu (veya boynunu) bükmek/ Boynuz eğmek/ Boynu eğri olmak/ Sineye çekmek/ Dize gelmek

BD: Popeti se na glavu (navrh glave) *komu*

DÇ: Birinin başına (başının tepesine) tırmanmak.

Anlamı: Birini bıktırmak, birinin canını sıkmak.

***Popela nam se navrh glave** s tim pričama. (HFR,2003:77)*

*Hikayeleriyle **kafamızı şişirdi.***

DTK: Başına çıkmak/ Tepesine binmek (çıkmak) / Başının etini yemek/ Canından bezdirmek/ Kafa şişirmek/ Kafa ütülemek

BD: Posuti se pepelom <po glavi> ili posuti pepelom glavu

DÇ: (Başına) kül dökmek ya da külü başına dökmek.

Anlamı: Yapılan bir hatadan dolayı pişmanlık duymak.

Ne smije se tražiti samokritika od pisca koji je vrlo poznat i za kojega javnost zna, ili je pak uvjerena u to, da se pisac neće dobrovoljno ***posipati pepelom*** *i priznati svoje grijehe. (HFR,2003:217)*

Kamuoyu gözünde gönüllü olarak ***başını taştan taşa vurup*** *hatalarını itiraf etmeyeceğini bildiği veya buna ikna olduğu çok tanınmış bir yazardan özeleştiri istenmemelidir.*

DTK: Başını döğmek (HŞ,2004:159) / Başını (kafasını) taştan taşa vurmak / Saçını başını yolmak / Dizini dövmek/ Bağrını (bağır) dövmek (AP,2021:135)

BD: Preko glave je *komu čega* ili imati preko glave *čega*

DÇ: Başından aşkın ya da başında aşkın olmak.

Anlamı: Katlanabileceğinden daha fazla olma, birinin bir şeye katlanamaması**.**

...navući će na sebe gnjev javnosti kojoj ***je*** *već* ***preko glave*** *tajkunske nezasitnosti i bahatosti. (HFR,2003:78)*

İş adamlarının doyumsuz ve kibirli tavırları sabrı ***başından aşmış****, halkın gazabına üstüne çekecek.*

DTK: Baştan aşmak/ Bıçak kemiğe dayanmak/ Canına tak demek (etmek)/ Sinirlerini germek/ Sabrını taşırmak

BD: Prebirati po glavi /sjećanju

DÇ: Kafasından /aklından geçirmek.

Anlamı: Aklın süzgecinden geçirmek, etraflıca düşünmek.

Kad počneš ***prebirati po glavi****, svašta ćeš naći. (BFR,2012:28)*

Biraz ***kafa yormaya*** *başlarsan her şeyi bulursun.*

DTK: Aklından geçirmek/ Kafa yormak/ Kafa patlatmak/ Zihin yormak/ Fikir yormak/ Aklın süzgecinden geçirmek/ Akıl yürütmek

(Kafasından geçirmek: *Belli belirsiz düşünmek.)*

BD: Preturiti šta preko glave

DÇ: Başının üstündeki şeyin üstesinden gelmek.

Anlamı: Üstüne aldığı işi başarmak, halletmek.

*Odrastao je, **svašta će preturiti**, **što preko glave**, što preko leđa, i biti mnogo iskusniji. (BFR,2012:28)*

*Büyüdü artık, her şeyle **başa çıkacak**; bir şeylerin üstesinden geldikçe, bir şeylerin altından kalktıkça çok daha tecrübeli olacak.*

DTK: Başa çıkmak/ Üstesinden gelmek/ Altından kalkmak/ İçinden çıkmak/ Baş etmek/ Baş gelmek/ Dişi taşa geçmek/ Yılanın ağzından dişini sökmek

BD: Probiti /probijati glavu *komu*

DÇ: Başını delmek.

Anlamı: Birini boş konuşarak bıktırmak, birine rahatsızlık vermek.

*Daj molim te, završi mi taj posao, žena **mi probi glavu** kad će biti gotovo. (BFR,2012:29)*

*Hadi şu işi bitiriver, bitirinceye kadar hanım **başımın etini yer.***

DTK: Başının etini yemek/ Başını ağrıtmak/ Kafa (kafasını) şişirmek/ Kafa (kafasını) ütülemek/ Başında değirmen çevirmek/ Baş beyin bırakmamak

BD: Prolaziti /promicati kroz glavu

DÇ: Kafasının içinden geçmek.

Anlamı: Birini ya da bir şeyi düşünmek, hatırlamak.

*Slike s odmora neprestano **mi prolaze kroz glavu**. (BFR,2012:29)*

*Tatilden kalanlar sürekli **aklımdan geçiyor**.*

DTK: Kafasından geçirmek/ Aklından geçmek/ Aklına gelmek/ Aklına bir şey gelmek/ Aklında kalmak/ Aklına düşmek/ Gözünün önünden geçmek/ Gözünün önüne gelmek/ İçinden geçmek/ İçinden geçirmek

BD: Puhnulo je u glavu *komu što*

DÇ: Kafasına bir şey esti.

Anlamı: Aniden aklına bir şey gelmek.

*A što ako, nakon svega, našem geniju jednog dana **puhne u glavu** da bi, umjesto klavira, košarku? (HFR,2003:78)*

*Peki ya bir gün dehamızın **aklına esip** de piyano çalmak yerine basketbol oynarsa?*

DTK: Kafasına (aklına) esmek/ Aklına düşmek/ Beyninde şimşekler çakmak/ Kafasında şimşek çakmak

BD: Puna je glava *komu čega*

DÇ: Kafası bir şeyle dolu.

Anlamı: Sorunlarla, işlerle meşgul olmak.

*Posljednjih deset godina **puna mu je glava problema**. (HFR,2003:78)*

*Son on yıldır **kafası sorunlarla doluydu**.*

DTK: Kafası dolmak/ Kafasını kaldırmamak/ Başı kalabalık olmak/ Başını kaşımaya (veya kaşıyacak) vakti olmamak/ Derdi başından aşkın olmak/ İşi başından aşkın olmak

BD: Raditi nekome o glavi

DÇ: Birinin başıyla ilgili çalışmak.

Anlamı: 1. Birinin ölümünü hazırlamak, planlamak. **2.**Birinin kariyerini, itibarını, siyasal hayatını düşünerek onu mahvetmek, yok etmek.

*Da nisu izumili mikroskop, i danas bi mikrobi bili zli duhovi, koji **rade čovjeku o glavi**. (HFR,2003:78)*

*Mikroskop icat edilmemiş olsaydı, bugün bile mikroplar kötü ruhlar olup çıkar insanın **başına çorap örerdi**.*

DTK: Başına çorap örmek/ Baş yemek/ Başını yemek/ Ayağını kaydırmak/ Ayağını kesmek/ Ayağının altına karpuz kabuğu koymak/ Dirsek çevirmek

BD: Razbijati (lupati) sebi (si) glavu

DÇ: Kendi kafasını vurmak (kafasını kırmak).

Anlamı: Düşüncelerle kendine işkence etmek, uzun uzun düşünmek, acı içinde bir çözüm aramak

*U tom slučaju rekao je **ne treba trti glavu** što će biti s podrumima i što ćemo s njima uraditi. (HFR,2003:78)*

*Bu durumda bodrumlara ne olacağı ve onlarla ne yapacağımız konusunda **kafa patlatmamamız** gerektiğini söyledi.*

DTK: Kafa patlatmak/ (bir şeyi) kafaya takmak/ Kafa (zihin) yormak/ (bir şeyle) zihnini bozmak/ Zihnini kurcalamak (tırmalamak) / Kafasını kurcalamak/ Zihnini meşgul etmek/ Aklına takmak/ Kafasını kaldırmamak/ (bir şey birinin) hatırından çıkmamak/ İki eli şakaklarında düşünmek

BD: Sačuvati hladnu glavu

DÇ: Soğuk başını korumak.

Anlamı: Soğukkanlılığını korumak, bozmamak.

*Pozivaju nas da **sačuvamo hladnu glavu**, a u ovim teškim vremenima i nije lako. (HFR,2003:78)*

*Bizi **soğukkanlılığımızı korumaya** çağırıyorlar ki bu zor zamanlarda bunu yapmak hiç de kolay değil.*

DTK: Soğukkanlı olmak/ Soğukkanlılığını korumak/ Gönlünü serin tutmak/ Yüreğini pek tutmak

BD: Skakati nekom po glavi

DÇ: Birinin tepesine binmek.

Anlamı: Birini gereksiz ve önemsiz konularla yormak, zamanını boş yere harcamak.

*Ova mi djeca **skaču po glavi**. Dajte, smirite se već jednom. (BFR,2012:30)*

*Bu çocuklar **tepeme biniyor**. Haydi, bir kez olsun sakinleşin.*

DTK: Tepesine binmek (çıkmak)/ Başına çıkmak/ Başına iş çıkarmak/ Başını ağrıtmak / Başına dert olmak (veya kesilmek) / Başına gaile açmak

BD: Skinuti / Skidati glavu *komu*

DÇ: *Birinin* başını indirmek.

Anlamı: Birini cezalandırmak, idam etmek, öldürmek.

*Nova vlast **neće nikome skidati glavu** niti će bilo koga bezrazložno smjenjivati. (HFR,2003:78)*

*Yeni hükümet **kimsenin kellesini uçurmayacak**, kimseyi sebepsiz yere görevden almayacak.*

DTK: (birinin) Kellesini uçurmak/ Başını kesmek/ Başını yemek/ Boynunu vurmak/ Boynunu vurdurmak/ Canını almak

BD: Skinuti brigu s glave

DÇ: Derdi başından atmak.

Anlamı: Derdine deva bulmak, sıkıntıyı çözmek, atlatmak, çaresizliği yenmek.

*Sami fakulteti nas toliko pritišću s rokovima i vrše toliki pritisak na nas da svi do jednostavno želimo riješiti i **skinuti tu brigu s glave**. (BFR,2012:28)*

*Fakültelerin kendileri son teslim tarihleriyle bize o kadar çok baskı yapıyorlar ki, hepimiz sadece bu **derdi başımızdan atmak** istiyoruz.*

DTK: Başından atmak/ Üstünden atmak/ Paçayı kurtarmak (sıyırmak) / Üstündeki yükten kurtulmak/ Sırtındaki yükü atmak

BD: Skratiti za glavu *koga*

DÇ: *Birinin* kafasını kısaltmak, budamak.

Anlamı: Birini öldürmek, ölümüne neden olmak.

.....što ćeš učiniti, ako te nužda natjera da trgneš mač kao turska bojovnica, a danas si bez po muke za glavu skratila bega Badnjakovića? (HFR,2003:78)

*...bir Türk savaşçısı gibi kılıcını çekmen ve bugün Badnjaković Bey'in **kafasını uçurman** gerekirse ne yapacaksın?*

DTK: Kafasını uçurmak/ (birinin) kellesini uçurmak/ Başını yemek/ Başını kesmek /Beynini dağıtmak/ Boynunu vurmak/ Boynunu vurdurmak

BD: Spasiti / spašavati glavu

DÇ: Başını kurtarmak.

Anlamı: Kurtulmak, canını kurtarmak, ölümden kaçmak.

Jedan je od njih i moj "strika Toma" Crnković, najstariji sin očeva ujaka, koji je uoči napada na Čaglin nekim čudom ***spasio glavu****. (HFR,2003:78)*

Bunlardan biri de Čaglin'e yapılan saldırı öncesinde mucizevi bir şekilde ***başını kurtaran,*** *babamın dayısının en büyük oğlu olan Toma Crnković amcadır.*

DTK: Başını kurtarmak/ Canını kurtarmak/ Postu kurtarmak/ Pöstekiyi kurtarmak/ Azrail'in elinden kurtulmak

BD: Stajalo je (stajat će) glave *koga što*

DÇ: Kafası durdu (duracak).

Anlamı: Kaza geçirmek, ölmek, hayatını kaybetmek.

Toga dana, kad su sahranili Barbaru, Jakob se zarekao da će spasiti Vilka, makar ga to stajalo glave. (HFR,2003:79)

O gün, Barbara gömüldüğünde, Jakob, ***başına bir hâl gelecek*** *olsa bile Vilko'yu kurtarmaya yemin etti.*

DTK: Başına bir hâl gelmek/ Canını vermek/ Post (postu) vermek

(Kafası durmak: *Zihni çalışamaz duruma gelmek, zihni çok yorularak düşünemez olmak.)*

BD: Staviti/ stavljati život (glavu) na kocku

DÇ: Hayatını (başını) zara bırakmak.

Anlamı: Hayatını tehlikeye atmak, ölümle karşı karşıya olmak.

...nitko ***ne stavlja glavu*** *na kocku tek tako! (HFR,2003:365)*

...kimse ***başıyla oynamaz*** *bu şekilde!*

DTK: (Hayatıyla) kumar oynamak/ Başıyla oynamak/ Başını ortaya koymak/ Canıyla oynamak

BD: Tražiti čiju glavu

DÇ: Başını istemek.

Anlamı: Birinin ölümünü (öldürülmesini) istemek, ölmesini arzu etmek.

*Garantiram da će nakon Mamića ti isti navijači **tražiti glavu** nekog drugog i stalno biti ustrajni u nekim svojim borbama. (BFR,2012:30)*

*Mamić'ten sonra aynı taraftarların başkasının **başını isteyeceklerini** ve bazı kavgalarında ısrarcı olacaklarını garanti ederim.*

DTK: (birinin) başını istemek/ (birinin) kellesini istemek/ Kan aramak/ Kana susamak/ Kana kan istemek

BD: Udarila (jurnula) je krv u glavu

DÇ: Kan başına vurdu (hücum etti).

Anlamı: Öfkeden deliye dönmek, kıpkırmızı olmak.

*Ali žile mi nabreknu, **krv mi udari u glavu** i ne mogu se svladati. (HFR,2003:137)*

*Ama damarlarım kabarıyor, **kan başıma vuruyor** ve kendime hâkim olamıyorum.*

DTK: Kan başına çıkmak/ Kan tepesine çıkmak/ Kan tepesine sıçramak/ Kan beynine sıçramak (veya çıkmak) / Ateşi başına vurmak/ Cinleri tepesine çıkmak (binmek) / Cinleri başına toplanmak (üşüşmek) / Cinleri ayağa kalkmak/ Burnundan solumak/ Gözü (veya gözleri) dönmek/ Nevri dönmek/ Öfkesi burnunda (olmak)/ Öfkesi başına sıçramak (çıkmak, vurmak)

BD: Udarilo je u glavu *komu što*

DÇ: *Bir şey* başına vurmuş.

Anlamı: 1.Sarhoş olmak, alkolün etkisinde olmak. 2.Kibirlenmek, neşeli bir hale bürünmek.

***1.**Inače ne pijem mnogo, čak bi se moglo reći da pijem vrlo rijetko, i te su mi dvije čašice udarile u glavu. (HFR,2003:79)*

*Genelde çok içmem, hatta çok nadir içtiğimi bile söyleyebilirsiniz ama o iki kadeh **başıma vurdu.***

2. *Tebi je umjetnost udarila u glavu, izgleda? (HFR,2003:79)*

Sanat ***başına vurdu****, değil mi?*

DTK: Başına vurmak/ Kafasına vurmak/ Kafayı bulmak/ Kafayı tutmak/ Kafayı tütsülemek/ Kafa yapmak/ Kafa cilalamak/ Kafası kıyak (olmak) / Burnunun ucunu görmemek

BD: Usijana glava

DÇ: Sıcak kafa.

Anlamı: 1.Kafası çılgın fikirlerle dolu. 2.Hayalperest.

Ne predstavljam se kao veliki bankar usijane glave. (HFR,2003:)

Kendimi ***sivri akıllı*** *büyük bir bankacı olarak addetmiyorum.*

Što će ta ***usijana glava*** *u našoj mirnoj sredini? Taj je dečko bio doista* ***usijana glava****. (HFR,2003:79)*

O ***sivri akıllı*** *bizim huzurlu ortamımızda ne yapacak? Bu çocuk gerçekten tam* ***bir sivri zekâ****.*

DTK: Sivri akıllı/ Sivri zekâ

BD: Utuviti / utuvljati u glavu *komu što*

DÇ: Kafasına sokmak.

Anlamı: Düşüncelerini birine dayatmak, öğrenmesi için ısrarcı olmak.

A novine su najbolje sredstvo da se to ljudima ***utuvi u glavu****. (HFR,2003:79)*

Ve gazeteler bunu insanların ***kafasına sokmanın*** *en iyi yoludur*.

DTK: Kafasına sokmak/ Kafasına girmek/ Beyin yıkamak/ Beynine girmek/ Aklını çalmak (çelmek) / Aklına koymak/ Kulağından gebe etmek/ Kulağını doldurmak/ Sakalının altına girmek

BD: Utuviti / uvrtjeti / zabiti sebi u glavu *što*

DÇ: *Bir şeyi* kendi kafasına sokmak.

Anlamı: Bir şeyi ısrarla istemek, bir şeye kesin olarak karar vermek, takılıp kalmak, bir düşünceye karşı takıntılı olmak.

*Sve sam probao (...) ali znaš njega, kad si nešto **utuvi u glavu**, to je gotova stvar. (HFR,2003:79)*

*Her şeyi denedim (...) ama onu bilirsin, bir şeyi **kafasına koymuşsa**, yapar.*

DTK: Kafasına koymak/ Kafaya takmak / Kafayı takmak/ İçi gitmek

BD: Uvući glavu i noge

DÇ: Başı ve ayakları çekmek.

Anlamı: Bir şeyi yapmaya kesin olarak karar vermek, herhangi bir konuda önde gitmek, önayak olmak.

*Kad odlući **uvući glavu i noge**, ništa je ne može potaknuti da se predomisli. (BFR,2012:28)*

*Bir şeyi **kafasına koyduğunda**, hiçbir şey onun fikrini değiştiremez.*

DTK: Kafasına koymak / Aklına koymak/ Baş (başı) çekmek/ ...-nın başında gelmek (veya yer almak) / Önayak olmak

BD: Zadati /zadavati glavo bolje *komu*

DÇ: Birine baş ağrısı vermek.

Anlamı: Birisini endişelendirmek, birisine sıkıntı vermek.

*Iako se Franz uvijek brinuo o sinu, on mu je svojim ponašanjem neprestano **zadavao glavobolje**. (HFR,2003:80)*

*Franz her zaman oğluyla ilgilenmesine rağmen, davranışları sürekli ona **baş ağrısı veriyordu**.*

DTK: Baş ağrısı (vermek) / Başını ağrıtmak/ Başına bela olmak (kesilmek) / Baş yemek/ İliğini kurutmak/ Canından bezdirmek

BD: Zavrtjeti glavom *komu*

DÇ: Birini başıyla döndürmek.

Anlamı: Birini büyülemek, baştan çıkarmak, âşık etmek, kalbini fethetmek.

Taj je seoski kicoš mnogim djevojkama ***zavrtio glavom****. (HFR,2003:80)*

O köylü herif birçok kızın ***başını döndürürdü****.*

DTK: Başını döndürmek/ Baştan çıkarmak/ Aklını çelmek/ Gönlünü çalmak/ Gönlünü çelmek/ Kalbini çalmak/ Gönlünü avlamak/ Kalp (veya kalbini) kazanmak (veya fethetmek)

BD: Znati koga u glavu

DÇ: Kafasının içini bilmek.

Anlamı: Çok yakından tanımak, her türlü düşüncesini bilmek.

Ma šta mi pričaš o njemu, ***znam ga u glavu****. (BFR,2012:30)*

Bana onun hakkında ne söylersen söyle, ***ciğerinin içini bilirim****.*

DTK: Ciğerinin içini bilmek/ Avucunun içi gibi bilmek/ Ciğerini (kalbini) okumak/ Düşüncesini okumak/ (birinin) ruhunu okumak/ (birinin) eline doğmak

BD: Nasaditi / nasađivati se na glavu

DÇ: Başına çıkmak.

Anlamı: Genellikle kendinden güçsüz kimseleri ezmek, kötü davranmak, yüz bulmak.

Džaba mi dosađuješ, neću popustiti da ***se na glavu nasadiš****! (BFR,2012:31)*

Boşuna başımın etini yiyorsun, ***tepeme de binsen*** *ikna olmayacağım!*

DTK: Tepesine binmek (çıkmak)

BD: Nikome neće pasti kruna s glave

DÇ: Kimsenin başındaki taç düşmeyecek.

Anlamı: Kişi itibarından bir şey kaybetmeyecektir, yaptığı şey kişiyi daha az değerli (önemli) yapmayacaktır, o şeyi yapmak iyidir.

Nikome neće pasti kruna s glave *i ako je prekvalificiran za ono što radi! (BFR,2012:53)*

*Yaptığı şey için fazla iyi olsa bile **el öpmekle ağız kirlenmez**.*

DTK: El (etek) öpmekle ağız (dudak) aşınmaz (kirlenmez)

BD: Voditi (imati) glavnu riječ

DÇ: Baş sözü yönetmek (olmak).

Anlamı: Herkesten çok konuşmak, ilgi odağı olmak, öncülük etmek.

*Prilikom primanja stranih delegacija on uvijek **vodi glavnu riječ.** (HFR,2003:258)*

*Yabancı heyetleri kabul ederken her zaman o **baş olur**.*

DTK: Baş olmak/ Baş (başı) çekmek/ Önayak olmak

BD: Šaliti se glavom

DÇ: Başıyla şaka yapmak.

Anlamı: Kendini tehlikeye atacak şeylere girişmek.

*Mali, **šališ se glavom**, pazi šta radiš! (BFR,2012:122)*

*Evladım, **başınla oynuyorsun**, dikkat et!*

DTK: Başıyla Oynamak/ Canı ile oynamak/ Canına susamak

3.3.1.6. Grlo (Boğaz)

BD: Došlo je do grla *komu*

DÇ: Boğazına kadar geldi.

Anlamı: Bir şeyden bıkmak, usanmak.

*Sinko, rekao je, efendiji **je** ovo osvajanje **došlo do grla**, dovraga i Ugarska i sve što nas iza nje čeka. (HFR,2003:86)*

*Evlat, Macaristan'ın ve onun arkasında bizi bekleyen her şeyin canı cehenneme, bu fetih Efendi'nin **boğazına kadar geldi**, dedi.*

DTK: Boğazına kadar (gelmek) / Kanı kurumak/ Bıçak kemiğe dayanmak (ÖAA,2020:638) / Canına tak demek/ Canından bezmek

BD: Došla je voda do grla (do usta, do nosa, do vrata)

DÇ: Su boğazına (ağzına, burnuna, boynuna) kadar geldi.

Anlamı: Durumun dayanılmaz bir hal alması, tehlikeli bir hale gelmesi.

*Uostalom, ako **voda dođe do grla** i postane neizdrživo, uvijek će biti prilike da se slijedi njegov primjer... (BFR,2012,137)*

*Doğrusu, tehlike **boğazına kadar geldiğinde** her zaman ders almak için fırsatlar çıkacaktır.*

DTK: Boğazına kadar (gelmek)/ Gırtlağına kadar (gelmek)/ Darboğaza girmek/ Akıl almamak/ Arap saçına dönmek (iş, işler) (ÖAA,2020:579) / Başı sıkılmak (sıkışmak)/ Başı sıkıya gelmek/ İşin içinden çıkamamak/ Yumurta kapıya dayanmak

BD: Grlom u jagode (srljati)

DÇ: Çileğe boğazıyla (dalmak).

Anlamı: Pervasızca, hazırlıksız, düşüncesizce bir işe girişmek.

*Kao što je u manijakolnoj fazi olako podcjenjivao poasnosti i često išao **grlom u jagode**, u fazi depresije u svakoj je muhi vidio slona. (HFR,2003:86)*

*Manik dönemde olabilecek tehlikeleri hafife alıp her şeye **balıklama atladığı gibi**, depresif dönemde de pireyi deve yapıyordu.*

DTK: Aklına geleni yapmak/ Kafasına estiği gibi (davranmak) / Baştan kara gitmek/ Balıklama atlamak

BD: Imati knedlu u grlu

DÇ: Boğazında hamur köftesi olmak.

Anlamı: Konuşmakta güçlük çekmek, konuşurken zorlanmak.

*Kad je čuo istinu, **stala mu je knedla u grlu**. (BFR,2012:44)*

*Gerçeği duyunca **boğazına bir yumru gelip oturdu.***

DTK: Boğazına bir yumru tıkanmak (gelip oturmak) / Boğazı düğümlenmek/ Lokma ağzında büyümek / Boğazına kor düşmek

BD: Koliko -koga- grlo nosi (vikati)

DÇ: Boğazının taşıdığı kadar (bağırmak).

Anlamı: Olanca gücüyle bağırmak.

*Viče **koliko ga grlo nosi**, ali nitko na to ne obraća pozornost. (HFR,2003:86))*

***Boğazını yırtarcasına bağırıyor** ama kimse buna aldırmıyor.*

DTK: Boğazını yırtmak / Gırtlağı yırtılmak/ Kursağı patlamak (HŞ,204:278) Avazı çıktığı kadar (bağırmak)/ Avaz avaz bağırmak

BD: Nekome se grlo steglo

DÇ: Boğazı sıkıştı.

Anlamı: Üzüntüden, korkudan boğazı tıkanmak, yutkunamamak.

*Napregnuo se svom snagom, iako **mu se stezalo grlo** i dah izdavao. (BFR,2012:33)*

***Boğazı düğümlenmiş** ve nefesi tükenmişse de tüm gücüyle çabaladı.*

DTK: Boğazı düğümlenmek/ Boğazına kor düşmek/ Boğazına bir yumruk tıkanmak (gelip oturmak)

BD: Nekome se osušilo grlo

DÇ: Boğazı kurudu.

Anlamı: Susuz kalmak, heyecandan ve korkudan ağzı kurumak.

*Tumarao je tako danima po vrelom pijesku pustinjskom, **grlo i tijelo u se osušiše**, očekujući smrt kao jedini spas. (BFR,2012:33)*

*Günlerce çöl sıcağında göçebe gibi dolaştı. **Boğazı kurumuş** ve bitkin düşmüş bedeniyle tek kurtuluşunu, ölümü bekliyordu.*

DTK: Boğazı kurumak / Ağzı kurumak/ Ağzı dili kurumak/ Dili damağına yapışmak/ Dili damağı kurumak /Ağzı çiriş çanağına dönmek / Bağrı yanmak/ İçi yanmak

BD: Pročistiti grlo

DÇ: Boğazını temizlemek.

Anlamı: 1. Az içki içmek, içkinin tadına bakmak. 2. Hafif öksürmek.

*Daj mi te rakije da malo **pročistim grlo**. (BFR,2012:33)*

*Rakıdan biraz ver de **boğazımı temizleyeyim**.*

DTK: Boğazını temizlemek/ Boğazını ıslatmak/ Ağzını ıslatmak

BD: Riječ je zapela (zastala) u grlu

DÇ: Söz boğazında takıldı (kaldı).

Anlamı: Kafa karışıklığı ya da heyecandan konuşmayı birdenbire kesmek.

*Od uzbuđenja joj **je riječ zapela u grlu**, ali ona se pribrala i nastavila govoriti. (HFR,2003:257)*

*Heyecandan **lafı boğazında kaldı** ama kendini toparlayıp konuşmaya devam etti.*

DTK: (lafı) boğazında kalmak/ Sözü ağzında kalmak/ Boğazına düğümlenmek (HŞ,2004:169) / Dili tutulmak

BD: Staviti /stavljati nož pod grlo *komu*

DÇ: *Birinin* boğazının altına bıçak koymak.

Anlamı: Birini bir şeyi yapmaya zorlamak, ölümle tehdit etmek.

*Takva su onda bila vremena. Udba **mu je stavila nož pod grlo**. Glupo bi bilo zamjerati, nekome što nije u stanju biti heroj. (BFR,2012:77)*

*O zamanlar işte böyleydi. İstihbarat **boğazına bıçak dayadı**. Kahraman olamayacak birine içerlemek aptallık olurdu.*

DTK: Boğazına bıçak dayamak/ Ümüğüne sarılmak (basmak)/ Boğazına sarılmak/ (birinin) üstüne yürümek

BD: Usko grlo

DÇ: Dar boğaz

Anlamı: Darboğaz, sıkıntılı durum; toplumun çözümlenmesinde güçlüklerle karşılaştığı bunalımlı durum.

*U izvedbi projekta pojavilo se **usko grlo**, problem koji nisu mogli riješiti. (BFR,2012:33)*

*Bu projenin hayata geçirilmesinde çözemedikleri bir sorun, bir **darboğaz** vardı.*

DTK: Darboğaz

BD: Zakopčan do grla

DÇ: Boğazına kadar düğmelenmiş, iliklenmiş.

Anlamı: Kapalı, sessiz, içine kapanık.

*Od njega nećeš ništa doznati: **zakopčan je do grla** i ne bi ti rekao ni koliko je sati. (HFR,2003:86)*

*Ağzından laf alamazsın. **Ağzına fermuar çekmiş**, sana saatin kaç olduğunu bile söylemez.*

DTK: Ağzına fermuar çekmek/ Ağzını kapamak (kilitlemek) / Ağzını mühürlemek

3.3.1.7. Gubica (Burun Ucu)

BD: Dati po gubici (njušci, labrnji)

DÇ: Suratına vermek.

Anlamı: Birinin yüzüne vurmak, birini tokatlamak, dövmek.

*Otac se izdere: - Ako još jednom čujem da si tu riječ izgovorio, **dat ću ti po gubici** pa ćeš me dobro zapamtiti! (HFR,2003:88)*

*"Bir daha o kelimeyi söylediğini duyarsam, **suratına indiririm** bir tane, o zaman iyi bellersin beni!", diye bağırdı baba.*

DTK: Suratına indirmek/ Suratını dağıtmak/ Surata çarpmak (HŞ,2004:288) / Yumruk atmak (veya indirmek) / Ağzını burnunu çarşamba pazarına

(çanağına) çevirmek/ Ağzını burnunu dağıtmak (kırmak, parçalamak) / Çenesini dağıtmak

BD: Začepiti gubicu

DÇ: Ağzını kapatmak.

Anlamı: Susmak, konuşmayı bırakmak (zırlamayı, hıçkırarak ağlamayı).

*Zgurena u kutu glasno je jojkala...Onda se Martin proderao da **začepi gubicu** vlašku jer će joj, nastavi li, kundak kalašnjikova protjerati kroz labrnju. (HFR,2003:88)*

*Köşeye çömelip hıçkırarak ağlıyordu... Ardından Martin, **ağzını kapaması** için bağırdı. Çünkü sesini çıkarmaya devam ederse kalaşnikofun dipçiğini alnına yiyecekti.*

DTK: Ağzını kapamak (kilitlemek)/ Ağzını tutmak/ Çenesini kapamak/ Ağız dil vermemek

BD: Začepiti gubicu *komu*

DÇ: Birinin ağzını kapatmak.

Anlamı: Birini susmaya zorlamak, susturmak.

*Rekao sam mu što ga ide pa sam **mislio** da **sam mu začepio gubicu**, ali tom pokvarenjaku moje riječi nisu bile dovoljne pa je nastavio ogovarati sve oko sebe. (HFR,2003:88)*

*Ona olanları anlattım, **ağzını kapattığımı,** susturduğumu zannettim ama sözlerim o ahlaksız adamı susturmaya yetmedi. Bu yüzden etrafındaki herkes hakkında dedikodu yapmaya devam etti.*

DTK: (birinin) ağzını kapamak / Çenesini kapatmak/ Ağzına gem vurmak/ (lafı) ağzına tıkamak/ Dilini bağlamak (birinin) / Boğazına kurşun akıtmak/ Ağzına (önüne) bir kemik atmak

3.3.1.8. Guša (Gırtlak)

BD: Biti do grla (guše) u dugovima

DÇ: Boğazına (gırtlağına) kadar borç içinde olmak.

Anlamı: Birçok borca sahip olmak, borç içinde yüzmek.

Nisam imala par da ih nazad. Do grla, Silvije, do grla sam u dugovima. (HFR,2003:86)

Onları geri alacak param yoktu. Boğazıma kadar Silvija, boğazıma kadar borca battım.

DTK: Gırtlağına kadar borcu olmak (ÖAA,2020:657) / Boğazına kadar borca batmak (girmek) (AP,2021:189) / Borç gırtlağına çıkmak (ÖAA,2020:657) /

BD: Biti u dugu (dugovima) do grla (guše)

DÇ: Borçları boğazına (gırtlağına) kadar olmak.

Anlamı: Birçok borca sahip olmak, büyük borçlara sahip olmak, borçlanmak.

U dugovima je do grla i poslovi *mu propadaju, ali vozi…"roll royce". (HFR,2003:60)*

Boğazına kadar borca batmış*, iflasın eşiğinde ama hala "roll royce" kullanıyor.*

DTK: Borç gırtlağına çıkmak (ÖAA,2020:657) / Gırtlağına kadar borcu olmak (ÖAA,2020:657) / Boğazına kadar borca batmak (girmek) (AP,2021:189)

BD: Biti u govnima (dreku) -do guše-

DÇ: Boğazına kadar bokun (şamatanın) içinde olmak.

Anlamı: Büyük sıkıntıları olmak, çok zor durumda kalmak.

"Rekoh, dijete, covjecanstvo ***je*** *od iskona kompletno* ***u govnima*** *samo zbog lujske neozbiljnosti, brzopletosti, danas po gotovu i* ***do guše****! (HFR,2003:82)*

"Dedim ki evlat, insanlık ta en başından beri sırf âdemoğlunun uçarılığı, acelesi yüzünden, hele hele de bugün ***boğazına kadar boka batmış durumda****!*

DTK: Boğazına kadar boka (pisliğe) batmak/ Boğazına kadar (batmak)

BD: Uhvatiti (ščepati) za gušu (vrat) ***koga***

DÇ: Boğazını (boynunu) yakalamak (sarılmak).

Anlamı: Birine baskı yapmak, saldırmak, tehdit etmek.

Kad ja njega ***uhvatim za vrat****, izbrbljat će sve što zna. (HFR,2003:89)*

Boğazına sarıldığımda *bildiği her şeyi ötecek.*

DTK: Ümüğüne sarılmak (basmak)/ Boğazına yapışmak / Boğazına sarılmak/ On parmağı boğazında olmak/ (Birinin) ensesine yapışmak/ Ensesine binmek

3.3.1.9. Jezik (Dil)

BD: Biti brz na jeziku

DÇ: Diline çabuk olmak.

Anlamı: Patavatsız olmak, düşünmeden konuşmak.

Komšinica mi ***je brza na jeziku****, zaleti se, pa kaže i što ne misli. (BFR,2012:39)*

Komşum ***dilini tutamıyor****, düşünmeden konuşuveriyor.*

DTK: Dilini tutamamak/ Diline geleni söylemek (HŞ,2004:194) / Ağzına geleni söylemek/ Aklına geleni söylemek/ Ağzına geldiği gibi (konuşmak) / Ağzından çıkanı kulağı duymamak/ Boşboğazlık etmek/ Abuk sabuk konuşmak

BD: Držati jezik za zubima

DÇ: Dilini dişlerinin arkasında tutmak.

Anlamı: 1.Sıkıntıya katlanmak. **2.**Ağzını kapalı tutmak, susmak, korkudan konuşamamak.

Ja sam vojnik, i ja slušam naloge! Slušam i ***držim jezik za zubima****. (BFR,2012:39)*

Ben bir askerim ve emirleri dinlerim! Emirlere uyup ***dişimi sıkıyorum****.*

DTK: Dişini sıkmak/ Dişini tırnağına takmak; Ağzını kapamak (kilitlemek) / Ağzını açmamak/ Dilini kesmek (kesip oturmak) / Dilini yutmak/ Dili tutulmak/ Ağzına fermuar çekmek/ Çenesini kapalı tutmak

BD: Imati dug jezik ili Biti duga jezika

DÇ: Uzun dili olmak ya da uzun dilli olmak.

Anlamı: Gereksiz, yersiz, saçma ve fazla konuşmak.

*Neki kažu da **je on duga jezika**, ali ja to ne bih rekao: zna on i šutjeti kad treba. (HFR,2003:101)*

*Bazıları ondan **dili uzun** biri olarak bahsediyor ama ben buna katılmıyorum. O, yeri geldiğinde susmasını bilir.*

DTK: Dili uzun (olmak) / Dili bir karış olmak/ Ağız açtırmamak/ Çenesini açmak/ Çene çalmak/ Çene yarıştırmak/ Çenesi açılmak/ Çenesi durmamak/ Çenesi düşmek/ Çenesinin bağı çözülmek/ Çenesine vurmak/ Boşboğazlık etmek/ Baş ağrıtmak/ Tavuk ayağı yemek; Ağzı kalabalık/ Çenesi düşük/ Çene kavafı/ Dilli düdük/ Dil otu yemiş

BD: Imati oštar jezik ili Biti oštra jezika ili oštar na jeziku

DÇ: Dili keskin olmak ya da keskin bir dili olmak.

Anlamı: Nahoş şeyleri bile açıkça konuşmak; sert konuşmaktan ya da karşısındakinden çekinmemek.

*Činilo se iz priče ove trojice da **je bio** duhovit i žestok čovjek, britka uma i **oštra jezika**, da odviše ne pazi na etikeciju i da o svemu ima svoje mišljenje. (BFR,2012:39)*

*Bu üç hikâyeden onun esprili ve sert bir a damken aynı zamanda keskin bir zekayla k**eskin bir dile de sahip,** görgü kurallarınaysa çok fazla dikkat etmediği gibi her konuda kendi fikirleri olan birisi olduğu anlaşılıyordu.*

DTK: Dili kılıçtan keskin olmak/ Dilin kemiği yok/ Diliyle sokmak/ Açık yürekle söylemek

BD: Imati pogan jezik

DÇ: Pis dili olmak.

Anlamı: Küfretmeyi adet edinmiş olan kimseler için kullanılır.

***Ova žena** baš **ima pogan jezik**, za svakog ima nešto ružno reći. (BFR,2012:39)*

Bu kadının *gerçekten* ***ağzı pis*** *biri, herkes için söyleyecek çirkin bir şeyi var.*

DTK: Ağzı pis (olmak) / Dili bozuk (olmak)/ Ağzı bozuk (olmak) / Diliyle sokmak/ Ağır dilli (olmak) / Elifi yüzünde, ekmeği dizinde

BD: Jezikova juha

DÇ: Dil çorbası.

Anlamı: Sürekli itiraz, sitem, hakaret etme.

Dobit ću od mame ***jezikove juhe*** *kad dozna za jedinicu iz matematike. (HFR,2003:103)*

Matematikten 1 aldığımı duyunca annemin ***dilinden kurtulamayacağım.***

DTK: Dilinden kurtulamamak/ Diline düşmek/ Ağzı (ağzını açmak) / Avurt zavurt etmek/ Başının etini yemek/ Ağzını açıp gözünü yummak/ Bayramlık ağzını açmak (AP,2021:160) / Ağzının payını vermek/ Verip veriştirmek/ Fırça çekmek

BD: Jezik za zube!

DÇ: Dilin dişlerinin arkasına!

Anlamı: Sus! Kapa çeneni! Gülme, konuşma! Tek kelime etme!

Jezik za zube *dok ja govorim! (HFR,2003:101)*

Ben konuşurken ***dilini tut****!*

DTK: Dilini tut! Ağzını açma! Çeneni kapat!

BD: Junak na jeziku

DÇ: Diline kahraman.

Anlamı: Palavracı, sözde kahramanlığıyla övünen kişi.

Ima u našem razredu nekoliko "junaka", ali sve su to samo ***junaci na jeziku****. (HFR,2003:103)*

Sınıfımızda birkaç tane kahraman var ama hepsi sadece ***yalancı pehlivan****.*

DTK: Avurdu yelli (AP,2021:114) / Ağzı büyük/ Ağzı havada/ Yalancı pehlivan/ Avurt satmak/ Ağız satmak

BD: Na jeziku je *komu što* ili navrh jezika je *komu što*

DÇ: Bir şey birinin dilinin üzerinde, dilinin ucunda.

Anlamı: Birine bir şeyi söylemeye (anlatmaya, açıklamaya) hazır olmak, kelimeler ağzına gelmek.

*I zato nisam rekao ništa od onoga što **mi je bilo na jeziku**, držao sam ga čvrsto za zubima, dok me Beatrix zlurado izazivala. (HFR,2003:102)*

*Beatrix kötü sözlerle beni tahrik etmeye çalıştıysa da dişimi sıktım, **dilimin ucuna gelse** de sözcükler hiçbir şey söylemedim.*

Ne mogu da se sjetim kako se zove, a navrh mi je jezika. (BFR,2012:39)

*Adını hatırlamıyorum ama **dilimin ucunda**.*

DTK: Dilinin ucunda olmak/ Dilinin ucuna gelmek/ Dilinin altındaki baklayı çıkarmak/ Dudağının ucuna gelmek

BD: Naći /nalaziti zajednički jezik

DÇ: Biriyle ortak bir dil bulmak/ dilde buluşmak.

Anlamı: Ortak bir zemin bulmak, birbirini anlamak, birlikte barış içinde konuşabilmek.

*Prihvaća, zahvaljuje, obojica su sada još srdačnija i kao da **su odjednom našli zajednički jezik**, pa se samo čude kako do toga nisu prije došli. (HFR,2003:102)*

*Kabul edin ki, şimdi ikisi de eskisinden daha samimi ve sanki aniden **aynı dili konuşmaya** başladılar. Daha önce neden yapmadıklarına kendileri de şaşırıyor.*

DTK: Aynı dili konuşmak/ Dil birliği etmek (HŞ,2004:190) / Ağız (söz) birliği etmek

BD: Nekom je maca pojela jezik

DÇ: Dilini kedi yemiş.

Anlamı: "Neden konuşmuyorsun?" anlamında kullanılan bir söz.

*Šta je, šta si se ušutio, da **ti nije maca pojela jezik**? (BFR,2012:39)*

*Ne oldu, niye susuyorsun, **dilini kedi mi yedi**?*

DTK: Dilini kedi (sıçan, fare) mi yedi? / Dilini mi yuttun? / Ağzında torba mı var? (HŞ,2004:122)

BD: Omaknuti se s jezika

DÇ: Dilinden kaçırmak.

Anlamı: Söylemek istemediği şeyi birden söyleyivermek.

*Nije želio to reći, ali mu se **omaklo s jezika**. (BFR2012:38)*

*Söylemek istemiyordu ama **ağzından kaçıverdi**.*

DTK: Dili sürçmek/ Dilini tutamamak/ Ağzından çıkmak/ Ağzından kaçmak (kaçırmak)

BD: Povući /vući (potegnuti/potezati) za jezik koga

DÇ: Birinin dilini çekmek.

Anlamı: Birini konuşmaya zorlamak, söylemek istemediği bir şeyi zorla söyletmek.

*Pa kad **me baš vućete za jezik**, da, mislim na vas!*

***Beni dile getireceksiniz** ha, evet, sizden bahsediyorum!*

DTK: Dile getirmek / Ağzından lakırtı (laf) almak (çekmek) / Ağzından girip burnundan çıkmak/ Lakırtı ağzından dökülmek

BD: Pregristi jezik

DÇ: Dilini ısırmak.

Anlamı: Söylediklerinden pişman olmak.

*Šuti, **jezik pregrizla** dabogda! (BFR,2012:39)*

*Sus, inşallah **dilini ısırasıca**!*

DTK: Dilini ısırmak (HŞ,2004:194) / Dudak (dudağını) ısırmak

BD: Razvezao se jezik ili Razvezalo je jezik / odriješiti / razvezati se jezik *što komu*

DÇ: Dili çözülmek ya da *Birinin* dili çözülmüş.

Anlamı: Bir şeyin etkisi altında ayrıntılı olarak konuşmaya başlamak, birdenbire konuşmaya başlamak.

...možda ce saznati nešto više (ili čak sve, zašto ne?) ***možda će se sinu*** *napokon* ***razvezati jezik.*** *(HFR,2003:102)*

... Belki daha fazlasını öğrenecek (hatta her şeyi, neden olmasın?) Belki de sonunda ***oğlunun dili çözülecek.***

DTK: Dili çözülmek/ Dili açılmak/ Dile gelmek

BD: Skratiti kome jezik

DÇ: Dilini kısaltmak.

Anlamı: 1. Az, dikkatli ve ihtiyatlı konuşmak. 2. Birinin dilini bağlamak; susmak zorunda bırakmak, susturmak.

Nastojim sada manje pričati o sebi i bar malo ***skratiti jezik****. (BFR,2012:38)*

Artık kendimden daha az bahsetmeye, en azından, ***dilimi kesip oturmaya*** *çalışıyorum.*

DTK: Dilini tutmak/ Dilini kesip oturmak/ Ağzının kaytanını çekmek/ Ağzını kapamak (kilitlemek) / Ağzını (çenesini) tutmak/ Lakırdı ağzından dirhemle çıkmak; Dilini bağlamak/ Dilini kesmek/ Ağzını dilini bağlamak/ Ağzını kapamak/ Ağzını tıkamak (birinin) (AP,2021:42) / Ağzına gem vurmak (birinin) / (lafı) ağzına tıkamak/ Ağzının payını vermek/ Çenesini kapatmak

BD: Svrbi jezik *koga*

DÇ: Dili kaşınıyor.

Anlamı: Zar zor susmak, konuşmak istemek (ihtiyacı olmak); olanı saklamak istememek.

Ja te ništa ne pitam, jer vidim da ***te svrbi jezik*** *i da ćeš mi sve sam ispričati. (HFR,2003:102)*

Sana bir şey sormuyorum çünkü görüyorum ki ***dilin şişmiş*** *ve bana her şeyi kendin anlatacaksın.*

DTK: Dili şişmek (NT,2013:81-84) / Dili durmamak/ Dilinin altında bir şey olmak/ Baklayı ağzından çıkarmak

BD: Ugristi se (ujesti se) za jezik

DÇ: Dilini ısırmak (dişlemek).

Anlamı: Birdenbire konuşmayı kesmek, susmak, konuştuğuna pişman olmak.

***Ujeo se za jezik**, ali suviše kasno. Shvatila ga je i bolno uzdahnula. (HFR,2003:102)*

***Dilini ısırdı** ama artık çok geçti. Anladığında acıyla iç çekti.*

DTK: Dilini ısırmak (HŞ,2004:194) / Dudak (dudağını ısırmak) / Dilini tutmak/ Dilini (dillerini) yutmak/ Dilini kesmek (kesip oturmak) / Dilini kısıp oturmak/ Ağzını mühürlemek/ Ağzını tutmak

BD: Usta ima, a jezika nema

DÇ: Ağzı var ise dili yok.

Anlamı: Çok sessiz, sakin ve kendi halinde olma.

*Ova je žena pravo blago, **usta ima, a jezika nema**. (BFR,2012:39)*

*Bu kadın gerçek bir hazine, **ağzı var, dili yok.***

DTK: Ağzı var dili yok

BD: Uvući jezik

DÇ: Dilini içeri sokmak.

Anlamı: Susmak; dilini yutmak, konuşamaz olmak.

Bolje bi joj bilo da uvuće jezik, svima se već zamjerila. (BFR,2012:38)

***Dilini kesip otursa** iyi olur, şimdiden sitem etmeye başladı bile.*

DTK: Dilini kesmek (kesip oturmak) / Ağzını kapamak/ Dilini yutmak/ Dili boğazına akmak

BD: Zli jezici

DÇ: Şer dilliler.

Anlamı: Başkaları hakkında dedikodu yapan ve yalan söyleyen kötü insanlar.

Zli jezici *kažu da se par rastaje zbog treće osobe. (BFR,2012:39)*

Dili zifirler*, çiftin birinin üçüncü bir kişi yüzünden boşandığını söylüyor.*

DTK: Dili zifir/ Kara ağızlı/ Ağzı gevşek/ Ağız kavafı/ Düşman ağzı/ Dili ekmekçi küreği/ Fitne fücur

3.3.1.10. Kosa (Saç)

BD: Čupati sebi si kosu na glavi

DÇ: Başındaki saçı kendi yolmak.

Anlamı: Üzüntünden dövünmek, umudunu kesmek.

Ja često ***čupam kosu*** *nad tim obiljem gluposti. (HFR,2003:122)*

Bu saçmalıklar yüzünden ikide bir ***saçımı başımı yoluyorum***.

DTK: Saçını başını yolmak/ Saç baş yolmak (HŞ,2004:282) / Yüzünü saçını yolmak (HŞ,2004:304) / Kafasını duvardan duvara vurmak/ Dizini (dizlerini) dövmek

BD: Diže se kosa na glavi

DÇ: Başındaki saçları kalkıyor.

Anlamı: Hayret etmek (şaşırmak); korkmak (dehşete düşmek).

...stane mi opisivati na koji je način kane pogubiti od čega ***mi se umalo digne kosa na glavi****, jer ni Danteova mašta ne bi mogla zamisliti u Paklu nešto strašnije. (BFR,2012:49)*

..,bana onu nasıl idam edeceğini anlatmaya başladı. Bu yüzden ***tüylerim diken diken oldu.*** *Çünkü Dante'nin hayal gücü bile bundan daha korkunç olamazdı.*

DTK: Tüyleri diken diken olmak/ Tüyleri ürpermek/ İliklerine kadar ürpermek (HŞ,2004:259)

BD: U nje duga kosa, a kratka pamet

DÇ: Saçı uzun ise aklı kısa.

Anlamı: Kadınları küçümsemek için erkeklerce kullanılan söz.

U nje duga kosa, a kratka pamet. (BFR,2012:85)

Onun saçı uzun aklı kısadır.

DTK: Saçı uzun aklı kısa

3.3.1.11.Lice (Yüz)

BD: Anđeo čuvar u licu, đavo u srcu

DÇ: Yüzünde koruyucu melek, kalbinde şeytan.

Anlamı: Güzellikleri tartışılmayan fakat karakterleri kötü olan kadın veya kızları anlatır. (ŞB,2018:12)

DTK: Yere bakan (bakıp) yürek yakan/ Dışı kalaylı, içi alaylı/ Altı alay, üstü kalay/ Dışı eli yakar, içi beni (yakar)

BD: Čitati (kome) šta s lica

DÇ: Birinin yüzünden okumak.

Anlamı: Bir kimseyi suratından çözmek, anlamak, tanımak.

Vidim *ti* ***po izrazu lica*** *da si neraspoložen. (BFR,2012:58)*

Kötü bir ruh halinde olduğunu ***yüzünden okuyabiliyorum***.

DTK: Yüzünden okumak/ Gözlerinden okumak/ Mektubu dışından okumak

BD: Izbrisati *koga, što* s lica zemlje

DÇ: Birini yerin yüzünden silmek.

Anlamı: Birini bir şeyi sonsuza kadar kaldırmak, yok etmek.

Nikakve mjere ***neće moći izbrisati korupciju s lica zemlje*** *dok vlada tako velika nezaposlenost. (HFR,2003:148)*

İşsizlik bu kadar yüksek seyrederken hiçbir önlem yolsuzluğu ***yeryüzünden silemez.***

DTK: Yeryüzünden silmek/ Kökünü kazımak/ Kökünü kurutmak/ Sünger çekmek

BD: Lice i naličje

DÇ: Ön yüzü ve arka yüzü.

Anlamı: Bir olgunun hem iyi hem de kötü, erdemleri ve eksiklikleri, karşıt özellikleri.

*Svaka medalja **ima lice i naličje**. (BFR,2012:59)*

*Her **madalyanın bir de öteki yüzü** vardır.*

DTK: İki yüzlü/ İç yüzü (HŞ,2004:253) / Madalyanın ters (öteki) yüzü (AP,2021:592) / Madalyonun ters tarafı (veya tersi veya arka yüzü) / Arka plan/ Perde arkası/

BD: Licem u lice

DÇ: Yüz yüze.

Anlamı: Tek başına, bir sorunla veya tehlikeyle karşı karşıya, baş başa.

*To će mu pomoći da stane **licem u lice** s unutrašnjim neprijateljem, da ga izolira i da ga dotuče. (HFR,2003:149)*

*Bu onun içteki düşmanla **yüz yüze** gelmesine, onu biçare bırakmasına ve son darbeyi indirmesine yardımcı olacaktır.*

DTK: Yüz yüze/ Göz göze/ Göğüs göğüse/ Burun buruna/ Karşı karşıya

BD: Na licu mjesta

DÇ: Yerin yüzünde.

Anlamı: Olay yerinde, aynı yerde, hemen, aynı anda.

*A otkriti glavnom uredniku zašto želiš ispraviti nešto u svom članku značilo je upozoriti ga na tu opasnu rečenicu i pružiti mu priliku da te kazni **na licu mjesta** ili da te dugo poslije toga ucjenjuje. (BFR,2012:59)*

*Yani baş editöre makalenizdeki bir şeyi neden düzeltmek istediğinizi açıklamak, onu bu tehlikeli cümle konusunda uyarmak demek, ona sizi **oracıkta** cezalandırma veya uzun süre sonra şantaj yapma şansı vermek anlamına geliyordu.*

DTK: Olay yerinde/ Oracıkta

BD: Napraviti /praviti kiselo lice

DÇ: Ekşi surat yapmak.

Anlamı: Birinin bir şeye karşı hoşnutsuzluğunu ifade etmesi, bir şeyi kabul etme konusunda isteksiz olduğunu göstererek kaşlarını çatmak.

*Uvijek kad te zamolim da mi pomogneš, ti **napraviš kiselo lice**. (HFR,2003:149)*

*Senden ne zaman bana yardım etmeni istesem, **yüzünü ekşitiyorsun**.*

DTK: Yüzünü ekşitmek (buruşturmak) / Suratını ekşitmek (buruşturmak, eğriltmek) / Suratı bir karış asılmak, somurtmak/ Suratı sirke satmak/ Surat etmek/ Çehre etmek/ Burun kıvırmak/ Dudak (dudaklarını) bükmek/ Kaşlarını çatmak/ Kaşını yıkmak

BD: Napraviti / praviti slatko lice

DÇ: Sevimli yüz yapmak**.**

Anlamı: Arkadaşça davranmak; sevimli, alımlı görünmek.

*Dođeš se raspitati je li riješena molba, **napraviš slatko lice**, a najradije bi poslao svu birokraciju k vragu. (HFR,2003:149)*

*Talebinin karşılanıp karşılanmadığını, **sevimli bir yüz takınarak**, sormaya gelip tüm bürokrasinin canı cehenneme diyorsun.*

DTK: (Sevimli) yüz takınmak/ Yüze gülmek/ Yüzüne gülmek

BD: Nestati/ nestajati (iščeznuti / iščezavati) s lica zemlje

DÇ: Yerin yüzünden kaybolmak (uçup gitmek).

Anlamı: Tamamen kaybolmak, iz bırakmadan uçup gitmek.

*Naivno je misliti da **će** ratovi ikad **iščeznuti s lica zemlje**. (HFR,2003:149)*

*Savaşların **yeryüzünden silineceğini** düşünmek saflık olur.*

DTK: Yeryüzünden silinmek/ Yerin dibine geçmek (batmak, girmek) / Gözden uzaklaşmak/ Gözden kaybolmak/ Göze görünmemek/ Gözden kaybetmek/ Gözden nihan olmak/ Sırra kadem basmak/ İzi silinmek/ İzi belirsiz olmak

BD: Pokazati / pokazivati -svoje- pravo lice

DÇ: Gerçek yüzünü göstermek.

Anlamı: Gerçek doğasını, hoş olmayan yanını ortaya koymak.

*Tako, dakle! Trebalo je da se Savez komunista raspadne, pa da tek onda **pokaže svoje pravo lice.** (HFR,2003:149)*

*Demek öyle! **Gerçek yüzünü göstermesi** için Komünistler Birliği'nin dağılması gerekiyordu illa.*

DTK: Gerçek yüzünü göstermek/ Yüzünden maskesi düşmek/ Yüze çıkmak/ Kendini ele vermek

BD: Sasuti *kome* istinu u lice

DÇ: Gerçeği birinin yüzüne söylemek.

Anlamı: Bir kimsenin kendi önünde ve ondan çekinmeden.

*Ponekad znate biti prgavi i neugodno iskreni jer mislite da je najbolje **sasuti istinu u lice**, bez obzira na posljedice. (BFR,2012:58)*

*Bazen huysuz ve utanç verici derecede dürüst olabiliyorsunuz. Çünkü sonuçları ne olursa olsun **gerçeği birinin yüzünüze karşı söylemenin** en iyisi olduğunu düşünüyorsunuz.*

DTK: Yüzüne karşı söylemek/ Yüzüne vurmak (çarpmak) / Boğazına tıkmak/ Başına kakmak (kakınç etmek) / Açık yürekle söylemek

BD: Skresati (reći) šta u lice (oči, brk)

DÇ: Birinin yüzüne (gözlerine, bıyığına) bir şey vurmak (söylemek).

Anlamı: Rahatsız olduğu şeyi birinin yüzüne karşı açıkça söylemek.

*Kako **mu** sve to **nisam mogao reći u lice**, ali više ni slušati mirno takve bljezgarije, jednostavno se pozdravih, ispričavši se obvezama, i napustih društvo. (HFR,2003:149)*

*Bütün bunları **yüzüne vuramadığım** ve artık böyle saçmalıkları sakince dinleyemediğim için, yalnızca bir veda olarak, yükümlülüklerimden dolayı özür diledim ve şirketten ayrıldım.*

DTK: **Yüze vurmak/ Yüzüne vurmak (çarpmak) / Yüzüne karşı söylemek/ Boğazına tıkmak/ Başına kakmak (kakınç etmek)**

BD: Smijati se u lice

DÇ: Yüzüne gülmek.

Anlamı: Dost gibi görünmek, alenen alay etmek, alaya almak.

*Godinu dana prije rata svaki normalan čovjek u Jugoslaviji bi ti **se smijao u lice** kad bi ga pitao da li je moguće da će rat doći do Jugoslavije. (HFR,2012:58)*

*Savaştan bir yıl önce, Yugoslavya'daki her normal insana, Yugoslavya'ya savaşın gelmesinin mümkün olup olmadığını sorduğunuzda **yüzünüze gülerdi.***

DTK: Yüze gülmek/ Yüzüne gülmek/ Kafa bulmak/ Kafa yapmak/ Sakalına gülmek/ Bıyık altından gülmek

BD: Unositi se kome u lice

DÇ: Yüzüne yaklaşmak.

Anlamı: Yüz yüze gelerek karşısındakini tehdit etmek, çok korkutmak.

*..čvrsto uhvativši seljaka za peš od gunja, operativac Vranješ **unosio mu se u lice** i pitao strogo i ljutito. (BFR,2012:59)*

*.. Ajan Vranješ silahından sıkıca kavradığı köylünün **burnunun dibine sokuldu**, sert ve öfkeli bir şekilde sordu.*

DTK: Diş göstermek/ Diş gıcırdatmak/ Gözdağı vermek/ Gözünü korkutmak/ Göz yıldırmak/ Gözünü yıldırmak/ Gözüyle yemek/ Burun buruna gelmek/ Burnunun ucuna gelmek/ Burunun dibine sokulmak/ Ağzının içine girmek/ Ağzına girmek/ Üstüne yürümek

BD: U znoju lica svoga (kupati se)

DÇ: Kendi yüzünün terinde (yıkanmak).

Anlamı: Büyük bir çabayla, çok (bitkin düşene kadar) çalışmak.

*Ljetni poslovi na selu su vrlo teški, ljudi **se kupaju u znoju**. (BFR,2012:149)*

*Kırsal kesimde yazın iş yapmak çok zor, insanlar **kan ter içinde kalıyor**.*

DTK: Alın teri dökmek / Kan ter içinde kalmak/ Kan tere batmak/ Ter içinde kalmak/ Tırnaklarıyla kazıyarak (bir yere) gelmek/ Göbeği çatlamak / Dirsek çürütmek/ Alnının damarı çatlamak

3.3.1.12. Mali Mozak (Beyincik)

BD: Ubijati/ tući u mali mozak

DÇ: Beyinciğini öldürmek (vurmak).

Anlamı: Sinirine dokunmak, sinirlendirmek.

*Ovaj tupi li, tupi, **ubija u mali mozak**. (BFR,2012:66)*

*Bu aptal var ya, aptal, **sinirime dokunuyor**.*

DTK: (bir durum birinin) sinirine dokunmak/ Kafasının tasını attırmak

3.3.1.13. Mozak (Beyin)

BD: Da ti mozak stane

DÇ: Beynin durur**.**

Anlamı: Karşılaşılan olumsuz bir durum üzerine hayret ve şaşkınlık bildiren söz.

*Prića takve izmišljotine **da ti mozak stane**. (BFR,2012:67)*

*Öyle masallar anlatıyor ki, **beynin durur**.*

DTK: Beyni durmak/ Beyni bulanmak/ Aklı durmak/ Akıl alır gibi değil/ Akıl almamak/ Ağzı açık (veya bir karış açık) kalmak

BD: Doprlo je do mozga *komu što*

DÇ: Beynine kadar vardı.

Anlamı: Bir şeyi anlamak, kavramak.

*... u polusvijesti **doprlo mi je** do **mozga** da je u sobi naglo zavladala tisina i da svi gledaju u mene. (HFR,2003:176)*

*Yarı bilinçli bir haldeyken, **beynime giren** odada ani bir sessizlik olduğu ve herkesin bana baktığıydı.*

DTK: Beynine girmek (HŞ,2004:166) / Aklı ermek/ Akıl erdirmek/ Aklı kesmek/ Aklı yatmak/ Aklına sığdırmak/ Zihni almak (HŞ,2004:304)

BD: Doprijeti do mozga.

DÇ: Beynine kadar varmak.

Anlamı: Bir şeyi anlamak, kavramak.

*Gleda u mene i sluša, ali nijedna riječ **mu ne dopire do mozga**. (BFR,2012:67)*

*Bana bakıp dinliyor ama hiçbir söz **beynine girmiyor**.*

DTK: Beynine girmek (HŞ,2004:166) / Aklı ermek/ Akıl erdirmek/ Aklı kesmek/ Aklı yatmak/ Aklına sığdırmak/ Zihni almak (HŞ,2004:304)

BD: Isprati / ispirati (prati) mozak *komu*

DÇ: Beyin yıkamak.

Anlamı: Birine farklı bir düşünce tarzını dayatmak, fikirleriyle birini aptallaştırmak.

*Vidiš da ti **je** ona prokleta televizija **isprala mozak**, te ne kužiš baš ništa, kao i svaki elektronski mamlaz. (HFR,2003:176)*

*O lanet televizyonun **beyin yıkadığını** görüyorsun ama robot gibisin, hiçbir şeyden anlamıyorsun.*

DTK: Beyin yıkamak/ Beynine girmek/ Kafasına sokmak/ Kafasını doldurmak/ Kafasını (kafayı) karıştırmak/ Kafayı bulandırmak/ Akıl öğretmek/ Akıl

vermek/ Aklına girmek/ Aklına koymak/ Aklını çalmak/ Aklını çelmek/ (birinin) zihnine girmek/ Zihnini çelmek

BD: Kao da su nekome vrane popile mozak

DÇ: Beynini kargalar içmiş gibi.

Anlamı: Akılsızca ve düşüncesizce davranışta bulunmak.

Šta je ovim ljudima, zar ne znaju misliti svojom glavom, ***k'o da su im vrane popile mozak*** *(BFR,2012:67)*

Bu insanların derdi ne, hiçbiri kendi başına düşünemiyor mu? ***Aklını peynir ekmekle yemiş hepsi...***

DTK: Aklını peynir ekmekle yemek

BD: Prosvirati (prosuti) mozak *komu*

DÇ: Birinin beynini dağıtmak (akıtmak).

Anlamı: Birini başından vurarak (ateş ederek) öldürmek.

Ako baš hoćete da vam ***prosviraju mozak****, nek vam bude! (HFR,2003:176)*

Gerçekten ***beyninizi dağıtmamı*** *istiyorsanız, öyle olsun!*

DTK: Beynini dağıtmak/ Beyninin pekmezini akıtmak

BD: Ptičji (kokošji) mozak

DÇ: Kuş (tavuk) beyinli.

Anlamı: Beyni az gelişmiş, zihinsel yetisi zayıf.

Ne moraš naprezati ***svoj ptičji mozak****, dijete. (HFR,2003:176)*

Kuş beynini *zorlamana gerek yok çocuk.*

DTK: Kuş beyinli/ Kaz kafalı/ Koyun beyinli/ Et kafalı

BD: Pustiti / pustati mozak na pašu

DÇ: Beynini otlağa bırakmak.

Anlamı: Düşünmemeye çalışmak, düşünmek istememek, beynini kapatmak.

Najlakše je ne misliti ništa, ***pustiti mozak na pašu*** *i Bog te veselio. (BFR,2012:67)*

En iyisi hiçbir şey düşünmeyip ***kafa dinlemek*** *ve kendini Tanrı'ya emanet etmek.*

DTK: Kafa (kafayı, kafasını) dinlemek/ Kafa (kafasını) dinlendirmek/ Başını dinlemek/ Başını kananda çekmek (HŞ,2004:159)

BD: Zezati (kljucati) koga u -zdrav- mozak

DÇ: Sağlam beynini gır gıra almak (gagalamak).

Anlamı: Dırdır ederek (tavsiye, ders, muğlak fikir) birini usandırmak, bıktırmak.

Ne zezaj me*, mama,* ***u zdrav mozak*** *s tim svojim vječitim prigovorima. Pa što će mi biti ako koji put izadem s dečkima? (HFR,2003:)*

Bitmeyen itirazlarınla ***başımın etini yedin*** *anne. Erkek arkadaşlarımla dışarı çıksam ne olur ki?*

DTK: Başının etini yemek/ Başında değirmen çevirmek/ Başını ağrıtmak/ Kafa ağrıtmak (HŞ,2004:259) / Kafa şişirmek/ Kafa ütülemek

BD: Zavrtjeti kome mozak

DÇ: Birinin beynini döndürmek.

Anlamı: Birini büyülemek, etkisi altına almak, baştan çıkarmak.

Kad pomislim na toga čovjeka, ***zavrti mi se mozak****. (BFR,2012:67)*

O adamı düşünmek bile ***başımı döndürüyor****.*

DTK: Başını döndürmek/ Aklını almak/ Aklını çelmek/ Gönlünü çalmak /Gönlünü çelmek/ Kalbini çalmak/ Gönlünü avlamak/ Kalp (kalbini) kazanmak (fethetmek)

3.3.1.14. Nos (Burun)

BD: Biti pred nosom

DÇ: Burnunun dibinde olmak.

Anlamı: Çok yakında (olmak, bulunmak).

*Nisam vidjela telefon, a **bio** mi **je pred nosom**. (BFR,2012:75)*

***Burnumun dibindeydi** ama yine de telefonu görmedim.*

DTK: Burnunun dibinde (birinin) (olmak)/ Gözünün önünde olmak/ Elinin altında olmak/ Yanı başında (olmak)

BD: Dati po nosu *komu*

DÇ: Burnuna vermek.

Anlamı: Birini azarlamak, eleştirmek, cezalandırmak, sert davranmak.

*Opet nije završio zadaću, a otišao je u park. Idem po njega i ovaj ću mu put dobro **dati po nosu**. (BFR,2012:76)*

*Ödevini yine bitirmeyip parka gitti. Bu sefer onun **burnundan getireceğim**.*

DTK: Burnunu sürtmek (birinin)/ Burnunu kırmak (birinin)/ Burnundan getirmek

BD: Dignuti / (visoko) dizati nos

DÇ: Burnunu (yükseğe) kaldırmak.

Anlamı: Birine kibirle bakmak, büyüklenmek.

*- Čime vas je uvrijedila? - Pa kažem ti, gazda, time što me igronira. Uvrijedila me šutnjom. **Digla nos**. A iz istoga smo kraja. (HFR,2003:194)*

*- Sizi nasıl incitti? - Pekâlâ söyleyeyim, patron beni görmezden gelerek benimle içten içe alay etti. **Burnu havada** geziyor. Kaldı ki biz aynı memleketin insanıyız.*

DTK: Burnu havada olmak/ Burnu büyümek/ Burnu kabarmak / Burnu Kafdağı'nda olmak / Burnu Kafdağı'na çıkmak (veya varmak) / Burun şişirmek/ Burun yapmak/ Burnunun yeli harman savurmak

BD: Dobiti po nosu

DÇ: Burnuna almak.

Anlamı: 1.Dayak yemek, dövülmek, pataklanmak. 2.Azarlanmak, paylanmak.

Mi, koji radimo ove stranice, ***dobili smo po nosu*** *što stranice još uvijek nisu u pogonu. (HFR,2003:194)*

Bizler, bu sayfalar için çalışanlar, sayfalar henüz hazır olmadığı için fırça yedik.

DTK: Tokat yemek/ Dayak yemek; Ağzının payını (veya ölçüsünü) almak/ (birinin) kulağını çekmek/ Fırça yemek

BD: Ići kome uz nos

DÇ: Birinin burnuna gitmek.

Anlamı: Öğütleri dinlemeyerek kendi bildiği gibi davranmak.

Taj je čovjek živi kontraš. Uživa da nekom ***ide uz nos****. (BFR,2012:76)*

Bu adam yaşayan bir muhalif. ***Burnunun dikine gitmeye*** *bayılıyor.*

DTK: Burnunun dikine (veya doğrusuna) gitmek/ Kafasının dikine gitmek/ Başına buyruk (olmak)/ Kulak asmamak/ Bir kulağından girip bir kulağından çıkmak/ Ayak diremek

BD: Ide (izlazi, izašlo je) na nos *komu što*

DÇ: *Bir şey* birinin burnuna gidiyor (çıktı).

Anlamı: Birinin canını sıkmak, bıktırmak, birini dayanılmaz (usandırıcı) bir hale getirmek.

Velike svjetske proslave i bombastične najave dočeka 2001. ionako već svima ***izlaze na nos****, pa Zagreb ne bi organizirao ništa slično i kad bi imao na raspolaganju puno novca. (HFR,2003:194)*

2001'in büyük dünya kutlamaları ve şaşaalı duyuruları şimdiden herkesin ***burnundan gelmeye*** *başladı, ki Zagreb elinde çok parası olsa dahi böyle bir şey organize etmezdi.*

...poremećena je barem ova svakodnevna monotonija, koja mora da je već svima ***izašla na nos****. (HFR,2003:194)*

...en azından bu monoton gidişat bozuldu, zaten herkesin ***canına tak demiş*** *olmalı.*

DTK: Burnundan gelmek/ Burnundan getirmek/ Canını sıkmak/ Canına tak demek (etmek)

BD: Imati -dobar- nos (njuh) ***za što*** **/ Imati nosa (njuha)** ***za što***

DÇ: Bir şey için iyi (koku alan) bir burnu olmak/ Bir şey için burnu (koku duyusu) olmak.

Anlamı: Bir şeyi iyi tespit edebilmek, iyi bilmek, bir şey için iyi hisleri, sezgileri olmak.

- Nisam ti rekla iz dva razloga, teta Elza. Prvo, jer znam da ***nemaš njuha*** *za takve stvari. (HFR,2003:194)*

Sana söylemememin iki nedeni vardı Elza teyze. Birincisi böyle şeylerde ***burnunun iyi koku almadığı*** *ortada.*

DTK: Burnu kokuyu iyi almak/ İçine (kalbine) doğmak/ Aklı kesmek/ Akıl yürütmek/ Fikir yürütmek/ Gözü kesmek/ Gözü tutmak/ Gözü yemek/ Elinden gelmek

BD: Izlaziti pokunjena nosa

DÇ: Burnu bükük çıkmak.

Anlamı: Başarısız olmak, başarısızlığa uğramak, hüsrana uğramak, acı çekmek.

Zato što ništa nije znao, ***izlazio je pokunjena nosa****. (BFR,2012:76)*

Hiçbir şey bilmediği için dışarı ***boynu bükük*** *çıktı.*

DTK: Boynu bükük (olmak)/ Burnunu çekmek/ Boynu bükülmek/ Boynu eğri olmak/ Eli böğründe kalmak/ Eli koynunda kalmak/ Eli boş dönmek/ Ters yüz geri dönmek/ Tepesi üstüne dönmek/ Ağzını poyraza açmak

BD: Nabiti / nabijati (objesiti / vjesati) na nos ***komu što***

DÇ: Bir şeyi *birinin* burnuna sokmak (asmak, takmak).

Anlamı: Bir şey için sitem etmek, birine yakınmak.

-Nisam znatiželjna, ne tiče me se! (BFR,2012:76)

-Kako dovraga nisi, kad si iskoristila prvu priliku da mi ga ***nabiješ na nos****.*

- Merak etmiyorum, beni alakadar etmez!

*Nasıl yani, fırsat ayağına geldi ama sen bunu **gözüme sokmuyorsun**.*

DTK: Gözüne sokmak/ Burnundan getirmek/ Dile getirmek/ Başına kakmak/ Yüzüne vurmak (çarpmak)

BD: Natrljati / trljati (obrisati / brisati) nos *komu*

DÇ: *Birinin* burnunu ovmak (silmek).

Anlamı: Birini paylamak, birine yakınmak.

*Bome su **mu natrljati nos**, jer se nikom nije javio. (BFR,2012:75)*

***Burnunu kırdılar** çünkü kimseyle temasa geçmiyordu.*

*Jer svatko može otići na mjesto događaja da provjeri informaciju svatko **može** nazvati redakciju da novinaru **natrlja nos**. (HFR,2003:194)*

*Çünkü herkes olay yerine gidip bilgileri kontrol edebilir. Haber merkezini arayarak bir gazetecinin **başının etini de yiyebilir**.*

DTK: Burnunu kırmak/ Burnunu sürtmek (birinin)/ Ağzını açmak/ Ağzının payını vermek/ Kafasını ütülemek/ Başının etini yemek/ Tepesinde değirmen çevirmek

BD: Ne vidjeti dalje od nosa

DÇ: Burnundan ötesini görememek.

Anlamı: Gözlemlerinde sınırlı olmak, gerekeni fark edememek.

*Proglasili su ga politikantskim smećem, neznalicom i čovjekom **nesposobnim vidjeti dalje od nosa.** (BFR,2012:75)*

*Siyasetin uşağı, cahil ve **burnunun ucundan ötesini göremeyen** bir adam ilan edildi.*

DTK: Burnunun ucunu görmemek/ Burnunun ucundan ötesini (veya ilerisini) görmemek/ Gözünün önünü görmemek

BD: Nekome je nešto trglo na nos

DÇ: Bir şey birinin burnundan gelir.

Anlamı: Sonunu düşünmeden hoşlandığı şeyleri yapan kişi bir süre sonra bunun sıkıntısını çeker.

*Prejeo se mesa pa sad povraća**, trglo mu na nos.** (BFR,2012:76)*

*Çok fazla et yedi şimdi de kusuyor, **burnundan geldi.***

DTK: Burnundan gelmek/ Burnundan (fitil fitil) gelmek

BD: Objesiti (spustiti) nos -do poda-

DÇ: Burnunu -yere kadar- asmak (indirmek).

Anlamı: Gücenmek, alınmak, kızmak.

*A sada mi lijepo reci što se događa, (...) Marka nema, Švaba nema. Marija i Kettz trče ko da ih đavo goni, ti mi **objesio nos do poda**. (HFR,2003:195)*

*Şimdi bana olup biteni güzelce anlat, (...) ne Marko ne de Švab ortada. Marija ve Kettz ardından atlı kovalıyormuş gibi acele ediyorlar, insanın **burnundan düşen bin parça** oluyor senin yüzünden.*

DTK: Burnundan düşen bin parça olmak/ Yüzü düşmek/ Yüzü asılmak/ Surat asmak/ Suratı bir karış asılmak/ Suratından düşen bin parça olmak/ Dudak sarkıtmak/ Gönlü kalmak/ Gönül koymak/ Canı sıkılmak/ Üstüne (üzerine) yormak

BD: Odnijeti (zatvoriti) ispred nosa *komu*

DÇ: Bir şeyi birinin burnunun önünden alıp götürmek (kapatmak).

Anlamı: Bir şeyi alıp götürüvermek, kapatmak.

*-Zar da propustimo provjeriti takvu stvar? Da nam netko drugi to **pokupi ispred nosa**? (HFR,2003:195)*

*- Elimizden bir şey gelmez mi? Bir başkasının **burnumuzun dibinden alıp götürmesine** izin mi verelim yani?*

*U dugoj utrci pobjedu je **ispred nosa** Goranu Gajiću **odnio** opet Dejan. (BFR,2012:75)*

*Bu uzun yarışta, Goran Gajić **göz göre göre** zaferi yine Dejan'a **kaptırdı**.*

DTK: Burnunun dibinde(n) / Göz göre göre (kaçırmak, kaptırmak) / Gözünün içine bak baka (yapmak, etmek) / Elden kaçırmak/ Elden gitmek / Elinden kayıp gitmek

BD: Pasti (padati) na nos

DÇ: Burnu üstüne düşmek.

Anlamı: Çok yorulmak, haşadı çıkmak.

*Ta žena **pada na nos** od posla, niko joj ne pomaže. (BFR,2012:75)*

*Kadının **canı burnunda** kimsecikler yardım etmiyor.*

DTK: Canı burnunda (olmak) / Canı burnuna gelmek/ Burun göğüs körük gibi inip kalkmak (HŞ,2004:175) / Canı çıkmak/ Can kalmamak/ Ayağına (ayaklarına) kara su inmek/ Dizlerine kara su inmek/ Dizleri kesilmek (tutmamak) / Kan ter içinde kalmak/ Eli ayağı buz kesilmek (tutmamak)

BD: Pod (pred) nosom (biti, nalaziti se) / Ispred nosa (biti, nalaziti se)

DÇ: Burnunun dibinde (önünde) (olmak, bulunmak)

Anlamı: Çok yakında (olmak, bulunmak).

*Puškinski muzej **nam je pred nosom**, a još ga nismo posjetile. (HFR,2003:195)*

*Puşkin Müzesi hemen **burnumuzun dibinde** ama orayı henüz ziyaret etmedik.*

DTK: Burnunun dibinde (birinin) (olmak)/ Gözünün önünde olmak/ Elinin altında olmak/ Yanı başında (olmak)

BD: Pokazati / pokazivati dugi nos *komu*

DÇ: Birine uzun burun göstermek.

Anlamı: Birini alaya almak, biriyle alay etmek. (Başparmağı buruna değdirip öteki parmakları açarak ve sallayarak yapılan alay işareti.)

*Tek negdje kod Karlovca Pale je uspio aktivirati mozak. Dotad je tupo gledao u pod kao čovjek kojemu je sudbina **pokazala dugi nos**. (HFR,2003:195)*

Ancak Karlovac - Pale yakınlarında bir yerde aklını başına toplamayı başarabilmişti. O zamana kadar, talihiyle ***kafa bulan*** *bir adam gibi boş boş yere baktı.*

DTK: Nanik yapmak/ (birine) dil çıkarmak/ Kafa bulmak/ Kafa yapmak/ Yüzüne gülmek/ Sakalına gülmek/ Matrak geçmek/ Alay etmek

BD: Povući / povlačiti (vući) za nos *koga*

DÇ: Birini burnundan çekmek.

Anlamı: Birini kandırmak, aldatmak.

Ovaj bez obraznik nas je sviju ***povukao na nos****. (BFR,2012:75)*

Bu arsız adam hepimizin ***ağzından girip burnundan çıktı****.*

DTK: Ağzından girip burnundan çıkmak/ Beynine girmek/ Kafasına girmek/ Aklına girmek/ Kafakola almak/ Ayak yapmak

BD: Promoliti (pokazati, pomoliti) nos

DÇ: Burnunu dışarı çıkarmak (göstermek).

Anlamı: Görünmek; ortaya çıkmak, kendini göstermek.

Tek nakon dva ili tri sata takvog kutrenja usudim se malo podići poklopac i ***promoliti nos****, pa kad se uvjerih da nigdje nema ni traga čijoj nazočnosti, iskočih iz svoga skrovišta. (HFR,2003:195)*

İki-üç saatlik bir bocalamanın ardından, kapağı biraz kaldırmaya cesaret edip ***kafamı çıkardım*** *ve kimsenin varlığına dair bir işaret olmadığına ikna olduğumda saklandığım yerden çıkıverdim.*

DTK: Burnunun ucunu çıkarmak/ Baş çıkarmak/ Baş göstermek/ Baş vermek/ Kafasını çıkarmak/ Yüze çıkmak/ Kendini göstermek/ Boy göstermek

BD: Staviti / stavljati (gurnuti, gurati) pod nos

DÇ: Burnunun dibine koymak (itmek).

Anlamı: Birine çıkışmak, sitem etmek; sıkıntı vermek, yük olmak; bir şeyi gözüne sokmak.

*To je zapelo za oko našem prijatelju i on ne propusta zgodu a da mi **ne stavi pod nos** moju brigu za predmete što mi pripadaju. (HFR,2003:195)*

*Bir arkadaşımızın dikkatini çekmiş olacak ki, eşyalarıma olan zaafımı **gözüme sokma** fırsatını kaçırmadı.*

*Jednostavno se ne isplati **gurati mu** to stalno **pod nos**. (BFR,2012:76)*

*Kısaca, devamlı **başına ekşimek** işe yaramaz.*

DTK: Yüzüne vurmak/ Başına kakmak/ Başının etini yemek/ Başına ekşimek/ Gözüne sokmak

BD: Vidjeti po nosu komu

DÇ: Birini burnundan görmek.

Anlamı: Birinin görünüşüne ya da davranışına göre ne olduğuna karar vermek.

*-Mali, znam da ti je prvi put – obratila mu se **– vidim ti po nosu**! (HFR,2003:196)*

*- Küçük, bu senin için ilk biliyorum, **yüzünden okuyabiliyorum**, dedi.*

DTK: Yüzünden okumak/ Gözlerinden okumak/ Dilinden anlamak/ Mektubu dışından okumak

BD: Zabadati (gurati) <svoj> nos u što

DÇ: Burnunu bir şeye sokmak (itmek).

Anlamı: Başkalarının işine karışmak, aşırı meraklı olmak.

*-Elza! Ne baljezgaj gluposti! **Ne zabadaj nos** u stvari o kojima nemaš pojma! (HFR,2012:196)*

*- Elza! Aptalca şeyler yapma! Bilmediğin şeylere **burnunu sokma!***

DTK: Burnunu sokmak/ (birinin) üstüne vazife olmamak/ El atmak (bir işe) / Üstüne gitmek

3.3.1.15. Obraz (Yüz)

BD: Čovjek crna obraza

DÇ: Kara yüzlü insan.

Anlamı: Utanılacak durumdaki kimse.

On bijaše u Huseinovim očima ***čovjek crna obraza****.* (*BFR,2012:17)*

Hüseyin'in gözünde ***kara yüzlü*** *biriydi.*

DTK: Yüz karası / Kara yüzlü/ Yüzü kara

BD: Imati obraza

DÇ: Yüzü olmak.

Anlamı: Bir şeyi göze almak, utanmamak, bir şeye cesareti olmak.

On ***ima*** *čak* ***obraza*** *da se pokazuje uvrijedenim - on koji predstavlja čistu uvredu za svaku normalnu ljudsku zajednicu. (HFR,2003:200)*

Hatta herhangi bir sıradan insan topluluğuna dair saf bir hakareti temsil eden, gücendiğini gösterecek ***yüzü var****.*

DTK: Yüzü olmak

BD: Ne (imati) obraza

DÇ: Yüzü olmamak.

Anlamı: Utanmak, cesaret edememek.

Ako ona sama ***nema obraza*** *da ode, mi ćemo se ovdje stidjeti zbog nje. (BFR,2012:77)*

Eğer gitmeye ***yüzü olmazsa*** *burada biz utanç içinde kalırız.*

DTK: Yüzü olmamak/ Yüzü tutmamak/ Boyun kaşımak/ Götü yememek/ Ağzı varmamak

BD: Okaljati (ocrniti) <svoj> obraz

DÇ: Kendi yüzünü kirletmek (lekelemek).

Anlamı: Utanmak, rezil olmak, onurunu kaybetmek.

To što ***je*** *ćaća* ***ocrnio obraz*** *bio ustaša, nije važno ... (HFR,2003:200)*

*Pederin **yüzüne leke sürmüş** bir ustaşa olmuş oluşu, mühim değil.*

DTK: Yüzüne leke sürmek/ Yüzü yere gelmek (geçmek) / Yüz karası olmak

BD: Osvjetlati obraz *komu, čemu*

DÇ: *Birinin* yüzünü aydınlatmak.

Anlamı: Birinin itibarını artırmak.

*Profesorice i profesori (...) zračili su (...) zadovoljstvom zbog učenika koji je, **svima osvjetlao obraz** i dokazao dugogodišnju kvalitetu profesorskog školskog kadra. (HFR,2003:200)*

*Profesörler, **herkesin yüzünü ağartan** ve uzun süredir öğretim kadrosunun kalitesini kanıtlayan öğrenciden duydukları memnuniyeti dile getirdiler.*

DTK: (birinin) yüzünü ağartmak /Alnını ağartmak (HŞ,2004:134)

BD: Imati debeo obraz ili Biti debelih obraza (debela obraza)

DÇ: Kalın yüzlü olmak, kalın suratlı (yanaklı) olmak.

Anlamı: Onuru, haysiyeti olmamak, küstah (kaba) olmak.

*Treba stvarno **imati debeo obraz** da bi se predložilo sudjelovanje u takvoj prijevari! (HFR,2003:199)*

*Böyle bir dolandırıcılığa teşebbüse önayak olmak için insanın **yüzünün derisinin kalın** olması lazım!*

DTK: Yüzünün derisi kalın/ Yüzsüz/ Suratı kasap süngeriyle silinmiş/ Ar damarı çatlamak/ Alın damarı (derisi) çatlamak/ Yüze çıkmak

BD: Osvjetlati <svoj> obraz

DÇ: Kendi yüzünü aydınlatmak.

Anlamı: Başarıya ulaşmak, gurur duyulacak bir şeyle öne çıkmak.

*Ovim si postupkom zauvijek **osvjetlao svoj obraz**. (HFR,2003:200)*

*Bu işten de **yüzünün akıyla** çıktın.*

DTK: Yüz aklığı göstermek/ Yüz (yüzünün) akı ile çıkmak/ Alnının akıyla (yapmak)

BD: Obraniti obraz

DÇ: Yüzünü korumak.

Anlamı: Birinin yüzünü ağartmak, birine beğenilir iş yapmak.

*Za katedru se ponovno uspela vijećnica Grćić također kako bi **obranila obraz**, stranačkom šefu… (BFR,2012:77)*

*Parti liderinin **yüzünü ağartan** Meclis Üyesi Grćić yine kürsüde başarılı oldu.*

DTK: Yüzünü ağartmak / Yüz aklığı göstermek/ Alnını ağartmak (HŞ,2004:134)

BD: Imati obraz- đon

DÇ: Yüz karası olmak.

Anlamı: Küstahlaşmak, küstah duruma gelmek, kabalık etmek; kaba, nezaketsiz davranışlarda bulunmak.

*Treba stvarno **imati obraz - đon** da se upustiš u toliku korupciju.(BFR,2012:77)*

*Bu kadar çok yolsuzluğa karışmak için **yüz karası olmak** lazım.*

DTK: Yüz karası olmak / Yüzünün derisi kalın/ Suratı kasap süngeriyle silinmiş/Alın damarı (derisi) çatlamak/ Yüz (surat) davul derisi (mahkeme duvarı) / Yüze çıkmak

BD: Čuvati /sačuvati obraz

DÇ: Onurunu (yüzünü) korumak.

Anlamı: Değerinin, saygınlığının, itibarının lekelenmesine, kirlenmesine izin vermemek.

*Ali, brate, nije problem doživjeti poslovni neuspjeh, no **sačuvaj obraz** barem. (BFR,2012:78)*

*Ama kardeşim, işte başarısız olmak sorun değil, en azından **başını dik tutmak** lazım.*

DTK: Alnı açık yüzü ak olmak/ Yüz (yüzünün) akıyla çıkmak/ Evini yıkıp yüzünü ağartmak/ Başını dik tutmak/ Boyun eğmemek

3.3.1.16. Obrva (Kaş)

BD: Kupiti nešto u obrve

DÇ: Bir şeyi kaşlarına almak.

Anlamı: Dikkatlice bakmak.

Ne znam šta misli, samo šuti i ***kupi u obrve*** *šta drugi rade. (BFR,2012:78)*

Ne düşündüğünü bilmiyorum, sadece sessiz ol ve diğerlerinden ***gözlerini ayırma.***

DTK: Göz hapsine almak/ Gözünü bir şeye dikmek/ Gözleri çivilenmek/ Gözlerini ayırmamak/ Gözü (birinin, bir şeyin) üzerinde olmak

3.3.1.17. Oko (Göz)

BD: Bacati kome pepeo u oči *komu*

DÇ: Birinin gözlerine kül atmak.

Anlamı: Bir kimseyi aldatmak, hile ile kandırmak. *(ŞB,2018:13)*

DTK: Göz boyamak/ Beynine girmek/ Ayak yapmak/ Ayağına yatmak/ Ağzından girip burnundan çıkmak/ Sakala soğan doğramak

BD: Baciti / bacati oko na *koga, na što*

DÇ: *Birine, bir şeye* göz atmak.

Anlamı: Birine, bir şeye bakış atmak, ilgilenmek, birini elde etmeyi istemek (gözü olmak).

Privukao je moju pažnju, ***bacila sam oko na njega****. (BFR,2012:81)*

Dikkatimi çekti, ***bir göz attım.***

Optuženoga poznajem dulje vrijeme, već od početka istrage. Kad nam je javljeno da ***na njega bacimo oko****, ja sam se uputio u njegov stan… (HFR,2003:201)*

Sanığı soruşturmanın başından beri, uzun süredir, tanıyorum. Ona bir ***göz gezdirmemiz*** *söylenince evinin yolunu tuttum…*

Uz njezu bismo pomoć zaustavili pohlepne nevokomponirane poduzetnike ***koji su bacili oko na naše turističke objekte.*** *(HFR,2003:202)*

Dikkatlice, ***turistik tesislerimizde gözü olan;*** *açgözlü, düzensiz girişimcileri durdurmaya yardımcı olacağız.*

DTK: Göz atmak/ Göz gezdirmek/ Göz eğlendirmek/ Gözü kaymak/ Gözü gitmek/ Gözü olmak/ Göz koymak/ Gözüne kestirmek/ Üstüne düşmek/ Arkasından koşmak

BD: Baciti / bacati prašinu (pijesak) u oči *komu*

DÇ: Birinin gözüne toz (kum) atmak.

Anlamı: Birini kandırmak, yanıltmak.

Kriju nešto od nas pa nam ***bacaju prašinu u oči****. (BFR,2012:82)*

Gözümüzü boyadıklarına *göre bizden bir şey saklıyorlar.*

DTK: Göz boyamak/ Ayak yapmak/ Ayağına yatmak/ Sakala soğan doğramak

BD: Biti slijep kod zdravih očiju

DÇ: Sağlıklı gözleri kör olmak.

Anlamı: Okuma yazma bilmemek, okuryazarlığı olmamak.

Interesantno koliko ***su ljudi slijepi pored zdravih očiju****. (BFR,2012:79)*

Eli kalem tutmayan, gözü kapalı *ne kadar da insan var, ilginç.*

DTK: Gözü kapalı (HŞ,2021:244) / Eli kalem tutmamak/ Cim karnında bir nokta/ Elifi görse mertek sanır/ Kara cahil

BD: Biti smiješan (u očima drugih)

DÇ: (Başkalarının gözünde) gülünç olmak.

Anlamı: Gülünç durumda olmak.

DTK: Gülünç duruma düşmek/ Ağza düşmek

BD: Bode oči *komu što*

DÇ: *Bir şeyi birinin* gözlerine sokmak.

Anlamı: Birini bir şeyin rahatsız etmesi, uymaması; dikkat çekmek, göze çarpmak.

*U vrijeme velikih nestašica svima **bodu oči** ljudi koji žele živjeti na visokoj nozi. (HFR,2003:202)*

*Büyük kıtlık dönemlerinde, bir eli yağda bir eli balda yaşamak isteyen insanlar herkesin **gözüne batıyor**.*

DTK: Göze çarpmak/ Göze batmak/ Gözüne batmak/ Göze diken olmak/ Göz almak

(***Gözüne sokmak (dayamak): Bir kimsenin görmediği veya bulamadığı bir şeyi, ona sert bir tavırla göstermek.)***

BD: Bosti u oči

DÇ: Gözlerine sokmak.

Anlamı: Göze batmak, aşırı derecede görünür olmak.

*Kako ne vidiš sliku, **bode te u oči**. (BFR,2012:81)*

*Resmi göremedin, **göz alıyor**.*

DTK: Göz almak/ Göze batmak/ Göze çarpmak

(Gözüne sokmak: *Bir kimsenin görmediği veya bulamadığı bir şeyi, ona sert bir tavırla göstermek.**)***

BD: Budnim okom

DÇ: Uyanık gözle.

Anlamı: Büyük bir dikkatle bakmak (izlemek, takip etmek).

Pratiću te budnim okom. (BFR,2012:81)

***Gözüm üstünde** olacak.*

DTK: Pürdikkat/ Gözü (gözleri) (bir şeyde veya bir şeyin üstünde) olmak/ Gözünü (bir şeye) dikmek/ Gözünü ayırmamak/ Göz kesilmek/ Can gözüyle bakmak

BD: Crniti se pred očima

DÇ: Gözlerinin önü kararmak.

Anlamı: Gözleri kararmak, umutsuzluğun, bir isteğin etkisi altında ne yaptığını bilmez duruma gelmek.

Kad sam to vidjela, odmah mi se počelo crniti pred očima. (BFR,2012:81)

*Bunu görünce bir anda **gözüm kararmaya başladı.***

DTK: Gözleri (gözü) kararmak / Gözleri (gözü) dönmek

BD: Čuvati (paziti) koga, *što* kao oči (oko) u glavi

DÇ: Birini, *bir şeyi* başındaki gözü gibi korumak.

Anlamı: Birini, bir şeyi özenle korumak, onunla dikkatle ilgilenmek.

*Vi ste mislili da Slavine slike ne vrijede (...) Da ste znali koliko će njene slike vrijediti, **čuvali biste ih kao oči u glavi**. (HFR,2003:202)*

*Slava'nın resimlerinin buna değmediğini düşündün (...) Onun resimlerinin ne kadar değerli olacağını bilseydin, **onlara gözün gibi bakardın**.*

DTK: Gözü gibi bakmak / Gözü gibi sakınmak (saklamak veya esirgemek) / Gözünün bebeği gibi bakmak/ Göz kulak olmak/ Sağ gözünü sol gözünden sakınmak/ Üstüne düşmek/ Üstüne titremek

BD: Daleko od očiju, daleko od srca

DÇ: Gözlerden ırak gönülden ırak.

Anlamı: "Ayrı düşenlerin arasındaki sevgi de zamanla azalır" anlamındaki söz.

*Lakše mi je otkako je odselio, **daleko od očiju, daleko od srca**. (BFR,2012:79)*

*O gittiğinden beri her şey benim için daha kolay oldu; **gözden ırak olan gönülden de ırak olur**.*

DTK: Gözden ırak olan gönülden de ırak olur

BD: Držati otvorene oči /oba oka

DÇ: Gözlerini / her iki gözünü açık tutmak.

Anlamı: Çok dikkatli ve hazırlıklı olmak.

*Poručio mu je da **drži oči** otvorene jer taj kraj je bio na zlu glasu. (BFR,2012:80)*

*O bölge kötü bir üne sahip olduğu için **gözlerini iyi açmasını** söyledi.*

DTK: Gözünü (gözlerini) açmak/ Gözünü dört açmak (AP,2021:401) / Tetik üstünde beklemek/ Ayağını denk almak/ Ayağını denk basmak

BD: Držati (imati) na oku *koga, što*

DÇ: Gözünü biri ya da bir şeyin üzerinde tutmak (olmak).

Anlamı: *Bir şeyi ya da birini* kontrol etmek, denetlemek.

*Nije mi ni na pamet podalo da će me odsad pa nadalje policija stalno **imati na oku**...* (HFR,2003:202)

*Bundan sonra polisin **gözünün üstümde olacağı** hiç aklıma gelmezdi...*

DTK: Gözü (birinin, bir şeyin üzerinde) olmak (AP,2021:404) / Gözünü dikmek / Gözünü üstünde tutmak/ Göz hapsine almak/ Gözünü ayırmamak/ Göz kulak olmak

BD: Držati otvorene oči /oba oka

DÇ: Gözlerini / her iki gözünü açık tutmak.

Anlamı: Çok dikkatli ve hazırlıklı olmak.

*Poručio mu je da **drži oči** otvorene jer taj kraj je bio na zlu glasu. (BFR,2012:80)*

*O bölge kötü bir üne sahip olduğu için **gözlerini iyi açmasını** söyledi.*

DTK: Gözünü (gözlerini) açmak/ Gözünü dört açmak (AP,2021:401) / Tetik üstünde beklemek/ Ayağını denk almak/ Ayağını denk basmak

BD: Dok (*što*) bi okom trepnuo ili dok okom trepneš

DÇ: Gözünü kırpıncaya kadar ya da gözünü kırparken.

Anlamı: Neredeyse anında, hemen.

Pričekaj me! Otrčat ću do dućana po šećer, vraćam se ***dok okom trepneš****. (HFR,2003:202)*

Beni bekle ha! Şeker almak için dükkâna gideceğim, ***göz açıp kapayıncaya kadar*** *dönerim.*

DTK: Göz açıp kapayıncaya kadar/ Göz kırpıncaya kadar/ Göz kırpmadan/ Bir ayak önce/ Kıl kadar kalmak/ Eli kulağında/ El değer etek değmez

BD: Gdje su kome oči

DÇ: Gözleri neredeydi?

Anlamı: Çevresinde olup bitenlerin farkına varmamak, ilgisiz kalmak.

Pitam se ***gdje su*** *tada* ***sudiji bile oči****? (BFR,2012.80)*

Kendi kendime "O anda hakimlerin gözü neredeydi?" diye soruyorum.

DTK: Gözü olmamak/ Gözü kapalı olmak

BD: Golim (prostim) okom (vidjeti, pogledati, gledati)

DÇ: Çıplak (yalın) gözle bakmak, izlemek.

Anlamı: Yardım olmadan, gözlüksüz (dürbünsüz) bir şekilde bakmak.

...klon je ispočetka jako malen. ***Ne možete ga prostim okom ni vidjeti****. (HFR,2003:202)*

... klon ilk başta öyle küçüktür ki, ***çıplak gözle*** *bile göremezsiniz.*

DTK: Çıplak gözle bakmak

BD: Gubi mi se s očiju!

DÇ: Gözlerimden kaybol!

Anlamı: Bana görünmesin, yüzünü görmek istemem anlamındaki söz.

Ma idi, ***gubi mi se s očiju****! (BFR,2012:80)*

Kaybol, ***gözüm görmesin****!*

DTK: (Birini) gözüm görmesin! / Canı cehenneme

BD: Gutati (proždirati) očima *koga*

DÇ: Birini gözleriyle yutmak (yemek).

Anlamı: Birini görüş alanında tutmak, birine şehvetle bakmak.

*Bilo joj je neugodno što je on neprestano **prožd**ire **očima**. (HFR,2003:202)*

*Sürekli **gözleriyle yemesi** utandırmıştı.*

DTK: Gözle (gözüyle) yemek / Yiyecekmiş gibi bakmak/ Göz koymak

BD: Ići kuda koga oči vode -i noge nose-

DÇ: Gözlerinin götürdüğü (ayaklarının taşıdığı) yere gitmek.

Anlamı: Dolaşmak, belirli bir amaç olmadan yürümek.

*Ili ćes me poslušati i napraviti kako ti kažem, ili **idi kuda te oči vode noge nose**! (HFR,2003:202)*

*Ya beni dinleyip dediğimi yapacaksın ya da **başıboş dolaşacaksın**!*

DTK Başıboş dolaşmak/ Bir aşağı bir yukarı dolaşmak/ Salma gezmek (dolaşmak)

BD: Idi da te moje oči ne vide

DÇ: Gözlerim görmesin seni, git!

Anlamı: Bana görünmesin, yüzünü görmek istemem anlamındaki söz.

***Idi da te moje oči ne vide**, ruke ne požele da te zagrle! (BFR,2012:80)*

*Git, **gözlerim görmesin seni**, elin elime değmesin!*

DTK: Gözüm görmesin! Canı cehenneme!

BD: Imati oči navrh glave

DÇ: Başının tepesinde gözü olmak.

Anlamı: Yaramazca davranmak, yaramazlık etmek.

*To dijete **ima oči navrh glave**, nikad mira nema. (BFR,2012:81)*

*O çocuk **ele avuca sığmıyor**, huzur bırakmadı.*

DTK: Ele avuca sığmamak/ Şeytanın arka bacağı

BD: Imati gladne oči

DÇ: Aç gözlü olmak.

Anlamı: Oburca yemek, doymak bilmemek.

*Ja više ne mogu, jedite **gladne oči**. (BFR,2012:79)*

*Artık yapamam, **açgözlü** davranamam.*

DTK: Açgözlü/ Gözü aç/ Açgözlü daya (taya) çocuğu/ Gözü doymaz/ Boğaz cengi/ Boğazı işlemek/ Kör boğaz/ Karnı geniş/ Karnını doldurmak/ Keçi ağızlı

BD: Imati oko *za šta*

DÇ: Bir şey için gözü olmak.

Anlamı: Gelişmiş bir gözlem yeteneğine ve güzellik anlayışına sahip olmak, bir şey için güzel hisleri olmak.

***Imao je oko za lijepu ženu** a ta bijase doista posebna. (BFR,2012:80)*

*Güzel kadından anlardı, iyi **gözü vardı**, ki o gerçekten özel biriydi.*

DTK: (Bir şey için) gözü olmak/ Gözü keskin (olmak) (AP,21:397) / Gözü kesmek (bir şeyi, birini) / Gözüne kestirmek/ Gözü tutmak/ Ağzının tadını bilmek

BD: Imati oko sokolovo

DÇ: ü olmak.

Anlamı: Bir kimsenin en küçük detayları bile görebilme ve gözlemleyebilme yetisi olmak.

*Povodi su vrlo često bili gotovo neznatni i samo ih **je oko sokolovo** navrijeme moglo spaziti. (BFR,2012:80)*

*Durumlar çoğu zaman neredeyse önemsizdi, sadece **şahin gözlü** olan biri onları fark edebilirdi.*

DTK: Şahin gözlü/ Şahin bakışlı/ Gözü keskin

BD: Iskopati kome oči

DÇ: Gözlerini çıkarmak.

Anlamı: Gözlerini yerinden çıkarmak, oymak; intikam almak amacıyla tehdit etmek.

Pazi šta radiš, ***iskopat ćeš nekom oči****. (BFR,2012:79)*

Ne yaptığına dikkat et, ***birinin gözünü oyacaksın.***

DTK: Gözünü (gözlerini) oymak

BD: Izaći kome na oči

DÇ: Birinin gözlerine çıkmak.

Anlamı: Bir kimsenin karşısına çıkmak.

Hoćete reći, kako ćemo mu ***izaći pred oći****? (BFR,2012:80)*

Söylesenize, ***karşısına nasıl çıkacağız?***

DTK: Karşısına (önüne) çıkmak/ Karşısına dikilmek/ Yüz yüze bakmak

BD: Izbečiti (iskolačiti, razrogačiti) oči

DÇ: Birine, bir şeye gözlerini dikmek (belertmek).

Anlamı: Birine gözlerini açıp şaşkınlıkla bakmak.

Andrija se, izgreban i poderane majice dizao s asfalta. Hazim ***je iskolačio oči*** *zarumenio se kao dijete kad proguta zvečku i urlao od smijeha. (HFR,2003:203)*

Andrija tırmalanmış ve yırtılmış atletini yerden kaldırdı. Çıngırak yutmuş bir çocuk gibi kızarıp kahkahalar attığında Hazım ***gözlerini belertti****.*

Dječak ***je razrogačio oči*** *i zastao u nedoumici ... (HFR,2003:203)*

Çocuk ***gözlerini açıp*** *duraksadı.*

DTK: Gözü büyümek (HŞ,2004:243) / Gözlerini açmak (HŞ,2004:242) / Gözlerini belertmek/ Gözlerini belirtmek (HŞ,2004:242) / Gözlerini ağartmak/ Gözleri yuvalarından (evinden) fırlamak (uğramak) / Gözleri (gözü) fal taşı gibi açılmak/ Gözlerine inanamamak

(Gözünü (gözlerini) dikmek: ***Dikkatle bakmak, gözünü ayırmadan bir yere veya bir kimseye bakmak.*****)**

BD: Izići / izlaziti (doći / dolaziti) na oči (pred oči) komu

DÇ: Gözlerine (gözleri önüne) çıkmak (gelmek).

Anlamı: Bir şeyi göze almak, cesaret etmek, birinin karşısına çıkmak.

*Skrivam se pred prijateljicama jer se stidim **doći im pred oči**.*

***Göz göze gelmekten** utandığım için arkadaşlarımdan saklanıyorum. (HFR,2003:203)*

DTK: Göze almak/ Gözü pek olmak/ Göz göze gelmek/ Karşı karşıya gelmek/ Burun buruna gelmek/ Yüz yüze gelmek/ Karşısına çıkmak

(Gözünün önüne gelmek: *1.Hatırlamak. 2. Bir şeyi zihinde canlandırmak, tasarlamak, hatırlamak.)*

BD: Kao da je neko nekom iz oka kanuo

DÇ: *Biri, birinin* gözünden damlamış gibi.

Anlamı: Kişi veya bir şeyin değerini yitirmesi, artık istenilmemek.

*Poštao sam joj bio prva ljubav, gledala me **je kao da sam joj iz oka kanuo**. (BFR,2012:81)*

***Gözünden düşmüşüm gibi** baktı bana…Oysa onun ilk aşkıydım.*

DTK: Gözden (veya gözünden) düşmek/ Gözden gönülden çıkarmak/ Gözden ırak tutulmak

BD: Kopati kome u oči

DÇ: Birinin gözlerini kazmak.

Anlamı: Birine çok kötülük etmek, kötü davranmak, zarar vermek.

*Ova žena **mi kopa oči** da joj kažem s kim sam bio. (BFR,2012:79)*

*Bu kadın ona kiminle olduğumu söyleyeyim diye nerdeyse **gözlerimi oyacak**.*

DTK: Gözlerini (gözünü) oymak (birinin) / Gözünü çıkarmak/ Tepesine binmek/ Canına okumak

BD: Maknuti / skinuti/ skloniti se nekom s očiju

DÇ: Birinin gözlerinden çekilmek.

Anlamı: Ayrılıp başka bir yere gitmek, görünmez olmak.

Maknuti se očiju *takvih ljudi je bilo jedino što mi je palo napamet. (BFR,2012:81)*

Böyle insanlar yüzünden ***gözden uzaklaşmak*** *aklıma gelen tek şeydi.*

DTK: Gözden uzaklaşmak/ Gözden kaybolmak/ Göze görünmemek/ Gözden kaybetmek/ Gözden nihan olmak/ Sırra kadem basmak/ İzi silinmek/ İzi belirsiz olmak

BD: Mjeriti/ pogledati / gledati ispod *oka koga, što*

DÇ: Biri ya da bir şeye gözünün altından bakmak.

Anlamı: Birine, bir şeye şüpheyle, gizlice bakmak.

-Bili biste tako strogi? - ***Pogleda ga ona ispod oka*** *pa se blago nasmije. (HFR,2003:204)*

-Hep böyle katı mısın? - ***Ona göz ucuyla baktı*** *ve gülümsedi.*

DTK: Göz ucuyla (kuyruğuyla) bakmak/ Yan gözle bakmak / Gözüyle tartmak

BD: Momak od oka

DÇ: Gözde delikanlı.

Anlamı: Yakışıklı (formda) genç adam.

Jer su kao i četiri brata i ostali musketiri bili sve sam i ***momci od oka****, probrani kad su krenuli na put da brane Mletke. (HFR,2003:175)*

Çünkü dört kardeş gibi diğer silahşorların hepsi yalnız ve ***gözde çocuklardı****. Venedik'i savunmak için yola çıktıklarında seçilmişlerdi.*

DTK: Gözde bekar / Delikanlı

BD: Na (čije) oči

DÇ: (birinin) gözlerinde.

Anlamı: (O kimseye) göre.

Na oči banjalučke policije: prije dobrovoljne predaje B. G. slobodno se šetao Banja Lukom. (BFR,2012:81)

***Banja Luka polisinin gözünde**: B. G. gönüllü teslim olmadan önce Banja Luka'da özgürce yürüdü.*

DTK: (birinin) gözünde/ Nazarında

BD: Na (za) lijepe oči čije

DÇ: Güzel gözleri için.

Anlamı: Karşılık gözetmeden ya da karşılık beklemeden, bedavadan.

*To znači, da Eurco već pet mjeseci radi bez kune, nakdade **za lijepe oči**. (HFR,2003:203)*

*Bu da Eurco'nun beş aydır **hatır için** çalıştığı anlamına geliyor.*

DTK: Hatır için / Hatır belasına

BD: Napariti oči

DÇ: Gözlerinin pasını silmek.

Anlamı: Gözler önünde bulunan bir şeye bakmaktan doyuma ulaşmak, istek ve gereksinimlerinin en üst düzeyini elde etmek.

***Može** bar da **napari oči** ovako retkim prizorom koji često donosi nove i neočekivane stvare. (BFR,2012:80)*

*Çoğu zaman yeni ve beklenmedik şeyleri beraberinde getiren bu kadar eşsiz bir manzara karşısında en azından **gözleri bayram eder.***

DTK: Gözlerinin pasını silmek/ Gözleri bayram etmek/ Göz doldurmak/ Göz kamaştırmak/ Göz almak

BD: Ne izlaziti kome na oči

DÇ: Birinin gözlerine görünmemek.

Anlamı: Göze görünmemek, ortaya çıkmamak, ortalıkta dolaşmamak.

*Kako si me nasekirala, **ne izlazi mi na oči** jer ću te prebiti k'o mačku. (BFR,2012:80)*

*Canımı sıkıyorsun, **gözüme görünme.** Yoksa seni eşek sudan gelinceye kadar döverim.*

DTK: Göze görünmemek/ Gözden uzaklaşmak/ Gözden kaybolmak/ Gözden nihan olmak/ Gözden uzaklaşmak/ Karşısına çıkmamak/ Yüzüne bakamaz olmak

BD: Ne moći odvojiti oka *od koga, čega*

DÇ: Birinden ya da bir şeyden gözünü ayıramamak.

Anlamı: Bir şeye sürekli bakmaktan kendini alamamak.

*Sabahudin **nije mogao odvojiti oči** od njegove ruke na stolu. (BFR,2012:81)*

*Sabahudin, masanın üzerindeki ellerinden **gözlerini ayıramadı.***

DTK: Gözünü ayırmamak/ Gözünü alamamak/ Gözleri çivilenmek/ Gözünü dikmek/ Gözleri düğümlenmek

BD: Ne skidati oka (očiju)

DÇ: Birinden, bir şeyden gözünü (gözlerini) çekmemek.

Anlamı: Birine, bir şeye göz kırpmadan, özel ilgi ve dikkatle bakmak.

*Teče tako ta moja-njegova priča u meni; a ja **ne mogu skinuti oka** s toga upalog lica, s tih rastvorenih usta… (HFR,2003:203)*

*Hikayem "benim ve onun" böyle devam ediyor. Ne o çökmüş suratlar ne de o açık ağızlardan **gözlerimi ayıramıyorum…***

DTK: Gözlerini dikmek (bir yere, bir kimseye) (AP,2021:393) / Gözleri çivilenmek) / Gözünü (birinin) gözüne dikmek (AP,2021:401) / Gözünü alamamak/ Gözünü ayırmamak/ Gözü (gözleri) takılmak) / Gözleri takılıp kalmak/ Gözleri düğümlenmek/ Göz kesilmek/ Can gözüyle bakmak

BD: Ne trepnuti okom

DÇ: Gözünü kırpmamak.

Anlamı: Bir şeye tepkisiz kalmak, tamamen ilgisiz kalmak.

*Žalosno je da na odlazak mladih stručnjaka u inozamstvo nitko **nije trepnuo okom**. (HFR,2003:203)*

*Ne yazık ki, kimse genç profesyonellerin yurt dışına çıkışı için **kılını kıpırdatmıyor.***

Ustrijelila si Badnjakovića kao jelena, Jeleno, a da ***okom nisi trepnula****; i sad za punim stolom zagovaraš savez s Turcima. (HFR,2003:203)*

Badnjaković'i bir geyik gibi vurdun Jelena, ***gözünü bile kırpmadan*** *ve şimdi masada Türklerle ittifakı savunuyorsun.*

DTK: Göz kırpmadan/ Göz ardı etmek/ Göz yummak/ Seyirci kalmak/ Kılı kıpırdamamak/ Parmağını bile kıpırdatmamak (oynatmamak) / Kılını bile kıpırdatmamak (oynatmamak)

BD: -Ni- oka ne sklopiti / Ne moći oka sklopiti

DÇ: Gözünü hiç kapamamak/ kapayamamak.

Anlamı: Hemen uykuya dalamamak, bir an bile uyuyamamak.

Proveli smo čitavu noć u šumarku, očekujuci zoru i Điđijev povratak, i nitko ***nije mogao ni oka sklopiti.*** *(HFR,2003:203)*

Bütün geceyi ormanda günün ağarmasını ve Điđijev'in dönüşünü bekleyerek geçirdik. Kimse ***gözünü kırpmadı.***

DTK: Göz kırpmamak/ Gözüne uyku girmemek/ Gözü uyku tutmamak/ Gözünü yummamak/ Kirpiği kirpiğine değmemek/ Başı yastık yüzü görmemek/ Gözleri kan çanağına dönmek

BD: Ni okom trepnuti

DÇ: Gözünü bile kırpmamak.

Anlamı: Hiç çekinmeksizin, korkusuzca.

Neće Đapić, ***ni okom trepnuti****, kad kaže kako je suđenje upravitelju Jasenovačkog logora, Dinku Šakiću, 'montirani proces'. (BFR,2012:80)*

Đapić, Jasenovac kampı yönetimindeki Dinko Sakić davasının 'düzmece bir dava' olduğunu ***gözünü bile kırpmadan*** *söyledi.*

DTK: Göz (bile) kırpmadan / Gözünü (gözlerini) kırpmadan/ Gözünün içine baka baka (yapmak, etmek) / Yüze gelmek/ Yüzüne karşı

BD: Neko okom, drugi skokom

DÇ: Kimi gözüyle, kimi sıçrayarak.

Anlamı: Çok uysal, mum gibi; her denileni anında yerine getirir.

Kud ja okom, tu ti skokom!

Bir dediğimi iki etmeyeceksin!

DTK: (birinin) bir dediğini iki etmemek

BD: Nekome neće san na oči

DÇ: Birisinin gözlerinde uyku (rüya) olmayacak.

Anlamı: Uyuyamamak, uykusuz kalmak.

*Legla sam s brigama u glavi i **san** nikako **neće na oči**. (BFR,2012:108)*

*Kafamdaki endişelerle giriyorum yatağa. Artık **gözüme uyku girmez**.*

DTK: Gözüne uyku girmemek/ Kirpiği kirpiğine değmemek/ Uykusu kaçmak

BD: Nešto dobiti na lijepe oči

DÇ: Bir şeyi güzel gözleri için almak/ kazanmak.

Anlamı: Bedavadan, emek harcamadan (elde etmek, kapmak).

*Novo jamstvo od Vlade **nismo dobili na lijepe oči**. (BFR,2012:79)*

*Hükümetten yeni bir garantiyi, **armut piş ağzıma düş**, almadık biz.*

DTK: Armut piş ağzıma düş/ Hatır için

BD: Oči su iskočile *komu*

DÇ: *Birinin* gözleri fırladı.

Anlamı: Gözlerini şaşkınlıktan sonuna kadar açmak.

*Mojoj su kolegici **oči iskočile** kad je vidjela da njenoj prijateljici muž nosi ogroman poklon. (HFR,2003:203)*

*Meslektaşım, arkadaşının kocasının kocaman bir hediye taşıdığını görünce **gözleri yuvalarından fırladı.***

DTK: Gözleri yuvalarından (veya evinden) fırlamak (veya uğramak) / Gözlerini fal taşı gibi açmak/ Gözlerini belertmek

BD: Oči su nekome stale (od čuda)

DÇ: Gözleri durdu (şaşkınlıktan).

Anlamı: Şaşkınlık ve heyecandan donakalıp bir şeyden ya da birinden gözlerini ayıramamak.

Kad sam ga vidjela, ***oči su mi stale.*** *Nisam se tome ni u sna nadala. (BFR,2012:82)*

Görünce ***gözlerim takılı kaldı*** *ona. Bunu hiç hayal etmemiştim.*

DTK: Gözleri çivilenmek / (bir şeye) gözü (gözleri) takılmak/ Gözleri takılıp kalmak/ Gözleri fal taşı gibi açılmak/ Gözünü ayırmamak

BD: Oči u oči

DÇ: Gözler gözlere.

Anlamı: Karşı karşıya, yüz yüze, göz göze.

...a sve se činilo da i u mislima izbegavaju otvoreni sukob ***oči u oči*** *sa strašnim Baukom. (BFR,2012:80)*

...ve öyle görünüyordu ki hepsi Korkunç Bauk ile ne zihinlerinde ne de gerçekte ***göz göze*** *gelmeyi istiyorlardı.*

DTK: Göz göze/ Göz göze gelmek/ Yüz yüze/ Yüz yüze gelmek/ Karşı karşıya olmak

BD: Očiju ti (tvojih)

DÇ: Gözlü (gözlüm).

Anlamı: Gözünü sevdiğim, gözünü seveyim (rica ya da sevgi sözü).

Očiju ti tvojih*, molim te, ne radi mi to!*

Gözünü seveyim*, ne olursun, yapma bunu bana! (BFR,2012:81)*

DTK: Gözüm! / Gözümün nuru/ Gözünü seveyim/ Gözünü sevdiğim/ İki gözüm/

BD: Oko sokolovo

DÇ: Şahin gözlü.

Anlamı: En küçük detayları bile görebilen ve gözlemleyebilen kimseler için kullanılır.

Imao je čovjek talent za ceste! ***Oko sokolovo****. Čim bi negdje počeli graditi novu cestu, on bi znao pogoditi sva mjesta na trasi gdje će se dešavati nesreće. (HFR,2003:204)*

Adamın yollar için bir yeteneği vardı; ***Şahin gözlüydü****! Bir yerde yeni bir yol yapılmaya başlanır başlanmaz, güzergâhta nerde ne kaza vuku bulacak, bilirdi.*

DTK: Şahin gözlü /Şahin bakışlı/ Gözü keskin

BD: Oko za oko, zub za zub

DÇ: Göze göz, dişe diş.

Anlamı: Misilleme: Yapılan bir kötülüğe aynıyla karşılık vermek.

Oni se uvijek drže starozavjetnog; ***oko za oko, zub za zub****. (BFR,2012:81)*

Her zaman Eski Ahit'e bağlı kalırlar; ***göze göz, dişe diş.***

DTK: Göze göz, dişe diş / Kısasa kısas/ Kana kan etmek

BD: Otvoriti /otvarati oči *komu*

DÇ: Birinin gözlerini açmak.

Anlamı: Birine gerçeği görmesi için yardım etmek, ikaz etmek.

Ta žena mi je otvorila oči*, ja nisam ni primijetila te promjene. (BFR,2012:80)*

O kadın ***gözümü açtı****, olan biteni fark etmedim bile.*

DTK: (birinin) gözünü açmak / Gözlerinin bağını açmak/ Gözünden perdeyi indirmek (kaldırmak)

BD: Pala je mrena s očiju *komu*

DÇ: Gözlerindeki perde düştü.

Anlamı: Birden gerçekleri görmeye başlamak.

Kakav si ti bio glumac! No sad ***mi je pala mrena s očiju*** *i vidim da si nitkov i hulja! (HFR,2003:178)*

*Nasıl da oynadın! Ama şimdi **gözümden perde kalktı**. Görüyorum ki sen it herifin ve alçağın tekisin!*

DTK: Gözündeki perdeyi atmak/ Gözünden perde kalkmak /Gözü açılmak/ Kafasına dank etmek / Kulaktan pamuğu çıkarmak/ Can gözünü açmak

BD: Pasti / padati (upasti/ upadati) u oči *komu*

DÇ: *Birinin* gözlerine düşmek.

Anlamı: Dikkati üzerine çekmek, aşırı derecede görünür olmak.

*...on je stupio u vezu sa mnom na način koji ni najvećem podozrivcu **ne bi mogao upasti u oči**. (HFR,2003:204)*

*Benimle şüphe uyanmayacak şekilde, **göze batmadan**, temasa geçti.*

*Odmah mi **je palo u oči** da se čudno ponaša. (BFR,2012:81)*

*Tuhaf davranışı bir anda **gözüme çarptı.***

DTK: Göze batmak/ Göze çarpmak/ Göze diken olmak

BD: Pretvoriti se -sav- u oko

DÇ: Bütün gözüne dönüşmek.

Anlamı: Birine, bir şeye dikkatlice bakmak, incelemek.

*Riječ je o žudnji da čovjek (umjetnik) do krajnjih granica izoštri svoju moć opažanja, svoju senzibilnost, tako reći svoju sposobnost da **se sav pretvori u oko**, uho, njuh, okus. (HFR,2003:205)*

*Sözcük, insanın (sanatçının) algılama gücünü -duyarlılığını- yeteneğini deyim yerindeyse tüm varlığını; **göz kesilmek**, kulak kesilmek, tadına varmak, sonuna kadar keskinleştirme arzusudur.*

DTK: Göz kesilmek/ Gözünü (veya gözlerini) dikmek/ Dört gözle bakmak/ Alıcı gözüyle bakmak/ Gözüyle (veya gözleriyle) tartmak/ Gözlem altına almak/ Göz banyosu yapmak/ Gözü (veya gözleri) (bir şeyde veya bir şeyin üzerinde) olmak/ Nazarıdikkate almak

BD: Pogledati nekom u oči

DÇ: Gözlerinin içine bakmak.

Anlamı: 1. (birinin) gözünün (gözlerinin) içine bakmak. 2. Buyruğunu yerine getirmeye hazır bulunmak. 3. Bir arzunun gerçekleşmesi için gözleriyle birine yalvarmak.

*Kako ćemo im **pogledati u oči**, ako ne ispunimo obećanje. (BFR,2012:82)*

*Verdiğimiz sözü tutmazsak onların **gözünün içine** nasıl bakarız.*

DTK: (birinin) gözünün (gözlerinin) içine bakmak/ Ağzının içine bakmak

BD: Pogledati/ gledati smrti u oči

DÇ: Ölümün gözlerine bakmak.

Anlamı: Bir kimsenin hayati tehlikesi bulunmak, ölümle yüz yüze gelmek.

*U onom strašnom požaru **pogledao je smrt u oči** i osjetio se potpuno bespomoćnim. (BFR,2012:112)*

*O korkunç yangının içinde **ölümle yüz yüze geldi** ve tamamen çaresiz hissetti.*

DTK: Ölümle yüz yüze gelmek/ Ölümle burun buruna gelmek/ Bir gözü toprağa bakmak

BD: Pogledati / gledati istini u oči (lice)

DÇ: Gözlerdeki (yüzdeki) gerçeğe bakmak.

Anlamı: Gerçeği kabul etmek, gerçekle yüzleşmek.

*Ja mislim, rekao je jedan diskutant, da smo mi načinili neke greške i tu **treba pogledati istini u oči.** (HFR,2003:96)*

*Bir tartışmacı, bazı hatalar yaptığımızı ve **gerçeklerle yüzleşmemiz gerektiğini** söyledi.*

DTK: Gerçeklerle yüzleşmek/ Gözünü açmak/ Sineye çekmek/ Bilincine varmak/ Kafasına sokmak

BD: Pao je (pada) mrak na oči

DÇ: Gözlerine karanlık (düşüyor) düştü.

Anlamı: *Kendi* kontrolünü kaybetmek (bilincini yitirmek), çıldırmak.

...kad je on poput furije upao u sobu i poceome grditi na pasja kola. Meni ***je pao mrak na oči*** *pa sam odlucno ustao od stola i izazovno stao pred nj. (HFR,2003:176)*

... Bir öfkeyle odaya girip köpek azarlar gibi azarlamaya başladığında, ***gözlerim karardı****. Bu yüzden masadan kalktım ve meydan okurcasına önünde durdum****.***

DTK: Gözü (gözleri) kararmak/ Gözleri (gözü) dönmek/ Gözü (gözleri) kaymak (kaçmak)/ Başına kan çıkmak

BD: Pogledati /gledati drugim očima *na koga, na što*

DÇ: *Birine, bir şeye* başka gözlerle bakmak.

Anlamı: Biri ya da bir şeyle ilgili farklı bir yargıda bulunmak, tutumunu (fikrini) değiştirmek.

Ne mogu, dovraga, sumnjatiu cijeli svijet, samo zato što ***na život gledam drugim očima****. (HFR,2003:204)*

Sırf ***hayata başka gözle bakıyorum*** *diye tüm dünyadan şüphe edemem, kahretsin.*

DTK: Başka gözle bakmak/ ….gözüyle bakmak (birine, bir şeye) / …nazarıyla bakmak/ ne gözüyle bakmak/ Kafayı değiştirmek

BD: Pogledati /gledati prijekim (krivim) okom

DÇ: Sert (suçlar) gözle bakmak.

Anlamı: Birine, bir şeye öfkeli (güvenmez) bir şekilde bakmak.

Moj grad ***gleda*** *na me* ***prijekim okom kao na neprijatelja****. (HFR,2003:204)*

Şehrim bana ***düşman gözüyle bakıyor****.*

DTK: (düşman vb.) …gözüyle bakmak (birine, bir şeye) / …nazarıyla bakmak

BD: Pogledati / gledati u oči

DÇ: Gözlerine bakmak.

Anlamı: Bir şeyle yüzleşmek, gerçeğin farkına varmak.

Zamolio ju je da se ostavi tlapnje o mužu koji se skriva u šumi i da ***pogleda stvarnosti u oči****. (HFR,203:204)*

*Ormanda saklanan kocasıyla ilgili kuruntuları bırakıp **gözünü açmasını**, gerçekle yüzleşmesini istedi.*

DTK: Gerçekle yüzleşmek/ Gözünü açmak/ Bilincine varmak/ Kafasına sokmak

BD: Porasti (narasti) /rasti u č*ijim* (nečijim) očima

DÇ: *Birinin* gözlerinde büyümek.

Anlamı: Birinin saygısını kazanmak, biri için değerli, saygın olmak.

*Čim su vidjeli naše kockaste trenirke, odmah su nam prisli misleći kako smo nogometaši, a kad su vidjeli da smo borci u tajlandskom boksu, **u njihovim smo očima još više narasli.** (HFR,2003:205)*

*Ekoseli eşofmanlarımızı görür görmez futbolcu olduğumuzu düşünüp hemen yanımıza geldiler ve Thai boksundan dövüşçüler olduğumuzu anlayınca daha da **gözlerine girdik.***

DTK: Gözde olmak/ (birinin) gözüne girmek/ El üstünde tutulmak/ Baş tacı edilmek

(Gözünde büyümek: *Bir şey bir kimseye olduğundan güç veya önemli görünmek*.**)**

BD: Prostrijeliti (ošinuti) očima (pogledom) *koga*

DÇ: Birini gözleriyle delmek.

Anlamı: Birine sert bir şekilde (öfkeyle, sitemle) bakmak.

*Antonija se vidljivo namrštila i također zarumenjela, na što je tetak (...) potapša poramenu u znak priznanja no ona ga srdito **prostrijeli svojim lijepim očima**. (HFR,2003:205)*

*Antonija'nın kaşlarını çatışı ve kızarışı aşikârdı. Amcası (...) onu bildiğinden omzunu sıvazladı ama o, güzel **gözlerini devirdi.***

DTK: Gözüyle yemek/ Gözlerini devirmek/ Gözlerini belertmek/ Gözünü ağartmak/ Gözleri yuvalarından (veya evinden) fırlamak (veya uğramak) / Gözleri dışarı fırlamak/ Gözlerinde şimşekler çakmak (AP,2021:293) / Gözleri oynamak (HŞ,2021:241)

BD: S (iz) oka se (iz) boka

DÇ: Gözüyle kaburgasıyla.

Anlamı: Ne pahasına olursa olsun, hemen; bir şeyi her şekilde başarmayı istemek

Nekud sam zametnula udžbenik za peti razred, moram ga naći ***s oka s boka****. (HFR,2003)*

Beşinci sınıf kitabını bir yerde kaybetmişim, **onu ne olursa olsun** bulmam lazım.

DTK: Dişiyle tırnağıyla/ Dişini tırnağına takmak/ Yoluna baş koymak

BD: San ne dolazi na oči *komu*

DÇ: Birinin gözlerine uyku gelmiyor.

Anlamı: Uyuyamamak, uykuya dalamamak.

Legli smo jedno pored drugog, ali ***nam san nije dolazio na oči.*** *(HFR,2003:271)*

Yan yana uzanmıştık ama yine de ***gözümüze uyku girmedi.***

DTK: Gözüne uyku girmemek/ Gözüne hiç uyku girmemek / Gözü uyku tutmamak/ Kirpiği kirpiğine değmemek/ Uyku tutmamak

BD: Sklopiti (zaklopiti) oči zauvijek

DÇ: Gözlerini sonsuza dek kapamak.

Anlamı: Ölmek, vefat etmek.

On će večeras zauvijek sklopiti oči. (BFR,2012:81)

Bu gece sonsuza kadar ***gözlerini kapatacak****.*

DTK: Gözlerini kapamak/ Gözü (gözleri) kapanmak/ Gözünü yummak/ Dünyaya gözlerini kapamak (yummak)/ Hayata (yaşama) gözlerini yummak (kapamak) / Gözü sönmek (AP,2021:403)

BD: Skakati kome u oči

DÇ: Birinin gözlerine atlamak.

Anlamı: Birinin üstüne gelmek, çatmak, sataşmak.

*Navest ću samo banalan primjer i nemojte mi zbog toga odmah **skakati u oči**. (BFR,2012:79)*

*Sadece basit bir örnek vereceğim hemen **üstüme gelmeyin.***

DTK: (birinin) Üstüne varmak/ Dalına binmek/ Dalına basmak/ Enseye binmek (HŞ,2004:220) / Omuz vurmak

BD: Smrknuti se pred očima

DÇ: Gözlerinin önünü karanlık basmak.

Anlamı: Umutsuzluğun veya aşırı bir isteğin etkisi altında ne yaptığını bilmez duruma gelmek.

*Kad to čujem, **smrkne mi se**, brate, **pred očima.** (BFR,2012:82)*

*Bunu duyunca, kardeşim, **gözlerim kararıyor.***

DTK: Gözleri kararmak / Gözleri (gözü) dönmek

BD: Strijeljati/ prostrijeliti očima

DÇ: Gözleriyle öldürmek/ delmek.

Anlamı: Birine dik dik bakmak; çok sert bir biçimde, öfkeyle bakmak.

*Radilo se o tajni, ona ga oštro **prostrijeli očima** upozoravajući ga da šuti. (BFR,2012:81)*

*Mevzubahis sırdı, onu sanki **gözleriyle yedi** ve susması için uyardı.*

DTK: Gözle (gözüyle) yemek/ Gözlerini devirmek/ Gözlerini belertmek/ Gözlerini ağartmak/ Dik dik bakmak/ Yiyecekmiş gibi bakmak

BD: Ubiti oko

DÇ: Göz öldürmek.

Anlamı: Kısa süre uyumak, kestirmek.

*Idem na desetak minuta **ubiti oko**, a onda ćemo nastaviti s poslom. (HFR,2003:205)*

*On dakikacık **gözlerimi kapayayım**, sonra işe başlayacağız.*

DTK: Göz kapamak (HŞ,2021:235) / Gözlerini dinlendirmek/ Sakal yapmak/ İçi geçmek

BD: U četiri oka

DÇ: Dört gözde.

Anlamı: İki kişi karşılıklı, göz göze, yüz yüze.

*Mogu li načas porazgovarati s vama **u četiri oka**? (HFR,2003:205)*

*Seninle bir dakika **yüz yüze** konuşabilir miyiz?*

DTK: Göz göze/ Baş başa/ Yüz yüze

BD: U *čijim* očima

DÇ: Birinin gözlerinde.

Anlamı: Birinin kanaatine, düşüncesine göre.

*-Niste li doista sami potvorali te svoje proklete lijekove? Ako jeste, **u mojim** ste **očima** velik čovjek! (HFR,2003:205)*

*- O lanet ilaçlar gerçekten sizin işiniz değil mi? Eğer öyleyse, **benim gözümde** harika bir adamsınız!*

DTK: (birinin) gözünde/ Nazarında

BD: U (za) tren oka

DÇ: Gözün saniyesinde.

Anlamı: Anında, çarçabuk, dakikasında.

*Prvenstveno zbog svoje praktičnosti, ali i zanimljivog dizajna, uz pomoć tapeta **možete u tren oka** da promijenite izgled vaših osoba. (BFR,2012:81)*

*Öncelikle pratikliği ama aynı zamanda ilginç tasarımı sayesinde duvar kâğıdı yardımıyla kişilerinizin görünümünü **göz açıp kapayıncaya kadar** değiştirebilirsiniz.*

DTK: Göz açıp kapayıncaya kadar/ Kaşla göz arasında/ Göz kırpıncaya kadar

BD: Uvjeriti se svojim očima

DÇ: Kendi gözleriyle şahit olmak.

Anlamı: Bir şeye şahit olmak, tanıklık etmek.

Dovoljno je sjesti u kafić sa kojeg se išta može nadzirati i ***uvjeriti se svojim očima*** *u sve to. (BFR,2012:79)*

Bu gibi tüm şeyleri ***gözüyle görmek*** *isteyen biri için umumi bir kafede oturmak yeterlidir.*

DTK: Gözüyle görmek

BD: Vidjeti svojim/ vlastitim očima *koga, što* ili Vidjeti na svoje oči *koga, što*

DÇ: Birini, bir şeyi kendi gözleriyle görmek ya da birine, bir şeye kendi gözlerinden bakmak.

Anlamı: Bir şeyin görgü tanığı olmak, bakışlarıyla takip etmek.

Upada u oči da se u ovoj poemi (...) razgovor odvija dijagonalno. S jedne strane patnik, koji polazi od onoga ***što vidi svojim očima*** *i osjeća na svome tijelu... (HFR,2003:205)*

Bu şiirde (...) konuşmanın çapraz olarak gerçekleşmesi dikkat çekicidir. Bir yandan mağdur, ***gözüyle gördüğünden*** *yola çıkan ve olayı iliklerinde hisseden...*

DTK: Gözüyle görmek / Gözünü (veya gözlerini) dikmek

BD: Vjerovati svojim očima

DÇ: Kendi gözlerine inanmak.

Anlamı: Gözlerinin gördüğünü anlamlandırmaya çalışmak.

Upravo se opopvravljaju od šoka i neki još ne mogu vjerovati svojim očima i ušima. (BFR,2012:79)

Şoktan yeni çıkıyorlar ama bazıları hala kulaklarına ve ***gözlerine inanamıyor****.*

DTK: Gözlerine inanmamak (inanamamak) / Akıl erdirememek/ Kafası almamak

BD: Zamazati /mazati oči *komu, čime*

DÇ: Birinin gözlerini yağlamak.

Anlamı: Birini aldatmak, yanıltmak.

Štoviše, te su rijetkioni koji se usuđuju prekrsiti ovaj propis, ovo je strogo kažnjivo.

*Dakako, oni dosjetljiviji i malo hrabriji pokušavaju **zamazati oči** kupcima ali i inspekcijama upotrebom oznaka BYO, NATUR. (HFR,2003:206)*

*Ayrıca, bunlar bu yönetmeliği ihlal etmeye cesaret eden nadir insanlardır. Bunun kesinlikle ağır sonuçları olabilir. Tabii ki, daha usta ve biraz daha cesur olanlar müşterilerin **gözlerini boyamaya** çalışıp aynı zamanda BYO, NATUR etiketlerini kullanarak denetimler de yapıyorlar.*

DTK: Gözünü boyamak/ Ayak yapmak/ Ayağına yatmak/ Ağzından girip burnundan çıkmak/ Sakala soğan doğramak

BD: Zapasti /zapeti kome za oko

DÇ: Birinin gözüne takılmak.

Anlamı: Göze çarpmak, dikkati üzerine çekmek, beğenilmek.

*Pitam se samo kome **je za oko zapala** naša pivara. (BFR,2012:80)*

*Biramız kimin **gözüne takıldı** merak ediyorum.*

DTK: Gözüne takılmak/ Göze çarpmak / Gözüne ilişmek/ Göz kamaştırmak (almak) / Gözü (gözleri) okşamak/ Gözde olmak/ Gözü (veya gözleri) üstünde kalmak

BD: Zapelo je (zapinje) za oko (oči) *komu, što*

DÇ: Birinin bir şey gözüne (gözlerine) takılı kaldı (kalıyor).

Anlamı: 1.Birinin dikkatini çekmek. 2.Birini sevmek, hoşlanmak.

*Putujem s torbom (...) i pazim da je ne izgubim. To **je zapelo za oko** našem prijatelju…(HFR,2003:206)*

*Kaybetmemeye dikkat ettiğim bir çantayla çıktım yolculuğa. Ona arkadaşımın **gözü takılmıştı**…*

*Još mu **je** u gimnaziji plavooka susjeda **zapela za oko**, ali joj se nije usudio pristupiti. (HFR,2003:206)*

*Lisedeyken mavi gözlü bir komşuyu **gözüne kestirmişti** ama ona yaklaşmaya cesaret edemedi.*

DTK: Gözü takılmak/ Göze çarpmak/ Gözleri takılıp kalmak/ Gözüne ilişmek/ Gözüne kestirmek

BD: Zatvoriti /zatvariti oči pred *čim*

DÇ: Bir şeyin önünde gözlerini kapamak.

Anlamı: Anlamazlıktan gelmek, gerçeklerle yüzleşmek istememek.

***Ne možemo zatvoriti oči pred** bolnom činjenicom: obitelji su nam bolesne i razorene. (BFR,2012:79)*

*Ailelerimiz hasta ve perişan, acı bir gerçeğe **gözlerimizi kapayamayız**.*

DTK: Göz yummak/ Gözlerini kapamak/ Göz ardı etmek/ Görmezden gelmek

BD: Zažmiriti/ žmiriti (prižmiriti) jednim okom (na jedno oko)

DÇ: Tek gözüyle (gözünü) kapamak.

Anlamı: Kasıtlı olarak bir şeyi görmemiş gibi davranmak, gerçeklerle yüzleşmek istememek.

Velika Britanija je osamdesetih godina imala strasnjih problema s nogometnim navijacima.

*I država **nije zažmirila na jedno oko**, nije ni jedan očiti problem pokušala gurnuti pod tepih. (HFR,2003:206)*

1980'lerde İngiltere, futbol taraftarlarıyla ilgili ciddi sorunlar yaşadı.

*Ancak devlet bu duruma **gözünü kapatmadı**, bariz bir sorunu halının altına süpürmeye çalışmadı.*

DTK: Görmezden gelmek/ Gözlerini kapamak/ Göz yummak/ Göz ardı etmek

3.3.1.18. Pamet (Akıl)

BD: Biti kratke pameti / Imati kratku pamet / Čovjek kratke pameti

DÇ: Kısa akıllı olmak / Kısa aklı olmak / Kısa akıllı kişi

Anlamı: Kafadan anlayışı kıt olmak, muhakeme yeteneğinden yoksun olmak.

*Svi mi: **kratke je pameti**! A vidi ga, komandira pukom... (BFR,2012:17)*

*Hepimizin: **aklı kısa**! Bir de ona bak, alay komutanı…*

DTK: Aklı kısa (HŞ,2004:130) / Aklı kıt/ Yarım akıllı/ Safdil/ Kafadan sakat/ Kafadan kontak/ Kafadan gayrı müsellah/ Dar kafalı/ Et kafalı/ Kuş beyinli/ Horoz akıllı/ Kuru beyinli

BD: Biti pri -zdravoj- pameti

DÇ: Sağlam akıllı olmak.

Anlamı: Normal (dengeli) olmak, ruhen sağlıklı olmak.

*Ako vjeruješ da ćeš boljega i bogatijega od mene na udicu uhvatiti, onda **nisi pri zdravoj pameti**. (HFR,2003:211)*

*Benden daha iyisini ve daha zenginini bulacağına inanıyorsan, **aklın başında değil** demektir.*

DTK: Aklı başında/ Akıllı uslu/ Aklıselim sahibi (HŞ,2004:132) / Esen kalmak

BD: Da je pamet do kadije k'o od kadije… (A)

DÇ: Kadının aklı kadıya uysaydı…

Anlamı: Bir sorunun nasıl çözümleneceğini düşünememe durumunda söylenen bir söz.

DTK: Akıl akıl, gel çengele takıl

BD: Doći /dolaziti -k- pameti

DÇ: Aklına gelmek.

Anlamı: Aklı başında olmak, anlayışla davranmaya başlamak; akıllanmak

*Nagovarao sam je da ti napiše još jedno pismo (možda ipak **dođeš pameti**), ali ona nije htjela ni čuti o tome. (HFR,2003:211)*

*Başka bir mektup daha yazması için telkin ettim ona (böylece **aklı başına gelebilirdi**), ama o bunu duymak bile istemedi.*

DTK: Aklı başına gelmek/ Aklını devşirmek/ Aklını başına almak (toplamak veya devşirmek)

(Akla gelmek: *Anımsamak; bir şeyi yapmayı düşünmek, tasarlamak.*) Şekilce benzer ancak anlamca farklıdır.

BD: Dovesti (prizvati) k pameti *koga*

DÇ: *Birini* aklına getirmek (çağırmak).

Anlamı: Birini yola getirmek, akıllıca davranması için birine yardım etmek.

*Jednom, dok su me vodili **k** Smithu da bi me po tko zna koji put ponovo pokušao **dozvati pameti** i natjerati da govorim istinu, naleti u hodniku na mene neki engleski časnik ... (HFR,2003:211)*

*Bir keresinde **aklımı başıma getirmek** ve doğruyu söyletmek için beni Smith'e götürürlerken koridordaki lanet bir İngiliz subayı bana çarpmıştı...*

DTK: Aklını başına getirmek/ Akıl öğretmek/ Akıl vermek/ Akıl dağıtmak (HŞ,2004:127)

BD: Izgubiti /gubiti pamet (razum)

DÇ: Aklını (şuurunu) yitirmek.

Anlamı: Delirmek, çıldırmak.

*Mjesecima je u surovoj hladnoći živio asketski, svega se bi odrekao, baš kao i ja; samo da iz leđene zemlje iščupa koju uncu više žutog praha. A sada, kada je iznova upao u civilizaciju, posve je izgubio pamet! A sada, kada je iznova upao u civilizaciju, posve **je izgubio pamet**! (HFR,2003:211)*

*Kesif soğukta aylarca çilekeş bir şekilde yaşamış ve sırf buzlu topraktan biraz daha sarı toz çıkarmak için, tıpkı benim gibi, her şeyden vazgeçmişti. Şimdiyse, medeniyete yeniden girdiğinde tamamen **aklını yitirmişti**!*

DTK: Aklını yitirmek/ Aklını kaçırmak/ Aklını kaybetmek/ Aklını oynatmak/ Aklını kaybetmek/ Aklının terazisi bozulmak/ Aklının ayarını bozmak/ Aklına hiffet getirmek (HŞ,2004:131) / Aklı zıvanadan çıkmak

BD: Izgubiti /gubiti pamet (razum) *za kim*

DÇ: *Biri için* aklını yitirmek.

Anlamı: Âşık olmak, birine deli divane âşık olmak.

*..ta Višnja Krešić za kojom je Petar **izgubio pamet** i koji, dok je bez nije, hoda kao poremećen.(HFR,2003:211)*

*..bu, Petar'ın uğruna **aklını yitirdiği**, ki onunlayken öyle değildi, olmadığı zamanlarda ortalarda deli divane gezen Višnja Krešić.*

DTK: Aklını yitirmek/ Aklını kaçırmak/ Aklını kaybetmek (AP,2021:55) / Aklını oynatmak/ Yüreğine od düşmek (HŞ,2004:297)

BD: Kao da je popio svu pamet svijeta

DÇ: Dünyadaki tüm aklı içip bitirmiş gibi.

Anlamı: En akıllı sanki kendiymiş gibi, çok akıllı, kibirli, kendini beğenmiş.

*Ponaša se **kao da je popio svu pamet svijeta**. A zapravo je glup kao top! (HFR,2003:211)*

***Akıllı geçiniyor** ama zırcahilin biri!*

DTK: Akıllı geçinmek/ Akıl satmak/ Akıllılık taslamak/ Aklını beğenmek/ Avurt satmak

BD: Naučiti/ učiti pameti *koga*

DÇ: *Birine* akıl öğretmek.

Anlamı: Birinin akıllıca davranmasını sağlamak, birini ikna etmek, akıl vermek.

*Otkako **me** moj rođak Marin **naučio pameti**, puno sam oprezniji. (HFR,2003:212)*

*Hısmım Marin **bana akıl verdiğinden** beri çok daha temkinli davranıyorum.*

*Ta prevara me **naučila pameti**, otad sam mnogo opreznija. (BFR,2012:84)*

*Çevrilen bu dolap bana bana **akıl öğrettiğinden** beri çok daha dikkatliyim.*

DTK: Akıl öğretmek/ Akıl vermek (HŞ,2021:113) / Akıl dağıtmak (HŞ,2004:127) / Aklını başına getirmek/ Uslandırmak

BD: Nekoga služi pamet (A)

DÇ: Aklı hizmet ediyor.

Anlamı: Unutmamak, hatırlamak.

Poravnanje znači izjednačavanje, ako me pamet služi. (BFR)

***Hatırımda yanlış kalmadıysa** uzlaşma mutabakat sağlamak demektir.*

DTK: Hatırında kalmak/ Hatırına gelmek

BD: Pamet u glavu!

DÇ: Aklın başına!

Anlamı: Akıllan! Bu kadar eğlence de delilik de yeter!

*-**Pamet u glavu**, Jakove, i nemoj se više opterećivati glupostima. Ne zaboravi, da si direktor jer smo to mi sredili. (HFR,2003:212)*

*- ***Aklını başına al** Jakov ve artık saçma sapan şeylerle uğraşma. Unutma, patron sensin zira biz her şeyi hallettik.*

DTK: Aklını başına al! / Aklı başında (davran) / Aklını başına topla! / Aklını başına devşir! / Kendine gel!

BD: Palo je (pada) na pamet (um) *komu što*

DÇ: *Birinin bir şey* aklına düştü.

Anlamı: Bir kimseyi, bir şeyi hatırlamak.

*Prvo **mu je na um palo** da napiše dopis američkom časopisu za psihijatriju, neke vrste 'pisma uredništvu'. (HFR,2003:212)*

*Başlangıçta Amerikan Psikiyatri Dergisi'ne bir mektup yazmak **aklına düştü**, bir nevi "yayın kuruluna mektup".*

DTK: Aklına düşmek/ Aklına gelmek/ Aklına bir şey gelmek/ Hatırına gelmek/ Hatırına getirmek/ Yâd etmek

BD: Pomutila se / muti se pamet

DÇ: Aklı bulandı/ karışıyor.

Anlamı: Düşünemez olmak, aklını kaybetmek, delirmek.

Morao sam to učiniti, nisam mogao drugačije. ***Pamet mi se pomutila****, mrak mi je pao na oči. (HFR,2003:212)*

Yapmalıydım, başka türlüsü olmazdı. ***Aklım karıştı****, gözüm karardı.*

DTK: Beyni bulanmak/ Zihni bulanmak/ Kafası bulanmak/ Aklı karışmak/ Aklı dağılmak/ Aklı durmak/ Beyni allak bullak olmak/ Aklının ayarını bozmak/ Aklı başında olmamak/ Aklını bozmak/ Aklını kaçırmak/ Aklını kaybetmek/ Aklını oynatmak/ Aklını yitirmek/ Zihnini oynatmak

BD: Prosipati (prodavati) pamet

DÇ: Akıl dökmek (satmak).

Anlamı: Bilmediği halde biliyor gibi davranmak, ukalalık etmek.

Ili se varam, možda je lakše ***prosipati pamet*** *i kopati po prošlosti nego se uhvatiti istinskog rada i privređivanja! (BFR,2012:85)*

Ya da yanılıyorumdur, belki de ***akıl satıp*** *geçmişi eşelemek, gerçek bir iş bulup o işe dalıp gitmekten daha kolaydır!*

DTK: Akıl satmak/ Akıl öğretmek/ Akıl vermek/ Akıllılık taslamak (HŞ,2004:127) / Akıllı geçinmek/ Avurt satmak/ Avurt zavurt etmek

BD: Prosvijetliti pamet *komu*

DÇ: Birinin aklını aydınlatmak.

Anlamı: Birine yol göstermek, olaylara akıllıca bakması için birine yardım etmek, yola getirmek.

Neka se i tebi jednom ***prosvijetlila pamet*** *da povučeš pravi potez. (BFR,2012:84)*

Bırakın bir kez olsun ***akıl versinler*** *ki doğru hamleyi yapasınız.*

DTK: Akıl vermek/ Akıl öğretmek/ Akıl hocalığı yapmak/ (birinin) aklına koymak/ Fikir vermek/ Zihin açmak/ (birinin) gözünü açmak

BD: Skrenuti (šenuti) pameću (umom)

DÇ: Aklı dönmek (aklını kaçırmak)

Anlamı: Delirmek, aklını yitirmek.

*Pomislit ćeš da **sam šenuo pameću** kad govorim takve gluposti. (HFR,2003:213)*

*Böyle saçmalıklar söylemeye başladığımda **aklımı oynattığımı** düşüneceksin.*

DTK: Aklını kaçırmak/ Aklını kaybetmek/ Aklını oynatmak/ Aklını yitirmek/ Aklının terazisi bozulmak/ Aklına hiffet getirmek (HŞ,2004:131) / Aklı zıvanadan çıkmak (HŞ,2004:130) / Keçileri kaçırmak

BD: Soliti pamet *komu*

DÇ: Birinin aklına tuz ekmek.

Anlamı: Birine gereksizce nasihat etmek, kendi düşüncelerini dayatmak.

*Mi svi stariji od njega, a on, balavac, **soli nam pamet**. (BFR,2012:85)*

*Hepimiz ondan daha yaşlıyız ve o, dünkü çocuk, bize **akıl öğretmeye** çalışıyor.*

DTK: Akıl öğretmek/ Akıl vermek/ Aklını çalmak (HŞ,2004:132) / Aklını çelmek (HŞ,2004:132) / Aklına koymak/ Aklına yerleştirmek/ Zihnini çelmek/ Kafasına sokmak / Kafasına girmek/ Kafasını ütülemek

BD: -to je- da ti pamet (mozak) stane

DÇ: Aklın (beynin) durur.

Anlamı: Karşılaşılan olumsuz bir durum üzerine hayret ve şaşkınlık bildiren söz.

*Govori takve besmislice da **ti pamet stane**. (BFR,2012:84)*

*Öyle bir zırvalar ki **aklın durur**.*

DTK: Aklı durmak/ Akıl durdurmak/ Akıllara zarar/ Akıllara ziyan/ Akıllara şifa/ Akla hayale gelmemek

BD: -to je- izvan pameti

DÇ: Akıl dışındadır.

Anlamı: Anlaşılmaz, kabul edilmez.

*Problem je nastao zato što je on povezao poboljšanje svog zdravstvenog stanja s uzimanjem obične vode, što je, istaknuo je Doktor Lucatella, naravno, **izvan svake pameti**. (HFR,2003:213)*

*Sorun, sağlık durumunun iyileşmesini sade su içmekle münasebetiyle ortaya çıktı; Doktor Lucatella, bunun tamamen **akıl dışı** olduğunu belirtti.*

DTK: Akıl alır gibi değil/ Akıl dışı/ Akılalmaz

BD: Usjeklo se (urezalo se) u pamet (pamćenje) *komu što*

DÇ: *Birini, bir şeyi* aklına (zihnine) kazıdı.

Anlamı: Bir şeyi akılda tutmak, kafasından (hafızasından) silememek.

*Drugi učitelj dodijeljen našoj grupi **usjekao mi se snažnije u pamet**. (HFR,2003:213)*

*Grubumuza atanan diğer öğretmeni **aklıma kazıdım**.*

DTK: Aklına kazımak/ Aklının bir köşesine yazmak/ Aklına yer etmek/ Aklından çıkarmamak/ Zihnine yerleştirmek

BD: To je van svake pameti

DÇ: Her aklın dışındadır.

Anlamı: Bu akılsızca bir davranıştır.

*To što vi predlažete s kućom, **to je van svake pameti**. (BFR,2012:84)*

*Evle ilgili önerdiğiniz şey **akıl kârı değil.***

DTK: Akıl dışı/ Akıl kârı olmamak/ Akıl alır gibi değil/ Akıl işi değil

BD: Zavrtjeti pamet (mozak) *komu*

DÇ: *Birinin* aklını (beynini) döndürmek.

Anlamı: Birini aklını çelmek, büyülemek, baştan çıkarmak.

*... Zajedničko im je bilo tek jedno - prpošna Mira svima **im je zavrtjela pamet** i srce. (HFR,2003:213)*

*... Ortak bir noktaları vardı, büyüleyici kadın Mira. Hepsinin **başını döndürüyor** ve gönlünü çalıyordu.*

DTK: Aklını çelmek/ Aklını başından almak/ Başını döndürmek/ Baştan çıkarmak/ Kafakola almak/ Gönlünü çalmak/ Gönlünü çelmek/ Kalbini çalmak/ Gönlünü avlamak/ Kalp (kalbini) kazanmak (fethetmek) / Ayak yapmak/ Ağzından girip burnundan çıkmak

BD: Utjerati kome pamet u glavu

DÇ: *Birinin* aklını başına sokmak.

Anlamı: Birinin aklını başına getirmek, akıl vermek, akıllandırmak, yol göstermek.

*Tukli su ga da **mu utjeraju pamet u glavu**, u istjerali su mu dušu iz tijela, ne želeći to. (BFR,2012:84)*

***Aklını başına getirmek** için dövdüler, canını çıkardılar.*

DTK: Aklını başına getirmek/ Akıl öğretmek/ Akıl vermek/ Uslandırmak

BD: Zbogom pameti!

DÇ: Akla elveda!

Anlamı: Her şey bitti, o iş tamam.

*Jedva smo dočekali ljetni raspust i odmor. A onda, **zbogom pameti**! (BFR,2012:84)*

*En çok yaz tatilini ve istirahati bekledik. Ve işte, **kafamız rahat**!*

DTK: Kafası rahat olmak

BD: Steći pamet

DÇ: Akıllanmak.

Anlamı: Akıllanmak, aklı başına gelmek.

*Na tom životnom putu **je stekao pamet**. (BFR,2012:84)*

*Hayat yolculuğunda **akıllandı.***

DTK: Akıllanmak/ Aklı başına gelmek/ Aklını başına almak (toplamak veya devşirmek)

BD: Pobrati pamet

DÇ: Akıl devşirmek.

Anlamı: Bilgi edinmek, deneyim kazanmak, bir durumu öğrenmek.

*Ono što me najviše kod njega zasmetalo je to što ponašao kao da **je pobrao** svu **pamet** svijeta! (BFR,2012:84)*

*Beni en çok rahatsız eden şey **aklını devşirmiş** gibi davranmasıydı!*

DTK: Aklını devşirmek/ Aklını başına almak (toplamak, devşirmek) / Akıl almak/ Akıl danışmak

BD: Imati više sreće nego pameti

DÇ: Aklından çok şansı olmak.

Anlamı: Sahip olduğu şans ve kısmet sayesinde büyük başarılara imza atmak.

*Taj čovjek **ima više sreće nego pameti** kako se provukao na ispitu. (BFR,2012:84)*

*Bu zor sınavı geçtiğine göre bu adam çok **ballı**.*

DTK: Ballı (olmak) / Anası Kadir Gecesi doğurmuş olmak/ Kıçıyla balık avlamak

BD: Pomutiti kome pamet

DÇ: Birinin aklını karıştırmak.

Anlamı: Bir kimseyi etkilemek, çekiciliği ile etkisi altına almak, kendine bağlamak.

*Starici **se pomutila pamet** pa se nije znala vratiti kući. (BFR,2012:85)*

***Aklı karışan** ihtiyar eve dönüş yolunu bilmiyordu.*

DTK: Aklını karıştırmak/ Aklını başından almak/ Baştan çıkarmak/ Zihnini altüst etmek/ Aklı karışmak

BD: Okrenuti kome pamet

DÇ: Birinin aklını çevirmek.

Anlamı: Birini kararından caydırmak.

*Rakija će ljudima **okrenuti pamet** naopako. (BFR,2012:84)*

*Rakı insanların **aklını karıştırıp** ters yüz eder.*

DTK: Aklını karıştırmak/ Aklını çalmak/ Aklını çelmek/ Baştan çıkarmak/ Kafa (kafasını) karıştırmak

BD: Skrenuti s pamet

DÇ: Aklından sapmak.

Anlamı: Aklını oynatmak, çıldırmak.

Jadnica je skrenula s pameti. Nije mogla podnijeti toliku bol. (BFR,2012:84)

*Zavallıcık acıya dayanamadı, **aklını kaçırdı**.*

DTK: Aklını kaybetmek/ Aklını kaçırmak/ Aklını oynatmak

BD: Pasti na pamet

DÇ: Aklına düşmek.

Anlamı: Aklına gelivermek, anımsamak, hatırlamak.

*Zapiljio se u bočicu, a u glavi mu je sinula ideja. Ali učas se lecnuo. Jer ono što **mu je palo na pamet**, bila je čista drskost. (BFR,2012:85)*

*Kafasında doğan fikirle şişeye baktı. Sonra bir anda arkasına yaslandı. Çünkü **aklına düşen** saf küstahlıktı.*

DTK: Aklına düşmek/ Aklına gelmek/ Hatırına gelmek/ Yâd etmek/ Yâdını uyandırmak

BD: Plitka pamet

DÇ: Kıt akıllı.

Anlamı: Aklı kıt, budala, saf.

*Kakva li je to **plitka pamet** mogla uticati na moje, za današnje vrijeme neobično razmišljanje. (BFR,2012:85)*

*Düşüncelerimi ne tür bir **kıt akıllı** etkilemiş olabilir ki, bu alışıldık bir şey değil.*

DTK: Aklı kıt/ Dar kafalı

BD: Ne biti kome ni na kraj pameti

DÇ: Aklının ucunda bile olmamak.

Anlamı: Aklından geçirmemek, umurunda olmamak**.**

*Eto, nisam se sjetila. **Nije mi bilo ni na kraj pameti**. (BFR,2012:85)*

*Şey, hatırlayamadım. **Aklımın ucundan bile geçmedi**.*

DTK: Aklının ucundan geçmemek/ Aklının köşesinden geçmemek/ Aklından geçirmemek/ Aklına gelmemek/ Umurunda olmamak

BD: Kratka / ženska/djetinja /kokošija pamet

DÇ: Kısa; kadın, çocuk, tavuk aklı.

Anlamı: Küçümsemek amaçlı söylenen söz.

U nje duga kosa, a kratka pamet. (BFR,2012:85)

*Saçın uzun **aklı kısa.***

DTK: Aklı kısa/ Kız aklı kaz aklı / Kadın aklı / Çocuk aklı/ Tavuk kadar aklı yok

BD: Pametnom i jedna (riječ) dosta

DÇ: Akıllıya bir bile (kelime) yeter.

Anlamı: Zeki bir insanın anlamak için bir kere söylenmesinin yeterli olduğunu ifade etmektedir.

***Pametnom i jedna riječ dosta** da shvati, a budali treba sto riječi i pleska. (BFR,2012:101)*

Anlayana sivrisinek saz, anlamayana davul zurna az.

DTK: Anlayana sivrisinek saz, anlamayana davul zurna az.

3.3.1.19. Uho (Kulak)

BD: Biti jedno drugom do uha

DÇ: Biri diğerinin kulağına kadar olmak.

Anlamı: Peş peşe (kısa aralıklarla) doğan çocuklar.

U siromaha puno djece, ***jedno drugom do uha****. (BFR,2012:130)*

Yoksulluğun içinde ***biri eşikte biri beşikte*** *bir sürü çocuk var.*

DTK: Boy boy (çocuklar) / Arka arkaya (doğmak) / Peş peşe (doğmuş) / Biri eşikte biri beşikte

BD: Biti zaljubljen do ušiju

DÇ: Kulaklarına kadar âşık olmak.

Anlamı: Delicesine âşık olmak, sevdaya tutulmak.

Cijelo proljeće ***bio sam zaljubljen do ušiju****. (BFR,2012:133)*

Gözümü sevda bürümüştü *bütün bahar…*

DTK: İliğine (iliklerine) kadar (sevmek, âşık olmak) / Sırılsıklam âşık (olmak) / Gözünü sevda (aşk) bürümek/ İçine sokacağı gelmek

BD: Čuti na svoje uši

DÇ: Kendi kulaklarında duymak.

Anlamı: Bir şeyi doğrudan kendisi duymak.

Istina je, ***čula sam na svoje uši****. (BFR,2012:133)*

Hakikat bu, ***kendi kulaklarımla duydum****.*

DTK: Kendi kulaklarıyla duymak/ Kulak misafiri olmak

BD: Dobiti iza ušiju/ po ušima

DÇ: Kulaklarının arkasına almak.

Anlamı: 1.Dayak yemek, dövülmek, pataklanmak. 2. Azarlanmak, paylanmak, kötü sözle karşılaşmak.

Dobio je *on* ***iza ušiju****, eno ga leži u dolini! - zlobno je rekao garavi Harbas... (BFR,2012:132)*

*-**Ağız burun birbirine karışmış**, işte vadide iki seksen yatıyor! dedi Sert Harbas kötü niyetle...*

DTK: Ağız burun birbirine karışmak/ Kulağını çekmek/ Kulağını bükmek

BD: - Dobro - otvoriti uši

DÇ: Kulaklarını -iyi- açmak.

Anlamı: Duymaya ve aklında tutmaya çalışmak, dikkatlice dinlemek.

*Sad ću ti reći nešto jako važno, a ti **dobro otvori uši**. (HFR,2003:321)*

*Şimdi sana çok önemli bir şey söyleyeceğim, o yüzden **kulağını iyi aç**.*

DTK: Kulağını iyi açmak/ Kulaklarını açıp dinlemek / Kulağı (bir şeyde) olmak/ Kulak kesilmek/ Kulak vermek/ Kulak tutmak/ Kulaktan pamuk atmak/ Kulak kabartmak/ Kulaklarını dört açmak /Kulaklarını dikmek/ Baştan ayağa kulak olmak/ Can kulağıyla dinlemek

BD: Došlo je (doći će) do ušiju *ćijih komu*

DÇ: Birinin kulaklarına kadar geldi (gelecek).

Anlamı: Biri hakkında bir şey duymak ya da öğrenmek.

***Došlo** im **je do ušiju** da je tamo negdje Mećava stumbao tenk... (BFR,2012:133)*

*Mećava'da bir yerde bir tankın yuvarladığı haberi **kulağına geldi**.*

DTK: Kulağına gelmek/ Kulağına gitmek/ Kulağına değmek/ Kulağına çalınmak/ Kulağına kar suyu kaçmak

BD: Imati potumplane uši

DÇ: Kulakları kösele olmak.

Anlamı: Söylenenleri dinlememek (ses çıkarmamak).

*Nikad ne čuješ kad te zovem! **Imaš potumplane uši?** (HFR,2003:322)*

*Arıyorum arıyorum cevap vermiyorsun! **Kulağın tıkalı mı senin?***

DTK: Kulağı tıkalı (olmak)/ Kulaklarını tıkamak (bir şeye) / Kulak asmamak/ Bir kulağından girip bir kulağından çıkmak/ Kulağına girmemek/ Kulağa davul çalınmak (HŞ,2004:275) / Kulakları üstüne yatmak

BD: Imati uho *za što*

DÇ: *Bir şey için* kulağı olmak.

Anlamı: Bir şey için iyi hisleri olmak, bir şeyi iyi anlamak.

Ako ste skloni dijalogu, ako se vaš stil bazira na tome, onda morate ***imati uho za*** *različite dijalekte, za različite govore. (HFR,2003.322)*

Diyaloğa yatkınsanız ve üslubunuz bu yöndeyse, farklı lehçelere, farklı konuşmalara ***kulağınız olmalı****.*

DTK: (Müzik) kulağı olmak

BD: Imati vatu u ušima

DÇ: Kulaklarında pamuk olmak.

Anlamı: Sağır gibi davranmak, başkalarının sözlerine tepki vermemek.

Zovem te već pola sata! ***Imaš vatu u ušima?*** *(BFR,2012:134)*

Yarım saattir sana sesleniyorum! ***Kulaklarını mı tıkadın?***

DTK: Kulak (kulaklarını) tıkamak /Kulağının üzerine yatmak/ Kulak arkası (ardı) etmek/ Kulak asmamak/ Kulağı duvar olmak/ Kulağına davul çalınmak/ Kulağının ardıyla dinlemek/ Bir gözünü kör, bir kulağını sağır etmek (ÖAA,202:647)

BD: Iz tvojih (vaših) usta u božje uši (O)

DÇ: Ağzından Tanrı'nın kulaklarına

Anlamı: Dediğin gibi olsa, keşke söylediğin gerçekleşse

...imate krivo -izreče polako Matijas

Iz tvojih usta u bozje uši! *A u moja usta da mi je ubaciti komad pečene srnetine što je ti ubi.*

"Yanlışın var" dedi Matthias yavaşça.

İnşallah *dediğin olsun, benim ağzıma da senin kızarttığın ceylanın eti dolsun..*

DTK: İnşallah

BD: Izvući nekom uši

DÇ: Kulaklarını çekmek.

Anlamı: Birinin kulağını çekmek, uyarmak için hafif bir ceza vermek.

Ako te još jednom uhvatim u mom voćnjaku, ***izvući ću ti uši.*** *(BFR,2012:132)*

Seni bir daha bahçemde yakalarsam ***kulaklarını çekerim.***

DTK: Kulağını çekmek (birinin) / Kulağını bükmek (birinin)

BD: Jedno drugome do uha

DÇ: Biri diğerinin kulağına kadar.

Anlamı: Biri diğerinden daha küçük, ailede birbiri ardına doğan, çok sayıda küçük çocuk.

...već prije sam vidio da se po kući mota cijeli čopor dječurlije, sve ***jedno drugom do uha****... (HFR,2003: 322)*

…bir sürü ***bir boyda*** *çocuğun evin etrafında oynadığını daha önce görmüştüm…*

DTK: Arka arkaya (doğmak) / Peş peşe (doğmuş)/ Biri eşikte biri beşikte

BD: Klepnuti ušima

DÇ: Kulaklarını indirmek.

Anlamı: Utanarak susmak.

Postidi se i ***klepnu ušima****. (BFR,2012:132)*

Utanıp, ***yüzünü kapattı.***

DTK: (elleriyle) yüzünü kapatmak/ Yüzü tutmamak/ Yüzü olmamak/ Kulaklarına kadar kızarmak/ Yüzü kızarmak/ Yerin dibine geçmek (batmak, girmek) / Başını eğmek

BD: Na jedno uho unutra, na drugo van / Na jedno uho uđe, na drugo izađe

DÇ: Bir kulağının içine diğerinin dışına / Bir kulağından girer öbüründen çıkar.

Anlamı: Konuşulanı umursamamak, duymazdan gelmek.

Koliko li sam puta objašnjavala đacima to pravilo, ali njima ***na jedno uho unutra, na drugo van****. (HFR,2003:322)*

Bu kuralı öğrencilere kaç kez anlattım halde onların ***bir kulağından girip öbür kulağından çıkıyor****.*

Mlade je nekada uzaludno savjetovati, njima ***na jedno uho uđe, na drugo izađe****. (BFR,2012:130)*

Gençlere öğüt vermek bazen beyhude bir çaba, gençlerin ***bir kulağından girip öbür kulağından çıkıyor****.*

DTK: Bir kulağından girip öbür kulağından çıkmak/ Kulak asmamak/ Burnunun dikine gitmek/ Kulak (kulaklarını) tıkamak/ Kulağının üzerine yatmak/ Kulak arkası (ardı) etmek/ Kulağına davul çalınmak/ Kulağının ardıyla dinlemek/ Kulağına girmemek/ Bir gözünü kör, bir kulağını sağır etmek (HŞ,2004:274)

BD: Naćuliti / ćuliti (napeti /napinjati) uši

DÇ: Kulaklarını dikmek (uzatmak).

Anlamı: Dinlemek, dikkatlice dinleyerek duymaya çalışmak.

Tačno moraš ***naćuliti uši*** *da bi shvatio šta govori. (BFR,2012:133)*

Ne dediğini anlamak için gerçekten ***kulak dikmen*** *gerekiyor.*

Napinjem uši*, gospođo, da čujem ono što slijedi, i siguran sam da ću nešto čuti, ako ništa drugo, a ono paranje papira. (HFR,2003:322)*

Sonra olacakları duymak için ***kulak kabarttım*** *hanımefendi ve bir şey duyacağımdan eminim. En azından bir kâğıt hışırtısı…*

DTK: Kulaklarını dikmek/ Kulağı dikilmek/ Kulak kabartmak (HŞ,2004:276) / Kulak vermek/ Kulak kesilmek/ Can kulağıyla dinlemek/ Kulak tutmak/ Kulak salmak/ Kulaklarını dört açmak/ Baştan ayağa kulak olmak (ECÖ,2019:66)

BD: Napuniti/ puniti uši *komu*

DÇ: Birinin kulaklarını doldurmak.

Anlamı: Birine kendi düşüncesini aşılamak, aşılamaya çalışmak, birini hikayeleriyle meşgul etmek.

*Kolegama su **napunili uši** da se grijanjem malog nožnog prsta kineskom biljkom moksom može okrenuti čedo u maternici. (HFR,2003:322)*

*Kişinin ayak serçe parmağına Çin bitkisi moksa ile uygulanacak ısıtmanın anne karnındaki bebeğin pozisyonunu değiştirebileceğine dair söylemlerle meslektaşlarının **kulağını dolduruyorlardı**.*

DTK: Kulağını doldurmak (birinin) / Kulağından gebe etmek/ Kafa (kafasını) ütülemek/ Kafa (kafasını) şişirmek

BD: Ne povjerovati / ne vjerovati svojim vlastitim ušima

DÇ: Kendi kulaklarına inanamamak.

Anlamı: Duyduklarından şüphe etmek, inanamamak.

***Ne mogu vjerovati svojim ušima**. Kako si to mogao prevaliti prko usana! (HFR,2003:322)*

***Kulaklarıma inanamıyorum**, ağzından nasıl çıkabilir bu laf!*

DTK: Kulaklarına inanamamak

BD: Neko ima vodu u ušima

DÇ: Kulaklarında su olmak.

Anlamı: Dinlememek, duymazlıktan gelmek.

*Čuješ li ti mene? **Imaš li vodu u ušima**? (BFR,2012:133)*

*Beni dinliyor musun sen? **Kulağından pamuğu atmayacak mısın?***

DTK: Kulaktan pamuk atmamak (HŞ, 2004:278) / Kulaklarını tıkamak (bir şeye) / Kulak asmamak/ Bir kulağından girip bir kulağından çıkmak/ Kulağına girmemek/ Kulağa davul çalınmak (HŞ,2004:275) / Kulakları üstüne yatmak (ÖAA,2020:944)

BD: Nekom nešto izlazi na uši /nos

DÇ: Bir şey kulaklarından/ burnundan gelmek.

Anlamı: Burnundan gelmek, iyi niyetle girişilen bir işten beklenen sonuç alınamadığından dolayı sıkıntı içinde olmak.

Ne mogu više iz dana u dan jesti te mahune, ***izlaze mi na uši****. (BFR,2012:132)*

Günden güne o fasulyeleri ağzıma süremiyorum, ***burnumdan geliyorlar****.*

DTK: Burnundan gelmek/ Burnundan (fitil fitil) gelmek

BD: Nekome nešto para uši *komu*

DÇ: *Birinin* kulaklarını tırmalıyor.

Anlamı: Kötü, çirkin ve çekilmez bir ses vermek, ses çıkarmak.

Ova mi je muzika kao zavijanje, ***para mi uši****. (BFR,2012:133)*

Bu müzik sanki uluma gibi, ***kulaklarımı tırmalıyor****.*

DTK: Kulak (kulağını) tırmalamak/ Kulağının zarı patlamak/ Kulağını sağır etmek/ Kafa (kafasını) şişirmek/ Kafa (kafasını) ütülemek/ Kulakları patlatmak

BD: Pokriti se (poklopiti se) ušima

DÇ: Kulaklarını kapamak (örtmek).

Anlamı: Çok utanmak, çok mahcup olmak; ses çıkarmamak.

Kako bi bilo dobro kad bi Zelinić naprosto šutio, pomisli očajnički. Kad bi se ***pokrio ušima*** *umjesto da glumi junaka…(HFR,2003:323)*

Zelinić ağzını açmasa ne de iyi olurdu, diye düşündü umutsuzca. Kahraman rolü keseceğine utanıp ***yüzünü kapatsaydı.***

DTK: (elleriyle) yüzünü kapatmak/ Kulaklarına kadar kızarmak/ Yüzü kızarmak/ Yüzü (yüzünün derisi) yere geçmek (gelmek) / Boyun bükmek/ Boyun kaşımak (HŞ,2004:172)

BD: Pretvoriti se -sav- u uho

DÇ: Bütün kulağına dönüşmek.

Anlamı: Dikkatlice dinlemek, kulak vermek.

*Svi su sjedili buljeći u govornika, praveći lica kao da slušaju, a vidjelo se da ih nije briga. Zapravo, vidjelo se to iz publike, s govornice je sve čovjeku izgledao tako kao da su **se** svi **pretvorili u uho**. (HFR,2003:323)*

*Hepsi konuşmacıya bakarak oturdular, dinliyorlarmış gibi baksalar da umursamadıkları açıktı. Aslında bunu seyircilerden anlayabiliyordunuz, kürsüden sanki herkes konuşmaya **kulak kesilmiş** gibi görünüyordu.*

DTK: Kulak kesilmek/ Kulağı dikilmek/ Baştan ayağa kulak olmak/ Can kulağıyla dinlemek/ Kulak (kulağını) açmak/ Kulak vermek/ Kulak salmak/ Kulak tutmak/ Kulaklarını dört açmak/ Kulaklarını dört açıp dinlemek / Kulaktan pamuk atmak

BD: Probiti /probijati uši *komu*

DÇ: *Birinin* kulaklarını delmek.

Anlamı: Birini gürültüyle bıktırmak, birine rahatsızlık vermek.

*Televizija i novine cijeloga svijeta već **su nam** so nepodnošljivosti **probili uši** onim priglupim i senzacionalističkim uzdizanjem do neseba kojekakvih "slavnih" boksača i nogometaša. (HFR,2003:323)*

*Tüm dünya televizyonları ve gazeteleri, bazı "ünlü" boksörlerin ve futbolcuların bu aptalca ve sansasyonel yükselişiyle zaten yeterince **kulaklarımızı tırmalamış** durumda.*

DTK: Kulağının zarını patlatmak/ Kulakları patlatmak/ Kulağını tırmalamak/ (birinin) başında değirmen çevirmek/ Başını şişirmek/ Kafa (kafasını) şişirmek/ Başını ağrıtmak/ Tepesinde havan dövmek/ Tepesinde değirmen çevirmek

Kulak delmek (HŞ,2004:276) (Kumar oynayan kişiye kendisine hile yapıldığını belli etmek; ikaz etmek (ŞS,1989)

BD: Proći / Provući se kroz iglene uši

DÇ: İğnenin kulağından geçmek.

Anlamı: İğne deliğinden geçmek, herhangi bir işte, zorlu bir süreçten geçmek.

*Činećі to, čarobnjaci su **prolazili kroz iglene uši** u slobodu. (BFR,2012:132)*

*Bu süreç sonrası büyücüler, **iğne deliğinden geçerek** özgürlüklerine kavuştular.*

DTK: İğne deliğinden geçmek/ Göbeği çatlamak/ Dişini sıkmak/ Dişini tırnağına takmak/ Dişi taşa geçmek (HŞ,2004:196) / Dişi tırnağı dökülmek (HŞ,2004:197)

BD: Provući kome šta kroz uši

DÇ: Bir şeyi birinin kulaklarından geçirmek.

Anlamı: Bir kimseye istenilen bilgileri dinletmek, dinlemesini sağlamak, söz geçirmek.

*Ne optužuj direktno da je ona kriva, nego joj samo **provući kroz uši** tvoj stav o tome. (BFR,2012:132)*

*Onu doğrudan suçlu olmakla suçlamayın, görüşünüzle ilgili **kulağına kar suyu kaçırmanız yeterli.***

DTK: Kulağına kar suyu kaçırmak/ Kulağından gebe etmek (HŞ,2004:276) / Kulağına koymak (sokmak)/ Kulağını doldurmak

BD: Puca iza ušiju *komu*

DÇ: *Birinin* kulaklarının arkasına vuruyor.

Anlamı: Büyük bir iştahla yemek, yemekten keyif almak.

*Krsto Brodnjak imao je namjeru da bar polovicu svoje porcije prepusti malome, pa je zato otvorio novine dok se klinac naklopio na jelo. Jeo je tako da mu je **sve pucalo za ušima**. (HFR,2003:323)*

*Krsto Brodnjak, payının diğer yarısını küçük olana bırakmak niyetindeydi, bu yüzden çocuk yemeğini yerken gazeteyi açtı. Çocuk **parmaklarını yiyordu.***

DTK: Silip süpürmek/ Başına çökmek/ Parmaklarını (birlikte) yemek/ Gövdeye atmak (indirmek) / (Midesi) bayram etmek/ Mideye indirmek/ Boğazını sevmek/ Boğazına düşkün (olmak)/ Gırtlağına düşkün (olmak) / İşkembesini şişirmek/ İşkembeyi doldurmak (HŞ,2004:259) / Karnını doldurmak/ Boğaz içinde kavga var/ Boğazı işlemek/ Çene(si) oynatmak (oynamak) (HŞ,2004:186)

BD: Sjediti na ušima

DÇ: Kulaklarına oturmak.

Anlamı: Dalgın (dikkatsiz olmak), söyleneni dinlememek.

*Očito si **sjedila na ušima** dobar dio školovanja. (BFR,2012:132)*

*Belli ki eğitim hayatının güzel zamanlarını **kulağının üstüne yatarak** geçirdin.*

DTK: Kulağının üzerine yatmak/ Kulak asmamak/ Bir kulağından girip öbür kulağından çıkmak/ Kulak (ya da kulaklarını) tıkamak/ Kulağına girmemek

BD: Slušati na / s pola uha

DÇ: Yarım kulağında / kulakla dinlemek.

Anlamı: Umursamadan, üstünkörü dinlemek.

*Ne zanima to njih. Slušaju **na pola uha**. (BFR,2012:132)*

***Yarım kulak dinliyor**, umursamıyorlar.*

DTK: Yarım kulak dinlemek/ Kulak asmamak/ Kulak arkası (ardı) etmek/ Bir kulağından girip öbür kulağından çıkmak/ Kulak (ya da kulaklarını) tıkamak/ Kulağına girmemek/ Kulağının üstüne yatmak

BD: Smijati se (ceriti se) od uha do uha

DÇ: Kulaktan kulağa gülmek (sırıtmak).

Anlamı: Neşeyle gülmek.

***Smijala se** dobroćudno **od uha do uha** i veselo im mahnula. (BFR,2012:130)*

***Ağzı kulaklarına vararak gülümsedi** ve neşeyle onlara el salladı.*

DTK: Ağzı kulaklarına varmak/ Pişmiş kelle gibi sırıtmak

BD: Staviti (ubaciti) buhu (bubu) u uho *komu*

DÇ: Birinin kulağına pire (böcek) koymak (atmak).

Anlamı: Birine daha sonra düşünmesi için düşünecek bir şey vermek, düşünmeye teşvik 1etmek.

Ipak, ***ubacit ću ja buhu*** *Mezino* ***uho****. Nagovorit će on ona ono svoje društvo, možda i oduševiti. (HFR,2003:35)*

Böylece Meza'nın ***kulağına kar suyu kaçıracağım****. O da çevresindekileri kendine inandıracak hatta onları hayrete düşürecek.*

DTK: Kulağına kar suyu kaçırmak/ Kulağına bir söz koymak (HŞ,2004:275) / Kulağına koymak (HŞ,2004:275) / Kulağını doldurmak/ Kulağından gebe etmek/ Eşeğin aklına karpuz kabuğu düşürmek (koymak, sokmak) / İçine kurt düşürmek/ Aklına sokmak/ Aklına getirmek

BD: Uši ima, a neće da ćuje

DÇ: Kulakları var ama duymuyor. *(At.)*

Anlamı: İlgilenmek istemediği için duymamış gibi davranıyor, duymazlıktan geliyor.

Moj muž ***ima uši, a neće da*** *me* ***ćuje.*** *(BFR,2012:133)*

Kocam ***bir gözünü kör, bir kulağını sağır ediyor.***

DTK: Bir gözünü kör, bir kulağını sağır etmek (kendisinin). (ÖAA,2020:647) / Kulak asmamak/ Kulakları üstüne yatmak (ÖAA,2020:944)

BD: Zaljubiti se do (preko) ušiju

DÇ: Kulaklarına (kulaklarının üstüne) kadar âşık olmak.

Anlamı: Birini çok sevmek, aşkından deli divane olmak.

Cijele čete dane provoditi u oblacima, ***zaljubljeni preko ušiju****, dobro raspoloženi i u očekivanju uzbudljive večeri. (HFR,2003:323)*

Bütün gününüzü bulutların üstünde, ***iliklerinize kadar aşık****, iyi bir ruh hali içinde ve heyecan verici bir akşamın beklentisiyle geçireceksiniz.*

DTK: İliğine (iliklerine) kadar (sevmek, âşık olmak) / Gözünü sevda (aşk) bürümek

BD: Zavezati nekome uši na mašnu

DÇ: Birinin kulaklarını kravat/ kurdeleyle bağlamak.

Anlamı: Birinin kulağını çekmek, uyarmak için hafif bir ceza vermek.

*Sa nama su se uvijek šalili, da **će nam uši zavezati na mašnu**. (BFR,2012:133)*

***Kulağımızı çekme** konusunda bizimle hep şakalaşırlardı.*

DTK: Kulağını bükmek (birinin) / Kulağını çekmek (birinin)

3.3.1.20. Um (Akıl)

BD: Imati na umu (pameti) *koga, što*

DÇ: *Biri, bir şey* aklında olmak.

Anlamı: Birini, bir şeyi düşünmek, unutmamak, unutamamak, hesabını tutmak.

***Imajte** neprekidno **na umu** kako svaki vaš potez budno pratitisuću očiju, jer mi ništa ne prepuštamo slučaju! (HFR,2003:325)*

*Gözümüz üstünüzde, her hareketinizin yakından takip edildiği **aklınızda olsun**. Çünkü işimizi şansa bırakmayız!*

*Mnogo odina poslije (...) **imao sam na pameti** i to ubojstvo iz maksimirske šume. (HFR)*

*Yıllar geçmiş (...) **hatırımda** Maksimir ormanında işlenen cinayet **var**.*

DTK: Aklında olsun (kalsın) / Akılda (aklında) bulunmak (HŞ,2004:128) / Akılda tutmak/ Aklında tutmak/ Aklından gitmemek/ Aklında kalmak/ Aklından geçmek / Aklından geçirmek/ Aklına gelmek/ Aklından çıkarmamak/ Hatırında olmak / Hatırında tutmak/ Hatırında kalmak

BD: Sići s uma

DÇ: Aklından inmek.

Anlamı: Delirmek, aklını kaçırmak.

*- Ti nisi normalan, (...) pa znaš da sutra idem na ispit. Pa mene čeka cijela noć učenja, jesi li **sišao s uma**? (HFR,2003:325)*

*Hiç normal değilsin, yarın sınavım olduğunu biliyorsun. Önümde çalışmak için koca bir gece varken sen **aklını mı kaçırdın**?*

DTK: Aklını yitirmek/ Aklını kaçırmak/ Aklını kaybetmek/ Aklını oynatmak/ Aklını şaşırmak/ Aklının terazisi bozulmak/ Aklının ayarını bozmak/ Aklına hiffet getirmek (HŞ,2004:131) / Aklı zıvanadan çıkmak

BD: Smetnuti s uma *koga, što*

DÇ: *Birini, bir şeyi* aklından kaldırmak.

Anlamı: Unutmak.

*"Ah da", rekao je Grašo, kao da je to načas **smetnuo s uma**. (BFR,2012:131)*

*"Ah evet," dedi Grašo, bir an için **aklından çıkmış** gibi.*

DTK: Aklından atmak (HŞ,2004:131) / Aklından çıkmak/ Kafasından çıkarmak

BD: Šta na umu, to na drumu

DÇ: Aklındaki neyse yolundaki o.

Anlamı: Düşündüğünü açık ve samimi söylemek.

*To je posljedica jednog neiskustva, prilično sam otvorena, "**što na umu, to na drumu**", tako da ću se od sada truditi da što manje govorim o sebi, a što više o poslu. (BFR,2012:131)*

*Açık sözlü biriyim, "**Dervişin fikri neyse zikri de odur**." dediklerindenim ki bu acemiliğin bir sonucu. Bu yüzden bundan sonra kendimle ilgili daha az, işimle ilgiliyse, mümkünse, daha çok konuşmaya çalışacağım.*

DTK: Dervişin fikri ne ise zikri de odur. / İçi dışı bir (olmak) / Özü sözü bir (olmak) / Açık yüreklilikle söylemek

3.3.1.21. Usna (Dudak)

BD: Otelo se s usana *komu*

DÇ: *Birinin* dudaklarından kaçtı.

Anlamı: Ağzından kaçırmak, boş bulunup söylemek.

Kad ga je po povratku sa studija ugledala, ***otelo joj se s usana*** *da se poprilično ugojio. (HFR,2003:326)*

Etütten döndükten sonra onu gördüğünde, aldığı kiloları ***ağzından kaçırdı****.*

DTK: Ağzından çıkmak/ Ağzından kaçırmak/ Lafı ağzından kaçırmak (AP,2021:586)

BD: Prevaliti preko usana (usta) ***što***

DÇ: *Bir şeyi* dudaklarında (ağzında) yuvarlamak.

Anlamı: Bir şeyi söylemek için kendini zorlamak, bir şeyi zar zor anlatmak.

Evo, baš sam pričao s frendom o nekim stvarima i dok on npr. nema petlje reći tipu nešto u stilu "biraj između mene i njega", ja to nikada ***ne bih prevalio preko usana****. (HFR,2003:326)*

Burada, bir arkadaşımla bazı şeyler hakkında konuşuyordum ve mesela o "Onunla benim aramda bir seçim yap!" gibi bir üslupla sözler söyleyecek biri değil. Demeye ***dilim varmaz.***

DTK: Dili varmamak

3.3.1.22. Usta (Ağız)

BD: Baciti /ubaciti u usta (kljun)

DÇ: Ağzına (gagasına) atmak.

Anlamı: Az ve hızlıca ne varsa yemek.

Premda smo se bojali da ćemo zakasniti na sastanak, ipak smo morali nakratko skoknuti u restoran da štogod ***bacimo u usta****. (HFR,2003:327)*

Toplantıya geç kalacağımızdan korksak da yine de ***ağzımıza*** *bir şeyler* ***atmak*** *için bir süre restorana girmek zorunda kaldık.*

DTK: Ağzına atmak/ Ağzına almak/ Ayak üstü (yemek, içmek) / Safra bastırmak

BD: Ići od usta do usta

DÇ: Ağızdan ağıza gitmek.

Anlamı: Herkese duyurmak, insandan insana duyulmak, ağızdan ağıza yayılmak.

Više od toga Kamiondžiju je pogodila pjesmica koja je kolala gradom ***od usta do usta****. (BFR,2012:132)*

Dahası, kamyoncu şehirde ***ağızdan ağıza dolaşan*** *şarkıdan etkilendi.*

DTK: Ağızdan ağıza/ Ağızdan ağıza dolaşmak (geçmek) / Kulaktan kulağa yayılmak (aktarılmak)/ Dilden dile aktarılmak

BD: Ide voda na usta

DÇ: Ağzındaki su gider.

Anlamı: Bir şey için can atmak ve şiddetli bir arzu hissetmek, iştahı kabarmak.

A, da, da ne zaboravim i prelijepe madarske kolače, zbog kojih ***mi*** *i sada* ***ide voda na usta****! (HFR,2003:336)*

Ve evet, ***ağzımı sulandıran*** *o güzel Macar keklerini de unutmayalım!*

DTK: Ağzının suyu akmak/ Ağzı sulanmak/ Can atmak/ Canı çekmek/ İştahı kabarmak

BD: Izletjeti / oteti se iz usta

DÇ: Ağzından çıkmak, sıyrılmak.

Anlamı: Bir sözü istemeden, farkına varmadan söylemek, söylemiş bulunmak.

Nisam htjela reći, ali ***izletjelo mi iz usta****. (BFR,2012:132)*

Söylemek istemedim ama ***ağzımdan çıkıverdi.***

DTK: Ağzından çıkmak/ Ağzından kaçırmak

BD: Na sva usta (hvaliti, kuditi)

DÇ: Ağzının tamamında (övmek, kötülemek).

Anlamı: Olabildiğince açık, kaçamak cevap vermeden (övmek, azarlamak).

...vjerovao je da će ga zbog takvog njegova ponašanja ljudi cijeniti i ***hvaliti na sva usta****. (HFR,2003:327)*

...davranışları için insanların onu ***ağız dolusu öveceğine*** *inanıyordu.*

DTK: Ağız dolusu (övmek, yermek) / Kelle koşturmak (HŞ,2004:269) / Kıl çekmek (HŞ,2004:271)

BD: Ne otvoriti / otvarati usta

DÇ: Ağzını açmamak.

Anlamı: Susmak, hiçbir şey söylememek.

Svi živo pripovijedaju, a ***on*** *i* ***ne otvara usta****. (HFR,2003:327)*

Herkes hikayesini anlatıyor, o ***ağzını bile açmıyor****.*

DTK: Ağzını açmamak/ Ağzını kapamak/ Ağzını bıçak açmamak/ Ağzına gem vurmak/ Dilini yutmak

BD: Ne silazi s usta *komu, što*

DÇ: *Bir şey birinin* ağzından düşmüyor.

Anlamı: Aynı şeyi söylemeyi bırakmamak.

Svoje rodoljublje posvuda ističe. Ono ***mu ne silazi s usta****. (HFR,2003:327)*

Vatanseverliğini her yerde vurgular, ***ağzından düşürmez****.*

DTK: Ağzından düşmemek (düşürmemek) / Dilinden düşürmemek/ Dilinde tüy bitmek/ Diline dolamak (takmak) / Diline pelesenk etmek/ Dudağından düşürmemek (HŞ,2004:199)

BD: Ne zatvarati usta

DÇ: Ağzını kapamamak.

Anlamı: Durmadan konuşmak, gevezelik etmek.

Ova žena ***usta ne zatvara.*** *Niko od nje ne može do riječi doći. (BFR,2012:132)*

*Bu kadın **ağzını hiç kapamıyor**. Kimse de ne dediğini anlayamıyor.*

DTK: Ağzını kapamak/ Çenesini açmak/ Çenesi açılmak/ Çenesi durmamak/ Çenesi düşmek/ Çenesinin bağı çözülmek/ Çenesine vurmak/ / Dili durmamak/ Baş ağrıtmak/ Tavuk ayağı yemek

BD: Nasuti vode u usta

DÇ: Ağzına su doldurmak.

Anlamı: Susmak.

*Zar se nisi više ispričala, **naspi vode u usta**. (BFR,2021:138)*

*Daha özür dilemedin mi, **ağzına taş al** o zaman.*

DTK: Ağzına taş almak/ Ağzını kapamak/ Ağız dil vermemek/ Ağzını tutmak/ Ağzına gem vurmak/ Ağzının kaytanını çekmek/ Ağzını mühürlemek/ Çenesini tutmak/ Dilini kesmek (kesip oturmak)

BD: Od usta do usta

DÇ: Ağızdan ağıza.

Anlamı: Herkes birbirine söyleyerek.

*Više od toga Kamiondžiju je pogodila pjesmica koja je kolala gradom **od usta do usta**. (BFR,2012:132)*

*Dahası, kamyoncu şehirde **ağızdan ağıza dolaşan** şarkıdan etkilendi.*

DTK: Ağızdan ağıza / Dilden dile/ Kulaktan kulağa/ Otuz iki dişten çıkan, otuz iki mahalleye yayılır.

BD: Ostao je /ostaje gorak okus u ustima *komu*

DÇ: Birinin ağzında acı bir tat kaldı, kalıyor.

Anlamı: Birinde hoş olmayan bir iz (acı, keder) kalmak.

*Njezina histerija, njezina napetost poput valova zapljusnula bi Tibora, uvlačeći ga u glupe i besmislene prepirke iza kojih mu je **ostajao gorak okus u ustima**. (HFR,2003:206)*

Histerisi, dalgaları andıran gerilimi Tibor'u bunaltacak, ***ağzının tadını bozup*** *aptal ve anlamsız kavgalara sürükleyecekti.*

DTK: Ağzında acı tat kalmak/ Ağzının tadı bozulmak (kaçmak)/ Ağzının tadını kaçırmak/ Ağzının içi yangın yerine dönmek/ Ağzı yanmak/ Dili yanmak

BD: Otkinuti / otkidati od svojih (vlastitih) usta

DÇ: Kendi ağzından kesmek (koparmak).

Anlamı: Kendini bir şeyden mahrum etmek, tasarruf etmek.

Ante je pušio skupe cigarete, Đuro i Mladen jeftine. Međutim, Mladen je za tu priliku ***otkinuo od usta i kupio sebi kutiju skupih****. (HFR,2003:327)*

Ante pahalı sigaraları, Đuro ve Mladen ucuz olanları içerdi. Tabi bu vesileyle Mladen ***dişinden tırnağından artırdığı*** *paralarla ve kendine pahalı olanlardan bir kutu aldı.*

DTK: Dişinden tırnağından artırmak/ Boğazından artırmak/ Boğazından kesmek

BD: Otkidati od usta

DÇ: Ağzından kesmek.

Anlamı: Kendini bir şeyden mahrum etmek, tasarruf etmek.

Roditelji ***su otkidali od usta*** *da bi školovali svoju dijecu. (BFR,2012:132)*

Ailesi çocuklarını eğitmek için ***boğazından artırdı.***

DTK: Dişinden tırnağından artırmak/ Boğazından artırmak/ Boğazından kesmek/ Gırtlağından kesmek

BD: Prenosi se (ide) od usta do usta

DÇ: Ağızdan ağıza taşıyor (gidiyor).

Anlamı: Herkese duyurmak, insandan insana duyulmak, ağızdan ağıza yayılmak.

Više od toga Kamiondžiju je pogodila Varaličina pjesmica koja je kolala gradom **od usta do usta.** *(HFR,2003:327)*

Bunun da ötesinde Kamyoncu, Varalič'in şehirde **ağızdan ağıza dolaşan** şarkısından etkilendi.

DTK: Ağızdan ağıza dolaşmak (geçmek) / Kulaktan kulağa yayılmak (aktarılmak) / Dilden dile aktarılmak

BD: Priča ide od usta do usta

DÇ: Söz ağızdan ağıza gider.

Anlamı: Birçok kişi tarafından konuşulmak, uzun süre sözü edilmek.

Ljubav je priča, ***ide od usta do usta*** *voljenih. (BFR,2012:92)*

Aşk bir hikâyedir; ***ağızdan ağıza dolaşan****.*

DTK: Ağızdan ağıza dolaşmak (geçmek)/ Âlemin ağzına sakız olmak/ Dilden dile dolaşmak/ Dillerde dolaşmak (gezmek) / Dilden dile geçmek/ Dillere destan olmak/ Dilden düşmez olmak/ Dile (dillere) düşmek/ Kulaktan kulağa yayılmak (aktarılmak)

BD: Puna su usta *komu*

DÇ: *Birinin* ağzının dolusu.

Anlamı: Birinden boyuna övgüyle bahsetmek, ısrarla birini övmek.

Da ja imam takvog rođaka, ***bila bi mi ga puna usta****. (HFR,2003:328)*

Böyle bir kuzenim olsaydı ***ağzımdan düşürmezdim****.*

DTK: Ağız dolusu/ Ağzından düşmemek (düşürmemek) / Dilinden düşürmemek/ Kıl çekmek (HŞ,2004:271) / Kelle koşturmak (HŞ,2004:269)

BD: Skočiti / skakati -sam- sebi u usta

DÇ: Kendi ağzıyla sıçramak (atlamak).

Anlamı: İstemeden kendini yalanlamak, kendisiyle çelişmek.

Sad kažeš jedno, sad drugo, ***sam sebi skačeš u usta****. (BFR,2012:132)*

Bir öyle diyordun bir böyle… ***Kendi ağzınla tutulacaksın****.*

DTK: Kendi ağzıyla tutulmak/ Bir dediği bir dediğini tutmamak/ Ağzı kalabalık (olmak)

BD: Staviti / stavljati brnjicu na usta (gubicu) ***komu***

DÇ: Ağzına (burnunun ucuna) hızma koymak.

Anlamı: Birinin görüşlerini (tutumunu) özgürce ifade etmesini yasaklamak, birisini sessizliğe ve itaat etmeye zorlamak.

Ne možete mu ***staviti brnjicu na usta****. On će i dalje pričati protiv vlasti i negodovati protiv odluka Vlade. (HFR,2003:34)*

Hükümet aleyhine konuşmaya ve hükümetin kararlarını protesto etmeye devam edecek. ***Burnuna halkayı takamazsın.***

DTK: Burnuna halkayı takmak/ Ağzına kilit takmak (veya vurmak) / Ağzına gem vurmak/ Ağzına fermuar çekmek/ (birinin) ağzını kapamak/ Ağzını bağlamak

BD: Staviti / stavljati u usta

DÇ: Ağzına koymak.

Anlamı: Kendi kanaat ve düşüncelerini aracı kanalıyla duyurmak.

…on se prvi prvom naletu grubosti toliko prepao da je doslovce stao ponavljati priznjanja koja ***su mu oni stavljali u usta****. (HFR,2003:328)*

Başta kalabalıktan o kadar korkmuştu ki ***ağzını kullandıklarının*** *dediklerini bülbül gibi söylemeye başladı.*

DTK: Ağzını kullanmak (satmak) / Aklına koymak/ Kafasına sokmak/ Kafasına girmek/ Aklını çalmak/ Aklını çelmek/ Kulağını doldurmak (birinin) / Kulağından gebe etmek/ (birinin) sakalının altına girmek

BD: Uzeti /uzimati (oteti/ otimati) riječ iz usta

DÇ: Lafı ağzından almak (kapmak).

Anlamı: Başka birinin söylemek istediği şeyi tam olarak söylemek, başkasının düşüncesini ifade etmek.

Uzeo si mi riječ iz usta ' *baš sam to htio reći.*

Tam olarak söylemek istediğim de buydu, ***lafı ağzımdan aldın****.*

Ne ljutiš se valjda što si ***otimam riječ iz usta '*** *pa to dokazuje da o ovoj stvari jednako mislimo.*

Sözü ağzında bıraktığım *için kızgın değilsin, yani bu da bu konuda aynı şeyi düşündüğümüzü kanıtlıyor.*

DTK: Lafı ağzından almak/ Ağzından kapmak/ Sözü ağzında bırakmak

BD: Uzeti /uzimati (oteti /otimati) kruh iz usta

DÇ: Birinin ağzından ekmeği almak (kapmak).

Anlamı: Birinin geçim yolundan, (işin) kazançlarından mahrum bırakılması, sefalete atılması.

Zatvorili su tvornicu, radnike izbacili na ulicu, porodicama ***oteli kruh iz usta****. (HFR,2003:134)*

Fabrikayı kapatıp işçileri sokağa attılar, ailelerin ***elinden ekmeğini aldılar****.*

DTK: Ağzından ekmeğini almak (HŞ,2004:122) / Elinden ekmeğini almak/ Ekmeğinden etmek/ Ekmeğine göz koymak (dikmek) / Ayağını kaydırmak/ Tepetakla etmek (devirmek) / Tepetakla gitmek (yuvarlanmak)

BD: Začepiti usta *komu*

DÇ: Birinin ağzını tıkamak.

Anlamı: Birini susturmak, konuşmasını engellemek.

Odmah se nade netko tko ***ti začepi usta*** *i proglasi te neprijateljem. (HFR,2003:328)*

Şimdi ***ağzını kapatacak*** *ve seni düşman ilan edecek biri çıkar.*

DTK: Ağzına tıkmak/ Ağzını kapamak/ Ağzına kilit takmak/ Ağzına gem vurmak/ Lafı ağzına tıkamak/ Lafı ağzında bırakmak/ Ağzının kalıbını kalayını vermek/ Ağzının payını vermek/ Çenesini kapatmak/ Dilini bağlamak

BD: Zinuti (zanijemjeti) od čuda

DÇ: Şaşkınlıktan ağzını açmak.

Anlamı: Çok şaşırmak, konuşamaz olmak, donakalmak.

*Svi **smo zinuli od čuda** kad je u sobu ušao pogrbljeni starčić sa svojom prelijepom, trideset godina mlađom siprugom. (HFR,2003:46)*

*Kambur yaşlı bir adam, kendisinden otuz yaş küçük güzel karısıyla odaya girdiğinde **hepimizin ağzı açık kaldı.***

DTK: **Ağzı açık (bir karış açık) kalmak/ (birinin) parmağı ağzında kalmak/ Dili tutulmak/ Dilini yutmak/ Küçük dilini yutmak**

3.3.1.23.Vrat (Boyun)

BD: Baciti se / bacati se (pasti / padati) oko vrata *komu*

DÇ: Birinin boynuna atlamak (düşmek).

Anlamı: Birini kucaklamak, kendini birinin kucağına atmak.

*Razljućen, odem na posao. Kad tamo, uđem, sekretarica mi **se baci oko vrata**, viče: Sretan rođendan, šefe! (HFR,2003:342)*

*Öfkeli öfkeli işe gittim. İçeri girivermiştim ki sekreterim bağırarak **boynuma atladı**: Patron, doğum günün kutlu olsun!*

DTK: Boynuna atlamak/ Boynuna sarılmak

BD: Bacati krivicu na koga/ Natovarati krivicu na vrat

DÇ: Sorumluluğu birinin üstüne atmak ya da sorumluluğu boynuna yüklemek.

Anlamı: Birini sorumlu görmek.

*Znajući da niko nije bio tu, **bacio je krivicu** na prijatelja. (BFR,2012:141)*

*Kimsenin olmadığını bildiğinden suçu arkadaşının **boynuna attı.***

DTK: (Suçu) boynuna atmak (HŞ,2004:171) / Üstüne atmak/ Üstüne yıkmak/ Başından atmak

BD: Biti kamen na (o) vratu (čijem)

DÇ: Birinin boynunda taş olmak.

Anlamı: Birine yük olmak, biri için endişe sebebi olmak.

*Stara sam i bolesna, znam da **sam ti kamen na vratu**. (HFR,2003:105)*

*Hasta ve yaşlı biriyim. **Sırtında yük olduğumu** biliyorum.*

DTK: Sırtında yük olmak / (birinin) sırtından geçinmek/ Omuzuna çökmek/ Eline bakmak/ El kanadı ile uçmak

BD: Imati na vratu *koga*

DÇ: *Biri* boynunda olmak.

Anlamı: Biriyle ilgilenmek (bakmak), sorumluluğunu taşımak.

*Nije mu lako, **ima na vratu** čopor djece. (BFR,2012:141)*

*Onun için kolay değil, sorumluluğunu **boynuna aldığı** bir sürü çocuk var.*

DTK: Boynuna almak/ Omzuna binmek/ Omuza almak (HŞ,2004:279) / Eline bakmak

BD: Navući /natovariti na vrat *komu*

DÇ: Boynuna yüklemek (geçirmek).

Anlamı: Birine yük olmak, birine sorumluluklar (görevler) yüklemek.

*Nije on s mirom sjedio sve dok nam ovu propasti nije **na vrat navukao**. (BFR,2012:141)*

*Bu iflası **boynumuza atana kadar** elinden geleni ardına koymadı.*

DTK: Boynuna atmak/ (birinin) omzuna binmek/ Üstüne atmak/ Üstüne yıkmak/ Başından atmak/ Başına sarmak/ Dalına binmek

(Boynuna geçirmek: bir şeyi kendine mal etmek; zimmetine geçirmek.)

BD: Navući /natovariti bijedu na vrat

DÇ: Boynuna belayı yüklemek (geçirmek).

Anlamı: Büyük, zahmetli görevleri üstüne almak, sıkıntıya düşmek.

*Druzeći se s tim ološem možeš si samo **natovariti bijedu na vrat**. (BFR,2012:9)*

*Arkadaş çevrenle takılmaya devam edersen **başına bela alacaksın** sadece.*

DTK: Başına bela almak/ Başına bela açmak/ Başına iş açmak/ Başına iş çıkarmak

BD: Nikad dvije jake za vratom

DÇ: İki yakası asla ensesine olmamak.

Anlamı: Geçim sıkıntısı çekmek, borçtan başını kaldıramamak.

*Siromah čovjek nikad **ne može imati dvije jake za vratom**, uvijek se nađe nešto preče. (BFR,2012:37)*

*Fakir adamın iki **yakası bir araya gelmez**, işi rast gitmez.*

DTK: İki yakası bir araya gelmemek / İki yakasını bir araya getirememek/ Eli darda olmak/ Beli bükülmek

BD: Objesiti se nekome o vrat

DÇ: Kendini birinin boynuna asmak.

Anlamı: Sıkıntı vermek, tedirgin etmek, musallat olmak.

*Htio ju je nekako podsjetiti, da mu je rekla da postoje jednostavninačini na koje je može vratitiu Osijek, ali da **će mu se** u tom slučaju **objesiti o vrat** i od života mu napraviti pakao. (BFR,2012:141)*

*Onu Osijek'e geri getirmenin basit yolları olduğunu söylediğini bir şekilde hatırlatmak istedi ona, ancak bu durumda **başına bela olup** hayatını cehenneme çevirmesi işten bile değildi.*

DTK: Başına bela olmak (kesilmek) / Dalına binmek/ Başına gaile açmak/ Başına belayı sardırmak/ Ensesine binmek

BD: Sjediti / dahtati kome za vratom

DÇ: Boynunda oturmak.

Anlamı: 1.Bir kimse kâbus görmek, büyük sıkıntı (korku) duymak. (ŞB,2018:212); birini sürekli kontrol etmek. (HFR,2003)

Treba prihvatiti činjenicu da ne možeš sudjelovati u svemu i onda treba odlučiti hoćeš li toj osobi " ***sjediti za vratom*** *" ili ju pustiti da diše i sama ti dođe kad treba pomoć. (BFR,2012:141)*

*Her şeye müdahil olamayacağın gerçeğini kabul etmeli sonra da o kişinin "****boynuna binmek****" ya da yardıma ihtiyacı olduğunda yaşamasına ve sana gelmesine izin vermek arasında bir seçim yapmalısın.*

DTK: 1. Kâbus görmek/ Aklı çıkmak/ Yüreği çarpmak

2. Boyna binmek (KT,2000:93) / Ensesine binmek/ Ensesinde boza pişirmek/ Ensesine yapışmak/ Dalına binmek/ Gözü üzerinde olmak

BD: **Skinuti bijedu s vrata**

DÇ: Boynundan belayı çıkarmak.

Anlamı: Endişe ve dertten kurtulmak. Yoksulluktan kurtulmak.

Jednu ***je bijedu skinula s vrata*** *i sebe. (HFR,2003:22)*

Başından bir belayı attı.

DTK: Başından atmak/ Omzundan atmak/ Paçayı kurtarmak (veya sıyırmak) / Biti kanlanmak/ Belini doğrultmak

BD: Skinuti s vrata (pleća) ***koga, što***

DÇ: *Birini, bir şeyi* boynundan (omzundan) atmak.

Anlamı: Sorumluluklarından kurtulmak, birini başından atmak, işleri kendisi için kolaylaştırmak.

Rado bi mu bio pomogao svojim novcem, da ***ga*** *time zadužim i istovremeno* ***skinem s vrata,*** *ali sam imao upravo toliko koliko je njemu trebalo, pa bih se u tom slučaju j našao u njegovoj situaciji. (HFR,2003:342)*

Ona parayla ilgili yardım edip ***omzumdaki ağır yükü hafifletmeyi*** *can-ı gönülden isterim ama bende de lazım olan kadarı vardı. Ona yardım etsem ben de aynı duruma düşerdim.*

DTK: Omuzundaki ağır yükü hafifletmek/ Omuzdan atmak (HŞ,2004:280) / Üstünden atmak/ Başından atmak/ Sırtından atmak/ Üzerinden ağır bir yük kalkmak/ Sırtından yük kalkmak

BD: Skočiti / zajašiti za vrat *komu*

DÇ: Boynuna atlamak/ binmek.

Anlamı: Birine saldırmak, köşeye sıkıştırmak, üstüne yürümek.

*Skidaj mi se **s vrata, šta si me zajašio**, ne daš mi disati. (BFR,2012:141)*

***Boğazıma sarılıyorsun**, nefes alamıyorum, çek ellerini üzerimden.*

DTK: Boğazına (gırtlağına) sarılmak/ Boğazını sıkmak/ Boğazına yapışmak/ Gırtlağına yapışmak/ Gırtlağına sarılmak/ Ensesine yapışmak/ On parmağı boğazında olmak/ Üstüne yürümek/ Üstüne yüklenmek (AP,2021:776)

(Boynuna atlamak (atılmak, sarılmak): Sevgisini sarılarak göstermek; Boy(n)una binmek musallat olmak (HŞ,2004:172)

BD: Slomiti vrat

DÇ: Boyun kırmak

Anlamı: Batmak, başaramamak, mahvolmak, yok olmak.

*Moj sinko, baš tamo i treba ovakije ljudi koji će prije **vrat slomiti**, neg što će sustati nazad okrenuti. (BFR,2012:141)*

*Oğlum, işte böyle, **boynunu bükerek** geri dönmeyecek insanlara ihtiyacımız var.*

DTK: Boyun (boynunu) bükmek/ Kolu kanadı kırılmak/ Eli böğründe kalmak/ Elinden bir iş (şey) gelmemek

(Boyun kırmak: Saygı duyulan bir kimse karşısında ses çıkarmamak.)

BD: Staviti /stavljati omču oko vrata *komu*

DÇ: Birinin boynuna kement koymak.

Anlamı: Birini mahvetmeye çalışmak, birini mahvetmek için uğraşmak.

*Trebalo bi konačno riješiti problem visoke cijene nafte koja ribarstvu **stavlja omču oko vrata**. (HFR,2003:207)*

*Balıkçıların **belini büken** yüksek petrol fiyatı sorunu nihayete erdirilmeli.*

DTK: Boynuna kement atmak/ Boynunu bükmek (HŞ,2004:171) / Belini bükmek/ Ayağını kaydırmak

(Boynuna kement atmak: hile ile ele getirmek (HŞ,2004:171)

BD: Uhvatiti/ hvatati se za vratove

DÇ: Boynundan tutmak, yapışmak.

Anlamı: Biriyle kapışmak, kavgaya tutuşmak, kavgaya başlamak. (ŞB,2018:246); birini kaçmaması için boynundan tutmak, gerçeklerle yüzleşmesini sağlamak. (HFR,2003)

***Kad se uhvate za vratove**, sklanjaj im se s puta. (BFR,2012:141)*

***Yakanıza yapışırlarsa** bırakın gitsin.*

DTK: Yakasına sarılmak/ Yakasına asılmak (yapışmak)/ Boğazına sarılmak/ Gırtlağına sarılmak/ Ensesine yapışmak

BD: Visjeti na vratu *komu*

DÇ: *Birinin* boynunda asılı olmak.

Anlamı: Bir kimseye yük olmak, birinin himayesi altında olmak.

*Neću da **mi** ostaneš **visjeti na vratu** da ne znam kud ću s tobom. (HFR,2003:343)*

***Omzuma binmeni** istemiyorum. Seninle nereye gider ne yaparım, bilmiyorum.*

DTK: (birinin) omzuna binmek/ Sırtından geçinmek

BD: Zasjesti (zajašiti) za vrat *komu*

DÇ: Boynuna oturmak (binmek).

Anlamı: Birine boyun eğdirmek, birine kendini kabul ettirmek, birini egemenliği altına almak.

*Sve mi se čini, štovani čitatelji, da, otkako nam **je za vrat zasjela** nova vlast, živimo u permanentnom stanju 'predizborne kampanje'. (HFR,2003:343)*

*Bana öyle geliyor ki sevgili okuyucular, evet, yeni hükümet **boyun eğdirdiğinden** beri mütemadiyen süren bir "seçim kampanyası" durumunda yaşıyoruz.*

DTK: Baş eğdirmek/ Boyun eğdirmek/ Boyna geçirmek (HŞ,2004:170) / Boyunduruk altına almak/ Diz çöktürmek/ Dize getirmek/ Avcunun içine almak

(Boyuna binmek (HŞ,2004:172): sıkıştırmak, musallat olmak)

BD: Zavrnuti (zakrenuti) vratom (šijom)

DÇ: Boynunu (ensesini) sıkmak (çevirmek).

Anlamı: 1. Birini boğarak öldürmek. **2.** Birini mahvetmek (yıkmak, bitirmek), biriyle hesaplaşmak.

*...pa je ovo, brate, mafija, koja gleda kako da **nam zavrne vratom**. (HFR,2003:343)*

*İşte bu, kardeşim, yani mafya **boğazımıza sarılmayı** bekliyor.*

*Je li pa da me dočeka u nekoj mračnoj ulici, **zavrne mi šijom**?*

*Karanlık bir sokakta beni kıstırıp **enseme yapışacak**, öyle mi?*

DTK: Boğazını sıkmak/ Boğazına sarılmak/ Boğazına yapışmak/ Gırtlağına sarılmak/ Ensesine yapışmak

3.3.1.24. Zub (Diş)

BD: Biti naoružan do zuba

DÇ: Dişine kadar silahlanmış /olmak

Anlamı: İyi silahlanmış, tamamen silahlı.

*Fran Krsto reče Matijasu da ne napušta blizinu njegove žene, a on s banom Petrom i nekolicinom **do zuba naoružanih vojnika** požuri naprijed. (BFR,2012:149)*

*Fran Krsto, Matthias'a karısının çevresinden ayrılmamasını söyledi ve o, Ban Peter ve **baştan aşağı silahlanmış** birkaç askerle birlikte aceleyle ilerledi.*

DTK: Tepeden tırnağa (silahlanmak) / Baştan aşağı (silahlanmak) / Tam teçhizat

BD: Gledati u zube *komu*

DÇ: *Birinin* dişlerine bakmak.

Anlamı: Bir şeye değer biçmek, biri ya da bir şey yüzünden kılı kırk yarmak.

*Poklonjenom konju se ne **gleda u zube**. Na daru treba zahvaliti, a ne zamjerati. (HFR,2003:358)*

*Hediye at için **dişine vurmaya** gerek yok. Gönül koyulmamalı, teşekkür edilmeli.*

DTK: Dişine vurmak/ Gözden geçirmek/ Icığını cıcığını çıkarmak/ Kılı kırk yarmak/ Elden geçirmek

BD: Imati na zubu *koga*

DÇ: *Birine dişi* olmak.

Anlamı: Birine öfkeli olmak, birinin peşini bırakmamak, üzerine yürümek, çullanmak.

*Policija ga već duže vremena **ima na zubu**. (HFR,2003:358)*

*Polis ona uzun zamandır **diş biliyor**.*

DTK: Diş bilemek/ Üstüne yürümek/ Başına dikilmek/ Ensesinde olmak/ Ardından gitmek/ Adım adım izlemek/ Gözü üstünde olmak

BD: Kao da mu vadiš zdrav zub/ kao da mi zdrave zube čupa

DÇ: Sağlam dişimi çekiyorsun gibi.

Anlamı: Söyledikleri bana antipatik geldi, hiç hoşuma gitmedi; büyük sıkıntı, dert ve üzüntü durumunu getirmiş gibi oldu.

*Kad mu tražiš pare, **ko da mu vadiš zdrav zub**. (BFR,2012:150)*

Ondan para istemek **sinirine dokunmak** demek.

DTK: Canını sıkmak/ Canı sıkılmak/ Canına tak demek/ (bir durum birinin) sinirine dokunmak

BD: Klimav ko babin zub

DÇ: Ninenin dişi gibi gevşek.

Anlamı: Bir iş sürüncemede kalmak.

*Taj ti je dogovor **klimav kao babin zub.** (BFR,2012:150)*

*Bu anlaşmanın **sakalı biter**.*

DTK: Sakalı bitmek

BD: Kroz (kroza) zube (reći, govoriti, promrsiti)

DÇ: Dişlerinin içinden (söylemek, konuşmak).

Anlamı: Belli belirsiz, kısık sesle (söylemek, konuşmak).

*Nije mi prvi put da s knedlom u grlu padam u recitacije. Više sam vjerovao pjesnicima iz čitanke nego onome što je stari **cijedio kroza zube**. (HFR,2003:358)*

*Bu, boğazımda bir yumruyla ilk ezber yapışım değil. Yaşlı adamın **ağzının içinde konuşmasından** çok, okuduğum kitaptaki şairlere inandım.*

DTK: Ağzının içinde konuşmak / İçine konuşmak/ Dudak ucuyla söylemek/ Burnundan söyler gibi/ İçinden konuşmak/ Karnından konuşmak

BD: Nije ni za / na/ pod zub

DÇ: Dişinin altı için bile değil.

Anlamı: Çok az, sadece tatmaya yetecek kadar.

*Naš ručak nije puno odstupao od takvoga, nazovi otmjenoga menija, što znači sa smo svi gladni; za uvod zelena salata, a nakon toga neki filet ribe s umakom, tek toliko **za pod zub**, a bez ikakvog ukusa.*

*Öğle yemeğimiz bundan çok farklı değildi, sözde seçkin bir menü, yani bu da hepimizin acıktığı anlamına gelir. Başlangıç için yeşil salata, ardından - **dişinin kovuğuna bile yetmeyen**, tatsız tuzsuz – biraz, soslu balık filetosu.*

DTK: Dişinin kovuğuna bile yetmemek (gitmemek) Dişinin kovuğuna (oyuğuna) yetmez/ Diş kovuğu doldurmaz/ Dişine değmemek/ Bir avuç/ Ağza tat boğaza (mideye) feryat

BD: Objesiti zube o (na) klin

DÇ: Dişlerini çiviye asmak.

Anlamı: Çok aç olmak, yiyecek hiçbir şeyi olmamak, yoksul olmak.

Otkud da vraća kredit, jedino da on i njegovi ***objese zube o klin****. (HFR,2003:358)*

Açlıktan göbeğine taş bağlamışken *krediyi nasıl geri ödeyebilir ki?*

DTK: Açlıktan göbeğine taş bağlamak/ Açlıktan gözü (gözleri) dönmek (kararmak) / Açlıktan nefesi kokmak/ Karnı karnına geçmek/ Karnı zil çalmak/ Altta yok üstte yok

BD: Pokazati / pokazivati zube *komu*

DÇ: Birine dişlerini göstermek.

Anlamı: Birine direnmek, meydan okurcasına karşı çıkmak.

Sve je jednostavno kao pekmez. Nema više nikakva razloga da izigrava papagaja, konačno će pokazati zube. I ministru, tom starom jarcu, ***pokazat će zube****. Pljunuti mu u lice. (HFR,2003:358)*

Her şey ortada. Artık susması için bir sebep yok, sonunda dişlerini gösterecek. Ve bakan, o yaşlı keçi, ***dişlerini gösterecek****. Onu rezil edecek.*

DTK: Diş (dişlerini) göstermek/ Diş gıcırdatmak/ Kafa tutmak/ Geri adım atmamak

BD: Razbiti kome zube

DÇ: Birinin dişini kırmak.

Anlamı: Birini kötülük edemeyecek duruma getirmek.

Šta u tom slučaju treba napraviti, kome se žaliti, i ***kome razbiti zube****? (BFR,2012:149)*

Bu durumda ne yapılmalı, kime yakınmalı, ***kimin dişini sökmeli****?*

DTK: (birinin) dişini sökmek/ Diş geçirmek (KT,2000:133) / Başını ezmek/ Belini kırmak / (birinin) çanına ot tıkamak

BD: Sasuti kome zube u grlo

DÇ: Dişlerini boğazına dökmek.

Anlamı: Birini iyice dövmek.

Ako mi još jednom opsuješ, ***sasuću ti zube u grlo****. (BFR,2012:150)*

Bana bir kez daha küfredersen ***dişlerini ağzına dökerim.***

DTK: Dişlerini ağzına dökmek/ Çenesini dağıtmak/ Ağzını burnunu dağıtmak (kırmak, parçalamak) / Ağzını burnunu Çarşamba pazarına (çanağına) çevirmek

BD: Slomiti (polomiti) zube *na čemu*

DÇ: *Bir şeyde* dişlerini kırmak.

Anlamı: Başarısız olmak, istediği bir şeyi elde edememek.

Polomićeš ti zube *na tom slučaju. Tvrd je on orah, neće se dati. (BFR,2012:149)*

Bu durumda ona ***diş geçiremeyeceksin****. O, kaçın kurası, pes etmeyecektir.*

DTK: Diş geçirememek/ Eli böğründe kalmak/ Eli boş çıkmak/ Eli boş dönmek (çevrilmek, geri gelmek) / Avucunu yalamak/ Burnunu çekmek/ Hevesi kursağında kalmak/ Sıfıra sıfır, elde var sıfır/ Ters yüz geri dönmek

BD: Stisnuti / stiskati zube

DÇ: Dişlerini sıkmak.

Anlamı: Acıya katlanmak, (sıkıntı, adaletsizlik) sabırla katlanmak.

Obojica su plavi, bjeloputi (mora da su neki Nizozemci ili Norvežani), samo što im se leđa jarko crvene, kao da ih s te strane peku naše gradele. ***Stisnuli su zube****, šute, trpe opekline… (HFR,203:359)*

İkisi de mavi, beyaz (Hollandalı veya Norveçli olmalılar), sadece sırtları parlak kırmızıydı. Sanki ızgaralarımız onları o taraftan kızartıyordu. ***Dişlerini sıkıp****, sessiz kaldılar, yanıklarına katlandılar.*

DTK: Dişini sıkmak / Dişini tırnağına takmak / Göğüs (veya göğsünü) germek/ Dişiyle tırnağıyla/ Ekmeğini kana doğramak/ Göğüs germek/ Acısını bağrına (içine) basmak (gömmek)/ Bağrına taş basmak

BD: Uzeti / uzimati na zub *koga*

DÇ: *Birini* dişine almak.

Anlamı: Birinin üstüne yürümek, birinden nefret etmek, birine kızgın (öfkeli) olmak, birine eziyet etmeye (itip kakmak) başlamak, birine kötü niyetle davranmak.

*Peter Isselbauer ih **je** u svom Tv showu **uzeo na zub** zbog prodaje nekih sumnjivih lijekova afričkim državama…(HFR,2003:359)*

*Peter Isselbauer, Afrika ülkelerine bazı şüpheli uyuşturucular satanlara kendi TV programında **diş biliyor**.*

DTK: Diş bilemek/ Diş gıcırdatmak/ Diş göstermek

BD: Zubima i noktima

DÇ: Dişiyle ve tırnağıyla.

Anlamı: Güçlü, şiddetli; aceleyle, kıyasıya, kıran kırana.

*Drugi će grabiti **zubima i noktima**, a mi ćemo se praviti fini, oni će bušiti naftu, a mi ćemo štititi okolinu! (BFR,2012:150)*

*Diğerleri **dişli tırnaklı** yağmalayıverirken biz de etkilenmiş gibi yapacağız sonra onlar petrol çıkaracaklar biz de o sırada etrafı kolaçan edeceğiz!*

DTK: Dişli tırnaklı/ Dişiyle tırnağıyla/ Canla başla/ Bir ayak önce

BD: Zub vremena

DÇ: Zamanın dişi. (Köhnelik, çağ dışılık)

Anlamı: Zamanın akışının yıkıcı gücü, yaşlanmanın neticesi.

*Posljednjih godina, radimo na rekonstrukciji dvorane jer pomalo je **zub vremena** ostavio trag na aluminijskoj fasadi.*

*Son yıllarda salonun yeniden inşası üzerinde çalışıyoruz çünkü alüminyum cepheye **zaman hiç acımamış.***

DTK: Zamanı geçmek/ Zaman (yıllar) hiç acımamak/ Nuh Nebi'den kalma/ Köprünün (köprülerin) altından çok su (sular) aktı (geçti)

3.3.2. Vücudun Orta Bölümü (Omuzlardan Kalçaya Kadar Olan Kısım)

3.3.2.1. Bubreg (Böbrek)

BD: Prodati / prodavati muda pod bubrege

DÇ: Böbreklerinin altındaki yumurtaları (er bezini) satmak.

Anlamı: Birini kandırmak, yanlış yönlendirmek, birine yalan söylemek, oyun oynamak.

Napusti klupu jer klub dovede u finasijsku propast. Dobro ti čovjek napisa nemoj ***prodavati muda pod bubrege****. Nismo blesavi kao ... (HFR,2003:179)*

Kulübü mali açıdan çökerttiği için yedek kulübesinden ayrıldı. Aferin sana, kamış atma. (...) gibi aptal değiliz.

DTK: Kamış atmak (koymak)/ Taşak geçmek/ Avurt satmak/ İşkembeden atmak/ Götten atmak/ Madik atmak (etmek, oynamak) / Boşboğazlık etmek/ Ağız satmak/ Ağız yapmak/ Ağız tamburası çalmak/ Ağzından girip burnundan çıkmak/ Kafakola almak/ Göz boyamak/ Ayak yapmak

BD: Živjeti kao bubreg u loju

DÇ: İçyağındaki böbrek gibi yaşamak.

Anlamı: Refah (bolluk) içinde yaşamak, zengince yaşamak ve zenginliğin tadını çıkarmak.

Jedan takav mućkaroš zaradi mjesečno kao pedeset radnika u tvornici. ***Živi kao bubreg u loju****, a ostali glođu kruh. (HFR,2003:35)*

Böyle bir adamın kazancı ayda elli fabrika işçisine denktir. Diğerleri ekmeğini taştan çıkarırken onun ***bir eli yağda bir eli baldaydı*** *tabi.*

DTK: Bir eli yağda bir eli balda/ Karnı tok sırtı pek olmak/ Ensesi kalın (olmak)

3.3.2.2.Dlan (Avuç)

BD: Čuvati (držati) koga, što kao kap vode na dlanu (kao abuzemzem, kao oči u glavi, kao zjenicu oka)

DÇ: Birini avucunda su damlası gibi korumak (tutmak)/ (zemzem suyu, başındaki göz, gözünün bebeği gibi)

Anlamı: Şefkatle sevmek, birine özenli davranmak, birini dikkatle ve onu en büyük hazinesiymiş gibi korumak.

*Voljeli su to boležljivo dijete i **čuvali ga kao kap vode na dlanu**. (HFR,2003:336)*

*Hasta çocuğu sevip **el üstünde tuttular**.*

DTK: El üstünde tutmak/ Gözü gibi bakmak / Gözü gibi sakınmak (saklamak veya esirgemek) /Gözünün bebeği gibi bakmak/ Sağ gözünü sol gözünden sakınmak/ Üstüne düşmek/ Üstüne titremek/ Kol kanat olmak (germek)/ Koruyup kollamak / Bağrına basmak

BD: Dok udariš dlanom o dlan

DÇ: Avucu avucuna vuruncaya kadar.

Anlamı: Hızlıca, çarçabuk

*Dok si mlad, čini ti se da nikad nečeš ostarjeti. Vjeruj mi, **dok udariš dlanom o dlan** oko mogu će ti se motati unučići. (BFR,2012:23)*

*Gençken hiç yaşlanmayacakmışsın gibi geliyor. İnan bana sen **gözünü açıp kapayıncaya kadar** etrafında torunların olacak.*

DTK: Göz açıp kapayıncaya kadar/ Kaşla göz arasında/ Tez elden/ Bir ayak önce/ El değer etek değmez

BD: Kao na dlanu

DÇ: Avucunda gibi.

Anlamı: Açıkça, gözle görünür, panoramik biçimde, manzara.

*Popeli su se na proplanak odakle se **kao na dlanu** vidi sav grad, svaki krov i dimnjak... (HFR,2003:56)*

Bütün şehrin, her çatının ve bacanın ***ayaklarının altındaymış gibi*** *göründüğü açıklığa tırmandılar...*

DTK: Eli altında olmak/ Elle tutulur gözle görülür (dille anlatılır) / Ayağının altında olmak (bir yer birinin) / Göz alabildiğine

3.3.2.3.Duša (Can, Ruh)

BD: Biti bez duše

DÇ: Ruhsuz olmak.

Anlamı: Acımasız, gaddar, kalpsiz olmak.

Djevojka je lijepa, ali ***bez duše****, nemilosdrna prema muškarcima kao da se sveti. (BFR.2012:25)*

Kız güzel ama ***ruhsuz****; sanki kutsalmış gibi erkeklere karşı acımasız.*

DTK: Ruhsuz/ Kalpsiz/ Katı yürekli/ Taş yürekli

BD: Biti duša od čovjeka (žene)

DÇ: Adamın (kadının) canı olmak.

Anlamı: İyi insan/ iyilik dolu kadın.

Baka je ***bila duša od žene****, dobra i požrtvovna... (HFR,2003:61)*

Büyükanne ***insan evladıydı****; iyi ve fedakâr…*

DTK: Can olmak/ Adamın hası/ İnsan evladı/ Adamın dibi

BD: Boli (zaboli) duša

DÇ: Canı ağrımak (acımak).

Anlamı: Üzülmek, üzüntü duymak.

Duša me zaboli *kad čujem za neku novu žrtvu droge. (HFR,2003:61)*

Yeni bir uyuşturucu kurbanı duyduğumda ***canım acıyor****.*

DTK: Canı acımak/ Canı yanmak/ Kalbi sıkışmak/ Kalbi sızlamak/ Yüreği sıkışmak/ Yüreği sızlamak/ Yüreği boğazına tıkanmak/ İçi kan ağlamak/ İçi ezilmek/ İçi paralanmak (parçalanmak)/ İçi sızlamak/ Bağrını ezmek

BD: Boriti se (dijeliti se, rastajati se) s dušom

DÇ: Canıyla savaşmak (canından ayrılmak, can vermek).

Anlamı: Ölmek üzere olmak, can çekişmek.

*Dugo **se s dušom borio**; kao da ga je još samo misao na osvetu držala na životu. (HFR,2003:61)*

*Uzun süre **can çekişti**; sanki sadece intikam düşüncesi onu hayatta tutuyormuş gibi.*

DTK: Canı ile uğraşmak/ Candan el çekmek/ Can çekişmek/ Can alıp can vermek /Canı hulkuna gelmek/ Canı boğaza (boğazına) gelmek/ Ölümle pençeleşmek/ Ölüm kalım savaşı vermek

BD: Dahnuti dušom

DÇ: Canıyla soluklanmak.

Anlamı: Kaygıdan kurtulmak; rahatlamak, ferahlamak.

*Kada će se sve ovo više završiti pa da konačno **dahnem dušom?** (BFR,2012:24)*

*Bütün bunlar sona erdiğinde **yüreğim hafifleyecek mi**?*

DTK: Yüreği ferahlamak (hafiflemek)/ Yüreğine su serpilmek/ Yüreği serinlemek/ Yüreğini serinletmek/ İçi açılmak/ İçi rahat etmek/ İçi (yüreği) yağ bağlamak

BD: Dobra duša

DÇ: İyi ruhlu.

Anlamı: İyi kalpli.

*On je **dobra duša**, shvatit će te ako mu sve ispričaš. (HFR,2003:61)*

***İyi kalpli** biridir, ona her şeyi baştan sona anlattığında seni anlayacaktır.*

DTK: Candan/ İyi kalpli/ İçten

BD: Duša je na jeziku *komu*

DÇ: Birinin canı dilinde.

Anlamı: Ölüm döşeğinde olmak, ölmek.

*Starac je bio jedva živ, **duša mu je bila na jeziku**. (HFR,2003:61)*

*Yaşlı adam zar zor yaşıyor, **can çekişiyordu**.*

DTK: Can çekişmek/ Canı ile uğraşmak/ Kuyruğu titretmek/ Can vermek/ Canı çıkmak/ Ayağını sürümek/ Burnuna karıncalar dolmak

BD: Dušom i tijelom

DÇ: Ruhla ve bedenle

Anlamı: 1.Bütünüyle. 2. Tamamen sadakatle.

*Bio je **dušom i tijelom** na strani pobijeđenih. (BFR)*

*O, **ruhen ve bedenen** mağlup taraftaydı.*

*Dinamovac **dušom i tijelim**, putovao je s igračima na sva gostovanja. (HFR,2003:61)*

*Bir Dinamo oyuncusu, **canla başla**, diğer oyuncularla birlikte tüm deplasman maçlarına gitti.*

DTK: Canla başla/ Ruhen ve bedenen/ Varı yoğu (ile)

BD: Dušu dao (dala) *za što*

DÇ: *Bir şey için* can verir (verdi).

Anlamı: Canını vermek, bir şeye düşkün olmak, bir şeyi çok sevmek.

*...Sanjica guli naranču iz Maroka (Eva tvrdi da je to **dušu dalo za obranu** od bacila). (HFR,2003:)*

*...Sanjica, Fas'tan gelen bir portakalı soyuyor. (Eva, portakalın mikroplara karşı kendisine **can vereceğini**, canlandıracağını öne sürüyor.)*

DTK: Can vermek/ Canını vermek/ Canına değmek/ Cana (canına) can katmak/ İçine sinmek

BD: Imati dušu

DÇ: Ruha sahip olmak.

Anlamı: Bir amaç ve hedef için uygun, elverişli olmak; istenen özellikleri taşımak, vicdanı olmak.

***Ko ima dušu**, ne može gledati da drugi pati. To je taj naš bosanski merhamet. (BFR,2012:25)*

***Ruhunda** acıma duygusu **olan biri**, başkalarının acı çekmesini izleyemez. Bu, biz Bosnalıların merhametidir.*

DTK: Ruhunda olmak/ İçinde olmak/ Mayasında olmak/ Dört başı mamur

BD: Imati na duši (savjesti)

DÇ: Canına (vicdanına) olmak.

Anlamı: Birinin ölümü ya da kazasının sorumlusu olmak.

*Znate li vi da se zbog nije (...) ubio jedan mlađić, sin vrlo uglednih roditelja. Onog maturanta Wagnera **imala je** ona **na duši**. (HFR)*

*Çok saygın bir ailenin biricik oğlunun (...) intihar etmediğini biliyor muydunuz? **Vebali** o lise mezunu Wagner'in **boynuna**.*

DTK: Başını yemek/ Günahı vebali boynuna (olmak)/ Kanına girmek/ Parmağı olmak/ Eli olmak

BD: Ispustiti dušu

DÇ: Canı çıkmak.

Anlamı: 1.Ölmek, mefta olmak. 2. Yorulmak, nefes nefese kalmak, pestili çıkmak.

*Već nakon sata vožnje bilo mi je zlo i izgledao sam kao da ću svakog trena **ispustiti dušu**. (BFR,2012:24)*

*Bir saatlik sürüşten sonra midem bulandı ve her an **canım çıkacakmış**, ölecekmişim gibi görünüyordu.*

***Dušu sam ispustila** penjući se do devetog kata. Kad će više popraviti taj lift? (HFR,2003:62)*

*Şu asansörü ne zaman tamir edecekler? Dokuzuncu kata çıkana kadar **canım çıktı**.*

DTK: Canı çıkmak/ Ruhunu teslim etmek/ Canı vücudundan çekilmek/ Can vermek/ Can borcunu ödemek/ Canı cesedinden üzülmek/ Cansız düşmek/ Kuyruğu titretmek/ Burnuna karıncalar dolmak

BD: Iz dna duše

DÇ: Yüreğinin derininden.

Anlamı: Derinden etkilemek.

Iz dna duše *me potreslo to što je rekao. (BFR,2012:24)*

Söylediği şey ***yüreğime işledi****.*

DTK: Yüreğine işlemek/ Yüreğine (bir şey) çökmek/ Yüreğine dokunmak/ İçine işlemek/ İliklerinde duymak/ Bağrını delmek/ İçi pır pır etmek

BD: Kao bez duše (trčati, bježati, juriti)

DÇ: Cansız gibi (koşmak, kaçmak).

Anlamı: Tüm gücüyle ve büyük bir hızla koşmak, nefes nefese (koşmak, kaçmak).

Držeći u ruci Ruprechtovu knjižicu, trčao je ***kao bez duše*** *za vozilom, pokušavajući na osvijetljenim prozorima nazreti Ruprechtovu priliku. (HFR)*

Ruprecht'in kitapçığını elinde tutarak, ***canını dişine takmış*** *bir halde aracın peşinden koştu. Aydınlık pencerelerde Ruprecht'in vaziyetini bir an için yakalamaya çalışıyordu.*

DTK: Canını dişine almak (takmak)/ Ardından atlı kovalamak/ Arkasına (bile) bakmadan gitmek (veya kaçmak) / Tabana kuvvet kaçmak/ Tabanları yağlamak / Tabanları kaldırmak/ Tabanları kıçına değmek/ Topuklamak/ Topukları kıçına değmek /Topukları kıçına vura vura kaçmak/ Ardından sapan taşı yetişmez

BD: Mirne duše

DÇ: Gönül rahatlığı.

Anlamı: Sakince, kolayca, tereddütsüz.

Dakle, možemo ***mirne duše*** *reći da je taj nakit krvav? (HFR,2003:62)*

*Öyleyse **gönül rahatlığıyla** bu takıların muhteşemliğinden bahsedebilir miyiz?*

DTK: Gönül rahatlığı/ Gönül ferahlığıyla/ Gönül rızası ile/ İç rahatlığı ile

BD: Mrtve duše

DÇ: Ölü canlar.

Anlamı: Var olmayan (hayali) kişiler (istatistiklerde).

*Bojimo se **mrtvih duša** na biračkim popisima. (HFR,2003:62)*

*Seçmen listesindeki korktuklarımızın **ismi var cismi yok**.*

DTK: Ruh gibi/ İsmi var cismi yok

BD: Mrziti koga iz dna duše

DÇ: Birinden yüreğinin derininden nefret etmek.

Anlamı: Birine veya bir şeye karşı nefret duygusuyla dolu olmak.

*I dalje nemam snage, želim ga **mrziti iz da duše**, ali ne mogu. (BFR,2012:24)*

*Hiç gücüm yok, ondan **tüm kalbimle nefret etmek** istiyorum ama edemiyorum.*

DTK: Tüm kalbiyle (nefret etmek) / (birinden) midesi bulanmak/ Sıdkı sıyrılmak/ Bir kaşık suda boğmak/ Diş bilemek

BD: Na duši je (leži) *što komu*

DÇ: *Bir şey* ruhunda var (yatıyor).

Anlamı: Bir şeyin birini rahatsız etmesi (yük olması), bir şeyi sürekli düşünmek.

*Treba im pred očima pokazati mogućnost da djevojka (...) kaže ono što joj **je na duši**. (HFR,2003:62)*

*Bir kadının **ruhunu karartmak** ne demek onlara göstermek lazım.*

*Ozbiljnije su mu brige **ležale na duši**. (HFR,2003:62)*

*Endişeleri yüzünden **içi içini yiyordu**.*

DTK: Ruhu karartmak/ Canı sıkılmak/ Canına yetmek/ Canına tak demek/ Yüreğine (bir şey) çökmek/ Yüreğine dert olmak/ İçine dert olmak/ İçini

kemirmek/ İçini bir kurt yemek/ İçi içini yemek/ Kafasını kurcalamak/ Aklını (bir şeyle) bozmak/ Aklına (aklını) takmak/ Aklı takılmak (birinin, bir şeye)

BD: Nekome je lako pri duši

DÇ: Birinin ruhu için kolaydır.

Anlamı: Kolay, rahat hissetmek.

*I nije joj bome bilo **lako pri duši** da zovne babu sebi. (BFR,2012:24)*

*Büyükannesinin arama işi onun **içi rahat ederek** olmadı.*

DTK: İçi rahat etmek/ İçi açılmak/ Yüreği ferahlamak (hafiflemek)/ Gönlü rahat olmak

BD: Nešto ide na čiju dušu

DÇ: Bir şey birinin ruhuna gidiyor.

Anlamı: Bir şey için sorumlu (suçlu) olmak, sorumluluk taşımak.

***Na čiju dušu** ide krv tih jadnih ljudi? (BFR,2012:24)*

*O zavallıların **kanına giren** kimdi ha?*

DTK: Kanına girmek/ Canını almak/ Başını yemek/ Günahı vebali boynuna (olmak)/ Parmağı olmak/ Eli olmak

BD: Ni žive duše <nema (nije bilo)>

DÇ: Canlı bir ruh bile yok (yoktu).

Anlamı: Hiçbir yerde kimsecikler yok.

*Bilo je kasno i na ulici nije bilo **ni žive duše**. (HFR,2003:62)*

*Geç olmuştu ve **el ayak çekilmişti**, sokakta kimse yoktu.*

DTK: El ayak çekilmek/ İnsan ayağı değmemi (basmamış)/ İnsan eli dememiş/ El değmemiş/ İn cin top oynamak

BD: Nositi nekoga na duši

DÇ: Birini ruhunda taşımak.

Anlamı: Manevi sorumluluk yüklenmek.

*Nemoj **nositi nekoga na duši** jer može to da ti se vrati. (BFR,2012:24)*

*Kimsenin **vebali altında kalma**, zira aynı şey senin başına da gelir.*

DTK: Vebali altında kalmak

BD: Olakšati dušu

DÇ: Ruhunu ferahlatmak.

Anlamı: Rahatlamasını sağlamak, rahatlatmak, ferahlatmak, serinlik vermek.

*Želio je **olakšati dušu**, jer je mislio da će ubrzo otići na Onaj svijet - objasnio je policijski detektiv Tony Grasso, koji je intervjuirao Brewera u bolničkom krevetu. (BFR,2012:24)*

*Brewer'ı hastane yatağında sorgulayan polis dedektifi Tonz Grasso, **yüreğine su serpmek** istedi çünkü yakında ahireti boylayacağını düşünüyordu.*

DTK: Yüreğine su serpmek/ Yüreğini serinletmek/ Sadra şifa vermek/ İçine (gönlüne) su serpilmek

BD: Okaljati dušu

DÇ: Ruhunu kirletmek.

Anlamı: Onuruna leke sürmek.

***Duša se ne može okaljati** ničim izvanjskim, već samo s onim što dolazi od srca. (BFR,2012:24)*

*Ruh dıştan bir müdahaleyle kirlenmez, ona yalnızca kalpten gelen **leke sürer**.*

DTK: İki paralık etmek/ Leke sürmek/ Yüzünü kara çıkarmak (birinin)/ Ayaklar altına almak/ Yüzünü yere getirmek/ Yüzünü kızartmak/ Başını yere eğmek (birinin)/ Ele güne rezil etmek

BD: Ogriješiti / griješiti dušu

DÇ: Ruhu günaha girmek.

Anlamı: Birine haksızlık etmek, zarar vermek, yalan söylemek.

*Ne **griješim u dušu** što ga toliko iskušavam? - pomisli. (BFR,2012:24)*

*Ağzını arayarak **günahına girmiyorumdur**, değil mi? - diye düşündü.*

DTK: Günahına girmek (günahını almak) / Vebali (kendi) boynuna (olmak)/ Canını acıtmak/ Canını yakmak/ Canına okumak/ Ciğerini sökmek/ Ciğerini yakmak

BD: Poznavati (znati) u dušu *koga, što*

DÇ: Birinin, bir şeyin ruhunu /canını tanımak (bilmek).

Anlamı: Birini, bir şeyi iyi tanımak, hakkındaki her şeyi bilmek.

***Poznaje ga u dušu** pa može jamčiti da nije na vlastitu inicijativu pravio lažni novac. (HFR,2003:63)*

*Onun **ciğerinin içini biliyor**. Kendi başına sahte para işine bulaşmayacağına kefil olabilir.*

DTK: Avucunun içi gibi bilmek/ Ciğerinin içini bilmek/ Ciğerini okumak/ Kalbini okumak/ Ruhunu okumak

BD: Prodana duša

DÇ: Satılmış ruh.

Anlamı: Dürüstlükten yoksun olan, hain kimse.

*Neki je akademik, bivši komunist, a sadašnji nacionalist, sitni karijerist i **prodana duša** objavio Pobijest hrvatske književnosti u kojoj je prešutio bolje suvremene pisce ... (BFR)*

*Bazı akademisyen, eski komünist ve şimdiki milliyetçi, küçük kariyer sahibi ve **ruhunu satanlar**, kalifiye çağdaş yazarları görmezden geldikleri, Hırvat Edebiyatı Tarihi'ni yayınladı.*

DTK: Ciğeri beş para etmez/ Ruhunu satmak/ Yan basmak

BD: Prodati dušu < vragu (đavlu, đavolu)

DÇ: Ruhunu şeytana satmak.

Anlamı: Ahlaktan mahrum olmak ve yanlış yola sapmak.

*Nakon dugih skitnji (...) prijavio se konačno u Legiju stranaca i potpisao ugovor kojim je **prodao dušu** na pet godina. (HFR,2003:63)*

*Uzun gezintilerden sonra (...) nihayet yabancı lejyona başvurdu ve beş yıllığına **ruhunu şeytana sattığı** bir sözleşmeye imza attı.*

DTK: Ruhunu şeytana satmak/ Şeytana uymak/ Ciğeri beş para etmemek/ Yoldan çıkmak/ Yolunu sapıtmak

BD: Rasteretiti dušu

DÇ: Ruhunu hafifletmek.

Anlamı: Derdini dökmek, içini dökmek, derdini anlatmak.

*Čovjek ne može dugo nositi griješnu misao... mora **rasteretiti dušu** makar na hartiji... (BFR,2012:25)*

*Günahkâr bir düşünceyi insan uzun süre taşıyamaz... Kâğıt üzerinde de olsa **içini dökmeli**...*

DTK: İçini açmak/ İçini dökmek/ İçini boşaltmak/ Kalbini açmak/ Yüreğini açmak

BD: Sitna duša

DÇ: Küçük ruh.

Anlamı: Dar görüşlü kimse.

*Izbjegao je da tom napadno niskom čovjeku pokaže koliko je viši od njega, jer takve **sitne duše** (...) doživljavaju visinu drugog čovjeka kao osobnu uvredu. (HFR,2003:63)*

*Çarpıcı derecede kısa olan adama kendisinden ne kadar uzun olduğunu göstermekten imtina etti, çünkü böyle **dar kafalılar** (...) başka bir adamın boyunu posunu kişisel bir hakaret olarak algılar.*

DTK: Dar kafalı/ Et kafalı/ Dar görüşlü/ Kısa görüşlü

BD: Srodna duša

DÇ: Ruh eşi

Anlamı: Yakın kimse, aynı dünya görüşüne ve benzer özelliklere sahip kişi.

...čovjek se umorio od života, dakle, vjerojatno ću u njemu naći ***srodnu dušu****. (HFR,2003:63)*

...adam hayattan bezmiş. Bu yüzden muhtemelen ***ruh eşimi*** *onda bulacağım.*

DTK: Ruh eşi/ Can yoldaşı/ Candaş/ Can dostu/ Gönüldaş/ Kafa dengi/ Kafadar/ Canciğer/ Canciğer kuzu sarması/ İçli dışlı/ İçtikleri su ayrı gitmemek/ Aralarından su sızmamak/ Araları yağ bal olmak

BD: Staviti /stavljati na dušu (srce) ***komu što***

DÇ: *Bir şeyi birinin* canına (gönlüne) koymak.

Anlamı: Birinden bir şeyi içtenlikle istemek, vicdanına bırakmak; bir şey yapmasını istemek (zorunlu kılmak).

Otac joj je ***stavio na dušu*** *da njeguje bolesnu sestru i ona je to prihvatila kao svetu dužnost. (HFR,2003:63)*

Hasta kız kardeşine bakması ***sütüne havale etmişti*** *babası, o da bunu kutsal bir görev olarak kabul etti.*

Prije odlaska ***stavila mi je*** *dvije stvari* ***na srce****: da hranim kanarica i zalijevam biljke. (HFR,2003:63)*

Ayrılmadan önce şu iki şeyi üstüne yıkmıştı: kanaryayı beslemek ve bitkileri sulamak.

DTK: Sütüne havale etmek/ Gönlünü etmek (yapmak) / Başına sarmak/ Üstüne yıkmak/ Aklına koymak (birinin)

BD: Svom dušom (srcem)

DÇ: Tüm ruhuyla (kalbiyle).

Anlamı: Dürüstçe, memnuniyetle, özveriyle, seve seve.

Nazrević Jubo odmah je još onih prvih dana, prionuo štono se kaže, " ***svom dušom*** *" uz pokret "Budi Svečovjek!" (BFR,2012:63)*

Jubo Nazrević, daha o ilk günlerde bile "Adam olun!" hareketini ***tüm kalbiyle*** *savundu.*

DTK: Tüm kalbiyle/ Canıgönülden/ İçtenlikle/ Candan/ Canla başla

BD: Teško je pri duši *komu*

DÇ: *Birinin* gönlünde sıkıntıdır.

Anlamı: Üzülmek, kederlenmek, kötü bir ruh halinde olmak.

*A svakom **je** čovjeku **pri duši teško** kad vidi u tuđim očima koliko su ga udaljili od dobrote. (HFR,2003:63)*

*Ki başka insanların gözünde iyilikten ne kadar uzaklaştığını görmek her insanın **canını acıtır**.*

DTK: Canını acıtmak/ Canı yanmak/ Gönlü kırılmak/ Yüreğini eritmek (sızlatmak)/ Yüreğini dağlamak/ Kalbe işlemek/ İçi burkulmak (sızlamak)/ İçi götürmemek

BD: Za svoju dušu

DÇ: Kendi canına göre.

Anlamı: Kendi memnuniyeti için, kendi çıkarına göre.

*U jednom uglu, na malom uzdignuću pod velikom palmom je glasovir, za kojim sjedi klavirist i tiho svira **za svoju dušu**. (HFR,2003:64)*

*Bir köşede, küçük bir tümseğin üstü, büyük bir palmiye ağacının altında bir piyanistin oturup sessizce **gönlüne göre** çaldığı bir piyano var.*

DTK: Canı isterse/ Gönlünce/ Gönlüne göre

BD: Zaviriti u čiju dušu

DÇ: Birinin ruhuna bakmak.

Anlamı: Bir kimsenin düşünce ve isteklerini öğrenmek.

*Da bi mogao upoznati čovjeka, trebaš **mu zaviritiu dušu**. (BFR,2012:24)*

Bir insanı tanımak için **ruhunu okumak** gerekir.

DTK: Ruhunu okumak (birinin)/ Ciğerini okumak/ Gözlerinden okumak/ Yüzünden okumak/ Nabzını yoklamak (birinin)

3.3.2.4. Džigerica (Ciğer)

BD: Piljiti kao mačka u džigericu

DÇ: Kedi gibi ciğere dik dik bakmak.

Anlamı: İmrenerek, gıpta ederek, iştahla bakmak.

Ovaj momak je stvarno zaljubljen, ***pilji u tebe kao mačka u džigericu.*** *(BFR,2012:62)*

Bu adam sana gerçekten aşık, ***kedi ciğere bakar gibi bakıyor*** *sana.*

DTK: Kedi ciğere bakar gibi bakmak (süzmek veya seyretmek) / Gözüyle yemek/ Gözünü alamamak/ Ağzının suyu akmak

3.3.2.5.Grbača (Sırt, Arka)

BD: Biti (živjeti) na čijoj grbači

DÇ: Birinin sırtında olmak (yaşamak).

Anlamı: Birine yük olmak, onun sırtından geçinmek.

Naprotiv, na satovima povijesti, svi knezovi i kraljevi hrvatski bili su nedvojbeno domaći izdajnici i sluge stranih zavojevača što ***su živjeli na grbači*** *radnog naroda. (BFR,2012:32)*

Aksine, tarih derslerinde, tüm Hırvat prensleri ve kralları kuşkusuz memurların ***sırtından geçinen*** *yabancı fatihlerin hizmetkarları ve vatan hainiydi.*

DTK: Sırtından geçinmek (birinin)/ Sırtından (para) kazanmak/ (birinin) omzuna binmek/ Eline bakmak/ Ekmek elden su gölden (yaşamak)/ (birinin) başına ekşimek

BD: Imati (nositi) na grbači *koga*

DÇ: Biri sırtında olmak (taşımak).

Anlamı: Biri için kaygılanmak, birini geçindirmek

*-Asti Iruda, srdio se Frane, sad još vas dvojicu **imam na grbači**! Što sam ja Bogu skrivio? (HFR,2003:85)*

*"Asti Iruda," Frane kızgındı, "şimdi **sırtımdaki yük** iki tane **oldu**! "Allah'ım ne günah işledim?*

DTK: Sırtında taşımak/ Sırtında yükü olmak

3.3.2.6. Jetra (Karaciğer)

BD: Ići na jetra komu

DÇ: Karaciğerine gitmek.

Anlamı: Sinirlendirmek (kızdırmak), ayak bağı olmak.

*A ti navalio na posao ko Švabo**. Ideš** nam već svima **na jetra** s tom svojom švapskom pedanterijom. (HFR,2003:101)*

*Bir Alman gibi işe koştun. Svabyalı titizliliğin hepimizin **sinirine dokunuyor**.*

DTK: Sinirine dokunmak/ Sinirlerini bozmak/ Cin damarına bastırmak/ Kafasını kızdırmak/ Asabına dokunmak

3.3.2.7. Kičma (Omurga)

BD: Bez kičme

DÇ: Omurgasız

Anlamı: Karaktersiz, karakteri olmayan.

*Nazivali su ih kukavicama i ulizicama, gadovima **bez kičme**. (HFR,2003:111)*

*Onlara **omurgasız**, korkak ve yalaka dediler*.

DTK: Omurgasız

BD: Imati kičmu

DÇ: Omurgası olmak.

Anlamı: Sağlam bir karaktere sahip olmak.

*Tražili su da se odrekne svojih uvjerenja, ali on **je imao kičmu** i čvrsto je stajao pri svome. (BFR,2012:43)*

*Ondan inançlarından vazgeçmesini istediler, ancak o **omurgalı birisiydi** ve karşılarında dimdik durdu.*

DTK: Omurgalı (olmak) / Dimdik durmak/ Kafa tutmak/ Karşı durmak

BD: Saviti /savijati (poviti/povijati) kičmu *pred kim*

DÇ: *Birinin önünde* omurgasını bükmek.

Anlamı: Birine yalakalık yapmak, boyun eğmek, aşırı saygılı olmak, eğilmek.

*Philip je ponosan čovjek, ni pred kim **ne savija kičmu**. (HFR,2003:111)*

*Philip gururlu bir adam, kimseye **boyun eğmez.***

DTK: Boyun eğmek/ Diz çökmek/ Dize gelmek/ Önünde eğilmek / Eşiğine yüz sürmek

BD: Slomiti / polomiti kičmu

DÇ: Birinin omurgasını kırmak / parçalamak.

Anlamı: (Birini) yok etmek, mahvetmek; bitirmek.

*Ako te uhvatim, **kičmu ću ti polomiti.** (BFR,2012:43)*

*Seni bir yakalarsam **belini kıracağım.***

DTK: Belini kırmak/ Belini bükmek/ (birinin) elini kolunu bağlamak

3.3.2.8. Kost (Kemik)

BD: Biti nekom kost u grlu

DÇ: Birinin boğazında kemik olmak.

Anlamı: Birini rahatsız etmek.

Svi su se bojali tog šutljivog starca, ***bio je kost u grlu*** *ljudima u čaršiji i odahnuli bi...kad bi vidjeli da ga nema na prozoru. (BFR,2012:49)*

Herkes sessiz bir ihtiyardan, çarşıdakilerin ***gözüne batıyordu****, pencerede olmadığını görünce rahat bir nefes alırlardı.*

DTK: Gözüne batmak/ Gözüne diken olmak/ Midesi almamak (kabul etmemek, kaldırmamak, götürmemek) / Ayağına bağ olmak (biri, durum)

BD: Biti sama kost i koža

DÇ: Sırf deri ve kemik olmak.

Anlamı: Bir deri bir kemik kalmak, çok zayıf olmak.

Murat Bektaš, kraj mangale, ***kost i koža****, nepomičan i uzet, prati je samo očima. (BFR,2012:49)*

Murat Bektaş, mangalın yanındaki ***-bir deri bir kemik-*** *taş gibi duran, ondan gözünü ayırma.*

DTK: Bir deri bir kemik (kalmak)/ Kemikleri sayılmak/ Bir torba kemik (HŞ,2004:269) / İskeleti çıkmak/ İskelete dönmek/ Karnı karnına geçmek/ Karnı karnına geçmek/ Kuş kadar canı olmak/ Vücuttan düşmek/ Canlı cenazeye dönmek

BD: Baciti (dobaciti) kost komu

DÇ: Birine kemik atmak.

Anlamı: Birini küçük bir şeyle tatmin etmek, birine bir şeyin sadece küçük bir kısmını vermek.

Predsjednik kompanije podijelio je veći dio profita sa svojim najbližim suradnicima, a pomoćnicima je ***bacio samo neznatnu kost****. (HFR,2003:123)*

Şirketin başkanı, kârın çoğunu en yakın ortaklarıyla paylaştı ve yardımcılara sadece ***küçük birer kemik attı.***

DTK: Kemik atmak/ Önüne bir kemik atmak/ Ağzına bir kemik atmak/ Ağzına bir parmak bal çalmak

BD: Baciti kost među koga

DÇ: Birinin arasına kemik atmak.

Anlamı: Nifak tohumu saçmak, birilerinin arasını açmak.

*Lukavac **je bacio kost među** ljude iz magaza koji su cijelu jesen raspredali čije li je to dijete. (BFR,2012:50)*

*Sinsi, mağazanın **altını üstüne getirdi**. Bütün sonbaharı çocuğun kimin olduğunu tartışarak geçirdiler.*

DTK: Kıl atmak/ Kamış koymak/ Altını üstüne getirmek/ Ara (aralarını) bozmak/ Aralarını açmak/ Tırnak sürüştürmek/ Birbirine katmak / Kara çalı gibi araya girmek/ Nifak sokmak

BD: Iznijeti <čitave> kosti

DÇ: Bütün kemiklerini çıkarmak.

Anlamı: Hayatını kurtarmak, kötü bir durumdan kurtulmak, hayatta kalmak.

*Na putu kući naišao je na razularenu bandu koja ga je napala, jedva **je iznio čitave kosti**. (HFR,2003:123)*

*Eve giderken başıboş bir çeteye denk gelmiş, ancak **canını zor kurtarmış**.*

DTK: Başını kurtarmak/ Canını kurtarmak/ Postu kurtarmak/ Başını taştan kurtarmak/ Burnu bile kanamamak/ Dört ayak üstüne düşmek

BD: Ostaviti negdje svoje kosti

DÇ: Kendi kemiklerini bir yerde bırakmak.

Anlamı: Kendi yurdundan uzak bir yerde ölmek. (Genellikle savaş)

*Nije se uspio vratiti kući, **ostavio je svoje kosti u tuđini**. (BFR,2012:50)*

*Eve dönmeyi başaramadı, **gurbet elde öldü.***

DTK: Gurbet elde ölmek / Bir avuç toprak olmak/ Toprağa düşmek (serilmek)

(Toprağı çekmiş/ Ruhunu teslim etmek/ İki eli yanına gelmek)

BD: Promrznuti do kosti / srži (kostiju)

DÇ: Kemiklerine (iliklerine) kadar donmak.

Anlamı: Çok üşümek, soğuktan donmak, uyuşmak.

Janica se vraćala kući sva mokra, ***promrzla do kosti****, plava kao šljiva (BFR,2012:50)*

Janica tamamen ıslanmış, ***kemiklerine kadar donmuş****, mavi erik gibi eve dönüyordu. (HFR)*

DTK: Soğuk kemiğe işlemek/ İliği kemiği donmak/ İliğine (İliklerine) işlemek (geçmek)/ İliğe ciğere işlemek

BD: Utjerati kome strah u kosti

DÇ: Korkuyu kemiklerine sokmak.

Anlamı: Birine korku salmak, gözdağı vermek, çok korkutmak.

Tako je Prosika (...) svima koji su kroz nju putovali, ***tjerala strah u kosti*** *i silila ih da se upitaju što rade i kamo idu. (HFR,2003)*

Bunun üzerine Prosika (...), herkesin ***kemiklerine kadar saldı korkuyu*** *ve onları ne yaptıklarını ve nereye gittiklerini düşünmeye zorladı.*

DTK: (korku) kemiğine (kemiklerine) kadar (işlemek) / iliğine (veya iliklerine) işlemek (veya geçmek) / İliğini kemirmek/ Gözdağı vermek/ Gözünü korkutmak/Gözünü kırmak/ Tırnak göstermek/ Üstüne yürümek/ (birinin) tüylerini diken diken etmek

3.3.2.9. Koža (Deri)

BD: Biti (naći se) u *čijoj* koži

DÇ: Birinin derisinde olmak (bulunmak).

Anlamı: Biriyle aynı durumda olmak, birinin yerinde olmak (bulunmak).

*Da **ste mojoj koži**, znali biste da se nalazim u situaciji koja ne nudi osobito širok izbor. (HFR)*

***Benim yerimde olsaydınız**, elimden çok da bir şey gelmeyeceğini bilirdiniz.*

*...zato bi Milanu Đurovića, dok **sam ja u njegovoj koži**, to moglo i te kako dobro poslužiti. (BFR)*

*...bu yüzden Milan Đurović, ben onun **yerine bakarken**, sizi daha iyi ağırlayabilirdi.*

DTK: Yerinde olmak (başkasının)/ Yerine geçmek/ Yerine bakmak/ Canı cana ölçmek

BD: Biti krvav pod kožom (ispod kože)

DÇ: Derisinin altı kanlı olmak.

Anlamı: Tüm insanlar gibi zayıflığı olmak.

*Hoće li novi ministri odoljeti iskušenjima vlasti, **nisu li i oni krvavi pod kožom**? (HFR)*

*Yeni bakanlar yetkililerin oltasına gelecek mi, onların da **yumuşak karnı yok mu**?*

*Svi smo mi, kad dođe stani-pani, **krvavi ispod kože**, slabi na iskušenja. (BFR)*

*Hepimiz, yeri geldiğinde, **yumuşak karnımıza dokunulunca** duygularımıza yeniliriz (şeytana uyarız).*

DTK: Yumuşak karnı (olmak) / Can damarı (olmak)/ Canevi/ Bam teli

BD: Imati debelu (tvrdu) kožu /Biti debele (tvrde) kože

DÇ: Kalın (sert) derisi olmak ya da kalın derili olmak.

Anlamı: Utanmaz ve duygusuz olmak.

*U selu je bio predmet izrugivanja, ali **imao je debelu kožu** i sve je mirno podnosio. Sličnu blamažu ne znam da je bilo tko doživio! Ali on **je debele kože.** (HFR)*

*Köyde alay konusuydu, **yüzünün derisi kalın tabi**, hiçbir şeye tepki vermedi. Kimsenin böyle bir utanç yaşadığını sanmıyorum! Onun **yüzünün derisi kalındı** işte.*

DTK: Yüzünün derisi kalın/ Yüzü (suratı) eşek (davul) derisi/ Alın damarı çatlamış/ Ar damarı çatlamak/ Suratı kasap süngeriyle silinmiş/ Yüze çıkmak

BD: Iskoćiti iz kože

DÇ: Derisinden fırlamak.

Anlamı: Kontrolünü kaybetmek, sinirlenmek, öfkeyle alevlenmek.

*Mislio sam da ću **iskoćiti iz kože**, što od bijesa,što od stida. (BFR)*

*Öfke ve utançtan **kabıma sığamayacağımı** sandım.*

DTK: Kabına sığmamak/ Kan başına sıçramak/ Cinleri başına üşüşmek (toplanmak) / Cinleri tepesine çıkmak/ Cinleri ayağa kalkmak/ Elinden bir kaza (bir sakatlık) çıkmak/ Kendini kaybetmek

(*Derisine sığmamak: *Kibirli olmak)

BD: Iskusiti (osjetiti) na svojoj koži

DÇ: Kendi derisinde hissetmek (yaşamak).

Anlamı: (Genellikle nahoş) bir deneyim yaşamak.

*Ne moraš mi toliko objašnjavati, već sam to gorko **iskusio na svojoj koži.** (BFR)*

*Bana bu kadar açıklama yapmana gerek yok, bu acıyı gördüm, **başımdan geçti** zaten.*

DTK: Başından geçmek/ Canı yanmak/ Ağzı yanmak/ Sütten ağzı yanmak

BD: Iz te (ove, svoje, vlastite) kože nikud (kože se ne može)

DÇ: Bu (bunlardan, kendi, bir başına) deriden çıkamazsın.

Anlamı: Gidilecek yer kalmamak, çıkış olmamak, kişinin kendi doğasını değiştirmesi imkânsız.

*S njim sam bio i jesam u vrlo dobrim odnosima, ali **on iz vlastite kože ne može**, a meni je žao što se to dogodilo. (BFR)*

*Onunla aramız iyiydi, hala da iyiyiz ama bunu **kendi başına halledemez**, durumun bu hale gelişine üzüldüm.*

DTK: İşin içinden çıkamamak/ Kendi başına (halledememek)/ Elinden bir iş (bir şey) gelmemek/ Çıkar yol (olmamak)/ Başa çıkamamak/ Altından kalkamamak

BD: Koža se ježi (naježi) *komu*

DÇ: Derisinin tüyleri ürpermek.

Anlamı: Korkudan heyecanlanmak, korkmak.

***A ježi ti se** vama danas **koža** kad je gledate? (BFR)*

*Bugüne baktığınızda **tüyleriniz ürpermiyor mu**?*

***Koža mi se naježi** kad pomislim da sam za dlaku izbjegao sudar. (HFR)*

*Kazadan kıl payı kurtulduğumu düşündükçe **tüylerim diken diken oluyor**.*

DTK: Tüyleri ürpermek/ (birinin) tüyleri diken diken olmak

BD: Oguliti koga do gole kože

DÇ: Birini çıplak derisine kadar soymak.

Anlamı: Her türlü varlıktan, olanaktan mahrum kılmak, yokluğa mecbur etmek.

*U ovom našem sistemu samo gledaju, da te **ogule do gole kože**. (BFR)*

*Sistemimiz yalnızca **derini yüzmeye** bakıyor.*

DTK: Derisini yüzmek/ Dımdızlak ortada bırakmak/ Elinde avucunda nesi varsa (almak)/ El koymak

BD: Spasiti / spašavati <svoju (golu)> kožu

DÇ: Kendi (çıplak) derisini kurtarmak.

Anlamı: Tehlikeli bir durumdan kurtulmak, öldürülme tehlikesi atlatmak.

*Odlučio je odati sve svoje ortake samo da **spasi golu kožu**. (HFR)*

***Postu kurtarmak** için tüm arkadaşlarına ihanet etmeyi kararlaştırdı*

*Jasno je da krivnju za pronevjeru nastoji prebaciti na blagajnicu, **spašava svoju kožu**. (HFR)*

*Zimmete para geçirme suçunu **kendi canını kurtarmak** için kasiyere yıkmaya çalıştığı açık.*

DTK: Postu kurtarmak/ Canını kurtarmak/ Başını kurtarmak

BD: Tijesna koža

DÇ: Sıkı ten.

Anlamı: Bunalmak, içi daralmak.

*Čovjeku je ponekad tako teško da osjeća kako mu je **koža tijesna**, i da će prsnuti. (BFR)*

*İnsanın bazen yarılacak kadar **içinin sıkılması** hiç kolay değildir.*

DTK: İçi daralmak/ İçi sıkılmak/ İçi içine sığmamak/ İçine daralma gelmek/ İçine baygınlıklar çökmek/ Yüreği daralmak

BD: Uvući se/ zavući se nekom pod kožu

DÇ: Derisinin altına girmek.

Anlamı: Yaltaklanarak birine sokulmak, birinin güvenini kazanmak, kendini sevdirerek ikna etmek.

*Imao sam potrebu da budem sasvim blizu tebe, da ti **se uvućem pod kožu**. (BFR)*

***Gözüne girmek** için sana daha yakın olmam gerekiyordu.*

*Strast za letenjem **uvukla** mu **se pod kožu** od najranije mladosti. (BFR)*

*Uçma tutkusu genç yaşta **içine işledi.***

*...rekla mi je Lucija, dodajući kako od djetinjstva pamti da su joj roditelji bili zaokupljeni poezijom i prevođenjem i kako joj se već tada poezija **zavukla pod kožu.***

*... Lucija, çocukluğundan beri anne ve babasının şiir ve çeviri ile meşgul olduğunu ve şiirin daha o zamandan **kanına işlediğini** hatırladığını söyledi bana.*

DTK: Sakalının altına girmek/ Gözüne girmek/ İçine işlemek/ Kanına girmek/ Kanına işlemek/ Kuyruk sallamak

3.3.2.10. Krv (Kan)

BD: Bilo je (bit će) krvi do koljena

DÇ: Dizine kadar kan oldu (olacak).

Anlamı: Çok kan dökülecek olmak.

Ako izbije svađa među njima, ***biće krvi do koljena****. (BFR)*

Aralarında bir kavga çıkarsa ***kan gövdeyi götürür.***

DTK: Kan gövdeyi götürmek/ Kan dere gibi akmak/ Kan dökülmek/ Kan revan içinde kalmak/ Kana boyamak (veya bulamak veya bulatmak)

BD: Dati (proliti) <i> zadnju (posljednju) kap krvi

DÇ: Kanının son damlasını vermek (dökmek).

Anlamı: Bir şey için her şeyini vermek (feda etmek).

Branitelji su za Vukovar ***dali i zadnju kap krvi****. (HFR)*

Direnişçiler Vukovar için ***kanlarının son damlasına kadar savaştı.***

DTK: Kanının son damlasına kadar savaşmak/ Irz insanın kanı pahasıdır/ (kendi) Kanına susamak/ Kelleyi vermek (bir yolda) / Baş vermek/ Başını vermek/ Canını vermek

BD: Do zadnje / posljednje kapi krvi

DÇ: Kanının son damlasına kadar.

Anlamı: Hayatının sonuna kadar, ölünceye kadar, sonsuza dek.

Norvežani će se sigurno boriti ***do zadnje kapi krvi*** *makar im ovaj susret ništa ne donosi. Realu imperativ pobjede visi nad glavom. (HFR)*

Norveçliler, bu maçın onlara bir getirisi olmasa bile kelimenin tam anlamıyla ***kanının son damlasına kadar*** *savaşacak. Galibiyet zorunluluğu Real'in ensesine biniyor.*

DTK: Kanının son damlasına kadar/ Kemiğine (kemiklerine) kadar/ İliğine (iliklerine) kadar

BD: Hladne krvi

DÇ: Soğukkanlı.

Anlamı: Sessiz, sakin, soğukkanlı, ağırbaşlı.

Ti su studenti ***hladne krvi****, pristupaju bez treme ispitima, pa se uvijek mogu nadati uspjehu. (HFR)*

Soğukkanlı *öğrenciler sınavlara korkmadan katılır. Bu yüzden de her zaman başarıyı beklemeleri doğal.*

DTK: Soğukkanlı/ Serinkanlı

BD: Krv nije voda

DÇ: Kan su olmaz.

Anlamı: İnsan daima kendi akrabasını (yakınını) anlar ve hisseder; yakın hısımlar arasındaki bağ kolay kolay kopmaz; et tırnaktan ayrılmaz.

To je moje dijete i žao mi je, srce će mi pući jer ***krv nije voda****. (BFR)*

O benim çocuğum, kusura bakma, içim kan ağlasa da ***kan su olmaz****.*

DTK: Kan su olmaz / Arada kan bağı olmak/ Kardeşim olsun da kanlım olsun/ Et tırnaktan ayrılmaz

BD: Ledi se (sledila se) krv u žilama

DÇ: Damarlarındaki kanı donmak.

Anlamı: Korkuyu hissetmek, büyük korku içinde olmak, dehşete kapılmak.

Njihove sirene tulile su i zavijale tako očajno da ***se*** *posadi Astrolaba* ***ledila krv.***

Yangın söndürücü sirenler öyle iniltili sesler çıkardı ki Usturlab ekibinin ***kanı dondu.***

DTK: Kanı donmak (veya çekilmek) / Buz kesilmek (donakalmak) / Küçük dilini yutmak

BD: Nekome je nešto u krvi

DÇ: Bir şey kanında var.

Anlamı: Biri için alışkanlık olmak, herhangi bir özellik yaratılışında var olmak.

Dosadno mi je kad ne radim. ***Rad mi je u krvi****. (HFR)*

Çalışmayınca çok sıkılıyorum. ***Çalışmak benim kanımda var****.*

DTK: Kanında var (olmak) / İçinde olmak/ Huy canın altındadır/ Ruhunda olmak/ Damarına çekmek

BD: *Nekome* ugušiti u krvi

DÇ: *Birini* kanında boğmak.

Anlamı: Kan dökerek (öldürerek) isyan bastırmak.

Ustanak katoličkih zemljoposjednika koji su ostali bez zemlje u Ulsteru ***je u krvi ugušio*** *Oliver Cromwell 1649./1650. (HFR)*

Oliver Cromwell 1649-50 yıllarında Ulster'de topraksız kalan Katolik toprak sahiplerinin çıkardığı ayaklanmayı yine onları ***kendi kanında boğarak*** *bastırdı.*

DTK: Kendi kanında boğmak/ Kana boyamak (veya bulamak veya bulatmak) / Kan dökmek/ Kan dere gibi akmak/ Kan gövdeyi götürmek

BD: Pala je (past će) krv

DÇ: Kanı düştü (düşecek).

Anlamı: Bir cinayet (yaralama) meydana gelmek (gelecek olmak).

- *Pobiše se Bunčići. Brzo,* ***dok krv nije pala****. (HFR)*

Bunčić ile kavgaya tutuşmuşlar. ***Kan dökülmeden****, koş!*

DTK: Kan dökülmek/ Kan akmak/ Kan çıkmak/ Kan olmak/ Kana boyamak (veya bulamak veya bulatmak)

BD: Piti krv <na slamku (slamčiću)> *komu*

DÇ: Kanını (kamıştan) emmek.

Anlamı: Birini ısrarla rahatsız etmek, eziyet etmek, sömürmek.

Najveće sam poniženje u vojsci i opet doživio od onog istog desetara koji mi je neprestano ***pio krv na slamku.*** *(HFR)*

Ordudaki en büyük aşağılanmayı, durmadan ***kanımı emen*** *aynı onbaşıda yaşadım.*

DTK: Kanını emmek/ Kanını kurutmak/ Kanına ekmek doğramak/ Kan kusturmak/ İliğini kemirmek/ İliğini kurutmak/ Tepesine binmek (çıkmak)

BD: Platiti /plaćati krvlju

DÇ: Kanıyla ödemek.

Anlamı: Yaptığı herhangi bir davranışından dolayı hayatını kaybetmek.

*Mnogi su borci **platili svojom krvlju** i životom našu slobodu. (BFR)*

*Birçok savaşçı özgürlüğümüzün bedelini **kanıyla** ve canıyla **ödedi.***

DTK: Kanıyla ödemek / Canıyla ödemek

BD: Plava krv/ Plave krvi

DÇ: Mavi kan.

Anlamı: Soylu kökten.

*Za ljude polemićkog i plemenitog roda kaže se da su **plave krvi**. (BFR)*

*Politik davranan ve köklü bir aileden gelen kimselerin **asil kandan** olduğu söylenir.*

DTK: Asil kan

BD: Prešlo (ušlo) je ukrv *komu, što*

DÇ: *Birinin bir şey* kanına geçti (girdi).

Anlamı: Birinin bir şeyi benimsemesi, onda alışkanlık haline gelmesi.

***Prešlo mu je** već **u krv** da se svake subote u jedanaest sati sastane u kafiću s prijateljima. (HFR)*

*Bir kafede her cumartesi saat on birde arkadaşlarıyla buluşmak **kanına işlemiş**.*

DTK: Kanına işlemek/ İçine işlemek/ İçinde duymak/ Ciğerine işlemek/ Kemiklerine (kemiğine) kadar (işlemek) / İliğine (veya iliklerine) işlemek (veya geçmek) / İliklerinde duymak/ Damarına (damarlarına) işlemek

(*Kanına girmek: *birini öldürmek veya öldürtmek)

BD: Proliti /prolijevati -svoju- krv *za koga, za što*

DÇ: Biri ya da bir şey için kendi kanını dökmek.

Anlamı: Biri ya da bir şey için (savaş ya da çatışmada) hayatını feda etmek, ölmüş olmak.

*Zanoseći se za ideale, mladi ljudi nisu prezali **proliti krv** za bolji život. (HFR)*

*İdeallerine bağlı gençler, daha iyi bir yaşam için **kan dökmekten** geri durmadılar.*

DTK: Kendi kanını dökmek (biri, bir şey için) / Canını ortaya koymak/ Cansiperane/ Kanı (canı) pahasına savaşmak / Baş koymak/ Kelleyi vermek/ Başını ortaya koymak/ Göğsünü siper etmek

BD: Stvoriti / stvarati (izazvati / izazivati) zlu krv

DÇ: Kötü kan çıkarmak (yaratmak).

Anlamı: Kavgaya (tartışma, nefret) neden olmak.

*... kontraproduktivno je gomilati poslove u jednim rukama, što prije ili kasnije **izaziva zlu krv**. (HFR)*

*... er ya da geç, olayı **kanlı bıçaklı hale getiren** her şeyi bir elde toplamak ters teper.*

DTK: Kan davası (çıkarmak)/ Kanlı bıçaklı (hale getirmek) / Kamış atmak (koymak)/ Ara açmak/ Birbirine düşürmek/ Tırnak sürüştürmek

BD: Tući se do krvi

DÇ: Kanına kadar dövüşmek.

Anlamı: Öldüresiye dövüşmek.

*Mladi nisilnici u školama **tuku se do krvi**. (BFR)*

*Okuldaki genç kabadayılar **kan pahasına/ kana susamışçasına** dövüşüyorlar.*

DTK: Kana susamak/ Kanına susamak (birinin) / Gözünü (gözlerini) kan bürümek/ Birbirinin gözünü çıkarmak/ Pençe pençeye gelmek/ Kan pahasına

BD: U nekome je uzavrela krv

DÇ: Kanı kaynadı.

Anlamı: Coşkun ve kıpırdak olmak, çok hareketli ve neşeli olmak.

***Možda će** sada **uzavreti krv** onima koji nisu rođeni ovdje, nisam mislio nikoga uvrijediti nego samo govorim iz moga iskustva. (BFR)*

*Bugün bu yerle kan bağı bulunanların olacaklar **kanını kaynatacaktır**, kimseyi gücendirmek istemedim. Sadece tecrübelerime dayanarak söylüyorum.*

DTK: Kanı kaynamak/ İçi içine sığmamak

BD: Udarila (jurnula) je krv u glavu

DÇ: Kan başına vurdu (hücum etti).

Anlamı: Üzülmüş, heyecanlanmış, öfkeden kızarmış olmak.

Ali žile mi nabreknu, ***krv mi udari u glavu*** *i ne mogu se svladati. (HFR)*

Elim ayağım titriyor, ***kan başıma çıkıyor*** *kendime hâkim olamıyorum.*

DTK: Kan (veya kanı) başına çıkmak (veya sıçramak veya toplanmak) / Kan beynine sıçramak (veya çıkmak) / Başına kan çıkmak/ Kanına dokunmak/ Nevri dönmek/ Tepesinin tası atmak/ Gözleri kan çanağına dönmek (veya kanlanmak) / Gözünü (gözlerini) kan bürümek/ Ateşi başına vurmak/ Burnundan solumak

3.3.2.11. Lakat (Dirsek)

BD: Imati jake (dobre) laktove

DÇ: Güçlü (iyi) dirsekleri olmak.

Anlamı: Hedeflere zorla ulaşmak, hayatında pervasızca (agresif bir şekilde) yolunu açmak.

Možeš napraviti karijeru samo ako ne biraš sredstva i ***imaš jake laktove****. (HFR)*

Her yolu dener ve ***dirsek çürütürsen*** */* ***alın teri dökersen*** *ancak o zaman kariyer yapabilirsin.*

DTK: Dirsek çürütmek/ Bileğinin gücüyle (yapmak)/ Bileğine güvenmek/ Alın teri dökmek/ Aklına koymak/ Üstüne gitmek/ Yumruğu derisine vurmak

3.3.2.12. Leđa (Sırt, Arka)

BD: Baciti (oboriti) na leđa koga

DÇ: Sırtı üstüne atmak (devirmek).

Anlamı: Birini yenmek, alt etmek, birine üstün gelmek.

*Nitko se ne sjeća da njega bilo tko u raspravi **bacio na leđa**. (HFR)*

*Kimse bir tartışmada onun **sırtını yere getiren/ alt eden** birini hatırlamıyor.*

DTK: Sırtını yere getirmek/ Alt etmek

BD: Gledati <u> leđa

DÇ: Sırtına bakmak.

Anlamı: Arkada kalmak, birinden daha zayıf olmak, geriden gelmek.

*Hrvatska već počinje **gledati u leđa** ne samo Sloveniji, nego i Češkoj i Mađarskoj. (HFR)*

*Hırvatistan şimdiden sadece Slovenya değil, Çek Cumhuriyeti ve Macaristan'ın da **gerisinde kaldı**.*

DTK: Arkada kalmak/ Geri kalmak/ Gerisinde kalmak/ Eline su dökemez (biri, onun)

BD: Govoriti (smijati) se čijih iza leđa

DÇ: Birinin arkasından konuşmak (gülmek).

Anlamı: Birini gülüşüyle ya da konuşmasıyla sinirlendirmek.

*Sutradan sam se sa velikim strahom uputila na tretman, noge su mi se doslovno tresle od straha, a ona mi **se** zlurado **smijala iza leđa**. (BFR)*

*Ertesi gün tedaviye gittim büyük bir korkuyla, bacaklarım korkudan resmen titriyordu ve o **pis pis gülüyordu.***

DTK: Arkasından atmak (konuşmak) / Pis pis gülmek (veya sırıtmak) / Pişmiş kelle gibi sırıtmak /Kafa bulmak/ Cin damarına basmak/ Ağzını bırakıp kıçıyla (bir tarafıyla) gülmek

BD: Iza božjih leđa ili za božjim leđima

DÇ: Tanrının arkasına ya da Tanrının sırtında.

Anlamı: Çok uzakta, ücra bir yerde.

*Učiteljevao je negdje **iza božjih leđa**, u selendri nimalo od Mrkodola i Mrduše Donje. (HFR)*

*Mrduša Donja ve Mrkodol'a çok da uzak olmayan **Tanrının sırtında/ dünyanın öbür ucunda** bir yerde öğretmendi.*

DTK: Dünyanın öbür ucu/ Ayak değmemiş

BD: Nekome raditi iza leđa

DÇ: Birinin arkasından iş yapmak.

Anlamı: Gizlice, kötü niyetle (iş yapmak).

*Mene novcem ne može niko potkupiti da **učinim što iza leđa** svome gospodaru. (BFR)*

*Efendimin **arkasında iş çevirmem** için kimse bana para teklif edemez.*

DTK: Sırtından bıçaklamak/ Arkasından iş çevirmek/ Arkadan vurmak

BD: Nešto svaliti / natovariti na čija leđa

DÇ: Birinin sırtına bir şey yıkmak.

Anlamı: İşini ya da sorumluluğunu başkasına yüklemek, suç birine atmak, bir şey için birini suçlamak.

*Muški uvijek imaju važnija i preča posla pa kučne poslove **svale na** ženska **leđa**. (BFR)*

*Erkeklerin her zaman daha önemli ve acil işleri vardır, bu yüzden ev işlerini kadınların **üstüne yıkar**.*

*Ne radi više siroti Jump! Uhvatili su ga baš prigodom dostave. Imao je smolu. Osoba koju je vozio naručiocu bila je mrtva, i to su Jumpu **natovarili na leđa**. (HFR)*

*Artık zavallı Jump yok! Onu teslimat sırasında yakaladılar, işbaşında. Müşteriye götürdüğü kişi ölmüş, suçu da onun **üstüne atmışlar**.*

DTK: (Birinin) üstüne yıkmak/ Üstüne atmak/ Sırtından atmak

BD: Okrenuti/ okretati leđa

DÇ: Sırt çevirmek/ döndürmek.

Anlamı: Birini ya da bir şeyi terk etmek, yüzüstü bırakmak, ilişkisini kesmek.

*Ti si inteligentna i nadarena mlada žena, ali **okrećeš leđa** životu i živiš u fiktivnom svijetu. (BFR)*

*Yetenekli ve zeki genç bir kadınsın ama hayata **sırtını dönüyor** ve hayali bir dünyada yaşıyorsun.*

DTK: Sırt (sırtını) çevirmek/ Sırtını dönmek/ Arka çevirmek/ Arkada bırakmak/ Yüzüstü bırakmak/ Yüz çevirmek/ Parmak arasında bırakmak (HŞ,2004:281)

BD: Osjetiti / osjećati (iskusiti) na svojim leđima *što*

DÇ: *Bir şeyi* kendi sırtında hissetmek.

Anlamı: Yük gibi hissetmek, tatsız bir deneyim yaşamak.

*Da je tako, mogao bih navesti mišljenja onih koji su to zbližavanje već **iskusili na svojim leđima**. (HFR)*

*Öyleyse, bu yakınlaşmayı daha önce **başından geçenlerin** görüşlerini alıp aktarabilirim.*

DTK: Başından geçmek/ Canı yanmak/ Ağzı yanmak

BD: Ostati krivih leđa

DÇ: Sırtı kambur kalmak.

Anlamı: Birinin kamburu çıkmak, ihtiyarlamak, yaşlanmak**.**

*Dok sam sagradio kuću i podigao djecu, **ostao sam krivih leđa**. (BFR)*

*Bir yuva kurup çocuk yetiştirmekten **belim büküldü.***

DTK: Kamburu çıkmak/ Beli bükülmek/ Beli çökmek

BD: Pasti na leđa (pleća)

DÇ: Birinin sırtına (omzuna) düşmek.

Anlamı: Birine yük olmak, birinin endişesi olmak.

*To će biti veliki troškovi, svakako, koji će **pasti na leđa** kolektiva. (HFR)*

*Bunlar, kuşkusuz, kolektifin **omzuna binen** büyük maliyetler olacak.*

DTK: (Birinin) omzuna binmek/ Sırtına binmek

BD: Podmetnuti / podmetati svoja leđa

DÇ: Kendi arkasına almak.

Anlamı: Bir yükümlülük üstlenmek.

*Što oni to njemu govore? Njemu, koji je uvijek **leđa podmetao** kad je trebalo, i učio ih, i branio ih. (BFR)*

*Ona ne diyorlar? Gerektiğinde her zaman bütün yükü **sırtına alan**, onlara öğreten ve onları savunan birine…*

DTK: Arkasına almak/ Sırtına almak/ Üstüne almak/ Boynuna almak

BD: Prebaciti preko svojih leđa *što*

DÇ: Sırtından atmak.

Anlamı: Kötü bir durumu geçiştirmek, savmak, atlatmak.

*Svašta smo mi već **prebacili preko svojih leđa** pa ćemo i ovo. (BFR)*

*Zaten her şeyi **sırtımızdan attık**, o yüzden bunu da yapacağız.*

DTK: Sırtından atmak/ Üstünden atmak

BD: Preko čijih leđa (učiniti, postići)

DÇ: Birinin sırtından (yapmak, başarmak).

Anlamı: Birinden yararlanarak (yapmak).

*Nisam imao snage suprotstaviti se odlučnom poručniku, koji je očito naumio graditi svoju oficirsku karijeru i **preko mojih leđa**. (HFR)*

*Memuriyet kariyerini **sırtımdan geçinerek** inşa etmeye niyetli, kararlı bir teğmene karşı çıkacak gücüm yoktu.*

DTK: Sırtından geçinmek/ Sırtından (para) kazanmak/ Sırtından çıkarmak/ Arkasına almak

BD: Štititi (čuvati) leđa komu

DÇ: Birinin arkasını korumak.

Anlamı: Bir kimseyi korumak, himaye etmek, kayırmak.

Sigurno bi mu odgovaralo da na ministarskom mjestu u Vladi ima čovjeka koji bi mu ***čuvao leđa****. (HFR)*

Hükümette bakanlık pozisyonunda ***arkasını kollayacak*** *bir adamı olsaydı, kesinlikle uygun düşerdi.*

DTK: Arkasını kollamak (birinin)/ Arka çıkmak (birine)/ Arka olmak (birine)/ Bel vermek

BD: Zabiti nekom nož u leđa

DÇ: Birinin sırtına bıçak saplamak.

Anlamı: Birine ihanet etmek, sinsice saldırmak.

Nisam mogao ni pomisliti da će mi bliska osoba ***zabiti nož u leđa.*** *(BFR)*

Bana yakın birinin beni ***sırtımdan bıçaklayacağı*** *aklımın ucundan bile geçmezdi.*

DTK: Sırtından bıçaklamak/ Sırtından vurmak/ Arkadan vurmak

3.3.2.13. Meso (Et)

BD: Biti od krvi i mesa

DÇ: Kandan ve etten insan olmak.

Anlamı: Sıradan, herkesin sahip olduğu gibi.

Možda je tek sad prvi put shvatio da ***sam*** *i ja čovjek* ***od krvi i mesa*** *i da posjedujem dar govora, pa možda i razum. (HFR)*

*Belki de ilk kez benim de **etten kemikten** bir insan olduğumu; konuşabildiğimi ve belki de bir akla sahip olduğumu fark etti.*

DTK: Etten kemikten

3.3.2.14. Njedra (Koyun, Bağır)

BD: Hraniti (nositi) zmiju (guju) i njedrima

DÇ: Koynunda yılan beslemek (taşımak).

Anlamı: Kötülük edecek olan kişiye karşı iyi olmak.

*U vlastitim smo redovima tolike godine trpjeli raznorazne prikrivene elemente i **nosili guju u njedrima**. (HFR,2003:356)*

*Yıllarca içimizde çeşitli gizli unsurlara maruz kaldık ve **koynumuzda yılan besledik.***

DTK: Koynunda yılan beslemek/ Besle kargayı oysun gözünü

BD: Govoriti sebi u njedra (bradu)

DÇ: Kendi sakalına konuşmak, mırıldanmak.

Anlamı: Belli belirsiz ve çok sessizce söylemek.

*Počeo bi **govoriti sebi u bradu** kao da je sam samcat na ovome svijetu. (HFR,2003:31)*

*Sanki bu dünyada bir o varmış gibi **içinden konuşurdu**.*

DTK: Dudak ucuyla söylemek/ Burnundan söyler gibi (HŞ,174) / İçinden konuşmak/ Karnından konuşmak/ İçine konuşmak

3.3.2.15. Nokat (Pençe, Tırnak)

BD: Dogorjeti do nokata

DÇ: Tırnağına kadar yanmak.

Anlamı: Yapılacak iş için zaman çok daralmak.

*Kada je **dogrjelo do nokata**, otputuje u München i bez otkupnine. (HFR)*

***Etekleri tutuşunca** alacağını almadan Münih'e gitti.*

DTK: Etekleri tutuşmak/ Yumurta kapıya dayanmak

BD: Ne vrijediti ni koliko crno pod noktom

DÇ: Tırnağın altındaki siyah kadar bile değmemek.

Anlamı: Zerre kadar değeri yok, işe yaramaz.

*Sve dok ne počnemo ljude gledati i cijeniti kroz pravu ljudsku vrijednost i vrlinu, a ne po imenu i prezimenu, nećemo vrijediti **ni koliko je crno ispod noktom**. (BFR)*

*İnsanlara ad ve soyad ile değil, gerçek insani değer ve erdem ile bakmaya ve onları takdir etmeye başlayana kadar, **tırnağı olamadıktan sonra** hiçbir değerimiz olmayacaktır.*

DTK: Tırnağına değmemek/ Tırnağı olamamak/ Kesip attığı tırnak olamamak (birisi, birisinin)

BD: Ni crno ispod nokta

DÇ: Tırnağın altındaki siyah kadar bile.

Anlamı: Zerre kadar, çok az.

*Iz svega ovoga proizlazi da u ljubavi, jednostavno rečeno, nisam imao sreće. Imao sam i hrabnosti i vještine, ali sreće **ni koliko je crno pod noktima**. (BFR)*

*Tüm bunlardan, basitçe söylemek gerekirse, aşkta şanssız olduğum sonucu çıkıyor. Hem cesaretim hem de yeteneğim vardı ama **tırnak kadar** bile şansım yoktu.*

DTK: Tırnak kadar

3.3.2.16. Palac (Başparmak)

BD: Držati kome palčeve/ fige

DÇ: Birine başparmaklarını tutmak.

Anlamı: Bir kimseye parmak işareti ile iyi dilek ve başarı temenni etmek. (Bir kimseye iki elin dört parmağını yumruk şeklinde sıkıp, başparmaklarını yukarı kaldırarak yapılan hareket)

*Da bi neko pobijedio, potrebno mu **je držati palčeve**, a ne fige. (BFR)*

*Galibiyeti için kişinin **sırtını sıvazlamak** gerekir parmaklarını göstermek değil.*

*Ponovila sam cijelo gradivo. **Držite mi palce** da položim ispit! (HFR)*

*Çıkardığım bütün notları tekrar ettim. Sınavı geçmem için bana **şans dileyin**!*

DTK: Sırtını sıvazlamak/ Şans dilemek

3.3.2.17. Pandža (Pençe)

BD: Biti (naći se) u čijim kandžama (pandžama)

DÇ: Birinin pençesinde olmak.

Anlamı: Birinin gücü altında olmak, tamamen birine bağımlı olmak.

*Petar **je bio u kandžama** tog ucjenjivača i nije vidio izlaza iz situacije. (HFR)*

*Petar o şantajcının **pençesindeydi** ve bulunduğu durumdan bir çıkış yolu görmedi.*

DTK: Pençesinde olmak/ Pençesine düşmek (birinin)/ Eline düşmek/ Elinde olmak

3.3.2.18. Pleća (Omuz)

BD: Iznijeti na svojim plećima (leđima) *što*

DÇ: *Bir şeyi* kendi omuzlarında (sırtında) taşımak.

Anlamı: Bir şeyi yerine getirmede zorluklara katlanmak, hedefe giden yolda sıkıntılara katlanmak.

***Mi smo na svojim leđima iznijeli** teret prepoda ... (HFR)*

*İntibahın yükünü **omuzlarımızda/ sırtımızda taşıdık.***

DTK: Sırtında taşımak/ Omuzunda taşımak/ Dişini sıkmak/ Dişini tırnağına takmak / Bağrına taş basmak/ Göğüs (veya göğsünü) germek/ Sineye çekmek/

Göbeği çatlamak/ Acısını bağrına (içine) basmak (gömmek) Yaşını içine akıtmak/ Kan kusup kızılcık şerbeti içtim demek/ Ekmeğini kana doğramak/ Dimdik ayakta durmak

3.3.2.19. Prsa (Göğüs)

BD: Busati se (lupati se) u prsa

DÇ: Göğsüne vurmak.

Anlamı: Kabadayı kesilmek, övünmek.

Da li je dovoljno busati se u prsa i reći: da, to sam ja! (BFR)

Göğsünü kabartıp: evet, o benim! demen yeterli.

DTK: Göğsünü kabartmak/ Göğsünü yırtmak

3.3.2.20. Prst (Parmak)

BD: Biti kao prst i nokat *s kim*

DÇ: Biriyle parmak ve tırnak gibi olmak.

Anlamı: Biriyle ayrılmaz olmak, hep birlikte olmak, biriyle (çok yakın) bir arkadaşlık içinde olmak.

*Kad je primio novac, stane mi zahvaljivati najbiranijim riječima i oprosti se od mene onom istom velikom gestom kojom mi je i prišao, pozivajući me da ga sto prije posjetim, jer jedva čeka da me predstavi svim onim grofovima i barunima, s **kojima je kao prst i nokat**. (HFR)*

*Parayı alırken zarif sözlerle bana teşekkür etmek için durdu ve yaklaşırken yaptığı büyük jestin aynıyla vedalaşarak beni en yakın zamanda ziyaret etmeye davet etti. Çünkü beni **et tırnak gibi olduğu** tüm o kontlar ve baronlarla tanıştırmak için sabırsızlanıyordu.*

DTK: Et tırnak olmak/ İçli dışlı olmak

BD: Dati nekome po prstima

DÇ: Parmağına vermek.

Anlamı: Birini paylamak, azarlamak.

Dala sam *mu dobro* ***po prstima****, jer me laže. (BFR)*

Ağzının payını verdim *çünkü bana yalan söylüyor.*

DTK: Parmağını sallamak/ Ağzının payını (ölçüsünü, kayarını) vermek/ Üstüne başına etmek

BD: Dobiti / dobivati po prstima

DÇ: Parmağına almak.

Anlamı: Azarlanmak (cezalandırılma).

Ako bi se tko počeo smucati oko tebe, samo mi to reci! ***Dobit će po prstima!*** *(BFR)*

Biri seninle dalga geçmeye kalkarsa, bana söylemen yeterli! ***Ben onu ağzının payını veririm.***

DTK: Parmağını sallamak/ Ağzının payını (ölçüsünü, kayarını) vermek/ Üstüne başına etmek

BD: Imati duge prste

DÇ: Uzun parmakları olmak.

Anlamı: Hırsızlığa meyilli olmak, çalmak.

Tko bi pomislio da naš susjed ***ima duge prste!*** *Djelovao je tako pošteno! (HFR)*

Komşumuzun ***elinin uzun olduğu*** *kimin aklına gelirdi! Çok dürüst görünüyordu!*

DTK: Eli uzun olmak

BD: Imati svoje prste *u čemu*

DÇ: Bir şeyde kendi parmakları olmak.

Anlamı: Bir şeye dahil olmak, bir şeyde pay sahibi olmak.

I ti si u toj raboti ***imao svoje prste.*** *(BFR)*

*O işte senin **parmağın vardı**.*

DTK: Parmağı olmak (bir işte) / (bir işte) eli olmak/ Parmağı içinde olmak/ Parmak karıştırmak

BD: Imati u malom prstu *što*

DÇ: *Bir şey* serçe parmağında olmak.

Anlamı: Bir konuyu ya da bir şeyi çok iyi bilmek, tanımak.

***Imajući** povijest **u malom prstu**, tražila sam da mi navede samo jedan primjer osvajačkog ili istrebljivackog rata, koji su Hrvati vodili u svojoj dotadašnjoj povijesti. (HFR)*

*Tarihi **avucumun içi gibi bildiğimden**, kendisinden Hırvatların tarihte bugüne kadar yaptıkları fetihler veya açtıkları savaşlardan bana sadece bir örnek vermesini istedim.*

DTK: Avucunun içi gibi bilmek / Sular seller gibi, su gibi bilmek, adı gibi bilmek

BD: Isisati (sisati) iz maloga prsta *što*

DÇ: *Bir şeyi* serçe parmağından emmek.

Anlamı: Asılsız bir şey iddia etmek, uydurmak.

*- Opet - razmišlja Toma, -taj predstojnik **ne siše sve to iz svog prsta.** Mora da i toga netko savjetuje... (HFR)*

*-Yine de - diye düşünür Tom, -o amir o kadar şeyi **kafasından atmaz**. Birileri akıl vermiş olmalı...*

DTK: Kafadan atmak

BD: Lizati prste

DÇ: Parmaklarını yalamak.

Anlamı: Yemeği çok beğenmek.

*Napravila je večeru za **prste polizati**. (BFR)*

Parmağını yalayacağın *bir akşam yemeği hazırladı.*

DTK: Parmağını yalamak/ Parmaklarını (birlikte) yemek

BD: Može se na prste -jedne ruke- izbrojiti (prebrojiti) ***koga, što***

DÇ: *Biri, bir şey* -bir elin- parmaklarıyla sayılır.

Anlamı: Çok az sayıda birileri ya da bir şey.

Sad nisam mogla prepoznati mjesto koje je bilo u ruševinama i spaljeno. Čitave kuće ***mogle su se na prste izbrojati.*** *(BFR)*

Çoktan harabeye dönmüş ve yanmış yeri tanıyamadım. Evlerin tümü ***bir elin parmaklarını geçmezdi****.*

DTK: Parmakla sayılmak/ Parmakla sayılacak kadar az olmak/ Bir elin parmaklarını geçmez/ Bir avuç

BD: Na pet prsta/ sa svojih pet prsta

DÇ: Beş parmağında / Beş parmağıyla (tek elle)

Anlamı: Aracılığıyla yapmak, bir şeyi yapabilmek.

Još uvijek dok žongliram, mogu četiri loptice prebaciti ***na pet prsta****. (BFR)*

Hala hokkabazlık yaparken ***bir elimle*** *(beş parmağımla) dört top hareket ettirebiliyorum.*

DTK: eliyle (yapmak)

BD: Ne htjeti ni prstom mrdnuti/ maknuti

DÇ: Parmağını bile kıpırdatmak istememek.

Anlamı: Bir iş için hiçbir davranışta bulunmamak, bulunmayı istememek.

...ne bi bilo pravedno da oni budu jednaki s onima koji su jednakost primili na dar, a da znaju, ***nisu mrdnuli ni malim prstom.*** *(BFR)*

...eşitlik armağan edilenlerle eşit olmaları adil olmazdı, bilseler, ***parmaklarını bile kıpırdatmazlardı****.*

DTK: Parmağını bile kıpırdatmamak (oynatmamak)/ Kılını (bile) kıpırdatmamak (oynatmamak)

BD: Ne maknuti (ne mrdnuti) ni malim prstom *za koga, za što*

DÇ: *Biri, bir şey için* serçe parmağını bile kıpırdatmamak.

Anlamı: Biri ya da bir şey için hiçbir şey yapmamak, hiçbir işe girişmemek.

*A kad sam te, Filipe, zamolio da (...) proguraš onu moju stvar, sjećaš se **nisi prstom maknuo**. (HFR)*

*Sen Filip, senden (...) o şeyi itmeni istediğimde, **parmağını bile kıpırdatmadığını** hatırlıyorsundur.*

DTK: Parmağını bile kıpırdatmamak (oynatmamak) / Kılını (bile) kıpırdatmamak (oynatmamak)

BD: Ne vidjeti ni prst (prsta) pred nosom

DÇ: Burnunun önündeki parmağı (parmağını) bile görmemek.

Anlamı: 1.Çok karanlık olmak, hiçbir şey görememek. **2.**Meselenin vahametini anlamamak, bir konuda kör olmak.

*-Kakav te mrak spopao, Marasoviću (...) Još ni sunce nije zašlo. - Ma što govorite, šjor konte! **Ne vidi se ni prst pred nosom.** (HFR)*

*Marasović senin nasıl bir karanlık algın var, daha güneş batmadı bile. -Ne derseniz deyin, bayım! **Burnunuzun ucunu bile göremiyorsunuz.***

*Uzalud te je u bilo što uvjeriti kad si glup, pa **ne vidiš prsta pred nosom**. (BFR)*

*Bu aptallıkla seni herhangi bir şeye ikna etmenin faydası yok. Bundandır ki **burnunun ucundan ötesini göremiyorsun.***

DTK: Burnunun ucunu görmemek/ Burnunun ucundan ötesini (veya ilerisini) görmemek/ Gözünün önünü görmemek

BD: Ni prstom ne maknuti

DÇ: Parmağını bile kıpırdatmamak.

Anlamı: Bir iş için hiçbir davranışta bulunmamak.

*Nedostojan egoista **ni prstom da makne** za svoga bližnjega. (BFR)*

*Liyakatsiz bir egoist yakınları için **parmağını bile kıpırdatmaz.***

DTK: Parmağını bile kıpırdatmamak (oynatmamak)/ Kılını (bile) kıpırdatmamak (oynatmamak)

BD: Ne biti vrijedan čijeg malog prsta

DÇ: Serçe parmağından değerli olmamak**.**

Anlamı: Değerce birinden çok aşağı olmak.

*Slomiće te i upropastiti, glupo i slučajni, neki belosvetski prolaznik koji **nije vredan tvoga malog prsta**. (BFR)*

***Tırnağın bile olamayacak** rastgele bir sersem seni kırıp mahvedecek.*

DTK: (birinin, bir şeyin) tırnağına bile değmemek/ Tırnağı olamamak/ Tırnağı bile olamamak/ Attığı tırnak bile olamamak/ Attığı tırnağa değmemek/ Attığı tırnak kadar olamamak/ Eline su dökemez (biri, onun)

BD: Opeći (opržiti) prste

DÇ: Parmaklarını yakmak.

Anlamı: İncinmek, kötü zaman geçirmek, kötü deneyim yaşamak.

*Ne petljaj se u te opasne poslove koji te se I ne tiču! Mogao bi **opržiti prste.** (HFR)*

*Seni ilgilendirmeyen o tehlikeli işlere bulaşma! **Canın yanabilir** (Parmakların yanabilir!).*

DTK: Ağzı yanmak/ Başını yakmak/ Canı yanmak/ Dili yanmak/ Başından geçmek

BD: Pogledati / gledati (progledati) kroz prste komu

DÇ: Birine parmaklarının arasından bakmak.

Anlamı: Başkasının hatalarını affetmek, görmezden gelmek, hoş görmek.

***Progledali su mu kroz prste**, pa je dobio samo uvjetnu kaznu. (HFR)*

Göz yummuşlardı *yaptıklarına, bu yüzden sadece şartlı bir cezası vardı.*

DTK: Göz yummak/ Gözünü (gözlerini) kapamak

BD: Pokazati nekom srednji prst

DÇ: Birine orta parmak göstermek.

Anlamı: Hakaret yollu sadece orta parmak havaya kaldırılarak yapılan argo bir el hareketi.

Voditeljica na televiziji dobila je otkaz jer ***je pokazala srednji prst*** *kamermanima koji su je zadirkivali, a nije znala da je u kadru. (BFR)*

Bir televizyon sunucusu kadrajda olduğunu bilmeden kendisiyle dalga geçen ***kameramanlara orta parmağını gösterdi / El hareketi yaptı*** *ve kovuldu.*

DTK: Nah çekmek/ El hareketi yapmak (çekmek)

BD: Pokazati/ Pokazivati (uprijeti/ upirati) prstom *na (u) koga, što*

DÇ: *Birini, bir şeyi* parmakla göstermek (işaret etmek).

Anlamı: Bir şey için birini suçlamak, birini işaret etmek, biriyle alay etmek.

On je na svojoj koži iskusio proturječnost tih teorija. ***Upire prstom na*** *svoju bijedu, tijelo prekriveno krastama... (HFR)*

Bu teorilerin çelişkisi kendi başından geçti. ***Parmak basıyor*** *sefaletine, kabuk bağlamış yaralarına…*

Kao da sam ružan, svi u mene ***upiru prstom****. (BFR)*

Çirkinmişim gibi herkes beni ***parmakla gösteriyor.***

DTK: Parmakla göstermek/ Parmak basmak/ Parmağına dolamak/ Göz (gözler) önüne sermek

BD: Prst Božji

DÇ: Tanrının parmağı.

Anlamı: Göğün uyarısı.

*Pošto je u svojim kušnjama i nevoljama otkrio **prst Božji**, Josip je patnju prihvatio. (HFR)*

*Tüm o musibetleri ve sınamaları **takdir-i ilahîye** bağlayan Josip, kaderine boyun eğdi.*

DTK: Allah'ın emri/ Takdir-i ilahi/ Alın yazısı/ Alnında yazılmış olmak

BD: Prst sudbine

DÇ: Kaderin parmağı.

Anlamı: Kaçınılmaz kader (ölümcül bir olay ya da kırılma anı, dönüm noktası).

*Imao je nekakav čudan osjećaj (...) da ima nekog **prsta sudbine** u tome što je susreo upravo njega i što se dogodilo da su onda otišli skupa sjesti u kavani… (HFR)*

*Kendisiyle tanıştığı ve daha sonra birlikte bir kafeye oturmaya gitmelerinin **kaderinin bir oyunu/ alın yazısı** olduğuna dair garip bir his vardı içinde.*

DTK: Alın yazısı/ Alnının kara yazısı/ Alnında yazılmış olmak/ Başa yazılmak

BD: Prst u uho pa zapjevaj

DÇ: Parmağın kulağında tuttur bir türkü.

Anlamı: Hiçbir şeyi tasa etme, işlerin yolunda; gel keyfim gel.

***Prst u uho pa zapjevaj**, šta te briga za tim. (BFR)*

*Oh, **elini kulağına atmış/ keyif benim, köy Mehmet Ağa'nın**, senin ne umurunda…*

DTK: Elini kulağına atmak/ Yan gelip yatmak (oturmak)/ Ense yapmak/ Keyif benim, köy Mehmet Ağa'nın

BD: Prste k sebi!

DÇ: Parmakların kendine!

Anlamı: Dokunma, bırak!

***Prste k sebi!** To je moja knjiga! (HFR)*

***Çek elini**, benim kitabım o!*

DTK: Çek elini! Elini sürme! El uzatma!

BD: Sa svojih deset prstiju (učiniti, postići što)

DÇ: Bir şeyi on parmağıyla (yapmak, bir şeye ulaşmak).

Anlamı: Bir şeyi -tamamen- kendi çabasıyla yardım olmadan yapmak, başarmak.

Sa svojih deset prstiju *ohranila je devetero čeljadi bez muške pomoćne ruke. (HFR)*

Dokuz aile üyesine de bir erkeğin yardımı olmadan baktı, ***elinden geleni yaptı****.*

DTK: Elden geldiği kadar/ Elinden geleni yapmak/ Bileğinin hakkıyla (gücüyle, kuvvetiyle, zoruyla) / Kendi başına (yapmak)/ Başının çaresine bakmak/ Başının damarı çatlamak/ Alın teri ile kazanmak /Alın teri dökmek/ Üstesinden gelmek

BD: Smotati /motati/ vrtjeti oko malog prsta *koga*

DÇ: *Birini* küçük parmağı etrafında döndürmek.

Anlamı: Birini kurnazca aldatmak, üstünde güçlü bir etkiye sahip olmak.

Zar je moguće da tako slabo poznaje te svoje tete, za koje je uvijek mislio da ih čita kao knjigu i da ih može ***motati oko malog prsta?*** *(HFR)*

Hep kitap gibi okuduğunu, ***parmağında oynattığını*** *sandığı teyzelerini bu kadar az tanıyor olabilir mi?*

DTK: Parmağında oynatmak/ Parmağında çevirmek/ Avucunda tutmak/ Avucu içinde tutmak/ Avucunun içine almak

BD: Tu je đavo / vrag/ umiješao svoje prste

DÇ: Şeytan parmağını karıştırmış.

Anlamı: Bir işi olumsuz yönde etkilemek, bir işin gizli kalmış yönü.

Đavo ima svoje prste u tome što *su Đuru, onakog radinog i tihog, opet izbacili s posla. (BFR)*

Sessiz ve çalışkan biri olan Đura'nın işten yine kovulmasında ***şeytanın parmağı var.***

DTK: Bu işte şeytanın parmağı var / Bir bit yeniği var/ Burnuna kötü kokular gelmek

BD: Umiješati prste u nešto

DÇ: Bir şeye parmaklarını karıştırmak.

Anlamı: Bir işte parmağı olmak, bir işe karışmış olmak, bir işi olumsuz yönde etkilemek.

*...ali još uvijek nije sklon da **umiješa prste u kakvu krađu**. (BFR)*

*...ama yine de herhangi bir **hırsızlığa parmağını karıştırdığı** anlamına gelmez.*

DTK: Parmak karıştırmak (HŞ,2004:282) / Parmağı olmak/ Parmağı içinde olmak (HŞ,2004:280) / Parmak atmak (AP,2021:657) / Eli olmak/ El atmak/ Burnunu sokmak/ Başını belaya sokmak

3.3.2.21. Rame (Omuz)

BD: Rame uz rame *s kim*

DÇ: *Biriyle* omuz omuza.

Anlamı: Birlikte, yan yana.

*Ja ću sada umrijeti baš kao i ti! (...) **Rame uz rame** s tobom -razumiješ! (BFR)*

*Ben de şimdi seninle öleceğim! (...) Seninle **omuz omuza** – anlıyor musun!*

DTK: Omuz omuza/ Sırt sırta/ Kol kola/ El ele

BD: Rame za plakanje

DÇ: Ağlama omuzu.

Anlamı: 1. Kişinin yaşadığı zorlukları her zaman dinlemeye ve onu teselli etmeye hazır kişi. **2.**Teselli.

*Samo se ti isplači, biće ti lakše. Ja sam tvoje **rame za plakanje**. (BFR)*

Ağla gitsin, için açılır. Senin ağlama duvarınım ben.

*Svijet je pun onih koji **traže rame za plakanje**. Takvi ti dođu na šank i istovare ti na grbaču cijeli svoj život (kao da nemam problema). (HFR)*

*Dünya **ağlayacak bir omuz arayanlarla** dolu. Böyle insanlar barınıza gelip başından geçenlerle içini boşaltır (sanki benim derdim bana yetmiyormuş gibi).*

S druge strane, Šešelj im je dao nešto što do sada nisu imali: makar kakvo'tako ***rame za plakanje****. Imali su se za što uhvatiti, ili su bar zakratko vjerovali. (HFR)*

Öte yandan Šešelj şimdiye kadar sahip olmadıkları bir şey verdi onlara: en azından ***başlarını yaslayacakları bir omuz****. Tutunacak bir dal ya da en azından bir süreliğine güven vermiş oldu.*

DTK: Ağlama duvarı/ Ağlama duvarına dönmek/ Yanında olmak/ Arka olmak/ Tutunacak dalı olmak/ Başını yaslayacak biri, Başını yaslayacak bir omuz/ ağlayacak omuz/ omuzdaş

BD: Sleći / slegnuti ramenima

DÇ: Omuzlarını indirmek.

Anlamı: Aldırmamak, önem vermemek.

Međutim, kada je pogledao snimak koji smo zabilježili, ***slegnuo je ramenima****, nemajući objašnjenje za to o čemu smo i sami mogli da posvjedočimo. (BFR)*

Meğerse kaydettiğimiz videoya baktığında, tanık olduğumuz şeye dair hiçbir açıklaması olmadığı için ***omuz silkmiş.***

DTK: Omuz silkmek/ Omuz kaldırmak

3.3.2.22. Rebro (Kaburga)

BD: Namjestiti (naravnati, prebrojiti) rebra *komu*

DÇ: *Birinin* kaburgalarını düzenlemek (saymak).

Anlamı: Dayak atmak, öldüresiye dövmek.

Da nisi pisnuo o tome jer ću ti ***rebra naravnati****. (HFR)*

Ağzını açsaydın ***kemiklerini kıracaktım.***

DTK: Kemiklerini kırmak

BD: S neba pa u rebra

DÇ: Gökyüzünden kaburgalara.

Anlamı: Aniden, beklenmedik bir şekilde.

Malo su šutjeli i razmišljali o tome, svatko na svoj način (...) Onda Tut odjednom bubnu, ***s neba pa u rebra.*** *(HFR)*

Bir süre sessiz kaldılar ve her biri düşüncelere daldı (...) Sonra Tut kendini davul sesinin ***kucağında buluverdi.***

DTK: Kucağında bulmak/ Kucağına düşmek

BD: Vide se (broje se) sva rebra komu ili mogu se prebrojiti sva rebra *komu*

DÇ: Bütün kaburgası görünüyor (sayılıyor) veya bütün kaburgası sayılır.

Anlamı: Çok zayıf, sıska olmak.

Ivan je strašno smršavio: ***sva mu se rebra vide****. (HFR)*

Ivan çok kilo verdi, ***kaburgaları sayılıyor.***

DTK: Kaburgaları çıkmak (sayılmak)/ Kemikleri sayılmak/ Bir deri bir kemik kalmak/ İskelete dönmek/ İskeleti çıkmak

3.3.2.23. Ruka (El)

BD: Biti čistih ruku / Imati čiste ruke

DÇ: Temiz elleri olmak / Temiz ellere sahip olmak.

Anlamı: Dürüst, namuslu olmak, dürüst çalışmak, doğru yolda hareket etmek.

I u najvećem siromaštvu ***bio je*** *uvijek* ***čistih ruku*** *i nitko nije posumnjao u njegovo poštenje. (BFR)*

Elinde avucunda hiçbir şey yokken bile ***elleri temizdi*** *ve dürüstlüğünden kimsenin şüphesi yoktu.*

Nije dovoljno da ***imaš čiste ruke****, potrebno je da to i drugi znaju i da ti vjeruju. (HFR)*

Eli yüzü temiz olmak *yeterli gelmiyor, başkalarının da bunu bilmesi ve sana güvenmesi lazım.*

DTK: Elleri temiz (olmak) / Eli yüzü temiz (olmak) / Eline eteğine doğru/ Alnı açık yüzü ak (olmak)

BD: Biti igračka u *čijim* rukama/ Biti čija igračka

DÇ: Birinin ellerinde oyuncak olmak veya birinin oyuncağı olmak.

Anlamı: Başkalarının istediği gibi hareket etmek (çalışmak), isteğine itaat etmek; her şeyde başkasını dinlemek, başkasının gücü altında olmak.

*Da li su mu razumjeti da **je** samo **igračka u rukama** mogučnika? (HFR)*

*Onun sadece güçlülerin **elinde bir oyuncak olduğunu** anlıyorlar mı?*

DTK: Birinin elinde oyuncak olmak/ El ağzına bakmak/ Ağzına (ağzının içine) bakmak/ Ahfeş'in keçisi gibi baş sallamak/ Sakalı ele vermek (kaptırmak)

BD: Biti slijepo oruđe u *čijim* rukama

DÇ: Birinin ellerinde kör bir alet olmak.

Anlamı: İtaatkâr olmak; başkalarının iradesini yerine getirmek, başka insanların hedeflerine ulaşması için bir araç olmak.

*Zašto tako poslušno ispunjavaš svaku njegovu želju? Zar ne vidiš da **si** samo **oruđe u njegovu rukama**? (HFR)*

*Neden onun ağzının içine bakıyorsun? Onun **elinde bir alet olduğunu** görmüyor musun?*

DTK: (Birinin elinde) alet olmak/ Birinin elinde oyuncak olmak/ (birini) maşa gibi kullanmak/ Yuları birinin elinde olmak/ Parmağında oynatmak/ Buyruğuna (buyruğu altına) girmek (birinin) / Sakalı ele vermek (kaptırmak)

BD: Biti nadohvat ruke

DÇ: Elinin yakınında olmak.

Anlamı: Çok yakın bir yerde bulunmak.

Zbog nesmotrenih izjava izgubili su pobjedu na izborima koji ***su im bili nadohvat ruke****. (BFR)*

Yaptıkları talihsiz açıklamalar yüzünden ***ellerinin altındaki*** *seçim zaferini kaybettiler.*

DTK: Elinin altında (olmak) / Tırnağı dibinde

BD: Biti (naći se) pri ruci *komu*

DÇ: *Birinin* elinin altında olmak.

Anlamı: 1. Birine yakın olmak, ulaşılır olmak. **2**.Birinin hizmetinde olmak, birine yardıma hazır olmak, yardımcı olmak.

Biblija mu ***je bila*** *uvijek* ***pri ruci*** *pa bi svaki dan pročitao poneki prikladan odlomak. (HFR)*

Her gün okuyabilsin diye İncil'i her zaman ***elinin altındaydı****.*

Inocentije će od danas spavati u tvojoj sobi da ti bude stalno pri ruci. (HFR)

Bugünden itibaren sabi odanda uyuyacak ve her daim ***elinin altında olacak****.*

DTK: Elinin altında olmak/ Yanı başında (olmak) / Elini uzatmak/ (birine) kollarını açmak/ Bel vermek

BD: Biti (nalaziti se) izvan ruke

DÇ: Elleri dışında olmak (bulunmak).

Anlamı: Uzak (yerde) olmak, erişilmez bir yerde (bulunmak).

Pokazalo se da to što ***je*** *Pag malo* ***izvan ruke*** *ne mora nautičarima puno značiti. (HFR)*

Pag'ın ***el ermez, göz görmez*** *oluşunun denizciler açısından önem arz etmediği kendini gösteriyordu.*

DTK: Eli ermemek/ El ermez, göz görmez

BD: Biti (postati) desna ruka *čija*

DÇ: Birinin sağ eli olmak.

Anlamı: Birinin baş yardımcısı olmak, birinin destekçisi olmak.

*I **vi ste**, znači, **bili**… -progutao sam riječ "gangster" i ubacio. **-desna ruka** Ala Caponea. (HFR)*

*-Yani siz... "gangster" kelimesini yuttum ve ekledim: -Al Capone'un **sağ koluydunuz.***

DTK: (Birinin) sağ kolu olmak/ Eli ayağı olmak/ Gözü kulağı olmak

BD: Biti sretne ruke

DÇ: Uğurlu elleri olmak.

Anlamı: Bir şeyde şanslı, başarılı olmak.

*Karauliću, **ti si sretne ruke**, vuci prvi. (BFR)*

*Karaulić, senin **ellerin uğurludur** önce sen çiz.*

DTK: Eli uğurlu (olmak)/ Ayağı uğurlu gelmek/ Dört ayak üstüne düşmek/ Aşığı cuk oturmak

BD: Biti široke ruke

DÇ: Geniş elleri olmak.

Anlamı: Cömert olmak, seve seve (kolayca) armağan etmek.

*Amruš je privatno uistinu bio škrt, ali je zato za grad **bio široke ruke**. (HFR)*

*Amruš özel hayatında gerçekten cimri biriydi ama şehre karşı da bir o kadar **eli boldu**.*

DTK: Eli bol olmak/ Eli açık olmak/ Eli aza varmamak/ Elinden geleni eksik etmemek/ Gönlünden kopmak/ Gani gönüllü/ Gönlü bol (olmak) / Gönlü zengin

BD: Biti u čvrstim rukama

DÇ: Katı ellerde olmak.

Anlamı: Bir ülke diktatör veya dikta rejimi ile yönetilmek.

*Zemlja **je** dalje **u čvrstim rukama** sultana, činovničkog i vjerskog vodstva. (BFR)*

*Hâlâ padişahın, ruhban ve dinsel liderler memleketin **dümenini elinde tutuyor**.*

DTK: Dizginleri ele almak/ Dümeni elinde tutmak/ (bir şeyin) dümenini elinde tutmak/ Elinde olmak (bulunmak)/ (yönetime) el koymak/ İnisiyatifi ele almak (geçirmek)/ Zapturapt altına almak

BD: Biti u dobrim rukama

DÇ: İyi ellerde olmak.

Anlamı: Birinin yanında güvende olmak, birinin desteği ve rehberliğinde olmak.

Gospon, samo vi sjedite iodmarajte živce. ***U dobrim ste rukama****. (HFR)*

Efendim, oturup sinirlerinizi yatıştırın. Artık ***emin ellerdesiniz.***

DTK: Emin ellerde olmak/ Arkasını sağlama almak/ Sırtını dayamak (birine) / Sırtı yere gelmemek/ Tutunacak dalı olmak

BD: Boriti se (braniti se) rukama i nogama

DÇ: El ve ayaklarıyla savaşmak (savunmak).

Anlamı: Kendini savunmak ve korumak için elinden gelenin en iyisini yapmak, çok çabalamak.

Znate kakav je on: ***rukama i nogama će*** *svima* ***dokazivati*** *da ima pravo i neće imati mira dok ne postigne svoj cilj. (HFR)*

Nasıl biri olduğunu bilirsiniz: Haklı olduğunu herkese ***elinden geleni ardına koymayarak*** *gösterecek ve amacına ulaşana kadar da durmayacak.*

On ***se*** *morao* ***boriti rukama i nogama*** *za svojih pet minuta mira i tišine. (BFR)*

Beş dakikalık huzur ve sessizlik için ***elinden geleni yapmak*** *zorunda kaldı.*

DTK: Elinden geleni ardına (arkasına) koymamak/ Elinden geleni yapmak/ Tırnaklarıyla kazıyarak gelmek/ Dişini tırnağına takmak/ Tırnak geçirmek/ Üstüne üstüne gitmek

BD: Čvrsta ruka

DÇ: Katı el.

Anlamı: Eğitimde, siyasette aşırı disiplin, alınan katı önlemler.

Zbog nekih političkih sklopova u nas se svakoj primisli o uvođenju reda daje negativno značenje; jer se smatra da je to drugo ime za ***čvrstu ruku****, za autokratsku vlast. (HFR)*

Bizdeki bazı siyasi yapılardan dolayı düzen üstüne kurulan her düşünceye olumsuz bir anlam yükleniyor; çünkü ***demir yumruk****, otokratik yönetimin diğer adı olarak kabul edilir.*

DTK: Demir yumruk/ Demir bilek/ Eli kamçılı

BD: Dati/ davati slobodne (odriješene) ruke *komu*

DÇ: *Birinin* ellerine serbestlik vermek.

Anlamı: Birinin özgürce (başkalarından bağımsız olarak) çalışmasını sağlamak, hareket özgürlüğü vermek.

Ne znam što bi on uradio da mu ***je bilo dati slobodne ruke****. (HFR)*

Açık bono verseydi *ne olurdu bilemiyorum.*

... htio sam se posavjetovati s vama, vrijedi li to truda. Vi ste mi doduše ***dali odriješene ruke.*** *(BFR)*

... çabaya değecek mi, size danışmak istedim. Gerçi bana ***açık bono verdiniz.***

DTK: (birine) açık bono vermek

BD: Dati/ davati (staviti / stavljati) ruku u vatru *za koga, za što*

DÇ: *Biri, bir şey* için elini ateşe vermek (koymak).

Anlamı: Birine kefil olmak, inanmak, güvenmek. 2. Bir şeyden (bir durumdan) emin olmak.

Dajem ruku u vatru za njega*: znam da će časno izvršiti svoju dužnost. (HFR)*

Onun için elimi arı kovanına sokarım*, görevini şerefle yapacağını biliyorum.*

Ne preostaje vam drugo nego ***staviti ruku u vatru*** *i vidjeti što će se dogoditi nastavite li s udvaranjem.*

Tek yapman gereken bu işe ***kalıbını basmak*** *ve alakadar oldukça ne olacağını görmek.*

DTK: Elini arı kovanına sokmak/ Elini taşın altına koymak (sokmak) / Sorumluluğu üstüne almak/ Vebali boynuna olmak/ (birine) gözü kapalı güvenmek

BD: Desna ruka lijevi džep/ Lijevi ruka desni džep

DÇ: Sağ el sol cebe (birinin) / Sol el sağ cebe (birinin)

Anlamı: Hırsızlığı tarif eden bir söz: çünkü hırsızın sağ eli (sol eli), başkasının sol (sağ) cebine girer.

*Deviza lopova je: **desna ruka, lijevi džep**, jer se desna ruka ne može staviti u svoj llijevi, već samo u tuđi džep. (BFR)*

Hırsızların parolası belli: Sağ el sol cebe. Çünkü sağ elini kendi sol cebine koyamazsın ancak başkasının cebine koyarsın. / Hırsızların parolası belli: elin uzun olacak. Çünkü kendi parayı cebinden alamazsın ama başkasından aşırabilirsin.

DTK: Eli uzun (olmak)

BD: Dići ruke od posla

DÇ: İşten ellerini kaldırmak.

Anlamı: Herhangi bir sebeple çalışmamak, işi bırakmak.

*Da namjeravamo **dići ruke od ovog vrlo zahtjevnog posla**, zar bismo u postrojenja i istraživanja ulagali više miljuna eura?*

***Bu çok zahmetli işten el çekmek** gibi bir niyetimiz olsa, tesislere ve araştırmaya bir milyon avrodan fazla yatırım yapar mıydık?*

DTK: El çekmek/ (bir yerden, bir şeyden) Elini ayağını (eteğini) kesmek (çekmek)/ El yumak (bir işten) / El yıkamak (bir işten) / Elini sürmemek/ El vurmamak/ El vurup etek silkmek

BD: Dići ruku na koga

DÇ: Birine el kaldırmak.

Anlamı: Birine vurmak (dövmek), birine fiziksel olarak saldırmak.

... je li mama prva bacila zdjelu ili je najprije tata digao ruku na nju? (BFR)

*Önce babam mı **anneme el kaldırdı** yoksa annem mi babama kap kacak fırlattı?*

*Ni bolji **nisu dizali ruku na Tomu**. (HFR)*

*En iyileri bile **Tom'a karşı elini kaldırmadı.***

DTK: El kaldırmak/ Elinin tersiyle çarpmak/ Yumruk atmak (indirmek) / Tokat atmak/ Şaplak atmak (indirmek)/ Sırtını okşamak/ Başına çökmek (AP,148)/ Üstüne yüklenmek/ Üstüne varmak

BD: Dignuti /dizati ruku *na koga*

DÇ: Birine el kaldırmak.

Anlamı: Birine vurmak (dövmek), birine fiziksel olarak saldırmak.

*... je li mama prva bacila zdjelu ili je najprije tata **na nju digao ruku**? (HFR)*

*Önce babam mı **anneme el kaldırdı** yoksa annem mi babama kap kacak fırlattı?*

DTK: El kaldırmak/ Elinin tersiyle çarpmak/ Yumruk atmak (indirmek) / Tokat atmak/ Şaplak atmak (indirmek)/ Sırtını okşamak/ Başına çökmek (AP,148)

BD: Dignuti /dizati ruke *od koga, od čega*

DÇ: Birinden, bir şeyden ellerini kaldırmak.

Anlamı: Birinden, bir şeyden vazgeçmek, biriyle, bir şeyle ilgilenmeyi bırakmak.

*Zar baš od svega da **dignemo ruke**? - upitala je s izrazom očaja u očima. (HFR)*

*Gözlerinde bitik bir ifadeyle sordu: her şeyden **el çekmemiz mi gerek?***

DTK: El çekmek/ El yumak/ Elini ayağını (eteğini) kesmek (çekmek)/ El yıkamak (bir şeyden) / Başı boş bırakmak/ Sırt (sırtını) çevirmek/ (bir şeyi) arkada bırakmak

BD: Dignuti ruku na sebe

DÇ: Elini kendine kaldırmak.

Anlamı: İntihar girişiminde bulunmak ya da intihar etmek.

*Tvoja je mati prvi put **digla ruku na sebe** kad joj je bilo sedamnaest godina. (HFR)*

*Annen ilk kez **canına kastettiğinde** on yedisindeydi.*

DTK: Canına kastetmek (kendi)/ Canına kıymak (kendi) / Allah'ın binasını yıkmak

BD: Dočekati/ dočekivati (primiti/primati) raširenih ruku *koga*

DÇ: *Birini* elini açarak karşılamak.

Anlamı: Birini ağırlamak, (candan, arkadaşça) karşılamak.

*Pazite, vi ste im konkurencija. **Neće vas dočekati raširenih ruku**. (BFR)*

*Dikkatli olun, onlar sizin rakipleriniz. **Kimse size kollarını açmayacak**.*

DTK: Bağrına basmak/ (birine) kollarını açmak/ Kollarının arasına almak/ Ayakta karşılamak/ Sıcak yüz göstermek

BD: Doći / dolaziti (dospjeti / dospijevati) u krive (pogrešne) ruke

DÇ: Hatalı (yanlış) ellere gelmek (varmak).

Anlamı: Yanlış kişiye tahsis etmiş olmak, doğru anlaşılmamak (takdir edilmemek), yanlış yere gelmek.

*Britanski je premijer pozvao na brzo reagiranje protiv opasnosti da oružje za masovno uništenje **dođe u pogrešne ruke.** (HFR)*

*İngiltere Başbakanı, kitle imha silahlarının **yanlış ellere geçmesi** tehlikesine karşı hızlı yanıt verilmesi çağrısında bulundu.*

***Ta je** nagrada u prošlosti **dospijevala** ponekad i **u krive ruke**, ali ovog se puta to nije dogodilo. (HFR)*

*Bu ödülün geçmişte **yanlış ellere geçmişliği** var ama bu sefer öyle olmadı.*

DTK: Yanlış ellerde olmak/ Yanlış ellere geçmek/ Yanlış ellere düşmek

BD: Doći / dolaziti (dospjeti / dospijevati) u prave ruke

DÇ: Doğru ellere gelmek (varmak).

Anlamı: Bir şeyi doğru kimseye tahsis etmiş olmak, liyakatle takdir edilmek, doğru yere gelmek.

*Nagrada **je došla u prave ruke**. Svi su bili zadovoljni izborom. (BFR)*

*Ödül **doğru ellere geçti**. Herkes sonuçtan memnun kaldı.*

DTK: Doğru ellerde olmak/ Emin ellerde olmak

BD: Doći / dolaziti pod ruku *komu*

DÇ: *Birinin* elinin altına gelmek.

Anlamı: Birinin yakınına gelmek, birinin ulaşabileceği yerde olmak.

*Znam kako je gulio sve **koji su mu došli pod ruku**. (HFR)*

***Eline geçen** herkesin derisini nasıl yüzdüğünü biliyorum.*

DTK: Eline geçmek/ Elinin altında (olmak) / Tırnağı dibinde/ Burnunun dibinde

BD: Držati (imati) u svojim rukama *koga, sto*

DÇ: Birini, bir şeyi kendi ellerinde tutmak (olmak).

Anlamı: Biri üzerinde güce sahip olmak, hükmetmek; birini, bir şeyi manipüle etmek.

*Ona ga sad **ima u rukama** i postići će od njega sve što hoće. (HFR)*

*O çoktan **elinde olduğundan** ona her istediğini yaptıracaktır.*

DTK: Elinde bulunmak/ Elinde olmak/ Eline düşmek/ Avucu içinde tutmak/ Avucunda tutmak/ Avucunun içine almak

BD: Držati sve konce u svojim rukama

DÇ: Bütün ipleri kendi ellerinde tutmak.

Anlamı: Durum hakkında iyi bir fikir sahibi olmak, her şeyi kontrol altında tutmak, durumu yönetmek

*Imamo osjećaj da **drži konce u svojim rukama**, da su stvari više pod kontrolom. (BFR)*

***İpleri ele eline aldığı** ve işlerin daha kontrollü hale geldiği hissine kapılıyoruz.*

DTK: İpleri eline almak / Elinde tutmak/ Ele geçirmek/ Avucu içinde tutmak/ Avucunda tutmak/ Avucunun içine almak

BD: Golim rukama

DÇ: Çıplak elleriyle.

Anlamı: Silahsız (aletsiz), sadece kendi gücüyle (el becerisi).

Golim rukama *su spašavali ljude iz vatre. Pravi su heroji. (BFR)*

İnsanları ***çıplak elleriyle*** *kurtardılar yangından. Onlar gerçek birer kahraman.*

DTK: Çıplak elleriyle

BD: Ići na ruku komu

DÇ: *Birinin elinden gitmek.*

Anlamı: Birinin lehine hareket etmek, birine yardım etmek, destek çıkmak.

Ali tu se očito želi ***ići na ruku*** *Austriji - reče barun. (BFR)*

Ama burada açıkça Avusturya için ***ellerinden geleni yapmak*** *istiyorlar- dedi baron.*

DTK: Elinden gelmek/ Elinden geleni yapmak/ Elinden geleni ardına (arkasına) koymamak

BD: Ići <ruku> pod ruku *s kim, s čim*

DÇ: *Biriyle, bir şeyle* el altında el gitmek. *(Biriyle el ele gitmek)*

Anlamı: Yakın (sıkı bağı) olmak, birlikte görülmek, biri, bir şeyle iyi geçinmek.

... osamljenost i tjeskoba ***idu ruku pod ruku*** *s veseljem i razuzdanošću, a ponekad se, eto, nadu da bi bratski ispile čašu ... (HFR)*

... kimsesizlik ve endişe, cümbüş ve sefahatle ***ele ele verir*** *bazen, eh tabi, kardeşçe bir içki yudumlamayı umarlar.*

... a radi sve protiv svojih želja, jer misli onako kako ne bi htjelo i jer želje i volja ne ***idu pod ruku.***

Her şeyi kendi isteği dışında yapıyor. Çünkü böyle yürümez; arzular ve irade ***yan yana*** *yürümez.*

DTK: El ele vermek/ El ele/ Yan yana (olmak) / Baş başa vermek/ Göbeği biriyle bağlı (beraber kesilmiş)

BD: Ići iz ruke u ruku / od ruke do ruke

DÇ: Elden ele gitmek.

Anlamı: Bir şeyin kullanımı veya mülkiyeti bir kimseden başka kimseye geçmek.

Dok prebacujete *karte* ***iz ruke u ruku****, u sebi brojite njihove pozicije. (BFR)*

Kartlar ***elden ele gezerken****, aklınızdaki konumları sıralayın.*

*Tako su dječaci, polumrtvi od straha i bola****, išli od ruke do ruke****. (BFR)*

Böylece korku ve acıdan yarı ölü olan çocuklar ***elden ele geçtiler****.*

DTK: Elden ele/ Elden ele geçmek/ Elden ele dolaşmak (gezmek) / El değiştirmek

BD: Ide od ruke *komu što*

DÇ: *Bir şey* elinden gider.

Anlamı: Başarılı olmak, hünerli olmak, işi istenilen biçimde bitirmek.

Vrlo brzo sam se pokazao svestranim sportašem, ***sve mi išlo od ruke****. (HFR,2003:)*

Çok hızlı bir şekilde çok yönlü bir sporcu olduğumu kanıtladım, ***elimden her şey gelir****.*

DTK: Elinden gelmek/ Elinden iş gelmek/ Elinden iyi iş gelmek/ Elinden hiçbir şey kurtulmamak/ Eli yatmak/ Eli işe yatmak/ Eli ermek/ Elinden uçan kaçan kurtulmaz

BD: Imati dvije lijeve ruke

DÇ: İki tane sol eli olmak.

Anlamı: Beceriksizce iş yapmak, el ile yapılan işlerde vasıfsız olmak.

Kad netko ima dvije lijeve ruke *kao ti, ne mora se čuditi lošim rezultatima svoga rada. (HFR)*

*Senin gibi **sağ eliyle sol kulağını gösteren birinin** işinin yolunda gitmemesine şaşırması abes.*

DTK: Eli ermez gücü yetmez/ Elinden bir şey gelmemek/ Eline yüzüne bulaştırmak

BD: Imati (držati) kormilo *čega* u svojim rukama

DÇ: Bir şeyin dümeni kendi ellerinde olmak, dümenini (tutmak).

Anlamı: Bir şeyi yönetmek, bir şeyin yönetiminde olmak.

*Unatoč teškoj bolesti još je imao snage **držati kormilo** poduzeća **u svojim rukama** i nikome nije dopuštao da mu pomaže. (HFR)*

*Ciddi hastalığına rağmen, şirketin **dümenini elinde tutacak** gücü hâlâ elinde tutuyor ve kimsenin kendisine yardım etmesine müsaade etmiyordu.*

DTK: Dümeni (dümenini) elinde tutmak / Dizginleri (dizginlerini) ele almak

BD: Imati koga / šta u rukama

DÇ: Biri ya da bir şey ellerinde olmak.

Anlamı: 1.Bakımı, gözetimi altında olmak. 2.Egemenliği altında, yetkisinde olmak. 3.İsteyince o işi yapabilmek.

*Dobrim dijelom FIFA drži **ključ u svojim rukama**. (BFR)*

*FIFA iyice anahtarı **elinde tutuyor**.*

DTK: Elinde olmak/ Elinde bulunmak/ Avucunun içinde tutmak

BD: Imati kruh u rukama

DÇ: Ekmeği ellerinde olmak.

Anlamı: Bir mesleğe sahip olmak, çalışmak için yeterli olmak, ekonomik bağımsızlığına erişmek

*Kad sva moja djeca budu **imala kruh u rukama**, moći ću mirno čekati starost. (BFR)*

*Çocuklarım **ekmeğini eline alınca** sakince yaşlılığı bekleyebileceğim.*

DTK: Eli ekmek tutmak/ Ekmeğini eline almak/ Boğazını çıkartmak/ Karın doyurmak/ Ayakları üstünde durmak/ Eli ayağı tutmak/ Kolunda altın bileziği olmak

BD: Imati pune ruke posla

DÇ: Elleri işle dolu olmak.

Anlamı: Çok çalışmak, çok meşgul olmak, çok çalışmak zorunda olmak.

I pripazite s kim me spajate, vjerovatno će biti dosta poziva, a ja čitavo prijepodne ***imam pune ruke posla.*** *(BFR)*

Çağrıları yönlendirmeye özen gösterin – muhtemelen çok arama olacak – bütün geceyi ***ayakta geçireceğim***.

DTK: İşi başından aşkın olmak/ Başını kaşımaya (veya kaşıyacak) vakti olmamak/ Derdi başından aşkın olmak/ Gözü hiçbir şey görmemek (AP,397) / Geceyi ayakta geçirmek

BD: Imati zlatne ruke

DÇ: Altın gibi elleri olmak.

Anlamı: El ile yapılan işlerde çok maharetli olmak, elinden her iş gelmek.

A kako se odijevala! Njena mama, znate, ***ima zlatne ruke*** *i sve joj je šila vlastoručno. (HFR)*

Nasıl da giyinmiş! Annesi, bilirsiniz, ***on parmağında on marifet olan*** *bir kadın; onun için her şeyi dikiverir.*

DTK: (birinin) kolunda altın bileziği olmak/ On parmağında on hüner (marifet) olmak/ Elinden hiçbir şey (uçan kuş, uçan kaçan) kurtulmamak/ Eli işe yatmak/ Elinden gelmek/ Elinden iyi iş gelmek/ Eli uz/ Eli yordamlı/ Eline çabuk

BD: Ispod ruke (kupiti, prodati)

DÇ: El altından (satın almak, satmak).

Anlamı: Dolaylı olarak, bir kimse aracılığıyla (satmak, satın almak).

Kao što je svoju odjeću kupovala, a i prodavala ispod ruke, u njoj se polako razvio osjećaj da i svoja mala životna zadovoljstva i skromnu, neostvarenu sreću mora dugo tražiti i na kraju je možda negdje ***ispod ruke*** *i* ***kupiti.*** *(BFR)*

Ucuza alıp el altından sattığı kıyafetleri gibi, hayattaki küçük zevkleri ve mütevazı, kanamadığı mutluluğu aramalı ve sonunda belki ***el altından almak*** *fikri doğmaya başladı içinde.*

DTK: El altından (almak, vermek) / El altından iş görmek/ İpleri birinin elinde olmak/ Saman altından su yürütmek

BD: Ispustiti / ispuštati uzde -iz ruku-

DÇ: Dizginleri elden kaçırmak.

Anlamı: Kontrolü azaltmak, disiplini gevşetmek.

Poznaju oni moja dva lica: da sam, kad treba, njihov sluga i despot. I kad bih sam ona časak ***ispustio uzde****, ne bih ih mogao voditi kao što ih sada vodim. (HFR)*

İki yanımı da: Gerektiğinde onların hizmetçisi de despotu olduğumu bilirler. Tabi bir an için ***dizginleri elden kaçırsaydım****, şimdi yaptığım gibi onlara önderlik edemezdim.*

DTK: Dizginleri elinden kaçırmak / Dizginleri gevşetmek

BD: Iz druge (treće) ruke (znati, doznati)

DÇ: İkinci (üçüncü) elden (bilmek, öğrenmek).

Anlamı: Dolaylı yollardan, birileri aracılığıyla, belirsiz kaynaklardan (duymak, öğrenmek).

Vi me smatrate samouvjerenim i ljutite se na mene, a činjenica da je oni se što znaju, ***znaju iz druge****. (HFR)*

Beni kendinden emin görüp bana kızıyorsunuz ama gerçek şu ki, bildiklerini ***ikinci elden biliyorlar.***

DTK: İkinci elden/ İkinci ağızdan/ Kulaktan dolma

BD: Iz prve ruke (znati, doznati)

DÇ: İlk elden (bilmek, öğrenmek).

Anlamı: Doğrudan, aracı olmadan, güvenilir kaynaktan (duymak, öğrenmek).

*Ti to **znaš iz prve ruke**, stari, to su tvoji prijatelji. (HFR)*

***İlk elden öğrendin** bunu ihtiyar, yani arkadaşlarından.*

DTK: İlk elden (öğrenmek)/ Birinci elden kaynağa gitmek/ İlk ağızdan (duymak, öğrenmek) / Elden almak

BD: Izbiti 'izbijati adut (sve adute) iz ruke

DÇ: Elindeki kozu (bütün kozları) çıkarmak.

Anlamı: Arka arkaya tüm argümanları çıkarıp birini yenmek, içinde bulunduğu tüm eylemleri engellemek.

*.... moramo progutati neke stvari želimo li neprijateljima hrvatske neovisnosti **izbiti adut iz ruku**. (HFR)*

*... Hırvat bağımsızlığının düşmanlarının **bütün kozlarını çekmesini** istiyorsak bazı şeyleri sineye çekmemiz gerekiyor.*

DTK: Bütün kozlarını çekmek/ Elini belli etmek (göstermek)/ Göz açtırmamak/ Köşeye sıkıştırmak

BD: Izmaknuti se kome iz ruke

DÇ: Ellerinden kaçırmak.

Anlamı: Bir şeyi elde edememek, kaçırmak, yitirmek.

***Izmaknuo sam mu se iz ruke**, zati što sam brzo trčao. (BFR)*

*Hızlı koştuğum için **elinden kaçırdı beni.***

DTK: Elden kaçırmak/ Elde edememek/ Elden gitmek/ Elden çıkmak/ Eli boş dönmek/ Eli boş gelmek/ Eli koynunda kalmak/ Eli böğründe kalmak/ Avucunu yalamak

BD: Izmiče (izmaklo je) iz ruku *komu što*

DÇ: Elinden geri alıyor (aldı).

Anlamı: Birinden kaçmak, kurtulmak, birinin idaresinden uzaklaşmak, kendini kurtarmak.

*Deset godina me muči ta žena, deset godina plazim oko nje kao pas, i deset godina mi **izmiče iz ruku** kao riba. (HFR)*

*On yıl boyunca köpek gibi arkasından koştum, süründürdü beni o kız. **Elimden kurtulalı on yıl oluyor**.*

DTK: Elinden kurtulmak/ Canını kurtarmak/ Canını dar atmak/ Başından atmak/ Paçayı kurtarmak (veya sıyırmak)

(*Elinden almak (bir şeyi, birisi): *bir şeyden mahrum etmek)

BD: Jesti kome iz ruke

DÇ: *Birinin* elinden yemek.

Anlamı: Geçimini başkasının cebinden sağlamak, cana yakın, uysal, itaatli olmak.

DTK: Elinde büyümek/ Sırtından geçinmek (birinin) / Eline bakmak

BD: Kao rukom odneseno (bol, bolest)

DÇ: Eliyle alıp götürmüş gibi (ağrı, hastalık).

Anlamı: Çabuk iyileşmek (hastalık için), tamamen geçmek (ağrı, dert).

*Kažu da je dovoljno u toku dva tjedna svakog jutra natašte popiti po jednu žličicu ulja i bolest **kao da je odnesena rukom.** (HFR)*

*İki hafta boyunca her sabahları aç karnına bir çay kaşığı yağ içmenin yeterli ve hızlı bir şekilde **ayağa kalkmaya** yardımcı olacağını/ **turp gibi edeceğini** söylüyorlar.*

DTK: Turp gibi (olmak) / Kendini toplamak / Ayağa kalkmak

BD: Lijevom rukom (napraviti)

DÇ: Sol eliyle (yapmak).

Anlamı: 1. Bir şeyi kolaylıkla yerine getirmek**. 2.**Özen göstermeden (yapmak).

*Nije taj posao uoće težak. Tvoj bi ga brat **lijevom rukom** začas **napravio**, a ti ga se tako bojiš. (HFR)*

*Başta çok da zor bir iş değildi. Kardeşin **elini oynatsa** yeter ama sen onu yapmaktan korkuyorsun.*

DTK: Parmağının ucuyla (ucunda) çevirmek/ Gözü kapalı (yapmak)/ Baştan savma (yapmak)/ Üstünkörü (yapmak) Elini oynatmak (AP, 2021:327)

BD: Na brzu ruku (učiniti)

DÇ: Tez elden (yapıvermek).

Anlamı: Çabucak, çok özenmeden (yapmak).

*Bilo je to malo platno, naslikano **na brzu ruku**, više skica u ulju negoli portret do u potankosti vjeran podlošku ... (HFR)*

Küçük bir tuvale **tez elden yapılmış**, bir portreden çok yağlı boya kullanılmış, detayları aslına uygun düşen bir eskizdi.

DTK: Tez elden (yapmak) / El çabukluğuyla (yapmak)/ El değer etek değmez/ Elini oynatmak/ Baştan savma/ Üstünkörü/ Ayaküstü

BD: Na dohvat ruke

DÇ: Ellerinin eriştiğine

Anlamı: Çok yakın, oldukça az bir mesafede.

*Zbog nesmotrenih izjava izgubili su pobjedu na izborima koji **su im bili nadohvat ruke**. (BFR)*

*Yaptıkları talihsiz açıklamalar yüzünden **ellerinin altındaki** seçim zaferini kaybettiler.*

DTK: Elinin altında/ Eli ermek/ Tırnağı dibinde

BD: Na svoju ruku (činiti)

DÇ: Kendi eline (yapmak).

Anlamı: Bağımsız olarak, kendi iradesiyle (karar almak ya da bir işe girişmek).

*Bilo mi je rečeno da ostanem mirna, da ništa ne pokušavam **na svoju ruku** i da čekam. (HFR)*

*Bana sakin olmam, **kendi başıma** bir şeye kalkışmadan beklemem söylendi.*

… češće mu je znala reći mater: "Mudar, ali na svoju ruku i nestalažljiv" Lijepo bih mogla opisati i naše susjede (…) Ljudi su pristojni, domaći, naši, samo im je sin ***na svoju ruku****. (HFR)*

.. çoğu zaman annesi ondan "Akıllı, ama başına buyruk ve kararsız" diye bahsederdi. Komşularımızı da güzelce tarif edeyim (...) Kibar, nahif insanlar, sadece oğulları ***başına buyruk****.*

DTK: Kendi başına/ Yalnız başına/ Kafasına göre/ Kalbine, gönlüne göre/ Başına buyruk/ Burnunun dikine gitmek/ Gönlünün arzusuna tabi olmak/ Gönül hoşluğu ile (rızası ile) (hareket etmek)

BD: Nekome ne bi uzeo ni orah iz ruke

DÇ: Elinden ceviz bile alınmaz.

Anlamı: O kadar kirli ve pis ki insanda tiksinti uyandırır.

Iz tvojih ruku ni orah ne bih uzeo, a kamoli hljeb koji si pravila. (HFR)

Bırak pişirdiğin ekmeği, elinden kabuklu koz yenmez senin.

DTK: Elinden kabuklu koz yenmez/ Sidiği ile yüzü yunmuş

BD: Okrvaviti ruke

DÇ: Ellerini kana bulamak.

Anlamı: Bir suça ortak olmak (kan dökmek), birinin ölümü ya da yaralanmasından sorumlu olmak.

Neću reći da je on anđeo ili pravednik, ali znam ***da nije okrvavio ruke*** *u prošlom ratu. (HFR)*

Onun bir melek gibi biri olduğunu söyleyemem ama bu son savaşta ***elini kana bulamadığını*** *biliyorum.*

DTK: Elini kana bulamak (bulaştırmak)/ Elinden bir kaza çıkmak/ Elinden kan çıkmak/ Başını yemek (birinin) /Kan dökmek/ Kanına girmek/ Canını almak (birinin) / Vücudunu ortadan kaldırmak

BD: Oprati / prati ruke ***od čega/ koga***

DÇ: *Biri, bir şeyden* ellerini yıkamak.

Anlamı: Bir şeyin sorumluluğunu kabul etmemek, sorumluluğunu reddetmek, bir şeyi geri çevirmek.

I njihovo je zgražanje samo slamka za koju se hvataju, jer to dokazuje da ***peru ruke od zla****, da su ljudi. (HFR)*

Ve onların nefreti, saman alevi gibi, çünkü bu onların ***kötülükten ellerini yıkadığını****; insan olduklarını kanıtlıyor.*

Mi nemamo ništa s tim. Mi smo ga upozorili, nije nas slušao, sad ***peremo ruke od toga****. (BFR)*

Onunla hiçbir ilgimiz yok. Onu uyardık ama bizi dinlemedi. Şimdi ***elimizi eteğimizi çektik.***

DTK: Elini yıkamak (bir şeyden) / El yıkamak/ Elini yumak/ Elini eteğini çekmek (bir şeyden) / Dünyadan el etek (elini eteğini) çekmek/ Yüz çevirmek/ Sırt (sırtını) çevirmek

BD: Ostati /ostajati praznih ruku (šaka)

DÇ: Eli (avucu) boş kalmak.

Anlamı: Bir fayda (sonuç) elde edememek.

Političari se bogate, a narod ***ostaje praznih ruku****. (BFR)*

Politikacılar zengin olur ama halkın ***eli boş kalır****.*

DTK: Eli boş çıkmak/ Eli boş dönmek (veya çevrilmek veya geri gelmek) / Eli böğründe kalmak/ Elden kaçmak/ Elden kaçırmak/ Avucunu yalamak

BD: Pasti u ruke (šake) ***komu***

DÇ: Birinin ellerine (avucuna) düşmek.

Anlamı: Birinin egemenliğine girmek, özgürlüğünü kaybetmek.

Nisam htjela živjeti s lopovom, a ***pala sam u ruke*** *još većeg razbojnika. (HFR)*

Bir hırsızla yaşamak istemedim ve daha da büyük bir hırsızın ***eline düştüm.***

DTK: Eline düşmek (birinin) / Eline geçmek (birinin) / İpi (birinin) eline geçmek/ İpin ucu (birinin) elinde olmak/ Dizginleri ele vermek/ Kucağa düşmek (HŞ)

BD: Polazi (pošlo je) za rukom *komu što*

DÇ: *Bir şey birinin* eline çıkıyor (çıktı).

Anlamı: Birinin bir şeyde başarılı olması, olayların onun açısından iyi gitmesi.

*Valjda joj to veče **nije nešto pošlo za rukom** pa je bila bijesna, nervozna. (HFR)*

*Galiba o akşam **şans ondan yana değildi/ şansı el vermedi**, bu yüzden sinirli ve gergindi.*

DTK: (Şansı) el vermek/ (Şans) -den yana olmak/ Şans yüzüne gülmek/ Şansı yaver gitmek/ İşi rast gitmek/ Dört ayak üstüne düşmek/ Aşığı cuk oturmak

BD: Prekriženih (skrštenih) ruku (sjediti, čekati)

DÇ: Elini çaprazlayarak (oturmak, beklemek).

Anlamı: Herhangi bir iş yapmadan boş oturmak.

*To nije pravedno: on **sjedi prekriženih ruku**, a ti radiš od jutra do mraka. (HFR)*

*Bu hiç adil değil: Sen sabahtan akşama kadar çalışırken o **el el üstünde oturuyor**.*

DTK: El el üstünde oturmak/ Eli boş olmak/ Eli boşalmak/ Eli koynunda (olmak)

BD: Produžena ruka *nečeg, nekog*

DÇ: Elini uzatmış.

Anlamı: Sözü geçer, hatırı sayılır kimse.

*Jusuf je osjetio ipak **neku produženu ruku** vremena koja mu je poput misli pala na rame...*

*Yusuf **elinin kolunun uzun oluşunu** idrak etti; bir düşünce gibi omuzuna bindiğini sezdiği zamanın…*

DTK: Eli kolu uzun/ Ensesi kalın/ Hatırı sayılır

BD: Prositi čiju ruku

DÇ: Ellerine talip olmak.

Anlamı: Kız istemek, birine talip olmak.

Gospodin major kreće na frontu. Prije odlaska ***zaprosio je tvoju ruku****. (HFR)*

Bay Binbaşı cepheye gidiyor. Ayrılmadan önce, ***parmağına yüzük takmak*** *istiyor.*

DTK: (Parmağına) yüzük takmak/ Baş göz olmak/ Başını bağlamak/ Talip olmak (birine)

BD: Pružiti nekom ruku

DÇ: Birine el uzatmak.

Anlamı: Yardım etmek.

Te ljude posebno cijenim. Kad mi je bilo najteže, oni su mi prvi ***pružili ruku****. (BFR)*

Onlar çok değer veririm. En zor zamanlarımda bana ilk ***el uzatan*** *onlardı.*

DTK: El uzatmak/ Elini uzatmak/ El vermek/ Kol vermek/(birine) /Kollarını açmak /Bel vermek/ Omuz vermek / Koltuk çıkmak/ Koltuk vermek

BD: Ruke -i noge- su vezane (imati) ***komu***

DÇ: *Birinin* elleri (ayakları) bağlı (olmak).

Anlamı: Eylemlerinde özgür olmamak, eylemlerinde sınırlı olanaklara sahip olmak.

Rado bih mu pomogao, ali ***nemam*** *ovlasti,* ***vezane su mi ruke i noge****. (BFR)*

Ona yardım etmek isterdim ama yardım edecek yetkim yok, ***elim ayağım bağlı****.*

DTK: Eli kolu (eli ayağı) bağlı kalmak (olmak)/ Elinde olmamak/ Elinden bir iş (bir şey) gelmemek/ Eli koynunda kalmak/ Eli böğründe kalmak

BD: Ruke ti pozlatile!

DÇ: Ellerin yaldızlansın!

Anlamı: `Ellerine sağlık` anlamında kullanılan bir iyi dilek sözü.

Kako si ovo dobro napravila! Baš ti hvala, ***ruke ti se pozlatile****. (BFR)*

Bunu ne kadar güzel yapmışsın. Çok teşekkür ederim, ellerine sağlık.

DTK: Ellerine sağlık / Ellerin dert görmesin

BD: Ruka ruku mije

DÇ: El eli yıkar.

Anlamı: Karşılıklı iş birliği ve yardımı ifade eder.

Znaš kako kažu: ruka ruku mije, a obraz obadvije. (BFR)

Ne derler bilirsin: ***bir el bir eli yıkar, iki el bir yüzü yıkar.***

DTK: El eli yıkar, iki el yüzü/ Bir el bir eli yıkar, iki el bir yüzü yıkar/ Bir elin nesi var, iki elin sesi var/ Bir elin sesi çıkmaz/ El el ile, değirmen yel ile/ El birliği etmek/ El ele vermek

BD: Ruku na srce

DÇ: Elin kalbine!

Anlamı: Dürüstçe (açıkça) konuşursak, doğruyu söylemek gerekirse.

Ruku na srce *– misaono ti stihovi nisu bili na razini pjesama iz zbirke Stalnosti, ali bili su nekako prirodniji, spontaniji, više njeni. (BFR)*

Elini vicdanına koy- *düşününce, bu dize Stalnost koleksiyonundaki şarkılar düzeyinde değildi. Ama bir şekilde daha doğal, daha spontane, sanki daha çok ona aittiler.*

DTK: Elini vicdanına koymak/ Elini vicdanına koyarak söylemek/ Ellerim yanıma gelecek

BD: Sporazumijevati se i nogama i rukama

DÇ: Hem eli hem ayağıyla anlaşmak.

Anlamı: Duygu ve düşüncelerin yüz ifadesi, beden duruşu vb. yollarla anlatıldığı iletişim biçimi, vücut dilini kullanmak.

Kada sam prvi put došao na Zapad morao sam ***se sporazumijevati i nogama i rukama*** *dok sam došao do hotela. (BFR)*

Batı'ya ilk gelişimde, ki ***el kol yaparak*** *anlaşmaya çalışmıştım, otele geldiğim de de.*

DTK: El kol yapmak/ El etmek/ Kaş göz etmek/ Kaş göz işareti yapmak

BD: Trljati ruke

DÇ: Ellerini ovuşturmak.

Anlamı: Tatmin olmak, memnuniyetini gizlememek.

*Posao je išao odlično i trgovci su zadovoljno **trljali ruke**. (BFR)*

*İşler harika gidiyordu ve tüccarlar memnuniyetle **ellerini ovuşturuyorlardı**.*

DTK: El ovuşturmak/ İçten içe sevinmek/ İçinin yağı erimek/ Canına minnet (olmak)

BD: U drugu ruku

DÇ: Başka elde.

Anlamı: Öte yandan, farklı açıdan bakıldığında.

*Ali, **u drugu ruku**, pukotine nije bilo na početku, ali nije se moglo znati, ne čeka li ih negdje dalje.*

*Tabi **öte yandan** başlangıçta bir pürüz yoktu ama ileride bir yerlerde onları bekleyip beklemediğini bilmek mümkün değildi.*

DTK: Bu gözle/ Öte yandan

BD: Uprljati / prljati/ kaljati ruke

DÇ: *Bir şeyle* ellerini kirletmek.

Anlamı: Dürüstçe yapılmayan işlere bulaşmak.

*Neki tvrde da **je uprljao ruke** u poznatoj aferi pranja novca. (HFR)*

*Bazıları, meşhur bir kara para aklama skandalında **ellerini kirlettiğini** iddia ediyor.*

*Da li vam se isplatilo **kaljati ruke krvlju** da biste potvrdili opravdanost? (BFR)*

*Kendinizi haklı çıkarmak için **ellerinizi kana bulamaya** değer miydi?*

DTK: Ellerini kirletmek

BD: Uzeti / uzimati (preuzeti / preuzimati) kormilo -svoje- ruke

DÇ: Dümeni kendi eline almak.

Anlamı: Gücü ele geçirmek.

DTK: (bir şeyin) dümenini elinde tutmak/ El koymak/ Ele geçirmek/ İpleri eline almak/ Dizginleri (dizginlerini) ele almak

BD: Uzeti /Uzimati stvar u svoje ruke

DÇ: Bir şeyi kendi ellerine almak.

Anlamı: Öncülük etmek, bir duruma önderlik etmek, bir duruma hâkim olmak.

*-Hm… - ponovi moja mama, očito **uzimajući stvar u svoje ruke**. (HFR)*

*- Ha… diye tekrarladı annem, belli ki meseleyi **eline alıvermişti**.*

DTK: Eline almak/ İpleri eline almak / Dizginleri (dizginlerini) ele almak / El koymak/ Üstüne almak / Baş (veya başı) çekmek / Ön ayak olmak/ Elebaşılık / Baş olmak

BD: Uzeti / uzimati u svoje ruke *što*

DÇ: Bir şeyi kendi ellerine almak.

Anlamı: Bir şeyi devralmak, bir işe girişmek, ele almak.

*Otac je odlučio **uzeti** stvar u **svoje ruke** i dječaci su se zabrinuli. (BFR)*

*Baba meseleyi **eline alınca** çocuklar endişelendi.*

DTK: Ele almak /Eline almak/ Dizginleri ele almak/ Kolları sıvamak/ Üstüne almak

BD: Uzeti /uzimati uzde u svoje ruke

DÇ: Dizginleri kendi eline almak.

Anlamı: Kendi kontrolü altında tutmak, yönetimi ele almak.

*Netko mora preuzeti ulogu menadžera. Ne razmišljajući mnogo, **uzeo sam uzde u svoje ruke** i otišao na razgovor s gospođom Tucman. Nije bila čula za nas.*

*Birinin yönetici rolünü üstlenmesi gerekiyor. Fazla düşünmeden **dizginleri elime aldım** ve Tucman Hanım'la konuşmaya gittim. Bizi duymamıştı.*

DTK: Dizginleri (veya dizginlerini) ele almak/ İpleri eline almak/ El koymak

BD: Više ruku više vrijedi

DÇ: Çok el, daha çok değerlidir.

Anlamı: `Başarıya ulaşmak için birlik olmak gerek` anlamında kullanılan bir söz.

***Više ruku više vrijedi**, a pametna glava vrijedi stotinu ruku. (BFR)*

***Bir elin nesi var iki elin sesi var** ki el elden üstündür.*

DTK: Bir elin nesi var, iki elin sesi var/ Bir elin sesi çıkmaz/ El el ile, değirmen yel ile/ El birliği etmek/ El ele vermek

BD: U najmanju ruku

DÇ: El azından.

Anlamı: En azından, en hafif deyimiyle, hiç olmazsa, hiç değilse.

*Čudim se vašoj izjavi koja je **u najmanju ruku pretjerana**. (BFR)*

***Tabiri caizse** abartılı ifadenize hayran kaldım.*

Mi ne može dokazati protivno, ali mislimo da su vaša predviđanja kako će Sava za godinu dana biti mrtva rijeka, u najmanju ruku pretjerana. (HFR)

*Aksini kanıtlayamayız ama Sava'nın bir yıl içinde ölü bir nehir olacağına dair tahminlerinizin **dilimiz döndüğü kadar söyleyelim**, uçuk bir tahmin olduğunu düşünüyoruz.*

DTK: Elverir ki/ Dili (dilinin) döndüğü kadar / Tabiri caizse/ Su içinde/ Aşağı yukarı/ Üç aşağı beş yukarı

BD: Za prvu ruku

DÇ: İlk elde.

Anlamı: Başlangıçta, geçici olarak.

*... morat će nam dati sve što nam je potrebno **za prvu ruku**. (HFR)*

*... ihtiyacımız olan her şeyi **ilk elde** vermek zorunda kalacak.*

DTK: İlk elde/ En başta/ İlk adım/ İlk ağızda/ İlk önce

3.3.2.24. Rukav (Giysi Kolu)

BD: As (kec) iz rukava

DÇ: Kollardaki as

Anlamı: Ortaya çıkmamış, tam belli olmamış kanıt veya gerekçe, yedek çözüm.

O ovom se pregovaraču svašta priča. Moramo dobro paziti na svaku njegovu riječ da ***ne bi odjednom izvukao nekakvog asa iz rukava****.*

Bu müzakereci hakkında çok şey konuşuluyor. ***Son kozunu oynamaması için*** *her sözüne çok dikkat etmeliyiz.*

DTK: Son kozunu (kartını) oynamak

BD: Drugi par rukava

DÇ: İki kolun diğeri.

Anlamı: Olumlu bir durumun düşünülmesi gereken olumsuz yönü.

Ako ćemo govoriti o gradnji, ***to je drugi par rukava****. (BFR)*

Yapı hakkında konuşacaksak, ***madalyonun bir de öteki yüzü var****.*

DTK: Madalyonun ters (öteki) yüzü/ Kazın ayağı öyle değil/ İşin içinde iş var

BD: Imati u rukavu

DÇ: Kolunda bulunmak.

Anlamı: O şeye sahip bulunmak.

Važno je odgajati dijete toplo i podržavajuće, te uvijek ***imati u rukavu*** *neko iznenađenje za trenutke kada je dijete ponašanjem koje želite razviti, stvarno zaslužilo pozitivno potkrepljenje. (BFR)*

Bir çocuğu samimiyetle ve ona arka çıkarak yetiştirmek önemlidir. Ki çocuğa verdiğiniz emeğin karşılığını alacağınız zamanlarda sizin de ona verecek bir şeyler ***elinizde bulunsun.***

DTK: Elinde bulunmak (olmak)

BD: Istresti/ sipati kao iz rukava

DÇ: Kollarından olduğu gibi dökmek.

Anlamı: Hızlı, zorlanmadan kolay ve yerinde bir şekilde yapmak, sıralamak, saymak (bir şeyi).

Kad sam odgovarao, ***istresao sam kao iz rukava*** *cijelu lekciju. (BFR)*

Cevap verirken ***makineli tüfek gibi*** *sıraladım tüm bilgiyi.*

Svojim banalnim i budalastim štosovima, koje bi u svakoj prilici ***sipao kao iz rukava****, nekad je uvelike uveseljavao cijelu klapu. (HFR)*

Her fırsatta yaptığı sıradan ve aptalca şeylerle, ***ağzı iyi laf yapar / bir kol çengiydi****, tüm ekibi çok eğlendiriyordu.*

DTK: Ağzı laf yapmak/ Hazırcevap (olmak) / Ardı ardına (arka arkaya) (sıralamak) / Sayıp dökmek/ Makineli tüfek gibi (konuşmak)

BD: Ostati / ostajati kratkih rukava

DÇ: Kolları kısa kalmak.

Anlamı: Oyuna gelmek, umduğunu bulamamak, bir şeyden mahrum kalmak; kazançsız, gelirsiz kalmak.

I opet bi sirotinja ***ostala kratkih rukava****. Čak mi djecu ne bi smjela imati. (HFR)*

Yoksullar yine **eli darda olduğundan** çoluk çocuk sahibi olmaya bile cesaret edemiyorlardı.

DTK: Eli boş dönmek/ Eli böğründe kalmak/ Eli dar (darda) olmak/ Eli koynunda kalmak/ Geri kalmak/ Elinden (bir şey) gelmemek/ Elde avuçta (bir şey) kalmamak/ Avucunu yalamak/ Beli bükülmek/ Omuzları çökmek

BD: Vući koga za rukav

DÇ: *Birini* kolundan çekmek.

Anlamı: Birinden bir şey talep etmek, bir şeyi ısrarla istemek, isteğiyle canını sıkmak.

Nije danas lako biti važna ličnost. Svi te traže, ***vuku za rukav****, iznose ti svoje probleme. (BFR)*

Önemli bir insan olmak kolay değil bugünlerde. Herkes seni arıyor, ***kolundan tutup çekiştiriyor****, derdini anlatıyor.*

DTK: Başının etini yemek/ Dil (diller) dökmek/ Ensesine binmek/ Eteğine yapışmak/ Yakasına yapışmak/ Üstüne varmak / Kene gibi yapışmak/ Arkasında dolaşmak (veya gezmek) / Arkasından koşmak/ Kolundan tutup çekiştirmek (biz ekledik) / Dört elle sarılmak (veya yapışmak) / Avuç açmak

BD: Zasukati rukave

DÇ: Kolları sıvamak.

Anlamı: Ciddi bir görev için hazırlanmak, çalışmaya hazır ve istekli olmak.

... pa nam nije preostalo ništa drugo nego da ***zasučemo rukave*** *(...) i da se zaposlimo na ringišpilu. (BFR)*

... bu yüzden ***kolları sıvayıp*** *(...) atlıkarıncada bir işe girmekten başka seçeneğimiz yoktu.*

DTK: Kolları sıvamak/ Paçaları sıvamak/ Baş açıp koşmak

3.3.2.25. Šaka (El Ayası, El)

BD: Brz na šakama

DÇ: Eline tez.

Anlamı: Kavga, dövüşe eğilimli, kolayca kavgaya tutuşan kimse.

...momak uvijek spreman na pjesmu i šalu, ali u borbi strog i ***brz na šakama****. (BFR)*

...şarkı söylemeye de şaka yapmaya da hazır her zaman ama mücadelede sert ve ***eli sopalı*** *bir adam.*

DTK: Eli belinde/ Eli bayraklı/ Eli maşalı/ Eli sopalı/ Siniri tutmak/ Sinirleri gergin olmak/ Öfkesi burnunda/ Gözü dönmek/ Gözüne hiçbir şey görünmemek (HŞ) / Ali kıran baş kesen

(Eline tez, Eline tetik: *Çabuk iş yapan)*

BD: Davati (dijeliti) i šakom i kapom

DÇ: Avucuyla ve şapkasıyla vermek (dağıtmak).

Anlamı: Başkalarına bolca, çokça vermek, cömert olmak.

Podršku jurišnicima počele su, i to obilno, ***šakom i kapom****,* ***davati*** *i banke. (HFR)*

*Bankalar da atılımlara, bol miktarda****, avuç avuç*** *destek* ***vermeye*** *başladı.*

DTK: Avuç avuç (vermek)/ Kucak kucak (vermek)/ Eli bol/ Eli açık/ Kesenin ağzını açmak/ Elinde avucunda nesi varsa (vermek)/ Elini oynatmak/ Eli aza varmamak/ Elden geleni eksik etmemek/ Gözünü doyurmak

BD: Dopasti (pasti) šaka *komu*

DÇ: *Birinin* avucuna düşmek.

Anlamı: Birinin egemenliği altına girmek, birinin kurbanı olmak, dayak yemek.

Ne bih mu želio ***dopasti šaka****. Još pamtim njegov udarac. (BFR)*

Eline düşmek *istemem. Vuruşunu hala hatırlıyorum.*

DTK: Avucuna düşmek (birinin)/ Eline düşmek (birinin) / Eline geçmek/ Kucağına düşmek/ Dizginleri ele vermek/ Sakalı ele vermek

BD: Imati (držati) u šaci

DÇ: Biri avuçlarının içinde olmak (tutmak).

Anlamı: Birine hükmetmek, gücünü elinde tutmak, bir kimseye ya da topluluğa söz geçirmek.

Strah me šta će dalje biti. ***Ima*** *me* ***u šaci****. (BFR)*

Bundan sonra olacaklardan endişeliyim. ***Avucunun içine aldı*** *beni.*

DTK: Avucunun içine almak/ Avucunun içinde tutmak/ Eline geçirmek

BD: Pljunuti šake (dlanove)

DÇ: Ellerine (avuçlarına) tükürmek.

Anlamı: Bir işe şevkle girişmek, başlamaya hazır olmak.

Taj nas posao čeka, moramo ga obaviti, htjeli mi to ili ne. E pa kad je tako, dečki, ***pljunimo u šake*** *i počnimo! (HFR)*

İş bizi bekler, istesek de istemesek de yapmak zorundayız. Pekâlâ çocuklar, haydi bakalım ***dört elle sarılalıp*** *başlayalım!*

DTK: Dört elle sarılmak (yapışmak)/ Kolları sıvamak/ Başına geçmek (bir işin) / Başına oturmak (bir i/ Paçaları sıvamak/ Kendini vermek

BD: Propustiti / propuštati kroz šake *koga*

DÇ: *Birini* ellerinden geçirmek.

Anlamı: Birine dayak atmak, öldüresiye dövmek.

Čuvaj se, kad te mi ***propustimo kroz šake****, bićeš sav modar. (BFR)*

Ayağını denk al, seni bir ***elimize alırsak****, mosmor olacaksın.*

DTK: Ele almak (ÖAA,2020:752) / Tokat atmak (patlatmak) / Tekme tokat girişmek

BD: Šaka jada

DÇ: Bir avuç bela.

Anlamı: 1. Zayıf, güçsüz kimse. **2.**Önemsiz, ufak tefek şeyler.

Nema ga šta vidjeti, ***šaka jada****, a ovamo se kofrći, psuje u šesnaest. (BFR)*

Onu görülecek hiçbir şey yok, ***kıl kuyruğun*** *teki, on altısında küfründen çalımından geçilmiyor.*

DTK: Baş belası/ Kıl kuyruk/ Baldırı çıplak/ El kiri/ Elden düşme/ Kıçı kırık

BD: Šaka u oko

DÇ: Gözdeki el.

Anlamı: Çok çirkin manzara (görsel olarak). (Çok belli, göze batacak kadar ortada)

Smetljište pored ovako lijepe rijeke je ***šaka u oko*** *svakom posjetiocu. (BFR)*

*Böylesine güzel bir nehrin yanındaki çöplük, her ziyaretçinin **kör kör parmağım gözüne** diyeceği türden.*

DTK: Göze girer ocak dumanı gibi (HŞ)/ Kör kör parmağım gözüne/ Göze batmak

BD: Udariti, udarati (lupiti / lupati) šakom po stolu

DÇ: Avucuyla masaya vurmak.

Anlamı: Kararlı bir şekilde karşı çıkmak, bir şeye müdahale etmek, memnuniyetsizliğini ifade etmek.

*Treba već jednom stati na kraj neredu u našoj firm. Ne može se tu više mile-lale, treba **udariti šakom po stolu!** (HFR)*

*Şirketimizdeki karmaşaya bir an önce son vermemiz gerekiyor. **Masaya yumruğunu vur**, artık hoşgörülü olamazın!*

DTK: Masaya yumruğunu vurmak/ El atmak (bir işe)

BD: (Odmjeriti) od šake do lakta

DÇ: Avuçtan dirseğe kadar (ölçmek).

Anlamı: Hiçbir şey vermemek, birine dirsek çevirmek.

*Ako me bude zezao, pokazaću mu bosanski grb, **odmjeriti od šake do lakta.** (BFR)*

*Benimle alay ederse, ona Bosna armasını (argo) **dirsek çevirir** gösteririm.*

DTK: Dirsek çevirmek/ Sırtını dönmek/ Sırt çevirmek/ Arkasını dönmek/ Yüz çevirmek

3.3.2.26. Srca (Kalp)

BD: Bez srca

DÇ: Kalpsiz.

Anlamı: Duygusuz, soğuk, kötü.

Osim toga žalio sam što ova čudna i gruba Beatrixa smatra da sam ograničen, nezahvalan i ***bez srca.*** *(HFR)*

Ayrıca, şu tuhaf ve kaba Beatrix'in beni dar kafalı, nankör ve ***kalpsiz biri*** *olarak addetmesine üzüldüm.*

DTK: Kalpsiz

BD: Biti bez srca

DÇ: Kalpsiz olmak.

Anlamı: Duygusuz, soğuk, kötü olmak.

Ti ***si žena bez srca*** *u grudima, sve ti je svejedno! (BFR)*

Sen ***kalbi olmayan bir kadınsın****, senin için hiçbir şeyin önemi yok!*

DTK: Kalpsiz (olmak)/ (birinin) kalp olmamak

BD: Biti kamena srca / srca kamenoga

DÇ: Taş kalpli / taştan kalbi olmak.

Anlamı: Duygusuz, merhametsiz olmak.

Hod' te amo sirotice moje kad se neće sažaliti na vas majka vaša ***srca kamenoga****. (BFR)*

Taş kalpli *anneniz merhamet etmezse buraya gelin zavallı yavrularım.*

DTK: Taş kalpli (olmak) / Taş yürekli/ Katı yürekli/ Katı kalpli olmak/ Kalpsiz/ Karnı kara/ Pek yürekli/ Taş bağırlı

BD: Dirnuti / dirati (taknuti) u srce *koga*

DÇ: Yüreğine dokunmak.

Anlamı: Birini duygulandırmak, birinde hisler uyandırmak.

Vaša lijepa pažnja ***dirnula me je u srce****: hvala vam! (BFR)*

Hoş alakanız ***içime işledi****, teşekkür ederim size!*

Ta sentimentalna glazba ***dira u srce moju majku*** *i često joj izmami suze na oči. (HFR)*

*O duygusal müzik **annemin yüreğine dokunuyor** ve dinlerken sık sık gözleri yaşarıyor.*

*Možda baš kao i vaši najbliži - Bruno i Amadej - **takli su je u srce**. (HFR)*

*Belki de tıpkı en yakınlarınız gibi, Bruno ve Amadej, **kalbe dokundular.***

DTK: Kalbe dokunmak/ Yüreğine dokunmak/ Gönlüne dokunmak/ İçine işlemek/ İçini gıcıklamak (bir şey, birinin)

BD: Dobra (meka) srca

DÇ: İyi (yumuşak) kalp.

Anlamı: İyi, duyarlı, şefkatli, çok anlayışlı.

*To je onaj mladić koji se onako gega u hodu. Simpatičan dečko **dobra srce**. (HFR)*

*Paytak adımlarla yürüyen genç adam bu. Güzel çoktur, **iyi kalplidir.***

*Ksenijo, Ksenijo, požalit ćeš što se vladaš kako se vladaš, jer ja jesam **meka srca** i ni mrava ne bih pregazio ... (HFR)*

*Ksenija, Ksenija, bu şekilde davrandığına pişman olacaksın! Çünkü ben **yufka yürekliyim** ve karıncayı bile incitmem...*

DTK: İyi kalpli/ İyi yürekli/ Yufka yürekli/ Bağrı yufka/ Altın kalpli olmak

BD: Iz sveg srca

DÇ: Tüm kalbinden.

Anlamı: İçten, gönülden gelerek.

***Iz sveg srca** ću ga ubjeđivati da ostane na obje funkcije, i primijera i predsjednika Demokratske partije socijalista. (BFR*

*Onu hem başbakan hem de Sosyalist Demokrat Partisi Başkanı olarak her iki pozisyonda da kalmaya **en kalbî duygularımla** ikna edeceğim.*

DTK: Tüm kalbiyle/ Yürekten/ Kalpten/ Kalbî duygularla/ İçtenlikle/ Can-ı gönülden/ Can-ı yürekten

BD: Koliko -god- ti srce (duša) želi (zaželi, hoće)

DÇ: Gönlünün (canının) istediği (isteyeceği) kadar.

Anlamı: Bol bol, canının istediği kadar.

*Ti misliš da možeš trošiti novaca koliko **ti srce želi**? (HFR)*

***Gönlüne göre** para harcayabileceğini mi sandın?*

DTK: Gönlüne göre/ Kalbine göre/ Gönlünce

BD: Ležati kome na srcu

DÇ: Gönlünde yatmak.

Anlamı: Bir kimsenin ilgisini, sevgisini kazanmak.

***Na srcu mi leži** rana. (BFR)*

*Yarası **gönlümde yatıyor**.*

DTK: Gönlünde (aslan) yatmak / Gönlüne girmek/ Gönlünde (veya gönüllerde) taht kurmak/ Gönlünü çalmak/ Gönlünü çelmek/ Gönlünü avlamak/ Kalbine girmek/ Kalp (kalbini) kazanmak (fethetmek)

BD: Leži na srcu *komu što* ili na srcu je *komu što*

DÇ: *Bir şey birinin* gönlünde yatıyor ya da *bir şey* gönlünde (yatıyor).

Anlamı: Biri için bir şeyin çok önemli olması.

*Zato si mi ti najbliži koga imam i **tvoje mi dobro leži na srcu** kao da si mi rođeni sin. (HFR)*

*Seni kendime öyle yakın gördüm ki, **iyiliğin** oğlummuşsun gibi **gönlümde yatıyor***

DTK: Gönlünde (aslan) yatmak/ Gönlünde (veya gönüllerde) taht kurmak/ İçine işlemek/ Ciğerine işlemek

BD: Nasmijati se/ smijati se od srca

DÇ: Yürekten gülmek.

Anlamı: Neşeli bir şekilde gülmek (yüksek sesle, içtenlikle).

*Profesor **se nasmijao, glasno i od srca**, kao da su mu upravo ispričali najbolji vic. (BFR)*

*Profesör, en iyi şaka kendisine yapılmış gibi, yüksek sesle ve **yürekten gülmeye başladı.***

DTK: Yürekten gülmek/ İçten gülmek/ İçinden gele gele gülmek

BD: Nekoga srce (duša) zaboljeti

DÇ: Birinin kalbi (canı) acımak.

Anlamı: Bir kimsenin yüreği parça parça olmak, pek çok acımak.

*Vidjet ćemo **da li će te srce** za njom **zaboljeti.** (BFR)*

*Bakalım onun için de **yüreğin yanacak mı**?*

DTK: Kalp acısı (kalp ağrısı, yürek acısı, gönül yarası, dil yarası) (çekmek) / Kalbi sızlamak/ Yüreği parça parça olmak/ Yüreği sızlamak/ Yüreği yanmak/ İçi kan ağlamak/ İçi sızlamak/ Gönlü kırılmak/ Canı acımak/ Canı yanmak

BD: Nekome je teret / kamen pao sa srca

DÇ: Yüreğinden bir taş düştü.

Anlamı: Rahatlamak, hafiflemiş hissetmek.

***Past će ti kamen sa srca** kad čuješ da su svi živi i zdravi.*

*Herkesin sağ salim olduğunu duyduğu zaman **yüreğine su serpilecektir.***

DTK: Yüreği ferahlamak (hafiflemek) / Yüreğine su serpilmek/ Sırtından (üstünden) yük kalkmak/ Omuzundan yük kalkmak/ İçi açılmak/ İçine (gönlüne) su serpilmek/ İçi rahat etmek/ Gözü gönlü açılmak

BD: Nekome je srce zaigralo

DÇ: Kalbi oynamaya başlamak.

Anlamı: Çok sevinerek coşkunluk göstermek.

Pomahnitalom Palunku, od puste radosti, učini se kao da se vinca nakitio, zaigralo mu srce, pljesnuo u dlanove, potrkao po zlatnom pijesku ko hitronogo dijete. (BFR)

*Zapt edilemeyen bir sevinçle deliye dönen Palunko, sanki mücevher takmış gibiydi; **kalbi çarpmaya başlıyor**, ellerini çırpıyor ve ele avuca sığmaz bir çocuk gibi altın kumların üzerinde koşturuyordu.*

DTK: Kalbi çarpmaya başlamak/ Kalbi çarpmak/ Yüreği çarpmak/ Yüreği yerinden oynamak/ Kalbi (kalbini) yerinden oynamak (fırlamak) / İçi içine sığmamak/ İçi kabarmak/ Kanı kaynamak

BD: Nekome hoće srce da iskoći iz grudi

DÇ: Kalbi göğsünden fırlayacak.

Anlamı: Birdenbire heyecanlanmak veya korkmak.

*Meni je također **srce htjelo da iskoči iz grudi** jer imam fobiju od toga. (BFR)*

*Fobim yüzünden **kalbim yerinden fırlayacak**.*

DTK: Kalbi (kalbini) yerinden oynamak (fırlamak) / Yüreği yerinden oynamak/ Yüreği ağzına gelmek/ Yüreği çarpmak/ Kalbi çarpmaya başlamak/ Yüreği dalap dalap oynamak/ Yüreği gümbür gümbür atmak/ Yüreği hop etmek/ Yüreği kalkmak/ Yüreği küt küt atmak/ Yüreği tıp etmek/ Yüreği yarılmak/ Yüreği pır pır etmek/ Kalbi küt küt atmak/ Yüreği parlamak/ Ödü patlamak (kopmak)

BD: Nemati srca

DÇ: Kalbi olmamak.

Anlamı: Merhameti olmamak, cesareti olmamak, tercih etmemek, cüret edememek.

*I tako nitko **nema srca** da vrijeđa dobra, poštena, uslužna čovjeka. (HFR)*

*Böyle hiç kimsede iyi, dürüst, yardımsever bir insanı gücendirecek **yürek yoktur.***

***Nisam imao srca** da uvrijedim čovjeka, dobrog i poštenog. (BFR)*

*İyi ve dürüst bir adamı aşağılayacak **kalp yok bende**.*

DTK: Kalbi olmamak/ Yüreği yetmemek/ Yüreği yememek/ Tabansız

BD: Od svega srca (željeti, čestitati, zahvaliti)

DÇ: Tüm kalbinden (dilek, tebrik, teşekkür etmek).

Anlamı: İçten, samimiyetle.

*Htio bih mu **od svega srca** pomoći, ali nisam dosta pametan. (HFR)*

*Ona **tüm kalbimle** yardım etmek isterdim ama yeteri kadar akıllı değilim.*

DTK: Tüm kalbiyle/ Yürekten/ Kalpten/ Kalbî/ İçtenlikle/ Can-ı gönülden/ Can-ı yürekten

BD: Osvojiti / osvajati *čije* srce

DÇ: Birinin kalbini fethetmek / kazanmak.

Anlamı: Birinin sevgisini kazanmak, sevgisi için savaşmak.

*Volio je tu djevojku od najranije mladosti, ali nije znao **kako da osvoji njeno srce**. (HFR)*

*O kızı delikanlılığından beri seviyordu ama **kalbini nasıl kazanacağını** bilmiyordu.*

DTK: Kalp (veya kalbini) kazanmak (veya fethetmek) / Kalbine girmek/ Kalbini çalmak/ Gönlünü çalmak/ Gönlünü çelmek/ Gözüne girmek (birinin)

BD: Otvoriti /otvarati -svoje- srce *komu (pred kim)*

DÇ: Birine (birinin önünde) kalbini açmak.

Anlamı: Dürüstçe birine her şeyi anlatmak, birinden sır saklamamak.

*Ali zašto pred njim, pred svojim ocem, **ne otvori srce**. (HFR)*

*Ama neden ona, babana, **kalbini açmıyorsun**?*

DTK: Kalbini açmak/ Yüreğini açmak/ Yüreğini boşaltmak (dökmek)/ İçini açmak/ İçini boşaltmak/ İçini dökmek

BD: Pogoditi koga duboko u srce

DÇ: Birinin kalbinde derine dokunmak

Anlamı: Üzmek, derin acı uyandırmak.

*Ipak, njegova izdaja **pogodila me je duboko u srce.** (BFR)*

*Yine de ihaneti **kalbime dokundu.***

DTK: Kalbe dokunmak (bir olay, durum) / Kalbe işlemek/ Yüreğine dokunmak/ Yüreğe (yüreğine) işlemek/ Yüreğine (bir şey) çökmek/ Yüreğine inmek/ Yüreği sızlamak / Yüreğinin başı sızlamak/ Yüreğinin (içinin) yağı (yağları) erimek

(AP,827) / Yüreği cız etmek (cızlamak) / Yüreği boğazına tıkanmak/ İçi burkulmak (sızlamak) / İçine işlemek/ İçine dokunmak/ Bağrını delmek/ Gönül (gönlünü) delmek

BD: Primiti /primati (uzeti / uzimati) -k- srcu

DÇ: Kalbine kabul etmek (almak).

Anlamı: Ciddiye almak, bir şeyi çok önemli kabul etmek, saymak.

Poljubila me je u obraz i rekla da joj je žnao što nisam spavao i neka stvari ***ne uzimam k srcu****, više nego što treba ... (HFR)*

Uyuyamadığımı bildiğini, bazı şeyleri gereğinden fazla ***kafama takmadığımı*** *söyledi ve yanağımdan öptü.*

Nisam ništa ***uzeo srcu****, samo sam imao potrebu da odgovorm na tih nekoliko komentara. (BFR)*

Hiçbir şeye ***kulak asmadım****, sadece bu birkaç yoruma cevap vermem gerekiyordu.*

DTK: Gönlünü (kalbini) ferah tutmak/ İçini ferah tutmak/ Kafaya takmamak/ Canını sıkmamak/ Kulak asmamak/ Üstünde durmamak

BD: Prirasti za (uz) srce komu ili prirasti <k> srcu

DÇ: Birinin yüreğinde (yüreğine) büyümek.

Anlamı: Birine sevgili (yakın, yeri doldurulamaz) olmak, sevgisini kazanmak.

Zar još ima neko kome je Miloš Radekić ***za srce prirastao****? (BFR)*

Miloš Radekić'in ***gönlünde taht kurduğu*** *bir başkası mı var***?**

DTK: Gönlüne girmek/ Gönlünde (veya gönüllerde) taht kurmak/ Gönlünü çalmak/ Gönlünü çelmek/ Gönlünü avlamak/ Kalbine girmek/ Kalp (kalbini) kazanmak (fethetmek)

(*Yüreğine büyümek: *Gücüne gitmek, dokunmak (koymak).

BD: Pustiti / puštati srcu na volju

DÇ: Kalbinin isteğine bırakmak.

Anlamı: Duygularına göre hareket etmek, duygularına teslim olmak.

*Osjećaju starost kao teret pa **puštaju srcu na volju** prepričavajući davne uspomene iz mladosti. (HFR)*

*Yaşlılığı bir kambur gibi görüyorlar. Bu yüzden **içinden geleni yapıyor**, gençlik zamanlarından, eski anılardan bahsediyorlar.*

DTK: Kalbinin sesini dinlemek/ Gönlüne (kalbine) göre (davranmak) / İçinden gelmek/ İçinden doğmak/ Gönlünden geçirmek (veya geçmek)

BD: Slomiti srce *komu*

DÇ: Birinin gönlünü kırmak.

Anlamı: Birini mutsuz etmek, çok üzmek.

***Slomit ćeš** joj **srce** ako je odvojiš od sina. On je jedino što je održava na životu. (HFR)*

*Onu oğlundan ayırırsanız **gönlünü kırarsınız**. Onu hayatta tutan tek şey oğlu.*

DTK: Kalp (kalbini) kırmak / Kalbini burmak/ Gönlünü kırmak (yıkmak)/ Hatırını kırmak/ İçini ezmek/ İçini sıkmak/ Gönlünü yaralamak/ Bağrını delmek/ Canını acıtmak/ Canını sıkmak/ Canını yakmak/ Zülfüyâre dokunmak

BD: Srce je na mjestu *komu*

DÇ: Yüreği yerinde.

Anlamı: Huzurlu, sakin ve memnun hissetmek.

*Sad mi je napokon **srce na mjestu** kad su svi moji oko mene. (HFR)*

*Şimdi herkes etrafımda olduğuna göre **yüreğim ferahlayabilir**.*

*... moj tužni Jovandeka, **je Ii ti sad srce na mjestu**? (BFR)*

*Kederli Jovandekam, **şimdi için rahat ediyor mu**?*

DTK: Yüreği ferahlamak (hafiflemek) / Yüreğine su serpilmek/ Gönlü kanmak/ Gönlünü serin tutmak/ İçi açılmak/ İçi rahat etmek/ İçi rahat olmak/ İçine (gönlüne) su serpilmek/ İçine sinmek/ Sadra şifa vermek/ Canına değmek

BD: Srce je sišlo u pete

DÇ: Yüreği topuklarına ulaştı.

Anlamı: Çok korkmak, büyük korku duymak.

*Profesor me je prozvao, a meni **je srce sišlo u pete.** (HFR)*

*Profesör yoklama yaptı, **yüreğim ağzıma geldi**.*

DTK: Yüreği ağzına gelmek/ Yüreği çarpmak/ Yüreği hop etmek/ Yüreği kalkmak/ Yüreği kopmak/ Yüreği oynamak/ Yüreği ürpermek/ Yüreği yarılmak/ Yüreği yerinden oynamak/ Yüreğinin yağı (yağları) erimek (AP,2021:827)/ Kalbi (kalbini) yerinden oynamak (fırlamak)/ Tüyleri diken diken olmak/ Can başa çıkmak / Canı ağzına gelmek/ Aklı çıkmak/ Ödü patlamak/ Ödü kopmak/ Ödü bokuna karışmak/ Aklı gitmek/ Aklı fırtlamak/ Altına etmek (kaçırmak, yapmak / Dizinin (dizlerinin) bağı çözülmek/ Eli ayağı titremek

BD: Srce se para (kida, cijepa) *komu*

DÇ: *Birinin* yüreği yırtılıyor (parçalanıyor).

Anlamı: Umutsuz olmak, büyük üzüntü duymak.

*Suze su tekle potočićima. **Paralo joj se srce**. (HFR)*

*Ağlamaktan gözyaşı sel oldu. **Yüreği parçalanıyordu.***

DTK: Yüreği parçalanmak/ Yüreği dayanmamak/ Yüreği ezilmek/ Yüreğine inmek/ Yüreğine oturmak/ İçi paralanmak (parçalanmak) / İçi burkulmak (sızlamak) / Kalbi kırılmak/ İçi erimek/ İçi yanmak/ İçin için yanmak/ Gönlü kırılmak/ Bağrı yanmak/ Boğazı düğümlenmek/ Burnunun direği sızlamak/ Ciğeri sızlamak/ Ciğeri yanmak/ Altüst olmak

BD: Srce se steže (steglo, stislo) *komu*

DÇ: *Birinin* kalbi sıkışıyor.

Anlamı: Daralmış hissetmek (üzülmüş, tatsız).

*...od te dobrote **se** Jubi **steglo srce** kao od milostinje. (HFR)*

*... bu nimetten, sadakaymış gibi Juba'nın **kalbi sıkıştı.***

*Na televiziji je lovac htio ubiti Snjeguljicu, ali mu **se srce stislo** od žalosti pa je odustao i ubio nekakvu srnu. (HFR)*

*Televizyondaki avcı Pamuk Prenses'i öldürmek istemişti ama **yüreği kederle sıkıştı**. Bu yüzden pes edip bir tür geyik avladı.*

DTK: Kalbi sıkışmak/ Yüreği sıkışmak (tıkanmak)/ Göğsü sıkışmak/ Göğsü daralmak (tıkanmak)/ İçi daralmak/ İçi sıkılmak

BD: Šta mu je na srcu, to mu je na jeziku/ Šta na umu, to na drumu

DÇ: Kalbindeki ne ise, dilindeki de odur. / Aklındaki ne ise, yolu odur.

Anlamı: Aklındaki şeyi söylemek.

*Dok sam s njim, imam osjećaj: **šta mu je na srcu, to mu je i na jeziku** jer mi sve ispriča. (BFR)*

*Onunla birlikteyken "**dervişin fikri neyse zikri de odur**" diyorum. Çünkü içi dışı bir, bana her şeyi anlatıyor.*

DTK: Dervişin fikri ne ise zikri de odur. / İçi dışı bir (olmak) / Aklına geleni söylemek

BD: Teška srca

DÇ: İsteksiz gönül.

Anlamı: İstemeyerek, gönülsüzce, zorla.

*Na kraju sam i ja prihvatio, iako **teška srca**, tu njegovu nakanu. (HFR)*

*Sonunda ben de bu niyetini **gönülsüz** de olsa kabul ettim.*

DTK: Gönülsüzce/ Gönüllü gönülsüz/ Yarım ağız (ağızla) / Dilinin ucuyla

BD: Tvrda srca

DÇ: Katı kalpli.

Anlamı: Duygusuz, soğuk, kalpsiz, zalim.

*Pišući i preklinjući neku Kseniju **tvrda srca**, koja prolazi mimo njega neumilostivivši se ni da ga pogleda. (HFR)*

*Ona bakmaya bile tenezzül etmeden yanından geçip giden **katı kalpli** Ksenija'ya yazıp ayaklarına kapanıyor.*

DTK: Katı kalpli/ Katı yürekli/ Taş yürekli/ Kalpsiz/ Pek yürekli/ Karnı kara/ Taş bağırlı

BD: Pasti teret/ tegoba sa srca

DÇ: Yüreğinden yük / sıkıntı düşmek.

Anlamı: Kaygıdan kurtulmak, ferahlamak.

*... ali kao da tom starom Nafi **pala** neka **tegoba sa srca** čim je uzeo svoj novac izgubio se u mraku. (BFR)*

*... ama o ihtiyar Nafi **yüreği hafiflemişçesine** parayı aldığı gibi karanlıkta gözden kayboldu.*

DTK: Yüreği ferahlamak (hafiflemek) / Yüreğine su serpilmek/ Sırtından (üstünden) yük kalkmak/ Omuzundan yük kalkmak/ İçi açılmak/ İçine (gönlüne) su serpilmek/ İçi rahat etmek/ Gözü gönlü açılmak

BD: Srcem u dušom

DÇ: Kalbiyle ve ruhuyla.

Anlamı: Dürüstçe, memnuniyetle, özveriyle, seve seve.

*Volim te svim **srcem u dušom**. (BFR)*

*Seni **tüm kalbimle** seviyorum.*

DTK: Tüm kalbiyle/ Can-ı gönülden/ İçtenlikle/ Candan

3.3.2.27. Tijelo (Vücut, Gövde, Beden)

BD: Biti jedno tijelo i jedna duša

DÇ: Tek vücut ve tek can olmak

Anlamı: Büyük bir uyum ve sevgi içinde yaşamak; her konuda hemfikir olmak, biriyle aynı fikirde olmak

*Nije fraza ako, kažem da su naša momčad i publika 90 minuta **bili jedni tijelo i jedna duša** - kaže izbornik. (BFR)*

*Takımımızın ve seyircinin 90 dakika boyunca **tek vücut** olduğunu söylersem, abartmış olmam, dedi koç.*

DTK: Tek vücut tek yürek olmak / Bir kafada olmak / Kafa dengi (olmak)

3.3.2.28. Trbuh (Karın)

BD: Ići trbuhom za kruhom

DÇ: Ekmeğe karnıyla gitmek.

Anlamı: İş bulmak için yabancı memlekete gitmek, geçinmek için iş aramak.

*Otišao je Habib davno u bijeli svijet **trbuhom za kruhom**, prvo u Sloveniju, pa dođe na red i Njemačka. Taki je običaj. (BFR)*

*Habib, **karın tokluğuna çalışmak** için uzun zaman önce, yabancı memleketlerden ilk olarak Slovenya'ya, ardından Almanya'ya... Gelenekti bu.*

DTK: Karın tokluğuna (çalışmak)/ Boğaz tokluğuna (çalışmak)/ Boğaz derdi(ne) (düşmek)/ Elden ağza yaşamak/ El kapısına düşmek/ Gurbete (gurbet ele) düşmek

BD: Držati se (hvatati se) za trbuh od smijeha

DÇ: Gülmekten karnına tutunmak (yapışmak).

Anlamı: Yüksek sesle gülmek, uzun süre gülmek.

*Sad se može s blagim smiješkom spominjati one koji su **se držali za trbuh od smijeha** i ismjehivanja te "sulude i fantazmagorične ideje da će Hrvatska na Olimpijadu!" (HFR)*

*Artık kahkahalardan, alaylardan ve "Hırvatistan'ın Olimpiyatlara gideceğine dair çılgın ve fantezist fikirden" **karnınız ağrıyıncaya kadar** gülmebahsetmek mümkün!*

*Dovoljno je pročitati ovu rečenicu pa da **se** čovjek **uhvati za trbuh od smijeha** ali i da sagleda sav jad i bijedu Vaše institucije. (HFR)*

*Bu cümleyi okurken insanın **gülmekten karnına ağrılar giriyor** ama kurumunuzun durumunu gözlemlemek için yeterlidir.*

DTK: Karnı ağrıyıncaya kadar gülmek/ Gülmekten karnına ağrılar girmek/ Gülmekten kırılmak (katılmak, yarılmak)

3.3.2.29. Želudac (Mide)

BD: Diže se (okreće se, prevrće se) želudac *komu*

DÇ: *Birinin* midesi kalkmak (dönmek).

Anlamı: Bir şeyden, birinden tiksinmek.

*... Ervinu **se dizao želudac** od toga što su više pljeskali pilotu nego njegovu referatu. (HFR)*

*Raporundan çok pilotu alkışladıkları gerçeğinden Ervin'in **midesi kalktı**.*

*Meni se također **prevrće želudac**, najradile bih ga isčupala, mučnina. (BFR)*

*Benim de **midem bulanıyor**, çıkarmak istiyorum, içim sıkılıyor.*

DTK: Midesi kalkmak/ Midesi ayağa kalkmak (MH)/ Midesi almamak (kaldırmamak, kabul etmemek, götürmemek) / Midesi bulanmak/ Mide (midesini) bulandırmak/ Midesi ağzına gelmek/ İçi kalkmak /İçi bulanmak/ İçi kabul etmemek/ İçi kabarmak

BD: Nekom se želudac prilijepio za leđa (od gladi)

DÇ: Midesi sırtına yapıştı (açlıktan).

Anlamı: Çok acıkmak.

*Koliko sam ogladnio, prilijepio mi **se želudac za leđa.** (BFR)*

*Ne kadar acıktıysam **midem sırtıma yapıştı.***

DTK: Midesi sırtına yapışmak/ Karnı karnına geçmiş/ Açlıktan gözleri kararmak/ Midesi ezilmek/ Midesi kazınmak/ İçi ezilmek/ İçi kazınmak (kıyılmak)/ Safrası kabarmak/ Yüreği bayılmak/ Yüreği ezilmek

BD: S praznim želucem

DÇ: Boş karnıyla.

Anlamı: Mide boşken, henüz bir şey yiyip içmemişken.

*Nemojte u kupovinu nikad ići **s praznim želucem**. (BFR)*

***Aç karnına** asla alışverişe çıkmayın.*

DTK: Aç karnına

3.3.3. Vücudun Alt Bölümü (Kalçadan Tabana Kadar Olan Kısım)

3.3.3.1. Guzica (Kıç)

BD: Čuvati svoju guzicu

DÇ: Kendi kıçını korumak.

Anlamı: Tehlikelere girmekten sakınmak, çekinmek.

*Prijatelj ti je u opasnosti, ali znam da njemu nećeš pomoći jer **čuvaš svoju guzicu**. (HFR)*

*Arkadaşın tehlikede ama ona yardım etmeyeceğini **kendi götünü kollayacağını** biliyorum.*

DTK: Götü kollamak/ Götü kurtarmak/ Arkasını sağlama almak/ Arkasını (birine) vermek/ Başından korkmak/ Gözü korkmak

BD: Imati crve u stražnjici /guzici

DÇ: Kıçında kurt olmak.

Anlamı: Bir şeyden rahatsız olmak, yerinde duramamak.

Pogledaj ga, ne može biti na miru ni jedne sekunde. Kao da ***ima crve u guzici.*** *(HFR)*

Şuna bak, bir saniye bile yerinde duramıyor. Sanki ***kıçında kurt var****.*

DTK: Kıçında kurt olmak/ Kıçına batmak/ Götü kurtlu olmak

BD: Pasti na guzicu (tur, dupe) od čuda

DÇ: Şaşkınlıktan kıçının üstüne düşmek.

Anlamı: Çok şaşırmak, aklı karışmak, ne yapacağını bilememek.

Pala biḥ na guzicu *kad biḥ nju vidjela u uniformi. (HFR)*

Üniformayı gördüğümde ***kıç üstü oturuverdim.***

DTK: Kıç üstü oturmak/ Kıçı tavana vurmak/ Göt olmak/ Göt üstü oturmak/ Götü tutuşmak

3.3.3.2. Koljeno (Diz)

BD: Bilo je (bit će) krvi do koljena

DÇ: Dizine kadar kan oldu (olacak).

Anlamı: Çok kan dökülecek olmak.

Ako dođe do rata, ***bit će*** *i opet* ***krvi do koljena****. (HFR)*

Savaş çıkarsa yine ***kan gövdeyi götürecek****.*

DTK: Kan gövdeyi götürmek/ Kan akmak

BD: Kleknuti na koljena

DÇ: Dizi üstüne çökmek.

Anlamı: Dize gelmek, baş eğmek, boyun eğmek, isteyerek veya istemeyerek uymak, katlanmak.

*Izgleda da je došao taj dan kada čemo i **mi kleknuti na koljena**. (HFR)*

*Görünüşe göre bizim de **diz çökeceğimiz** gün geldi.*

DTK: Diz çökmek/ Dize gelmek/ Boyun eğmek/ Baş eğmek

BD: Koljena klecaju (dršću) *komu*

DÇ: *Birinin* dizleri yalpalıyor (titriyor).

Anlamı: Heyecanlı olmak, büyük korku içinde olmak.

*A i moji prorijeđeni znanci i kolege sa gimnazije došaptavaju mi, s užasom na licu, takove novosti, od kojih mi **klecaju koljena**. (HFR)*

*Bazı tanıdıklar ve liseden meslektaşlarım, yüzlerinde korku ile bana öyle haberler fısıldarlar ki, **dizlerim titriyor.***

DTK: Dizleri titremek/ Dizlerinin bağı çözülmek/ Eli ayağı titremek

BD: More je do koljena *komu*

DÇ: Deniz dize kadardır.

Anlamı 'Hiç kimse için hiçbir şey zor değildir, her şey kolaydır, her şey önemsizdir'.

*Svega se životu bojao, a kad bi se napio, **more mu je bilo do koljena.***

*Hayattaki her şeyden korkardı, sarhoş olduğundaysa her şey **devede kulak** gibi kalırdı.*

DTK: Devede kulak (kulak gibi) kalmak

(Diz boyu- dize kadar: *miktar anlamında)*

BD: Ne biti ni do koljena *komu*

DÇ: *Birinin* dizlerine kadar bile olamamak.

Anlamı: Birine yetişmemiş olmak, birinden daha az değerli olmak, daha aşağı seviyede olmak.

*Uzalud se trudi da dostigne njegov nivo, **nije mu ni do koljena**. (BFR)*

Seviyesine ulaşmak için boşuna çabalıyor, ***tırnağı olamaz.***

DTK: (Diz boyu / birinin, bir şeyin, miktarı) Tırnağına değmemek/ Tırnağı olamamak/ Tırnağı bile olamamak/ Attığı tırnak bile olamamak/ Attığı tırnağa değmemek/ Ciğeri beş (on) para etmemek/ Eline su dökemez

BD: Oboriti/ baciti na koljena *koga, što*

BÇ: *Birini, bir şeyi* dizlerinin üstüne düşürmek, atmak.

Anlamı: Birini yenerek mahvetmek, çöküşünü sağlamak.

Doći će vrijeme kad će nas Rusi ekonomskom blokadom pokušati baciti na koljena.

(Rusların bizi ekonomik bir abluka ile dize getirmeye çalışacağı zaman da gelecek.) (Šnajder)

DTK: Diz çöktürmek /Dize getirmek /Boyun eğdirmek/Burnunu sürtmek

BD: Pasti / padati na koljena pred kim

DÇ: Birinin önünde dizlerinin üstüne düşmek.

Anlamı: Birinin üstünlüğünü, egemenliğini tanımak, birine diz çöküp yalvarmak.

On se odmah požurio da u jednom drugom pismu padne na koljena pred Komadinićem. (Marinković*)*

(Komadinić'e diz çöktüğü başka bir mektup için elini çabuk tuttu.)

DTK: Diz çökmek/ Dize gelmek/ Boyun eğmek/ Baş eğmek

BD: Preko koljena (raditi, obaviti)

DÇ: Dizlerinin üstünde (çalışmak, yapmak)

Anlamı: Gelişigüzel, çok hızlı, kendini kaptırmadan (çalışmak, yapmak)

Želim naglasiti da klub ozbiljno proučava ponudu iz 'Bastiona', respektiramo ljude koji su nam je dali, ali ne bismo željeli odluku donijeti ***preko koljena.***

Kulübün 'Bastion'dan gelen teklifi ciddi şekilde incelediğimizi, bize teklif verenlere saygı duyduğumuzu ancak ***ayaküstü*** *bir karar vermek istemediğimizi vurgulamak istiyorum. (HFR)*

DTK: Ayaküstü/ Baştan savma/ Üstünkörü/ Elini çabuk tutmak/ Kelle götürür gibi

BD: Prelomiti / lomiti preko koljena što

DÇ: Bir şeyi diziyle kırmak.

Anlamı: Bir şeyi hızlıca yapıvermek, heyecanla halletmek, yoluna koymak.

Nikako ne bih željela nastali problem rješavati prenaglo naprečac ne bih to željela ***prelomiti preko koljena****. (HFR)*

Hiçbir şekilde problemleri çözümünü aceleye getirmeyi, ***ayaküstü*** *yapmayı istemezdim.*

DTK: Ayaküstü/ Baştan savma/ Üstünkörü/ Elini çabuk tutmak/ Parmağının ucuyla (ucunda) çevirmek

BD: s koljena na koljena

DÇ: Dizden dize

Anlamı: Bir nesilden diğerine, nesilden nesile, babadan oğula, miras yoluyla.

Tu posebnu izradu nakita čuvali su kao porodicu tajnu i prenosili ***je s koljena na koljeno****. (HIT)*

Bu özel mücevherin yapımını bir aile sırrı olarak saklayıp ***nesilden nesile*** *aktardılar.*

DTK: Babadan oğula/ Kuşaktan kuşağa/ Nesilden nesile

3.3.3.3. Noga (Ayak)

BD: Bacati (podmetati) kome klipove pod noge

DÇ: Birinin ayakları altına koçan atmak.

Anlamı: Birinin işini sinsice engellemek, başarısının önüne engel koymak.

...stadoh u sebi proklinjati sudbinu što mi u ovakvim opasnim pothvatima, evo, po drugi put ***baca klip pod noge*** *u obliku jedne drage osobe. (BFR)*

...içimden kadere öyle küfrettim ki, böylesine tehlikeli şeylerde, hem de bu ikinci, dost kılığında ***ayağımın altına karpuz kabuğu koyuşu.***

... urednici izdavačkih kuca maliciozno ignoriraju neafirmiranog pisca, ***podmećući mu klipove na*** *svakom koraku. (HFR)*

... yayınevleri editörleri, her adımda ***taş koyarak****, kötü niyetli bir şekilde serbest yazarı görmezden geliyor.*

DTK: Ayağının altına karpuz kabuğu koymak/ Ayağına çelme takmak/ Ayağına bağ olmak, vurmak/ Ayağını bağlamak/ Ayağını kaydırmak/ Ayağına dolaşmak (dolanmak) / El ayak bağlamak/ Elini kolunu bağlamak/ Elini kesmek/ Tepetakla etmek (devirmek)/ Kılçık atmak (birine)/ Taş koymak/ Kıç üstü oturtmak (birini) (AP,548)

BD: Bacati se nekome pod noge *komu*

DÇ: *Birinin* ayakları altına kapanmak.

Anlamı: Birine alçalırcasına yalvarmak.

Morao ***sam se baciti njemu pod noge*** *da bi oprostio grešku. (BFR)*

Yaptığım hatayı affettirmek için ***ayaklarına kapanmak*** *zorunda kaldım.*

DTK: Ayağına (ayaklarına) kapanmak / Ayağına düşmek/ Ayağını öpmek / Ayağına yüz sürmek/ El etek (el ayak) öpmek/ Eline eteğine sarılmak/ El açmak/ Dizlerine kapanmak (birinin)/ Eşiğine yüz sürmek/ Yüzsuyu dökmek (birine (AP,2021:831)

BD: Biti na nogama

DÇ: Ayakları üstünde olmak.

Anlamı: 1. Uzun süre ayakta durmak ve aktif olmak. **2.** Sağlıklı olmak, zinde olmak. **3**. Bir eyleme hazırlıklı olmak.

Na nogama sam *od šest sati i radim cijeli dan, a ti me pitaš zašto sam umorna. (HFR)*

Saat altıdan beri ***ayaktayım****, bütün gün çalışıyorum ve bana neden yorgun olduğumu soruyorsunuz.*

Na svaki način smatra se da ***će*** *Ivan Pavao II.* ***biti*** *ponovo* ***na nogama*** *na Sve svete. (BFR)*

Her durumda II. Yuhanna Pavlus'un Azizler Günü'nde yeniden ***ayağa kalkacağı*** *düşünülüyor.*

Otkako se u novinama pojavio onaj članak, „Mala Pešta" ***je bila na nogama****. (HFR)*

O yazı gazetede yer aldığından beri " Mala Pešta" ***ayağa kalkmış*** *durumda.*

DTK: Ayakta olmak/ Ayak üstünde olmak/ Ayağa kalkmak / Ayakları üstünde durmak

BD: Biti na ratnoj nozi *s kim*

DÇ: *Biriyle* savaşın ayağında olmak.

Anlamı: Biriyle kavgalı olmak, iyi anlaşamamak.

Svi znaju da su mačak Socks i smeđi labrador Buddy ***na ratnoj nozi****. (BFR)*

Kedi Socks ve kahverengi labrador Buddy'nin ***savaşın eşiğinde*** *olduğunu herkes bilir.*

DTK: Savaşın eşiğinde olmak/ Burun buruna gelmek/ Karşı karşıya gelmek

BD: Biti na ravnoj nozi (s kim)

DÇ: Biriyle eşit ayakta olmak.

Anlamı: Biriyle eşit derecede olmak.

Sjećaju se kako su nekad strepili pred Švabam, a sad da ***budu s njima na ravnoj nozi****. (BFR)*

Şimdi kendilerinden ***aşağı kalır yanı olmayan*** *Švab'ın karşısında eskiden nasıl korktuklarını hatırlıyorlar.*

DTK: At başı (beraber) gitmek/ Başa baş gelmek/ Omuz öpüşmek/ Aşağı kalır yanı olmamak

BD: Biti (stajati) s jednom nogom u grobu

DÇ: Bir ayağıyla mezarda (durmak) olmak.

Anlamı: Ölüm döşeğinde olmak, çok yaşlı, hasta ve güçsüz olmak.

*...baka **je** inače **bila** već **jednom nogom u grobu** i Jelena je i ranije razmišljala što bi se moglo učiniti da se izvuče neka korist iz tog stana kad jednom baka umre. (HFR)*

*...büyükannenin **bir ayağı çukurdaydı** ve Jelena, büyükanne bu dünyadan göçtüğünde o apartmandan biraz çıkar sağlamak için neler yapılabileceğini düşünüyordu.*

DTK: Bir ayağı çukurda olmak/ Bir ayağı kıyıda, bir ayağı kuyuda/ Ayağını (ayaklarını) sürümek/ Elden ayaktan düşmek/ Gözü toprağa bakmak/ Can çekişmek/ El titrer, diş kesmez olmak/ Dişleri dökülmek/ İçi geçmek/ Şeytan elini çekmiş/ Saçı sakalı ağarmış/ Kemiği sararmak (HŞ,269)

BD: Bježati (trčati) koliko *koga* noge nose

DÇ: Ayaklarının taşıdığı yere kadar kaçmak (koşmak).

Anlamı: Çok hızlı koşmak, tüm gücüyle koşmak.

*Sutra: **Trči koliko te noge nose.** (BFR)*

*Yarın: **Tabana kuvvet kaçın.***

DTK: Tabana kuvvet kaçmak/ Tabanları yağlamak/ Firara kadem basmak/ Kelle götürmek/ Kelle koşturmak/ Ardından (arkasından) atlı kovalarcasına (koşmak) / Ardından sapan taşı yetişmemek

BD: Dati nogom u guzicu (tur,dupe) *komu*

DÇ: *Birinin* kıçına ayak vermek.

Anlamı: Birini kabaca kovmak, birinden çirkin bir şekilde kurtulmak.

*Kao prvo i najvažnije istjerao bi iz države svaku slobodnu misao, i, kao prvom, **dao** Gaji Petroviću **nogom u guzicu**. (HFR)*

*Evvel emirde özgür düşünen kim varsa memleketten defedip, elbette başta, Gajo Petrović'in **kıçına tekmeyi vurdu.***

DTK: Kıçına tekmeyi atmak (vurmak, yapıştırmak, basmak) (birinin) / Götüne tekme atmak (birinin) / Kuyruğuna teneke bağlamak (birini) / Bohçasını

koltuğuna vermek/ Kelle koparmak/ Pabucunu eline vermek/ Paçasından tutup atmak/ Pasaportunu (eline) vermek/ Tezkeresini eline vermek (birinin)

BD: Dati nogu *komu*

DÇ: *Birine* ayak vermek.

Anlamı: 1. Sevgilisinden ayrılmak, terk etmek. **2.**Birini işten çıkarmak.

*Jadan ti! Sada ti je i ljubavnica **dala nogu**. (HFR)*

*Yazık sana! Sevgilin **kıçına tekmeyi bastı**.*

*Nema tog boga koji mi može **dati nogu** iz Instituta, mene štiti, stari moj žabac, Ustav, znaš, Ustav! (BFR)*

*Yasalar gereği **kıçıma tekmeyi vuracak** bir Allah'ın kulu yok, yasalar beni koruyor, kaçın kurasıyım ben. Anayasa diyorum, anayasa!*

DTK: ***(Ayak açmak, vermek: Âşık atışmalarında dinleyicilerden biri uyak belirtmek)***

Kıçına tekmeyi basmak/ Yol vermek/ Pasaportunu (eline) vermek/ Tezkeresini elin vermek

BD: Dići (podignuti) na noge *koga*

DÇ: *Birini* ayakları üzerine kaldırmak.

Anlamı: 1.Ayaklandırmak (isyan) **2.** Birini iyileştirmek, tedavi etmek. **3.** Birini bağımsız yaşama ve çalışmaya hazırlamak, eğitmek. **4.** Birini telaş ve heyecana düşürmek.

1.*Ali što će biti ako Zrinski uspije **dignuti na noge svoje kmetove** i pobuniti dio plemstva i graničarskih časnika protiv Herbersteinovih generalskih poslova ... (HFR)*

*Peki ya Zrinski **kmetlerini ayağa kaldırmayı** başarır da soyluların ve sınır görevlilerinin bir kısmı Herberstein'ın verdiği görevlere karşı başkaldırırsa ne olacak…*

2.*U naredna dva mjeseca nekako sam tvoju majku podigao na noge. Nije doživjela spektakularno ozdravljenje (toga u psihoterapiji), ali joj se vratio umjeren apetit i više nije plakala. (HFR)*

*Takip eden iki ay içinde bir şekilde anneni **ayağa kaldırdım**. Gözler görülür bir iyileşme kaydedemedi (ki psikoterapide böyle bir şeye rastlanmaz) ama orta vadede gözyaşları büyük ölçüde dindi ve iştahı yerine geldi.*

***3.** ... on je uzoran liječnik i nikada do sada nije bilo nikakvih pritužbi na njegov rad. Otac je dvoje djece koju tek treba **podignuti na noge.** (HFR)*

*... o örnek bir doktordu ve yaptığı işten hiç şikâyet etmedi. Henüz **bağrına basamadığı** iki çocuğun babası.*

***4.** Djevojke, mahom 15-godišnjakinje, odlično su plesale, a Amere **je na noge digao** hip-hoper Pajo.*

*Kızlar, çoğunluğu 15 yaşlarında, güzel dans ettiler. Hip-hopçu Pajo Amerikalıları **ayağa kaldırdı**.*

DTK: Ayağa kaldırmak (herkesi, ortalığı) / Mahalleyi ayağa kaldırmak/ Bağrına basmak/ Koltuğunun altın almak/ Kanatları altına almak/ Ön ayak olmak/ Ayak tutmak

BD: Dignuti (sve) na noge

DÇ: (Her şeyi) ayağa kaldırmak.

Anlamı: (Herkesi) telaş ve heyecana düşürmek.

*Kad se dijete izgubilo u lunaparku, **diglo se sve na noge** da ga traže. (BFR)*

*Çocuğun biri lunaparkta kaybolduğunda **herkesi** onu aramak için **ayağa kaldırdı.***

DTK: Ayağa kaldırmak (herkesi, ortalığı) / Mahalleyi ayağa kaldırmak/ Altını üstüne getirmek

BD: Dobiti noge

DÇ: Ayakları almak.

Anlamı: Çalınmak, kaybolmak (bir yerden).

*Nigdje ne mogu naći svoj kišobran. Bit će da **je dobio noge**. (HFR)*

*Şemsiyemi hiçbir yerde bulamıyorum. **Ayaklanıp gitmiş** olsa gerek.*

DTK: ***Ayak almak (Ayak, çalınan çalgıya uymak)*** **/ Ayaklanıp gitmek/ Uçup gitmek/ Yer yarılıp içine girmek**

BD: Dobiti nogu

DÇ: Ayağı almak.

Anlamı: 1. İlişki sonrası kız ya da erkek tarafından terk edilmek (ayrılmak) **2.** Kovulmak.

Ova cura u sredini uglavnom je požalila zbog tuluma: ostala je bez klope i tri gajbe pivčuge, bogami je od svoga dečka ***dobila nogu*** *nakon dva dana. (HFR)*

Bu eğlence yüzünden en çok pişmanlık duyan şu ortadaki kızdır: hem nevalesiz kaldı hem de üç kasa biradan oldu. Allah'ın işine bak ki iki güne kalmadı sevgilisinden ***tekmeyi yedi.***

DTK: ***Ayak almak (Ayak, çalınan çalgıya uymak) /*** **Tekmeyi yemek**

BD: Dočekati se na noge

DÇ: Ayakta karşılamak.

Anlamı: Zor bir durumun üstesinden gelmek.

I dok se Civadelić pri tome padu ipak nekako ***dočekao na noge****, dobivši mirovinu, ja sam (...) bio prisiljen kao akviziter prodavati knjige. (BFR)*

Ki Civadelić o sonbaharda emekli maaşıyla bir şekilde ***ayakta kalırken****, ben (...) mümessil olarak kitap satmak zorunda kaldım.*

DTK: Ayakta kalmak/ Ayakları üstünde durmak/ Dimdik ayakta durmak/ Ayağı düze basmak/ Zorluklarla başa çıkmak/ Baş etmek / Üstesinden gelmek

BD: Ići *nekome* na noge

DÇ: Birinin ayağına gitmek.

Anlamı: Bir durumu düzeltmek için alçakgönüllülükle ve saygıyla birinin yanına varmak.

I nakon okrutne svađe sin je skupio hrabrosti i ***otišao ocu na noge****, kako bi izgladio cjelokupnu situaciju. (BFR)*

Hararetli bir tartışmadan sonra bile oğlu tüm cesaretini toplayıp arayı düzeltmek için ***babasının ayağına gitti.***

DTK: Ayağına gitmek

BD: Ići nogu pred nogu

DÇ: Ayağı ayağın önünde gitmek.

Anlamı: İhtiyatla, dikkatlice hareket etmek.

*Sad sam pao tako nisko da niže ne mogu, polagano **idem nogu pred nogu**, jer za mene poslije tebe pakao će biti raj, pucala si mi u srce, a u dušu ne pucaj. (BFR)*

*O kadar düştüm ki daha aşağı inemiyorum, **adım adım ilerliyorum**. Çünkü cehennemin senden sonra bana cennet olacak, kalbimi burdun ama ruhumu karartamayacaksın.*

DTK: Adım adım ilerlemek/ Ayağını denk basmak/ Ayağını denk almak

BD: Imati čvrsto tlo pod nogama

DÇ: Ayağının altında sağlam toprak olmak.

Anlamı: Güveneceği biri ya da bir şey olmak.

*Ali onda je poželio **imati čvrsto tlo pod nogama**, da bi se i on sam osjećao čvršćim. (BFR)*

*Ama sonra kendini daha güvende hissedebilmek için **tutunacak bir dalı olsun** istedi.*

DTK: Tutunacak dalı olmak/ (Birine) sırtını dayamak (veya vermek)

BD: Imati dvije lijeve noge

DÇ: İki tane sol ayağı olmak.

Anlamı: Beceriksizce hareketler yapmak, sakar olmak.

*Kad je u pitanju ples, ja zaista **imam dvije lijeve noge**. (BFR)*

*Dans etmeye gelince **elim ayağıma dolaşıyor**.*

DTK: Eli ayağı (ayağına) dolaşmak/ Gözünü çıkarmak (bir şeyin) / Kafa göz yarmak

BD: Izgubiti noge

DÇ: Ayakları yitirmek.

Anlamı: Yürümekten çok yorulmak, yorgun düşmek.

Izgubila sam noge *tražeći po knjižarama njegov novi roman, ali je već prodan. (HFR)*

Yeni romanını kitapçılarda ararken ***ayaklarım koptu*** *ama satılmış bile.*

DTK: Ayakları kopmak/ Ayağına (ayaklarına) kara sular inmek/ Ayaklarında derman kalmamak / Taban tepmek (patlatmak) / Tabanları parlamak/ Tabanları patlamak/ Bacakları kopmak/ Bacakları tutmamak/ Bacakları tutmaz olmak/ Dizleri kesilmek (tutmamak) / Dizleri tutulmak/ Dizlerine kara su inmek/ Kan ter içinde kalmak

BD: Izgubiti / gubiti tlo pod nogama

DÇ: Ayaklarının altındaki toprağı yitirmek.

Anlamı: Zor, umutsuz bir duruma düşmek. Bir kimseden aldığı desteği yitirmek, dayanağı kalmamak.

Držeći dijete pod staklenim zvonom, roditelji vrlo često griješe, jer kad se nađe u situaciji da samo mora donositi odluke, ***izgubiti tlo pod nogama****. (BFR)*

Çocuğunu sırça bir köşkte tutan ebeveynler çok sık hata yapar. Çünkü tek başlarına karar vermeleri gereken bir durumda bulduklarında çocukların ***tutunacak bir dalı olmaz.***

DTK: Güvendiği dal elinde kalmak/ Tutunacak dalı olmamak/ Dünya başına yıkılmak

BD: Jedva se držati na nogama

DÇ: Ayakları üzerinde zar zor durmak.

Anlamı: Çok yorgun olmak, hastalıktan çok zayıf düşmek ve halsiz olmak.

I, dakako, Nizozemka(...) lako je pobijedila Ivu koja ***se jedva držala na nogama*** *jer se te noći (...) zabavljala u diskoklubu. (HFR)*

Ve tabi ki Hollandalı kadın(...), ***zar zor ayakta duran*** *Iva'ya kolayca galip geldi zira o gece (...) diskoda eğlenmişti.*

DTK: Zar zor ayakta durmak/ Ayakta uyumak/ Elden ayaktan düşmek/ Eli ayağı kesilmek/ Eli ayağı tutmamak/ Cansız düşmek

BD: Jedva vući noge

DÇ: Ayaklarını zar zor çekmek.

Anlamı: Güçlükle yürümek, yürümekten çok yorulmak.

Cijeli dan su hodale tražeći prikladnu haljinu i sada već jedva vuku noge. (HFR)

Bütün gün uygun bir elbise için dolaşıp durdular şimdiden ayaklarına kara sular indi.

DTK: Ayakları kopmak/ Ayağına (ayaklarına) kara sular inmek/ Ayaklarında derman kalmamak /Tabanları patlamak/ Bacakları kopmak/ Bacakları tutmamak/ Bacakları tutmaz olmak/ Dizleri kesilmek (tutmamak) / Dizleri tutulmak/ Dizlerine kara su inmek

BD: Kriti (skrivati) kao zmija (guja) noge *koga, što*

DÇ: Birini, bir şeyi yılanın (solucan) ayakları gibi saklamak (gizlemek).

Anlamı: Birini, bir şeyi büyük bir sır gibi saklamak, sırrı açıklamamak.

*Žena ga **je skrivala k'o zmija noge** jer je bio špijun. (BFR)*

*Karısı casus olduğu için kocasıyla ilgili **ser verip sır vermedi.***

DTK: Canında saklamak/ Gözü gibi sakınmak (saklamak, esirgemek) / Sağ gözünü sol gözünden sakınmak/ Ağzını sıkı (pek) tutmak/ Diline sağlam olmak/ Ağzı sıkı olmak/ Ser verip sır vermemek

BD: Naći (uhvatiti) na krivoj nozi *koga*

DÇ: *Birini* yanlış ayakta bulmak (yakalamak).

Anlamı: Umulmadık, beklenmedik bir zamanda yakalamak, zor duruma düşürmek.

...često se može čuti tvrdnja (...) da se nezgoda dogodila u zao čas i uhvatila čovjeka na krivoj nozi ... (HFR)

*... kazanın kötü bir zamanda olduğu ve insanı **gafil avladığı** (...) iddiasını sık sık duyabilirsiniz ...*

DTK: Gafil avlamak/ Aklını başından almak

BD: Nekome gori pod nogama

DÇ: Ayaklarının altı yanıyor.

Anlamı: Tehlike, tehdit altında olmak.

Želite me se brzo riješiti? Zbog vas, ne zbog sebe! ***Vama*** *ovdje* ***gori pod nogama****. (BFR)*

Benden bir an önce kurtulmak mı istiyorsun? Senin yüzünden, benim değil! Burada ***götü tutuşan*** *sensin.*

DTK: Götü tutuşmak/ Tabanı (ayağı) yanmış ite benzemek/ Tabanı (ayağı) yanmış it gibi dolaşmak

BD: Nekome otpadoše noge

DÇ: Ayakları kopmuş.

Anlamı: Bir kimse çok yorulmuş, dermanı kesilmiş.

Ako neko zna gdje da nađem taj lijek, neka javi, ***otpale su mi noge*** *od traženja. (BFR)*

O ilacı nerede bulabileceğimi bilen biri varsa söylesin, aramaktan ***ayaklarım koptu.***

DTK: Ayakları kopmak/ Ayağına (ayaklarına) kara sular inmek/ Ayaklarında derman kalmamak / Taban tepmek (patlatmak) / Tabanları parlamak/ Tabanları patlamak/ Bacakları kopmak/ Bacakları tutmamak/ Bacakları tutmaz olmak/ Dizleri kesilmek (tutmamak) / Dizleri tutulmak/ Dizlerine kara su inmek/ Kan ter içinde kalmak

BD: Noge drže koga

DÇ: Ayakları tutuyor.

Anlamı: Beden gücü yerinde olmak.

Uvijek ću da poštujem druga Tita i dolaziću ovdje dok me ***noge budu držale****. (BFR)*

Yoldaş Tito'ya her zaman saygı duyacağım ve ***elim ayağım tuttukça*** *buraya geleceğim.*

DTK: Eli ayağı tutmak/ Ayakları tutmak/ Bacakları tutmak/ Elinden geldiği kadar/ Baş eldeyken

BD: Noge su se odsjekle (od straha) *komu*

DÇ: *Birinin* (korkudan) ayakları kesildi.

Anlamı: Çok korkmak, korkudan kaskatı kesilmek.

*Imala sam osjećaj, kad sam prvi put stala pred kameru, da **su** mi **se noge odsjekle**. (BFR)*

*İlk kez kamera karşısına geçtiğimde **elim ayağım buz kesilmiş** gibiydi.*

DTK: Eli ayağı buz kesilmek (tutmamak) / Eli ayağı (ayağına) dolaşmak/ Eli ayağı gevşemek/ Eli ayağı boşanmak/ Dizlerinin bağı çözülmek

BD: Oboriti s nogu *koga*

DÇ: *Birini* ayağından indirmek.

Anlamı: 1. Birini çok şaşırtmak, şaşkına çevirmek. 2. Bir kimseyi coşturmak, kendinden geçirmek.

Oprostajnim govorom Adams je publiku u Zagrebu **oborio s nogu**. (HFR)

Yaptığı veda konuşmasıyla Adams, Zagreb'deki seyircileri **ayağa kaldırdı.**

DTK: Ayaklarını yerden kesmek/ Ayağa kaldırmak

BD: Od malih (najmanjih) nogu

DÇ: Küçük (ufak) ayaktan.

Anlamı: Çocukluktan beri.

*U Juricu su **od malih nogu** polagali velike nade. (HFR)*

*Jurica **bacak kadarkenden beri** onun için büyük umutları vardı.*

DTK: Bacak kadar (iken) / El kadar (iken)/ Parmak kadar

BD: Pasti / padati pred noge *komu yalvar*

DÇ: *Birinin* ayaklarına doğru düşmek.

Anlamı: Birine yalvarmak.

*Majka je bila spremna **pasti pred noge** ravnatelju da joj djete ne izbaci iz škole. (HFR)*

*Çocuğu okuldan atılmasın diye anne, müdürün **ayağına düşmeye** hazırdı.*

DTK: Ayağına düşmek/ Ayağına kapanmak / Ayağını öpmek / Ayağına yüz sürmek/ El etek (el ayak) öpmek/ Eline eteğine sarılmak/ Dizlerine kapanmak (birinin)/ Eşiğine yüz sürmek

BD: Pasti / padati (spasti /spadati) s nogu

DÇ: Ayaktan düşmek.

Anlamı: Çok yorulmak, yorgun düşmek

*Mnogi su ljudi već **padali s nogu** od svakodnevnih napora. (HFR)*

*Birçok kişi çoktan hayat gailesinde **elden ayaktan düştü**.*

DTK: Elden ayaktan düşmek (kesilmek) /Ayakta uyumak/ Ayaklarına (veya ayağına) kara su (veya sular) inmek/ Bacakları kopmak/ Bacakları tutmaz olmak/ Kanı kurumak

BD: Podmetnuti /podmetati nogu *komu*

DÇ: Birinin ayakları altına takoz koymak.

Anlamı: Birine bir şeyle engel olmak.

*... i vječito je sumnjao da mu on kod štaba **podmeće nogu**... (BFR)*

*... ki her zaman karargâhta **ayağının altına karpuz kabuğu koyduklarından** şüpheleniyordu...*

DTK: Ayağının altına karpuz kabuğu koymak/ Ayağını kaydırmak/ Ayağına dolaşmak (dolanmak) / Ayak dolaştırmak/ Ayağına çelme takmak/ Ayağına bağ olmak/ Ayağına bağ vurmak/ El ayak bağlamak/ Elini kolunu bağlamak/ Elini kesmek/ Tırnak iliştirmek/ Çelme atmak (takmak, vurmak) / Ham armut (ahlat) gibi boğaza durmak

BD: Polomiti noge tražeći šta

DÇ: Bir şeyi ararken ayaklarını kırmak.

Anlamı: Yürümekten çok yorulmak, dermansız kalmak.

Polomila sam noge *tražeći cipele. (BFR)*

Ayakkabı bulacağım diye ***ayaklarım koptu.***

DTK: Ayakları kopmak/ Ayağına (ayaklarına) kara sular inmek/ Ayaklarında derman kalmamak/ Taban tepmek (patlatmak) / Tabanları parlamak/ Tabanları patlamak/ Bacakları kopmak/ Bacakları tutmamak/ Bacakları tutmaz olmak/ Dizleri kesilmek (tutmamak) / Dizleri tutulmak/ Dizlerine kara su inmek/ Kan ter içinde kalmak

BD: Pomoći kome da stane na noge

DÇ: Ayakları üstünde durmasına yardım etmek.

Anlamı: Yardım etmek, katkı sağlamak.

Za svaki sektor mužna je posebna medicina koja ***će mu pomoći da stane na noge****. (BFR)*

Her sektörde ***ayağa kaldıracak*** *özel bir ilaç vardır.*

DTK: Ayağa kaldırmak/ Ayakta tutmak/ Elinden tutmak

BD: Ponovo stati na noge

DÇ: Tekrar ayakları üstünde durmak.

Anlamı: Başkasının yardımına ihtiyaç duymadan güçlü bir biçimde sorunları çözebilecek durumda olmak.

Oženiću se čim budem ***ponovo stao na noge*** *i nikakva sila me u tome ne može spriječiti. (BFR)*

Ayaklarımın üstünde bir durayım *evlenivereceğim, hiçbir güç beni durduramaz.*

DTK: Ayakları üstünde durmak/ Dimdik ayakta durmak/ Ayağı düze basmak/ Belini doğrultmak/ Üstesinden gelmek

BD: Potući (poraziti) do nogu *koga*

DÇ: Birini ayağına kadar yenmek.

Anlamı: Birini yenmek, yenilgiye uğratmak.

*... neprijateljska je vojska **do nogu potučena**, mir je pred vratima. (HFR)*

*... düşman ordusu **alt edildi**, barış kapıda.*

DTK: Dize getirmek/ Alt etmek/ Sırtını yere getirmek

BD: Protegnuti noge (tersine söyleme)

DÇ: Ayakları uzatmak.

Anlamı: Biraz gezinmek, yürüyüş yapmak.

*Čitav dan sjedim za kompjuterom, izišao sam da malo **protegnem noge**. (BFR)*

*Tüm gün bilgisayar başında oturdum, **ayaklarım açılsın** diye dışarı çıktım.*

DTK: Ayakları açılmak (biz ekledik)

BD: S noge na nogu (ići, vući se)

DÇ: Ayaktan ayağa (yürümek, gezmek).

Anlamı: Çok yavaş, acele etmeden yürümek, gezmek.

*I dok **sam s noge na nogu** šetala donjogradskim ulicama, (...) mojim su se mislima nametali čudni prijedlozi načina na koje bih ga mogla povrijediti. (HFR)*

*Donji grad sokaklarında **adım adım gezerken**, (...) aklıma onu üzebilecek garip yollar geliyordu.*

DTK: Yürüyüş yapmak/ Adım adım gezmek/ Ayak sürtmek/ Adımlarını seyrekleştirmek

BD: S nogu (popiti što, pojesti što)

DÇ: Ayaktan (bir şey yemek, içmek).

Anlamı: Hızlıca, ayaküstü bir şeyler yiyip içmek.

*Arif gotovo da nije jeo. Ako je što jeo, **jeo je to s nogu**. (HFR)*

*Arif neredeyse hiçbir şey yemedi. Yiyecekse de bir şey **ayaküstü yerdi.***

DTK: Ayaküstü (ayaküzeri) yiyip içmek/ Ağzına atmak/ Ağzına almak/ Safra bastırmak/ Mideyi bastırmak

BD: Stati / stajati na <svojim> vlastitim nogama

DÇ: Kendi ayakları üstünde durmak.

Anlamı: Bağımsız olmak, mali açıdan bağımsız olmak.

*Tek ulazak u Europsku uniju (...) prisilit će Poljsku da se potpuno transformira u modernu demokraciju koja **stoji na vlastitim nogama**.*

*Yalnızca Avrupa Birliği'ne (...) katılmak, Polonya'yı tamamen **kendi ayakları üzerinde duran** modern bir demokrasiye dönüştürmeye mecbur bırakacaktır.*

*Hrvatska mora **stati na svoje gospodarske noge** i tu, nasreću, postoji potpoora SAD-a. (BFR)*

*Hırvatistan'ın ekonomisi **kendi ayakları üzerinde durmalı**, neyse ki, ABD bunu destekliyor.*

DTK: Ayakları üstünde durmak/ Eli ekmek tutmak/ Ekmeğini eline almak

BD: Stajati / biti jednom nogom u grobu

DÇ: Bir ayağı çukurda durmak, olmak.

Anlamı: Ölüm döşeğinde olmak, çok yaşlı ve hasta olmak, güçsüz olmak.

*...baka je inače **bila jednom nogom u grobu** i Jelena je i ranije razmišljala što bi se moglo učiniti da se izvuče neka korist iz toga stana kad jednom baka umre. (BFR)*

*...büyükannenin **bir ayağı çukurdaydı** ve Jelena, büyükanne ölünce o apartmandan biraz çıkar sağlayabilmek için neler yapılabileceğini düşünmüştü.*

DTK: Bir ayağı çukurda olmak/ Bir ayağı kıyıda, bir ayağı kuyuda/ Ayağını sürümek/ Elden ayaktan düşmek/ Eli ayağı tutmamak/ Gözü toprağa bakmak/ İçi geçmek El titrer, diş kesmez olmak/ Şeytan elini çekmiş/ Saçı sakalı ağarmış

BD: U laži su kratke noge

DÇ: Yalanların bacakları kısadır.

Anlamı: Söylenen söz yalansa durum çok geçmeden anlaşılır anlamındaki söz.

*Ljudi lažu da bi izbjegli neugodne situacije, ali se sve sazna, jer **su u laži kratke noge**. (BFR)*

İnsanlar nahoş durumlardan kaçmak için yalan söyler, ancak her şey er geç ortaya çıkar. Çünkü ***yalancının mumu yatsıya kadar yanar.***

DTK: Yalancının mumu yatsıya kadar yanar. / Güneş balçıkla sıvanmaz.

BD: Ustati / ustajati na lijevu nogu

DÇ: Sol ayağı üstüne kalkmak.

Anlamı: Sabahtan başlayarak belli bir sebebi olmaksızın kötü bir ruh halinde olmak.

Boli me glava, ***ustao sam na lijevu nogu,*** *ništa nije sređeno, ništa nije uredu, sve mi je zbrkano. (BFR)*

Başım ağrıyor, ***sol tarafımdan kalkmışım****, hiçbir şey düzgün gitmiyor, hiçbir şey yolunda değil, her şey karman çorman…*

DTK: Sol tarafından kalkmak/ Yatağın sol tarafından kalkmak/ Ters tarafından kalkmak

BD: Živjeti na velikoj (visokoj) nozi

DÇ: Büyük (yüksek) ayak üstünde yaşamak.

Anlamı: Çok lüks (zengin), bolluk içinde yaşamak.

U vrijeme velikih nestašica svima bodu oči ljudi koji ***žive na velikoj nozi****. (HFR)*

Büyük kıtlık zamanlarında herkes gözünü ***bir eli yağda bir eli balda*** *yaşayan insanlara diker.*

DTK: Bir eli yağda bir eli balda olmak/ Yediği önünde yemediği ardında/ Para içinde yüzmek

3.3.3.4. Peta (Topuk)

BD: Ahilova peta <čija>

DÇ: Aşil topuğu.

Anlamı: Birinin hassas, zayıf noktası.

…boji se latinskog. – To mu uvijek bila ***Ahilova peta****. (HFR)*

*...Latinceden korkar. - Bu her zaman onun **yumuşak karnıydı.***

DTK: Aşil Topuğu/ Yumuşak karın/ Bam teli/ Can damarı/ Canevi

BD: Biti za petama *komu*

DÇ: *Birinin* topuklarında olmak.

Anlamı: Birini takip etmek, yakasını bırakmamak, arkasından gitmek.

*On odmah pojuri u drugu sobu. Andrija mu je **bio za petama**, a ostali su ga slijedili. (BFR)*

*Hemen başka bir odaya koştu. Andrija **tabanının altına takıldı** ve diğerleri de onu takip etti.*

DTK: Ardını bırakmamak/ Ardından gitmek/ (birinin) arkasına (peşine) takılmak Arkasına (düşmek) / (birinin) İzine düşmek/ İz sürmek/ (birinin) izine basmak/ Tırnak takmak (HŞ,2004: 295) / Topuğuna basmak (HŞ,2004:296) / (birinin) tabanının altına takılmak (AP,2021:735)

BD: Dati/ davati petama vjetra

DÇ: Topuklarına rüzgâr vermek.

Anlamı: Büyük bir hızla kaçmak.

*-Pobrini se da za dvije sekunde budeš dalje nego što mogu baciti kamen, preporučio njemu je Vlado. Starac **je dao petama vjetra**. (HFR)*

*- İki saniye içinde atacağım taştan hızlı kaçtın kaçtın, diye ikaz etti Vlado adamı. Yaşlı adamın **topukları kıçına değiyordu.***

DTK: Arkasına (bile) bakmadan gitmek (veya kaçmak) / Topukları kıçına değmek / Topukları kıçına vura vura kaçmak / Tabana kuvvet kaçmak/ Tabanları yağlamak / Tabanları kaldırmak/ Tabanları kıçına değmek

BD: Gori pod petama (nogama)

DÇ: Topuklarının altı (ayakları) yanmak.

Anlamı: Büyük tehlikede (ölüm) olmak.

Može li se tako otezati? Za vrat nam već skaću nevolje! Nama je pomoć hitna, ***pod nama petama gori.*** *(BFR)*

Böyle sürüncemede mi kalacak? Zaten başımız belada! Bize acil yardım lazım, ***topun ağzındayız.***

DTK: Topun ağzında olmak/ Ateşle oynamak/ Başıyla oynamak/ Başından büyük işlere kalkışmak/ Namlunun ucunda olmak / Okkanın altına gitmek

BD: Lizati pete (tabane) komu

DÇ: Birinin topuğunu (ayağının altını) yalamak.

Anlamı: Birine yalakalık yapmak, birini pohpohlamak, tevazuyu abartmak.

A kad je iz velikošaranovačkog sabirnog logora Izidor iščupao Mitra i Zdravka jamčeći da će biti poslušni, krotki, gotovo ***su mu pete lizali****, nije im smio prkno okrenuti da mu ga ne poljube. (HFR)*

Ve İzidor söz dinleyip yumuşak başlı olacaklarına dair önlemini alarak Mitra ve Zdravko'yu Velikosaranovac toplama kampından çıkardığında neredeyse ***el ayak öpecek*** *durumdaydılar. Pohpohlamasınlar diye onlara sırtını dönemezdi.*

DTK: El etek (ayak) öpmek (ÖAA,2020:753) / Kemik yalayıcı/ Kıl çekmek/ Ağız eğmek/ Kuyruk sallamak

BD: Ne biti nekome ni u peti

DÇ: Topuğunda bile olmamak.

Anlamı: Aklından bile geçmemek, hiçbir zaman düşünmemek.

Znao sam da me to jednom čeka, ali mi ***nije bilo ni u peti*** *da će se desiti tako brzo. (BFR)*

Bir gün beni bekleyeceğini biliyordum ama bu kadar çabuk olacağını ***aklımın ucundan bile geçiremezdim.***

DTK: Aklının ucundan bile geçirmemek/ Aklının köşesinden geçmemek/ Aklı almamak

BD: Podbrusiti pete

DÇ: Topukları bilemek.

Anlamı: Büyük bir hızla kaçmak.

Tiješe se da idu na Humac a dobro će načuliti ušesa, pa ako što dođe ***podbrusit će pete*** *i …(HFR)*

Humac'a gidecekleri için ağızları kulaklarındayken kulaklarını da dört açacaklar ki bir şey olursa ***tabanları yağlayabilsinler…***

DTK: Tabanları yağlamak/ Topukları kıçına değmek (HŞ,2004:291) / Tabana kuvvet kaçmak/ Firara kadem basmak/ Kelle götürmek/ Kelle koşturmak/ Ardından (arkasından) atlı kovalarcasına (koşmak) / Ardından sapan taşı yetişmemek

BD: Gaziti nekog petama

DÇ: *Birinin* topuklarına basmak.

Anlamı: Birine engel olmak.

DTK: Ayağına çelme takmak/ Ayak bağı olmak/ Ayağına dolanmak (dolaşmak)/ Ayağına bağ olmak/ Ayağına bağ vurmak

(Topuğuna basmak: *Çok yakında ardı sıra gitmek, arkasını kollamak.)*

3.3.3.5. Rep (Kuyruk)

BD: Biti na repu događaja

DÇ: Olayların kuyruğunda olmak.

Anlamı: Değerce ileride olanların arkasında kalmak, ileri gidememek.

Kao i svakoj zemlji u krizi, kultura ***je na repu događaja.*** *(BFR,2012:99)*

Krizde olan her ülkede olduğu gibi kültür de ***geri planda kalıyor.***

DTK: Arkada kalmak/ Arka planda kalmak/ Geri planda (kalmak)/ Cim karnında bir nokta (AP,2021:230)

BD: Ne moći uhvatiti ni za glavu ni za rep koga

DÇ: Ne başını ne de kuyruğunu tutamamak.

Anlamı: Birini, bir şeyi anlayamamak, birinin ne düşündüğünü ne istediğini çözememek.

*Uvijek izmiče s onim glavnim, ne **možeš ih uhvatiti ni za glavu ni za rep**. (HFR,2003:76)*

*Asıl olandan her zaman kaçar, **akıl sır erdiremezsin.***

DTK: Akıl sır erdirememek/ Aklı almamak/ Dilinden anlamak/ Düşüncesini okumak

BD: Ostaviti repove iza sebe

DÇ: Kuyruğunu kendi arkasında bırakmak.

Anlamı: Başladığı işi bitirememek, işin bir kısmı bırakmak.

*Uvijek žuri i **ostvlja repove iza sebe**. Nijedan posao ne završi kako treba. (BFR,2012:99)*

*Her zaman acelesi var, hiçbir işin **arkasını getirmiyor**.*

DTK: Arkasını getirememek (getirmemek) / Gerisini getirmemek (getirememek) / Ardını kesmek/ Ardını boşlamak/ Arkasını bırakmak / Geri komak (koymak)

BD: Podviti rep

DÇ: Kuyruğu kısmak.

Anlamı: Korkup çekinerek sinmek.

*Svaka čast majstorski zna **podviti rep** kad zagusti. (BFR,2012:99)*

*Kalabalığı gördü mü **kuyruğu kısmada** ustadır.*

DTK: Kuyruğunu kısmak

BD: Staviti soli na rep

DÇ: Kuyruğuna tuz koymak.

Anlamı: Ulaşılamayan birini alt etmeye çalışmak, başaramamak; gerisinde kalmak.

Džaba ti je, oni su već daleko, ***možeš im staviti soli na rep****. (HFR)*

Faydası yok, zaten uzaktalar, ancak ***heybeye kürek çekersin.***

DTK: Heybeye kürek çekmek/ Arkada kalmak/ Geri kalmak/ Gerisinde kalmak/ Arkasını getirememek (getirmemek) / Gerisini getirmemek (getirememek) / Ardını kesmek/ Ardını boşlamak/ Arkasını bırakmak / Geri komak (koymak)

3.3.3.6. Žila (Damar, Sinir)

BD: Iz petnih žila (derati se, vikati, upinjati se)

DÇ: Topuk damarlarından bağırmak.

Anlamı: Tüm gücüyle, canla başla, her şeyi göze alarak.

Derao se iz petnih žila *na svoje igrače, tražio brži protok lopte, mijenjanje strana. (BFR)*

Oyuncularına ***boğazını yırtarcasına*** *bağırıyor, topu daha hızlı çevirmelerini istiyor, taktik değiştiriyordu.*

DTK: Boğazını yırtmak/ Tüm gücüyle/ Canla başla/ Kıçını yırtmak

3.3.3.7. Živac (Sinir)

BD: Biti živac

DÇ: Sinir olmak.

Anlamı: Sinir sahibi olmak, devamlı sinirlenir durumda olmak.

Ne smijemo ga nervirati, znaš da ***je živac****. (BFR)*

Gülüşüp de damarına basmayalım, ***sinir olduğunu*** *biliyorsun.*

DTK: Sinir olmak/ Sinir sahibi olmak/ Sinirleri gerilmek/ Sinirleri gergin olmak/ Babaları üstünde olmak/ Heyheyleri üstünde olmak

BD: Dirnuti (pogoditi) u živac *koga*

DÇ: *Birinin* sinirine dokunmak (değmek).

Anlamı: Birini, duyarlı olduğu bir konuda kızdırmak.

*Znaš kako to ide. Ti si i�accent **dirnuo u živac** i oni su ti cijelu stvar namjestili. (HFR)*

*Neler olduğunu biliyorsun. Onların **damarına bastın** onlar da senin için her şeyi halletti.*

DTK: *Sinirine dokunmak* (biri ya da bir durum, hoşuna gitmemek, sinirlenmesine yol açmak)

Damarına basmak/ Can damarına basmak/ Cin damarına basmak/ Bam teline basmak/ Dalına basmak (dokunmak) / Zülfüyâre dokunmak

BD: Ići na živce (nerve) *komu*

DÇ: *Birinin* sinirlerine gitmek.

Anlamı: Birini sinirlendirmek.

*Nemoj me stalno nešto zapitkivati, već mi **ideš na živce**. (BFR)*

*Bana soru sorup durma, **sinirime dokunuyor**.*

DTK: Sinirine dokunmak/ Sinirlerini bozmak/ Cin damarına basmak/ Asabını bozmak/ Asabına dokunmak Kafasını kızdırmak/ Kafasını bozmak/ Kafasını kızdırmak/ Kanına dokunmak/ Kıl olmak

BD: Imati jake (čelične) živce

DÇ: Güçlü (çelik) sinirleri olmak.

Anlamı: Sinirlenmemek, her şeye rağmen sakin kalmak.

*Error ovo, error ono, očaj. Možda netko to može objasniti telcima poput mene! Ako netko **ima čelične živce** poput... (ne pada mi na pameti tko bi mogao imati tako jake živce), neka mi proba to objasniti! (HFR)*

*Hata üstüne hata, umutsuzluk. Belki benim gibi birine izah edecek birisi vardır! **Sinirleri kuvvetli** biri varsa (ki bu kadar sinirleri kuvvetli birinin olduğunu sanmıyorum) lütfen bana açıklasın!*

DTK: Sinirleri kuvvetli (olmak) / Sinirlerine hâkim olmak/ Soğukkanlı olmak

BD: Imati slabe živce

DÇ: Zayıf sinirleri olmak.

Anlamı: Davranışlarını ve kendini denetleyememek, soğukkanlı olmamak, kontrolünü kaybetmek.

*Već deset godina ja živim s njima i niko ne može reći da **imam slabe živce**, ali ipak... (BFR)*

*On yıldır onlarla yaşıyorum ve kimse **sinirlerimin gergin olduğunu** söyleyemez tabi yine de...*

DTK: Sinirleri gergin olmak/ Sinirleri gerilmek/ Sinirleri boşanmak/ Siniri tutmak/ Sinirleri altüst olmak/ Nevri dönmek/ İbiği kızarmak

BD: Izgubiti / gubiti živce

DÇ: Sinirlerini kaybetmek.

Anlamı: Sabrını kaybetmek, kendini tutamamak, çıldırmak.

*Osjetio sam da **gubim živce**. Mašina se kvari već treći put. (BFR)*

***Sinirlerim boşandı** sanki. Bu makinanın üçüncü bozuluşu.*

DTK: Sinirlerine hâkim olamamak/ Sinirleri boşanmak/ Sinirleri ayakta olmak/ Sinir kesilmek/ Sinirleri bozulmak/ Siniri oynamak/ Sinirleri altüst olmak/ Siniri tutmak/ Nevri dönmek/ Heyheyleri üstünde olmak/ Burnunun yeli harman savurmak/ Tepesi atmak/ Afyonu başına vurmak/ Cinleri başına üşüşmek/ Dişi dişini yemek/ Gözü kızmak/ Öfkesi topuğuna çıkmak

BD: Nemati živaca

DÇ: Sinirleri olmamak.

Anlamı: Davranışlarını ve kendini denetleyememek, soğukkanlı olmamak, sinirlerine hâkim olmamak.

*Znala sam **nemati živaca**, ne slušati, kritizirati i galamiti na svoju djecu. (BFR)*

***Sinilerim boşandığında** dinlemeden etmeden çocuklara bağırdığımın ve onları yargıladığımın farkındaydım.*

DTK: Sinirleri boşanmak/ Sinirleri bozulmak/ Siniri tutmak/ Sinirleri gerilmek/ Sinirleri gergin olmak/ Nevri dönmek/ İbiği kızarmak/ Kıl olmak/ Kıl kapmak

BD: Sačuvati / čuvati živce

DÇ: Sinirlerini korumak.

Anlamı: Sakin kalmak, üzülmemek, kendine hâkim olmak.

*U napetim situacijama znam **sačuvati živce** i obuzdati strah, ali dokle ... (BFR)*

*Gergin olduğum durumlarda **sinirlerime hâkim olmayı** ve korkumu dizginlemeyi biliyorum ama nereye kadar…*

DTK: Sinirlerine hâkim olmak/ Soğukkanlı olmak

3.4. Boşnakça ve Türkçede Organ Adlarından Oluşturulmuş Şekil ve Aynı Anlama Sahip Deyimler

BRK – BIYIK

Nasmijati se/ smijati se (smješkati se) ispod brka
Bıyık altından gülmek.
Sinsice gülmek.
Bıyık altından gülmek/ Bıyığına gülmek

ČELO – ALIN

Lupiti se/ lupati se po čelu (glavi)
Alnına (kafasına) vurmak.
Kendi yaptıklarına, başarısızlığına şaşırmak, kendi hatasından dolayı pişmanlık duymak (unutkanlık).

Başını döğmek/ Başını taşla döğmek/ Eli ayağına dolaşmak/ Elini dişlemek/ El ovmak/ Dizini dövmek/ Başını taştan taşa vurmak/ Kafasından uçup gitmek
Piše na čelu
Alnında yazıyor.
Bir şeyin birinin yüzünden anlaşılması, saklanamaz olması.
Alnında yazmak/ Yüzünden okunmak/ Yüzünden akmak/ Çehresinden okunmak
Uhvatiti se za čelo (glavu)
Alnını (kafasını) tutmak.
Kendi hatasını anlamak, şaşkına dönmek; beklenmedik bir durum karşısında şaşkınlaşmak.
Aklı başına gelmek/ Başını döğmek/ Başını taşla döğmek/ Eli ayağına dolaşmak/ Elini dişlemek/ El ovmak/ Dizini (dizlerini) dövmek/ Başını taştan taşa vurmak
Vedra čela
Alnı açık
Utanacak durumu olmayan.
Alnı açık / Alnı açık, yüzü ak/ Alnı ak

DLAKA – KIL, TÜY

Cijepati dlaku na četvero
Kılı dörde yarmak.
Titizlenmek, en ince ayrıntısına kadar incelemek, dikkatle üstünde durmak.
Kılı kırk yarmak/ Gözden geçirmek/ Can gözüyle bakmak

Ići uz dlaku *komu*
Birinin kılına gitmek.
Birine direnmek, birine karşı çıkmak, biriyle inatlaşmak.
(birine) kıl gitmek/ (birine ya da biriyle) ters düşmek / (birine) kafa tutmak / Geri adım atmamak/ Ayak diremek
Ne smije kome pasti ni dlaka s glave
Başındaki bir tel bile düşmesin.
Başına kötü bir hal gelmeyecek; kötü bir duruma uğramayacak.
Kılına halel gelmesin / Kılına hata gelmesin/ Başına bir hal gelmesin
Ni dlaka (vlas) s glave neće pasti *komu*
Birinin başındaki kıl (saçının teli) bile düşmeyecek.
Kimseye kötü bir şey olmayacak, kimse huzursuzluk yaşamayacak.
Kılına halel gelmemek / Kılına hata gelmemek
Za dlaku (promašiti, izbjeći)
Kılı (ıskalamak, savuşturmak)
Çok az, az bir fark ile (ıskalamak, savuşturmak).
Kıl payı fark/ Kıl payı (kalmak) / Mek parmak (fazla, eksik) / Bıçak sırtı (AP,2021:170)
Za / u dlaku isti
Kılına aynı.
Hemen hemen aynı.

Kıl payı / Aşağı yukarı/ Hemen hemen

GLAVA – BAŞ, KAFA, KELLE

Bašun sag olsun / sagolsum
Başın sağ olsun.
Başsağlığı için söylenen söz.
Başın sağ olsun.

Bez glave i repa što je ili nema -ni- glave ni repa što
Başsız ve kuyruksuz ya da başı ve kuyruğu olmamak.
Allak bullak olmak (belirsiz, düzensiz), belli bir düzeni ve mantığı olmamak.
Başı sonu belli değil/ Ucu ortası belli olmamak/ Baştan kıça haber yok/ Başı kıçı belli değil

Biti deverli glava
Başı dertli olmak.
Büyük sıkıntı, üzüntü ve dert içinde yaşamak.

Dert sahibi/ Başı dertli olmak/ Başına karalar bağlamak/ Başı dertte olmak

Biti ubijen u glavu
Kafasında vurulmuş olmak.
Çok sevinçten veya çok korkudan ne yapacağını şaşırmak
Aklı başından gitmek/ Beyninden vurulmuşa dönmek
Bos po glavi

Başı çıplak.
Saçı dökülmüş veya dibinden kesilmiş, başı açık.
Başı kabak/ Dımdızlak/ Açık baş/ Ense kulak yerinde olmak
Dajem (dao bih) glavu *(za koga, za što)*
Biri, bir şey için başımı veririm (verirdim).
Eminim, temin ederim, boynum kıldan ince; haksız olduğum anlaşılırsa verilecek her türlü cezaya razıyım.
Başını vermek/ Canını vermek/ Başımla beraber/ Başım gözüm üstüne/ Kalıbımı basarım/ Boynu kıldan ince olmak
Doći glave *komu (koga)*
(*Bir kimse) birinin* başına gelmek (mal olmak).
Birinin ölümüne sebep olmak, birini mahvetmek.
Başına (…) gelmek/ (birinin) başını yemek/ Başını yakmak
Fali (nedostaje) jedna daska u glavi
Kafasında bir tahtası eksik (noksan).
Aklı başında olmamak, normal davranmamak, deli olmak.
Tahtası eksik (olmak) / Kafasındaki bir tahtası eksik/ Kafasının bir tahtası noksan olmak / Kafası kırık/ Kafadan kontak
Glava je u torbi *komu*
Kelle torbada.

Bir durum karşısında ölüm riskini göze alarak hareket etmek.
Kelle koltukta / Kelleyi koltuğun altına (koltuğuna) almak / Kelle koltukta gezmek/ Baş koymak/ Başını ortaya koymak/ Canına susamak/ Gözünü daldan budaktan (çöpten) esirgememek (sakınmamak) / Canını dişine almak (takmak) / Canı pahasına (yapmak)/ Kefeni boynunda olmak

Glavu gore!
Başın yukarı!
Cesur ol! Üzülme!
Başını dik tut! / Baş eğmek (Eğme başını!) / Başını öne eğmek (Başını öne eğme!)

Gurnuti / gurati (zabiti / zabijati) glavu u pijesak kao noj
Deve kuşu gibi başını kuma itmek (sokmak).
Bilerek gerçeği görmezden gelmek, gerçeklere gözlerini kapamak.
Deve kuşu gibi başını kuma sokmak (gömmek) / Gözlerini kapamak/ Göz yummak

Hodati / ići uzdignute glave (čela)
Başını (alnını) kaldırarak yürümek/ gitmek.
Gururla ve onurla toplumda yer almak.
Başını dik tutmak/ Başı dik olmak / Başı dik gezmek /Alnı açık yüzü ak

Igrati se glavom
Başıyla oynamak.
Kendini büyük, hayati tehlike arz eden bir tehlikeye maruz bırakmak.

Başıyla Oynamak (AP,2021:155) / Canı ile oynamak/ canına susamak
Imati hladnu glavu
Soğuk başlı olmak.
Öfke, telaş ve heyecana kolayca kapılmamak.
Soğukkanlı olmak
Imati posla preko glave
Birinin başından aşkın işi olmak.
Çok işi olmak, meşgul olmak, birine, bir şeye katlanmak.
İşi başından aşkın olmak/ Göz açamamak/ Derdi başından aşkın olmak
Imati punu glavu briga
Kafası endişeyle dolu olmak.
Zihninde çeşitli konular birikmek.
Kafası dolmak / Kafası dolu olmak
Imati šta u glavi
Kafasında bir şey olmak.
Bir şey yapmayı düşünmek ya da planlamak.
Kafasından geçirmek/ Aklında bir şey olmak/ Aklından geçirmek
Izbiti iz glave komu *koga, što*
Kafasından çıkarmak.
Birini bir şeyden, birinden vazgeçmeye zorlamak, birinden ayrılmaya (unutmaya) zorlamak.
Kafasından çıkarmak / Aklından çıkarmak/ Kafasından atmak

Izbiti sebi (si) iz glave *koga, što*
Kendi kafasından çıkarmak.
Birini unutmaya karar vermek, düşünmeyi kasıtlı olarak bırakmak.
Kafasından çıkarmak/ Aklından çıkarmak/ Kafasından atmak/ Elini yıkamak
Izgubiti glavu
Başını kaybetmek.
Yok olmak, hayatını kaybetmek, ölmek.
Başından olmak/ Canından olmak/ Kellesinden olmak
Izgubiti /gubiti glavu *za kim*
Birisi için başını kaybetmek.
Birisini deli gibi sevmek, birisi için delirmek.
Aklını kaybetmek/ Aklını yitirmek/ Aklını oynatmak/ Aklı zıvanadan çıkmak/ Aklını kaçırmak/ Kafayı çatlatmak (üşütmek) / Başı havalanmak (HŞ,2004:153) / Kanına çılgınlık yürümek
Kao bez glave (trčati, motati)
Başsız gibi (koşmak, gezmek).
Hızlı, şaşkın, panik içinde (koşmak, gezmek).
Başı kesik tavuk gibi oradan oraya koşmak/ Kelle koşturmak/ Kelle götürür gibi/ Tabanları kaldırmak
K'o muha bez glave
Başsız sinek gibi.
Panikle, telaşlı bir şekilde davranmak.
Başı kesik tavuk gibi oradan oraya koşmak/ Kelle götürür gibi

Krov nad glavom
Başının üstünde çatısı olmak.
Ev sahibi olmak, yeri yurdu bulunmak.
Başını sokmak/ Kafasını sokmak/ Başının üstünde çatısı olmak/ Başını sokacak bir evi olmak
Misliti (razmišljati) svojom (vlastitom) glavom
Kendi kafasıyla düşünmek (düşünüp taşınmak).
Başkalarının ne dediğini umursamamak, başkalarını dinlememek.
Kafasının dikine gitmek/ Başının dikine gitmek/ Kendi başına/ Kendi aklıyla düşünmek/ Kafasına estiği gibi (davranmak) / Burnunun dikine gitmek/ Kulak asmamak
Mjeriti koga od glave do pete
Birini baştan topuğa kadar ölçmek.
Herhangi bir sebeple birine dikkatlice bakmak.
Baştan aşağı/ Tepeden tırnağa süzmek/ Gözüyle (veya gözleriyle) tartmak/ Alıcı gözüyle bakmak
Mota se (vrzma se) po glavi *komu, što*
Başında dolaşmak.
Her zaman düşüncelerine dönmek, sürekli bir şey hakkında düşünmek, bazı düşüncelerin istilası.
Kafasını kurcalamak/ Aklına takmak/ Kafasına takılmak/ Kafa patlatmak/ Kafasına saplanmak/ Zihnini kurcalamak (tırmalamak) / Kafa patlatmak / Kafa (zihin) yormak/ Zihnini meşgul etmek/ Beynini kemirmek/ Zihni saplanmak/ Zihnini bozmak
Mućnuti glavom

Kafasını çalkalamak.
Düşünmek, düşünüp taşınmak, kafa yormak.
Kafayı çalıştırmak (veya işletmek) / Kafa (zihin) yormak/ Aklını kullanmak/ Aklın süzgecinden geçirmek/ Kafa patlatmak
Napuniti / puniti glavu komu
Kafasını doldurmak.
Düşünceleri veya fikirleri birine zorla kabul ettirmek.
Kafasını doldurmak/ Beyin yıkamak/ Kafayı bulandırmak/ Kafa (kafasını) karıştırmak/ Kafasına girmek/ Beynine girmek/ Aklına girmek
Ne boli glava *za koga, za što*
Biri, bir şey için başı ağrımaz.
Birini, bir şeyi umursamamak, birine, bir şeye kayıtsız kalmak.
Başı ağrımamak/ Dudak bükmek/ Omuz silkmek/ Burun kıvırmak (bükmek)

Ne ide u glavu *komu što / Ne ide mi u glavu*

Kafasına gitmiyor / Kafama gitmiyor.
Bir şeye akıl erdirememek, bir şeyi anlayamamak.
Kafasına girmemek/ Kafası almamak (sarmamak)/ Aklı almamak/ Akıl erdirememek/ Akıl sır ermemek/ Basireti bağlanmak/ Kafası bulanmak

Ne izlazi (ne ide) iz glave *komu tko, što*
Kafasından çıkmıyor (gitmiyor).
Birini, bir şeyi unutamamak, sürekli o kişiyi ya da o şeyi düşünmek.
Aklından çıkmamak/ Aklından çıkarmamak/ Aklından gitmemek/ Hatırında olmak/ Başından atamamak/ Gözünün önünden gitmemek

Ne znam gdje mi je glava
Kafam nerde bilmiyorum**.**
Çok meşgul olmak, çok işi (derdi) olmak.
Kafası yerinde olmamak/ Derdi başından aşkın olmak/ Aklı başında olmamak/ Aklı bir yerde olmak/ Aklı başka bir yerde olmak
Nekog boli glava od nečeg/ nekog
Birinin bir şeyden, birinden başı ağrıyor.
Üzülmek, rahatsız olmak.
Ova mi djeca zadaju brigu, ***boli me glava od njih****. (BFR,2012:31)*
Başı ağrımak/ Canı acımak/ Canını acıtmak/ Canı yanmak/ Yüreğini eritmek (sızlatmak) / Yüreğini dağlamak
Nemati sve daske u glavi
Kafasındaki tüm tahtaları olmamak.
Aklı başında olmamak, normal davranmamak, çılgın olmak.
Kafasının bir tahtası eksik (noksan) olmak/ Kafadan kontak (sakat, gayrimüsellah) Aklının çivisi (tahtası) eksik/ Aklı başında olmamak/ Aklından zoru olmak/ Aklını kaçırmak/ Aklını kaybetmek (yitirmek)
Nemati u glavi
Kafasında olmamak.
İyi düşünecek durumda olmamak.
Aklı başında olmamak / Kafası yerinde olmamak/ Aklı durmak
Nositi (imati) glavu u torbi
Başını torbada taşımak (olmak).

Hayatı tehlikeler ile yaşamak, hep tehlikede olmak.
Kelle koltukta gezmek/ Kellesini koltuğuna almak/ Kelle koltukta olmak/ Ölümü göze almak/ Kefeni boynunda olmak
Obiti se kome o glavu
Birinin başına kakmak.
Yapılan şeyin (kötü bir davranışın) karşılığını vermek, misilleme yapmak.
Başına kakmak/ Başına kakınç etmek/ Tepesinde havan dövmek
Obilo se (obit će se, razbilo se, razbit će se) o glavu *komu što*
Bir şeyi birinin başına kaktı (kakacak, kakınç edecek).
Birinden intikam almak, biri bir şey için sıkıntıya girecek (ağır sonuçları olacak).
Başına kakmak/ Başına kakınç etmek/ Tepesinde havan dövmek
Od glave do pete
Baştan topuğa kadar.
1. Oldukça, tamamen, bütünüyle. **2.** Düz, hakiki, dosdoğru.
Baştan aşağı/ Baştan ayağa/ Tepeden tırnağa/ Tepeden ayağa/ Baştan başa/ Uçtan uca
Od viška glava ne boli
Fazlalıktan baş ağrımaz
“Ne kadar ve ne türden mal olursa olsun malın fazlası elden çıkarılmamalıdır. Çünkü mutlaka bir gün gelir lazım olur.” anlamında kullanılan bir söz.
Fazla mal göz çıkarmaz. / Artık mal göz çıkarmaz.
Ode glava *komu*

Birinin başı gider.
Bir kimse kolayca incinebilir, hayatını kaybedebilir.
Başın gider/ Kellesinden olmak
Okrenuti / okretati (obrnuti / obrtati) naglavce (naopako)
Baş aşağı döndürmek (ters yüz etmek).
Baş aşağı çevirmek, tamamen değiştirmek.
Tepesi üstü/ Baş aşağı/ Tepetaklak/ Ters yüz etmek/ Alt üst etmek
Ostati bez glave
Kellesiz kalmak.
Başı kesilerek öldürülmek, idam edilmek**.**
Kellesinden olmak/ Post (postu) vermek/ Post elden gitmek/ Can vermek/ Deriyi tuzlatmak/ Kan olmak
Platiti glavom (životom)
Başıyla (canıyla) ödemek.
Bir tür suçluluk ya da inanç yüzünden hayatını kaybetmek, mahvolmak.
Başıyla ödemek/ Başını vermek/ Canıyla ödemek / Kanıyla ödemek
Pognuti glavu (šiju)
Başını (ensesini) eğmek.
Boyun eğmek, içinde bulunduğu durumu kabul etmek.
Baş eğmek/ Boyun eğmek / Boyu (veya boynunu) bükmek/ Boynuz eğmek/ Boynu eğri olmak/ Sineye çekmek/ Dize gelmek

Popeti se na glavu (navrh glave) ***komu***
Birinin başına (başının tepesine) tırmanmak.
Birini bıktırmak, birinin canını sıkmak.
Başına çıkmak/ Tepesine binmek (çıkmak) / Başının etini yemek/ Canından bezdirmek/ Kafa şişirmek/ Kafa ütülemek
Preko glave je ***komu čega*** **ili imati preko glave** ***čega***
Başından aşkın ya da başında aşkın olmak.
Katlanabileceğinden daha fazla olma, birinin bir şeye katlanamaması**.**
Baştan aşmak/ Bıçak kemiğe dayanmak/ Canına tak demek (etmek)/ Sinirlerini germek/ Sabrını taşırmak
Prebirati po glavi /sjećanju
Kafasından /aklından geçirmek.
Aklın süzgecinden geçirmek, etraflıca düşünmek.
Aklından geçirmek/ Kafa yormak/ Kafa patlatmak/ Zihin yormak/ Fikir yormak/ Aklın süzgecinden geçirmek/ Akıl yürütmek
Preturiti šta preko glave
Başının üstündeki şeyin üstesinden gelmek.
Üstüne aldığı işi başarmak, halletmek.
Başa çıkmak/ Üstesinden gelmek/ Altından kalkmak/ İçinden çıkmak/ Baş etmek/ Baş gelmek/ Dişi taşa geçmek/ Yılanın ağzından dişini sökmek
Prolaziti /promicati kroz glavu
Kafasının içinden geçmek.
Birini ya da bir şeyi düşünmek, hatırlamak.

Kafasından geçirmek/ Aklından geçmek/ Aklına gelmek/ Aklına bir şey gelmek/ Aklında kalmak/ Aklına düşmek/ Gözünün önünden geçmek/ Gözünün önüne gelmek/ İçinden geçmek/ İçinden geçirmek
Puhnulo je u glavu *komu što*
Kafasına bir şey esti.
Aniden aklına bir şey gelmek.
Kafasına (aklına) esmek/ Aklına düşmek/ Beyninde şimşekler çakmak/ Kafasında şimşek çakmak
Puna je glava *komu čega*
Kafası bir şeyle dolu.
Sorunlarla, işlerle meşgul olmak.
Kafası dolmak/ Kafasını kaldırmamak/ Başı kalabalık olmak/ Başını kaşımaya (veya kaşıyacak) vakti olmamak/ Derdi başından aşkın olmak/ İşi başından aşkın olmak
Sačuvati hladnu glavu
Soğuk başını korumak.
Soğukkanlılığını korumak, bozmamak.
Soğukkanlı olmak/ Soğukkanlılığını korumak/ Gönlünü serin tutmak/ Yüreğini pek tutmak
Skakati nekom po glavi
Birinin tepesine binmek.
Birini gereksiz ve önemsiz konularla yormak, zamanını boş yere harcamak.
Tepesine binmek (çıkmak)/ Başına çıkmak/ Başına iş çıkarmak/ Başını ağrıtmak / Başına dert olmak (veya kesilmek) / Başına gaile açmak
Skinuti brigu s glave

Derdi başından atmak.
Derdine deva bulmak, sıkıntıyı çözmek, atlatmak, çaresizliği yenmek.
Başından atmak/ Üstünden atmak/ Paçayı kurtarmak (sıyırmak) / Üstündeki yükten kurtulmak/ Sırtındaki yükü atmak
Skratiti za glavu *koga*
Birinin kafasını kısaltmak, budamak.
Birini öldürmek, ölümüne neden olmak.
Kafasını uçurmak/ (birinin) kellesini uçurmak/ Başını yemek/ Başını kesmek /Beynini dağıtmak/ Boynunu vurmak/ Boynunu vurdurmak
Spasiti / spašavati glavu
Başını kurtarmak.
Kurtulmak, canını kurtarmak, ölümden kaçmak.
Başını kurtarmak/ Canını kurtarmak/ Postu kurtarmak/ Pöstekiyi kurtarmak/ Azrail'in elinden kurtulmak
Staviti/ stavljati život (glavu) na kocku
Hayatını (başını) zara bırakmak.
Hayatını tehlikeye atmak, ölümle karşı karşıya olmak.
(Hayatıyla) kumar oynamak/ Başıyla oynamak/ Başını ortaya koymak/ Canıyla oynamak
Tražiti čiju glavu
Başını istemek.
Birinin ölümünü (öldürülmesini) istemek, ölmesini arzu etmek.
(birinin) başını istemek/ (birinin) kellesini istemek/ Kan aramak/ Kana susamak/ Kana kan istemek

Udarila (jurnula) je krv u glavu
Kan başına vurdu (hücum etti).
Öfkeden deliye dönmek, kıpkırmızı olmak.
Kan başına çıkmak/ Kan tepesine çıkmak/ Kan tepesine sıçramak/ Kan beynine sıçramak (veya çıkmak) / Ateşi başına vurmak/ Cinleri tepesine çıkmak (binmek) / Cinleri başına toplanmak (üşüşmek) / Cinleri ayağa kalkmak/ Burnundan solumak/ Gözü (veya gözleri) dönmek/ Nevri dönmek/ Öfkesi burnunda (olmak)/ Öfkesi başına sıçramak (çıkmak, vurmak)
Udarilo je u glavu *komu što*
Bir şey başına vurmuş.
1.Sarhoş olmak, alkolün etkisinde olmak. 2.Kibirlenmek, neşeli bir hale bürünmek.
Başına vurmak/ Kafasına vurmak/ Kafayı bulmak/ Kafayı tutmak/ Kafayı tütsülemek/ Kafa yapmak/ Kafa cilalamak/ Kafası kıyak (olmak) / Burnunun ucunu görmemek
Utuviti / utuvljati u glavu *komu što*
Kafasına sokmak.
Düşüncelerini birine dayatmak, öğrenmesi için ısrarcı olmak.
Kafasına sokmak/ Kafasına girmek/ Beyin yıkamak/ Beynine girmek/ Aklını çalmak (çelmek) / Aklına koymak/ Kulağından gebe etmek/ Kulağını doldurmak/ Sakalının altına girmek

Uvući glavu i noge
Başı ve ayakları çekmek.
Bir şeyi yapmaya kesin olarak karar vermek, herhangi bir konuda önde gitmek, önayak olmak.

Kafasına koymak / Aklına koymak/ Baş (başı) çekmek/ ...-nın başında gelmek (veya yer almak) / Önayak olmak

Zadati /zadavati glavo bolje *komu*
Birine baş ağrısı vermek.
Birisini endişelendirmek, birisine sıkıntı vermek.
Baş ağrısı (vermek) / Başını ağrıtmak/ Başına bela olmak (kesilmek) / Baş yemek/ İliğini kurutmak/ Canından bezdirmek

Zavrtjeti glavom *komu*
Birini başıyla döndürmek.
Birini büyülemek, baştan çıkarmak, âşık etmek, kalbini fethetmek.
Başını döndürmek/ Baştan çıkarmak/ Aklını çelmek/ Gönlünü çalmak/ Gönlünü çelmek/ Kalbini çalmak/ Gönlünü avlamak/ Kalp (veya kalbini) kazanmak (veya fethetmek)
Znati koga u glavu
Kafasının içini bilmek.
Çok yakından tanımak, her türlü düşüncesini bilmek.
Ciğerinin içini bilmek/ Avucunun içi gibi bilmek/ Ciğerini (kalbini) okumak/ Düşüncesini okumak/ (birinin) ruhunu okumak/ (birinin) eline doğmak

Nasaditi / nasađivati se na glavu

Başına çıkmak.
Genellikle kendinden güçsüz kimseleri ezmek, kötü davranmak, yüz bulmak.
Tepesine binmek (çıkmak)

Voditi (imati) glavnu riječ
Baş sözü yönetmek (olmak).
Herkesten çok konuşmak, ilgi odağı olmak, öncülük etmek.
Baş olmak/ Baş (başı) çekmek/ Önayak olmak

GRLO – BOĞAZ

Došlo je do grla *komu*
Boğazına kadar geldi.
Bir şeyden bıkmak, usanmak.
Boğazına kadar (gelmek) / Kanı kurumak/ Bıçak kemiğe dayanmak (ÖAA,2020:638) / Canına tak demek/ Canından bezmek

Došla je voda do grla (do usta, do nosa, do vrata)
Su boğazına (ağzına, burnuna, boynuna) kadar geldi.
Durumun dayanılmaz bir hal alması, tehlikeli bir hale gelmesi.
Boğazına kadar (gelmek)/ Gırtlağına kadar (gelmek)/ Darboğaza girmek/ Akıl almamak/ Arap saçına dönmek (iş, işler) (ÖAA,2020:579) / Başı sıkılmak (sıkışmak)/ Başı sıkıya gelmek/ İşin içinden çıkamamak/ Yumurta kapıya dayanmak
Nekome se grlo steglo
Boğazı sıkıştı.
Üzüntüden, korkudan boğazı tıkanmak, yutkunamamak.
Boğazı düğümlenmek/ Boğazına kor düşmek/ Boğazına bir yumruk tıkanmak (gelip oturmak)

Nekome se osušilo grlo

Boğazı kurudu.
Susuz kalmak, heyecandan ve korkudan ağzı kurumak.
Boğazı kurumak / Ağzı kurumak/ Ağzı dili kurumak/ Dili damağına yapışmak/ Dili damağı kurumak /Ağzı çiriş çanağına dönmek / Bağrı yanmak/ İçi yanmak **Pročistiti grlo**
Boğazını temizlemek.
1. Az içki içmek, içkinin tadına bakmak. 2. Hafif öksürmek.
Boğazını temizlemek/ Boğazını ıslatmak/ Ağzını ıslatmak
Riječ je zapela (zastala) u grlu
Söz boğazında takıldı (kaldı).
Kafa karışıklığı ya da heyecandan konuşmayı birdenbire kesmek.
(lafı) boğazında kalmak/ Sözü ağzında kalmak/ Boğazına düğümlenmek (HŞ,2004:169) / Dili tutulmak

Staviti /stavljati nož pod grlo *komu*
Birinin boğazının altına bıçak koymak.
Birini bir şeyi yapmaya zorlamak, ölümle tehdit etmek.
Boğazına bıçak dayamak/ Ümüğüne sarılmak (basmak)/ Boğazına sarılmak/ (birinin) üstüne yürümek
Usko grlo
Dar boğaz
Darboğaz, sıkıntılı durum; toplumun çözümlenmesinde güçlüklerle karşılaştığı bunalımlı durum.
Darboğaz

GUBICA – BURUN UCU

Začepiti gubicu
Ağzını kapatmak.
Susmak, konuşmayı bırakmak (zırlamayı, hıçkırarak ağlamayı).
Ağzını kapamak (kilitlemek)/ Ağzını tutmak/ Çenesini kapamak/ Ağız dil vermemek

Začepiti gubicu *komu*
Birinin ağzını kapatmak.
Birini susmaya zorlamak, susturmak.
(birinin) ağzını kapamak / Çenesini kapatmak/ Ağzına gem vurmak/ (lafı) ağzına tıkamak/ Dilini bağlamak (birinin) / Boğazına kurşun akıtmak/ Ağzına (önüne) bir kemik atmak

GUŠA – GIRTLAK

Biti do grla (guše) u dugovima
Boğazına (gırtlağına) kadar borç içinde olmak.
Birçok borca sahip olmak, borç içinde yüzmek.
Gırtlağına kadar borcu olmak (ÖAA,2020:657) / Boğazına kadar borca batmak (girmek) (AP,2021:189) / Borç gırtlağına çıkmak (ÖAA,2020:657) /
Biti u dugu (dugovima) do grla (guše)
Borçları boğazına (gırtlağına) kadar olmak.
Birçok borca sahip olmak, büyük borçlara sahip olmak, borçlanmak.
Borç gırtlağına çıkmak (ÖAA,2020:657) / Gırtlağına kadar borcu olmak (ÖAA,2020:657) / Boğazına kadar borca batmak (girmek) (AP,2021:189)

Biti u govnima (dreku) -do guše-

Boğazına kadar bokun (şamatanın) içinde olmak.
Büyük sıkıntıları olmak, çok zor durumda kalmak.
Boğazına kadar boka (pisliğe) batmak/ Boğazına kadar (batmak)
Uhvatiti (ščepati) za gušu (vrat) *koga*
Boğazını (boynunu) yakalamak (sarılmak).
Birine baskı yapmak, saldırmak, tehdit etmek.
Ümüğüne sarılmak (basmak)/ Boğazına yapışmak / Boğazına sarılmak/ On parmağı boğazında olmak/ (Birinin) ensesine yapışmak/ Ensesine binmek

JEZIK – DİL

Imati dug jezik ili Biti duga jezika

Uzun dili olmak ya da uzun dilli olmak.
Gereksiz, yersiz, saçma ve fazla konuşmak.
Dili uzun (olmak) / Dili bir karış olmak/ Ağız açtırmamak/ Çenesini açmak/ Çene çalmak/ Çene yarıştırmak/ Çenesi açılmak/ Çenesi durmamak/ Çenesi düşmek/ Çenesinin bağı çözülmek/ Çenesine vurmak/ Boşboğazlık etmek/ Baş ağrıtmak/ Tavuk ayağı yemek; Ağzı kalabalık/ Çenesi düşük/ Çene kavafı/ Dilli düdük/ Dil otu yemiş
Imati oštar jezik ili Biti oštra jezika ili oštar na jeziku
Dili keskin olmak ya da keskin bir dili olmak.
Nahoş şeyleri bile açıkça konuşmak; sert konuşmaktan ya da karşısındakinden çekinmemek.
Dili kılıçtan keskin olmak/ Dilin kemiği yok/ Diliyle sokmak/ Açık yürekle söylemek
Imati pogan jezik

Pis dili olmak.
Küfretmeyi adet edinmiş olan kimseler için kullanılır.
Ağzı pis (olmak) / Dili bozuk (olmak)/ Ağzı bozuk (olmak) / Diliyle sokmak/ Ağır dilli (olmak) / Elifi yüzünde, ekmeği dizinde
Na jeziku je *komu što* ili navrh jezika je *komu što*
Bir şey birinin dilinin üzerinde, dilinin ucunda.
Birine bir şeyi söylemeye (anlatmaya, açıklamaya) hazır olmak, kelimeler ağzına gelmek.
Dilinin ucunda olmak/ Dilinin ucuna gelmek/ Dilinin altındaki baklayı çıkarmak/ Dudağının ucuna gelmek
Naći /nalaziti zajednički jezik
Biriyle ortak bir dil bulmak/ dilde buluşmak.
Ortak bir zemin bulmak, birbirini anlamak, birlikte barış içinde konuşabilmek.
Aynı dili konuşmak/ Dil birliği etmek (HŞ,2004:190) / Ağız (söz) birliği etmek
Nekom je maca pojela jezik
Dilini kedi yemiş.
"Neden konuşmuyorsun?" anlamında kullanılan bir söz.
Dilini kedi (sıçan, fare) mi yedi? / Dilini mi yuttun? / Ağzında torba mı var? (HŞ,2004:122)
Omaknuti se s jezika
Dilinden kaçırmak.
Söylemek istemediği şeyi birden söyleyivermek.

Dili sürçmek/ Dilini tutamamak/ Ağzından çıkmak/ Ağzından kaçmak (kaçırmak)
Povući /vući (potegnuti/potezati) za jezik koga
Birinin dilini çekmek.
Birini konuşmaya zorlamak, söylemek istemediği bir şeyi zorla söyletmek.
Dile getirmek / Ağzından lakırtı (laf) almak (çekmek) / Ağzından girip burnundan çıkmak/ Lakırtı ağzından dökülmek
Pregristi jezik
Dilini ısırmak.
Söylediklerinden pişman olmak.
Dilini ısırmak (HŞ,2004:194) / Dudak (dudağını) ısırmak
Razvezao se jezik ili Razvezalo je jezik / odriješiti / razvezati se jezik *što komu*
Dili çözülmek ya da *Birinin* dili çözülmüş.
Bir şeyin etkisi altında ayrıntılı olarak konuşmaya başlamak, birdenbire konuşmaya başlamak.
Dili çözülmek/ Dili açılmak/ Dile gelmek
Skratiti kome jezik
Dilini kısaltmak.
1. Az, dikkatli ve ihtiyatlı konuşmak. 2. Birinin dilini bağlamak; susmak zorunda bırakmak, susturmak.
Dilini tutmak/ Dilini kesip oturmak/ Ağzının kaytanını çekmek/ Ağzını kapamak (kilitlemek) / Ağzını (çenesini) tutmak/ Lakırdı ağzından dirhemle çıkmak; Dilini bağlamak/ Dilini kesmek/ Ağzını dilini bağlamak/ Ağzını kapamak/ Ağzını tıkamak (birinin) (AP,2021:42) / Ağzına gem vurmak (birinin)

/ (lafı) ağzına tıkamak/ Ağzının payını vermek/ Çenesini kapatmak
Svrbi jezik *koga*
Dili kaşınıyor.
Zar zor susmak, konuşmak istemek (ihtiyacı olmak); olanı saklamak istememek.
Dili şişmek (NT,2013:81-84) / Dili durmamak/ Dilinin altında bir şey olmak/ Baklayı ağzından çıkarmak
Ugristi se (ujesti se) za jezik
Dilini ısırmak (dişlemek).
Birdenbire konuşmayı kesmek, susmak, konuştuğuna pişman olmak.
Dilini ısırmak (HŞ,2004:194) / Dudak (dudağını ısırmak) / Dilini tutmak/ Dilini (dillerini) yutmak/ Dilini kesmek (kesip oturmak) / Dilini kısıp oturmak/ Ağzını mühürlemek/ Ağzını tutmak
Usta ima, a jezika nema
Ağzı var ise dili yok.
Çok sessiz, sakin ve kendi halinde olma.
Ağzı var dili yok

KOSA -SAÇ

Čupati sebi si kosu na glavi
Başındaki saçı kendi yolmak.
Üzüntünden dövünmek, umudunu kesmek.
Saçını başını yolmak/ Saç baş yolmak (HŞ,2004:282) / Yüzünü saçını yolmak (HŞ,2004:304) / Kafasını duvardan duvara vurmak/ Dizini (dizlerini) dövmek

Diže se kosa na glavi

Başındaki saçları kalkıyor.
Hayret etmek (şaşırmak); korkmak (dehşete düşmek).
Tüyleri diken diken olmak/ Tüyleri ürpermek/ İliklerine kadar ürpermek (HŞ,2004:259)
U nje duga kosa, a kratka pamet
Saçı uzun ise aklı kısa.
Kadınları küçümsemek için erkeklerce kullanılan söz.
Saçı uzun aklı kısa

LICE – YÜZ, SURAT

Čitati (kome) šta s lica
Birinin yüzünden okumak.
Bir kimseyi suratından çözmek, anlamak, tanımak.
Yüzünden okumak/ Gözlerinden okumak/ Mektubu dışından okumak
Izbrisati *koga, što* s lica zemlje
Birini yerin yüzünden silmek.
Birini bir şeyi sonsuza kadar kaldırmak, yok etmek.
Yeryüzünden silmek/ Kökünü kazımak/ Kökünü kurutmak/ Sünger çekmek
Lice i naličje
Ön yüzü ve arka yüzü.
Bir olgunun hem iyi hem de kötü, erdemleri ve eksiklikleri, karşıt özellikleri.

İki yüzlü/ İç yüzü (HŞ,2004:253) / Madalyanın ters (öteki) yüzü (AP,2021:592) / Madalyonun ters tarafı (veya tersi veya arka yüzü) / Arka plan/ Perde arkası/

Licem u lice

Yüz yüze.
Tek başına, bir sorunla veya tehlikeyle karşı karşıya, baş başa.
Yüz yüze/ Göz göze/ Göğüs göğüse/ Burun buruna/ Karşı karşıya
Napraviti /praviti kiselo lice
Ekşi surat yapmak.
Birinin bir şeye karşı hoşnutsuzluğunu ifade etmesi, bir şeyi kabul etme konusunda isteksiz olduğunu göstererek kaşlarını çatmak.
Yüzünü ekşitmek (buruşturmak) / Suratını ekşitmek (buruşturmak, eğriltmek) / Suratı bir karış asılmak, somurtmak/ Suratı sirke satmak/ Surat etmek/ Çehre etmek/ Burun kıvırmak/ Dudak (dudaklarını) bükmek/ Kaşlarını çatmak/ Kaşını yıkmak
Napraviti / praviti slatko lice
Sevimli yüz yapmak**.**
Arkadaşça davranmak; sevimli, alımlı görünmek.
(Sevimli) yüz takınmak/ Yüze gülmek/ Yüzüne gülmek
Pokazati / pokazivati -svoje- pravo lice
Gerçek yüzünü göstermek.
Gerçek doğasını, hoş olmayan yanını ortaya koymak.
Gerçek yüzünü göstermek/ Yüzünden maskesi düşmek/ Yüze çıkmak/ Kendini ele vermek

Sasuti *kome* istinu u lice
Gerçeği birinin yüzüne söylemek.
Bir kimsenin kendi önünde ve ondan çekinmeden.
Yüzüne karşı söylemek/ Yüzüne vurmak (çarpmak) / Boğazına tıkmak/ Başına kakmak (kakınç etmek) / Açık yürekle söylemek
Skresati (reći) šta u lice (oči, brk)
Birinin yüzüne (gözlerine, bıyığına) bir şey vurmak (söylemek).
Rahatsız olduğu şeyi birinin yüzüne karşı açıkça söylemek.
Yüze vurmak/ Yüzüne vurmak (çarpmak) / Yüzüne karşı söylemek/ Boğazına tıkmak/ Başına kakmak (kakınç etmek)
Smijati se u lice
Yüzüne gülmek.
Dost gibi görünmek, alenen alay etmek, alaya almak.
Yüze gülmek/ Yüzüne gülmek/ Kafa bulmak/ Kafa yapmak/ Sakalına gülmek/ Bıyık altından gülmek
U znoju lica svoga (kupati se)
Kendi yüzünün terinde (yıkanmak).
Büyük bir çabayla, çok (bitkin düşene kadar) çalışmak.
Alın teri dökmek / Kan ter içinde kalmak/ Kan tere batmak/ Ter içinde kalmak/ Tırnaklarıyla kazıyarak (bir yere) gelmek/ Göbeği çatlamak / Dirsek çürütmek/ Alnının damarı çatlamak

MOZAK - BEYİN

Da ti mozak stane

Beynin durur**.**
Karşılaşılan olumsuz bir durum üzerine hayret ve şaşkınlık bildiren söz.
Beyni durmak/ Beyni bulanmak/ Aklı durmak/ Akıl alır gibi değil/ Akıl almamak/ Ağzı açık (veya bir karış açık) kalmak
Doprlo je do mozga *komu što*
Beynine kadar vardı.
Bir şeyi anlamak, kavramak.
Beynine girmek (HŞ,2004:166) / Aklı ermek/ Akıl erdirmek/ Aklı kesmek/ Aklı yatmak/ Aklına sığdırmak/ Zihni almak (HŞ,2004:304)
Isprati / ispirati (prati) mozak *komu*
Beyin yıkamak.
Birine farklı bir düşünce tarzını dayatmak, fikirleriyle birini aptallaştırmak.
Beyin yıkamak/ Beynine girmek/ Kafasına sokmak/ Kafasını doldurmak/ Kafasını (kafayı) karıştırmak/ Kafayı bulandırmak/ Akıl öğretmek/ Akıl vermek/ Aklına girmek/ Aklına koymak/ Aklını çalmak/ Aklını çelmek/ (birinin) zihnine girmek/ Zihnini çelmek
Prosvirati (prosuti) mozak *komu*
Birinin beynini dağıtmak (akıtmak).
Birini başından vurarak (ateş ederek) öldürmek.
Beynini dağıtmak/ Beyninin pekmezini akıtmak
Ptičji (kokošji) mozak
Kuş (tavuk) beyinli.
Beyni az gelişmiş, zihinsel yetisi zayıf.

Kuş beyinli/ Kaz kafalı/ Koyun beyinli/ Et kafalı
Zezati (kljucati) koga u -zdrav- mozak
Sağlam beynini gır gıra almak (gagalamak).
Dırdır ederek (tavsiye, ders, muğlak fikir) birini usandırmak, bıktırmak.
Başının etini yemek/ Başında değirmen çevirmek/ Başını ağrıtmak/ Kafa ağrıtmak (HŞ,2004:259) / Kafa şişirmek/ Kafa ütülemek
Zavrtjeti kome mozak
Birinin beynini döndürmek.
Birini büyülemek, etkisi altına almak, baştan çıkarmak.
Başını döndürmek/ Aklını almak/ Aklını çelmek/ Gönlünü çalmak /Gönlünü çelmek/ Kalbini çalmak/ Gönlünü avlamak/ Kalp (kalbini) kazanmak (fethetmek)

NOS, BURUN

Biti pred nosom
Burnunun dibinde olmak.
Çok yakında (olmak, bulunmak).
Burnunun dibinde (birinin) (olmak)/ Gözünün önünde olmak/ Elinin altında olmak/ Yanı başında (olmak)
Ići kome uz nos
Birinin burnuna gitmek.
Öğütleri dinlemeyerek kendi bildiği gibi davranmak.

Burnunun dikine (veya doğrusuna) gitmek/ Kafasının dikine gitmek/ Başına buyruk (olmak)/ Kulak asmamak/ Bir kulağından girip bir kulağından çıkmak/ Ayak diremek
Ide (izlazi, izašlo je) na nos *komu što*
Bir şey birinin burnuna gidiyor (çıktı).
Birinin canını sıkmak, bıktırmak, birini dayanılmaz (usandırıcı) bir hale getirmek.
Burnundan gelmek/ Burnundan getirmek/ Canını sıkmak/ Canına tak demek (etmek)
Imati -dobar- nos (njuh) *za što* / Imati nosa (njuha) *za što*
Bir şey için iyi (koku alan) bir burnu olmak/ Bir şey için burnu (koku duyusu) olmak.
Bir şeyi iyi tespit edebilmek, iyi bilmek, bir şey için iyi hisleri, sezgileri olmak.
Burnu kokuyu iyi almak/ İçine (kalbine) doğmak/ Aklı kesmek/ Akıl yürütmek/ Fikir yürütmek/ Gözü kesmek/ Gözü tutmak/ Gözü yemek/ Elinden gelmek
Izlaziti pokunjena nosa
Burnu bükük çıkmak.
Başarısız olmak, başarısızlığa uğramak, hüsrana uğramak, acı çekmek.
Boynu bükük (olmak)/ Burnunu çekmek/ Boynu bükülmek/ Boynu eğri olmak/ Eli böğründe kalmak/ Eli koynunda kalmak/ Eli boş dönmek/ Ters yüz geri dönmek/ Tepesi üstüne dönmek/ Ağzını poyraza açmak
Ne vidjeti dalje od nosa
Burnundan ötesini görememek.
Gözlemlerinde sınırlı olmak, gerekeni fark edememek.

Burnunun ucunu görmemek/ Burnunun ucundan ötesini (veya ilerisini) görmemek/ Gözünün önünü görmemek
Nekome je nešto trglo na nos
Bir şey birinin burnundan gelir.
Sonunu düşünmeden hoşlandığı şeyleri yapan kişi bir süre sonra bunun sıkıntısını çeker.
Burnundan gelmek/ Burnundan (fitil fitil) gelmek
Odnijeti (zatvoriti) ispred nosa *komu*
Bir şeyi birinin burnunun önünden alıp götürmek (kapatmak).
Bir şeyi alıp götürüvermek, kapatmak.
Burnunun dibinde(n) / Göz göre göre (kaçırmak, kaptırmak) / Gözünün içine bak baka (yapmak, etmek) / Elden kaçırmak/ Elden gitmek / Elinden kayıp gitmek
Pod (pred) nosom (biti, nalaziti se) / Ispred nosa (biti, nalaziti se)
Burnunun dibinde (önünde) (olmak, bulunmak)
Çok yakında (olmak, bulunmak).
Burnunun dibinde (birinin) (olmak)/ Gözünün önünde olmak/ Elinin altında olmak/ Yanı başında (olmak)
Promoliti (pokazati, pomoliti) nos
Burnunu dışarı çıkarmak (göstermek).
Görünmek; ortaya çıkmak, kendini göstermek.
Burnunun ucunu çıkarmak/ Baş çıkarmak/ Baş göstermek/ Baş vermek/ Kafasını çıkarmak/ Yüze çıkmak/ Kendini göstermek/ Boy göstermek

Zabadati (gurati) <svoj> nos u što
Burnunu bir şeye sokmak (itmek).
Başkalarının işine karışmak, aşırı meraklı olmak.
Burnunu sokmak/ (birinin) üstüne vazife olmamak/ El atmak (bir işe) / Üstüne gitmek

OBRAZ – YÜZ, SURAT

Čovjek crna obraza
Kara yüzlü insan.
Utanılacak durumdaki kimse.
Yüz karası / Kara yüzlü/ Yüzü kara
Imati obraza
Yüzü olmak.
Bir şeyi göze almak, utanmamak, bir şeye cesareti olmak.
Yüzü olmak
Ne (imati) obraza
Yüzü olmamak.
Utanmak, cesaret edememek.
Yüzü olmamak/ Yüzü tutmamak/ Boyun kaşımak/ Götü yememek/ Ağzı varmamak
Okaljati (ocrniti) <svoj> obraz
Kendi yüzünü kirletmek (lekelemek).
Utanmak, rezil olmak, onurunu kaybetmek.

Yüzüne leke sürmek/ Yüzü yere gelmek (geçmek) / Yüz karası olmak
Osvjetlati obraz *komu, čemu*
Birinin yüzünü aydınlatmak.
Birinin itibarını artırmak.
(birinin) yüzünü ağartmak /Alnını ağartmak (HŞ,2004:134)
Imati debeo obraz ili Biti debelih obraza (debela obraza)
Kalın yüzlü olmak, kalın suratlı (yanaklı) olmak.
Onuru, haysiyeti olmamak, küstah (kaba) olmak.
Yüzünün derisi kalın/ Yüzsüz/ Suratı kasap süngeriyle silinmiş/ Ar damarı çatlamak/ Alın damarı (derisi) çatlamak/ Yüze çıkmak
Imati obraz- đon
Yüz karası olmak.
Küstahlaşmak, küstah duruma gelmek, kabalık etmek; kaba, nezaketsiz davranışlarda bulunmak.
Yüz karası olmak / Yüzünün derisi kalın/ Suratı kasap süngeriyle silinmiş/Alın damarı (derisi) çatlamak/ Yüz (surat) davul derisi (mahkeme duvarı) / Yüze çıkmak

OKO - GÖZ

Baciti / bacati oko na *koga, na što*
Birine, bir şeye göz atmak.
Birine, bir şeye bakış atmak, ilgilenmek, birini elde etmeyi istemek (gözü olmak).

Göz atmak/ Göz gezdirmek/ Göz eğlendirmek/ Gözü kaymak/ Gözü gitmek/ Gözü olmak/ Göz koymak/ Gözüne kestirmek/ Üstüne düşmek/ Arkasından koşmak
Crniti se pred očima
Gözlerinin önü kararmak.
Gözleri kararmak, umutsuzluğun, bir isteğin etkisi altında ne yaptığını bilmez duruma gelmek.
Gözleri (gözü) kararmak / Gözleri (gözü) dönmek
Čuvati (paziti) koga, *što* kao oči (oko) u glavi
Birini, *bir şeyi* başındaki gözü gibi korumak.
Birini, bir şeyi özenle korumak, onunla dikkatle ilgilenmek.
Gözü gibi bakmak / Gözü gibi sakınmak (saklamak veya esirgemek) / Gözünün bebeği gibi bakmak/ Göz kulak olmak/ Sağ gözünü sol gözünden sakınmak/ Üstüne düşmek/ Üstüne titremek
Daleko od očiju, daleko od srca
Gözlerden ırak gönülden ırak.
"Ayrı düşenlerin arasındaki sevgi de zamanla azalır" anlamındaki söz.
Gözden ırak olan gönülden de ırak olur
Držati otvorene oči /oba oka
Gözlerini / her iki gözünü açık tutmak.
Çok dikkatli ve hazırlıklı olmak.
Gözünü (gözlerini) açmak/ Gözünü dört açmak (AP,2021:401) / Tetik üstünde beklemek/ Ayağını denk almak/ Ayağını denk basmak

Držati (imati) na oku *koga, što*
Gözünü biri ya da bir şeyin üzerinde tutmak (olmak).
Bir şeyi ya da birini kontrol etmek, denetlemek.
Gözü (birinin, bir şeyin üzerinde) olmak (AP,2021:404) / Gözünü dikmek / Gözünü üstünde tutmak/ Göz hapsine almak/ Gözünü ayırmamak/ Göz kulak olmak
Držati otvorene oči /oba oka
Gözlerini / her iki gözünü açık tutmak.
Çok dikkatli ve hazırlıklı olmak.
Gözünü (gözlerini) açmak/ Gözünü dört açmak (AP,2021:401) / Tetik üstünde beklemek/ Ayağını denk almak/ Ayağını denk basmak
Dok (*što*) bi okom trepnuo ili dok okom trepneš
Gözünü kırpıncaya kadar ya da gözünü kırparken.
Neredeyse anında, hemen.
Göz açıp kapayıncaya kadar/ Göz kırpıncaya kadar/ Göz kırpmadan/ Bir ayak önce/ Kıl kadar kalmak/ Eli kulağında/ El değer etek değmez
Golim (prostim) okom (vidjeti, pogledati, gledati)
Çıplak (yalın) gözle bakmak, izlemek.
Yardım olmadan, gözlüksüz (dürbünsüz) bir şekilde bakmak.
Çıplak gözle bakmak
Gubi mi se s očiju!
Gözlerimden kaybol!
Bana görünmesin, yüzünü görmek istemem anlamındaki söz.

(Birini) gözüm görmesin! / Canı cehenneme
Gutati (proždirati) očima *koga*
Birini gözleriyle yutmak (yemek).
Birini görüş alanında tutmak, birine şehvetle bakmak.
Gözle (gözüyle) yemek / Yiyecekmiş gibi bakmak/ Göz koymak
Idi da te moje oči ne vide
Gözlerim görmesin seni, git!
Bana görünmesin, yüzünü görmek istemem anlamındaki söz.
Gözüm görmesin! Canı cehenneme!
Imati gladne oči
Aç gözlü olmak.
Oburca yemek, doymak bilmemek.
Açgözlü/ Gözü aç/ Açgözlü daya (taya) çocuğu/ Gözü doymaz/ Boğaz cengi/ Boğazı işlemek/ Kör boğaz/ Karnı geniş/ Karnını doldurmak/ Keçi ağızlı
Imati oko *za šta*
Bir şey için gözü olmak.
Gelişmiş bir gözlem yeteneğine ve güzellik anlayışına sahip olmak, bir şey için güzel hisleri olmak.
(Bir şey için) gözü olmak/ Gözü keskin (olmak) (AP,21:397) / Gözü kesmek (bir şeyi, birini) / Gözüne kestirmek/ Gözü tutmak/ Ağzının tadını bilmek
Imati oko sokolovo
Şahin gözlü olmak.

Bir kimsenin en küçük detayları bile görebilme ve gözlemleyebilme yetisi olmak.
Şahin gözlü/ Şahin bakışlı/ Gözü keskin
Izbečiti (iskolačiti, razrogačiti) oči
Birine, bir şeye gözlerini dikmek (belertmek).
Birine gözlerini açıp şaşkınlıkla bakmak.
Gözü büyümek (HŞ,2004:243) / Gözlerini açmak (HŞ,2004:242) / Gözlerini belertmek/ Gözlerini belirtmek (HŞ,2004:242) / Gözlerini ağartmak/ Gözleri yuvalarından (evinden) fırlamak (uğramak) / Gözleri (gözü) fal taşı gibi açılmak/ Gözlerine inanamamak
Kao da je neko nekom iz oka kanuo
Biri, birinin gözünden damlamış gibi.
Kişi veya bir şeyin değerini yitirmesi, artık istenilmemek.
Gözden (veya gözünden) düşmek/ Gözden gönülden çıkarmak/ Gözden ırak tutulmak
Kopati kome u oči
Birinin gözlerini kazmak.
Birine çok kötülük etmek, kötü davranmak, zarar vermek.
Gözlerini (gözünü) oymak (birinin) / Gözünü çıkarmak/ Tepesine binmek/ Canına okumak
Maknuti / skinuti/ skloniti se nekom s očiju
Birinin gözlerinden çekilmek.
Ayrılıp başka bir yere gitmek, görünmez olmak.

Gözden uzaklaşmak/ Gözden kaybolmak/ Göze görünmemek/ Gözden kaybetmek/ Gözden nihan olmak/ Sırra kadem basmak/ İzi silinmek/ İzi belirsiz olmak

Mjeriti/ pogledati / gledati ispod *oka koga, što*
Biri ya da bir şeye gözünün altından bakmak.
Birine, bir şeye şüpheyle, gizlice bakmak.
Göz ucuyla (kuyruğuyla) bakmak/ Yan gözle bakmak / Gözüyle tartmak

Momak od oka

Gözde delikanlı.
Yakışıklı (formda) genç adam.
Gözde bekar / Delikanlı

Na (čije) oči
(birinin) gözlerinde.
(O kimseye) göre.
(birinin) gözünde/ Nazarında

Ne izlaziti kome na oči
Birinin gözlerine görünmemek.
Göze görünmemek, ortaya çıkmamak, ortalıkta dolaşmamak.
Göze görünmemek/ Gözden uzaklaşmak/ Gözden kaybolmak/ Gözden nihan olmak/ Gözden uzaklaşmak/ Karşısına çıkmamak/ Yüzüne bakamaz olmak

Ne moći odvojiti oka *od koga, čega*
Birinden ya da bir şeyden gözünü ayıramamak.

Bir şeye sürekli bakmaktan kendini alamamak.
Gözünü ayırmamak/ Gözünü alamamak/ Gözleri çivilenmek/ Gözünü dikmek/ Gözleri düğümlenmek
Ni okom trepnuti
Gözünü bile kırpmamak.
Hiç çekinmeksizin, korkusuzca.
Göz (bile) kırpmadan / Gözünü (gözlerini) kırpmadan/ Gözünün içine baka baka (yapmak, etmek) / Yüze gelmek/ Yüzüne karşı
Ne skidati oka (očiju)
Birinden, bir şeyden gözünü (gözlerini) çekmemek.
Birine, bir şeye göz kırpmadan, özel ilgi ve dikkatle bakmak.
Gözlerini dikmek (bir yere, bir kimseye) (AP,2021:393) / Gözleri çivilenmek) / Gözünü (birinin) gözüne dikmek (AP,2021:401) / Gözünü alamamak/ Gözünü ayırmamak/ Gözü (gözleri) takılmak) / Gözleri takılıp kalmak/ Gözleri düğümlenmek/ Göz kesilmek/ Can gözüyle bakmak
Ne trepnuti okom
Gözünü kırpmamak.
Bir şeye tepkisiz kalmak, tamamen ilgisiz kalmak.
Göz kırpmadan/ Göz ardı etmek/ Göz yummak/ Seyirci kalmak/ Kılı kıpırdamamak/ Parmağını bile kıpırdatmamak (oynatmamak) / Kılını bile kıpırdatmamak (oynatmamak)
-Ni- oka ne sklopiti / Ne moći oka sklopiti
Gözünü hiç kapamamak/ kapayamamak.
Hemen uykuya dalamamak, bir an bile uyuyamamak.

Göz kırpmamak/ Gözüne uyku girmemek/ Gözü uyku tutmamak/ Gözünü yummamak/ Kirpiği kirpiğine değmemek/ Başı yastık yüzü görmemek/ Gözleri kan çanağına dönmek
Nekome neće san na oči
Birisinin gözlerinde uyku (rüya) olmayacak.
Uyuyamamak, uykusuz kalmak.
Gözüne uyku girmemek/ Kirpiği kirpiğine değmemek/ Uykusu kaçmak
Oči su iskočile *komu*
Birinin gözleri fırladı.
Gözlerini şaşkınlıktan sonuna kadar açmak.
Gözleri yuvalarından (veya evinden) fırlamak (veya uğramak) / Gözlerini fal taşı gibi açmak/ Gözlerini belertmek
Oči su nekome stale (od čuda)
Gözleri durdu (şaşkınlıktan).
Şaşkınlık ve heyecandan donakalıp bir şeyden ya da birinden gözlerini ayıramamak.
Gözleri çivilenmek / (bir şeye) gözü (gözleri) takılmak/ Gözleri takılıp kalmak/ Gözleri fal taşı gibi açılmak/ Gözünü ayırmamak
Oči u oči
Gözler gözlere.
Karşı karşıya, yüz yüze, göz göze.
Göz göze/ Göz göze gelmek/ Yüz yüze/ Yüz yüze gelmek/ Karşı karşıya olmak

Očiju ti (tvojih)

Gözlü (gözlüm).

Gözünü sevdiğim, gözünü seveyim (rica ya da sevgi sözü).
Gözüm! / Gözümün nuru/ Gözünü seveyim/ Gözünü sevdiğim/ İki gözüm/
Oko sokolovo
Şahin gözlü.
En küçük detayları bile görebilen ve gözlemleyebilen kimseler için kullanılır.
Şahin gözlü /Şahin bakışlı/ Gözü keskin
Oko za oko, zub za zub
Göze göz, dişe diş.
Misilleme: Yapılan bir kötülüğe aynıyla karşılık vermek.
Göze göz, dişe diş / Kısasa kısas/ Kana kan etmek
Otvoriti /otvarati oči *komu*
Birinin gözlerini açmak.
Birine gerçeği görmesi için yardım etmek, ikaz etmek.
(birinin) gözünü açmak / Gözlerinin bağını açmak/ Gözünden perdeyi indirmek (kaldırmak)
Pala je mrena s očiju *komu*
Gözlerindeki perde düştü.
Birden gerçekleri görmeye başlamak.
Gözündeki perdeyi atmak/ Gözünden perde kalkmak /Gözü açılmak/ Kafasına dank etmek / Kulaktan pamuğu çıkarmak/ Can gözünü açmak
Pretvoriti se -sav- u oko
Bütün gözüne dönüşmek.

Birine, bir şeye dikkatlice bakmak, incelemek.
Göz kesilmek/ Gözünü (veya gözlerini) dikmek/ Dört gözle bakmak/ Alıcı gözüyle bakmak/ Gözüyle (veya gözleriyle) tartmak/ Gözlem altına almak/ Göz banyosu yapmak/ Gözü (veya gözleri) (bir şeyde veya bir şeyin üzerinde) olmak/ Nazarıdikkate almak
Pogledati nekom u oči
Gözlerinin içine bakmak.
1. (birinin) gözünün (gözlerinin) içine bakmak. 2. Buyruğunu yerine getirmeye hazır bulunmak. 3. Bir arzunun gerçekleşmesi için gözleriyle birine yalvarmak.
(birinin) gözünün (gözlerinin) içine bakmak/ Ağzının içine bakmak
Pao je (pada) mrak na oči
Gözlerine karanlık (düşüyor) düştü.
Kendi kontrolünü kaybetmek (bilincini yitirmek), çıldırmak.
Gözü (gözleri) kararmak/ Gözleri (gözü) dönmek/ Gözü (gözleri) kaymak (kaçmak)/ Başına kan çıkmak
Pogledati /gledati drugim očima *na koga, na što*
Birine, bir şeye başka gözlerle bakmak.
Biri ya da bir şeyle ilgili farklı bir yargıda bulunmak, tutumunu (fikrini) değiştirmek.
Başka gözle bakmak/ ….gözüyle bakmak (birine, bir şeye) / …nazarıyla bakmak/ ne gözüyle bakmak/ Kafayı değiştirmek
Pogledati /gledati prijekim (krivim) okom
Sert (suçlar) gözle bakmak.
Birine, bir şeye öfkeli (güvenmez) bir şekilde bakmak.

(düşman vb.) …gözüyle bakmak (birine, bir şeye) / …nazarıyla bakmak
San ne dolazi na oči *komu*
Birinin gözlerine uyku gelmiyor.
Uyuyamamak, uykuya dalamamak.
Gözüne uyku girmemek/ Gözüne hiç uyku girmemek / Gözü uyku tutmamak/ Kirpiği kirpiğine değmemek/ Uyku tutmamak
Sklopiti (zaklopiti) oči zauvijek
Gözlerini sonsuza dek kapamak.
Ölmek, vefat etmek.
Gözlerini kapamak/ Gözü (gözleri) kapanmak/ Gözünü yummak/ Dünyaya gözlerini kapamak (yummak)/ Hayata (yaşama) gözlerini yummak (kapamak) / Gözü sönmek (AP,2021:403)
Smrknuti se pred očima
Gözlerinin önünü karanlık basmak.
Umutsuzluğun veya aşırı bir isteğin etkisi altında ne yaptığını bilmez duruma gelmek.
Gözleri kararmak / Gözleri (gözü) dönmek
U četiri oka
Dört gözde.
İki kişi karşılıklı, göz göze, yüz yüze.
Göz göze/ Baş başa/ Yüz yüze
U *čijim* očima

Birinin gözlerinde.
Birinin kanaatine, düşüncesine göre.
(birinin) gözünde/ Nazarında
Uvjeriti se svojim očima
Kendi gözleriyle şahit olmak.
Bir şeye şahit olmak, tanıklık etmek.
Gözüyle görmek
Vidjeti svojim/ vlastitim očima *koga, što* ili Vidjeti na svoje oči *koga, što*
Birini, bir şeyi kendi gözleriyle görmek ya da birine, bir şeye kendi gözlerinden bakmak.
Bir şeyin görgü tanığı olmak, bakışlarıyla takip etmek.
Gözüyle görmek / Gözünü (veya gözlerini) dikmek
Vjerovati svojim očima
Kendi gözlerine inanmak.
Gözlerinin gördüğünü anlamlandırmaya çalışmak.
Gözlerine inanmamak (inanamamak) / Akıl erdirememek/ Kafası almamak

Zamazati /mazati oči *komu, čime*

Birinin gözlerini yağlamak.
Birini aldatmak, yanıltmak.
Gözünü boyamak/ Ayak yapmak/ Ayağına yatmak/ Ağzından girip burnundan çıkmak/ Sakala soğan doğramak
Zapasti /zapeti kome za oko

Birinin gözüne takılmak.
Göze çarpmak, dikkati üzerine çekmek, beğenilmek.
Gözüne takılmak/ Göze çarpmak / Gözüne ilişmek/ Göz kamaştırmak (almak) / Gözü (gözleri) okşamak/ Gözde olmak/ Gözü (veya gözleri) üstünde kalmak
Zapelo je (zapinje) za oko (oči) *komu, što*
Birinin bir şey gözüne (gözlerine) takılı kaldı (kalıyor).
1.Birinin dikkatini çekmek. 2.Birini sevmek, hoşlanmak.
Gözü takılmak/ Göze çarpmak/ Gözleri takılıp kalmak/ Gözüne ilişmek/ Gözüne kestirmek
Zatvoriti /zatvariti oči pred *čim*
Bir şeyin önünde gözlerini kapamak.
Anlamazlıktan gelmek, gerçeklerle yüzleşmek istememek.
Göz yummak/ Gözlerini kapamak/ Göz ardı etmek/ Görmezden gelmek

Zažmiriti/ žmiriti (prižmiriti) jednim okom (na jedno oko)

Tek gözüyle (gözünü) kapamak.
Kasıtlı olarak bir şeyi görmemiş gibi davranmak, gerçeklerle yüzleşmek istememek.
Görmezden gelmek/ Gözlerini kapamak/ Göz yummak/ Göz ardı etmek

PAMET – AKIL

Biti kratke pameti / Imati kratku pamet / Čovjek kratke pameti
Kısa akıllı olmak / Kısa aklı olmak / Kısa akıllı kişi
Kafadan anlayışı kıt olmak, muhakeme yeteneğinden yoksun olmak.

Aklı kısa (HŞ,2004:130) / Aklı kıt/ Yarım akıllı/ Safdil/ Kafadan sakat/ Kafadan kontak/ Kafadan gayrı müsellah/ Dar kafalı/ Et kafalı/ Kuş beyinli/ Horoz akıllı/ Kuru beyinli
Biti pri -zdravoj- pameti
Sağlam akıllı olmak.
Normal (dengeli) olmak, ruhen sağlıklı olmak.
Aklı başında/ Akıllı uslu/ Aklıselim sahibi (HŞ,2004:132) / Esen kalmak
Dovesti (prizvati) k pameti *koga*
Birini aklına getirmek (çağırmak).
Birini yola getirmek, akıllıca davranması için birine yardım etmek.
Aklını başına getirmek/ Akıl öğretmek/ Akıl vermek/ Akıl dağıtmak (HŞ,2004:127)
Izgubiti /gubiti pamet (razum)
Aklını (şuurunu) yitirmek.
Delirmek, çıldırmak.
Aklını yitirmek/ Aklını kaçırmak/ Aklını kaybetmek/ Aklını oynatmak/ Aklını kaybetmek/ Aklının terazisi bozulmak/ Aklının ayarını bozmak/ Aklına hiffet getirmek (HŞ,2004:131) / Aklı zıvanadan çıkmak
Izgubiti /gubiti pamet (razum) *za kim*
Biri için aklını yitirmek.
Âşık olmak, birine deli divane âşık olmak.
Aklını yitirmek/ Aklını kaçırmak/ Aklını kaybetmek (AP,2021:55) / Aklını oynatmak/ Yüreğine od düşmek (HŞ,2004:297)

Kratka / ženska/djetinja /kokošija pamet
Kısa; kadın, çocuk, tavuk aklı.
Küçümsemek amaçlı söylenen söz.
Aklı kısa/ Kız aklı kaz aklı / Kadın aklı / Çocuk aklı/ Tavuk kadar aklı yok

Naučiti/ učiti pameti *koga*

Birine akıl öğretmek.
Birinin akıllıca davranmasını sağlamak, birini ikna etmek, akıl vermek.
Akıl öğretmek/ Akıl vermek (HŞ,2021:113) / Akıl dağıtmak (HŞ,2004:127) / Aklını başına getirmek/ Uslandırmak
Ne biti kome ni na kraj pameti
Aklının ucunda bile olmamak.
Aklından geçirmemek, umurunda olmamak**.**
Aklının ucundan geçmemek/ Aklının köşesinden geçmemek/ Aklından geçirmemek/ Aklına gelmemek/ Umurunda olmamak
Okrenuti kome pamet
Birinin aklını çevirmek.
Birini kararından caydırmak.
Aklını karıştırmak/ Aklını çalmak/ Aklını çelmek/ Baştan çıkarmak/ Kafa (kafasını) karıştırmak
Pamet u glavu!
Aklın başına!
Akıllan! Bu kadar eğlence de delilik de yeter!

Aklını başına al! / Aklı başında (davran) / Aklını başına topla! / Aklını başına devşir! / Kendine gel!
Pasti na pamet
Aklına düşmek.
Aklına gelivermek, anımsamak, hatırlamak.
Aklına düşmek/ Aklına gelmek/ Hatırına gelmek/ Yâd etmek/ Yâdını uyandırmak
Plitka pamet
Kıt akıllı.
Aklı kıt, budala, saf.
Aklı kıt/ Dar kafalı
Palo je (pada) na pamet (um) *komu što*
Birinin bir şey aklına düştü.
Bir kimseyi, bir şeyi hatırlamak.
Aklına düşmek/ Aklına gelmek/ Aklına bir şey gelmek/ Hatırına gelmek/ Hatırına getirmek/ Yâd etmek
Pobrati pamet
Akıl devşirmek.
Bilgi edinmek, deneyim kazanmak, bir durumu öğrenmek.
Aklını devşirmek/ Aklını başına almak (toplamak, devşirmek) / Akıl almak/ Akıl danışmak
Pomutiti kome pamet

Birinin aklını karıştırmak.
Bir kimseyi etkilemek, çekiciliği ile etkisi altına almak, kendine bağlamak.
Aklını karıştırmak/ Aklını başından almak/ Baştan çıkarmak/ Zihnini altüst etmek/ Aklı karışmak
Pomutila se / muti se pamet
Aklı bulandı/ karışıyor.
Düşünemez olmak, aklını kaybetmek, delirmek.
Beyni bulanmak/ Zihni bulanmak/ Kafası bulanmak/ Aklı karışmak/ Aklı dağılmak/ Aklı durmak/ Beyni allak bullak olmak/ Aklının ayarını bozmak/ Aklı başında olmamak/ Aklını bozmak/ Aklını kaçırmak/ Aklını kaybetmek/ Aklını oynatmak/ Aklını yitirmek/ Zihnini oynatmak
Prosipati (prodavati) pamet
Akıl dökmek (satmak).
Bilmediği halde biliyor gibi davranmak, ukalalık etmek.
Akıl satmak/ Akıl öğretmek/ Akıl vermek/ Akıllılık taslamak (HŞ,2004:127) / Akıllı geçinmek/ Avurt satmak/ Avurt zavurt etmek
Skrenuti (šenuti) pameću (umom)
Aklı dönmek (aklını kaçırmak)
Delirmek, aklını yitirmek.
Aklını kaçırmak/ Aklını kaybetmek/ Aklını oynatmak/ Aklını yitirmek/ Aklının terazisi bozulmak/ Aklına hiffet getirmek (HŞ,2004:131) / Aklı zıvanadan çıkmak (HŞ,2004:130) / Keçileri kaçırmak
Steći pamet

Akıllanmak.
Akıllanmak, aklı başına gelmek.
Akıllanmak/ Aklı başına gelmek/ Aklını başına almak (toplamak veya devşirmek)
-to je- da ti pamet (mozak) stane
Aklın (beynin) durur.
Karşılaşılan olumsuz bir durum üzerine hayret ve şaşkınlık bildiren söz.
Aklı durmak/ Akıl durdurmak/ Akıllara zarar/ Akıllara ziyan/ Akıllara şifa/ Akla hayale gelmemek
-to je- izvan pameti
Akıl dışındadır.
Anlaşılmaz, kabul edilmez.
Akıl alır gibi değil/ Akıl dışı/ Akılalmaz
To je van svake pameti
Her aklın dışındadır.
Bu akılsızca bir davranıştır.
Akıl dışı/ Akıl k*âr*ı *olmamak/ Akıl alır gibi değil/ Akıl işi değil*
Usjeklo se (urezalo se) u pamet (pamćenje) *komu što*
Birini, bir şeyi aklına (zihnine) kazıdı.
Bir şeyi akılda tutmak, kafasından (hafızasından) silememek.

Aklına kazımak/ Aklının bir köşesine yazmak/ Aklına yer etmek/ Aklından çıkarmamak/ Zihnine yerleştirmek

UHO – KULAK

Čuti na svoje uši
Kendi kulaklarında duymak.
Bir şeyi doğrudan kendisi duymak.
Kendi kulaklarıyla duymak/ Kulak misafiri olmak
- Dobro - otvoriti uši
Kulaklarını -iyi- açmak.
Duymaya ve aklında tutmaya çalışmak, dikkatlice dinlemek.
Kulağını iyi açmak/ Kulaklarını açıp dinlemek / Kulağı (bir şeyde) olmak/ Kulak kesilmek/ Kulak vermek/ Kulak tutmak/ Kulaktan pamuk atmak/ Kulak kabartmak/ Kulaklarını dört açmak /Kulaklarını dikmek/ Baştan ayağa kulak olmak/ Can kulağıyla dinlemek
Došlo je (doći će) do ušiju *ćijih komu*
Birinin kulaklarına kadar geldi (gelecek).
Biri hakkında bir şey duymak ya da öğrenmek.
Kulağına gelmek/ Kulağına gitmek/ Kulağına değmek/ Kulağına çalınmak/ Kulağına kar suyu kaçmak
Imati uho *za što*
Bir şey için kulağı olmak.
Bir şey için iyi hisleri olmak, bir şeyi iyi anlamak.
(Müzik) kulağı olmak
Izvući nekom uši

Kulaklarını çekmek.
Birinin kulağını çekmek, uyarmak için hafif bir ceza vermek.
Kulağını çekmek (birinin) / Kulağını bükmek (birinin)
Na jedno uho unutra, na drugo van / Na jedno uho uđe, na drugo izađe
Bir kulağının içine diğerinin dışına / Bir kulağından girer öbüründen çıkar.
Konuşulanı umursamamak, duymazdan gelmek.
Bir kulağından girip öbür kulağından çıkmak/ Kulak asmamak/ Burnunun dikine gitmek/ Kulak (kulaklarını) tıkamak/ Kulağının üzerine yatmak/ Kulak arkası (ardı) etmek/ Kulağına davul çalınmak/ Kulağının ardıyla dinlemek/ Kulağına girmemek/ Bir gözünü kör, bir kulağını sağır etmek (HŞ,2004:274)
Naćuliti / ćuliti (napeti /napinjati) uši
Kulaklarını dikmek (uzatmak).
Dinlemek, dikkatlice dinleyerek duymaya çalışmak.
Kulaklarını dikmek/ Kulağı dikilmek/ Kulak kabartmak (HŞ,2004:276) / Kulak vermek/ Kulak kesilmek/ Can kulağıyla dinlemek/ Kulak tutmak/ Kulak salmak/ Kulaklarını dört açmak/ Baştan ayağa kulak olmak (ECÖ,2019:66)
Napuniti/ puniti uši *komu*
Birinin kulaklarını doldurmak.
Birine kendi düşüncesini aşılamak, aşılamaya çalışmak, birini hikayeleriyle meşgul etmek.
Kulağını doldurmak (birinin) / Kulağından gebe etmek/ Kafa (kafasını) ütülemek/ Kafa (kafasını) şişirmek
Ne povjerovati / ne vjerovati svojim vlastitim ušima
Kendi kulaklarına inanamamak.

Duyduklarından şüphe etmek, inanamamak.
Kulaklarına inanamamak
Nekom nešto izlazi na uši /nos
Bir şey kulaklarından/ burnundan gelmek.
Burnundan gelmek, iyi niyetle girişilen bir işten beklenen sonuç alınamadığından dolayı sıkıntı içinde olmak.
Burnundan gelmek/ Burnundan (fitil fitil) gelmek
Nekome nešto para uši *komu*
Birinin kulaklarını tırmalıyor.
Kötü, çirkin ve çekilmez bir ses vermek, ses çıkarmak.
Kulak (kulağını) tırmalamak/ Kulağının zarı patlamak/ Kulağını sağır etmek/ Kafa (kafasını) şişirmek/ Kafa (kafasını) ütülemek/ Kulakları patlatmak
Pretvoriti se -sav- u uho
Bütün kulağına dönüşmek.
Dikkatlice dinlemek, kulak vermek.
Kulak kesilmek/ Kulağı dikilmek/ Baştan ayağa kulak olmak/ Can kulağıyla dinlemek/ Kulak (kulağını) açmak/ Kulak vermek/ Kulak salmak/ Kulak tutmak/ Kulaklarını dört açmak/ Kulaklarını dört açıp dinlemek / Kulaktan pamuk atmak
Sjediti na ušima
Kulaklarına oturmak.
Dalgın (dikkatsiz olmak), söyleneni dinlememek.

Kulağının üzerine yatmak/ Kulak asmamak/ Bir kulağından girip öbür kulağından çıkmak/ Kulak (ya da kulaklarını) tıkamak/ Kulağına girmemek

Slušati na / s pola uha

Yarım kulağında / kulakla dinlemek.
Umursamadan, üstünkörü dinlemek.
Yarım kulak dinlemek/ Kulak asmamak/ Kulak arkası (ardı) etmek/ Bir kulağından girip öbür kulağından çıkmak/ Kulak (ya da kulaklarını) tıkamak/ Kulağına girmemek/ Kulağının üstüne yatmak

Smijati se (ceriti se) od uha do uha
Kulaktan kulağa gülmek (sırıtmak).
Neşeyle gülmek.
Ağzı kulaklarına varmak/ Pişmiş kelle gibi sırıtmak

Uši ima, a neće da ćuje
Kulakları var ama duymuyor. *(At.)*
İlgilenmek istemediği için duymamış gibi davranıyor, duymazlıktan geliyor.
Bir gözünü kör, bir kulağını sağır etmek (kendisinin). (ÖAA,2020:647) / Kulak asmamak/ Kulakları üstüne yatmak (ÖAA,2020:944)

UM – AKIL

Imati na umu (pameti) *koga, što*
Biri, bir şey aklında olmak.
Birini, bir şeyi düşünmek, unutmamak, unutamamak, hesabını tutmak.
Aklında olsun (kalsın) / Akılda (aklında) bulunmak (HŞ,2004:128) / Akılda tutmak/ Aklında tutmak/ Aklından gitmemek/ Aklında kalmak/ Aklından

geçmek / Aklından geçirmek/ Aklına gelmek/ Aklından çıkarmamak/ Hatırında olmak / Hatırında tutmak/ Hatırında kalmak
Šta na umu, to na drumu
Aklındaki neyse yolundaki o.
Düşündüğünü açık ve samimi söylemek.
Dervişin fikri ne ise zikri de odur. / İçi dışı bir (olmak) / Özü sözü bir (olmak) / Açık yüreklilikle söylemek

USNA – DUDAK

Otelo se s usana *komu*
Birinin dudaklarından kaçtı.
Ağzından kaçırmak, boş bulunup söylemek.
Ağzından çıkmak/ Ağzından kaçırmak/ Lafı ağzından kaçırmak (AP,2021:586)

USTA – AĞIZ

Baciti /ubaciti u usta (kljun)
Ağzına (gagasına) atmak.
Az ve hızlıca ne varsa yemek.
Ağzına atmak/ Ağzına almak/ Ayak üstü (yemek, içmek) / Safra bastırmak
Ići od usta do usta
Ağızdan ağıza gitmek.
Herkese duyurmak, insandan insana duyulmak, ağızdan ağıza yayılmak.
Ağızdan ağıza/ Ağızdan ağıza dolaşmak (geçmek) / Kulaktan kulağa yayılmak (aktarılmak)/ Dilden dile aktarılmak
Ide voda na usta

Ağzındaki su gider.
Bir şey için can atmak ve şiddetli bir arzu hissetmek, iştahı kabarmak.
Ağzının suyu akmak/ Ağzı sulanmak/ Can atmak/ Canı çekmek/ İştahı kabarmak
Izletjeti / oteti se iz usta
Ağzından çıkmak, sıyrılmak.
Bir sözü istemeden, farkına varmadan söylemek, söylemiş bulunmak.
Ağzından çıkmak/ Ağzından kaçırmak
Na sva usta (hvaliti, kuditi)
Ağzının tamamında (övmek, kötülemek).
Olabildiğince açık, kaçamak cevap vermeden (övmek, azarlamak).
Ağız dolusu (övmek, yermek) / Kelle koşturmak (HŞ,2004:269) / Kıl çekmek (HŞ,2004:271)
Ne otvoriti / otvarati usta
Ağzını açmamak.
Susmak, hiçbir şey söylememek.
Ağzını açmamak/ Ağzını kapamak/ Ağzını bıçak açmamak/ Ağzına gem vurmak/ Dilini yutmak
Ne silazi s usta *komu, što*
Bir şey birinin ağzından düşmüyor.
Aynı şeyi söylemeyi bırakmamak.

Ağzından düşmemek (düşürmemek) / Dilinden düşürmemek/ Dilinde tüy bitmek/ Diline dolamak (takmak) / Diline pelesenk etmek/ Dudağından düşürmemek (HŞ,2004:199)
Ne zatvarati usta
Ağzını kapamamak.
Durmadan konuşmak, gevezelik etmek.
Ağzını kapamamak/ Çenesini açmak/ Çenesi açılmak/ Çenesi durmamak/ Çenesi düşmek/ Çenesinin bağı çözülmek/ Çenesine vurmak/ / Dili durmamak/ Baş ağrıtmak/ Tavuk ayağı yemek
Nasuti vode u usta
Ağzına su doldurmak.
Susmak.
Ağzına taş almak/ Ağzını kapamak/ Ağız dil vermemek/ Ağzını tutmak/ Ağzına gem vurmak/ Ağzının kaytanını çekmek/ Ağzını mühürlemek/ Çenesini tutmak/ Dilini kesmek (kesip oturmak)
Od usta do usta
Ağızdan ağıza.
Herkes birbirine söyleyerek.
Ağızdan ağıza / Dilden dile/ Kulaktan kulağa/ Otuz iki dişten çıkan, otuz iki mahalleye yayılır.
Ostao je /ostaje gorak okus u ustima *komu*
Birinin ağzında acı bir tat kaldı, kalıyor.
Birinde hoş olmayan bir iz (acı, keder) kalmak.

Ağzında acı tat kalmak/ Ağzının tadı bozulmak (kaçmak)/ Ağzının tadını kaçırmak/ Ağzının içi yangın yerine dönmek/ Ağzı yanmak/ Dili yanmak
Otkinuti / otkidati od svojih (vlastitih) usta
Kendi ağzından kesmek (koparmak).
Kendini bir şeyden mahrum etmek, tasarruf etmek.
Dişinden tırnağından artırmak/ Boğazından artırmak/ Boğazından kesmek
Otkidati od usta
Ağzından kesmek.
Kendini bir şeyden mahrum etmek, tasarruf etmek.
Dişinden tırnağından artırmak/ Boğazından artırmak/ Boğazından kesmek/ Gırtlağından kesmek
Prenosi se (ide) od usta do usta
Ağızdan ağıza taşıyor (gidiyor).
Herkese duyurmak, insandan insana duyulmak, ağızdan ağıza yayılmak.
Ağızdan ağıza dolaşmak (geçmek) / Kulaktan kulağa yayılmak (aktarılmak) / Dilden dile aktarılmak
Priča ide od usta do usta
Söz ağızdan ağıza gider.
Birçok kişi tarafından konuşulmak, uzun süre sözü edilmek.
Ağızdan ağıza dolaşmak (geçmek)/ Âlemin ağzına sakız olmak/ Dilden dile dolaşmak/ Dillerde dolaşmak (gezmek) / Dilden dile geçmek/ Dillere destan olmak/ Dilden düşmez olmak/ Dile (dillere) düşmek/ Kulaktan kulağa yayılmak (aktarılmak)

Puna su usta *komu*
Birinin ağzının dolusu.
Birinden boyuna övgüyle bahsetmek, ısrarla birini övmek.
Ağız dolusu/ Ağzından düşmemek (düşürmemek) / Dilinden düşürmemek/ Kıl çekmek (HŞ,2004:271) / Kelle koşturmak (HŞ,2004:269)
Skočiti / skakati -sam- sebi u usta
Kendi ağzıyla sıçramak (atlamak).
İstemeden kendini yalanlamak, kendisiyle çelişmek.
Kendi ağzıyla tutulmak/ Bir dediği bir dediğini tutmamak/ Ağzı kalabalık (olmak)
Staviti / stavljati brnjicu na usta (gubicu) *komu*
Ağzına (burnunun ucuna) hızma koymak.
Birinin görüşlerini (tutumunu) özgürce ifade etmesini yasaklamak, birisini sessizliğe ve itaat etmeye zorlamak.
Burnuna halkayı takmak/ Ağzına kilit takmak (veya vurmak) / Ağzına gem vurmak/ Ağzına fermuar çekmek/ (birinin) ağzını kapamak/ Ağzını bağlamak
Uzeti /uzimati (oteti/ otimati) riječ iz usta
Lafı ağzından almak (kapmak).
Başka birinin söylemek istediği şeyi tam olarak söylemek, başkasının düşüncesini ifade etmek.
Lafı ağzından almak/ Ağzından kapmak/ Sözü ağzında bırakmak
Uzeti /uzimati (oteti /otimati) kruh iz usta

Birinin ağzından ekmeği almak (kapmak).
Birinin geçim yolundan, (işin) kazançlarından mahrum bırakılması, sefalete atılması.
Ağzından ekmeğini almak (HŞ,2004:122) / Elinden ekmeğini almak/ Ekmeğinden etmek/ Ekmeğine göz koymak (dikmek) / Ayağını kaydırmak/ Tepetakla etmek (devirmek) / Tepetakla gitmek (yuvarlanmak)

Začepiti usta *komu*
Birinin ağzını tıkamak.
Birini susturmak, konuşmasını engellemek.
Ağzına tıkmak/ Ağzını kapamak/ Ağzına kilit takmak/ Ağzına gem vurmak/ Lafı ağzına tıkamak/ Lafı ağzında bırakmak/ Ağzının kalıbını kalayını vermek/ Ağzının payını vermek/ Çenesini kapatmak/ Dilini bağlamak

Zinuti (zanijemjeti) od čuda
Şaşkınlıktan ağzını açmak.
Çok şaşırmak, konuşamaz olmak, donakalmak.
Ağzı açık (bir karış açık) kalmak/ (birinin) parmağı ağzında kalmak/ Dili tutulmak/ Dilini yutmak/ Küçük dilini yutmak

VRAT – BOYUN

Baciti se / bacati se (pasti / padati) oko vrata *komu*
Birinin boynuna atlamak (düşmek).
Birini kucaklamak, kendini birinin kucağına atmak.
Boynuna atlamak/ Boynuna sarılmak

Bacati krivicu na koga/ Natovarati krivicu na vrat

Sorumluluğu birinin üstüne atmak ya da sorumluluğu boynuna yüklemek.
Birini sorumlu görmek.
(Suçu) boynuna atmak (HŞ,2004:171) / Üstüne atmak/ Üstüne yıkmak/ Başından atmak
Nikad dvije jake za vratom
İki yakası asla ensesine olmamak.
Geçim sıkıntısı çekmek, borçtan başını kaldıramamak.
İki yakası bir araya gelmemek / İki yakasını bir araya getirememek/ Eli darda olmak/ Beli bükülmek
Sjediti / dahtati kome za vratom
Boynunda oturmak.
1.Bir kimse kâbus görmek, büyük sıkıntı (korku) duymak. (ŞB,2018:212); birini sürekli kontrol etmek. (HFR,2003)
1. Kâbus görmek/ Aklı çıkmak/ Yüreği çarpmak 2. Boyna binmek (KT,2000:93) / Ensesine binmek/ Ensesinde boza pişirmek/ Ensesine yapışmak/ Dalına binmek/ Gözü üzerinde olmak
Skinuti s vrata (pleća) *koga, što*
Birini, bir şeyi boynundan (omzundan) atmak.
Sorumluluklarından kurtulmak, birini başından atmak, işleri kendisi için kolaylaştırmak.
Omuzundaki ağır yükü hafifletmek/ Omuzdan atmak (HŞ,2004:280) / Üstünden atmak/ Başından atmak/ Sırtından atmak/ Üzerinden ağır bir yük kalkmak/ Sırtından yük kalkmak
Skočiti / zajašiti za vrat *komu*
Boynuna atlamak/ binmek.

Birine saldırmak, köşeye sıkıştırmak, üstüne yürümek.
Boğazına (gırtlağına) sarılmak/ Boğazını sıkmak/ Boğazına yapışmak/ Gırtlağına yapışmak/ Gırtlağına sarılmak/ Ensesine yapışmak/ On parmağı boğazında olmak/ Üstüne yürümek/ Üstüne yüklenmek (AP,2021:776)
Uhvatiti/ hvatati se za vratove
Boynundan tutmak, yapışmak.
Biriyle kapışmak, kavgaya tutuşmak, kavgaya başlamak. (ŞB,2018:246); birini kaçmaması için boynundan tutmak, gerçeklerle yüzleşmesini sağlamak. (HFR,2003)
Yakasına sarılmak/ Yakasına asılmak (yapışmak)/ Boğazına sarılmak/ Gırtlağına sarılmak/ Ensesine yapışmak
Zavrnuti (zakrenuti) vratom (šijom)
Boynunu (ensesini) sıkmak (çevirmek).
1.Birini boğarak öldürmek. **2.** Birini mahvetmek (yıkmak, bitirmek), biriyle hesaplaşmak.
Boğazını sıkmak/ Boğazına sarılmak/ Boğazına yapışmak/ Gırtlağına sarılmak/ Ensesine yapışmak

ZUB – DİŞ

Imati na zubu *koga*
Birine dişi olmak.
Birine öfkeli olmak, birinin peşini bırakmamak, üzerine yürümek, çullanmak.
Diş bilemek/ Üstüne yürümek/ Başına dikilmek/ Ensesinde olmak/ Ardından gitmek/ Adım adım izlemek/ Gözü üstünde olmak
Nije ni za / na/ pod zub

Dişinin altı için bile değil.
Çok az, sadece tatmaya yetecek kadar.
Dişinin kovuğuna bile yetmemek (gitmemek) Dişinin kovuğuna (oyuğuna) yetmez/ Diş kovuğu doldurmaz/ Dişine değmemek/ Bir avuç/ Ağza tat boğaza (mideye) feryat
Pokazati / pokazivati zube *komu*
Birine dişlerini göstermek.
Birine direnmek, meydan okurcasına karşı çıkmak.
Diş (dişlerini) göstermek/ Diş gıcırdatmak/ Kafa tutmak/ Geri adım atmamak
Sasuti kome zube u grlo
Dişlerini boğazına dökmek.
Birini iyice dövmek.
Dişlerini ağzına dökmek/ Çenesini dağıtmak/ Ağzını burnunu dağıtmak (kırmak, parçalamak) / Ağzını burnunu Çarşamba pazarına (çanağına) çevirmek
Stisnuti / stiskati zube
Dişlerini sıkmak.
Acıya katlanmak, (sıkıntı, adaletsizlik) sabırla katlanmak.
Dişini sıkmak / Dişini tırnağına takmak / Göğüs (veya göğsünü) germek/ Dişiyle tırnağıyla/ Ekmeğini kana doğramak/ Göğüs germek/ Acısını bağrına (içine) basmak (gömmek)/ Bağrına taş basmak
Zubima i noktima

Dişiyle ve tırnağıyla.
Güçlü, şiddetli; aceleyle, kıyasıya, kıran kırana.
Dişli tırnaklı/ Dişiyle tırnağıyla/ Canla başla/ Bir ayak önce
DUŠA – CAN, RUH
Biti bez duše
Ruhsuz olmak.
Acımasız, gaddar, kalpsiz olmak.
Ruhsuz/ Kalpsiz/ Katı yürekli/ Taş yürekli
Boli (zaboli) duša
Canı ağrımak (acımak).
Üzülmek, üzüntü duymak.
Canı acımak/ Canı yanmak/ Kalbi sıkışmak/ Kalbi sızlamak/ Yüreği sıkışmak/ Yüreği sızlamak/ Yüreği boğazına tıkanmak/ İçi kan ağlamak/ İçi ezilmek/ İçi paralanmak (parçalanmak)/ İçi sızlamak/ Bağrını ezmek
Dušom i tijelom
Ruhla ve bedenle
1.Bütünüyle. 2. Tamamen sadakatle.
Canla başla/ Ruhen ve bedenen/ Varı yoğu (ile)
Dušu dao (dala) *za što*
Bir şey için can verir (verdi).
Canını vermek, bir şeye düşkün olmak, bir şeyi çok sevmek.
Can vermek/ Canını vermek/ Canına değmek/ Cana (canına) can katmak/ İçine sinmek
Ispustiti dušu
Canı çıkmak.
1.Ölmek, mefta olmak. 2. Yorulmak, nefes nefese kalmak, pestili çıkmak.

Canı çıkmak/ Ruhunu teslim etmek/ Canı vücudundan çekilmek/ Can vermek/ Can borcunu ödemek/ Canı cesedinden üzülmek/ Cansız düşmek/ Kuyruğu titretmek/ Burnuna karıncalar dolmak
Mirne duše
Gönül rahatlığı.
Sakince, kolayca, tereddütsüz.
Gönül rahatlığı/ Gönül ferahlığıyla/ Gönül rızası ile/ İç rahatlığı ile
Prodana duša
Satılmış ruh.
Dürüstlükten yoksun olan, hain kimse.
Ciğeri beş para etmez/ Ruhunu satmış (satmak)/ Yan basmak
Prodati dušu < vragu (đavlu, đavolu)
Ruhunu şeytana satmak.
Ahlaktan mahrum olmak ve yanlış yola sapmak.
Ruhunu şeytana satmak/ Şeytana uymak/ Ciğeri beş para etmemek/ Yoldan çıkmak/ Yolunu sapıtmak
Srodna duša
Ruh eşi
Yakın kimse, aynı dünya görüşüne ve benzer özelliklere sahip kişi.
Ruh eşi/ Can yoldaşı/ Candaş/ Can dostu/ Gönüldaş/ Kafa dengi/ Kafadar/ Canciğer/ Canciğer kuzu sarması/ İçli dışlı/ İçtikleri su ayrı gitmemek/ Aralarından su sızmamak/ Araları yağ bal olmak
Svom dušom (srcem)
Tüm ruhuyla (kalbiyle).
Dürüstçe, memnuniyetle, özveriyle, seve seve.
Tüm kalbiyle/ Canıgönülden/ İçtenlikle/ Candan/ Canla başla

Za svoju dušu
Kendi canına göre.
Kendi memnuniyeti için, kendi çıkarına göre.
Canı isterse/ Gönlünce/ Gönlüne göre
DŽİGERİCA – CİĞER
Piljiti kao mačka u džigericu
Kedi gibi ciğere dik dik bakmak.
İmrenerek, gıpta ederek, iştahla bakmak.
Kedi ciğere bakar gibi bakmak (süzmek veya seyretmek) / Gözüyle yemek/ Gözünü alamamak/ Ağzının suyu akmak
GRBAČA – SIRT, ARKA
Biti (živjeti) na čijoj grbači
Birinin sırtında olmak (yaşamak).
Birine yük olmak, onun sırtından geçinmek.
Sırtından geçinmek (birinin)/ Sırtından (para) kazanmak/ (birinin) omzuna binmek/ Eline bakmak/ Ekmek elden su gölden (yaşamak)/ (birinin) başına ekşimek
Imati (nositi) na grbači *koga*
Biri sırtında olmak (taşımak).
Biri için kaygılanmak, birini geçindirmek
Sırtında taşımak/ Sırtında yükü olmak
KİČMA – OMURGA
Bez kičme
Omurgasız
Karaktersiz, karakteri olmayan.
Omurgasız
Imati kičmu
Omurgası olmak.

Sağlam bir karaktere sahip olmak.
Omurgalı (olmak) / Dimdik durmak/ Kafa tutmak/ Karşı durmak
KOST – KEMİK
Biti sama kost i koza
Sırf deri ve kemik olmak.
Bir deri bir kemik kalmak, çok zayıf olmak.
Bir deri bir kemik (kalmak)/ Kemikleri sayılmak/ Bir torba kemik (HŞ,2004:269) / İskeleti çıkmak/ İskelete dönmek/ Karnı karnına geçmek/ Karnı karnına geçmek/ Kuş kadar canı olmak/ Vücuttan düşmek/ Canlı cenazeye dönmek
Baciti (dobaciti) kost komu
Birine kemik atmak.
Birini küçük bir şeyle tatmin etmek, birine bir şeyin sadece küçük bir kısmını vermek.
Kemik atmak/ Önüne bir kemik atmak/ Ağzına bir kemik atmak/ Ağzına bir parmak bal çalmak
Promrznuti do kosti / srži (kostiju)
Kemiklerine (iliklerine) kadar donmak.
Çok üşümek, soğuktan donmak, uyuşmak.
Soğuk kemiğe işlemek/ İliği kemiği donmak/ İliğine (İliklerine) işlemek (geçmek)/ İliğe ciğere işlemek
Utjerati kome strah u kosti
Korkuyu kemiklerine sokmak.
Birine korku salmak, gözdağı vermek, çok korkutmak.
(korku) kemiğine (kemiklerine) kadar (işlemek) / iliğine (veya iliklerine) işlemek (veya geçmek) / İliğini kemirmek/ Gözdağı vermek/ Gözünü korkutmak/Gözünü kırmak/ Tırnak göstermek/ Üstüne yürümek/ (birinin) tüylerini diken diken etmek

KOŽA – DERİ
Imati debelu (tvrdu) kožu /Biti debele (tvrde) koze
Kalın (sert) derisi olmak ya da kalın derili olmak.
Utanmaz ve duygusuz olmak.
Yüzünün derisi kalın/ Yüzü (suratı) eşek (davul) derisi/ Alın damarı çatlamış/ Ar damarı çatlamak/ Suratı kasap süngeriyle silinmiş/ Yüze çıkmak
Iskoćiti iz *kože*
Derisinden fırlamak.
Kontrolünü kaybetmek, sinirlenmek, öfkeyle alevlenmek.
Kabına sığmamak/ Kan başına sıçramak/ Cinleri başına üşüşmek (toplanmak) / Cinleri tepesine çıkmak/ Cinleri ayağa kalkmak/ Elinden bir kaza (bir sakatlık) çıkmak/ Kendini kaybetmek
Koža se ježi (naježi) *komu*
Derisinin tüyleri ürpermek.
Korkudan heyecanlanmak, korkmak.
Tüyleri ürpermek/ (birinin) tüyleri diken diken olmak
Oguliti koga do gole *kože*
Birini çıplak derisine kadar soymak.
Her türlü varlıktan, olanaktan mahrum kılmak, yokluğa mecbur etmek.
Derisini yüzmek/ Dımdızlak ortada bırakmak/ Elinde avucunda nesi varsa (almak)/ El koymak
Spasiti / spašavati <svoju (golu)> kožu
Kendi (çıplak) derisini kurtarmak.
Tehlikeli bir durumdan kurtulmak, öldürülme tehlikesi atlatmak.
Postu kurtarmak/ Canını kurtarmak/ Başını kurtarmak
KRV – KAN
Dati (proliti) <i> zadnju (posljednju) kap krvi

Kanının son damlasını vermek (dökmek).
Bir şey için her şeyini vermek (feda etmek).
Kanının son damlasına kadar savaşmak/ Irz insanın kanı pahasıdır/ (kendi) Kanına susamak/ Kelleyi vermek (bir yolda) / Baş vermek/ Başını vermek/ Canını vermek
Do zadnje / posljednje kapi krvi
Kanının son damlasına kadar.
Hayatının sonuna kadar, ölünceye kadar, sonsuza dek.
Kanının son damlasına kadar/ Kemiğine (kemiklerine) kadar/ İliğine (iliklerine) kadar
Hladne krvi
Soğukkanlı.
Sessiz, sakin, soğukkanlı, ağırbaşlı.
Soğukkanlı/ Serinkanlı
Krv nije voda
Kan su olmaz.
İnsan daima kendi akrabasını (yakınını) anlar ve hisseder; yakın hısımlar arasındaki bağ kolay kolay kopmaz; et tırnaktan ayrılmaz.
Kan su olmaz / Arada kan bağı olmak/ Kardeşim olsun da kanlım olsun/ Et tırnaktan ayrılmaz
Ledi se (sledila se) krv u žilama
Damarlarındaki kanı donmak.
Korkuyu hissetmek, büyük korku içinde olmak, dehşete kapılmak.
Kanı donmak (veya çekilmek) / Buz kesilmek (donakalmak) / Küçük dilini yutmak
Nekome je nešto u krvi

Bir şey kanında var.
Biri için alışkanlık olmak, herhangi bir özellik yaratılışında var olmak.
Kanında var (olmak) / İçinde olmak/ Huy canın altındadır/ Ruhunda olmak/ Damarına çekmek
***Nekome* ugušiti u krvi**
Birini kanında boğmak.
Kan dökerek (öldürerek) isyan bastırmak.
Kendi kanında boğmak/ Kana boyamak (veya bulamak veya bulatmak) / Kan dökmek/ Kan dere gibi akmak/ Kan gövdeyi götürmek
Piti krv <na slamku (slamčiću)> *komu*
Kanını (kamıştan) emmek.
Birini ısrarla rahatsız etmek, eziyet etmek, sömürmek.
Kanını emmek/ Kanını kurutmak/ Kanına ekmek doğramak/ Kan kusturmak/ İliğini kemirmek/ İliğini kurutmak/ Tepesine binmek (çıkmak)
Platiti /plaćati krvlju
Kanıyla ödemek.
Yaptığı herhangi bir davranışından dolayı hayatını kaybetmek.
Kanıyla ödemek / Canıyla ödemek
Proliti /prolijevati -svoju- krv *za koga, za što*
Biri ya da bir şey için kendi kanını dökmek.
Biri ya da bir şey için (savaş ya da çatışmada) hayatını feda etmek, ölmüş olmak.
Kendi kanını dökmek (biri, bir şey için) / Canını ortaya koymak/ Cansiperane/ Kanı (canı) pahasına savaşmak / Baş koymak/ Kelleyi vermek/ Başını ortaya koymak/ Göğsünü siper etmek
U nekome je uzavrela krv
Kanı kaynadı.

Coşkun ve kıpırdak olmak, çok hareketli ve neşeli olmak.
Kanı kaynamak/ İçi içine sığmamak
Udarila (jurnula) je krv u glavu
Kan başına vurdu (hücum etti).
Üzülmüş, heyecanlanmış, öfkeden kızarmış olmak.
Kan (veya kanı) başına çıkmak (veya sıçramak veya toplanmak) / Kan beynine sıçramak (veya çıkmak) / Başına kan çıkmak/ Kanına dokunmak/ Nevri dönmek/ Tepesinin tası atmak/ Gözleri kan çanağına dönmek (veya kanlanmak) / Gözünü (gözlerini) kan bürümek/ Ateşi başına vurmak/ Burnundan solumak
LEĐA – SIRT, ARKA
Baciti (oboriti) na leđa koga
Sırtı üstüne atmak (devirmek).
Birini yenmek, alt etmek, birine üstün gelmek.
Sırtını yere getirmek/ Alt etmek
Govoriti (smijati) se čijih iza leđa
Birinin arkasından konuşmak (gülmek).
Birini gülüşüyle ya da konuşmasıyla sinirlendirmek.
Arkasından atmak (konuşmak) / Pis pis gülmek (veya sırıtmak) / Pişmiş kelle gibi sırıtmak /Kafa bulmak/ Cin damarına basmak/ Ağzını bırakıp kıçıyla (bir tarafıyla) gülmek
Nekome raditi iza leđa
Birinin arkasından iş yapmak.
Gizlice, kötü niyetle (iş yapmak).
Sırtından bıçaklamak/ Arkasından iş çevirmek/ Arkadan vurmak
Okrenuti/ okretati leđa
Sırt çevirmek/ döndürmek.
Birini ya da bir şeyi terk etmek, yüzüstü bırakmak, ilişkisini kesmek.

Sırt (sırtını) çevirmek/ Sırtını dönmek/ Arka çevirmek/ Arkada bırakmak/ Yüzüstü bırakmak/ Yüz çevirmek/ Parmak arasında bırakmak (HŞ,2004:281)
Ostati krivih leđa
Sırtı kambur kalmak.
Birinin kamburu çıkmak, ihtiyarlamak, yaşlanmak**.**
Kamburu çıkmak/ Beli bükülmek/ Beli çökmek
Podmetnuti / podmetati svoja leđa
Kendi arkasına almak.
Bir yükümlülük üstlenmek.
Arkasına almak/ Sırtına almak/ Üstüne almak/ Boynuna almak
Prebaciti preko svojih leđa *što*
Sırtından atmak.
Kötü bir durumu geçiştirmek, savmak, atlatmak.
Sırtından atmak/ Üstünden atmak
Preko čijih leđa (učiniti, postići)
Birinin sırtından (yapmak, başarmak).
Birinden yararlanarak (yapmak).
Sırtından geçinmek/ Sırtından (para) kazanmak/ Sırtından çıkarmak/ Arkasına almak
Štititi (čuvati) leđa komu
Birinin arkasını korumak.
Bir kimseyi korumak, himaye etmek, kayırmak.
Arkasını kollamak (birinin)/ Arka çıkmak (birine)/ Arka olmak (birine)/ Bel vermek
Zabiti nekom nož u leđa

Birinin sırtına bıçak saplamak.
Birine ihanet etmek, sinsice saldırmak.
Sırtından bıçaklamak/ Sırtından vurmak/ Arkadan vurmak
MESO - ET
Biti od krvi i mesa
Kandan ve etten insan olmak.
Sıradan, herkesin sahip olduğu gibi.
Etten kemikten
NJEDRA – BAĞIR
Hraniti (nositi) zmiju (guju) i njedrima
Koynunda yılan beslemek (taşımak).
Kötülük edecek olan kişiye karşı iyi olmak.
Koynunda yılan beslemek/ Besle kargayı oysun gözünü
NOKAT – TIRNAK
Ne vrijediti ni koliko crno pod noktom
Tırnağın altındaki siyah kadar bile değmemek.
Zerre kadar değeri yok, işe yaramaz.
Tırnağına değmemek/ Tırnağı olamamak/ Kesip attığı tırnak olamamak (birisi, birisinin)
Ni crno ispod nokta
Tırnağın altındaki siyah kadar bile.
Zerre kadar, çok az.
Tırnak kadar
PANDŽA – PENÇE, TIRNAK
Biti (naći se) u čijim kandžama (pandžama)
Birinin pençesinde olmak.
Birinin gücü altında olmak, tamamen birine bağımlı olmak.
Pençesinde olmak/ Pençesine düşmek (birinin)/ Eline düşmek/ Elinde olmak
PLEĆA – OMUZ
Iznijeti na svojim plećima (leđima) ***što***

Bir şeyi kendi omuzlarında (sırtında) taşımak.
Bir şeyi yerine getirmede zorluklara katlanmak, hedefe giden yolda sıkıntılara katlanmak.
Sırtında taşımak/ Omuzunda taşımak/ Dişini sıkmak/ Dişini tırnağına takmak / Göğüs (veya göğsünü) germek/ Sineye çekmek/ Göbeği çatlamak/ Acısını bağrına (içine) basmak (gömmek) Yaşını içine akıtmak/ Kan kusup kızılcık şerbeti içtim demek/ Ekmeğini kana doğramak/ Dimdik ayakta durmak
PRST – PARMAK
Biti kao prst i nokat *s kim*
Biriyle parmak ve tırnak gibi olmak.
Biriyle ayrılmaz olmak, hep birlikte olmak, biriyle (çok yakın) bir arkadaşlık içinde olmak.
Et tırnak olmak/ İçli dışlı olmak
Imati duge prste
Uzun parmakları olmak.
Hırsızlığa meyilli olmak, çalmak.
Eli uzun olmak
Imati svoje prste *u čemu*
Bir şeyde kendi parmakları olmak.
Bir şeye dahil olmak, bir şeyde pay sahibi olmak.
Parmağı olmak (bir işte) / (bir işte) eli olmak/ Parmağı içinde olmak/ Parmak karıştırmak
Lizati prste
Parmaklarını yalamak.
Yemeği çok beğenmek.
Parmağını yalamak/ Parmaklarını (birlikte) yemek

Može se na prste -jedne ruke- izbrojiti (prebrojiti) ***koga, što***
Biri, bir şey -bir elin- parmaklarıyla sayılır.
Çok az sayıda birileri ya da bir şey.
Parmakla sayılmak/ Parmakla sayılacak kadar az olmak/ Bir elin parmaklarını geçmez/ Bir avuç
Na pet prsta/ sa svojih pet prsta
Beş parmağında / Beş parmağıyla (tek elle)
Aracılığıyla yapmak, bir şeyi yapabilmek.
eliyle (yapmak)
Ne htjeti ni prstom mrdnuti/ maknuti
Parmağını bile kıpırdatmak istememek.
Bir iş için hiçbir davranışta bulunmamak, bulunmayı istememek.
Parmağını bile kıpırdatmamak (oynatmamak)/ Kılını (bile) kıpırdatmamak (oynatmamak)
Ne maknuti (ne mrdnuti) ni malim prstom ***za koga, za što***
Biri, bir şey için serçe parmağını bile kıpırdatmamak.
Biri ya da bir şey için hiçbir şey yapmamak, hiçbir işe girişmemek.
Parmağını bile kıpırdatmamak (oynatmamak) / Kılını (bile) kıpırdatmamak (oynatmamak)
Ni prstom ne maknuti
Parmağını bile kıpırdatmamak.
Bir iş için hiçbir davranışta bulunmamak.
Parmağını bile kıpırdatmamak (oynatmamak)/ Kılını (bile) kıpırdatmamak (oynatmamak)
Pokazati/ Pokazivati (uprijeti/ upirati) prstom ***na (u) koga, što***
Birini, bir şeyi parmakla göstermek (işaret etmek).

Bir şey için birini suçlamak, birini işaret etmek, biriyle alay etmek.
Parmakla göstermek/ Parmak basmak/ Parmağına dolamak/ Göz (gözler) önüne sermek
Smotati /motati/ vrtjeti oko malog prsta *koga*
Birini küçük parmağı etrafında döndürmek.
Birini kurnazca aldatmak, üstünde güçlü bir etkiye sahip olmak.
Parmağında oynatmak/ Parmağında çevirmek/ Avucunda tutmak/ Avucu içinde tutmak/ Avucunun içine almak
Tu je đavo / vrag/ umiješao svoje prste
Şeytan parmağını karıştırmış.
Bir işi olumsuz yönde etkilemek, bir işin gizli kalmış yönü.
Bu işte şeytanın parmağı var / Bir bit yeniği var/ Burnuna kötü kokular gelmek
Umiješati prste u nešto
Bir şeye parmaklarını karıştırmak.
Bir işte parmağı olmak, bir işe karışmış olmak, bir işi olumsuz yönde etkilemek.
Parmak karıştırmak (HŞ,2004:282) / Parmağı olmak/ Parmağı içinde olmak (HŞ,2004:280) / Parmak atmak (AP,2021:657) / Eli olmak/ El atmak/ Burnunu sokmak/ Başını belaya sokmak
RAME – OMUZ
Rame uz rame *s kim*
Biriyle omuz omuza.
Birlikte, yan yana.
Omuz omuza/ Sırt sırta/ Kol kola/ El ele
REBRA – KABURGA
Vide se (broje se) sva rebra komu ili mogu se prebrojiti sva rebra *komu*
Bütün kaburgası görünüyor (sayılıyor) veya bütün kaburgası sayılır.
Çok zayıf, sıska olmak.
Kaburgaları çıkmak (sayılmak)/ Kemikleri sayılmak/ Bir deri bir kemik

kalmak/ İskelete dönmek/ İskeleti çıkmak
RUKA – EL
Biti čistih ruku / Imati čiste ruke
Temiz elleri olmak / Temiz ellere sahip olmak.
Dürüst, namuslu olmak, dürüst çalışmak, doğru yolda hareket etmek.
Elleri temiz (olmak) / Eli yüzü temiz (olmak) / Eline eteğine doğru/ Alnı açık yüzü ak (olmak)
Biti igračka u *čijim* rukama/ Biti čija igračka
Birinin ellerinde oyuncak olmak veya birinin oyuncağı olmak.
Başkalarının istediği gibi hareket etmek (çalışmak), isteğine itaat etmek; her şeyde başkasını dinlemek, başkasının gücü altında olmak.
Birinin elinde oyuncak olmak/ El ağzına bakmak/ Ağzına (ağzının içine) bakmak/ Ahfeş'in keçisi gibi baş sallamak/ Sakalı ele vermek (kaptırmak)
Biti slijepo oruđe u *čijim* rukama
Birinin ellerinde kör bir alet olmak.
İtaatkâr olmak; başkalarının iradesini yerine getirmek, başka insanların hedeflerine ulaşması için bir araç olmak.
(Birinin elinde) alet olmak/ Birinin elinde oyuncak olmak/ (birini) maşa gibi kullanmak/ Yuları birinin elinde olmak/ Parmağında oynatmak/ Buyruğuna (buyruğu altına) girmek (birinin) / Sakalı ele vermek (kaptırmak)
Biti nadohvat ruke
Elinin yakınında olmak.
Çok yakın bir yerde bulunmak.
Elinin altında (olmak) / Tırnağı dibinde
Biti (naći se) pri ruci *komu*
Birinin elinin altında olmak.
1.Birine yakın olmak, ulaşılır olmak. **2**.Birinin hizmetinde olmak, birine yardıma

hazır olmak, yardımcı olmak.
Elinin altında olmak/ Yanı başında (olmak) / Elini uzatmak/ (birine) kollarını açmak/ Bel vermek
Biti (nalaziti se) izvan ruke
Elleri dışında olmak (bulunmak).
Uzak (yerde) olmak, erişilmez bir yerde (bulunmak).
Eli ermemek/ El ermez, göz görmez
Biti (postati) desna ruka *čija*
Birinin sağ eli olmak.
Birinin baş yardımcısı olmak, birinin destekçisi olmak.
(Birinin) sağ kolu olmak/ Eli ayağı olmak/ Gözü kulağı olmak
Biti sretne ruke
Uğurlu elleri olmak.
Bir şeyde şanslı, başarılı olmak.
Eli uğurlu (olmak)/ Ayağı uğurlu gelmek/ Dört ayak üstüne düşmek/ Aşığı cuk oturmak
Biti široke ruke
Geniş elleri olmak.
Cömert olmak, seve seve (kolayca) armağan etmek.
Eli bol olmak/ Eli açık olmak/ Eli aza varmamak/ Elinden geleni eksik etmemek/ Gönlünden kopmak/ Gani gönüllü/ Gönlü bol (olmak) / Gönlü zengin
Biti u dobrim rukama
İyi ellerde olmak.
Birinin yanında güvende olmak, birinin desteği ve rehberliğinde olmak.
Emin ellerde olmak/ Arkasını sağlama almak/ Sırtını dayamak (birine) / Sırtı yere gelmemek/ Tutunacak dalı olmak

Dići ruke od posla
İşten ellerini kaldırmak.
Herhangi bir sebeple çalışmamak, işi bırakmak.
El çekmek/ (bir yerden, bir şeyden) Elini ayağını (eteğini) kesmek (çekmek)/ El yumak (bir işten) / El yıkamak (bir işten) / Elini sürmemek/ El vurmamak/ El vurup etek silkmek
Dići ruku na koga
Birine el kaldırmak.
Birine vurmak (dövmek), birine fiziksel olarak saldırmak.
El kaldırmak/ Elinin tersiyle çarpmak/ Yumruk atmak (indirmek) / Tokat atmak/ Şaplak atmak (indirmek)/ Sırtını okşamak/ Başına çökmek (AP,148)/ Üstüne yüklenmek/ Üstüne varmak
Dignuti /dizati ruku *na koga*
Birine el kaldırmak.
Birine vurmak (dövmek), birine fiziksel olarak saldırmak.
El kaldırmak/ Elinin tersiyle çarpmak/ Yumruk atmak (indirmek) / Tokat atmak/ Şaplak atmak (indirmek)/ Sırtını okşamak/ Başına çökmek (AP,148)
Dignuti /dizati ruke *od koga, od čega*
Birinden, bir şeyden ellerini kaldırmak.
Birinden, bir şeyden vazgeçmek, biriyle, bir şeyle ilgilenmeyi bırakmak.
El çekmek/ El yumak/ Elini ayağını (eteğini) kesmek (çekmek)/ El yıkamak (bir şeyden) / Başı boş bırakmak/ Sırt (sırtını) çevirmek/ (bir şeyi) arkada bırakmak
Doći / dolaziti (dospjeti / dospijevati) u krive (pogrešne) ruke
Hatalı (yanlış) ellere gelmek (varmak).
Yanlış kişiye tahsis etmiş olmak, doğru anlaşılmamak (takdir edilmemek), yanlış yere gelmek.

Yanlış ellerde olmak/ Yanlış ellere geçmek/ Yanlış ellere düşmek
Doći / dolaziti (dospjeti / dospijevati) u prave ruke
Doğru ellere gelmek (varmak).
Bir şeyi doğru kimseye tahsis etmiş olmak, liyakatle takdir edilmek, doğru yere gelmek.
Doğru ellerde olmak/ Emin ellerde olmak
Doći / dolaziti pod ruku *komu*
Birinin elinin altına gelmek.
Birinin yakınına gelmek, birinin ulaşabileceği yerde olmak.
Eline geçmek/ Elinin altında (olmak) / Tırnağı dibinde/ Burnunun dibinde
Držati (imati) u svojim rukama *koga, sto*
Birini, bir şeyi kendi ellerinde tutmak (olmak).
Biri üzerinde güce sahip olmak, hükmetmek; birini, bir şeyi manipüle etmek.
Elinde bulunmak/ Elinde olmak/ Eline düşmek/ Avucu içinde tutmak/ Avucunda tutmak/ Avucunun içine almak
Držati sve konce u svojim rukama
Bütün ipleri kendi ellerinde tutmak.
Durum hakkında iyi bir fikir sahibi olmak, her şeyi kontrol altında tutmak, durumu yönetmek
İpleri eline almak / Elinde tutmak/ Ele geçirmek/ Avucu içinde tutmak/ Avucunda tutmak/ Avucunun içine almak
Golim rukama
Çıplak elleriyle.
Silahsız (aletsiz), sadece kendi gücüyle (el becerisi).
Çıplak elleriyle

Ići <ruku> pod ruku *s kim, s čim*
Biriyle, bir şeyle el altında el gitmek. *(Biriyle el ele gitmek)*
Yakın (sıkı bağı) olmak, birlikte görülmek, biri, bir şeyle iyi geçinmek.
El ele vermek/ El ele/ Yan yana (olmak) / Baş başa vermek/ Göbeği biriyle bağlı (beraber kesilmiş)
Ići iz ruke u ruku / od ruke do ruke
Elden ele gitmek.
Bir şeyin kullanımı veya mülkiyeti bir kimseden başka kimseye geçmek.
Elden ele/ Elden ele geçmek/ Elden ele dolaşmak (gezmek) / El değiştirmek
Imati (držati) kormilo *čega* u svojim rukama
Bir şeyin dümeni kendi ellerinde olmak, dümenini (tutmak).
Bir şeyi yönetmek, bir şeyin yönetiminde olmak.
Dümeni (dümenini) elinde tutmak / Dizginleri (dizginlerini) ele almak
Imati koga / šta u rukama
Biri ya da bir şey ellerinde olmak.
1.Bakımı, gözetimi altında olmak. 2.Egemenliği altında, yetkisinde olmak. 3.İsteyince o işi yapabilmek.
Elinde olmak/ Elinde bulunmak/ Avucunun içinde tutmak
Imati kruh u rukama
Ekmeği ellerinde olmak.
Bir mesleğe sahip olmak, çalışmak için yeterli olmak, ekonomik bağımsızlığına erişmek
Eli ekmek tutmak/ Ekmeğini eline almak/ Boğazını çıkartmak/ Karın doyurmak/ Ayakları üstünde durmak/ Eli ayağı tutmak/ Kolunda altın bileziği olmak
Ispod ruke (kupiti, prodati)

El altından (satın almak, satmak).
Dolaylı olarak, bir kimse aracılığıyla (satmak, satın almak).
El altından (almak, vermek) / El altından iş görmek/ İpleri birinin elinde olmak/ Saman altından su yürütmek
Ispustiti / ispuštati uzde -iz ruku-
Dizginleri elden kaçırmak.
Kontrolü azaltmak, disiplini gevşetmek.
Dizginleri elinden kaçırmak / Dizginleri gevşetmek
Iz druge (treće) ruke (znati, doznati)
İkinci (üçüncü) elden (bilmek, öğrenmek).
Dolaylı yollardan, birileri aracılığıyla, belirsiz kaynaklardan (duymak, öğrenmek).
İkinci elden/ İkinci ağızdan/ Kulaktan dolma
Iz prve ruke (znati, doznati)
İlk elden (bilmek, öğrenmek).
Doğrudan, aracı olmadan, güvenilir kaynaktan (duymak, öğrenmek).
.
İlk elden (öğrenmek)/ Birinci elden kaynağa gitmek/ İlk ağızdan (duymak, öğrenmek) / Elden almak
Izmaknuti se kome iz ruke
Ellerinden kaçırmak.
Bir şeyi elde edememek, kaçırmak, yitirmek.
Elden kaçırmak/ Elde edememek/ Elden gitmek/ Elden çıkmak/ Eli boş dönmek/ Eli boş gelmek/ Eli koynunda kalmak/ Eli böğründe kalmak/ Avucunu yalamak
Na brzu ruku (učiniti)
Tez elden (yapıvermek).
Çabucak, çok özenmeden (yapmak).

Tez elden (yapmak) / El çabukluğuyla (yapmak)/ El değer etek değmez/ Elini oynatmak/ Baştan savma/ Üstünkörü/ Ayaküstü
Na dohvat ruke
Ellerinin eriştiğine
Çok yakın, oldukça az bir mesafede.
Elinin altında/ Eli ermek/ Tırnağı dibinde
Nekome ne bi uzeo ni orah iz ruke
Elinden ceviz bile alınmaz.
O kadar kirli ve pis ki insanda tiksinti uyandırır.
Elinden kabuklu koz yenmez/ Sidiği ile yüzü yunmuş
Okrvaviti ruke
Ellerini kana bulamak.
Bir suça ortak olmak (kan dökmek), birinin ölümü ya da yaralanmasından sorumlu olmak.
Elini kana bulamak (bulaştırmak)/ Elinden bir kaza çıkmak/ Elinden kan çıkmak/ Başını yemek (birinin) /Kan dökmek/ Kanına girmek/ Canını almak (birinin) / Vücudunu ortadan kaldırmak
Oprati / prati ruke *od čega/ koga*
Biri, bir şeyden ellerini yıkamak.
Bir şeyin sorumluluğunu kabul etmemek, sorumluluğunu reddetmek, bir şeyi geri çevirmek.
Elini yıkamak (bir şeyden) / El yıkamak/ Elini yumak/ Elini eteğini çekmek (bir şeyden) / Dünyadan el etek (elini eteğini) çekmek/ Yüz çevirmek/ Sırt (sırtını) çevirmek
Ostati /ostajati praznih ruku (šaka)
Eli (avucu) boş kalmak.

Bir fayda (sonuç) elde edememek.
Eli boş çıkmak/ Eli boş dönmek (veya çevrilmek veya geri gelmek) / Eli böğründe kalmak/ Elden kaçmak/ Elden kaçırmak/ Avucunu yalamak
Pasti u ruke (šake) *komu*
Birinin ellerine (avucuna) düşmek.
Birinin egemenliğine girmek, özgürlüğünü kaybetmek.
Eline düşmek (birinin) / Eline geçmek (birinin) / İpi (birinin) eline geçmek/ İpin ucu (birinin) elinde olmak/ Dizginleri ele vermek/ Kucağa düşmek (HŞ)
Prekriženih (skrštenih) ruku (sjediti, čekati)
Elini çaprazlayarak (oturmak, beklemek).
Herhangi bir iş yapmadan boş oturmak.
El el üstünde oturmak/ Eli boş olmak/ Eli boşalmak/ Eli koynunda (olmak)
Produžena ruka *nečeg, nekog*
Elini uzatmış.
Sözü geçer, hatırı sayılır kimse.
Eli kolu uzun/ Ensesi kalın/ Hatırı sayılır
Pružiti nekom ruku
Birine el uzatmak.
Yardım etmek.
El uzatmak/ Elini uzatmak/ El vermek/ Kol vermek/(birine) /Kollarını açmak /Bel vermek/ Omuz vermek / Koltuk çıkmak/ Koltuk vermek
Ruke -i noge- su vezane (imati) *komu*
Birinin elleri (ayakları) bağlı (olmak).
Eylemlerinde özgür olmamak, eylemlerinde sınırlı olanaklara sahip olmak.
Eli kolu (eli ayağı) bağlı kalmak (olmak)/ Elinde olmamak/ Elinden bir iş (bir şey) gelmemek/ Eli koynunda kalmak/ Eli böğründe kalmak

Ruka ruku mije
El eli yıkar.
Karşılıklı iş birliği ve yardımı ifade eder.
El eli yıkar, iki el yüzü/ Bir el bir eli yıkar, iki el bir yüzü yıkar/ Bir elin nesi var, iki elin sesi var/ Bir elin sesi çıkmaz/ El el ile, değirmen yel ile/ El birliği etmek/ El ele vermek
Ruku na srce
Elin kalbine!
Dürüstçe (açıkça) konuşursak, doğruyu söylemek gerekirse.
Elini vicdanına koymak/ Elini vicdanına koyarak söylemek/ Ellerim yanıma gelecek
Sporazumijevati se i nogama i rukama
Hem eli hem ayağıyla anlaşmak.
Duygu ve düşüncelerin yüz ifadesi, beden duruşu vb. yollarla anlatıldığı iletişim biçimi, vücut dilini kullanmak.
El kol yapmak/ El etmek/ Kaş göz etmek/ Kaş göz işareti yapmak
Trljati ruke
Ellerini ovuşturmak.
Tatmin olmak, memnuniyetini gizlememek.
El ovuşturmak/ İçten içe sevinmek/ İçinin yağı erimek/ Canına minnet (olmak)
Uprljati / prljati/ kaljati ruke
Bir şeyle ellerini kirletmek.
Dürüstçe yapılmayan işlere bulaşmak.
Ellerini kirletmek
Uzeti / uzimati (preuzeti / preuzimati) kormilo -svoje- ruke

Dümeni kendi eline almak.
Gücü ele geçirmek.
(bir şeyin) dümenini elinde tutmak/ El koymak/ Ele geçirmek/ İpleri eline almak/ Dizginleri (dizginlerini) ele almak
Uzeti /Uzimati stvar u svoje ruke
Bir şeyi kendi ellerine almak.
Öncülük etmek, bir duruma önderlik etmek, bir duruma hâkim olmak.
Eline almak/ İpleri eline almak / Dizginleri (dizginlerini) ele almak / El koymak/ Üstüne almak / Baş (veya başı) çekmek / Ön ayak olmak/ Elebaşılık / Baş olmak
Uzeti / uzimati u svoje ruke *što*
Bir şeyi kendi ellerine almak.
Bir şeyi devralmak, bir işe girişmek, ele almak.
Ele almak /Eline almak/ Dizginleri ele almak/ Kolları sıvamak/ Üstüne almak
Uzeti /uzimati uzde u svoje ruke
Dizginleri kendi eline almak.
Kendi kontrolü altında tutmak, yönetimi ele almak.
Dizginleri (veya dizginlerini) ele almak/ İpleri eline almak/ El koymak
Više ruku više vrijedi
Çok el, daha çok değerlidir.
`Başarıya ulaşmak için birlik olmak gerek` anlamında kullanılan bir söz.
Bir elin nesi var, iki elin sesi var/ Bir elin sesi çıkmaz/ El el ile, değirmen yel ile/ El birliği etmek/ El ele vermek
Za prvu ruku
İlk elde.
Başlangıçta, geçici olarak.
İlk elde/ En başta/ İlk adım/ İlk ağızda/ İlk önce

RUKAV – YEN
Zasukati rukave
Kolları sıvamak.
Ciddi bir görev için hazırlanmak, çalışmaya hazır ve istekli olmak.
Kolları sıvamak/ Paçaları sıvamak/ Baş açıp koşmak
ŠAKA – AVUÇ
Davati (dijeliti) i šakom i kapom
Avucuyla ve şapkasıyla vermek (dağıtmak).
Başkalarına bolca, çokça vermek, cömert olmak.
Avuç avuç (vermek)/ Kucak kucak (vermek)/ Eli bol/ Eli açık/ Kesenin ağzını açmak/ Elinde avucunda nesi varsa (vermek)/ Elini oynatmak/ Eli aza varmamak/ Elden geleni eksik etmemek/ Gözünü doyurmak
Dopasti (pasti) šaka *komu*
Birinin avucuna düşmek.
Birinin egemenliği altına girmek, birinin kurbanı olmak, dayak yemek.
Avucuna düşmek (birinin)/ Eline düşmek (birinin) / Eline geçmek/ Kucağına düşmek/ Dizginleri ele vermek/ Sakalı ele vermek
Imati (držati) u šaci
Biri avuçlarının içinde olmak (tutmak).
Birine hükmetmek, gücünü elinde tutmak, bir kimseye ya da topluluğa söz geçirmek.
Avucunun içine almak/ Avucunun içinde tutmak/ Eline geçirmek
Udariti, udarati (lupiti / lupati) šakom po stolu
Avucuyla masaya vurmak.
Kararlı bir şekilde karşı çıkmak, bir şeye müdahale etmek, memnuniyetsizliğini ifade etmek.
Masaya yumruğunu vurmak/ El atmak (bir işe)
SRCE – KALP

Bez srca
Kalpsiz.
Duygusuz, soğuk, kötü.
Kalpsiz
Biti bez srca
Kalpsiz olmak.
Duygusuz, soğuk, kötü olmak.
Kalpsiz (olmak)/ (birinin) kalp olmamak
Biti kamena srca / srca kamenoga
Taş kalpli / taştan kalbi olmak.
Duygusuz, merhametsiz olmak.
Taş kalpli (olmak) / Taş yürekli/ Katı yürekli/ Katı kalpli olmak/ Kalpsiz/ Karnı kara/ Pek yürekli/ Taş bağırlı
Dirnuti / dirati (taknuti) u srce *koga*
Yüreğine dokunmak.
Birini duygulandırmak, birinde hisler uyandırmak.
Kalbe dokunmak/ Yüreğine dokunmak/ Gönlüne dokunmak/ İçine işlemek/ İçini gıcıklamak (bir şey, birinin)
Dobra (meka) srca
İyi (yumuşak) kalp.
İyi, duyarlı, şefkatli, çok anlayışlı.
İyi kalpli/ İyi yürekli/ Yufka yürekli/ Bağrı yufka/ Altın kalpli olmak
Iz sveg srca
Tüm kalbinden.
İçten, gönülden gelerek.
Tüm kalbiyle/ Yürekten/ Kalpten/ Kalbî duygularla/ İçtenlikle/ Can-ı gönülden/

Can-ı yürekten
Koliko -god- ti srce (duša) želi (zaželi, hoće)
Gönlünün (canının) istediği (isteyeceği) kadar.
Bol bol, canının istediği kadar.
Gönlüne göre/ Kalbine göre/ Gönlünce
Ležati kome na srcu
Gönlünde yatmak.
Bir kimsenin ilgisini, sevgisini kazanmak.
Gönlünde (aslan) yatmak / Gönlüne girmek/ Gönlünde (veya gönüllerde) taht kurmak/ Gönlünü çalmak/ Gönlünü çelmek/ Gönlünü avlamak/ Kalbine girmek/ Kalp (kalbini) kazanmak (fethetmek)
Leži na srcu *komu što* ili na srcu je *komu što*
Bir şey birinin gönlünde yatıyor ya da *bir şey* gönlünde (yatıyor).
Biri için bir şeyin çok önemli olması.
Gönlünde (aslan) yatmak/ Gönlünde (veya gönüllerde) taht kurmak/ İçine işlemek/ Ciğerine işlemek
Nasmijati se/ smijati se od srca
Yürekten gülmek.
Neşeli bir şekilde gülmek (yüksek sesle, içtenlikle).
Yürekten gülmek/ İçten gülmek/ İçinden gele gele gülmek
Nekoga srce (duša) zaboljeti
Birinin kalbi (canı) acımak.
Bir kimsenin yüreği parça parça olmak, pek çok acımak.
Kalp acısı (kalp ağrısı, yürek acısı, gönül yarası, dil yarası) (çekmek) / Kalbi sızlamak/ Yüreği parça parça olmak/ Yüreği sızlamak/ Yüreği yanmak/ İçi kan ağlamak/ İçi sızlamak/ Gönlü kırılmak/ Canı acımak/ Canı yanmak

Nekome je srce zaigralo
Kalbi oynamaya başlamak.
Çok sevinerek coşkunluk göstermek.
Kalbi çarpmaya başlamak/ Kalbi çarpmak/ Yüreği çarpmak/ Yüreği yerinden oynamak/ Kalbi (kalbini) yerinden oynamak (fırlamak) / İçi içine sığmamak/ İçi kabarmak/ Kanı kaynamak
Nekome hoće srce da iskoći iz grudi
Kalbi göğsünden fırlayacak.
Birdenbire heyecanlanmak veya korkmak.
Kalbi (kalbini) yerinden oynamak (fırlamak) / Yüreği yerinden oynamak/ Yüreği ağzına gelmek/ Yüreği çarpmak/ Kalbi çarpmaya başlamak/ Yüreği dalap dalap oynamak/ Yüreği gümbür gümbür atmak/ Yüreği hop etmek/ Yüreği kalkmak/ Yüreği küt küt atmak/ Yüreği tıp etmek/ Yüreği yarılmak/ Yüreği pır pır etmek/ Kalbi küt küt atmak/ Yüreği parlamak/ Ödü patlamak (kopmak)
Nemati srca
Kalbi olmamak.
Merhameti olmamak, cesareti olmamak, tercih etmemek, cüret edememek.
Kalbi olmamak/ Yüreği yetmemek/ Yüreği yememek/ Tabansız
Od svega srca (željeti, čestitati, zahvaliti)
Tüm kalbinden (dilek, tebrik, teşekkür etmek).
İçten, samimiyetle.
.
Tüm kalbiyle/ Yürekten/ Kalpten/ Kalbî/ İçtenlikle/ Can-ı gönülden/ Can-ı yürekten
Osvojiti / osvajati *čije* srce

Birinin kalbini fethetmek / kazanmak.
Birinin sevgisini kazanmak, sevgisi için savaşmak.
Kalp (veya kalbini) kazanmak (veya fethetmek) / Kalbine girmek/ Kalbini çalmak/ Gönlünü çalmak/ Gönlünü çelmek/ Gözüne girmek (birinin)
Otvoriti /otvarati -svoje- srce *komu (pred kim)*
Birine (birinin önünde) kalbini açmak.
Dürüstçe birine her şeyi anlatmak, birinden sır saklamamak.
Kalbini açmak/ Yüreğini açmak/ Yüreğini boşaltmak (dökmek)/ İçini açmak/ İçini boşaltmak/ İçini dökmek
Pogoditi koga duboko u srce
Birinin kalbinde derine dokunmak
Üzmek, derin acı uyandırmak.
Kalbe dokunmak (bir olay, durum) / Kalbe işlemek/ Yüreğine dokunmak/ Yüreğe (yüreğine) işlemek/ Yüreğine (bir şey) çökmek/ Yüreğine inmek/ Yüreği sızlamak / Yüreğinin başı sızlamak/ Yüreğinin (içinin) yağı (yağları) erimek (AP,827) / Yüreği cız etmek (cızlamak) / Yüreği boğazına tıkanmak/ İçi burkulmak (sızlamak) / İçine işlemek/ İçine dokunmak/ Bağrını delmek/ Gönül (gönlünü) delmek
Pustiti / puštati srcu na volju
Kalbinin isteğine bırakmak.
Duygularına göre hareket etmek, duygularına teslim olmak.
Kalbinin sesini dinlemek/ Gönlüne (kalbine) göre (davranmak) / İçinden gelmek/ İçinden doğmak/ Gönlünden geçirmek (veya geçmek)
Slomiti srce *komu*
Birinin gönlünü kırmak.
Birini mutsuz etmek, çok üzmek.
Kalp (kalbini) kırmak / Kalbini burmak/ Gönlünü kırmak (yıkmak)/ Hatırını

kırmak/ İçini ezmek/ İçini sıkmak/ Gönlünü yaralamak/ Bağrını delmek/ Canını acıtmak/ Canını sıkmak/ Canını yakmak/ Zülfüyâre dokunmak
Srce se para (kida, cijepa) *komu*
Birinin yüreği yırtılıyor (parçalanıyor).
Umutsuz olmak, büyük üzüntü duymak.
Yüreği parçalanmak/ Yüreği dayanmamak/ Yüreği ezilmek/ Yüreğine inmek/ Yüreğine oturmak/ İçi paralanmak (parçalanmak) / İçi burkulmak (sızlamak) / Kalbi kırılmak/ İçi erimek/ İçi yanmak/ İçin için yanmak/ Gönlü kırılmak/ Bağrı yanmak/ Boğazı düğümlenmek/ Burnunun direği sızlamak/ Ciğeri sızlamak/ Ciğeri yanmak/ Altüst olmak
Srce se steže (steglo, stislo) *komu*
Birinin kalbi sıkışıyor.
Daralmış hissetmek (üzülmüş, tatsız).
Kalbi sıkışmak/ Yüreği sıkışmak (tıkanmak)/ Göğsü sıkışmak/ Göğsü daralmak (tıkanmak)/ İçi daralmak/ İçi sıkılmak
Šta mu je na srcu, to mu je na jeziku/ Šta na umu, to na drumu
Kalbindeki ne ise, dilindeki de odur. / Aklındaki ne ise, yolu odur.
Aklındaki şeyi söylemek.
Dervişin fikri ne ise zikri de odur. / İçi dışı bir (olmak) / Aklına geleni söylemek
Teška srca
İsteksiz gönül.
İstemeyerek, gönülsüzce, zorla.
Gönülsüzce/ Gönüllü gönülsüz/ Yarım ağız (ağızla) / Dilinin ucuyla
Tvrda srca
Katı kalpli.
Duygusuz, soğuk, kalpsiz, zalim.

Katı kalpli/ Katı yürekli/ Taş yürekli/ Kalpsiz/ Pek yürekli/ Karnı kara/ Taş bağırlı
DUŠA – CAN, RUH
Srcem u dušom
Kalbiyle ve ruhuyla.
Dürüstçe, memnuniyetle, özveriyle, seve seve.
Tüm kalbiyle/ Can-ı gönülden/ İçtenlikle/ Candan
Biti jedno tijelo i jedna duša
Tek vücut ve tek can olmak
Büyük bir uyum ve sevgi içinde yaşamak; her konuda hemfikir olmak, biriyle aynı fikirde olmak
Tek vücut tek yürek olmak / Bir kafada olmak / Kafa dengi (olmak)s
TRBUH – KARIN
Držati se (hvatati se) za trbuh od smijeha
Gülmekten karnına tutunmak (yapışmak).
Yüksek sesle gülmek, uzun süre gülmek.
Karnı ağrıyıncaya kadar gülmek/ Gülmekten karnına ağrılar girmek/ Gülmekten kırılmak (katılmak, yarılmak)
ŽELUDAC – KARIN, MİDE
Diže se (okreće se, prevrće se) želudac *komu*
Birinin midesi kalkmak (dönmek).
Bir şeyden, birinden tiksinmek.
Midesi kalkmak/ Midesi ayağa kalkmak (MH)/ Midesi almamak (kaldırmamak, kabul etmemek, götürmemek) / Midesi bulanmak/ Mide (midesini) bulandırmak/ Midesi ağzına gelmek/ İçi kalkmak /İçi bulanmak/ İçi kabul etmemek/ İçi kabarmak
Nekom se želudac prilijepio za leđa (od gladi)
Midesi sırtına yapıştı (açlıktan).
Çok acıkmak.

Midesi sırtına yapışmak/ Karnı karnına geçmiş/ Açlıktan gözleri kararmak/ Midesi ezilmek/ Midesi kazınmak/ İçi ezilmek/ İçi kazınmak (kıyılmak)/ Safrası kabarmak/ Yüreği bayılmak/ Yüreği ezilmek
S praznim želucem
Boş karnıyla.
Mide boşken, henüz bir şey yiyip içmemişken.
Aç karnına

GUZICA – KIÇ

Čuvati svoju guzicu
Kendi kıçını korumak.
Tehlikelere girmekten sakınmak, çekinmek.
Götü kollamak/ Götü kurtarmak/ Arkasını sağlama almak/ Arkasını (birine) vermek/ Başından korkmak/ Gözü korkmak
Imati crve u stražnjici /guzici
Kıçında kurt olmak.
Bir şeyden rahatsız olmak, yerinde duramamak.
Kıçında kurt olmak/ Kıçına batmak/ Götü kurtlu olmak
Pasti na guzicu (tur, dupe) od čuda
Şaşkınlıktan kıçının üstüne düşmek.
Çok şaşırmak, aklı karışmak, ne yapacağını bilememek.
Kıç üstü oturmak/ Kıçı tavana vurmak/ Göt olmak/ Göt üstü oturmak/ Götü tutuşmak

KOLJENA – DİZ

Kleknuti na koljena
Dizi üstüne çökmek.
Dize gelmek, baş eğmek, boyun eğmek, isteyerek veya istemeyerek uymak, katlanmak.
Diz çökmek/ Dize gelmek/ Boyun eğmek/ Baş eğmek

Koljena klecaju (dršću) *komu*
Birinin dizleri yalpalıyor (titriyor).
Heyecanlı olmak, büyük korku içinde olmak.
Dizleri titremek/ Dizlerinin bağı çözülmek/ Eli ayağı titremek
Oboriti/ baciti na koljena *koga, što*
BÇ: *Birini, bir şeyi* dizlerinin üstüne düşürmek, atmak.
Birini yenerek mahvetmek, çöküşünü sağlamak.
Diz çöktürmek /Dize getirmek /Boyun eğdirmek/Burnunu sürtmek
Pasti / padati na koljena pred kim
Birinin önünde dizlerinin üstüne düşmek.
Birinin üstünlüğünü, egemenliğini tanımak, birine diz çöküp yalvarmak.
Diz çökmek/ Dize gelmek/ Boyun eğmek/ Baş eğmek
NOGA – AYAK
Bacati (podmetati) kome klipove pod noge
Birinin ayakları altına koçan atmak.
Birinin işini sinsice engellemek, başarısının önüne engel koymak.
Ayağının altına karpuz kabuğu koymak/ Ayağına çelme takmak/ Ayağına bağ olmak, vurmak/ Ayağını bağlamak/ Ayağını kaydırmak/ Ayağına dolaşmak (dolanmak) / El ayak bağlamak/ Elini kolunu bağlamak/ Elini kesmek/ Tepetakla etmek (devirmek)/ Kılçık atmak (birine)/ Taş koymak/ Kıç üstü oturtmak (birini) (AP,548)
Bacati se nekome pod noge *komu*
Birinin ayakları altına kapanmak.
Birine alçalırcasına yalvarmak.
Ayağına (ayaklarına) kapanmak / Ayağına düşmek/ Ayağını öpmek / Ayağına yüz sürmek/ El etek (el ayak) öpmek/ Eline eteğine sarılmak/ El açmak/ Dizlerine kapanmak (birinin)/ Eşiğine yüz sürmek/ Yüzsuyu dökmek (birine

(AP,2021:831)
Biti na nogama
Ayakları üstünde olmak.
1. Uzun süre ayakta durmak ve aktif olmak. **2.** Sağlıklı olmak, zinde olmak. **3**. Bir eyleme hazırlıklı olmak.
Ayakta olmak/ Ayak üstünde olmak/ Ayağa kalkmak / Ayakları üstünde durmak
Biti (stajati) s jednom nogom u grobu
Bir ayağıyla mezarda (durmak) olmak.
Ölüm döşeğinde olmak, çok yaşlı, hasta ve güçsüz olmak.
Bir ayağı çukurda olmak/ Bir ayağı kıyıda, bir ayağı kuyuda/ Ayağını (ayaklarını) sürümek/ Elden ayaktan düşmek/ Gözü toprağa bakmak/ Can çekişmek/ El titrer, diş kesmez olmak/ Dişleri dökülmek/ İçi geçmek/ Şeytan elini çekmiş/ Saçı sakalı ağarmış/ Kemiği sararmak (HŞ,269)
Dati nogom u guzicu (tur,dupe) *komu*
Birinin kıçına ayak vermek.
Birini kabaca kovmak, birinden çirkin bir şekilde kurtulmak.
Kıçına tekmeyi atmak (vurmak, yapıştırmak, basmak) (birinin) / Götüne tekme atmak (birinin) / Kuyruğuna teneke bağlamak (birini) / Bohçasını koltuğuna vermek/ Kelle koparmak/ Pabucunu eline vermek/ Paçasından tutup atmak/ Pasaportunu (eline) vermek/ Tezkeresini eline vermek (birinin)
Dati nogu *komu*
Birine ayak vermek.
1.Sevgilisinden ayrılmak, terk etmek. **2.**Birini işten çıkarmak.
(Ayak açmak, vermek: Âşık atışmalarında dinleyicilerden biri uyak belirtmek)
Kıçına tekmeyi basmak/ Yol vermek/ Pasaportunu (eline) vermek/ Tezkeresini elin vermek

Dići (podignuti) na noge *koga*
Birini ayakları üzerine kaldırmak.
1.Ayaklandırmak (isyan) **2.** Birini iyileştirmek, tedavi etmek. **3.** Birini bağımsız yaşama ve çalışmaya hazırlamak, eğitmek. **4.** Birini telaş ve heyecana düşürmek.
Ayağa kaldırmak (herkesi, ortalığı) / Mahalleyi ayağa kaldırmak/ Bağrına basmak/ Koltuğunun altın almak/ Kanatları altına almak/ Ön ayak olmak/ Ayak tutmak
Dignuti (sve) na noge
(Her şeyi) ayağa kaldırmak.
(Herkesi) telaş ve heyecana düşürmek.
Ayağa kaldırmak (herkesi, ortalığı) / Mahalleyi ayağa kaldırmak/ Altını üstüne getirmek
Dočekati se na noge
Ayakta karşılamak.
Zor bir durumun üstesinden gelmek.
Ayakta kalmak/ Ayakları üstünde durmak/ Dimdik ayakta durmak/ Ayağı düze basmak/ Zorluklarla başa çıkmak/ Baş etmek / Üstesinden gelmek
Ići *nekome* na noge
Birinin ayağına gitmek.
Bir durumu düzeltmek için alçakgönüllülükle ve saygıyla birinin yanına varmak.
Ayağına gitmek
Jedva se držati na nogama
Ayakları üzerinde zar zor durmak.
Çok yorgun olmak, hastalıktan çok zayıf düşmek ve halsiz olmak.
Zar zor ayakta durmak/ Ayakta uyumak/ Elden ayaktan düşmek/ Eli ayağı kesilmek/ Eli ayağı tutmamak/ Cansız düşmek

Nekome gori pod nogama
Ayaklarının altı yanıyor.
Tehlike, tehdit altında olmak.
Götü tutuşmak/ Tabanı (ayağı) yanmış ite benzemek/ Tabanı (ayağı) yanmış it gibi dolaşmak
Nekome otpadoše noge
Ayakları kopmuş.
Bir kimse çok yorulmuş, dermanı kesilmiş.
Ayakları kopmak/ Ayağına (ayaklarına) kara sular inmek/ Ayaklarında derman kalmamak / Taban tepmek (patlatmak) / Tabanları parlamak/ Tabanları patlamak/ Bacakları kopmak/ Bacakları tutmamak/ Bacakları tutmaz olmak/ Dizleri kesilmek (tutmamak) / Dizleri tutulmak/ Dizlerine kara su inmek/ Kan ter içinde kalmak
Noge drže koga
Ayakları tutuyor.
Beden gücü yerinde olmak.
Eli ayağı tutmak/ Ayakları tutmak/ Bacakları tutmak/ Elinden geldiği kadar/ Baş eldeyken
Noge su se odsjekle (od straha) *komu*
Birinin (korkudan) ayakları kesildi.
Çok korkmak, korkudan kaskatı kesilmek.
Eli ayağı buz kesilmek (tutmamak) / Eli ayağı (ayağına) dolaşmak/ Eli ayağı gevşemek/ Eli ayağı boşanmak/ Dizlerinin bağı çözülmek
Pasti / padati pred noge *komu yalvar*
Birinin ayaklarına doğru düşmek.
Birine yalvarmak.

Ayağına düşmek/ Ayağına kapanmak / Ayağını öpmek / Ayağına yüz sürmek/ El etek (el ayak) öpmek/ Eline eteğine sarılmak/ Dizlerine kapanmak (birinin)/ Eşiğine yüz sürmek
Pasti / padati (spasti /spadati) s nogu
Ayaktan düşmek.
Çok yorulmak, yorgun düşmek
Elden ayaktan düşmek (kesilmek) /Ayakta uyumak/ Ayaklarına (veya ayağına) kara su (veya sular) inmek/ Bacakları kopmak/ Bacakları tutmaz olmak/ Kanı kurumak
Podmetnuti /podmetati nogu *komu*
Birinin ayakları altına takoz koymak.
Birine bir şeyle engel olmak.
Ayağının altına karpuz kabuğu koymak/ Ayağını kaydırmak/ Ayağına dolaşmak (dolanmak) / Ayak dolaştırmak/ Ayağına çelme takmak/ Ayağına bağ olmak/ Ayağına bağ vurmak/ El ayak bağlamak/ Elini kolunu bağlamak/ Elini kesmek/ Tırnak iliştirmek/ Çelme atmak (takmak, vurmak) / Ham armut (ahlat) gibi boğaza durmak
Polomiti noge tražeći šta
Bir şeyi ararken ayaklarını kırmak.
Yürümekten çok yorulmak, dermansız kalmak.
Ayakları kopmak/ Ayağına (ayaklarına) kara sular inmek/ Ayaklarında derman kalmamak/ Taban tepmek (patlatmak) / Tabanları parlamak/ Tabanları patlamak/ Bacakları kopmak/ Bacakları tutmamak/ Bacakları tutmaz olmak/ Dizleri kesilmek (tutmamak) / Dizleri tutulmak/ Dizlerine kara su inmek/ Kan ter içinde kalmak
Ponovo stati na noge
Tekrar ayakları üstünde durmak.

Başkasının yardımına ihtiyaç duymadan güçlü bir biçimde sorunları çözebilecek durumda olmak.
Ayakları üstünde durmak/ Dimdik ayakta durmak/ Ayağı düze basmak/ Belini doğrultmak/ Üstesinden gelmek
S nogu (popiti što, pojesti što)
Ayaktan (bir şey yemek, içmek).
Hızlıca, ayaküstü bir şeyler yiyip içmek.
Ayaküstü (ayaküzeri) yiyip içmek/ Ağzına atmak/ Ağzına almak/ Safra bastırmak/ Mideyi bastırmak
Stati / stajati na <svojim> vlastitim nogama
Kendi ayakları üstünde durmak.
Bağımsız olmak, mali açıdan bağımsız olmak.
Ayakları üstünde durmak/ Eli ekmek tutmak/ Ekmeğini eline almak
Stajati / biti jednom nogom u grobu
Bir ayağı çukurda durmak, olmak.
Ölüm döşeğinde olmak, çok yaşlı ve hasta olmak, güçsüz olmak.
Bir ayağı çukurda olmak/ Bir ayağı kıyıda, bir ayağı kuyuda/ Ayağını sürümek/ Elden ayaktan düşmek/ Eli ayağı tutmamak/ Gözü toprağa bakmak/ İçi geçmek El titrer, diş kesmez olmak/ Şeytan elini çekmiş/ Saçı sakalı ağarmış
Ustati / ustajati na lijevu nogu
Sol ayağı üstüne kalkmak.
Sabahtan başlayarak belli bir sebebi olmaksızın kötü bir ruh halinde olmak.
Sol tarafından kalkmak/ Yatağın sol tarafından kalkmak/ Ters tarafından kalkmak
PETA – TOPUK, AYAK ALTI
Ahilova peta <čija>
Aşil topuğu.

Birinin hassas, zayıf noktası.
Aşil Topuğu/ Yumuşak karın/ Bam teli/ Can damarı/ Canevi
Lizati pete (tabane) komu
Birinin topuğunu (ayağının altını) yalamak.
Birine yalakalık yapmak, birini pohpohlamak, tevazuyu abartmak.
El etek (ayak) öpmek (ÖAA,2020:753) / Kemik yalayıcı/ Kıl çekmek/ Ağız eğmek/ Kuyruk sallamak
REP – KUYRUK
Podviti rep
Kuyruğu kısmak.
Korkup çekinerek sinmek.
Kuyruğunu kısmak
ŽIVAC – SİNİR
Biti živac
Sinir olmak.
Sinir sahibi olmak, devamlı sinirlenir durumda olmak.
Sinir olmak/ Sinir sahibi olmak/ Sinirleri gerilmek/ Sinirleri gergin olmak/ Babaları üstünde olmak/ Heyheyleri üstünde olmak
Dirnuti (pogoditi) u živac *koga*
Birinin sinirine dokunmak (değmek).
Birini, duyarlı olduğu bir konuda kızdırmak.
Sinirine dokunmak/ Damarına basmak/ Can damarına basmak/ Cin damarına basmak/ Bam teline basmak/ Dalına basmak (dokunmak) / Zülfüyâre dokunmak
Imati jake (čelične) živce
Güçlü (çelik) sinirleri olmak.
Sinirlenmemek, her şeye rağmen sakin kalmak.
Sinirleri kuvvetli (olmak) / Sinirlerine hâkim olmak/ Soğukkanlı olmak

Sačuvati / čuvati živce
Sinirlerini korumak.
Sakin kalmak, üzülmemek, kendine hâkim olmak.
Sinirlerine hâkim olmak/ Soğukkanlı olmak

3.5. Boşnakça ve Türkçede Organ Adlarından Oluşan Şekil Açısından Farklı Ancak Anlam Açısından Aynı Deyimler

Gladiti bradu (brk)
Sakal (bıyık) sıvazlamak.
Memnun olmak, zevk almak, eğlenmek.
Bıyık altından gülmek/ Ellerini ovuşturmak/ Ağzı kulaklarına varmak
Govoriti / mrmljati sebi u bradu
Kendi sakalına konuşmak, mırıldanmak.
Belli belirsiz ve çok sessizce söylemek.
Ağzının içinden konuşmak / İçine konuşmak/ / İçinden konuşmak / Dudak ucuyla söylemek/ Burnundan söyler gibi (HŞ,2004:174) / Karnından konuşmak
Puna šaka brade
Bir avuç dolusu sakal.
Harika, mükemmel, daha iyisi olamaz.
Bundan iyisi can sağlığı
Reći / govoriti sebi u bradu
Kendi sakalına konuşmak.

Sessiz ve anlaşılmaz bir şekilde konuşmak.
İçine konuşmak/ / İçinden konuşmak/ Dudak ucuyla söylemek (birine)/ Ağzının içinden konuşmak / Burnundan söyler gibi/ Karnından konuşmak
Trljati bradu
Sakal ovuşturmak.
Etekleri zil (ıslık veya çalpara) çalmak, bir şeye pek çok sevinmek.
Ağzı kulaklarına varmak
Omastiti brk (brke, brkove)
Bıyıklarını yağlamak.
1. Kazanç elde etmek, bir işten yarar sağlamak, karlı çıkmak. **2.** Tıka basa yemek.
1.Karın doyurmak/ Kaymağını yemek/ Damağına tat değmek (ÖAA,2020:704); İşkembesini şişirmek/ İşkembeyi doldurmak (HŞ,2004:259) / Karnını doldurmak/ Gövdeye atmak (indirmek) / Boğaz içinde kavga var/ Boğazı işlemek/ Çene oynatmak (HŞ,2004:186)
Smiješi se brk
Bıyığı gülmek.
Yüzdeki sevinci, mutlu olmayı ifade eder.
Ağzı kulaklarında/ Sevincinden ağzı kulaklarına varmak (AP,2021:694)
Biti (stajati) na čelu *čega*
Bir şeyin alnında olmak (durmak).
Bir şeyin lideri (lider, başkan) olmak, bir şeye liderlik etmek.
(bir yerin) başında olmak/ Baş (veya başı) çekmek / (birinin) başına geçmek/ (bir şeyin) başına geçmek/ El başı (ele başı) / Baş olmak / Ön ayak olmak
Doći (stati) na čelo *čega*
Bir şeyin alnına gelmek (durmak).
Liderlik pozisyonu almak, lider olmak (başkan olmak), bir şeye liderlik etmek.

Baş olmak/ (birinin) başına geçmek/ (bir şeyin) başına geçmek/ El başı (ele başı) / Baş (veya başı) çekmek/ Ön ayak olmak
Bez dlake na jeziku (reći, kazati)
Dilinde tüy olmadan (söylemek, anlatmak)
Bir şeyi açık açık söylemek, söylemekten çekinmemek.
Dilin kemiği yok/ Dile getirmek/ Yüzüne karşı (söylemek) / Yüzüne vurmak (çarpmak)
Ići niz dlaku *komu*
Birinin kılından aşağı gitmek.
Birine yaranmak, ufacık bir şey için bile karşı çıkmamak, zıt gitmemek.
Kıl çekmek (AP,2021:548) / Sakalının altına girmek/ Suyuna (suyunca) gitmek / Huyuna suyuna gitmek/ Alttan almak/ Aşağıdan almak
Na (u) dlaku (vlas) isti
Kılına (saçının teline) kadar aynı.
Tamamıyla aynı, özdeş, identik.
Tepeden tırnağa/ Baştan aşağı/ Başa baş/ Tıpatıp uymak/ Hık demiş (anasının veya babasının) burnundan düşmüş
Nemati dlake na jeziku / biti bez dlake na jeziku
Dilinde tüy olmamak / diline tüysüz olmak.
Bir şeyi açık açık söylemek, söylemekten çekinmemek.
Dilin kemiği yok/ Ağzının perhizi yok
Tražiti dlaku u jajetu
Yumurtada kıl aramak.
Hatayı bulmak için bir şeyin en ince ayrıntısına kadar bakmak.
Kılı kırk yarmak/ Kılı bin yarmak/ Kılı kırk bin yarmak / Can gözüyle bakmak

Bistra glava
Berrak kafalı.
Akıllı adam, uyanık geçinen adam.
Açıkgöz/ Cingöz
Bježati glavom bez obzira
Dikkate almadan/ düşünmeden başıyla kaçmak.
Koşarak kaçmak; tabanları yağlamak.
Arkasına (bile) bakmadan gitmek (veya kaçmak) / Tabana kuvvet kaçmak/ Tabanları yağlamak/ Tabanları kaldırmak/ Topuklamak/ Topukları kıçına değmek/ Topukları kıçına vura vura kaçmak/ Kuyruğu dikmek
Glavom bez obzira (pobjeći, trčati)
Kafasına takmadan (kaçmak, koşmak).
Büyük bir hızla, büyük korku içinde, geriye bakmadan (kaçmak, koşmak).
Arkasına (bile) bakmadan gitmek (veya kaçmak) / Tabana kuvvet kaçmak/ Tabanları yağlamak / Tabanları kaldırmak/ Topukları kıçına değmek/ Topukları kıçına vura vura kaçmak/ Kuyruğu dikmek
Glavom kroz zid
Başıyla duvarın içinden (geçmek).
Zor olanı gerçekleştirmek, imkansızı yerine getirmek.
Ağzıyla kuş tutmak/ Kirpikle harman sürmek/ Pireyi gözünden vurmak
Govoriti iz glave
Kafasından konuşmak.
Ezbere, aslını astarını öğrenmeden konuşmak.
Kafadan atmak/ Ağzına geleni söylemek/ Boşboğazlık etmek/ İşkembeden atmak
Ići (htjeti) glavom kroz (kroza) zid

Kafasıyla duvarın içinden geçmek.
Aşılmaz engellerin üstüne gitmek, aşırı inatçı olmak, boşuna çabalamak.
Ağzıyla kuş tutsa… / Kafa tutmak/ Göğüs vermek/ Göğüs germek/ Geri adım atmamak/ Ayak diremek
Imati soli u glavi
Kafasında tuz bulunmak.
Akıllı olmak, kafası çalışmak.
Aklı başında olmak/ Akıllı uslu/ Aklı yumurta sarısıyla beslenmek (HŞ,2004:130)
Izgubiti /gubiti glavu
Başını kaybetmek.
Şaşkına dönmek, beklenmedik bir durum karşısında şaşkınlaşmak.
Aklı durmak/ Beyni durmak/ Kafası durmak/ Aklı başından gitmek/ Aklı başından çıkmak/ Beyninden vurulmuşa dönmek
Iznijeti (izvući) živu glavu
Kafasını dışarı sağ çıkarmak (yukarı çekmek).
Zar zor hayatta kalmak, kendini tehlikeden kurtarmak, ölümden kaçınmak.
Başını kurtarmak/ Başını taştan kurtarmak (HŞ,2004:160) / Canını zor kurtarmak/ Can rahat olmak/ Postu kurtarmak/ Başını taştan kurtarmak
Jedna glava, hiljadu jezika
Bir başlı, bin dilli
Keskin dilli, dedikoducu kadınlara denir. Erkek gözüyle kadın tarifidir. *(ŞB)*
Çatal dilli/ Dili bir karış/ Dili pabuç kadar/ Dili uzun
Ne možeš (ga) uhvatiti ni za glavu ni za rep
Ne başından ne de kuyruğundan tutabilirsin.

Ele avuca sığmaz, söz dinlemez, baskı altına alınmaz, zapt edilemez (kimse).
DTK: Ele avuca sığmamak
Ne znati gdje je nekom glava
Kafasının nerede olduğunu bilmemek.
Çok meşgul olmak, işten başını kaldıramamak.
İşi başından aşkın olmak/ Başını kaşımaya (veya kaşıyacak) vakti olmamak / Başı kalabalık olmak/ Gözü hiçbir şey görmemek/ Göz açamamak/ Aklı başında olmamak
Nekome nešto valja glave
Bir şey birinin başının değerinde**.**
Birine paha biçilemeyecek, değeri ölçülemeyecek kadar değer vermek, destek olmak.
Baş üstünde tutmak/ Başına taç etmek/ Elini uzatmak/ Yardım elini uzatmak/ (birine) kollarını açmak/ Bel vermek/ Yanında olmak
Nekome je uspjeh udario u glavu
Başarı birinin başına vurdu.
Mutluluktan yarı sarhoş duruma getirmek.
Başını döndürmek
Nije zapelo za glavu
Başı sıkışmadı.
Hayati tehlikesi mevcut değil.
Bıçak kemiğe dayanmak
Oprati / prati glavu *komu*
Kafasını yıkamak.
Birini azarlamak, birine karşı çıkmak, sitem etmek.
Kafa (kafasını) ütülemek/ Kafa (kafasını) şişirmek/ Başının etini yemek

Posuti se pepelom <po glavi> ili posuti pepelom glavu
(Başına) kül dökmek ya da külü başına dökmek.
Yapılan bir hatadan dolayı pişmanlık duymak.
Başını döğmek (HŞ,2004:159) / Başını (kafasını) taştan taşa vurmak / Saçını başını yolmak / Dizini dövmek/ Bağrını (bağır) dövmek (AP,2021:135)
Probiti /probijati glavu *komu*
Başını delmek.
Birini boş konuşarak bıktırmak, birine rahatsızlık vermek.
Başının etini yemek/ Başını ağrıtmak/ Kafa (kafasını) şişirmek/ Kafa (kafasını) ütülemek/ Başında değirmen çevirmek/ Baş beyin bırakmamak
Raditi nekome o glavi
Birinin başıyla ilgili çalışmak.
1.Birinin ölümünü hazırlamak, planlamak. **2.**Birinin kariyerini, itibarını, siyasal hayatını düşünerek onu mahvetmek, yok etmek.
Başına çorap örmek/ Baş yemek/ Başını yemek/ Ayağını kaydırmak/ Ayağını kesmek/ Ayağının altına karpuz kabuğu koymak/ Dirsek çevirmek
Razbijati (lupati) sebi (si) glavu
Kendi kafasını vurmak (kafasını kırmak).
Düşüncelerle kendine işkence etmek, uzun uzun düşünmek, acı içinde bir çözüm aramak
Kafa patlatmak/ (bir şeyi) kafaya takmak/ Kafa (zihin) yormak/ (bir şeyle) zihnini bozmak/ Zihnini kurcalamak (tırmalamak) / Kafasını kurcalamak/ Zihnini meşgul etmek/ Aklına takmak/ Kafasını kaldırmamak/ (bir şey birinin) hatırından çıkmamak/ İki eli şakaklarında düşünmek
Skinuti / Skidati glavu *komu*
Birinin başını indirmek.
Birini cezalandırmak, idam etmek, öldürmek.

(birinin) Kellesini uçurmak/ Başını kesmek/ Başını yemek/ Boynunu vurmak/ Boynunu vurdurmak/ Canını almak
Stajalo je (stajat će) glave *koga što*
Kafası durdu (duracak).
Kaza geçirmek, ölmek, hayatını kaybetmek.
Başına bir hâl gelmek/ Canını vermek/ Post (postu) vermek
Usijana glava
Sıcak kafa.
1.Kafası çılgın fikirlerle dolu. 2.Hayalperest.
Sivri akıllı/ Sivri zekâ
Utuviti / uvrtjeti / zabiti sebi u glavu *što*
Bir şeyi kendi kafasına sokmak.
Bir şeyi ısrarla istemek, bir şeye kesin olarak karar vermek, takılıp kalmak, bir düşünceye karşı takıntılı olmak.
Kafasına koymak/ Kafaya takmak / Kafayı takmak/ İçi gitmek
Nikome neće pasti kruna s glave
Kimsenin başındaki taç düşmeyecek.
Kişi itibarından bir şey kaybetmeyecektir, yaptığı şey kişiyi daha az değerli (önemli) yapmayacaktır, o şeyi yapmak iyidir.
El (etek) öpmekle ağız (dudak) aşınmaz (kirlenmez)
Šaliti se glavom
Başıyla şaka yapmak.
Kendini tehlikeye atacak şeylere girişmek.
Başıyla Oynamak/ Canı ile oynamak/ Canına susamak
Grlom u jagode (srljati)

Çileğe boğazıyla (dalmak).
Pervasızca, hazırlıksız, düşüncesizce bir işe girişmek.
Aklına geleni yapmak/ Kafasına estiği gibi (davranmak) / Baştan kara gitmek/ Balıklama atlamak
Imati knedlu u grlu
Boğazında hamur köftesi olmak.
Konuşmakta güçlük çekmek, konuşurken zorlanmak.
Boğazına bir yumru tıkanmak (gelip oturmak) / Boğazı düğümlenmek/ Lokma ağzında büyümek / Boğazına kor düşmek
Koliko -koga- grlo nosi (vikati)
Boğazının taşıdığı kadar (bağırmak).
Olanca gücüyle bağırmak.
Boğazını yırtmak / Gırtlağı yırtılmak/ Kursağı patlamak (HŞ,204:278) Avazı çıktığı kadar (bağırmak)/ Avaz avaz bağırmak
Zakopčan do grla
Boğazına kadar düğmelenmiş, iliklenmiş.
Kapalı, sessiz, içine kapanık.
Ağzına fermuar çekmek/ Ağzını kapamak (kilitlemek) / Ağzını mühürlemek
Dati po gubici (njušci, labrnji)
Suratına vermek.
Birinin yüzüne vurmak, birini tokatlamak, dövmek.
Suratına indirmek/ Suratını dağıtmak/ Surata çarpmak (HŞ,2004:288) / Yumruk atmak (veya indirmek) / Ağzını burnunu çarşamba pazarına (çanağına) çevirmek/ Ağzını burnunu dağıtmak (kırmak, parçalamak) / Çenesini dağıtmak
Biti brz na jeziku

Diline çabuk olmak.
Patavatsız olmak, düşünmeden konuşmak.
Dilini tutamamak/ Diline geleni söylemek (HŞ,2004:194) / Ağzına geleni söylemek/ Aklına geleni söylemek/ Ağzına geldiği gibi (konuşmak) / Ağzından çıkanı kulağı duymamak/ Boşboğazlık etmek/ Abuk sabuk konuşmak
Držati jezik za zubima
Dilini dişlerinin arkasında tutmak.
1.Sıkıntıya katlanmak. **2.**Ağzını kapalı tutmak, susmak, korkudan konuşamamak.
Dişini sıkmak/ Dişini tırnağına takmak; Ağzını kapamak (kilitlemek) / Ağzını açmamak/ Dilini kesmek (kesip oturmak) / Dilini yutmak/ Dili tutulmak/ Ağzına fermuar çekmek/ Çenesini kapalı tutmak
Jezikova juha
Dil çorbası.
Sürekli itiraz, sitem, hakaret etme.
Dilinden kurtulamamak/ Diline düşmek/ Ağzı (ağzını açmak) / Avurt zavurt etmek/ Başının etini yemek/ Ağzını açıp gözünü yummak/ Bayramlık ağzını açmak (AP,2021:160) / Ağzının payını vermek/ Verip veriştirmek/ Fırça çekmek
Jezik za zube!
Dilin dişlerinin arkasına!
Sus! Kapa çeneni! Gülme, konuşma! Tek kelime etme!
Dilini tut! Ağzını açma! Çeneni kapat!
Junak na jeziku
Diline kahraman.
Palavracı, sözde kahramanlığıyla övünen kişi.
Avurdu yelli (AP,2021:114) / Ağzı büyük/ Ağzı havada/ Yalancı pehlivan/ Avurt satmak/ Ağız satmak

Uvući jezik
Dilini içeri sokmak.
Susmak; dilini yutmak, konuşamaz olmak.
Dilini tutmak/ Ağzını kapamak/ Dilini yutmak/ Dili boğazına akmak
Zli jezici
Şer dilliler.
Başkaları hakkında dedikodu yapan ve yalan söyleyen kötü insanlar.
Dili zifir/ Kara ağızlı/ Ağzı gevşek/ Ağız kavafı/ Düşman ağzı/ Dili ekmekçi küreği/ Fitne fücur
Anđeo čuvar u licu, đavo u srcu
Yüzünde koruyucu melek, kalbinde şeytan.
Güzellikleri tartışılmayan fakat karakterleri kötü olan kadın veya kızları anlatır. (ŞB,2018:12)
Yere bakan (bakıp) yürek yakan/ Dışı kalaylı, içi alaylı/ Altı alay, üstü kalay/ Dışı eli yakar, içi beni (yakar)
Nestati/ nestajati (iščeznuti / iščezavati) s lica zemlje
Yer yüzünden kaybolmak (uçup gitmek).
Tamamen kaybolmak, iz bırakmadan uçup gitmek.
Yeryüzünden silinmek/ Yerin dibine geçmek (batmak, girmek) / Gözden uzaklaşmak/ Gözden kaybolmak/ Göze görünmemek/ Gözden kaybetmek/ Gözden nihan olmak/ Sırra kadem basmak/ İzi silinmek/ İzi belirsiz olmak
Unositi se kome u lice
Yüzüne yaklaşmak.
Yüz yüze gelerek karşısındakini tehdit etmek, çok korkutmak.
Diş göstermek/ Diş gıcırdatmak/ Gözdağı vermek/ Gözünü korkutmak/ Göz yıldırmak/ Gözünü yıldırmak/ Gözüyle yemek/ Burun buruna gelmek/ Burnunun ucuna gelmek/ Burunun dibine sokulmak/ Ağzının içine girmek/

Ağzına girmek/ Üstüne yürümek
Ubijati/ tući u mali mozak
Beyinciğini öldürmek (vurmak).
Sinirine dokunmak, sinirlendirmek.
(bir durum birinin) sinirine dokunmak/ Kafasının tasını attırmak
Kao da su nekome vrane popile mozak
Beynini kargalar içmiş gibi.
Akılsızca ve düşüncesizce davranışta bulunmak.
Aklını peynir ekmekle yemek
Pustiti / pustati mozak na pašu
Beynini otlağa bırakmak.
Düşünmemeye çalışmak, düşünmek istememek, beynini kapatmak.
Kafa (kafayı, kafasını) dinlemek/ Kafa (kafasını) dinlendirmek/ Başını dinlemek/ Başını kananda çekmek (HŞ,2004:159)
Dati po nosu *komu*
Burnuna vermek.
Birini azarlamak, eleştirmek, cezalandırmak, sert davranmak.
Burnunu sürtmek (birinin)/ Burnunu kırmak (birinin)/ Burnundan getirmek
Dignuti / (visoko) dizati nos
Burnunu (yükseğe) kaldırmak.
Birine kibirle bakmak, büyüklenmek.
Burnu havada olmak/ Burnu büyümek/ Burnu kabarmak / Burnu Kafdağı'nda olmak / Burnu Kafdağı'na çıkmak (veya varmak) / Burun şişirmek/ Burun yapmak/ Burnunun yeli harman savurmak
Dobiti po nosu

Burnuna almak.
1.Dayak yemek, dövülmek, pataklanmak. 2.Azarlanmak, paylanmak.
Tokat yemek/ Dayak yemek; Ağzının payını (veya ölçüsünü) almak/ (birinin) kulağını çekmek/ Fırça yemek
Nabiti / nabijati (objesiti / vjesati) na nos *komu što*
Bir şeyi *birinin* burnuna sokmak (asmak, takmak).
Bir şey için sitem etmek, birine yakınmak.
Gözüne sokmak/ Burnundan getirmek/ Dile getirmek/ Başına kakmak/ Yüzüne vurmak (çarpmak)
Natrljati / trljati (obrisati / brisati) nos *komu*
Birinin burnunu ovmak (silmek).
Birini paylamak, birine yakınmak.
Burnunu kırmak/ Burnunu sürtmek (birinin)/ Ağzını açmak/ Ağzının payını vermek/ Kafasını ütülemek/ Başının etini yemek/ Tepesinde değirmen çevirmek
Objesiti (spustiti) nos -do poda-
Burnunu -yere kadar- asmak (indirmek).
Gücenmek, alınmak, kızmak.
Burnundan düşen bin parça olmak/ Yüzü düşmek/ Yüzü asılmak/ Surat asmak/ Suratı bir karış asılmak/ Suratından düşen bin parça olmak/ Dudak sarkıtmak/ Gönlü kalmak/ Gönül koymak/ Canı sıkılmak/ Üstüne (üzerine) yormak
Pasti (padati) na nos
Burnu üstüne düşmek.
Çok yorulmak, haşadı çıkmak.
Canı burnunda (olmak) / Canı burnuna gelmek/ Burun göğüs körük gibi inip kalkmak (HŞ,2004:175) / Canı çıkmak/ Can kalmamak/ Ayağına (ayaklarına) kara su inmek/ Dizlerine kara su inmek/ Dizleri kesilmek (tutmamak) / Kan ter içinde kalmak/ Eli ayağı buz kesilmek (tutmamak)

Pokazati / pokazivati dugi nos *komu*
Birine uzun burun göstermek.
Birini alaya almak, biriyle alay etmek. (Başparmağı buruna değdirip öteki parmakları açarak ve sallayarak yapılan alay işareti.)
Nanik yapmak/ (birine) dil çıkarmak/ Kafa bulmak/ Kafa yapmak/ Yüzüne gülmek/ Sakalına gülmek/ Matrak geçmek/ Alay etmek
Povući / povlačiti (vući) za nos *koga*
Birini burnundan çekmek.
Birini kandırmak, aldatmak.
Ağzından girip burnundan çıkmak/ Beynine girmek/ Kafasına girmek/ Aklına girmek/ Kafakola almak/ Ayak yapmak
Staviti / stavljati (gurnuti, gurati) pod nos
Burnunun dibine koymak (itmek).
Birine çıkışmak, sitem etmek; sıkıntı vermek, yük olmak; bir şeyi gözüne sokmak.
Yüzüne vurmak/ Başına kakmak/ Başının etini yemek/ Başına ekşimek/ Gözüne sokmak
Vidjeti po nosu komu
Birini burnundan görmek.
Birinin görünüşüne ya da davranışına göre ne olduğuna karar vermek.
Yüzünden okumak/ Gözlerinden okumak/ Dilinden anlamak/ Mektubu dışından okumak
Osvjetlati <svoj> obraz
Kendi yüzünü aydınlatmak.
Başarıya ulaşmak, gurur duyulacak bir şeyle öne çıkmak.
Yüz aklığı göstermek/ Yüz (yüzünün) akı ile çıkmak/ Alnının akıyla (yapmak)

Obraniti obraz
Yüzünü korumak.
Birinin yüzünü ağartmak, birine beğenilir iş yapmak.
Yüzünü ağartmak / Yüz aklığı göstermek/ Alnını ağartmak (HŞ,2004:134)
Čuvati /sačuvati obraz
Onurunu (yüzünü) korumak.
Değerinin, saygınlığının, itibarının lekelenmesine, kirlenmesine izin vermemek.
Alnı açık yüzü ak olmak/ Yüz (yüzünün) akıyla çıkmak/ Evini yıkıp yüzünü ağartmak/ Başını dik tutmak/ Boyun eğmemek
Kupiti nešto u obrve
Bir şeyi kaşlarına almak.
Dikkatlice bakmak.
Göz hapsine almak/ Gözünü bir şeye dikmek/ Gözleri çivilenmek/ Gözlerini ayırmamak/ Gözü (birinin, bir şeyin) üzerinde olmak
Bacati kome pepeo u oči *komu*
Birinin gözlerine kül atmak.
Bir kimseyi aldatmak, hile ile kandırmak. *(ŞB,2018:13)*
Göz boyamak/ Beynine girmek/ Ayak yapmak/ Ayağına yatmak/ Ağzından girip burnundan çıkmak/ Sakala soğan doğramak
Baciti / bacati prašinu (pijesak) u oči *komu*
Birinin gözüne toz (kum) atmak.
Birini kandırmak, yanıltmak.
Göz boyamak/ Ayak yapmak/ Ayağına yatmak/ Sakala soğan doğramak
Biti slijep kod zdravih očiju
Sağlıklı gözleri kör olmak.
Okuma yazma bilmemek, okuryazarlığı olmamak.

Gözü kapalı (HŞ,2021:244) / Eli kalem tutmamak/ Cim karnında bir nokta/ Elifi görse mertek sanır/ Kara cahil
Biti smiješan (u očima drugih)
(Başkalarının gözünde) gülünç olmak.
Gülünç durumda olmak.
Gülünç duruma düşmek/ Ağza düşmek
Bode oči *komu što*
Bir şeyi birinin gözlerine sokmak.
Birini bir şeyin rahatsız etmesi, uymaması; dikkat çekmek, göze çarpmak.
Göze çarpmak/ Göze batmak/ Gözüne batmak/ Göze diken olmak/ Göz almak
Bosti u oči
Gözlerine sokmak.
Göze batmak, aşırı derecede görünür olmak.
Göz almak/ Göze batmak/ Göze çarpmak
Budnim okom
Uyanık gözle.
Büyük bir dikkatle bakmak (izlemek, takip etmek).
Pürdikkat/ Gözü (gözleri) (bir şeyde veya bir şeyin üstünde) olmak/ Gözünü (bir şeye) dikmek/ Gözünü ayırmamak/ Göz kesilmek/ Can gözüyle bakmak
Gdje su kome oči
Gözleri neredeydi?
Çevresinde olup bitenlerin farkına varmamak, ilgisiz kalmak.
Gözü olmamak/ Gözü kapalı olmak
Ići kuda koga oči vode -i noge nose-
Gözlerinin götürdüğü (ayaklarının taşıdığı) yere gitmek.

Dolaşmak, belirli bir amaç olmadan yürümek.
DTK Başıboş dolaşmak/ Bir aşağı bir yukarı dolaşmak/ Salma gezmek (dolaşmak)
Imati oči navrh glave
Başının tepesinde gözü olmak.
Yaramazca davranmak, yaramazlık etmek.
Ele avuca sığmamak/ Şeytanın arka bacağı
Iskopati kome oči
Gözlerini çıkarmak.
Gözlerini yerinden çıkarmak, oymak; intikam almak amacıyla tehdit etmek.
Gözünü (gözlerini) oymak
Izaći kome na oči
Birinin gözlerine çıkmak.
Bir kimsenin karşısına çıkmak.
Karşısına (önüne) çıkmak/ Karşısına dikilmek/ Yüz yüze bakmak
Izići / izlaziti (doći / dolaziti) na oči (pred oči) komu
Gözlerine (gözleri önüne) çıkmak (gelmek).
Bir şeyi göze almak, cesaret etmek, birinin karşısına çıkmak.
Göze almak/ Gözü pek olmak/ Göz göze gelmek/ Karşı karşıya gelmek/ Burun buruna gelmek/ Yüz yüze gelmek/ Karşısına çıkmak
Napariti oči
Gözlerinin pasını silmek.
Gözler önünde bulunan bir şeye bakmaktan doyuma ulaşmak, istek ve gereksinimlerinin en üst düzeyini elde etmek.
Gözleri bayram etmek/ Göz doldurmak/ Göz kamaştırmak/ Göz almak

Na (za) lijepe oči čije
Güzel gözleri için.
Karşılık gözetmeden ya da karşılık beklemeden, bedavadan.
Hatır için / Hatır belasına
Nešto dobiti na lijepe oči
Bir şeyi güzel gözleri için almak/ kazanmak.
Bedavadan, emek harcamadan (elde etmek, kapmak).
Armut piş ağzıma düş/ Hatır için
S (iz) oka se (iz) boka
Gözüyle kaburgasıyla.
Ne pahasına olursa olsun, hemen; bir şeyi her şekilde başarmayı istemek
Dişiyle tırnağıyla/ Dişini tırnağına takmak/ Yoluna baş koymak
Pasti / padati (upasti/ upadati) u oči *komu*
Birinin gözlerine düşmek.
Dikkati üzerine çekmek, aşırı derecede görünür olmak.
Göze batmak/ Göze çarpmak/ Göze diken olmak
Pogledati/ gledati smrti u oči
Ölümün gözlerine bakmak.
Bir kimsenin hayati tehlikesi bulunmak, ölümle yüz yüze gelmek.
Ölümle yüz yüze gelmek/ Ölümle burun buruna gelmek/ Bir gözü toprağa bakmak
Pogledati / gledati istini u oči (lice)
Gözlerdeki (yüzdeki) gerçeğe bakmak.
Gerçeği kabul etmek, gerçekle yüzleşmek.
Gerçeklerle yüzleşmek/ Gözünü açmak/ Sineye çekmek/ Bilincine varmak/ Kafasına sokmak

Pogledati / gledati u oči
Gözlerine bakmak.
Bir şeyle yüzleşmek, gerçeğin farkına varmak.
Gerçekle yüzleşmek/ Gözünü açmak/ Bilincine varmak/ Kafasına sokmak
Porasti (narasti) /rasti u č*ijim* (nečijim) očima
Birinin gözlerinde büyümek.
Birinin saygısını kazanmak, biri için değerli, saygın olmak.
Gözde olmak/ (birinin) gözüne girmek/ El üstünde tutulmak/ Baş tacı edilmek
Prostrijeliti (ošinuti) očima (pogledom) *koga*
Birini gözleriyle delmek.
Birine sert bir şekilde (öfkeyle, sitemle) bakmak.
Gözüyle yemek/ Gözlerini devirmek/ Gözlerini belertmek/ Gözünü ağartmak/ Gözleri yuvalarından (veya evinden) fırlamak (veya uğramak) / Gözleri dışarı fırlamak/ Gözlerinde şimşekler çakmak (AP,2021:293) / Gözleri oynamak (HŞ,2021:241)
Skakati kome u oči
Birinin gözlerine atlamak.
Birinin üstüne gelmek, çatmak, sataşmak.
(birinin) Üstüne varmak/ Dalına binmek/ Dalına basmak/ Enseye binmek (HŞ,2004:220) / Omuz vurmak
Strijeljati/ prostrijeliti očima
Gözleriyle öldürmek/ delmek.
Birine dik dik bakmak; çok sert bir biçimde, öfkeyle bakmak.
Gözle (gözüyle) yemek/ Gözlerini devirmek/ Gözlerini belertmek/ Gözlerini ağartmak/ Dik dik bakmak/ Yiyecekmiş gibi bakmak

Ubiti oko
Göz öldürmek.
Kısa süre uyumak, kestirmek.
Göz kapamak (HŞ,2021:235) / Gözlerini dinlendirmek/ Sakal yapmak/ İçi geçmek
U (za) tren oka
Gözün saniyesinde.
Anında, çarçabuk, dakikasında.
Göz açıp kapayıncaya kadar/ Kaşla göz arasında/ Göz kırpıncaya kadar
Doći /dolaziti -k- pameti
Aklına gelmek.
Aklı başında olmak, anlayışla davranmaya başlamak; akıllanmak
Aklı başına gelmek/ Aklını devşirmek/ Aklını başına almak (toplamak veya devşirmek)
Imati više sreće nego pameti
Aklından çok şansı olmak.
Sahip olduğu şans ve kısmet sayesinde büyük başarılara imza atmak.
Ballı (olmak) / Anası Kadir Gecesi doğurmuş olmak/ Kıçıyla balık avlamak
Kao da je popio svu pamet svijeta
Dünyadaki tüm aklı içip bitirmiş gibi.
En akıllı sanki kendiymiş gibi, çok akıllı, kibirli, kendini beğenmiş.
Akıllı geçinmek/ Akıl satmak/ Akıllılık taslamak/ Aklını beğenmek/ Avurt satmak
Pametnom i jedna (riječ) dosta
Akıllıya bir bile (kelime) yeter.
Zeki bir insanın anlamak için bir kere söylenmesinin yeterli olduğunu ifade

etmektedir.
Anlayana sivrisinek saz, anlamayana davul zurna az.
Prosvijetliti pamet *komu*
Birinin aklını aydınlatmak.
Birine yol göstermek, olaylara akıllıca bakması için birine yardım etmek, yola getirmek.
Akıl vermek/ Akıl öğretmek/ Akıl hocalığı yapmak/ (birinin) aklına koymak/ Fikir vermek/ Zihin açmak/ (birinin) gözünü açmak
Skrenuti s pamet
Aklından sapmak.
Aklını oynatmak, çıldırmak.
Aklını kaybetmek/ Aklını kaçırmak/ Aklını oynatmak
Soliti pamet *komu*
Birinin aklına tuz ekmek.
Birine gereksizce nasihat etmek, kendi düşüncelerini dayatmak.
Akıl öğretmek/ Akıl vermek/ Aklını çalmak (HŞ,2004:132) / Aklını çelmek (HŞ,2004:132) / Aklına koymak/ Aklına yerleştirmek/ Zihnini çelmek/ Kafasına sokmak / Kafasına girmek/ Kafasını ütülemek
Utjerati kome pamet u glavu
Birinin aklını başına sokmak.
Birinin aklını başına getirmek, akıl vermek, akıllandırmak, yol göstermek.
Aklını başına getirmek/ Akıl öğretmek/ Akıl vermek/ Uslandırmak
Zavrtjeti pamet (mozak) *komu*
Birinin aklını (beynini) döndürmek.
Birini aklını çelmek, büyülemek, baştan çıkarmak.
Aklını çelmek/ Aklını başından almak/ Başını döndürmek/ Baştan çıkarmak/

Kafakola almak/ Gönlünü çalmak/ Gönlünü çelmek/ Kalbini çalmak/ Gönlünü avlamak/ Kalp (kalbini) kazanmak (fethetmek) / Ayak yapmak/ Ağzından girip burnundan çıkmak
Zbogom pameti!
Akla elveda!
Her şey bitti, o iş tamam.
Kafası rahat olmak
Biti jedno drugom do uha
Biri diğerinin kulağına kadar olmak.
Peş peşe (kısa aralıklarla) doğan çocuklar.
Boy boy (çocuklar) / Arka arkaya (doğmak) / Peş peşe (doğmuş) / Biri eşikte biri beşikte
Biti zaljubljen do ušiju
Kulaklarına kadar âşık olmak.
Delicesine âşık olmak, sevdaya tutulmak.
İliğine (iliklerine) kadar (sevmek, âşık olmak) / Sırılsıklam âşık (olmak) / Gözünü sevda (aşk) bürümek/ İçine sokacağı gelmek
Dobiti iza ušiju/ po ušima
Kulaklarının arkasına almak.
1.Dayak yemek, dövülmek, pataklanmak. 2. Azarlanmak, paylanmak, kötü sözle karşılaşmak.
Ağız burun birbirine karışmak/ Kulağını çekmek/ Kulağını bükmek
Imati potumplane uši
Kulakları kösele olmak.
Söylenenleri dinlememek (ses çıkarmamak).
Kulağı tıkalı (olmak)/ Kulaklarını tıkamak (bir şeye) / Kulak asmamak/ Bir

kulağından girip bir kulağından çıkmak/ Kulağına girmemek/ Kulağa davul çalınmak (HŞ,2004:275) / Kulakları üstüne yatmak
Imati vatu u ušima
Kulaklarında pamuk olmak.
Sağır gibi davranmak, başkalarının sözlerine tepki vermemek.
Kulak (kulaklarını) tıkamak /Kulağının üzerine yatmak/ Kulak arkası (ardı) etmek/ Kulak asmamak/ Kulağı duvar olmak/ Kulağına davul çalınmak/ Kulağının ardıyla dinlemek/ Bir gözünü kör, bir kulağını sağır etmek (ÖAA,202:647)
Jedno drugome do uha
Biri diğerinin kulağına kadar.
Biri diğerinden daha küçük, ailede birbiri ardına doğan, çok sayıda küçük çocuk.
Arka arkaya (doğmak) / Peş peşe (doğmuş)/ Biri eşikte biri beşikte
Klepnuti ušima
Kulaklarını indirmek.
Utanarak susmak.
(elleriyle) yüzünü kapatmak/ Yüzü tutmamak/ Yüzü olmamak/ Kulaklarına kadar kızarmak/ Yüzü kızarmak/ Yerin dibine geçmek (batmak, girmek) / Başını eğmek
Neko ima vodu u ušima
Kulaklarında su olmak.
Dinlememek, duymazlıktan gelmek.
Kulaktan pamuk atmamak (HŞ, 2004:278) / Kulaklarını tıkamak (bir şeye) / Kulak asmamak/ Bir kulağından girip bir kulağından çıkmak/ Kulağına girmemek/ Kulağa davul çalınmak (HŞ,2004:275) / Kulakları üstüne yatmak (ÖAA,2020:944)

Pokriti se (poklopiti se) ušima
Kulaklarını kapamak (örtmek).
Çok utanmak, çok mahcup olmak; ses çıkarmamak.
(elleriyle) yüzünü kapatmak/ Kulaklarına kadar kızarmak/ Yüzü kızarmak/ Yüzü (yüzünün derisi) yere geçmek (gelmek) / Boyun bükmek/ Boyun kaşımak (HŞ,2004:172)
Probiti /probijati uši *komu*
Birinin kulaklarını delmek.
Birini gürültüyle bıktırmak, birine rahatsızlık vermek..
Kulağının zarını patlatmak/ Kulakları patlatmak/ Kulağını tırmalamak/ (birinin) başında değirmen çevirmek/ Başını şişirmek/ Kafa (kafasını) şişirmek/ Başını ağrıtmak/ Tepesinde havan dövmek/ Tepesinde değirmen çevirmek
Proći / Provući se kroz iglene uši
İğnenin kulağından geçmek.
İğne deliğinden geçmek, herhangi bir işte, zorlu bir süreçten geçmek.
İğne deliğinden geçmek/ Göbeği çatlamak/ Dişini sıkmak/ Dişini tırnağına takmak/ Dişi taşa geçmek (HŞ,2004:196) / Dişi tırnağı dökülmek (HŞ,2004:197)
Provući kome šta kroz uši
Bir şeyi birinin kulaklarından geçirmek.
Bir kimseye istenilen bilgileri dinletmek, dinlemesini sağlamak, söz geçirmek.
Kulağına kar suyu kaçırmak/ Kulağından gebe etmek (HŞ,2004:276) / Kulağına koymak (sokmak)/ Kulağını doldurmak
Puca iza ušiju *komu*
Birinin kulaklarının arkasına vuruyor.
Büyük bir iştahla yemek, yemekten keyif almak.
Silip süpürmek/ Başına çökmek/ Parmaklarını (birlikte) yemek/ Gövdeye atmak (indirmek) / (Midesi) bayram etmek/ Mideye indirmek/ Boğazını sevmek/

Boğazına düşkün (olmak)/ Gırtlağına düşkün (olmak) / İşkembesini şişirmek/ İşkembeyi doldurmak (HŞ,2004:259) / Karnını doldurmak/ Boğaz içinde kavga var/ Boğazı işlemek/ Çene(si) oynatmak (oynamak) (HŞ,2004:186)
Staviti (ubaciti) buhu (bubu) u uho *komu*
Birinin kulağına pire (böcek) koymak (atmak).
Birine daha sonra düşünmesi için düşünecek bir şey vermek, düşünmeye teşvik 1etmek.
Kulağına kar suyu kaçırmak/ Kulağına bir söz koymak (HŞ,2004:275) / Kulağına koymak (HŞ,2004:275) / Kulağını doldurmak/ Kulağından gebe etmek/ Eşeğin aklına karpuz kabuğu düşürmek (koymak, sokmak) / İçine kurt düşürmek/ Aklına sokmak/ Aklına getirmek
Zaljubiti se do (preko) ušiju
Kulaklarına (kulaklarının üstüne) kadar âşık olmak.
Birini çok sevmek, aşkından deli divane olmak.
İliğine (iliklerine) kadar (sevmek, âşık olmak) / Gözünü sevda (aşk) bürümek
Zavezati nekome uši na masnu
Birinin kulaklarını kravat/ kurdeleyle bağlamak.
Birinin kulağını çekmek, uyarmak için hafif bir ceza vermek.
Kulağını bükmek (birinin) / Kulağını çekmek (birinin)
Sići s uma
Aklından inmek.
Delirmek, aklını kaçırmak.
Aklını yitirmek/ Aklını kaçırmak/ Aklını kaybetmek/ Aklını oynatmak/ Aklını şaşırmak/ Aklının terazisi bozulmak/ Aklının ayarını bozmak/ Aklına hiffet getirmek (HŞ,2004:131) / Aklı zıvanadan çıkmak
Smetnuti s uma *koga, što*

Birini, bir şeyi aklından kaldırmak.
Unutmak.
Aklından atmak (HŞ,2004:131) / Aklından çıkmak/ Kafasından çıkarmak
Prevaliti preko usana (usta) *što*
Bir şeyi dudaklarında (ağzında) yuvarlamak.
Bir şeyi söylemek için kendini zorlamak, bir şeyi zar zor anlatmak.
Ağzında gevelemek/ Dili varmamak/ Dili döndüğü kadar
Staviti / stavljati u usta
Ağzına koymak.
Kendi kanaat ve düşüncelerini aracı kanalıyla duyurmak.
Ağzını kullanmak (satmak) / Aklına koymak/ Kafasına sokmak/ Kafasına girmek/ Aklını çalmak/ Aklını çelmek/ Kulağını doldurmak (birinin) / Kulağından gebe etmek/ (birinin) sakalının altına girmek
Biti kamen na (o) vratu (čijem)
Birinin boynunda taş olmak.
Birine yük olmak, biri için endişe sebebi olmak.
Sırtında yük olmak / (birinin) sırtından geçinmek/ Omuzuna çökmek/ Eline bakmak/ El kanadı ile uçmak
Imati na vratu *koga*
Biri boynunda olmak.
Biriyle ilgilenmek (bakmak), sorumluluğunu taşımak.
Boynuna almak/ Omzuna binmek/ Omuza almak (HŞ,2004:279) / Eline bakmak
Navući /natovariti na vrat *komu*
Boynuna yüklemek (geçirmek).
Birine yük olmak, birine sorumluluklar (görevler) yüklemek.
Boynuna atmak/ (birinin) omzuna binmek/ Üstüne atmak/ Üstüne yıkmak/

Başından atmak/ Başına sarmak/ Dalına binmek
Navući /natovariti bijedu na vrat
Boynuna belayı yüklemek (geçirmek).
Büyük, zahmetli görevleri üstüne almak, sıkıntıya düşmek.
Başına bela almak/ Başına bela açmak/ Başına iş açmak/ Başına iş çıkarmak
Objesiti se nekome o vrat
Kendini birinin boynuna asmak.
Sıkıntı vermek, tedirgin etmek, musallat olmak.
Başına bela olmak (kesilmek) / Dalına binmek/ Başına gaile açmak/ Başına belayı sardırmak/ Ensesine binmek
Skinuti bijedu s vrata
Boynundan belayı çıkarmak.
Endişe ve dertten kurtulmak. Yoksulluktan kurtulmak.
Başından atmak/ Omzundan atmak/ Paçayı kurtarmak (veya sıyırmak) / Biti kanlanmak/ Belini doğrultmak
Slomiti vrat
Boyun kırmak
Batmak, başaramamak, mahvolmak, yok olmak.
Boyun (boynunu) bükmek/ Kolu kanadı kırılmak/ Eli böğründe kalmak/ Elinden bir iş (şey) gelmemek
Staviti /stavljati omču oko vrata *komu*
Birinin boynuna kement koymak.
Birini mahvetmeye çalışmak, birini mahvetmek için uğraşmak.
Boynunu bükmek (HŞ,2004:171) / Belini bükmek/ Ayağını kaydırmak
Visjeti na vratu *komu*

Birinin boynunda asılı olmak.
Bir kimseye yük olmak, birinin himayesi altında olmak.
(birinin) omzuna binmek/ Sırtından geçinmek
Zasjesti (zajašiti) za vrat *komu*
Boynuna oturmak (binmek).
Birine boyun eğdirmek, birine kendini kabul ettirmek, birini egemenliği altına almak.
Baş eğdirmek/ Boyun eğdirmek/ Boyna geçirmek (HŞ,2004:170) / Boyunduruk altına almak/ Diz çöktürmek/ Dize getirmek/ Avcunun içine almak
Biti naoružan do zuba
Dişine kadar silahlanmış /olmak
İyi silahlanmış, tamamen silahlı.
Tepeden tırnağa (silahlanmak) / Baştan aşağı (silahlanmak) / Tam teçhizat
Gledati u zube *komu*
Birinin dişlerine bakmak.
Bir şeye değer biçmek, biri ya da bir şey yüzünden kılı kırk yarmak.
Dişine vurmak/ Gözden geçirmek/ Icığını cıcığını çıkarmak/ Kılı kırk yarmak/ Elden geçirmek
Kao da mu vadiš zdrav zub/ kao da mi zdrave zube čupa
Sağlam dişimi çekiyorsun gibi.
Söyledikleri bana antipatik geldi, hiç hoşuma gitmedi; büyük sıkıntı, dert ve üzüntü durumunu getirmiş gibi oldu.
Canını sıkmak/ Canı sıkılmak/ Canına tak demek/ (bir durum birinin) sinirine dokunmak
Klimav ko babin zub
Ninenin dişi gibi gevşek.
Bir iş sürüncemede kalmak.

Sakalı bitmek
Kroz (kroza) zube (reći, govoriti, promrsiti)
Dişlerinin içinden (söylemek, konuşmak).
Belli belirsiz, kısık sesle (söylemek, konuşmak).
Ağzının içinde konuşmak / İçine konuşmak/ Dudak ucuyla söylemek/ Burnundan söyler gibi/ İçinden konuşmak/ Karnından konuşmak
Objesiti zube o (na) klin
Dişlerini çiviye asmak.
Çok aç olmak, yiyecek hiçbir şeyi olmamak, yoksul olmak.
Açlıktan göbeğine taş bağlamak/ Açlıktan gözü (gözleri) dönmek (kararmak) / Açlıktan nefesi kokmak/ Karnı karnına geçmek/ Karnı zil çalmak/ Altta yok üstte yok
Razbiti kome zube
Birinin dişini kırmak.
Birini kötülük edemeyecek duruma getirmek.
(birinin) dişini sökmek/ Diş geçirmek (KT,2000:133) / Başını ezmek/ Belini kırmak / (birinin) çanına ot tıkamak
Slomiti (polomiti) zube *na čemu*
Bir şeyde dişlerini kırmak.
Başarısız olmak, istediği bir şeyi elde edememek.
Diş geçirememek/ Eli böğründe kalmak/ Eli boş çıkmak/ Eli boş dönmek (çevrilmek, geri gelmek) / Avucunu yalamak/ Burnunu çekmek/ Hevesi kursağında kalmak/ Sıfıra sıfır, elde var sıfır/ Ters yüz geri dönmek
Uzeti / uzimati na zub *koga*
Birini dişine almak.
Birinin üstüne yürümek, birinden nefret etmek, birine kızgın (öfkeli) olmak, birine

eziyet etmeye (itip kakmak) başlamak, birine kötü niyetle davranmak.
Diş bilemek/ Diş gıcırdatmak/ Diş göstermek
Prodati / prodavati muda pod bubrege
Böbreklerinin altındaki yumurtaları (er bezini) satmak.
Birini kandırmak, yanlış yönlendirmek, birine yalan söylemek, oyun oynamak.
Kamış atmak (koymak)/ Taşak geçmek/ Avurt satmak/ İşkembeden atmak/ Götten atmak/ Madik atmak (etmek, oynamak) / Boşboğazlık etmek/ Ağız satmak/ Ağız yapmak/ Ağız tamburası çalmak/ Ağzından girip burnundan çıkmak/ Kafakola almak/ Göz boyamak/ Ayak yapmak
Živjeti kao bubreg u loju
İçyağındaki böbrek gibi yaşamak.
Refah (bolluk) içinde yaşamak, zengince yaşamak ve zenginliğin tadını çıkarmak.
Bir eli yağda bir eli balda/ Karnı tok sırtı pek olmak/ Ensesi kalın (olmak)
Čuvati (držati) koga, što kao kap vode na dlanu (kao abuzemzem, kao oči u glavi, kao zjenicu oka)
Birini avucunda su damlası gibi korumak (tutmak)/ (zemzem suyu, başındaki göz, gözünün bebeği gibi)
Şefkatle sevmek, birine özenli davranmak, birini dikkatle ve onu en büyük hazinesiymiş gibi korumak.
El üstünde tutmak/ Gözü gibi bakmak / Gözü gibi sakınmak (saklamak veya esirgemek) /Gözünün bebeği gibi bakmak/ Sağ gözünü sol gözünden sakınmak/ Üstüne düşmek/ Üstüne titremek/ Kol kanat olmak (germek)/ Koruyup kollamak / Bağrına basmak
Dok udariš dlanom o dlan
Avucu avucuna vuruncaya kadar.
Hızlıca, çarçabuk

Göz açıp kapayıncaya kadar/ Kaşla göz arasında/ Tez elden/ Bir ayak önce/ El değer etek değmez
Kao na dlanu
Avucunda gibi.
Açıkça, gözle görünür, panoramik biçimde, manzara.
Eli altında olmak/ Elle tutulur gözle görülür (dille anlatılır) / Ayağının altında olmak (bir yer birinin) / Göz alabildiğine
Biti duša od čovjeka (žene)
Adamın (kadının) canı olmak.
İyi insan/ iyilik dolu kadın.
Can olmak/ Adamın hası/ İnsan evladı/ Adamın dibi
Boriti se (dijeliti se, rastajati se) s dušom
Canıyla savaşmak (canından ayrılmak, can vermek).
Ölmek üzere olmak, can çekişmek.
Canı ile uğraşmak/ Candan el çekmek/ Can çekişmek/ Can alıp can vermek /Canı hulkuna gelmek/ Canı boğaza (boğazına) gelmek/ Ölümle pençeleşmek/ Ölüm kalım savaşı vermek
Dahnuti dušom
Canıyla soluklanmak.
Kaygıdan kurtulmak; rahatlamak, ferahlamak.
Yüreği ferahlamak (hafiflemek)/ Yüreğine su serpilmek/ Yüreği serinlemek/ Yüreğini serinletmek/ İçi açılmak/ İçi rahat etmek/ İçi (yüreği) yağ bağlamak
Dobra duša
İyi ruhlu.
İyi kalpli.
Candan/ İyi kalpli/ İçten

Duša je na jeziku *komu*
Birinin canı dilinde.
Ölüm döşeğinde olmak, ölmek.
Can çekişmek/ Canı ile uğraşmak/ Kuyruğu titretmek/ Can vermek/ Canı çıkmak/ Ayağını sürümek/ Burnuna karıncalar dolmak
Imati dušu
Vicdana sahip olmak.
Bir amaç ve hedef için uygun, elverişli olmak; istenen özellikleri taşımak, vicdanı olmak.
İçi götürmemek
Imati na duši (savjesti)
Canına (vicdanına) olmak.
Birinin ölümü ya da kazasının sorumlusu olmak.
Başını yemek/ Günahı vebali boynuna (olmak)/ Kanına girmek/ Parmağı olmak/ Eli olmak
Iz dna duše
Yüreğinin derininden.
Derinden etkilemek.
Yüreğine işlemek/ Yüreğine (bir şey) çökmek/ Yüreğine dokunmak/ İçine işlemek/ İliklerinde duymak/ Bağrını delmek/ İçi pır pır etmek
Kao bez duše (trčati, bježati, juriti)
Cansız gibi (koşmak, kaçmak).
Tüm gücüyle ve büyük bir hızla koşmak, nefes nefese (koşmak, kaçmak)..
Canını dişine almak (takmak)/ Ardından atlı kovalamak/ Arkasına (bile) bakmadan gitmek (veya kaçmak) / Tabana kuvvet kaçmak/ Tabanları

yağlamak / Tabanları kaldırmak/ Tabanları kıçına değmek/ Topuklamak/ Topukları kıçına değmek /Topukları kıçına vura vura kaçmak/ Ardından sapan taşı yetişmez
Mrtve duše
Ölü canlar.
Var olmayan (hayali) kişiler (istatistiklerde).
Ruh gibi/ İsmi var cismi yok
Mrziti koga iz dna duše
Birinden yüreğinin derininden nefret etmek.
Birine veya bir şeye karşı nefret duygusuyla dolu olmak.
Tüm kalbiyle (nefret etmek) / (birinden) midesi bulanmak/ Sıdkı sıyrılmak/ Bir kaşık suda boğmak/ Diş bilemek
Na duši je (leži) *što komu*
Bir şey ruhunda var (yatıyor).
Bir şeyin birini rahatsız etmesi (yük olması), bir şeyi sürekli düşünmek.
Yüreğine (bir şey) çökmek/ Yüreğine dert olmak/ İçine dert olmak/ İçini kemirmek/ İçini bir kurt yemek/ İçi içini yemek/ Kafasını kurcalamak/ Aklını (bir şeyle) bozmak/ Aklına (aklını) takmak/ Aklı takılmak (birinin, bir şeye)
Nekome je lako pri duši
Birinin ruhu için kolaydır.
Kolay, rahat hissetmek.
İçi rahat etmek/ İçi açılmak/ Yüreği ferahlamak (hafiflemek)/ Gönlü rahat olmak
Nešto ide na čiju dušu
Bir şey birinin ruhuna gidiyor.
Bir şey için sorumlu (suçlu) olmak, sorumluluk taşımak.

Kanına girmek/ Canını almak/ Başını yemek/ Günahı vebali boynuna (olmak)/ Parmağı olmak/ Eli olmak
Ni žive duše <nema (nije bilo)>
Canlı bir ruh bile yok (yoktu).
Hiçbir yerde kimsecikler yok.
El ayak çekilmek/ İnsan ayağı değmemi (basmamış)/ İnsan eli dememiş/ El değmemiş/ İn cin top oynamak
Nositi nekoga na duši
Birini ruhunda taşımak.
Manevi sorumluluk yüklenmek.
Vebali altında kalmak
Olakšati dušu
Ruhunu ferahlatmak.
Rahatlamasını sağlamak, rahatlatmak, ferahlatmak, serinlik vermek.
Yüreğine su serpmek/ Yüreğini serinletmek/ Sadra şifa vermek/ İçine (gönlüne) su serpilmek
Okaljati dušu
Ruhunu kirletmek.
Onuruna leke sürmek.
İki paralık etmek/ Leke sürmek/ Yüzünü kara çıkarmak (birinin)/ Ayaklar altına almak/ Yüzünü yere getirmek/ Yüzünü kızartmak/ Başını yere eğmek (birinin)/ Ele güne rezil etmek
Ogriješiti / griješiti dušu
Ruhu günaha girmek.
Birine haksızlık etmek, zarar vermek, yalan söylemek.
Günahına girmek (günahını almak) / Vebali (kendi) boynuna (olmak)/ Canını

acıtmak/ Canını yakmak/ Canına okumak/ Ciğerini sökmek/ Ciğerini yakmak
Poznavati (znati) u dušu *koga, što*
Birinin, bir şeyin ruhunu /canını tanımak (bilmek).
Birini, bir şeyi iyi tanımak, hakkındaki her şeyi bilmek.
Avucunun içi gibi bilmek/ Ciğerinin içini bilmek/ Ciğerini okumak/ Kalbini okumak/ Ruhunu okumak
Rasteretiti dušu
Ruhunu hafifletmek.
Derdini dökmek, içini dökmek, derdini anlatmak.
İçini açmak/ İçini dökmek/ İçini boşaltmak/ Kalbini açmak/ Yüreğini açmak
Sitna duša
Küçük ruh.
Dar görüşlü kimse.
Dar kafalı/ Et kafalı/ Dar görüşlü/ Kısa görüşlü
Staviti /stavljati na dušu (srce) *komu što*
Bir şeyi birinin canına (gönlüne) koymak.
Birinden bir şeyi içtenlikle istemek, vicdanına bırakmak; bir şey yapmasını istemek (zorunlu kılmak).
Sütüne havale etmek/ Gönlünü etmek (yapmak) / Başına sarmak/ Üstüne yıkmak/ Aklına koymak (birinin)
Teško je pri duši *komu*
Birinin gönlünde sıkıntıdır.
Üzülmek, kederlenmek, kötü bir ruh halinde olmak.
Canını acıtmak/ Canı yanmak/ Gönlü kırılmak/ Yüreğini eritmek (sızlatmak)/ Yüreğini dağlamak/ Kalbe işlemek/ İçi burkulmak (sızlamak)/ İçi götürmemek

Zaviriti u čiju dušu
Birinin ruhuna bakmak.
Bir kimsenin düşünce ve isteklerini öğrenmek.
Ruhunu okumak (birinin)/ Ciğerini okumak/ Gözlerinden okumak/ Yüzünden okumak/ Nabzını yoklamak (birinin)
Ići na jetra komu
Karaciğerine gitmek.
Sinirlendirmek (kızdırmak), ayak bağı olmak.
Sinirine dokunmak/ Sinirlerini bozmak/ Cin damarına bastırmak/ Kafasını kızdırmak/ Asabına dokunmak
Saviti /savijati (poviti/povijati) kičmu *pred kim*
Birinin önünde omurgasını bükmek.
Birine yalakalık yapmak, boyun eğmek, aşırı saygılı olmak, eğilmek.
Boyun eğmek/ Diz çökmek/ Dize gelmek/ Önünde eğilmek / Eşiğine yüz sürmek
Slomiti / polomiti kičmu
Birinin omurgasını kırmak / parçalamak.
(Birini) yok etmek, mahvetmek; bitirmek.
Belini kırmak/ Belini bükmek/ (birinin) elini kolunu bağlamak
Biti nekom kost u grlu
Birinin boğazında kemik olmak.
Birini rahatsız etmek.
Gözüne batmak/ Gözüne diken olmak/ Midesi almamak (kabul etmemek, kaldırmamak, götürmemek) / Ayağına bağ olmak (biri, durum)
Baciti kost među koga
Birinin arasına kemik atmak.

Nifak tohumu saçmak, birilerinin arasını açmak.
Kıl atmak/ Kamış koymak/ Altını üstüne getirmek/ Ara (aralarını) bozmak/ Aralarını açmak/ Tırnak sürüştürmek/ Birbirine katmak / Kara çalı gibi araya girmek/ Nifak sokmak
Iznijeti <čitave> kosti
Bütün kemiklerini çıkarmak.
Hayatını kurtarmak, kötü bir durumdan kurtulmak, hayatta kalmak.
Başını kurtarmak/ Canını kurtarmak/ Postu kurtarmak/ Başını taştan kurtarmak/ Burnu bile kanamamak/ Dört ayak üstüne düşmek
Ostaviti negdje svoje kosti
Kendi kemiklerini bir yerde bırakmak.
Kendi yurdundan uzak bir yerde ölmek. (Genellikle savaş)
Gurbet elde ölmek / Bir avuç toprak olmak/ Toprağa düşmek (serilmek)
(Toprağı çekmiş/ Ruhunu teslim etmek/ İki eli yanına gelmek)
Biti (naći se) u *čijoj* koži
Birinin derisinde olmak (bulunmak).
Biriyle aynı durumda olmak, birinin yerinde olmak (bulunmak).
Yerinde olmak (başkasının)/ Yerine geçmek/ Yerine bakmak/ Canı cana ölçmek
Biti krvav pod kožom (ispod kože)
Derisinin altı kanlı olmak.
Tüm insanlar gibi zayıflığı olmak.
Yumuşak karnı (olmak) / Can damarı (olmak)/ Canevi/ Bam teli
Iskusiti (osjetiti) na svojoj koži
Kendi derisinde hissetmek (yaşamak).
(Genellikle nahoş) bir deneyim yaşamak.

Başından geçmek/ Canı yanmak/ Ağzı yanmak/ Sütten ağzı yanmak
Iz te (ove, svoje, vlastite) kože nikud (kože se ne može)
Bu (bunlardan, kendi, bir başına) deriden çıkamazsın.
Gidilecek yer kalmamak, çıkış olmamak, kişinin kendi doğasını değiştirmesi imkânsız.
İşin içinden çıkamamak/ Kendi başına (halledememek)/ Elinden bir iş (bir şey) gelmemek/ Çıkar yol (olmamak)/ Başa çıkamamak/ Altından kalkamamak
Tijesna koza
Sıkı ten.
Bunalmak, içi daralmak.
İçi daralmak/ İçi sıkılmak/ İçi içine sığmamak/ İçine daralma gelmek/ İçine baygınlıklar çökmek/ Yüreği daralmak
Uvući se/ zavući se nekom pod kožu
Derisinin altına girmek.
Yaltaklanarak birine sokulmak, birinin güvenini kazanmak, kendini sevdirerek ikna etmek.
Sakalının altına girmek/ Gözüne girmek/ İçine işlemek/ Kanına girmek/ Kanına işlemek/ Kuyruk sallamak
Bilo je (bit će) krvi do koljena
Dizine kadar kan oldu (olacak).
Çok kan dökülecek olmak.
Kan gövdeyi götürmek/ Kan dere gibi akmak/ Kan dökülmek/ Kan revan içinde kalmak/ Kana boyamak (veya bulamak veya bulatmak)
Pala je (past će) krv
Kanı düştü (düşecek).
Bir cinayet (yaralama) meydana gelmek (gelecek olmak).

Kan dökülmek/ Kan akmak/ Kan çıkmak/ Kan olmak/ Kana boyamak (veya bulamak veya bulatmak)
Plava krv/ Plave krvi
Mavi kan.
Soylu kökten.
Asil kan
Prešlo (ušlo) je ukrv *komu, što*
Birinin bir şey kanına geçti (girdi).
Birinin bir şeyi benimsemesi, onda alışkanlık haline gelmesi.
Kanına işlemek/ İçine işlemek/ İçinde duymak/ Ciğerine işlemek/ Kemiklerine (kemiğine) kadar (işlemek) / İliğine (veya iliklerine) işlemek (veya geçmek) / İliklerinde duymak/ Damarına (damarlarına) işlemek
(*Kanına girmek: *birini öldürmek veya öldürtmek)
Stvoriti / stvarati (izazvati / izazivati) zlu krv
Kötü kan çıkarmak (yaratmak).
Kavgaya (tartışma, nefret) neden olmak.
Kan davası (çıkarmak)/ Kanlı bıçaklı (hale getirmek) / Kamış atmak (koymak)/ Ara açmak/ Birbirine düşürmek/ Tırnak sürüştürmek
Tući se do krvi
Kanına kadar dövüşmek.
Öldüresiye dövüşmek.
Kana susamak/ Kanına susamak (birinin) / Gözünü (gözlerini) kan bürümek/ Birbirinin gözünü çıkarmak/ Pençe pençeye gelmek/ Kan pahasına
Imati jake (dobre) laktove
Güçlü (iyi) dirsekleri olmak.
Hedeflere zorla ulaşmak, hayatında pervasızca (agresif bir şekilde) yolunu açmak.

Dirsek çürütmek/ Bileğinin gücüyle (yapmak)/ Bileğine güvenmek/ Alın teri dökmek/ Aklına koymak/ Üstüne gitmek/ Yumruğu derisine vurmak
Gledati <u> leđa
Sırtına bakmak.
Arkada kalmak, birinden daha zayıf olmak, geriden gelmek.
Arkada kalmak/ Geri kalmak/ Gerisinde kalmak/ Eline su dökemez (biri, onun)
Iza božjih leđa ili za božjim leđima
Tanrının arkasına ya da Tanrının sırtında.
Çok uzakta, ücra bir yerde.
Dünyanın öbür ucu/ Ayak değmemiş
Nešto svaliti / natovariti na čija leđa
Birinin sırtına bir şey yıkmak.
İşini ya da sorumluluğunu başkasına yüklemek, suç birine atmak, bir şey için birini suçlamak.
(Birinin) üstüne yıkmak/ Üstüne atmak/ Sırtından atmak
Osjetiti / osjećati (iskusiti) na svojim leđima *što*
Bir şeyi kendi sırtında hissetmek.
Yük gibi hissetmek, tatsız bir deneyim yaşamak.
Başından geçmek/ Canı yanmak/ Ağzı yanmak
Pasti na leđa (pleća)
Birinin sırtına (omzuna) düşmek.
Birine yük olmak, birinin endişesi olmak.
(Birinin) omzuna binmek/ Sırtına binmek
Govoriti sebi u njedra (bradu)
Kendi sakalına konuşmak, mırıldanmak.

Belli belirsiz ve çok sessizce söylemek.
Dudak ucuyla söylemek/ Burnundan söyler gibi (HŞ,174) / İçinden konuşmak/ Karnından konuşmak/ İçine konuşmak
Držati kome palčeve/ fiğe
Birine başparmaklarını tutmak.
Bir kimseye parmak işareti ile iyi dilek ve başarı temenni etmek. (Bir kimseye iki elin dört parmağını yumruk şeklinde sıkıp, başparmaklarını yukarı kaldırarak yapılan hareket)
*Çıkardığım bütün notları tekrar ettim. Sınavı geçmem için bana **şans dileyin**!*
Sırtını sıvazlamak/ Şans dilemek
Busati se (lupati se) u prsa
Göğsüne vurmak.
Kabadayı kesilmek, övünmek.
Göğsünü kabartmak/ Göğsünü yırtmak
Dati nekome po prstima
Parmağına vermek.
Birini paylamak, azarlamak.
Parmağını sallamak/ Ağzının payını (ölçüsünü, kayarını) vermek/ Üstüne başına etmek
Dobiti / dobivati po prstima
Parmağına almak.
Azarlanmak (cezalandırılma).
Ağzının payını (ölçüsünü, kayarını) vermek/ Üstüne başına etmek
Imati u malom prstu *što*
Bir şey serçe parmağında olmak.
Bir konuyu ya da bir şeyi çok iyi bilmek, tanımak.

Avucunun içi gibi bilmek / Sular seller gibi, su gibi bilmek, adı gibi bilmek
Isisati (sisati) iz maloga prsta *što*
Bir şeyi serçe parmağından emmek.
Asılsız bir şey iddia etmek, uydurmak.
Kafadan atmak
Ne vidjeti ni prst (prsta) pred nosom
Burnunun önündeki parmağı (parmağını) bile görmemek.
1.Çok karanlık olmak, hiçbir şey görememek. **2.**Meselenin vahametini anlamamak, bir konuda kör olmak.
Burnunun ucunu görmemek/ Burnunun ucundan ötesini (veya ilerisini) görmemek/ Gözünün önünü görmemek
Ne biti vrijedan čijeg malog prsta
Serçe parmağından değerli olmamak**.**
Değerce birinden çok aşağı olmak.
(birinin, bir şeyin) tırnağına bile değmemek/ Tırnağı olamamak/ Tırnağı bile olamamak/ Attığı tırnak bile olamamak/ Attığı tırnağa değmemek/ Attığı tırnak kadar olamamak/ Eline su dökemez (biri, onun)
Opeći (opržiti) prste
Parmaklarını yakmak.
İncinmek, kötü zaman geçirmek, kötü deneyim yaşamak.
Ağzı yanmak/ Başını yakmak/ Canı yanmak/ Dili yanmak/ Başından geçmek
Pogledati / gledati (progledati) kroz prste komu
Birine parmaklarının arasından bakmak.
Başkasının hatalarını affetmek, görmezden gelmek, hoş görmek.
Göz yummak/ Gözünü (gözlerini) kapamak

Pokazati nekom srednji prst
Birine orta parmak göstermek.
Hakaret yollu sadece orta parmak havaya kaldırılarak yapılan argo bir el hareketi.
Nah çekmek/ El hareketi yapmak (çekmek)
Prst Božji
Tanrının parmağı.
Göğün uyarısı.
Allah'ın emri/ Takdir-i ilahi/ Alın yazısı/ Alnında yazılmış olmak
Prst sudbine
Kaderin parmağı.
Kaçınılmaz kader (ölümcül bir olay ya da kırılma anı, dönüm noktası).
Alın yazısı/ Alnının kara yazısı/ Alnında yazılmış olmak/ Başa yazılmak
Prst u uho pa zapjevaj
Parmağın kulağında tuttur bir türkü.
Hiçbir şeyi tasa etme, işlerin yolunda; gel keyfim gel.
Elini kulağına atmak/ Yan gelip yatmak (oturmak)/ Ense yapmak/ Keyif benim, köy Mehmet Ağa'nın
Prste k sebi!
Parmakların kendine!
Dokunma, bırak!
Çek elini! Elini sürme! El uzatma!
Sa svojih deset prstiju (učiniti, postići što)
Bir şeyi on parmağıyla (yapmak, bir şeye ulaşmak).
Bir şeyi -tamamen- kendi çabasıyla yardım olmadan yapmak, başarmak.
Elden geldiği kadar/ Elinden geleni yapmak/ Bileğinin hakkıyla (gücüyle, kuvvetiyle, zoruyla) / Kendi başına (yapmak)/ Başının çaresine bakmak/ Başının

damarı çatlamak/ Alın teri ile kazanmak /Alın teri dökmek/ Üstesinden gelmek
Rame za plakanje
Ağlama omuzu.
1.Kişinin yaşadığı zorlukları her zaman dinlemeye ve onu teselli etmeye hazır kişi. **2.**Teselli.
Ağlama duvarı/ Ağlama duvarına dönmek/ Yanında olmak/ Arka olmak/ Tutunacak dalı olmak/ Başını yaslayacak biri, Başını yaslayacak bir omuz/ ağlayacak omuz/ omuzdaş
Sleći / slegnuti ramenima
Omuzlarını indirmek.
Aldırmamak, önem vermemek.
Omuz silkmek/ Omuz kaldırmak
Namjestiti (naravnati, prebrojiti) rebra *komu*
Birinin kaburgalarını düzenlemek (saymak).
Dayak atmak, öldüresiye dövmek.
Da nisi pisnuo o tome jer ću ti ***rebra naravnati****. (HFR)*
Ağzını açsaydın ***kemiklerini kıracaktım.***
Kemiklerini kırmak
S neba pa u rebra
Gökyüzünden kaburgalara.
Aniden, beklenmedik bir şekilde.
Kucağında bulmak/ Kucağına düşmek
Biti u čvrstim rukama
Katı ellerde olmak.
Bir ülke diktatör veya dikta rejimi ile yönetilmek.; sağlam ellerde olmak.
Dizginleri ele almak/ Dümeni elinde tutmak/ (bir şeyin) dümenini elinde

tutmak/ Elinde olmak (bulunmak)/ (yönetime) el koymak/ İnisiyatifi ele almak (geçirmek)/ Zapturapt altına almak
Boriti se (braniti se) rukama i nogama
El ve ayaklarıyla savaşmak (savunmak).
Kendini savunmak ve korumak için elinden gelenin en iyisini yapmak, çok çabalamak.
Elinden geleni ardına (arkasına) koymamak/ Elinden geleni yapmak/ Tırnaklarıyla kazıyarak gelmek/ Dişini tırnağına takmak/ Tırnak geçirmek/ Üstüne üstüne gitmek
Čvrsta ruka
Katı el.
Eğitimde, siyasette aşırı disiplin, alınan katı önlemler.
Demir yumruk/ Demir bilek/ Eli kamçılı
Dati/ davati (staviti / stavljati) ruku u vatru *za koga, za što*
Biri, bir şey için elini ateşe vermek (koymak).
Birine kefil olmak, inanmak, güvenmek. 2. Bir şeyden (bir durumdan) emin olmak.
Elini arı kovanına sokmak/ Elini taşın altına koymak (sokmak) / Sorumluluğu üstüne almak/ Vebali boynuna olmak/ (birine) gözü kapalı güvenmek
Desna ruka lijevi džep/ Lijevi ruka desni džep
Sağ el sol cebe (birinin) / Sol el sağ cebe (birinin)
Hırsızlığı tarif eden bir söz: çünkü hırsızın sağ eli (sol eli), başkasının sol (sağ) cebine girer.
Eli uzun (olmak)
Dignuti ruku na sebe
Elini kendine kaldırmak.
İntihar girişiminde bulunmak ya da intihar etmek.

Canına kastetmek (kendi)/ Canına kıymak (kendi) / Allah'ın binasını yıkmak
Dočekati/ dočekivati (primiti/primati) raširenih ruku *koga*
Birini elini açarak karşılamak.
Birini ağırlamak, (candan, arkadaşça) karşılamak.
(birine) kollarını açmak/ Bağrına basmak/ Kollarının arasına almak/ Ayakta karşılamak/ Sıcak yüz göstermek
Ići na ruku komu
Birinin elinden gitmek.
Birinin lehine hareket etmek, birine yardım etmek, destek çıkmak.
Elinden gelmek/ Elinden geleni yapmak/ Elinden geleni ardına (arkasına) koymamak
Ide od ruke *komu što*
Bir şey elinden gider.
Başarılı olmak, hünerli olmak, işi istenilen biçimde bitirmek.
Elinden gelmek/ Elinden iş gelmek/ Elinden iyi iş gelmek/ Elinden hiçbir şey kurtulmamak/ Eli yatmak/ Eli işe yatmak/ Eli ermek/ Elinden uçan kaçan kurtulmaz
Imati dvije lijeve ruke
İki tane sol eli olmak.
Beceriksizce iş yapmak, el ile yapılan işlerde vasıfsız olmak.
Eli ermez gücü yetmez/ Elinden bir şey gelmemek/ Eline yüzüne bulaştırmak
Imati pune ruke posla
Elleri işle dolu olmak.
Çok çalışmak, çok meşgul olmak, çok çalışmak zorunda olmak.
İşi başından aşkın olmak/ Başını kaşımaya (veya kaşıyacak) vakti olmamak/ Derdi başından aşkın olmak/ Gözü hiçbir şey görmemek (AP,397) / Geceyi

ayakta geçirmek
Imati zlatne ruke
Altın gibi elleri olmak.
El ile yapılan işlerde çok maharetli olmak, elinden her iş gelmek.
(birinin) kolunda altın bileziği olmak/ On parmağında on hüner (marifet) olmak/ Elinden hiçbir şey (uçan kuş, uçan kaçan) kurtulmamak/ Eli işe yatmak/ Elinden gelmek/ Elinden iyi iş gelmek/ Eli uz/ Eli yordamlı/ Eline çabuk
Izbiti 'izbijati adut (sve adute) iz ruke
Elindeki kozu (bütün kozları) çıkarmak.
Arka arkaya tüm argümanları çıkarıp birini yenmek, içinde bulunduğu tüm eylemleri engellemek.
Bütün kozlarını çekmek/ Elini belli etmek (göstermek)/ Göz açtırmamak/ Köşeye sıkıştırmak
Izmiče (izmaklo je) iz ruku *komu što*
Elinden geri alıyor (aldı).
Birinden kaçmak, kurtulmak, birinin idaresinden uzaklaşmak, kendini kurtarmak.
Elinden kurtulmak/ Canını kurtarmak/ Canını dar atmak/ Başından atmak/ Paçayı kurtarmak (veya sıyırmak)
(Elinden almak (bir şeyi, birisi): *bir şeyden mahrum etmek)*
Jesti kome iz ruke
Birinin elinden yemek.
Geçimini başkasının cebinden sağlamak, cana yakın, uysal, itaatli olmak.
Elinde büyümek/ Sırtından geçinmek (birinin) / Eline bakmak
Kao rukom odneseno (bol, bolest)
Eliyle alıp götürmüş gibi (ağrı, hastalık).
Çabuk iyileşmek (hastalık için), tamamen geçmek (ağrı, dert).

Turp gibi (olmak) / Kendini toplamak / Ayağa kalkmak
Lijevom rukom (napraviti)
Sol eliyle (yapmak).
1.Bir şeyi kolaylıkla yerine getirmek**. 2.**Özen göstermeden (yapmak).
Parmağının ucuyla (ucunda) çevirmek/ Gözü kapalı (yapmak)/ Baştan savma (yapmak)/ Üstünkörü (yapmak) Elini oynatmak (AP, 2021:327)
Na svoju ruku (činiti)
Kendi eline (yapmak).
Bağımsız olarak, kendi iradesiyle (karar almak ya da bir işe girişmek).
Kendi başına/ Yalnız başına/ Kafasına göre/ Kalbine, gönlüne göre/ Başına buyruk/ Burnunun dikine gitmek/ Gönlünün arzusuna tabi olmak/ Gönül hoşluğu ile (rızası ile) (hareket etmek)
Polazi (pošlo je) za rukom *komu što*
Bir şey birinin eline çıkıyor (çıktı).
Birinin bir şeyde başarılı olması, olayların onun açısından iyi gitmesi.
(Şansı) el vermek/ (Şans) -den yana olmak/ Şans yüzüne gülmek/ Şansı yaver gitmek/ İşi rast gitmek/ Dört ayak üstüne düşmek/ Aşığı cuk oturmak
Prositi čiju ruku
Ellerine talip olmak.
Kız istemek, birine talip olmak.
(Parmağına) yüzük takmak/ Baş göz olmak/ Başını bağlamak/ Talip olmak (birine)
Ruke ti pozlatile!
Ellerin yaldızlansın!
`Ellerine sağlık` anlamında kullanılan bir iyi dilek sözü.

Ellerine sağlık / Ellerin dert görmesin
U drugu ruku
Başka elde.
Öte yandan, farklı açıdan bakıldığında.
Bu gözle/ Öte yandan
U najmanju ruku
El azından.
En azından, en hafif deyimiyle, hiç olmazsa, hiç değilse.
Elverir ki/ Dili (dilinin) döndüğü kadar / Tabiri caizse/ Su içinde/ Aşağı yukarı/ Üç aşağı beş yukarı
Drugi par rukava
İki kolun diğeri.
Olumlu bir durumun düşünülmesi gereken olumsuz yönü.
Madalyonun ters (öteki) yüzü/ Kazın ayağı öyle değil/ İşin içinde iş var
Imati u rukavu
Kolunda bulunmak.
O şeye sahip bulunmak.
Elinde bulunmak (olmak)
Istresti/ sipati kao iz rukava
Kollarından olduğu gibi dökmek.
Hızlı, zorlanmadan kolay ve yerinde bir şekilde yapmak, sıralamak, saymak (bir şeyi).
*Kad sam odgovarao, **istresao sam kao iz rukava** cijelu lekciju. (BFR)*
*Cevap verirken **makineli tüfek gibi** sıraladım tüm bilgiyi.*
*Svojim banalnim i budalastim štosovima, koje bi u svakoj prilici **sipao kao iz rukava**, nekad je uvelike uveseljavao cijelu klapu. (HFR)*

Her fırsatta yaptığı sıradan ve aptalca şeylerle, ***ağzı iyi laf yapar / bir kol çengiydi****, tüm ekibi çok eğlendiriyordu.*
Ağzı laf yapmak/ Hazırcevap (olmak) / Ardı ardına (arka arkaya) (sıralamak) / Sayıp dökmek/ Makineli tüfek gibi (konuşmak)
Ostati / ostajati kratkih rukava
Kolları kısa kalmak.
Oyuna gelmek, umduğunu bulamamak, bir şeyden mahrum kalmak; kazançsız, gelirsiz kalmak.
Eli boş dönmek/ Eli böğründe kalmak/ Eli dar (darda) olmak/ Eli koynunda kalmak/ Geri kalmak/ Elinden (bir şey) gelmemek/ Elde avuçta (bir şey) kalmamak/ Avucunu yalamak/ Beli bükülmek/ Omuzları çökmek
Vući koga za rukav
Birini kolundan çekmek.
Birinden bir şey talep etmek, bir şeyi ısrarla istemek, isteğiyle canını sıkmak.
Başının etini yemek/ Dil (diller) dökmek/ Ensesine binmek/ Eteğine yapışmak/ Yakasına yapışmak/ Üstüne varmak / Kene gibi yapışmak/ Arkasında dolaşmak (veya gezmek) / Arkasından koşmak/ Kolundan tutup çekiştirmek (biz ekledik) / Dört elle sarılmak (veya yapışmak) / Avuç açmak
Brz na šakama
Eline tez.
Kavga, dövüşe eğilimli, kolayca kavgaya tutuşan kimse.
Eli belinde/ Eli bayraklı/ Eli maşalı/ Eli sopalı/ Siniri tutmak/ Sinirleri gergin olmak/ Öfkesi burnunda/ Gözü dönmek/ Gözüne hiçbir şey görünmemek (HŞ)
(Eline tez, Eline tetik: *Çabuk iş yapan)*
Pljunuti šake (dlanove)
Ellerine (avuçlarına) tükürmek.
Bir işe şevkle girişmek, başlamaya hazır olmak.

Dört elle sarılmak (yapışmak)/ Kolları sıvamak/ Başına geçmek (bir işin) / Başına oturmak (bir i/ Paçaları sıvamak/ Kendini vermek
Propustiti / propuštati kroz šake *koga*
Birini ellerinden geçirmek.
Birine dayak atmak, öldüresiye dövmek.
Ele almak (ÖAA,2020:752) / Tokat atmak (patlatmak) / Tekme tokat girişmek
Šaka jada
Bir avuç bela.
1.Zayıf, güçsüz kimse. **2.**Önemsiz, ufak tefek şeyler.
Baş belası/ Kıl kuyruk/ Baldırı çıplak/ El kiri/ Elden düşme/ Kıçı kırık
Šaka u oko
Gözdeki el.
Çok çirkin manzara (görsel olarak). (Çok belli, göze batacak kadar ortada)
Göze girer ocak dumanı gibi (HŞ)/ Kör kör parmağım gözüne/ Göze batmak
(Odmjeriti) od šake do lakta
Avuçtan dirseğe kadar (ölçmek).
Hiçbir şey vermemek, birine dirsek çevirmek.
Dirsek çevirmek/ Sırtını dönmek/ Sırt çevirmek/ Arkasını dönmek/ Yüz çevirmek
Nekome je teret / kamen pao sa srca
Yüreğinden bir taş düştü.
Rahatlamak, hafiflemiş hissetmek.
Yüreği ferahlamak (hafiflemek) / Yüreğine su serpilmek/ Sırtından (üstünden) yük kalkmak/ Omuzundan yük kalkmak/ İçi açılmak/ İçine (gönlüne) su serpilmek/ İçi rahat etmek/ Gözü gönlü açılmak

Prirasti za (uz) srce komu ili prirasti <k> srcu
Birinin yüreğinde (yüreğine) büyümek.
Birine sevgili (yakın, yeri doldurulamaz) olmak, sevgisini kazanmak.
Gönlüne girmek/ Gönlünde (veya gönüllerde) taht kurmak/ Gönlünü çalmak/ Gönlünü çelmek/ Gönlünü avlamak/ Kalbine girmek/ Kalp (kalbini) kazanmak (fethetmek)
Srce je na mjestu *komu*
Yüreği yerinde.
Huzurlu, sakin ve memnun hissetmek.
Yüreği ferahlamak (hafiflemek) / Yüreğine su serpilmek/ Gönlü kanmak/ Gönlünü serin tutmak/ İçi açılmak/ İçi rahat etmek/ İçi rahat olmak/ İçine (gönlüne) su serpilmek/ İçine sinmek/ Sadra şifa vermek/ Canına değmek
Srce je sišlo u pete
Yüreği topuklarına ulaştı.
Çok korkmak, büyük korku duymak.
Yüreği ağzına gelmek/ Yüreği çarpmak/ Yüreği hop etmek/ Yüreği kalkmak/ Yüreği kopmak/ Yüreği oynamak/ Yüreği ürpermek/ Yüreği yarılmak/ Yüreği yerinden oynamak/ Yüreğinin yağı (yağları) erimek (AP,2021:827)/ Kalbi (kalbini) yerinden oynamak (fırlamak)/ Tüyleri diken diken olmak/ Can başa çıkmak / Canı ağzına gelmek/ Aklı çıkmak/ Ödü patlamak/ Ödü kopmak/ Ödü bokuna karışmak/ Aklı gitmek/ Aklı fırtlamak/ Altına etmek (kaçırmak, yapmak / Dizinin (dizlerinin) bağı çözülmek/ Eli ayağı titremek
Srce se para (kida, cijepa) *komu*
Birinin yüreği yırtılıyor (parçalanıyor).
Umutsuz olmak, büyük üzüntü duymak.
Yüreği parçalanmak/ Yüreği dayanmamak/ Yüreği ezilmek/ Yüreğine inmek/ Yüreğine oturmak/ İçi paralanmak (parçalanmak) / İçi burkulmak (sızlamak) /

Kalbi kırılmak/ İçi erimek/ İçi yanmak/ İçin için yanmak/ Gönlü kırılmak/ Bağrı yanmak/ Boğazı düğümlenmek/ Burnunun direği sızlamak/ Ciğeri sızlamak/ Ciğeri yanmak/ Altüst olmak
Pasti teret/ tegoba sa srca
Yüreğinden yük / sıkıntı düşmek.
Kaygıdan kurtulmak, ferahlamak.
Yüreği ferahlamak (hafiflemek) / Yüreğine su serpilmek/ Sırtından (üstünden) yük kalkmak/ Omuzundan yük kalkmak/ İçi açılmak/ İçine (gönlüne) su serpilmek/ İçi rahat etmek/ Gözü gönlü açılmak
Ići trbuhom za kruhom
Ekmeğe karnıyla gitmek.
İş bulmak için yabancı memlekete gitmek, geçinmek için iş aramak.
Karın tokluğuna (çalışmak)/ Boğaz tokluğuna (çalışmak)/ Boğaz derdi(ne) (düşmek)/ Elden ağza yaşamak/ El kapısına düşmek/ Gurbete (gurbet ele) düşmek
HBD: Bilo je (bit će) krvi do koljena
DÇ: Dizine kadar kan oldu (olacak).
Anlamı: Çok kan dökülecek olmak.
DTK: Kan gövdeyi götürmek/ Kan akmak
BD: More je do koljena *komu*
DÇ: Deniz dize kadardır.
Anlamı: 'Hiç kimse için hiçbir şey zor değildir, her şey kolaydır, her şey önemsizdir'.
DTK: Devede kulak (kulak gibi) kalmak
BD: Ne biti ni do koljena *komu*
DÇ: *Birinin* dizlerine kadar bile olamamak.
Anlamı: Birine yetişmemiş olmak, birinden daha az değerli olmak, daha aşağı

seviyede olmak.
DTK: (Diz boyu / birinin, bir şeyin, miktarı) Tırnağına değmemek/ Tırnağı olamamak/ Tırnağı bile olamamak/ Attığı tırnak bile olamamak/ Attığı tırnağa değmemek/ Ciğeri beş (on) para etmemek/ Eline su dökemez
BD: Preko koljena (raditi, obaviti)
DÇ: Dizlerinin üstünde (çalışmak, yapmak)
Anlamı: Gelişigüzel, çok hızlı, kendini kaptırmadan (çalışmak, yapmak)
DTK: Ayaküstü/ Baştan savma/ Üstünkörü/ Elini çabuk tutmak/ Kelle götürür gibi
BD: Prelomiti / lomiti preko koljena što
DÇ: Bir şeyi diziyle kırmak.
Anlamı: Bir şeyi hızlıca yapıvermek, heyecanla halletmek, yoluna koymak.
DTK: Ayaküstü/ Baştan savma/ Üstünkörü/ Elini çabuk tutmak/ Parmağının ucuyla (ucunda) çevirmek
BD: Biti na ratnoj nozi *s kim*
DÇ: *Biriyle* savaşın ayağında olmak.
Anlamı: Biriyle kavgalı olmak, iyi anlaşamamak.
DTK: Savaşın eşiğinde olmak/ Burun buruna gelmek/ Karşı karşıya gelmek
BD: Biti na ravnoj nozi (s kim)
DÇ: Biriyle eşit ayakta olmak.
Anlamı: Biriyle eşit derecede olmak.
DTK: At başı (beraber) gitmek/ Başa baş gelmek/ Omuz öpüşmek/ Aşağı kalır yanı olmamak
BD: Bježati (trčati) koliko *koga* noge nose
DÇ: Ayaklarının taşıdığı yere kadar kaçmak (koşmak).
Anlamı: Çok hızlı koşmak, tüm gücüyle koşmak.

DTK: Tabana kuvvet kaçmak/ Tabanları yağlamak/ Firara kadem basmak/ Kelle götürmek/ Kelle koşturmak/ Ardından (arkasından) atlı kovalarcasına (koşmak) / Ardından sapan taşı yetişmemek
BD: Dobiti noge
DÇ: Ayakları almak.
Anlamı: Çalınmak, kaybolmak (bir yerden).
DTK: Ayaklanıp gitmek/ Uçup gitmek/ Yer yarılıp içine girmek
BD: Dobiti nogu
DÇ: Ayağı almak.
Anlamı: 1. İlişki sonrası kız ya da erkek tarafından terk edilmek (ayrılmak) **2.** Kovulmak**..**
DTK: ***Ayak almak (Ayak, çalınan çalgıya uymak) /*** **Tekmeyi yemek**
BD: Ići nogu pred nogu
DÇ: Ayağı ayağın önünde gitmek.
Anlamı: İhtiyatla, dikkatlice hareket etmek.
DTK: Adım adım ilerlemek/ Ayağını denk basmak/ Ayağını denk almak
BD: Imati čvrsto tlo pod nogama
DÇ: Ayağının altında sağlam toprak olmak.
Anlamı: Güveneceği biri ya da bir şey olmak.
DTK: Tutunacak dalı olmak/ (Birine) sırtını dayamak (veya vermek)
BD: Imati dvije lijeve noge
DÇ: İki tane sol ayağı olmak.
Anlamı: Beceriksizce hareketler yapmak, sakar olmak.
Kad je u pitanju ples, ja zaista ***imam dvije lijeve noge****. (BFR)*
Dans etmeye gelince ***elim ayağıma dolaşıyor****.*
DTK: Eli ayağı (ayağına) dolaşmak/ Gözünü çıkarmak (bir şeyin) / Kafa göz

yarmak
BD: Izgubiti noge
DÇ: Ayakları yitirmek.
Anlamı: Yürümekten çok yorulmak, yorgun düşmek.
DTK: Ayakları kopmak/ Ayağına (ayaklarına) kara sular inmek/ Ayaklarında derman kalmamak / Taban tepmek (patlatmak) / Tabanları parlamak/ Tabanları patlamak/ Bacakları kopmak/ Bacakları tutmamak/ Bacakları tutmaz olmak/ Dizleri kesilmek (tutmamak) / Dizleri tutulmak/ Dizlerine kara su inmek/ Kan ter içinde kalmak
BD: Izgubiti / gubiti tlo pod nogama
DÇ: Ayaklarının altındaki toprağı yitirmek.
Anlamı: Zor, umutsuz bir duruma düşmek. Bir kimseden aldığı desteği yitirmek, dayanağı kalmamak.
DTK: Güvendiği dal elinde kalmak/ Tutunacak dalı olmamak/ Dünya başına yıkılmak
BD: Jedva vući noge
DÇ: Ayaklarını zar zor çekmek.
Anlamı: Güçlükle yürümek, yürümekten çok yorulmak.
DTK: Ayakları kopmak/ Ayağına (ayaklarına) kara sular inmek/ Ayaklarında derman kalmamak /Tabanları patlamak/ Bacakları kopmak/ Bacakları tutmamak/ Bacakları tutmaz olmak/ Dizleri kesilmek (tutmamak) / Dizleri tutulmak/ Dizlerine kara su inmek
BD: Kriti (skrivati) kao zmija (guja) noge *koga, što*
DÇ: Birini, bir şeyi yılanın (solucan) ayakları gibi saklamak (gizlemek).
Anlamı: Birini, bir şeyi büyük bir sır gibi saklamak, sırrı açıklamamak.
DTK: Canında saklamak/ Gözü gibi sakınmak (saklamak, esirgemek) / Sağ gözünü sol gözünden sakınmak/ Ağzını sıkı (pek) tutmak/ Diline sağlam olmak/

Ağzı sıkı olmak/ Ser verip sır vermemek
BD: Naći (uhvatiti) na krivoj nozi *koga*
DÇ: *Birini* yanlış ayakta bulmak (yakalamak).
Anlamı: Umulmadık, beklenmedik bir zamanda yakalamak, zor duruma düşürmek.
DTK: Gafil avlamak/ Aklını başından almak
BD: Oboriti s nogu *koga*
DÇ: *Birini* ayağından indirmek.
Anlamı: 1. Birini çok şaşırtmak, şaşkına çevirmek. 2. Bir kimseyi coşturmak, kendinden geçirmek.
DTK: Ayaklarını yerden kesmek/ Ayağa kaldırmak
BD: Od malih (najmanjih) nogu
DÇ: Küçük (ufak) ayaktan.
Anlamı: Çocukluktan beri.
DTK: Bacak kadar (iken) / El kadar (iken)/ Parmak kadar
BD: Pomoći kome da stane na noge
DÇ: Ayakları üstünde durmasına yardım etmek.
Anlamı: Yardım etmek, katkı sağlamak.
*Za svaki sektor mužna je posebna medicina koja **će mu pomoći da stane na noge**. (BFR)*
*Her sektörde **ayağa kaldıracak** özel bir ilaç vardır.*
DTK: Ayağa kaldırmak/ Ayakta tutmak/ Elinden tutmak
BD: Potući (poraziti) do nogu *koga*
DÇ: Birini ayağına kadar yenmek.
Anlamı: Birini yenmek, yenilgiye uğratmak.
DTK: Dize getirmek/ Alt etmek/ Sırtını yere getirmek

BD: Protegnuti noge
DÇ: Ayakları uzatmak.
Anlamı: Biraz gezinmek, yürüyüş yapmak.
DTK: Ayakları açılmak *(biz ekledik)*
BD: S noge na nogu (ići, vući se)
DÇ: Ayaktan ayağa (yürümek, gezmek).
Anlamı: Çok yavaş, acele etmeden yürümek, gezmek.
DTK: Yürüyüş yapmak/ Adım adım gezmek/ Ayak sürtmek/ Adımlarını seyrekleştirmek
BD: U laži su kratke noge
DÇ: Yalanların bacakları kısadır.
Anlamı: Söylenen söz yalansa durum çok geçmeden anlaşılır anlamındaki söz.
DTK: Yalancının mumu yatsıya kadar yanar. / Güneş balçıkla sıvanmaz.
BD: Živjeti na velikoj (visokoj) nozi
DÇ: Büyük (yüksek) ayak üstünde yaşamak.
Anlamı: Çok lüks (zengin), bolluk içinde yaşamak.
DTK: Bir eli yağda bir eli balda olmak/ Yediği önünde yemediği ardında/ Para içinde yüzmek

3.6. Anlam ve Şekil Açısından Türkçede Karşılığı Olmayan Boşnakça Deyimler

Glavom i bradom
Saçıyla ve sakalıyla.
Bizzat kendisi.

Şahsen/ Bizzat
Jadna ti glava
Zavallı başın.
Zavall kimse.
Zavallı adam
Na licu mjesta
Yer yüzünde.
Olay yerinde, aynı yerde, hemen, aynı anda.
Olay yerinde/ Oracıkta
Neko okom, drugi skokom
Kimi gözüyle, kimi sıçrayarak.
Çok uysal, mum gibi; her denileni anında yerine getirir.
(birinin) bir dediğini iki etmemek
Iz tvojih (vaših) usta u božje uši
Ağzından Tanrı'nın kulaklarına
Dediğin gibi olsa, keşke söylediğin gerçekleşse
İnşallah
Zub vremena
Zamanın dişi. (Köhnelik, çağ dışılık)
Zamanın akışının yıkıcı gücü, yaşlanmanın neticesi.
Zamanı geçmek/ Zaman (yıllar) hiç acımamak/ Nuh Nebi'den kalma/ Köprünün (köprülerin) altından çok su (sular) aktı (geçti)
Dogorjeti do nokata
Tırnağına kadar yanmak.
Yapılacak iş için zaman çok daralmak.

Etekleri tutuşmak/ Yumurta kapıya dayanmak
Dati/ davati slobodne (odriješene) ruke *komu*
Birinin ellerine serbestlik vermek.
Birinin özgürce (başkalarından bağımsız olarak) çalışmasını sağlamak, hareket özgürlüğü vermek.
(birine) açık bono vermek
As (kec) iz rukava
Kollardaki as
Ortaya çıkmamış, tam belli olmamış kanıt veya gerekçe, yedek çözüm.
Son kozunu (kartını) oynamak
s koljena na koljena
Dizden dize
Bir nesilden diğerine, nesilden nesile, babadan oğula, miras yoluyla.
Babadan oğula/ Kuşaktan kuşağa/ Nesilden nesile

4. BÖLÜM: ORGAN ADLARI

4.1. Organ Adlarının Temel Sözvarlığındaki Yeri ve Değeri

Vücudun, belirli bir görev yapan ve sınırları kesin olarak belirlenmiş bölümü, örgen, uzuv, organın tanımıdır. *Temel söz varlığı deyince de akla gelen ilk unsurlar, organ isimleri başta olmak üzere insanların temel ihtiyaçlarını karşılayan hareketleri, akrabalık ilişkilerini, sayıları ve bunlarla doğrudan ilgili olan diğer kavramları yansıtan kelimelerdir*.[67] Atasözlerinden farklı olarak deyimlerin amacı öncelikle bir kavramı özel söz kalıpları içinde anlatıma hoş bir üslup katmaktır.[68]

Söz varlığı birincilliğinden, insan yaşamında birinci durumdaki varlık, kavram, iş ya da oluşları karşılaması gerekmektedir. Bu noktaya dil edinimi noktasından yaklaşmanın son derece isabetli olacağını düşünmekteyiz. Gelişimleri doğrultusunda bebekler, anlama ve konuşma evresine geçen çocukların ilk öğrendikleri dil öğeleri "temel kelimeler" dediğimiz leksik kategoridir. Bebeklerin konuşmaya başladığında ilk olarak öğrendikleri kelimeler, "anne" "baba", "ağız", "mama", "kaka" ve benzerleridir. Daha da dikkat çeken bir husus, henüz konuşmaya başlamamış olan çocuklara herhangi bir öğretim süreci yaşanmasa dahi özellikle yüz bölgesindeki organları sorulduğunda işaret yoluyla doğru cevapları verebilmeleridir.[69] Bir başka özelliği de somuttan soyuta girme yöntemiyle dış dünyadan yararlanma, bunu da baş, kafa, göz, kulak, el, ayak, diz, burun gibi organ adlarıyla bir vücuda getirme, somut hale sokma çabasıdır.[70]

---

[67] Hatice Şahin, Organ İsimleriyle Oluşturulmuş Deyimler, Bursa 2004.
[68] Naciye Güngörmüş, "Macarca – Türkçe Deyimler Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2014.
[69] Levent Doğan, "Türk Dilinde Organ Adları Üzerine Bir İnceleme -Ana ve Ara Temel Kelimeler-", Trakya Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:6 Sayı:1 Haziran 2005, s.143.
[70] Zeynep Korkmaz, Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi), Ankara 2003.

4.2. Organ Adlarından Oluşan Deyimlerin Yansıttığı Duygular Açısından Sınıflandırılması ve Karşılaştırılması

Düşünce ve duyguları bildirmeye yarayan herhangi bir anlatım aracı, dili[71] dolayısıyla iletişimi meydana getirir. Kimi zaman kendimizi anlatmak kimi zaman karşıdaki kişiyi anlamak için ister beden dili olsun ister konuşma dili bazı somut veya somut ifadelere başvururuz. Bunların çoğunu da temel söz varlığı unsuru olan organ adlarıyla meydana getiririz.

Deyimlerin değerlerle ilişkisi, her ikisinin de toplumun ortak tecrübeleri neticesine vücuda gelmiş olmalarından dolayı kuvvetlidir. Bu ilişkiyi anlayabilmek için öncelikle deyim tanımlarındaki önemli bir noktaya dikkat etmek gerekir.[72]

Hatice Şahin'e göre **"**bir dilin söz varlığı içinde sadece dilde kullanılan kelimeler değil; atasözleri, deyimler, kalıplaşmış sözler gibi unsurlar da yer alır. Çünkü bu unsurlar o dili kullanan insanların maddi manevi kültürlerinin, yaşam biçimlerinin yansıtıcısı olan unsurlardır".[73] Buradan hareketle organ adlarıyla yansıtılan duygular şu şekildedir:

4.2.1. Baş, Kafa, Kelle, Boyun, Akıl - Saygı, önderlik, teslimiyet

Bu organ adları saygı ve akıl ile direkt olarak ilişkilidir. Bir şeyin önderi olması, temeli kabul edilmesi, "önem ve yönetim bakımından ileride, en

---

[71] https://sozluk.gov.tr/ Erişim tarihi: (27.12.2023)
[72] Hüseyin Öztürk, "Deyimler Bağlamında Bazı Organ Adlarının Toplum Değerleriyle İlişkisi", Turkish Studies - Intern ational Periodical For The Languages, *Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 8/9 Summer 2013, Ankara Turkey, p. 2131.
[73] Hatice Şahin, Türkçede Organ İsimleriyle Kurulmuş Deyimler, Bursa 2004.

önemli, en üstün"[74] sayılması dolayısıyla üstte tutulması anlamına gelir. Örnek verecek olursak;

Baş olmak, Başı çekmek; Baş eğmek, Baş tacı etmek.

Ölmek, öldürmek

Başından olmak, Kellesinden olmak, Başını yemek, Başını uçurmak, Kellesini uçurmak, Başını istemek

Meşgul olmak

İşi başından aşkın olmak, Derdi başından aşkın olmak, Başı kalabalık olmak, Kafası yerinde olmamak, Derdi başından aşkın olmak, Aklı başında olmamak, Aklı bir yerde olmak, Aklı başka bir yerde olmak

4.2.2. Göz – Cesaret, dikkat

Kişinin korkusuna set çekmeyi daha en baştan bir işe girişmeden sergilemesi bu organla sıkça ifade edilmiştir.

Göze almak, Gözü pek olmak, Gözünü karartmak, Gözü kara çıkmak.

Aynı zamanda korkuyu ve bu korku yüzünden bir şey başlayamamayı da ifade etmektedir.

Gözü yememek, Gözü yılmak, Gözü korkmak.

Birine, bir şeye değer vermek ya da vermemek anlamında da kullanılmıştır.

Gözü görmemek, Göz ardı etmek; Gözü bir şeyin üstünde olmak, Göz dikmek.

---

[74] https://sozluk.gov.tr/ Erişim tarihi: (27.12.2023)

4.2.3. Burun – Alçakgönüllülük

Burun organına baktığımızda vücudun ön kısmındadır ve ilk göze çarpan organ odur. Burnun şekli, inceliği, kalınlığı, kişinin başı ile burnuna verdiği yön bize kibirli, umursamaz ya da öfkeli olup olmadığını gösterir.

Burun kıvırmak, burun bükmek; Burnu havada olmak, Burun şişirmek, Burun yapmak, burnundan kıl aldırmamak; Burnundan solumak.

Ayrıca özlem ve birine yaklaşmayı da ifade eder.

Burnunda tütmek, Burnunu çekmek; Burnundan ayrılmamak, Burnunun dibine sokulmak.

4.2.4. Kulak – Dinlemek, umursamak

Kulak işitmeye yarayan organdır. Bir şeye ya da birine dikkatini vermek, umursamak, kendi fikirlerini aşılamak anlamlarında kullanılır.

Kulak dikmek, Kulaklarını dört açmak, Kulak kesilmek, Kulak vermek; Kulak asmak, Kulak ardı etmek, Kulak asmamak, Kulağının üzerine yatmak; Kulağına kar suyu kaçırmak, Kulağını doldurmak.

4.2.5. Ağız, Dil, Dudak, Çene – Konuşma, konuşmama

Ağız ve dil konuşma eyleminin gerçekleşmesini sağlayan organlardır.

Ağzını açmak, ağzını açmamak, Ağzına taş almak, Ağzından söz dirhemle çıkmak, Ağzını kiraya vermek, Ağzına gem vurmak; Ağız dil vermemek, Dilini bağlamak, Dilini tutmak; Çenesini kapatmak, Çenesini bıçak açmamak; Çene çalmak, Çene yormak, Çenesi düşmek, Çenesi durmamak, Çenesinin bağı çözülmek.

Aynı zamanda öfkeyi de bildirir.

Ağzı köpürmek.

Sır tutmak ya da tutamamak.

Ağzından kaçmak, Ağzından çıkmak, Ağzında bakla ıslanmamak, Dili sürçmek, Dilini tutamamak, Ağzından kaçırmak, Ağzından çıkmak.

Güzel konuşma

Ağzından bal damlamak, Ağzının içine baktırmak, Dilini ballamak, Ağzının içine baktırmak.

4.2.6. El, Kol, Kucak, Kanat - Dayanışma ve Yardımseverlik

El vücudun bir şeyleri kavramaya yarayan bölümüdür. Sahipliği dolayısıyla da benimsemeyi gösterir.

El vermek, El atmak, Elinden tutmak, El uzatmak; Kol kanat germek, Kol vermek, (birine) kollarını açmak; Kanadı altına almak, Kanat germek; Kucak açmak.

Muktedir olmak anlamı da vardır.

Elinden gelmek, Elinde olmak, Elinden iyi iş gelmek Eli ayağı tutmak, Eli işe yatmak.

4.2.7. Ayak, Bacak, Diz – Dikkatli olmak, muktedir olmak

Ayak kişinin dik durabilmesini, dikkatli olmasını ve muktedir olabilmesini ifade eder.

Ayağa kalkmak, Ayakları üstünde durmak, Ayağı suya ermek, Ayağı düze basmak, Ayak üstünde olmak; Ayağını denk almak, Ayağını denk basmak, Ayağını yorganına göre uzatmak.

Yorgun duruma gelmek.

Ayaklarına kara sular inmek, Ayakları tutmamak; Bacakları kopmak, Bacakları tutmaz olmak; Dizleri kesilmek (tutmamak), Dizlerine kara su inmek.

Birinin hakimiyeti altına girmek, yalvarmak.

Ayaklarına kapanmak, Ayağının türabı olmak, Ayağına düşmek, Dize gelmek, Diz çökmek.

Birine sıkıntı vermek, engel olmak, kandırmak.

Ayağına çelme takmak, Ayağına ip takmak, Ayak yapmak, Ayağını bağlamak, Ayağına bağ vurmak, Ayağını kaydırmak, Ayağının altına karpuz kabuğu koymak.

4.2.8. Kalp, Yürek, Gönül, Göğüs, Sine, İç, Bağır, Mide - *Cesaret, Sevgi, Sabır, Açlık, Korku, Heyecan*

Kalp duygunun merkezidir. Sevgi, nefret, öfke, özlem, üzüntü, cesaret, korku gibi birçok duyguyu ifade eder.

Sevgi

Gönül vermek, Gönlünü açmak, Gönlü düşmek; kalbini açmak, Kalbi dolu olmak

Cesaret, sabır

***Yüreği yetmemek, Yüreği yememek; Sineye çekmek,* Göğüs germek/ Acısını bağrına (içine) basmak (gömmek)/ Bağrına taş basmak**

Korku, heyecan

(birinde) Yürek Selanik olmak, Yüreği hop etmek, Yüreği ağzına gelmek, Kalbi ağzına gelmek, Yüreği kalkmak

Üzüntü

Göğsü daralmak, Göğüs geçirmek, İçi sıkılmak, İçi daralmak, İçi bunalmak, Yüreği sıkışmak, Yüreği boğazına tıkanmak, Yüreği ezilmek, Yüreğine dert olmak, Kalbi sızlamak

Açlık

Yüreği ezilmek, İçi ezilmek, **Midesi sırtına yapışmak, Karnı karnına geçmiş, Açlıktan gözleri kararmak, Midesi ezilmek, Midesi kazınmak, İçi kazınmak (kıyılmak), Safrası kabarmak, Yüreği bayılmak**

4.2.9. Sırt, Omuz, Omurga, Arka, Üst – *Sorumluluk, önem vermemek*

Omurga vücudu ayakta tutan ve hem destek hem de doğruluğu ifade eder.

Sorumluluk almak, almamak

Sırtına almak, Sırtını dayamak (vermek), Arka çıkmak, Arka vermek, Üstüne almak; Arkada bırakmak Sırtından atmak, Sırt çevirmek, Arka çevirmek, Üstünden atmak, Sırtından geçinmek, Sırtından çıkarmak.

Önem vermek, vermemek

Arkasını bırakmak, Sırtını dönmek.

SONUÇ

Deyimler bir milletin kimliği, bir dilin temel taşlarıdır. Diller her ne kadar farklı yazılsa ve okunsa da deyimler yaşanılan coğrafya, şartlar ve içinde bulunulan kültürle şekillenir ve o kültürün sahiplerinin tavırlarında vücut bulur. Bazen bu vücut buluş başka bir toplumda yansımasını bulurken bazen de faklı şekillerde kendini gösterir.

Çalışmamızda Boşnakça ve Türkçedeki içinde organ adları geçen deyimleri karşılaştırarak benzer ve farklı ifade şekillerini incelemeye çalıştık. 60 Boşnakça

organ adlarıyla oluşturulmuş 796 adet deyimi inceledik. İçinde hayvan adlarının da bulunduğu bu deyimlerin şu organ adlarından oluşturulduğu tespit edilmiştir:

Brada: 1. Çene. 2. Sakal.	**Brk:** 1. Bıyık.	**Bubreg:** *T.* Böbrek.
5 (A), 0 (Ş), 0 (B)	**2 (A), 1 (Ş), 0 (B)**	**2 (A), 0 (Ş), 0 (B)**
Čelo: 1. Alın.	**Dlaka:** Kıl; tüy.	**Dlan:** 1. Aya, el ayası, avuç içi.
2 (A), 4 (Ş), 0 (B)	**5 (A), 6 (Ş), 1 (B)**	**3 (A), 0 (Ş), 0 (B)**
Duša: 1. Can, ruh.	**Džigerica:** *T.* Ciğer.	**Glava:** 1. Baş, kafa, kelle. 2. Akıl, us.
25 (A), 11 (Ş), 0 (B)	**0 (A), 1 (Ş), 0 (B)**	**29 (A), 70 (Ş), 2 (B)**
Grbača: Sırt, arka, kamburluk.	**Grlo:** 1. Boğaz, gırtlak.	**Gubica:** 1. Burun ucu, somak, kalak. 2. *hlk.* İnsan dudağı. 3. 1insan yüzü.
0 (A), 2 (Ş), 0 (B)	**4 (A), 8 (Ş), 0 (B)**	**1 (A), 2 (Ş), 0**
Guša: 1. Boğaz, gırtlak.	**Guzica:** *Kaba* 1. Popo, kaba et, kıç.	**Jetra:** Karaciğer.
0 (A), 4 (Ş), 0 (B)	**0 (Ş), 3 (Ş), (0)**	**1 (A), (Ş), 0 (B)**
Jezik: Dil, tat alma organı.	**Kičma:** 1. Omurga, bel kemiği.	**Koljeno:** Diz.
Kosa (I): Saç, saçlar.	**Kost:** 1. Kemik. 2. Vücut, beden. 3. Ceset, ölü beden, naaş.	**Koža:** Deri, ten, cilt.
0 (A), 3 (Ş), 0 (B)	**4 (A), 4 (Ş), 0 (B)**	**6 (A), 5 (Ş), 0(B)**
Krv: Kan.	**Lakat:** 1. Dirsek.	**Leđa:** 1. Sırt, arka. 3. Arka, yüz, ters taraf; sırt.
6 (A), 12 (Ş), 0(B)	**1 (A), 0 (Ş), 0 (B)**	**5 (A), 10 (Ş), 0 (B)**
Lice: 1. Yüz, çehre, surat. 3. Alın, bir şeyin ön yüzü.	**Meso:** Et.	**Mali mozak:** Beyincik
3 (A), 11 (Ş), 1 (B)	**0 (A), 1 (Ş), 0 (B)**	**1 (A), 0 (Ş), 0 (B)**

Mozak: Mec. Akıl, zekâ, beyin.	**Njedra:** Bağır, göğüs, sine.	**Noga:** 1. Ayak. 2. Bacak.
2 (A), 7 (Ş), 0 (B)	**1 (A), 1 (Ş), 0 (B)**	**21 (A), 24 (Ş), 0 (B)**
Nokat: 1. Tırnak.	**Nos:** 1. Burun. 2. Bazı şeylerin ön ve sivri bölümü, burun.	**Obraz :** 1. Yanak.
0 (A), 2 (Ş), 1 (B)	**11 (A), 11 (Ş), 0 (B)**	**3 (A), 7 (Ş), 0 (B)**
Obrva : Kaş.	**Oko (I):** Göz, görme organı.	**Palac:** Başparmak, badem parmak.
1 (A), 0 (Ş), 0 (B)	**28 (A), 55 (Ş), 1 (B)**	**1 (A), 0 (Ş), 0 (B)**
Pamet : 1. Akıl, us; beyin.	**Pandža:** Pençe, tırnak.	**Peta:** 1. Topuk. 2. Ökçe, topuk.
13 (A), 22 (Ş), 0 (B)	**0 (A), 1 (Ş), 0 (B)**	**6 (A), 2 (Ş), 0 (B)**
Pleća: Omuz.	**Prsa:** 1. Göğüs, bağır. 2. Meme, emcek.	**Prst:** 1. Parmak.
0 (A), 1 (Ş), 0 (B)	**1 (A), 0 (Ş), 0 (B)**	**14 (A), 13 (Ş), 0 (B)**
Rame: Omuz.	**Rebro:** 1. Kaburga (kemiği).	**Rep:** 1. Kuyruk. 2. Kuyruğa benzeyen uzantı.
2 (A), 1 (Ş), 0 (B)	**2 (A), 1 (Ş), 0 (B)**	**4 (A), 1 (Ş), 0 (B)**
Ruka: 1. El. 2. Kol.	**Rukav :** Yen, giysi kolu.	**Šaka:** 1. El ayası, el; avuç.
22 (A), 52 (Ş), 1 (B)	**5 (A), 1 (Ş), 1 (B)**	**6 (A), 4 (Ş), 0 (B)**
Srce: 1. Kalp, yürek. 2. Gönül, sevgi. 3. Cesaret, yürek, yüreklilik.	**Tijelo :** 2. Vücut, gövde, beden, bünye.	**Trbuh :** 1. Göbek, karın, karın boşluğu.
6 (A), 25 (Ş), 0 (B)	**0 (A), 1 (Ş), 0 (B)**	**1 (A), 1 (Ş), 0 (B)**
Uho: 1. Kulak, işitme organı. 2. Bu organın dış bölümü.	**Um:** 1. Us, akıl. 2. Anlayış.	**Usna:** Dudak.
15 (A), 16 (Ş), 1 (B)	**2 (A), 2 (Ş), 0 (B)**	**1 (A), 1 (Ş), 0 (B)**
Usta: 1. Ağız. 3. *hlk*. Dudaklar.	**Vrat:** 1. Boyun.	**Želudac:** Mide.

1 (A), 22 (Ş), 0 (B)	**10 (A), 8 (Ş), 0 (B)**	**0 (A), 3 (Ş), 0 (B)**
Žila: 1. Damar. 3. Sinir, kas kirişi.	**Živac:** Sinir, asap.	**Zub:** 1. Diş.
1 (A), 0 (Ş), 0 (B)	**4 (A), 4 (Ş), 1 (B)**	**9 (A), 6 (Ş), 1 (B)**

Boşnakçadaki 60 organ adıyla yaptığımız inceleme sonucu şöyledir: Boşnakça ve Türkçe deyimler arasında 743 adet şekilce ve 311 adet anlamca benzer deyim tespit edilmiş olup Türkçede organ adıyla karşılığı bulunmayan 12 adet deyim görülmüştür. Yukarıdaki tabloda verildiği üzere vücut bölümleri ve bu bölümlerde bulunan organ adlarının dağılımı şöyledir:

Vücudun üst bölümü: 155 adet anlamca, 280 adet şekilce benzer deyim ve 7 adet Türkçede organ adıyla karşılığı bulunmayan deyimler tespit edilmiştir.

Vücudun orta bölümü: 116 adet anlamca, 155 adet şekilce benzer deyim ve 3 adet Türkçede organ adıyla karşılığı bulunmayan deyim tespit edilmiştir.

Vücudun alt bölümü: 41 adet anlamca, 38 adet şekilce benzer deyim ve 1 adet Türkçede organ adıyla karşılığı bulunmayan deyim tespit edilmiştir. Bu rakamlara baktığımızda Boşnakçada bulunan vücudun üst bölümündeki organ adlarıyla oluşturulmuş 442 deyim en çok bu organlarla iletişim kurulduğunu ve duygu ifadesine çalışıldığını göstermektedir.

Üst bölümde kullanım sırasına göre organlar: glava – baş 101, oko – göz 84, pamet – akıl 35, uho – kulak 32, usta - ağız 23, nos – burun 22, jezik – dil 21 ile oluşturulan organ adlarıdır. Kullanım sayısına göre üst bölümde bulunan diğer organ adları sırasıyla şu şekildedir: vrat – boyun 18, zub – diş 16, lice – yüz 15, dlaka – kıl 12, grlo – boğaz 12, obraz – yüz 10, mozak – beyin 9, čelo – alın 6, brada – sakal 5, um – akıl 4, guša - gırtlak 4, brk – bıyık ve kosa – saç 3, usna – dudak 2, obrva – kaş ve mali mozak - beyincik 1 adettir.

Glava – baş Boşnakça ve Türkçe kıyaslamasında şekilce (70) ve anlamca (29) en çok benzer deyim barındıran organ adıdır. Onu sırayla oko – göz 55, pamet – akıl 22, usta – ağız 22, uho – kulak 16, jezik – dil 14 ve lice – yüz / nos – burun 11 takip

eder. Boşnakçada kullanılan ama Türkçede karşılığı deyim bulunmayan bir organ adı da mali mozak – beyinciktir. Beynin denge merkezi olan bu organa baktığımızda ***BD: Ubijati/ tući u mali mozak / DÇ:*** *Beyinciğini öldürmek (vurmak)* Boşnakça deyimle denge mekanizması ve Türkçedeki karşılığı (***Anlamı:*** *Sinirine dokunmak, sinirlendirmek.)* olan sinirle duyu hareket ağını işaret etmektedir. Farklı organlarla işaret edilen bu iki deyim arasında tamamlayıcı bir bağ olduğu sonucuna varabiliriz.

Vücudun orta bölümünde kullanım sırasına göre organlar: ruka – el 74, duša – can 36, srce – kalp 31, prst – parmak 27, krv – kan 18, leđa – sırt 16, šaka – el 10, koza – 11, kost – kemik 8, rukav – yen 6, kičma – omurga 4, dlan – avuç, nokat – tırnak, rame – omuz, rebro – kaburga, želudac – mide 3, grbača – sırt, njedra – koyun, trbuh – karın 2, džigerica, jetra – karaciğer, lakat – dirsek, meso – et, palac – başparmak, pleća – omuz, prsa – göğüs, tijelo – vücut, pandža – pençe 1 adettir.

Ruka – el Boşnakça ve Türkçe kıyaslamasında vücudun orta bölümünde şekilce (52) ve duša – can anlamca (25) en çok benzer deyim bulunduran organ adlarıdır. Bununla birlikte Boşnakçada kullanılan ama Türkçede deyim bulunmayan bir organ adı da mevcuttur: bubreg – böbrek. Bu organ Türkçede yalnızca böbrekle ilgili hastalıkları ifade ederken Boşnakçaya Türkçeden geçen bu organ bolluk ve bereketi simgelemektedir. (***Živjeti kao bubreg u loju / DÇ:*** *İçyağındaki böbrek gibi yaşamak.* ***Anlamı:*** *Varlık ve bolluk içinde (olmak).*

Alt bölümde kullanım sırasına göre organlar: noga – ayak 45, koljeno – diz 10, živac – sinir 8, peta – topuk 7, rep – kuyruk 5, guzica – kıç 3, žila – sinir 1 adettir. Diğer bölümlerin aksine vücudun alt bölümünde şekil benzerliği daha azdır (38). Buradan yola çıkarak alt bölümde öne çıkan duygu durumlarının Boşnakçaya kıyasla Türkçede farklı organlara ifade edildiğini görmekteyiz.

Tasnif ve incelemesi yapılan organ adıyla oluşturulmuş 796 deyim ve elde edilen 473 adetlik şekil ortaklığı bize Boşnakça ve Türkçenin beden dili ve duygu durumu ifadelerinde genel olarak aynı bakış açısına sahip olduklarını göstermiştir.

KAYNAKÇA

BİRİNCİL KAYNAKLAR

Ahmetović, Danijela, Parlak, Hatice, Ahmetović, Samir, Türkçe-Boşnakça, Boşnakça-Türkçe Sözlük, Lukavac 2014.

AKSAN, Doğan, *Her Yönüyle Dil, Ana Çizgileriyle Dilbilim*, Ankara, 1979, s.81.

Aksoy, Ömer Asım, *Deyimler Sözlüğü 2*, İnkılap Kitabevi, İstanbul 2021.

Aksoy, Ömer, *Boşnak Alhamijado Edebiyatı*, Ankara 2019, s.53.

Bayhan, Şakir, *Boşnakça Sözlük*, 2. Basım, Ankara 2011.

Bayhan, Şakir, *Boşnakça Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2018.

Bayhan, Şakir, Boşnakça-Türkçe Deyimler Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2018.

Ćoralić, Zrinka – Midžić, Senija, *Bosanski Frazeološki Rječnik*, Bihać 2012.

Derleme Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2019. Tarama Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2019.

Gunić, Vehid, Bosanske Izreke, Miris Orijenta, Saraybosna 2011.

Hasan, Hamdi, *Makedonya ve Kosova Türklerince Kullanılan Atasözleri ve Deyimler*, TDK Yayınları, Ankara 1997.

Jahić, Dževad, Halilović, Senahid, Palić, Ismail, Gramatika bosanskog jezika, Zenica 2000.

Jesenković, Amina Šiljak, *Nad Turskim i Bosanskim Frazikonom, Orijentalni Institut u Sarajev*u, 2003.

Karaağaç, Günay, *Türkçe Verintiler Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2008.

Karaağaç, Günay, *Türkçenin Dil Bilgisi*, Akçağ Yay., Ankara 2019.

Karlı, Gülten, *Deyimler Sözlüğü*, Assos Yayınları, İstanbul 1999.

Kaya, Fahri, *Çağdaş Boşnak Edebiyatı Antolojisi,* Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1997.

Kütükçü, Nimet Kara, "Kitâb-ı Kânûnçe'de Geçen Organ Adları" *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi-Journal of Turkish Researches Institute* TAED-61, Ocak-January 2018 Erzurum

Lukić, Zlatko *Bosanka Sehara: Poslovice, Izreke i Fraze Bosne i Hercegovine, Šahinpašić*, Sarajevo 2006.

Menac, Antica, *Hrvatski Frazeološki Rječnik*, Naklada Ljevak, Zagreb 2003.

Öztürk, "Hüseyin, Deyimler Bağlamında Bazı Organ Adlarının Toplum Değerleriyle İlişkisi", *Journal of Turkish Studies*, 2013.

Püsküllüoğlu, Ali, *Türkçe Deyimler Sözlüğü*, Arkadaş Yayınevi, Ankara 2021.

Şahin, Hatice, *Türkçede Organ İsimleriyle Kurulmuş Deyimler*, Türk Ocakları Derneği, Bursa 2021.

Şahin, Hatice, *Türkçede Organ İsimleriyle Kurulmuş Deyimler*, Uludağ Üniversitesi Yayını, Bursa 2004.

Şen, Serkan, *Eski Türkçenin Deyim Varlığı*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2022.

Škaljić, Abdulah, *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku,* Svjetlost, Saraybosna 1966.

https://sozluk.gov.tr/ , erişim tarihi: (20.12.2023)

İKİNCİL KAYNAKLAR

Ahmić, Dženita, *Boşnakçadaki Atasözleri ve Deyimlerde Türkçenin İzleri*, (Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek lisans Tezi), İzmir 2016.

Aksoy, Ömer, "Türk Kültürü Etkisinde Teşekkül Eden Bir Edebi Gelenek: Boşnak Alhamiyado Edebiyatı", *TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 2018, Sayı 14, s. 184-197.

Artun, Erman, “Güney-Doğu Avrupa’da Osmanlı ve Osmanlı Sonrası Türk Uygarlıklarının Öteki Uygarlıklarla Halk Kültürü Yönünden Karşılıklı Etkileşimi”, 4. Uluslararası Güneydoğu Avrupa Türkoloji Sempozyumunda sunulan bildiri. 03-07.12.2007, Zagreb, 2007, s.1-2.

Bayraktar, Fatma Sibel, "Türkçeden Balkan Dillerine Verilen Sözcükler ve Ağız İlişkisi" *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, C.8, S.15, Ocak 2018, s. 22-32.

Zhdanovich, Aycan-Bayraktar, Fatma Sibel, “Türkçeden Bulgarcaya Geçmiş Sözcüklerde Anlam İyileşmesi”, *Balkanistik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 3(2), s.96.

Bračković, Dženana, *Türk Kökenli Bosna Hersek Soyadları, (*Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi), Ankara 2020.

Eker, Süer, “Bosna’da Etno-Linguistik Yapı ve Türk Dili ve Kültürü Üzerine”, Milli Folklor, Sayı 72, 2006, s. 71-84.

Esentürk, Emel, *Türkçe Sözlük ve Kâmûs-ı Türkî’de Bulunan Deyimlerin Karşılaştırılması*, (T.C. Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Kocaeli 2000.

Gürsel, Ali Mehmet, *Türkçeden Boşnakçaya Geçmiş Kelimelerde Anlam Değişmeleri*, (Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balkan Çalışmaları Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Edirne 2018, s. 347.

İyiyol, Fatih-Kesmeci, Ahmet M., “Balkan Dillerindeki Türkçe Kelimelerin Tanımlanması Problemi Üzerine Tespitler”, *Turkish Studies*, Sayı 6/4, Sonbahar 2011, s. 621-632.

Kırbaç, Selçuk, “Türk Dilinin Boşnakça ile İlişkileri ve Abdulah Škaljić”, *Turkish Studies*, 6/4, 2013, s. 898.

Morina İrfan-(Xhanari) Lindita Latifi, *Bosna'da Osmanlı Dönemine Ait Edebiyat Araştırmaları ve Namık Kemal’ in Boşnakça’ ya Tercüme Edilen Eserleri,* Dede Korkut Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, 2(3), 2013, S.91.

Muhamed, Hevai Uskufi, *Makbul-i Arif (Potur Šahidija -Köylü Şahidi*), Bosna -Hersek Tuzla Belediyesi ve İstanbul Tuzla Belediyesi, Tuzla 2018.

Nureski, Djuneis, "Saltıknâme'ye Göre Sarı Saltık'ın Üsküp ve Manastır Gazaları ve İki Şehrin Bazı Özellikleri", 2. *Uluslararsı Sarı Saltuk Gazi Sempozyumu*, 06-09 Mayıs 2015, Saraybosna-Bosna Hersek, Bildiriler Kitabı, Trakya Üniversitesi Yayınları, 1. Baskı Kasım 2015, s.62-63.

Okumuş, Salih, "Kosova'da Türkçe yayınlanan bir gazete: Tan", Balkan *Araştırma Enstitüsü Dergisi*, Cilt 4, Sayı 1, Temmuz, 2015, s.103.

Solak, Edina, "Bosna-Hersek'te Türkçe ve Türk Dili Eğitimi ile İlgili Çalışmalar", *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2/2, 2011, s. 165-174.

Şen, Taner, *Boşnakça ve Türkçedeki Ad Durumları: Karşılaştırmalı Bir İnceleme*, (Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balkan Çalışmaları Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Edirne 2017, s.28-39.

Tan, Nail, "Dili Şişmek Deyimi Üzerine", *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, Sayı: 740, 2013, s. 81-84.

Uzun, Cemile-Özek, Fatih, "Balkanlarla ilgili Türkiye'de yapılmış çalışmalar-I. *Çukurova Araştırmaları*", 2019, 5 (1), 22-52.

Yenisoy, Hayriye Süleymanoğlu, *Tarih Boyunca Slav-Türk Dil İlişkileri*, TDK Yayınları, Ankara 1998, s.53

Zaimović, Nerma, "O rukopisu Kitab-i Bosnevi iz Zbirke bosanske alhamijado književnosti sa pojedinim arapskim tekstovima", Univerzitet u Sarajevu, Institut za jezik, Sarajevo 2021, S.70.

TRT Haber, *Bosna Hersek Haritası*: https://www.trthaber.com/haber/dunya/ulke-profili-bosna-hersek-564982.html